

2021

Metinės ataskaitos

- dėl 2021 finansinių metų ES biudžeto vykdymo ir
- dėl 2021 finansiniais metais iš 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų (EPF) finansuojamos veiklos



EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx

Interneto svetainė: eca.europa.eu

Tviteris: @EUAuditors

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete. Ji prieinama per portalą Europa (<http://europa.eu>).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022

PDF

ISBN 978-92-847-8347-2

ISSN 2600-1667

doi:10.2865/510435

QJ-AL-22-001-LT-N

Pagal SESV 287 straipsnio 1 ir 4 dalis, 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012, 258 straipsnį ir 2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamento (ES) 2018/1877 dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento, panaikinančio Reglamentą (ES) 2015/323, 43 straipsnį

Europos Sąjungos Audito Rūmai 2021 m. liepos 7 ir 14 d. posėdžiuose priėmė

2021 finansinių metų METINES ATASKAITAS

Ataskaitos kartu su institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas buvo išsiųstos institucijoms, atsakingoms už biudžeto įvykdymo patvirtinimą, ir kitoms institucijoms.

Šių ataskaitų priėmimo metu Audito Rūmų nariai buvo:

Klaus-Heiner LEHNE (Pirmininkas), Ladislav BALKO, Lazaros S. LAZAROU, Pietro RUSSO, Baudilio TOMÉ MUGURUZA, Iliana IVANOVA, Nikolaos MILIONIS, Bettina JAKOBSEN, Jan GREGOR, Mihails KOZLOVS, Rimantas ŠADŽIUS, Leo BRINCAT, Juhan PARTS, Ildikó GÁLL-PELCZ, Eva LINDSTRÖM, Tony MURPHY, Hannu TAKKULA, Annemie TURTELBOOM, Viorel ȘTEFAN, Ivana MALETIĆ, Francois-Roger CAZALA, Joëlle ELVINGER, Helga BERGER, Marek OPIOLA, Jorg Kristijan PETROVIČ

Turinys

Puslapis

Metinė 2021 finansinių metų ES biudžeto vykdymo ataskaita	5
Institucijų atsakymai dėl metinės 2021 finansinių metų ES biudžeto vykdymo ataskaitos	277
Metinė iš 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų finansuojamos veiklos 2021 finansinių metų ataskaita	346
Europos Komisijos atsakymai dėl metinės iš 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų finansuojamos veiklos 2021 finansinių metų ataskaitos	380

Metinė 2021 finansinių metų ES biudžeto vykdymo ataskaita

Turinys

	Puslapis
Bendrasis įvadas	7
1 skyrius	Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija
	10
2 skyrius	Biudžeto ir finansų valdymas
	55
3 skyrius	Pajamos
	92
4 skyrius	Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika
	115
5 skyrius	Sanglauda, atsparumas ir vertybės
	137
6 skyrius	Gamtos ištekliai ir aplinka
	178
7 skyrius	Migracija ir sienų valdymas
	Saugumas ir gynyba
	204
8 skyrius	Kaimyninės šalys ir pasaulis
	223
9 skyrius	Europos viešasis administravimas
	241
10 skyrius	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė
	255
Institucijų atsakymai	277

Ivadas

0.1. Europos Audito Rūmai yra Europos Sąjungos (ES) institucija¹ ir ES finansų išorės auditorius². Vykdydami šiuos įgaliojimus, atliekame nepriklausomo visų ES piliečių finansinių interesų sergėtojo vaidmenį ir padedame gerinti ES finansų valdymą. Daugiau informacijos apie mūsų darbą galima rasti mūsų metinėse veiklos ataskaitose, specialiosiose ataskaitose, apžvalgų dokumentuose ir nuomonėse dėl naujų ar atnaujintų ES teisės aktų arba kitų sprendimų, turinčių poveikį finansų valdymui. Visi šie dokumentai pateikti mūsų [interneto svetainėje](#).

0.2. Kiekvienais metais Europos Sąjungos Taryba ir Europos Parlamentas priima ES bendrąjį biudžetą. 2020 m. gegužės mėn. Europos Sąjungos Taryba priėmė laikiną priemonę „NextGenerationEU“ (NGEU), kuri buvo sukurta reaguojant į COVID-19 pandemijos socialinį bei ekonominį poveikį ir kuri finansuojama leidžiant obligacijas. Pagal NGEU finansavimas teikiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonei (EGADP)³, kuriai tenka apie 90 % NGEU finansavimo, taip pat kelioms programoms pagal 2021–2027 m. DFP išlaidų kategorijas. Lėšos leidžiamos laikantis konkreitiems sektoriams taikomų taisyklių.

0.3. Tiek ES bendrajam biudžetui, tiek NGEU finansavimui taikoma *biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūra*. Per šią procedūrą Parlamentas, Tarybai pateikus rekomendaciją, sprendžia, ar Europos Komisija tinkamai įvykdė savo su biudžetu susijusias pareigas. Mūsų metinė ataskaita, prireikus kartu su kitais mūsų dokumentais, yra biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūros pagrindas. Savo metinę ataskaitą, ją paskelbus, siunčiame nacionaliniams valstybių narių parlamentams, Europos Parlamentui ir Tarybai.

0.4. Mūsų 2021 m. metinę ataskaitą vėl sudaro dvi atskiros dalys. Ši ataskaitos dalis susijusi su ES *konsoliduotųjų finansinių ataskaitų patikimumu ir operacijų teisėtumu ir*

¹ Audito Rūmai, kaip institucija, buvo įsteigti [Europos Sąjungos sutarties](#), taip pat žinomos kaip Maastrichto sutartis, 13 straipsniu. Tačiau jie, kaip nauja už išorės audito funkciją atsakinga Bendrijos įstaiga, buvo pirmą kartą įsteigti [Briuselio sutartimi](#) 1977 m.

² [Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo \(SESV\)](#) 285–287 straipsniai.

³ [Reglamentas \(ES\) 2021/241](#), kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

*tvarkingumu*⁴. Kita dalis apima ataskaitą dėl ES biudžeto veiksmingumo 2021 m. pabaigoje⁵

0.5. Svarbiausias mūsų metinės ataskaitos elementas yra *patikinimo pareiškimas* dėl ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų teisėtumo bei tvarkingumo. Šis pareiškimas papildomas konkrečiais didelių ES biudžeto išlaidų sričių vertinimais.

0.6. Šios mūsų ataskaitos dalies struktūra yra tokia:

- **1 skyriuje** pateikiamas patikinimo pareiškimas, mūsų atlikto finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų teisėtumo bei tvarkingumo audito rezultatų santrauka, įskaitant Komisijos tvarkingumo informaciją ir mūsų audito metodo santrauką;
- **2 skyriuje** pateikiama mūsų biudžeto ir finansų valdymo analizė;
- **3 skyriuje** pristatomi mūsų nustatyti faktai, susiję su ES pajamomis;
- su 2021–2027 m. *daugiametės finansinės programos (DFP)* išlaidų kategorijomis susijusiuose **4–9 skyriuose** pateikti mūsų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo testavimo ir Komisijos *metinių veiklos ataskaitų*, jos vidaus kontrolės sistemų elementų ir kitų valdymo priemonių peržiūros rezultatai.
- **10 skyriuje** pirmą kartą pateikiami mūsų darbo, susijusio su EGADP operacijų teisėtumu ir tvarkingumu, rezultatai ir mūsų audito metodas.

0.7. Kadangi atskirų finansinės būklės ataskaitų atskiroms DFP išlaidų kategorijoms nėra, kiekviename skyriuje pateiktos išvados nėra audito nuomonės. Šiuose skyriuose aprašomi kiekvienai DFP išlaidų kategorijai būdingi svarbūs klausimai.

0.8. Savo pastabas siekiame pristatyti aiškiai ir glaustai. Ne visada galime išvengti tik ES, jos politikos sritims ir biudžetui ar apskaitai bei auditui būdingų terminų. Savo svetainėje paskelbėme [terminų žodynėlį](#), pateikdami daugumos šių specifinių terminų paaiškinimus. Žodynyje apibrėžti terminai pirmą kartą juos pavartojus kiekviename skyriuje pažymėti *kursyvu*.

⁴ Toliau **1–10 skyriuose** terminas „tvarkingumas“ vartojamas ta pačia reikšme kaip „teisėtumas ir tvarkingumas“.

⁵ „Europos Audito Rūmų ataskaita „ES biudžeto veiksmingumas. Padėtis 2021 m. pabaigoje“.

0.9. Kaip išorės auditorius, privalome pranešti apie audito metu nustatytus faktus ir būtinas padaryti išvadas, kad pateiktume nepriklausomą ir nešališką ES finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų teisėtumo bei tvarkingumo įvertinimą.

0.10. Kartu su šia ataskaita pateikiami Komisijos atsakymai į mūsų pastabas (ir, kai tinkama, kitų ES institucijų ir įstaigų atsakymai).

1 skyrius

Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija

Turinys

	Dalis
Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita	I.–XL.
Įvadas	1.1.–1.7.
Europos Audito Rūmų vaidmuo	1.1.–1.5.
ES išlaidos – svarbi priemonė siekiant politikos tikslų	1.6.–1.7.
Atliekant 2021 finansinių metų auditą nustatyti faktai	1.8.–1.46.
Finansinių ataskaitų patikimumas	1.8.–1.11.
Finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų	1.8.–1.10.
Pagrindiniai audito dalykai, susiję su 2021 m. finansinės būklės ataskaitomis	1.11.
Operacijų tvarkingumas	1.12.–1.32.
Mūsų auditas apima finansinėse ataskaitose atspindimas pajamų ir išlaidų operacijas	1.13.–1.17.
Klaidų vis dar pasitaiko tam tikrų rūšių išlaidose	1.18.
Taisyklių sudėtingumas ir tai, koku būdu yra išmokamos ES lėšos, turi poveikį klaidų rizikai	1.19.–1.32.
Komisijos tvarkingumo informacija	1.33.–1.46.
Komisijos klaidų lygio įvertis yra žemiau mūsų intervalo	1.35.–1.39.
Komisijos rizikos vertinime rizikos lygis greičiausiai bus įvertintas nepakankamai	1.40.–1.41.
Komisijos ataskaitos dėl finansinius pataisų ir susigrąžinimų pagerėjo, tačiau dėl pateikimo gali kilti nesusipratimų	1.42.–1.45.
Neaiškus teisinės valstybės procedūros poveikis 2021 m. išlaidų tvarkingumui	1.46.
Apie įtariamą sukčiavimą pranešame OLAF ir Europos prokuratūrai	1.47.–1.53.

Išvados**1.54.–1.58.****Audito rezultatai****1.55.–1.58.****Priedai****1.1 priedas. Audito metodas ir metodika**

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

I. Mes auditavome:

- a) 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos *konsoliduotąsias finansines ataskaitas*, kurias sudaro konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos¹ ir biudžeto vykdymo ataskaitos² ir kurias Komisija patvirtino 2022 m. birželio 28 d.;
- b) jose atspindimų *operacijų* teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

II. Mūsų nuomone, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos (ES) konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose ES finansinė būklė 2021 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų *rezultatai*, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, laikantis Finansinio reglamento ir apskaitos taisyklių, pagrįstų tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

¹ Konsoliduotąsias finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kiti paaiškinimai (įskaitant segmentų informaciją).

² Biudžeto vykdymo ataskaitos taip pat apima paaiškinimus.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

III. Mūsų nuomone, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Išlaidos

IV. Dėl 2021 m. teikiame dvi atskiras nuomones dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo. Tai rodo, kad *Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)* yra laikina priemonė, teikiama ir finansuojama taip, kad ji iš esmės skiriasi nuo įprastų biudžeto išlaidų pagal daugiametę finansinę programą (DFP).

Neigiamą nuomonę dėl biudžeto išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo

V. Mūsų nuomone, atsižvelgiant į dalyje „Neigiamos nuomonės dėl biudžeto išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas“ aprašytų dalykų svarbą, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų finansinėse ataskaitose patvirtintos biudžeto išlaidos yra reikšmingai paveiktos klaidų.

Nuomonė dėl EGADP išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo

VI. Mūsų nuomone, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose patvirtintos EGADP išlaidos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Nuomonės pagrindas

VII. Savo auditą atlikome remdamiesi Tarptautinės buhalterijų federacijos (IFAC) tarptautiniais audito standartais (TAS) ir etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais (TAAIS). Mūsų pagal šiuos standartus ir kodeksus nustatyta atsakomybė išsamiau aprašyta mūsų ataskaitos skirsnyje „Auditoriaus atsakomybė“. Šiame skirsnyje taip pat pateikiame daugiau informacijos apie mūsų nuomonės dėl pajamų (žr. **XXXV** dalį) ir EGADP išlaidų (žr. **XXXVII** dalį) pagrindą. Taip pat laikėmės nepriklausomumo reikalavimų ir atlikome savo etines pareigas pagal Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos Buhalterijų profesionalų etikos kodeksą. Esame įsitikinę, kad savo nuomonėms pagrįsti surinkome pakankamų ir tinkamų audito įrodymų.

Neigiamos nuomonės dėl biudžeto išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas

VIII. Mūsų bendras įvertintas 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose patvirtintų biudžeto išlaidų klaidų lygis yra 3,0 %. Didelė šių išlaidų dalis yra reikšmingai paveikta klaidų. Tai daugiausia susiję su kompensavimu grindžiamomis išlaidomis, kuriose įvertintas klaidų lygis yra 4,7 %. Tokios išlaidos 2021 m. padidėjo iki 90,1 milijardo eurų, o tai sudaro 63,2 % mūsų audito populiacijos³. Todėl mūsų nustatytų klaidų poveikis patvirtintoms metų išlaidoms yra reikšmingas ir paplitęs.

Pagrindiniai audito dalykai

Įvertinome pensijų ir kitų išmokų darbuotojams įsipareigojimą

IX. Į ES balansą įtrauktas pensijų ir kitų išmokų darbuotojams įsipareigojimas 2021 m. pabaigoje siekė 122,5 milijardo eurų (2020 m.: 116,0 milijardo eurų), t. y. sudarė beveik ketvirtadalį visų 2021 m. įsipareigojimų, kurie sudarė 496,4 milijardo eurų (2020 m.: 313,5 milijardo eurų).

X. Didžioji pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams skirto įsipareigojimo dalis yra susijusi su Europos Sąjungos pareigūnų ir kitų tarnautojų pensijų sistema (EPPS), kuri sudaro 109,7 milijardo eurų (2020 m.: 100,7 milijardo eurų). Į finansines ataskaitas įrašytas įsipareigojimas yra apskaičiuota dabartinė numatomų būsimų mokėjimų, kuriuos ES turės atlikti vykdydama savo pensijų įsipareigojimus, vertė.

XI. Išmokos pagal šią pensijų sistemą mokamos iš ES biudžeto. Kadangi ES nėra sukūrusi specialaus pensijų fondo, kurio lėšomis būtų dengiamos būsimų pensijų įsipareigojimų išlaidos, valstybės narės bendrai užtikrina išmokų mokėjimą, o pareigūnai padengia trečdalį sistemos finansavimo išlaidų. Eurostatas Komisijos apskaitos pareigūno vardu kasmet apskaičiuoja šį įsipareigojimą, remdamasis tokiais parametrais kaip ES pareigūnų amžius ir tikėtina gyvenimo trukmė, taip pat prielaidomis dėl būsimų ekonominių sąlygų. Šiuos parametrus ir prielaidas taip pat vertina Komisijos aktuariniai konsultantai.

XII. Pensijų įsipareigojimas 2021 m. daugiausia padidėjo dėl sumažėjusios nominalios diskonto normos, kuriai įtakos turi sumažėjusios visuotinės palūkanų normos⁴.

XIII. Antra pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams skirto įsipareigojimo didžiausia dalis yra ES įvertintas įsipareigojimas, susijęs su bendrąja sveikatos draudimo sistema (JSIS). Jis 2021 m. pabaigoje sudarė 10,3 milijardo eurų (2020 m.: 12,9 milijardo eurų). Šis įsipareigojimas susijęs su ES darbuotojų

sveikatos priežiūros išlaidomis, kurios turi būti padengtos laikotarpiais po veiklos vykdymo (atskaičiavus jų įnašus).

XIV. Atlikdami auditą vertiname su šiomis sistemomis susijusias aktuarines prielaidas ir jomis remiantis padarytus įvertinimus. Savo vertinimą grindžiame nepriklausomų išorės aktuarinių ekspertų atliktu darbu. Tikriname skaičiavimuose naudojamus pagrindinius duomenis, aktuarinius parametrus ir įsipareigojimo apskaičiavimą. Be to, tikriname įsipareigojimų pateikimą konsoliduotajame balanse ir konsoliduotųjų finansinės būklės ataskaitų paaiškinimuose.

XV. Darome išvadą, kad konsoliduotajame balanse pateiktas bendro įsipareigojimo, susijusio su pensijomis ir kitomis išmokomis darbuotojams, įvertis pateiktas teisingai ir patikimai.

Vertiname finansinėse ataskaitose pateiktus reikšmingus metų pabaigos įverčius

XVI. 2021 m. pabaigoje apskaičiuota patirtų, bet dar nedeklaruotų paramos gavėjų tinkamų finansuoti išlaidų vertė buvo 129,9 milijardo eurų (2020 m.: 107,8 milijardo eurų). Šios sumos į apskaitą įrašytos kaip sukauptos sąnaudos⁵.

XVII. Šio įverčio padidėjimas daugiausia susijęs su EGADP, kuri yra pagrindinis priemonės „*NextGenerationEU*“ (NGEU) – laikinos ekonomikos gaivinimo priemonės, skirtos padėti atitaisyti tiesioginę ekonominę ir socialinę žalą, kurią sukėlė COVID-19 pandemija – elementas. Mokėjimai valstybėms narėms pagal šią priemonę iki 2026 m. atliekami pagal iš anksto nustatytą mokėjimo dalimis modelį. 2021 m. pabaigoje sukauptos EGADP išlaidos sudarė 12,3 milijardo eurų.

XVIII. Siekdami įvertinti šiuos metų pabaigos įverčius, patikrinome Komisijos nustatytą atskyrimo skaičiavimų sistemą, kad būtų užtikrintas jos teisingumas ir išsamumas generaliniuose direktoratuose, kuriuose buvo patirta daugiausia išlaidų. Atlikdami savo audito darbą, susijusį su sąskaitų faktūrų ir išankstinio finansavimo mokėjimų imtimi, tikrinome atitinkamus atskyrimo skaičiavimus, kad pašalintume riziką, jog gali būti neteisingai nurodytos sukauptos sumos. Paprašėme, kad Komisijos apskaitos tarnybos paaiškintų bendrąją šių įverčių nustatymo metodiką.

³ Daugiau informacijos pateikiame mūsų 2021 m. metinės ataskaitos [1.22–1.27](#) dalyse.

⁴ 2021 m. ES metinės finansinės ataskaitos, 2.9 pastaba.

⁵ Jas sudaro 77,8 milijardo eurų vertės sukauptos sąnaudos balanso įsipareigojimų pusėje, o turto pusėje – 52,1 milijardo eurų, sumažinantys išankstinio finansavimo vertę.

XIX. Darome išvadą, kad bendros sukauptų sąnaudų ir kitų avansų valstybėms narėms sumos įvertis konsoliduotajame balanse pateiktas teisingai.

Peržiūrėjome JK išstojimo proceso metu sukurtą turtą

XX. 2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Karalystė (JK) nustojo būti ES valstybė narė. Pagal susitarimą dėl išstojimo, JK įsipareigojo vykdyti visus finansinius įsipareigojimus pagal ankstesnes DFP, susijusius su naryste ES. Pereinamuoju laikotarpiu, kuris baigėsi 2020 m. gruodžio 31 d., JK toliau mokėjo įnašus į ES biudžetą ir naudojo jį taip, tarsi ji būtų valstybė narė.

XXI. Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, tolesni ES ir JK tarpusavio įsipareigojimai susiję su tam tikrais įsipareigojimais ir gautinomis sumomis ES. Šie įsipareigojimai turi atsispindėti ES metinėse finansinėse ataskaitose. Komisija apskaičiavo, kad balanso sudarymo dieną iš ES sąskaitų matyti 41,8 milijardo eurų grynosios gautinos sumos iš JK (2020 m.: 47,5 milijardo eurų), iš kurių 10,9 milijardo eurų bus išmokėta per 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų sudarymo datos.

XXII. Mokėjimų mechanizmas, taikytinas abiejų šalių tarpusavio įsipareigojimams pagal Susitarimą dėl išstojimo, nustatytas Susitarimo 148 straipsnyje („Mokėjimai po 2020 m.“). 2021 m. nurodyta suma, kurią JK turi sumokėti pagal 136 straipsnį ir 140–147 straipsnius, buvo 11,9 milijardo eurų. Bendra 2021 m. iš JK gautų mokėjimų suma sudarė 6,8 milijardo eurų. Pagal Susitarimo dėl išstojimo 148 straipsnyje nustatytą mechanizmą metų pabaigoje likusi 5,1 milijardo eurų suma buvo mokama penkiomis lygiomis mėnesinėmis įmokomis nuo 2022 m. sausio iki gegužės mėn. imtinai.

XXIII. Atlikdami įprastas audito procedūras, su Komisija aptarėme pripažinto turto ir atliktų mokėjimų laiką, tikslumą ir išsamumą. Perskaičiavome atitinkamas sumas, jas suderinome su susijusiais įrašais ir tikrinome visų naudotų prielaidų tinkamumą.

XXIV. Darome išvadą, kad viso pripažinto turto, susijusio su JK išstojimo procesu, įvertis konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose pateiktas teisingai.

Įvertinome Rusijos įsiveržimo į Ukrainą poveikį finansinėms ataskaitoms

XXV. 2022 m. vasario 24 d. Rusija įsiveržė į Ukrainą. Kadangi ES teikia pagalbą Ukrainai paskolų ir dotacijų forma, įvertinome Komisijos skaičiavimus, susijusius su atitinkama ES finansinės rizikos pozicija, taip pat jų pagrindą, siekdami užtikrinti, kad šio svarbaus įvykio padariniai būtų tinkamai atspindėti ES finansinėse

ataskaitose. Įvertinome Komisijos skaičiavimus pagal savo ir turimus duomenis šiuo klausimu.

XXVI. Darome išvadą, kad Rusijos įsiveržimo į Ukrainą laikymas nekoreguojančiu įvykiu po balanso sudarymo yra tinkamas. Jo poveikis tinkamai pateiktas ir teisingai parodytas konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose.

Įvertinome su COVID-19 susijusių priemonių poveikį finansinėms ataskaitoms

XXVII. COVID-19 pandemija labai paveikė valstybių narių ekonomiką ir viešuosius finansus. Europos Komisija sutelkė dideles priemones, kad sustiprintų valstybių narių visuomenės sveikatos sektorius ir sušvelnintų pandemijos socialinį ir ekonominį poveikį ES. Imtasi veiksmų, be kita ko, susijusių su skubios medicininės pagalbos priemonių finansavimu, didesnio lankstumo naudojant Europos struktūrinių ir investicijų fondų finansinę paramą užtikrinimu ir paskolų valstybėms narėms palankiomis sąlygomis teikimu. Šios iniciatyvos turėjo didelį poveikį finansinės būklės ataskaitoms.

XXVIII. Atlikdami įprastas audito procedūras, auditavome turtą, įsipareigojimus, pajamas ir išlaidas, įskaitant tas, kurios susijusios su priemonėmis, kurių ėmėsi Komisija. Darome išvadą, kad konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose jos yra pateiktos teisingai.

Kita

XXIX. Vadovybė yra atsakinga už „kitos informacijos“ teikimą. Ši sąvoka apima „svarbiausius finansinius metų aspektus“, bet ne konsoliduotąsias finansines ataskaitas ar mūsų ataskaitą dėl jų. Mūsų nuomonė dėl konsoliduotų finansinių ataskaitų neapima šios kitos informacijos ir neteikiame dėl jos jokios patikinimo išvados. Mūsų pareiga, susijusi su mūsų konsoliduotų finansinių ataskaitų auditu, yra perskaityti šią kitą informaciją ir įvertinti, ar ji nėra iš esmės nesuderinama su konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis ar mūsų audito metu įgytomis žiniomis ir ar neatrodo kitaip reikšmingai iškraipyta. Jei darome išvadą, kad kita informacija yra reikšmingai iškraipyta, privalome apie tai pranešti. Šiuo klausimu neturime jokių pastabų.

Vadovybės atsakomybė

XXX. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir Finansinį reglamentą, vadovybė yra atsakinga už ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, laikantis tarptautiniu mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, ir už jose atspindimų operacijų teisėtumą bei tvarkingumą. Ši atsakomybė apima vidaus kontrolės priemonių parengimą, įgyvendinimą ir palaikymą, siekiant parengti ir

pateikti finansinės būklės ataskaitas, kuriose nėra reikšmingų dėl *sukčiavimo* ar klaidų atsiradusių iškraipymų. Vadovybė taip pat privalo užtikrinti, kad finansinės būklės ataskaitose atspindima veikla, finansinės operacijos ir informacija atitiktų jas reglamentuojančius teisės aktus (įstatymus, reglamentus, principus, taisykles ir standartus). Galutinė atsakomybė už ES finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Komisijai (SESV 317 straipsnis).

XXXI. Rengiant ES konsoliduotąsias finansines ataskaitas, vadovybei tenka atsakomybė įvertinti, ar ES geba užtikrinti veiklos tęstinumą, atskleisti svarbius su tęstinumu susijusius dalykus ir taikyti veiklos tęstinumo prielaidą apskaitai, nebent ji ketina likviduoti subjektą ar nutraukti operacijas arba yra priversta tą padaryti, neturėdama kitos realios išeities.

XXXII. Komisija atsakinga už ES finansinės atskaitomybės proceso priežiūrą.

XXXIII. Pagal Finansinį reglamentą (XIII antraštinę dalį), Komisijos apskaitos pareigūnas audito tikslams turi pristatyti ES konsoliduotąsias finansines ataskaitas, pirmą kaip negalutines finansines ataskaitas iki kitų metų kovo 31 d. ir kaip galutines finansines ataskaitas – iki liepos 31 d. Jau negalutinėse finansinėse ataskaitose turėtų būti pateiktas tikras ir teisingas ES finansinės padėties vaizdas. Todėl labai svarbu, kad visi negalutinių ataskaitų straipsniai būtų pristatyti kaip galutiniai skaičiavimai, leidžiantys mums atlikti savo užduotį pagal Finansinį reglamentą (XIII antraštinę dalį) per nustatytą laikotarpį. Bet kokie pakeitimai tarp negalutinių ir galutinių finansinių ataskaitų paprastai turėtų būti tik mūsų pastabų rezultatas.

Auditoriaus atsakomybė už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą

XXXIV. Mūsų tikslai yra gauti pakankamą patikinimą dėl to, ar ES konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, ir, remiantis mūsų auditu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai patikinimo pareiškimą dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų operacijų teisėtumo bei tvarkingumo. Pakankamas patikinimas užtikrina aukštą patikinimo lygį, tačiau jis nėra garantija, kad audito metu būtinai buvo nustatyti visi reikšmingi iškraipymai ar galimi neatitikties atvejai. Tokius atvejus gali nulemti sukčiavimas ar klaidos ir jie laikomi reikšmingais, jei, imant atskirai ar subendrinus, galima pagrįstai tikėtis, jog jie darys įtaką bet kokiems ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis šiomis konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis.

XXXV. Pajamų srityje mūsų PVM ir BNP pagrįstų nuosavų išteklių tikrinimas pradedamas nuo makroekonominių suvestinių duomenų, pagal kuriuos šios pajamos yra skaičiuojamos, taip pat įvertinamos Komisijos sistemos, skirtos šiems

duomenims apdoroti iki tol, kol yra gaunami ir į konsoliduotąsias finansines ataskaitas įtraukiami valstybių narių įnašai. Tradicinių nuosavų išteklių srityje tikriname muitinių finansines ataskaitas ir analizuojame maito mokesčių srautą iki tol, kol sumas gauna Komisija ir jos įtraukiamos į finansines ataskaitas. Kyla rizika, kad importuotojai nacionalinėms muitinėms gali nedeklaruoti muitų arba deklaruoti juos neteisingai. Todėl faktiškai surinkti importo muitai bus mažesni už sumą, kuri teoriškai turėtų būti surinkta. Šis skirtumas vadinamas „muitų nepriemoka“. Šios išvengtos sumos nėra įtrauktos į valstybių narių TNI apskaitos sistemas ir į mūsų audito nuomonės dėl pajamų apimtį nepatenka.

XXXVI. Išlaidų srityje tikriname mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo patirtos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis tikrinimas apima visų kategorijų mokėjimus tuo metu, kai jie atliekami, išskyrus išankstinius mokėjimus. Išankstinius mokėjimus tikriname lėšų gavėjui pateikus jų tinkamo panaudojimo įrodymą ir institucijai ar įstaigai sutikus su tuo įrodymu ir patvirtinus išankstinį mokėjimą, o tai gali užsitęsti iki kitų metų.

XXXVII. Šiais metais pirmą kartą tikrinome EGADP išlaidas. Skirtingai nuo kitų biudžeto išlaidų, kurios grindžiamos išlaidų kompensavimu ir (arba) sąlygų laikymusi, pagal EGADP mokėjimo sąlyga yra pakankamas iš anksto nustatytų tarpinių reikšmių arba siektinų reikšmių pasiekimas. Todėl tikrinome, ar Komisija surinko pakankamai tinkamų įrodymų, pagrindžiančių jos atliktą šios sąlygos vertinimą. Šiame vertinime neatsižvelgiama į tai, ar laikomasi kitų ES ir nacionalinių taisyklių.

XXXVIII. Viso audito metu remiamės profesine nuovoka ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- a) Nustatome ir įvertiname dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių reikšmingų iškraipymų konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose ar susijusių operacijų reikšmingos neatitikties ES teisės aktams riziką. Atsižvelgdami į šias rizikas, parengiame ir vykdome audito procedūras ir surenkame savo audito nuomonei pagrįsti pakankamus ir tinkamus audito įrodymus. Aptikti dėl sukčiavimo atsiradusius reikšmingus iškraipymus arba neatitiktį yra sudėtingiau nei tada, kai jų atsiranda dėl klaidų, kadangi sukčiavimas gali apimti sąmokslą, klastojimą, tyčinio pobūdžio neveikimą, klaidingų duomenų pateikimą arba vidaus kontrolės nepaisymą. Todėl yra didesnė rizika, kad tokie atvejai nebus aptikti.
- b) Susipažįstame su auditui svarbia vidaus kontrole tam, kad galėtume parengti tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad pareikštume nuomonę dėl vidaus kontrolės veiksmingumo.
- c) Įvertiname vadovybės taikomos apskaitos politikos tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų ir susijusios atskleistos informacijos pagrįstumą.

- d) Darome išvadą dėl vadovybės apskaitos veiklos tęstinumo principo tinkamumo ir, remdamiesi gautais audito įrodymais, nustatome, ar egzistuoja reikšmingas su įvykiais arba sąlygomis susijęs netikrumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonių dėl subjekto gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą. Jei darome išvadą, kad toks reikšmingas netikrumas egzistuoja, privalome atkreipti dėmesį savo ataskaitoje į susijusią konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose atskleidžiamą informaciją arba, jei ši atskleidžiama informacija yra netinkama, pakeisti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, gautais iki mūsų ataskaitos pateikimo dienos. Tačiau dėl būsimų įvykių arba sąlygų subjektas gali daugiau neužtikrinti veiklos tęstinumo.
- e) Įvertiname bendrą konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant visą atskleidžiamą informaciją, ir tai, ar konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose operacijos ir įvykiai pateikti teisingai.
- f) Gauname pakankamų ir tinkamų audito įrodymų, susijusių su finansine informacija apie subjektus, patenkančius į ES konsolidavimo apimtį, kad galėtume pateikti nuomonę dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų. Atsakome už vadovavimą auditui, audito priežiūrą ir jo atlikimą ir esame tik patys atsakingi už savo audito nuomonę.

XXXIX. Su vadovybe aptariame, be kita ko, planuojamą audito apimtį bei tvarkaraštį ir reikšmingus audito metu nustatytus faktus, įskaitant bet kokius nustatytus reikšmingus vidaus kontrolės trūkumus.

XL. Iš tų dalykų, kurie buvo aptarti su Komisija ir kitais audituojamais subjektais, nustatome tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi einamojo laikotarpio konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditui ir todėl yra pagrindiniai audito dalykai. Apibūdiname šiuos dalykus savo ataskaitoje, nebent remiantis įstatymu ar kitu teisės aktu jų negalima viešai atskleisti arba ypač retomis aplinkybėmis nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateiktas mūsų ataskaitose, kadangi pagrįstai galima tikėtis, jog neigiamos tokio veiksmo pasekmės nusvers viešojo intereso naudą.

2022 m. liepos 14 d.

Pirmininkas

Klaus-Heiner LEHNE

Europos Audito Rūmai
12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

Ivadas

Europos Audito Rūmų vaidmuo

1.1. Esame ES nepriklausomas auditorius. Vadovaudamiesi Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV)⁶:

- a) teikiame nuomonę dėl ES finansinių ataskaitų;
- b) tikriname, ar ES biudžetas naudojamas laikantis galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų;
- c) teikiame ataskaitas dėl ES lėšų panaudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir veiksmingumo⁷;
- d) konsultuojame dėl siūlomų teisės aktų, darančių poveikį ES lėšų finansiniam valdymui ar susijusiems aspektams.

1.2. Su *patikinimo pareiškimu* susijęs mūsų darbas (paaiškintas **1.1 priede**) skirtas pirmajam ir antrajam tikslams įgyvendinti. Biudžeto vykdymo veiksmingumo aspektus (išlaidų *ekonomiškumą*, *efektyvumą* ir *veiksmingumą*) pateikiame atskiroje metinės ataskaitos dalyje⁸. Iš esmės mūsų darbas taip pat yra svarus indėlis mums rengiant nuomones dėl siūlomų teisės aktų.

1.3. Šiame metinės ataskaitos skyriuje:

- a) pateikta su mūsų patikinimo pareiškimu susijusi aiškinamoji informacija ir apžvelgti mūsų nustatyti faktai ir išvados dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir *operacijų* tvarkingumo, įskaitant Komisijos tvarkingumo informaciją;
- b) pateikta informacija apie mūsų pranešimus dėl įtariamo sukčiavimo atvejų ES kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF) ir Europos prokuratūrai, taip pat mūsų auditus dėl ES kovos su sukčiavimu veiksmų;

⁶ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 285–287 straipsniai.

⁷ Vadovaujantis *patikimo finansų valdymo principu*.

⁸ Šiuos aspektus aptariame Europos Audito Rūmų ataskaitoje „ES biudžeto veiksmingumas. Padėtis 2021 m. pabaigoje“ ir savo specialiosiose ataskaitose, susijusiose su veiksmingumu.

c) apibendrintas mūsų audito metodas (žr. [1.1 priedą](#)).

1.4. 2021 m. mūsų darbas taip pat apėmė vienkartinę išmoką Ispanijai pagal EEGADP⁹. EGADP yra pagrindinis NGEU¹⁰ rinkinio, skirto atsigavimui nuo COVID-19 pandemijos poveikio remti, komponentas. Šio darbo rezultatai yra mūsų 2021 m. nuomonės dėl EGADP išlaidų tvarkingumo pagrindas. EGADP yra laikina priemonė, įgyvendinama ir finansuojama taip, kad ji iš esmės skiriasi nuo biudžeto išlaidų pagal DFP. Todėl EGADP išlaidoms nusprendėme skirti atskirą skyrių (**10 skyrių**), kuriame pristatome savo audito metodą, darbo kontekstą ir nustatytų faktų bei išvadų apžvalgą. Todėl 1 skyrius neapima EGADP ir jame daugiausia dėmesio skiriame tik ES biudžeto išlaidoms pagal DFP 1–7 išlaidų kategorijas.

1.5. Dėl COVID-19 taikytų kelionių ir visuomenės sveikatos ribojimų ir toliau buvo ribojamos mūsų galimybės atlikti patikras vietoje, gauti dokumentų originalus, tiesiogiai atlikti interviu su audituojamais subjektais ir patikrinti, ar fiziškai egzistuoja ES finansuojami išdirbiai. Todėl toliau bandėme prisitaikyti prie šios padėties ir pakeitėme savo darbo būdą, daugiausia peržiūrėdami dokumentus ir atlikdami interviu su audituojamais subjektais nuotoliniu būdu. Neatlikus patikrų vietoje didesnė *neaptikimo rizika*¹¹ išlieka¹²; tačiau manome, kad iš mūsų audituojamų subjektų gauti įrodymai leido mums užbaigti savo darbą ir padaryti išvadą.

ES išlaidos – svarbi priemonė siekiant politikos tikslų

1.6. ES išlaidos – svarbi, bet ne vienintelė priemonė siekiant politikos tikslų. Kitos svarbios priemonės – teisės aktų taikymas ir laisvo prekių, paslaugų, kapitalo ir žmonių judėjimo visoje ES užtikrinimas. 2021 m. valstybių narių visos bendrosios valdžios sektoriaus išlaidos (7 459 milijardai eurų) sudarė 53 % jų bendrųjų nacionalinių pajamų (14 069 milijardus eurų). ES biudžeto išlaidos sudarė¹³ 18,5 milijardo eurų, t. y. 2,4 % ES

⁹ Reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma EGADP.

¹⁰ Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paremti.

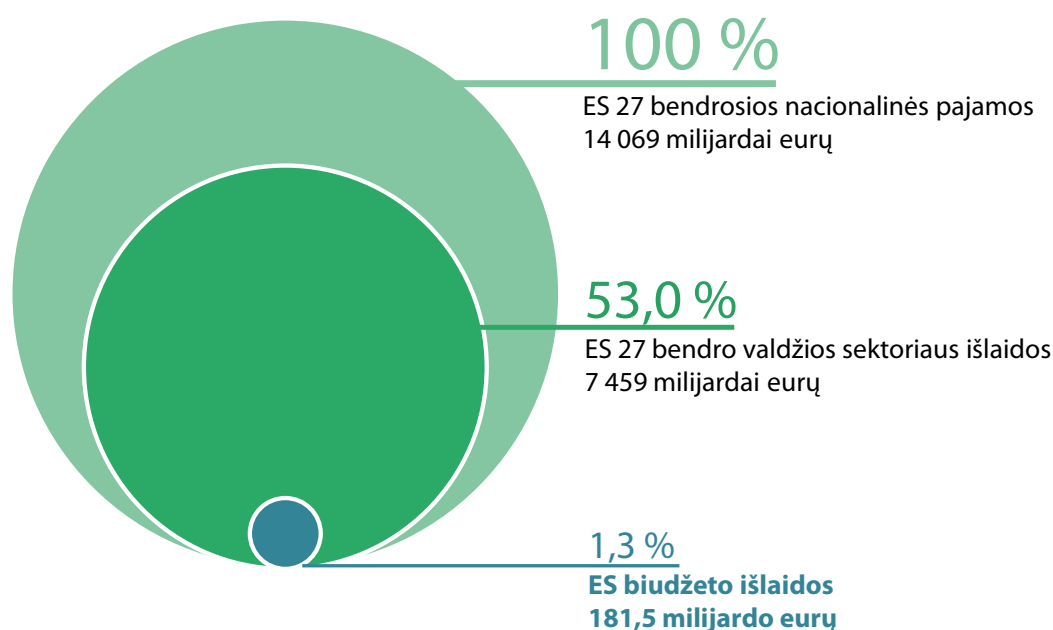
¹¹ Neaptikimo rizika yra rizika, kad auditorius neaptiks nuokrypio, kuris nebuvo ištaisytas taikant subjekto *vidaus kontrolės priemones*.

¹² Mūsų 2020 m. metinės ataskaitos 1.4 dalis.

¹³ ES biudžeto išlaidos apima kelioms programoms pagal 2021–2027 m. DFP išlaidų kategorijas skiriamą NGEU finansavimą, kuris naudojamas laikantis konkrečių sektorių taikomų

valstybių narių visų bendrųjų valdžios sektoriaus išlaidų ir 1,3 % jų bendrųjų nacionalinių pajamų (žr. **1.1 diagramą**) Atsižvelgiant į papildomus mokėjimus iš *asignuotųjų pajamų* EGADP dotacijoms (46,5 milijardo eurų), 2021 m. mokėjimai iš viso sudarė 228,0 milijardo eurų¹⁴.

1.1 diagrama. 2021 m. ES biudžeto išlaidos ir valdžios sektoriaus išlaidos kaip bendrųjų nacionalinių pajamų (BNPj) dalis



Šaltinis:

ES 27 BNPj: 2021 m. Europos Komisijos konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos. A priedas. Pajamos.

ES 27 bendrojo valdžios sektoriaus išlaidos. Eurostato duomenų bazė. *Government revenue, expenditure and main aggregates*; duomenys gauti 2022 m. balandžio 25 d.

ES biudžeto išlaidos. Europos Komisija. 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos.

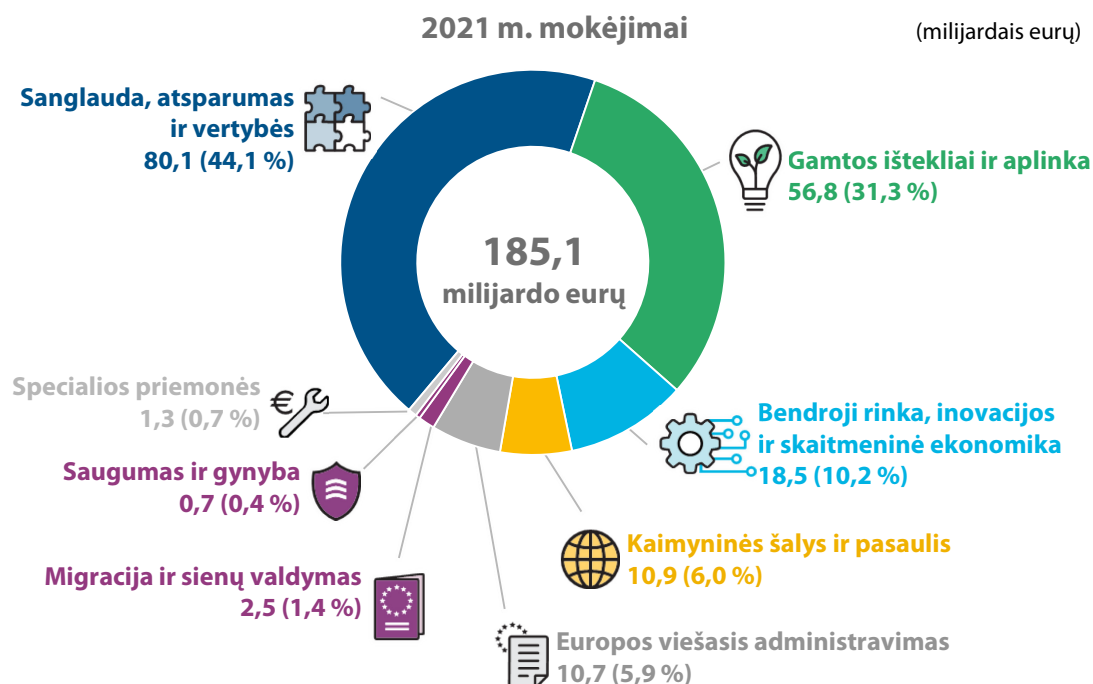
1.7. ES lėšos paramos gavėjams išmokamos kaip vienkartinės išmokos / metinės dalinės išmokos arba kaip periodiniai mokėjimai pagal daugiametes išlaidų schemas. Mokėjimai iš 2021 m. ES biudžeto sudarė 144,4 milijardo eurų vienkartinių, tarpinių arba galutinių mokėjimų ir 37,1 milijardo eurų išankstinio finansavimo. Kaip parodyta **1.2 diagramoje**, didžiausia ES biudžeto dalis skirta sritims „Sanglauda, atsparumas ir

taisyklių. Tačiau į jas neįtrauktos EGADP išlaidos, kurios nėra patvirtinto ES biudžeto dalis, bet yra finansuojamos teikiant paskolas.

¹⁴ 2021 m. ES konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos, biudžeto vykdymo ataskaitos ir paaiškinimai, DFP 6.3: Mokėjimų *asignavimų* panaudojimas.

vertybės“ ir „Gamtos ištekliai ir aplinka“, po jų – sričiai „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“.

1.2 diagrama. 2021 m. ES biudžeto išlaidos pagal daugiamečių finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijas



DFP 1 (4 skyrius) Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika

DFP 2 (5 skyrius) Sanglauda, atsparumas ir vertybės

DFP 3 (6 skyrius) Gamtos ištekliai ir aplinka

DFP 4 (7 skyrius) Migracija ir sienų valdymas

DFP 5 (7 skyrius) Saugumas ir gynyba

DFP 6 (8 skyrius) Kaimyninės šalys ir pasaulis

DFP 7(9 skyrius) Europos viešasis administravimas

Specialios priemonės (nėra DFP dalis)

Šaltinis: Audito Rūmai.

Atliekant 2021 finansinių metų auditą nustatyti faktai

Finansinių ataskaitų patikimumas

Finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų

1.8. Mūsų nustatyti faktai susiję su 2021 finansinių metų ES *konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis*¹⁵ (finansinėmis ataskaitomis). Jas gavome kartu su apskaitos pareigūno vadovybės pareiškimu 2022 m. birželio 28 d. iki galutinio jų pateikimo termino pagal Finansinį reglamentą¹⁶. Prie finansinių ataskaitų pridedamas skirsnis „Svarbiausi finansiniai metų aspektai“¹⁷, dėl kurio savo audito nuomonės neteikiame. Tačiau laikydamiesi audito standartų įvertinome jo suderinamumą su finansinėse ataskaitose pateikta informacija.

1.9. Komisijos paskelbtose finansinėse ataskaitose matyti, kad 2021 m. gruodžio 31 d. visi įsipareigojimai sudarė 496,4 milijardo eurų, palyginti su visu 414,1 milijardo eurų turtu. 82,3 milijardo eurų skirtumas sudarė (neigiamą) grynąjį turtą, kurį sudaro rezervai, ir išlaidų, kurias ES jau patyrė iki gruodžio 31 d. ir kurios turi būti finansuojamos iš būsimų biudžetų, dalis. 2021 m. *ekonominis rezultatas* buvo 42,1 milijardo eurų.

¹⁵ Konsoliduotąsias finansines ataskaitas sudaro:

- a) konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos, kurias sudaro balansas (kuriame pateiktas turtas ir įsipareigojimai finansinių metų pabaigoje), finansinių rezultatų ataskaita (kurioje pripažįstamos finansinių metų pajamos ir išlaidos), pinigų srautų ataskaita (kurioje parodyta, kaip sąskaitų pokyčiai paveikia pinigus ir pinigų ekvivalentus) ir grynojo turto pokyčių ataskaita bei prie finansinės būklės ataskaitų pridedami paaiškinimai;
- b) biudžeto vykdymo ataskaitos dėl finansinių metų pajamų ir išlaidų ir susiję paaiškinimai.

¹⁶ Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių.

¹⁷ *Recommended Practice Guideline 2 (RPG 2) – 'Financial Statement Discussion and Analysis' of the International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB).*

1.10. Audito metu nustatėme, kad finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų. Savo darbo rezultatus dėl su ES lėšomis susijusio finansų ir biudžeto valdymo pateikiame **2 skyriuje**.

Pagrindiniai audito dalykai, susiję su 2021 m. finansinės būklės ataskaitomis

1.11. Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi mūsų einamojo laikotarpio finansinės būklės ataskaitų auditui. Šie dalykai buvo nagrinėjami bendrai mūsų finansinės būklės ataskaitų audito kontekste ir rengiant susijusią audito nuomonę, tačiau apie juos atskiros nuomonės neteikiame. Pagrindinius audito dalykus nurodome patikinimo pareiškinge.

Operacijų tvarkingumas

1.12. Tikrinome ES pajamas ir išlaidas siekdami įvertinti, ar jos ištekliai buvo surinkti ir panaudoti pagal taikytinus įstatymus ir kitus teisės aktus¹⁸. **3 skyriuje** pateikiame savo audito rezultatus, susijusius su pajamomis, o **4–9 skyriuose** – su išlaidomis. Ataskaitą dėl EGADP teikiame **10 skyriuje**.

Mūsų auditas apima finansinėse ataskaitose atspindimas pajamų ir išlaidų operacijas

1.13. Pajamų srityje gavome pakankamą patikinimą savo audito nuomonei vertindami atrinktas pagrindines sistemas, kurias papildė operacijų testavimas. Tikrintų operacijų imtis buvo sudaryta taip, kad atspindėtų visus ES biudžeto pajamų šaltinius, kuriuos sudaro keturios nuosavų išteklių ir pajamų iš kitų šaltinių kategorijos. Į mūsų imtį taip pat buvo įtrauktos išorės asignuotosios pajamos, naudotos negrąžintinam (dotacijos) EGADP komponentui¹⁹ finansuoti (žr. **3.2–3.4** dalis).

1.14. Išlaidų srityje nustatėme reprezentatyvią 740 operacijų imtį, apimančią lėšų pervedimus iš ES biudžeto ES išlaidų *galutiniams gavėjams* (žr. **1.1 priedo (12) ir (13)** dalis). Mūsų vykdytas operacijų testavimas prisidėjo prie patikinimo pareiškimo ir netvarkingų operacijų dalies įvertinimo visoje audito populiacijoje, didelės ir mažos

¹⁸ Įskaitant 2014–2020 m. ir ankstesnių DFP operacijas.

¹⁹ Tai apima Komisijos pasiskolintas sumas, skirtas negrąžintinai finansinei paramai valstybėms narėms teikti pagal NGEU. ES turės šias sumas grąžinti ateityje.

rizikos išlaidose (žr. [1.19](#) dalį) ir kiekvienoje DFP išlaidų kategorijoje, dėl kurios teikiame specialųjį vertinimą (1, 2, 3 ir 7 išlaidų kategorijos).

1.15. 2021 m. mūsų audito populiacija, skirta pajamoms testuoti, sudarė 239,6 milijardo eurų²⁰ (žr. **3.1 diagramą**), o mūsų populiacija, skirta išlaidoms testuoti, iš viso sudarė 142,8 milijardo eurų²¹. Į šias sumas įeina Jungtinės Karalystės įnašai ir mokėjimai Jungtinei Karalystei, pagal Susitarime dėl išstojimo nustatytas sąlygas²².

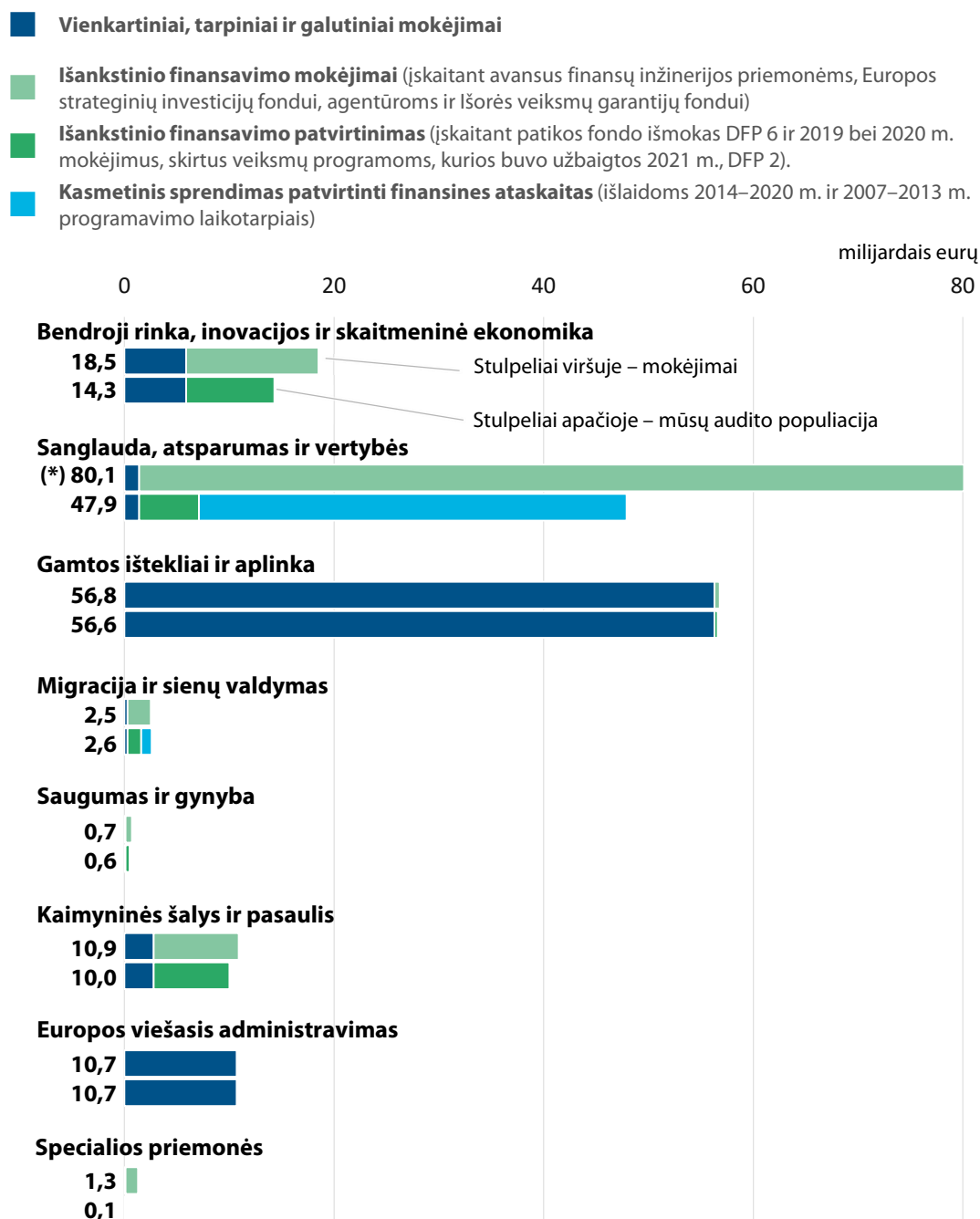
1.16. [1.3 diagramoje](#) parodyta mūsų audito populiacija išlaidoms testuoti – pasiskirstymas pagal vienkartinius, tarpinius (Komisijos patvirtintus) ir galutinius mokėjimus, *patvirtintas* išankstinio finansavimo *sumas* ir metinius sprendimus dėl finansinių ataskaitų patvirtinimo, palyginti su ES išlaidomis pagal DFP išlaidų kategorijas (žr. [1.1 priedo \(12\)](#) dalį).

²⁰ 184,1 milijardo eurų biudžeto pajamų ir 55,5 milijardo eurų asignuotųjų pajamų (negrąžintinai EGADP paramai); 2021 m. ES konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos, 2 lentelė, „Biudžeto vykdymo ataskaitos ir paaiškinimai“.

²¹ Įskaitant kelioms programoms pagal 2021–2027 m. DFP išlaidų kategorijas skirtą NGEU finansavimą, kuris naudojamas laikantis konkreitiems sektoriams taikomų taisyklių.

²² Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos 136 ir 138 straipsniai.

1.3 diagrama. Mūsų audito populiacijos (142,8 milijardo eurų) ir ES biudžeto išlaidų (181,5 milijardo eurų) palyginimas pagal DFP išlaidų kategorijas 2021 m.

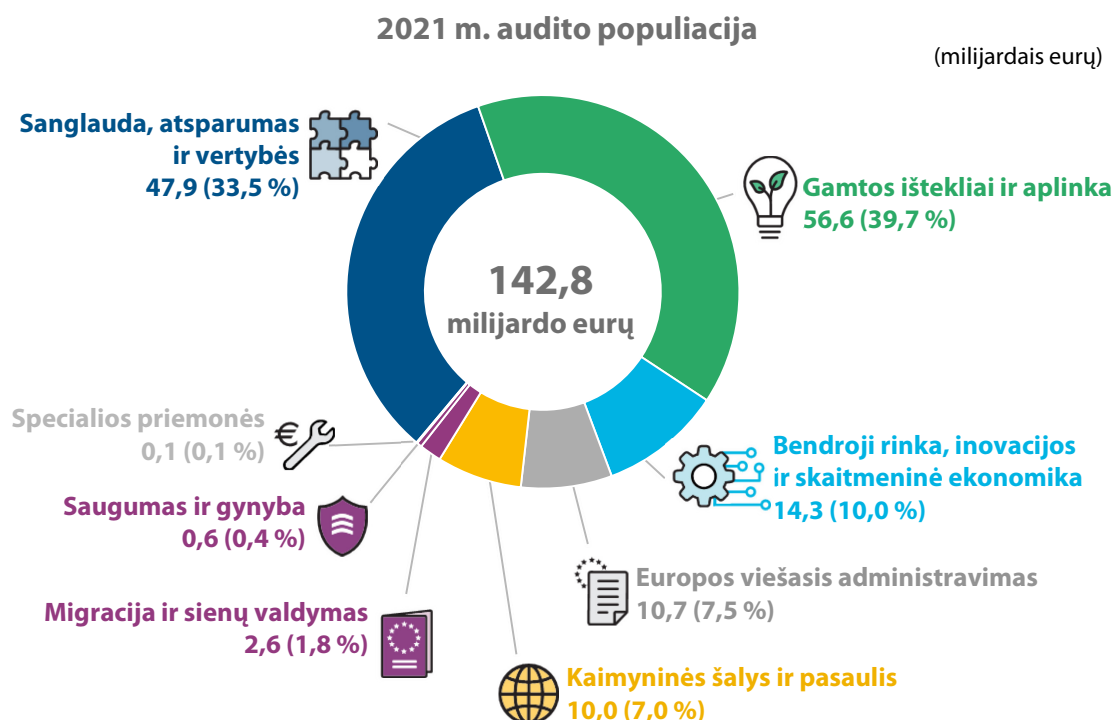


(*) Srityje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu buvo atlikta [63,0] milijardo eurų vertės tarpinių mokėjimų, kurie nebuvo įtraukti į finansines ataskaitas, susijusias su patikinimo dokumentų rinkiniais, kuriuos Komisija priėmė 2021 m. (žr. 5.1 diagramą) Šie tarpiniai mokėjimai įtraukti į 78,7 milijardo eurų išankstinį finansavimą, todėl jie nebuvo mūsų audito populiacijos dalis rengiant 2021 m. metinę ataskaitą. Jie bus įtraukti į mūsų audito populiaciją tais metais, kai Komisija priims atitinkamas finansines ataskaitas (pavyzdžiui, į 2021 m. patikinimo pareiškimą dėl mokėjimų, priskiriamų 2020–2021 ataskaitiniams metams).

Šaltinis: Audito Rūmai.

1.17. 1.4 diagramoje parodyta, kad sritis „Gamtos ištekliai ir aplinka“ sudaro didžiausią mūsų bendros populiacijos dalį (39,7 %), po jos – „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ (33,5 %) ir „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ (10,0 %).

1.4 diagrama. Mūsų 2021 m. 142,8 milijardo eurų audito populiacijos apžvalga pagal DFP išlaidų kategorijas



Šaltinis: Audito Rūmai.

Klaidų vis dar pasitaiko tam tikrų rūšių išlaidose

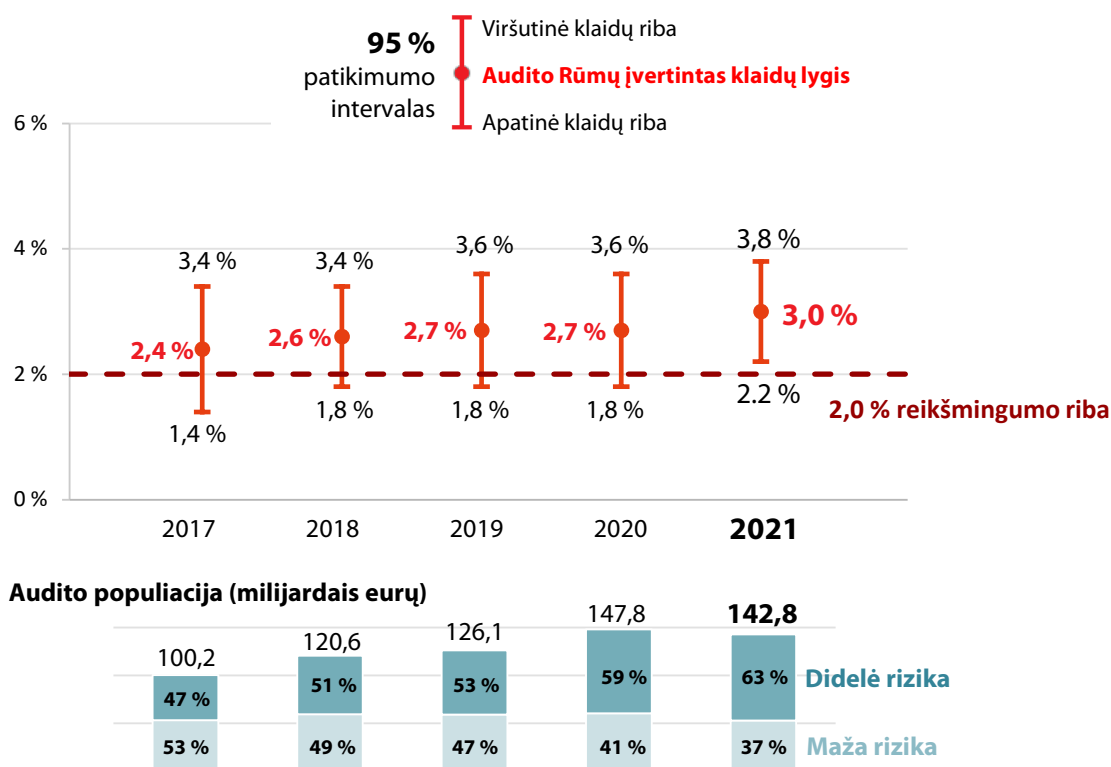
1.18. Dėl ES pajamų ir išlaidų tvarkingumo, pagrindiniai mūsų nustatyti faktai buvo šie:

- a) remiantis bendrais audito įrodymais, *klaidų* lygis pajamų srityje nebuvo reikšmingas. Mūsų tikrintos su pajamomis susijusios sistemos iš esmės buvo veiksmingos. Tačiau tradicinių nuosavų išteklių (TNI) pagrindinės vidaus kontrolės priemonės, kurias įvertinome kai kuriose valstybėse narėse, ir *PVM išlygų* bei *neišspręstų TNI klausimų* valdymas Komisijoje buvo iš dalies veiksmingi dėl nuolatinių trūkumų (žr. **3.10–3.12** ir **3.15–3.17** dalis). Taip pat nustatėme, kad buvo vėluojama įgyvendinti keletą Komisijos maitinės veiksmų plane numatytų veiksmų, kuriais prisidedama prie *mutų nepriemokos* mažinimo (žr. **3.13** dalį). Šis trūkumas neturi įtakos mūsų audito nuomonei dėl pajamų, nes jis susijęs ne su

finansinėse ataskaitose atspindimomis operacijomis, o su rizika, kad TNI bus neišsamūs.

- b) Remiantis mūsų audito įrodymais, išlaidų srityje bendras klaidų lygis buvo reikšmingas ir sudarė 3,0 %²³ (žr. **1.5 diagramą**). Sritis „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ labiausiai prisidėjo prie šio rodiklio: 1,2 procentinio punkto], po jos – „Gamtos ištekliai ir aplinka“ (0,7 procentinio punkto), „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ (0,4 procentinio punkto) ir „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ (0,4 procentinio punkto). Reikšmingų klaidų ir toliau pasitaiko didelės rizikos išlaidose, kurios daugiausia grindžiamos kompensavimu (žr. **1.19, 1.22 ir 1.23** dalis). Tokios išlaidos sudarė 63,2 % mūsų audito populiacijos.

1.5 diagrama. Įvertintas klaidų lygis ir audito populiacija (2017–2021 m.)



Pastaba: Apibrėžiame **klaidą** kaip pinigų sumą, kuri neturėjo būti išmokėta iš ES biudžeto. Klaidų padaroma, kai pinigai naudojami nesilaikant atitinkamų ES teisės aktų, taigi ne taip, kaip Europos Sąjungos Taryba ir Europos Parlamentas ketino juos panaudoti priimdami tuos teisės aktus, arba kai jie naudojami nesilaikant konkrečių nacionalinių taisyklių.

Šaltinis: Audito Rūmai.

²³ Esame 95 % įsitikinę, kad *įvertintas klaidų lygis* populiacijoje yra tarp 2,2 % ir 3,8 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

Taisyklių sudėtingumas ir tai, koku būdu yra išmokamos ES lėšos, turi poveikį klaidų rizikai

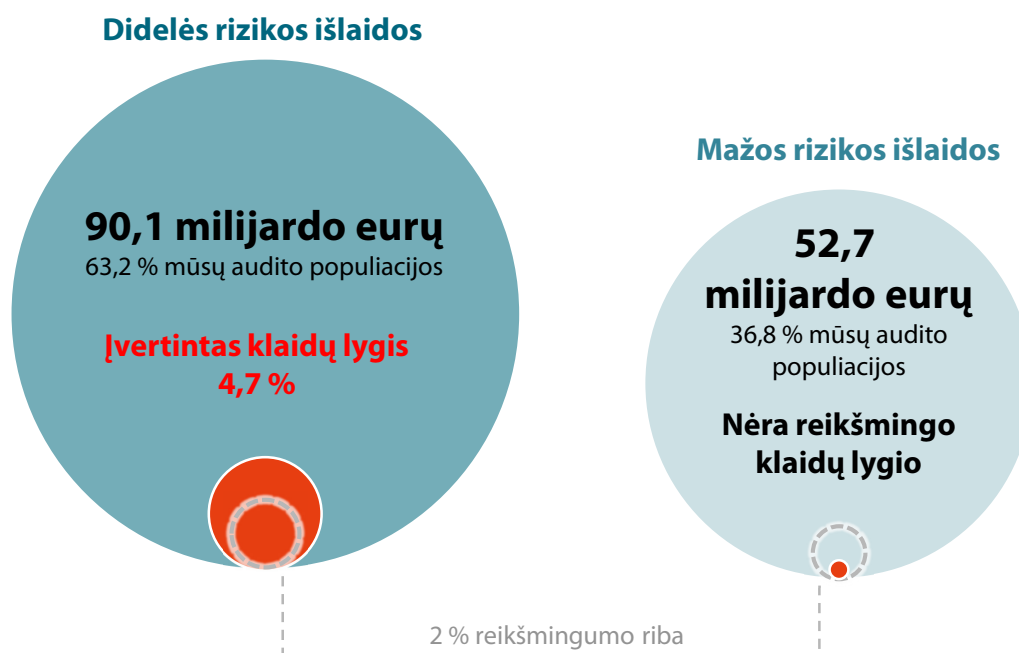
1.19. Atlikę savo rizikos analizę, kuri yra pagrįsta mūsų ankstesniais audito rezultatais ir valdymo bei kontrolės sistemų vertinimu, padalijome savo atspindimų operacijų audito populiaciją į didelės rizikos ir mažos rizikos išlaidas, kad galėtume pasirinkti reprezentatyviąją imtį. Manome, kad:

- Klaidų rizika yra mažesnė išlaidoms, kurioms taikomos supaprastintos taisyklės. Šios rūšies išlaidos daugiausia apima tuos **teisėmis į išmokas grindžiamus mokėjimus**, kurių atveju paramos gavėjai turi atitikti tam tikras, dažnai paprastas sąlygas, taip pat administracinių išlaidų dalį (ES tarnautojų darbo užmokestį ir pensijas).
- Klaidų rizika yra didelė išlaidoms, kurioms taikomos sudėtingos taisyklės. Tai daugiausia susiję su **kompensavimu grindžiamais mokėjimais**, kai paramos gavėjai turi pateikti prašymus dėl patirtų tinkamų finansuoti išlaidų. Šiuo tikslu, taip pat parodydami, kad jie vykdo veiklą, kuriai gali būti skirta parama, jie privalo pateikti savo patirtų kompensuotinių išlaidų įrodymų. Tai darydami jie dažnai privalo laikytis sudėtingų taisyklių, susijusių su tuo, ką gali būti prašoma apmokėti (tinkamumas) ir kaip gali būti tinkamai patiriamos išlaidos (viešieji pirkimai ar *valstybės pagalbos* taisyklės).

1.20. 2021 m. ir toliau nustatėme, kad mažos rizikos išlaidose nebuvo reikšmingo klaidų lygio, tačiau didelės rizikos išlaidos vis dar buvo paveiktos reikšmingo klaidų lygio. Mūsų 2021 m. audito rezultatai dar kartą patvirtina mūsų vertinimą, kaip matyti iš mūsų rizikos analizės ir klasifikacijos, kad klaidų rizikai poveikį daro lėšų išmokėjimo būdas.

1.21. *1.6 diagramoje* ir *1.22–1.31* dalyse pateikiama daugiau informacijos apie didelės rizikos populiaciją ir joje aptiktas klaidas.

1.6 diagrama. 2021 m. audito populiacijos suskirstymas į mažos ir didelės rizikos išlaidas



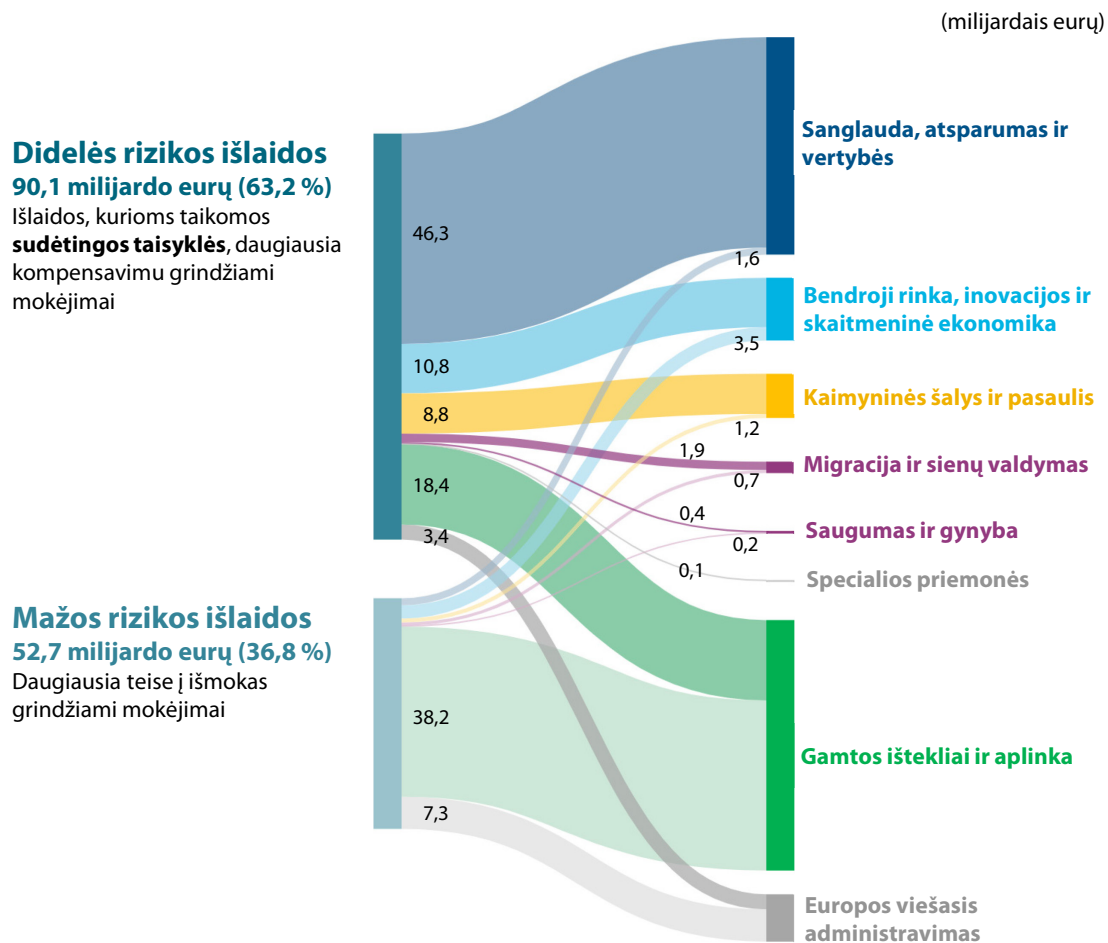
Šaltinis: Audito Rūmai.

Didelė mūsų audito populiacijos dalis veikiama reikšmingo klaidų lygio

1.22. Didelės rizikos išlaidos sudaro 63,2 % mūsų audito populiacijos ir šiek tiek padidėjo, palyginti su praėjusiais metais, kai jos sudarė apie 59,0 %. **1.7 diagramoje** parodyta, kad sritis „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ sudaro didžiausią mūsų didelės rizikos populiacijos dalį (46,3 milijardo eurų), po jos – „Gamtos ištekliai ir aplinka“ (18,4 milijardo eurų), „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ (10,8 milijardo eurų) ir „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ (8,8 milijardo eurų). Mūsų nustatytų faktų santrauka pagal kiekvieną iš šių išlaidų kategorijų pateikta **1.24–1.27** dalyse.

1.23. Atsižvelgdami į mūsų testavimo visose DFP išlaidų kategorijose rezultatus, manome, kad didelės rizikos išlaidų klaidų lygis yra 4,7 % (2020 m.: 4,0 %), o tai viršija 2,0 % reikšmingumo ribą (žr. **1.6 diagramą**).

1.7 diagrama. Didelės rizikos ir mažos rizikos išlaidų suskirstymas pagal DFP išlaidų kategorijas



Šaltinis: Audito Rūmai.

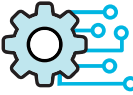
1.24. „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ (5 skyrius):

šios srities išlaidos daugiausia įgyvendinamos iš Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo ir Europos socialinio fondo. Joje dominuoja kompensacijomis grįsti mokėjimai, o juos laikome didelės rizikos išlaidomis. Pagrindinės klaidų rūšys, kurias nustatėme ir kiekybiškai įvertinome, buvo netinkamos finansuoti išlaidos ir netinkami finansuoti projektai, vidaus rinkos taisyklių pažeidimai (visų pirma valstybės pagalbos taisyklių nesilaikymas) ir viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas.

1.25. „Gamtos ištekliai ir aplinka“ (6 skyrius):

išlaidų srityse, kurias nustatėme kaip didelės rizikos sritis (kaimo plėtra, rinkos priemonės ir kitos DFP 3 išlaidų kategorijos politikos sritys, nesusijusios su bendra žemės ūkio politika (BŽŪP)), kurios sudaro apie 32,6 % šios išlaidų kategorijos išlaidų, vėl nustatėme reikšmingą klaidų lygį.

Išlaidos šiose srityse daugiausia grindžiamos kompensavimu. Dažniausiai šioje srityje nustatytos klaidos yra netinkami finansuoti paramos gavėjai arba išlaidos, administracinės klaidos ir agrarinės aplinkosaugos *įsipareigojimų* nesilaikymas.

1.26.  „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ (**4 skyrius**): kaip ir ankstesniais metais šioje srityje, išlaidos moksliniams tyrimams (programa „Horizontas 2020“ ir Septintoji bendroji programa) išlieka didelės rizikos išlaidomis ir yra pagrindinis klaidų šaltinis. Klaidos šioje srityje apima įvairias netinkamų finansuoti išlaidų kategorijas (visų pirma netinkamas tiesiogines personalo išlaidas ir kitas *tiesiogines išlaidas*). Be to, nustatėme ir kiekybiškai įvertinome klaidas kitose programose ir veiklos srityse (daugiausia Europos infrastruktūros tinklų priemonėje). Dažniausiai šioje srityje nustatytos klaidos yra viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas ir netinkamos finansuoti išlaidos.

1.27.  „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ (**8 skyrius**): šios srities išlaidos daugiausia grindžiamos kompensavimu ir apima išorės veiksmus, finansuojamus iš ES biudžeto. Visų rūšių išlaidos pagal šią išlaidų kategoriją laikomos didelės rizikos išlaidomis, išskyrus paramos biudžetui mokėjimus ir administracines išlaidas, kurie sudaro apie 11,7 %. Dauguma šioje srityje nustatytų klaidų yra susijusios su nepatirtomis išlaidomis, pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimu, netinkamomis finansuoti išlaidomis ir viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu.

Tinkamumo finansuoti klaidos vis dar labiausiai prisideda prie įvertinto klaidų lygio didelės rizikos išlaidose

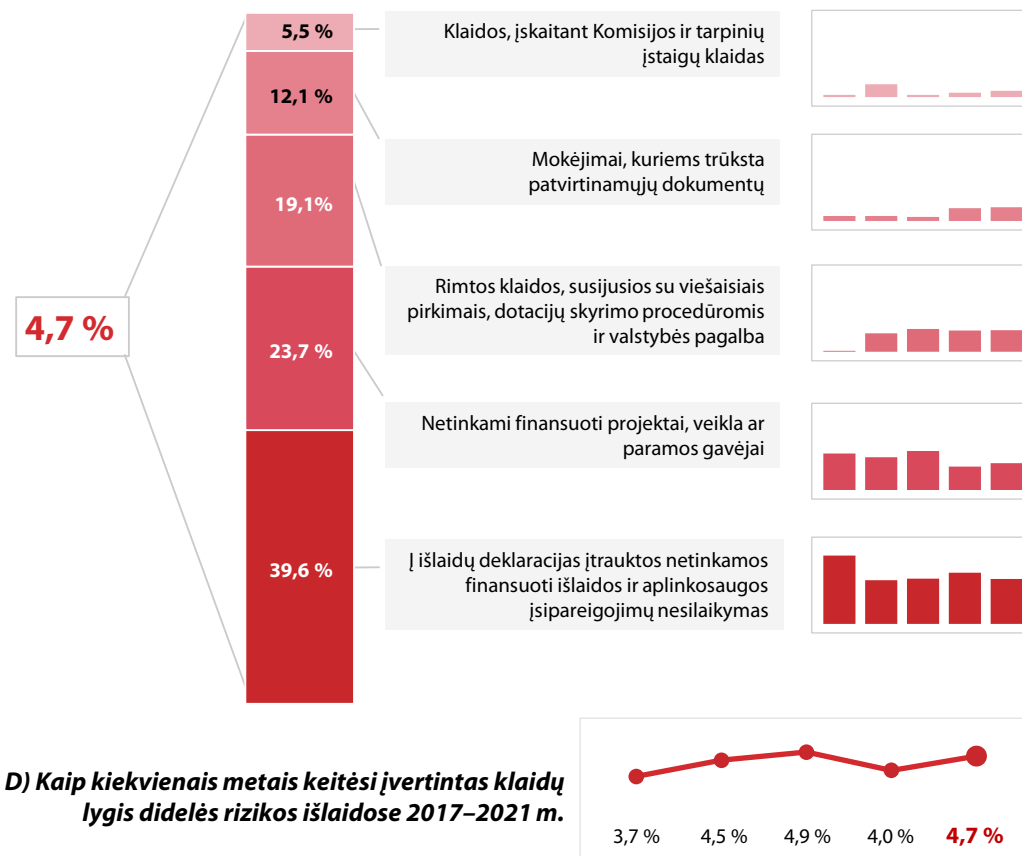
1.28. Kaip ir pastaraisiais metais, toliau išsamiai aprašėme klaidų rūšis, nustatytas didelės rizikos išlaidose, kadangi tai yra sritis, kurioje ir toliau išlieka reikšmingas klaidų lygis. **1.8 diagramoje** parodytos kiekvienos klaidų rūšies dalys visame 2021 m. įvertintame klaidų lygyje, kuris nustatytas didelės rizikos išlaidose, kartu su įverčiais nuo 2017 m. iki 2021 m.

1.8 diagrama. Klaidų rūšių dalys 2021 m. įvertintame klaidų lygyje, nustatytame didelės rizikos išlaidose, pagal klaidų tipą

A) 2021 m. įvertintas klaidų lygis didelės rizikos išlaidose yra **4,7 %**

B) Klaidų pasiskirstymas pagal rūšis

C) Kaip kiekvienais metais keitėsi klaidų rūšių dalis 2017–2021 m.



Šaltinis: Audito Rūmai.

1.29. 2021 m. ir toliau radome tinkamumo finansuoti klaidų, daugiausia susijusių su sritimis „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“, „Gamtos išteklių ir aplinka“ ir „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“. Jos sudarė didelę dalį (63,3 %) (2020 m.: 65,9 %) mūsų įvertinto didelės rizikos išlaidų klaidų lygio. Iš šių klaidų į išlaidų deklaracijas įtrauktos netinkamos finansuoti išlaidos sudarė 39,6 %, o netinkami finansuoti projektai, veikla arba paramos gavėjai – 23,7 %.

1.30. 2021 m. nustatėme klaidų, susijusių su valstybės pagalbos taisyklių pažeidimais srityje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“, viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimais srityse „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“, „Kaimyninės šalys ir pasaulis“, „Europos viešasis administravimas“ ir „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“. Šios klaidos sudarė [19,1] % mūsų įvertinto didelės rizikos išlaidų klaidų lygio (2020 m.: 18,7 %).

1.31. Be to, įvertinto klaidų lygio dalis, kurią sudarė mokėjimai nepateikus pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų, išliko didelė daugiausia srityse „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ ir „Saugumas ir gynyba“. Šios klaidos sudarė 12,1 % (2020 m.: 11,4 %) mūsų įvertinto didelės rizikos išlaidų klaidų lygio.

Mažos rizikos išlaidose reikšmingo klaidų lygio nenustatėme

1.32. Dėl mažos rizikos išlaidų, kurios sudarė 36,8 % mūsų audito populiacijos, darome išvadą, kad įvertintas klaidų lygis yra žemesnis už mūsų 2,0 % reikšmingumo ribą, kaip buvo 2019 m. ir 2020 m. Mažos rizikos išlaidas daugiausia sudaro teisėmis į išmokas grindžiami mokėjimai, administracinių išlaidų dalis („ES pareigūnų atlyginimai ir pensijos“, **9 skyrius**) ir parama biudžetui ES nepriklausančioms šalims („Kaimyninės šalys ir pasaulis“, **8 skyrius**) (žr. **1.7 diagramą**). Teisėmis į išmokas grindžiami mokėjimai apima *tiesioginę pagalbą* ūkininkams („Gamtos išteklių ir aplinka“, **6 skyrius**) ir studentų bei kitus judumo veiksmus pagal programą „Erasmus+“ („Sanglauda, atsparumas ir vertybės“, **5 skyrius**).

Komisijos tvarkingumo informacija

1.33. Komisijai tenka galutinė atsakomybė už ES biudžeto vykdymą, neatsižvelgiant į valdymo būdą (tiesioginis, netiesioginis ar pasidalijamasis valdymas). Komisija atsiskaito už savo veiksmus trijose ataskaitose, kurios yra įtrauktos į Integruotųjų finansinių ataskaitų rinkinį²⁴:

- a) Europos Sąjungos konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose;
- b) metinėje ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje (MVVA);
- c) tolesnių veiksmų, susijusių su praėjusių metų *biudžeto įvykdymo patvirtinimu*, ataskaitoje.

1.34. MVVA apibendrinama pagrindinė informacija apie vidaus kontrolę ir finansų valdymą, nurodyta įvairių Komisijos generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose (MVA). Atsakomybė už šias ataskaitas grindžiama atsakomybės pasidalijimu, nustatytu Komisijos valdymo priemonėse. Generaliniai direktoratai yra atsakingi už savo atitinkamose MVA pateikiamos informacijos patikimumą, o Komisijos

²⁴ Nuoroda į [2021 m. integruotąsias finansines ir atskaitomybės ataskaitas](#).

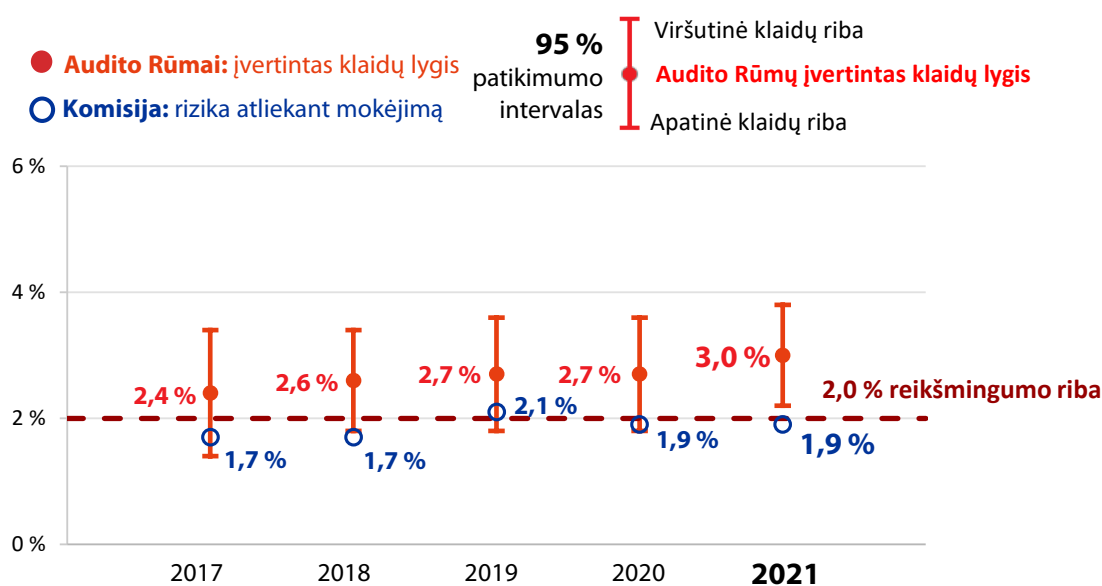
narių kolegija priima MVVA ir todėl galiausiai yra atsakinga už ataskaitos rengimą ir joje pateiktą informaciją.

Komisijos klaidų lygio įvertis yra žemiau mūsų intervalo

1.35. MVVA Komisija dėl 2021 m. finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų pateikia rizikos atliekant mokėjimą įvertį²⁵. Rizika atliekant mokėjimą – tai Komisijos apskaičiuota suma mokėjimo metu, kuri buvo išmokėta nesilaikant galiojančių taisyklių. Ši sąvoka labiausiai atitinka mūsų klaidų lygio įvertį.

1.36. 1.9 diagramoje pateikti Komisijos apskaičiuoti rizikos atliekant mokėjimą įverčiai kartu su mūsų įvertinto klaidų lygio intervalu. 2021 m. Komisijos rizika atliekant mokėjimą yra 1,9 %, o tai yra mažiau nei mūsų įvertintas 3,0 % klaidų lygis (2020 m.: 2,7 %) ir žemiau mūsų intervalo, t. y. nuo 2,2 % iki 3,8 %. 1.37–1.39 dalyse aprašomi veiksniai, lemiantys skaičių skirtumą.

1.9 diagrama. Komisijos apskaičiuotas rizikos atliekant mokėjimą įvertis, palyginti su mūsų įvertintu klaidų lygiu



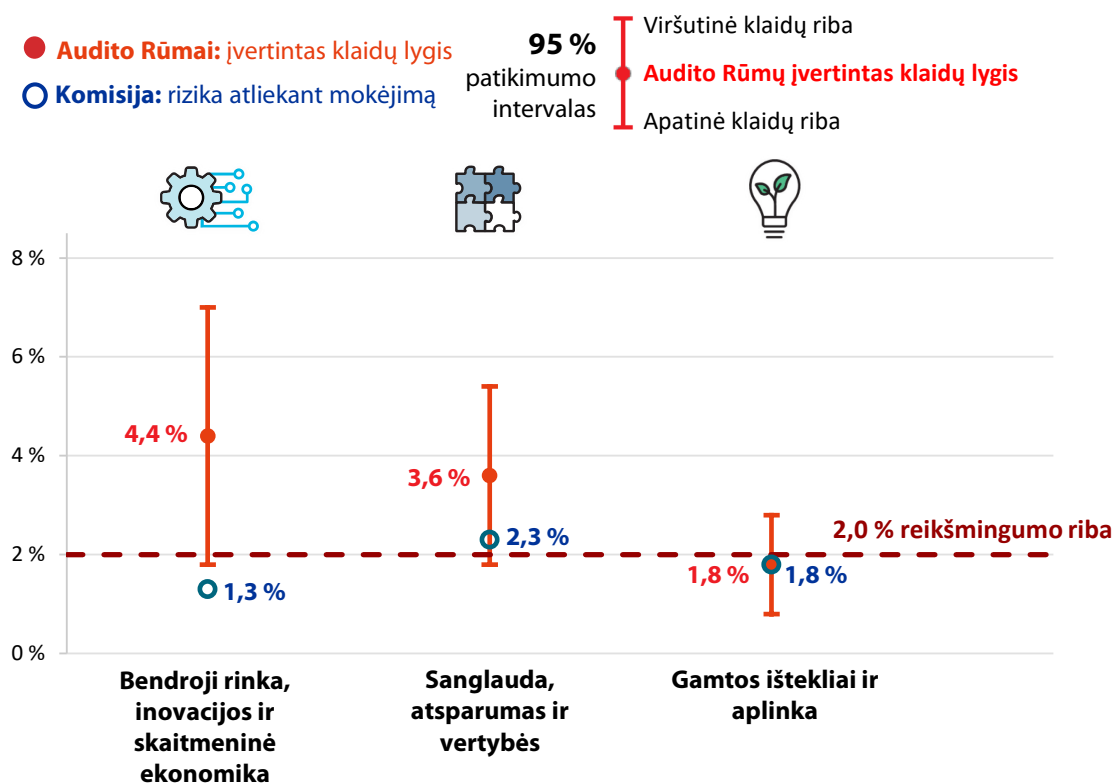
Šaltinis: Audito Rūmai.

1.37. Rizika atliekant mokėjimą nurodoma atskirai pagal kiekvieną generalinį direktoratą atitinkamose MVA ir kaip suvestiniai skaičiai pagal kiekvieną politikos sritį (kurie yra panašūs į kiekvienos DFP išlaidų kategorijos skaičius) ir visai Komisijai MVVA.

²⁵ Finansinio reglamento 247 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktyje reikalaujama, kad į MVVA būtų įtrauktas ES išlaidų klaidų lygio įvertinimas.

1.10 langelyje palyginame savo įvertintą klaidų lygį su Komisijos įverčiais trijose didžiausiose DFP išlaidų kategorijose, dėl kurių pateikiame specialųjį vertinimą.

1.10 diagrama. Mūsų įvertintas 2021 m. klaidų lygis, palyginti su Komisijos apskaičiuotu rizikos atliekant mokėjimą įverčiu DFP 1, 2 ir 3 išlaidų kategorijose



Šaltinis: Audito Rūmai.

1.38. Iš palyginimo matyti, kad Komisijos pateikti skaičiai yra mažesni nei mūsų įverčiai dviejose politikos srityse. Nustatėme, kad:

- 1 išlaidų kategorijoje „**Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika**“ Komisijos apskaičiuotas rizikos atliekant mokėjimą įvertis (1,3) % yra žemiau mūsų įvertinto klaidų lygio intervalo (žr. 4.6 dalį);
- 2 išlaidų kategorijoje „**Sanglauda, atsparumas ir vertybės**“ Komisijos įvertis yra 2,3 %, yra apatinėje mūsų intervalo pusėje ir mažesnis už mūsų įvertintą klaidų lygį (žr. 5.15 dalį).
- 3 išlaidų kategorijoje „**Gamtos išteklių ir aplinka**“ Komisijos rizikos atliekant mokėjimą įvertis (1,8 %) atitinka mūsų įvertį (žr. 6.14 ir 6.47 dalis).

1.39. Ankstesnėse metinėse ataskaitose nurodėme *ex post* patikrų trūkumus, darančius poveikį rizikai atliekant mokėjimą²⁶. Mūsų nurodyti trūkumai buvo susiję su Komisijos bendrosios audito tarnybos („Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“) *ex post* auditais, valstybių narių audito institucijų patikromis („Sanglauda, atsparumas ir vertybės“) ir kasmet užsakytu likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimu („Kaimyninės šalys ir pasaulis“).

Komisijos rizikos vertinime rizikos lygis greičiausiai bus įvertintas nepakankamai

1.40. MVVA Komisija pateikia savo bendrą 2021 m. metinių išlaidų rizikos vertinimą, kad nustatytų ir sutelktų veiksmus į didelės rizikos sritis. Komisija šias metines išlaidas skirsto į sritis, kuriose yra maža (mažiau nei 1,9 %), vidutinė (nuo 1,9 % iki 2,5 %) ir didelė įvertinta rizika atliekant mokėjimą (daugiau kaip 2,5 %). Šį suskirstymą ji atlieka įvertindama riziką atliekant mokėjimą kiekvienai programai ir kitam atitinkamam išlaidų segmentui. Srityse „Gamtos ištekliai ir aplinka“ ir „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ ji įvertina bendrą riziką atliekant mokėjimą atskiroms mokėjimo agentūroms ir veiksmų programoms valstybėse narėse ir priskiria jas atitinkamai rizikos kategorijai (maža, vidutinė arba didelė rizika). Remdamasi šiuo metodu, Komisija apskaičiavo, kad rizika atliekant mokėjimą yra maža 55 % išlaidų, vidutinė – 23 % ir didelė – 22 % išlaidų.

1.41. Tačiau, remiantis mūsų darbo rezultatais, nustatyti šie trūkumai, kurie kartu daro poveikį Komisijos rizikos vertinimo patikimumui:

- 1 išlaidų kategoriją „**Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika**“ (visos atitinkamos Komisijos išlaidos: 17 milijardų eurų) daugiausia sudaro išlaidos, kurias Komisija priskiria mažai arba vidutinei rizikai (96 % visų šios išlaidų kategorijos išlaidų). Tačiau anksčiau pranešėme apie Komisijos *ex post* auditų šioje srityje (žr. 1.39 dalį), kurių metu Komisijos atitinkamų programų rizikos atliekant mokėjimą įvertis įvertintas nepakankamai, trūkumus. 2021 m. 1 išlaidų kategorijoje apskaičiavome 4,4 % klaidų lygį (žr. 4.6 dalį). Tai rodo, kad šie trūkumai vis dar egzistuoja.
- 2 išlaidų kategorija „**Sanglauda, atsparumas ir vertybės**“ (visos atitinkamos Komisijos išlaidos: 76 milijardai eurų) apima veiksmų programas, kurias Komisija

²⁶ Mūsų 2020 m. metinės ataskaitos 1.37 dalis ir mūsų 2019 m. metinės ataskaitos 1.11 langelis.

daugiausia priskiria mažai arba vidutinei rizikai (67 % visų šios išlaidų kategorijos išlaidų), atsižvelgdama į jų patvirtintus klaidų lygius. Neseniai padarėme išvadą, kad šie klaidų lygiai yra minimalūs²⁷. Tai reiškia, kad jie galėjo būti įvertinti nepakankamai, todėl kai kurios programos galėjo būti neteisingai priskirtos mažai arba vidutinei rizikai.

- o 6 išlaidų kategoriją „**Kaimyninės šalys ir pasaulis**“ (visos atitinkamos Komisijos išlaidos: 13 milijardų eurų) Komisija priskiria visiškai mažai arba vidutinei rizikai. LKL tyrime nurodyti klaidų lygiai yra svarbus šios išlaidų kategorijos rizikos veiksnys atliekant mokėjimą. Anksčiau padarėme išvadą²⁸, kad dėl LKL tyrimo trūkumų gali būti nepakankamai įvertinta rizika atliekant mokėjimą šioje išlaidų kategorijoje, o tai savo ruožtu turėtų įtakos rizikos klasifikacijai. Be to, ir toliau randame daug kiekybiškai įvertinamų klaidų srities „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ išlaidose, o remiantis mūsų audito rezultatais patvirtinta, kad klaidų rizika šioje išlaidų kategorijoje yra didelė (žr. **8.8** dalį).

Komisijos ataskaitos dėl finansinius pataisų ir susigrąžinimų pagerėjo, tačiau dėl pateikimo gali kilti nesusipratimų

1.42. Laikydamosi Finansinio reglamento nuostatų, Komisija MVVA pateikia informaciją apie prevencines ir taisomąsias priemones, skirtas biudžetui nuo neteisėtų ar netvarkingų išlaidų apsaugoti. Savo 2020 m. metinėje ataskaitoje nustatėme, kad faktinių finansinių pataisų ir susigrąžinimų pateikimo būdas 2020 m. MVVA yra sudėtingas ir ne visada aiškus. Taip atsitiko todėl, kad joje buvo nurodytos kelios skirtingos sumos („patvirtintos“ arba „įvykdytos“), priklausomai nuo etapo, kuriuo buvo atliktos pataisos arba susigrąžintos lėšos, etapo, kada jos buvo taikytos (po *ex ante* arba *ex post* kontrolės) ir jų poveikio (pakeitimai arba į ES biudžetą grąžintos sumos)²⁹.

1.43. 2021 m. MVVA Komisija, pateikdama faktines pataisas ir susigrąžinimus, daro mažiau skirtumų. Pirma, joje daugiausia dėmesio skiriama „įvykdytoms“ sumoms (t. y. faktiškai taikomai ir Komisijos finansinėse ataskaitose įrašyti nustatyti sumai). Antra, ji kaip „pataisas“ pateikia tas sumas, kurias valstybės narės arba galutiniai gavėjai

²⁷ [Specialioji ataskaita 26/2021](#) „Išlaidų tvarkingumas įgyvendinant ES sanglaudos politiką: Komisija kasmet atskleidžia minimalų įvertintą klaidų lygį, kuris nėra galutinis“.

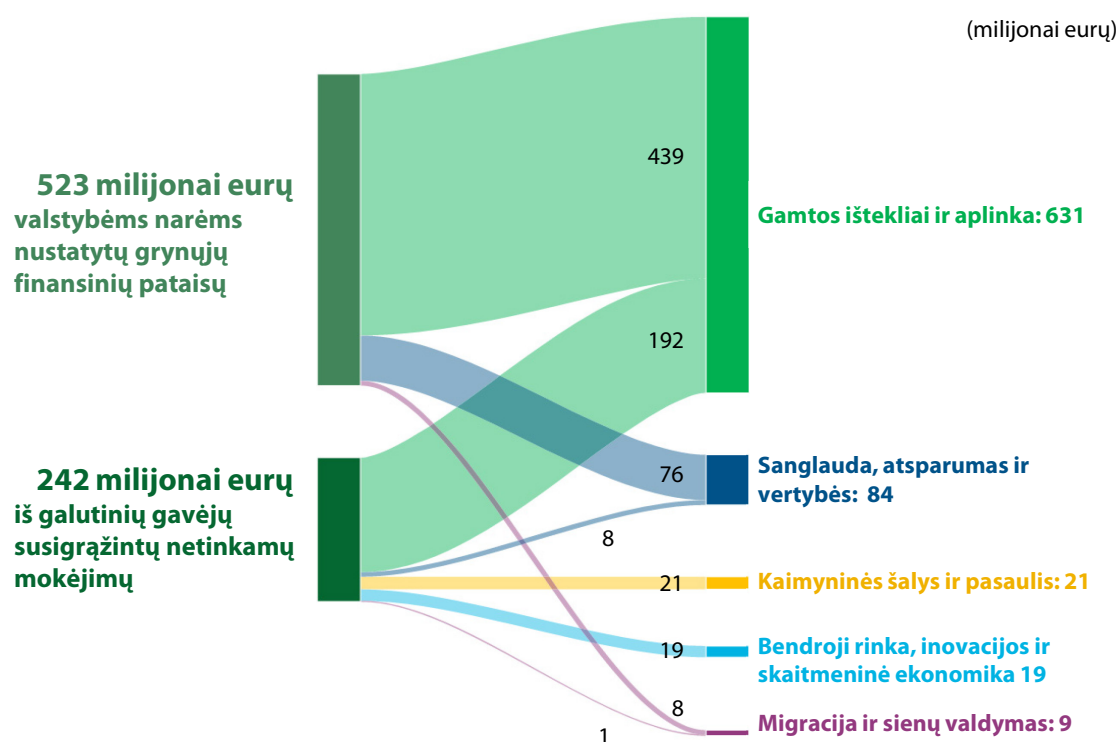
²⁸ Mūsų [2020 m. metinės ataskaitos](#) 8.21–8.28 dalys.

²⁹ Mūsų [2020 m. metinės ataskaitos](#) 1.41 dalis ir 1.12 langelis.

galiausiai grąžino į ES biudžetą. Dėl šio supaprastinimo netvarkingų išlaidų, kurios buvo ištaisytos ir grąžintos į ES biudžetą, suma yra aiškesnė.

1.44. 11 diagramoje parodyta Komisijos atliktų faktinių pataisų, apie kurias ji pranešė 2021 m. MVVA, sandara (765 milijonai eurų (2020 m. – 440 milijonų eurų). 2021 m. valstybėms narėms taikytos gryniosios pataisos iš viso sudarė 523 milijonus eurų (2020 m.: 90 milijonų eurų), o iš galutinių gavėjų susigrąžintos neteisėtos išmokos sudarė 242 milijonus eurų (2020 m.: 50 milijonų eurų). Šios sumos daugiausia susijusios su 2014–2020 m., bet taip pat su ankstesniais programavimo laikotarpiais (atliktos nedidelės gryniosios pataisos, susijusios su 1989–1993 m.) ir metais (seniausios susigrąžintos sumos buvo susijusios su 2005 m.). Sanglaudos srityje, 2021 m. pabaigoje valstybėms narėms dar nebuvo nustatyta jokių grynųjų pataisų 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.

1.11 diagrama. Komisijos atliktos finansinės pataisos ir susigrąžinimai (765 milijonai eurų), kaip nurodyta 2021 m. MVVA



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021 m. MVVA.

1.45. Su Komisijos pataisytomis sumomis 2021 m. MVVA nurodytos sumos, susijusios su jos *ex ante* prevencinėmis priemonėmis (298 milijonai eurų (2020 m.: 301 milijonas eurų). Joje taip pat pateikiamos valstybių narių taikomos priemonės (4 557 milijonai eurų), į kurias taip pat įtraukta dar nenustatyta *ex ante* prevencinių priemonių suma. 2021 m. MVVA susumuojamos visos sumos, susijusios su

prevencinėmis ir taisomosiomis priemonėmis, kurių ėmėsi Komisija ir valstybės narės, ir ši bendra suma (5 620 milijonų eurų) pateikiama kaip „ankstesnių mokėjimų pataisos“³⁰ ir kaip atitinkamų 2021 m. išlaidų procentinė dalis (3,3 %)³¹. Manome, kad toks sumų pateikimas yra netinkamas ir dėl jo gali kilti nesusipratimų, nes prevencinės priemonės nėra susijusios su ankstesniais mokėjimais ar patvirtintomis išlaidomis. Be to, valstybių narių prevencinės priemonės negali būti tiesiogiai priskirtos Komisijai.

Neaiškus teisinės valstybės procedūros poveikis 2021 m. išlaidų tvarkingumui

1.46. Atkreipiame dėmesį, kad Komisija savo MVVA praneša, kad 2022 m. balandžio mėn. išsiuntė Vengrijai pirmąjį pranešimą pagal *bendrą sąlygų režimą*³². Dėl to pradėta procedūra, pagal kurią valstybei narei gali būti nustatytos priemonės už teisinės valstybės principų pažeidimus. Kad Komisija galėtų išsiųsti tokį pranešimą, Reglamento 2020/2092 6 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad ji turi turėti pagrįstų priežasčių manyti, kad susiję trūkumai daro įtaką patikimam ES biudžeto finansų valdymui arba ES finansiniams interesams arba kelia didelę riziką, kad tai turės įtakos. Tačiau MVVA nepateikiama išsami informacija apie pranešimą arba apie tai, kokį poveikį tai gali turėti atitinkamų išlaidų tvarkingumui.

³⁰ 2021 m. MVVA, II tomas, 2 priedas, 2.1 skirsnis, p. 49.

³¹ 2021 m. MVVA, III tomas, 5 priedas, 5.4 skirsnis, p. 31 ir 32.

³² Reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo.

Apie įtariamą sukčiavimą pranešame OLAF ir Europos prokuratūrai

1.47. Sukčiavimas yra bet koks tyčinis veiksmas ar neveikimas, susijęs su melagingų, neteisingų ar neišsamių ataskaitų ar dokumentų naudojimu ar pateikimu, reikalaujamos informacijos neatskleidimu ir netinkamu ES lėšų panaudojimu³³. Sukčiavimas kenkia arba gali pakenkti ES finansiniams interesams.

1.48. Pagrindinė atsakomybė už sukčiavimo prevenciją ir nustatymą tenka ir vadovybei, ir subjektams, atsakingiems už bendrąjį subjekto valdymą. Pagal SESV 325 straipsnį, ES ir valstybės narės privalo kovoti su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu ir kita neteisėta veikla.

1.49. Kaip ES išorės auditorius, neturime įgaliojimų tirti įtariamo ES finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo atvejų. Prieš pradėdami auditą, atsižvelgiame į sukčiavimo riziką (žr. [1.1 priedo \(28\)–\(30\)](#) dalis) ir reguliariai peržiūrimė savo procedūras. OLAF (ES kovos su sukčiavimu tarnybai) pranešame apie visus ES finansiniams interesams įtakos turinčios įtariamo sukčiavimo, korupcijos ar kitos neteisėtos veiklos atvejus, kuriuos nustatome atlikdami savo audito darbą (įskaitant veiklos auditus) arba remdamiesi mums tiesiogiai pranešta trečiųjų šalių informacija. Tada OLAF imasi tolesnių veiksmų dėl šių atvejų, nusprendžia, ar pradėti administracinį tyrimą, ir prireikus bendradarbiauja su valstybių narių institucijomis ir Europos prokuratūra.

1.50. 2017 m. įsteigta Europos prokuratūra yra nepriklausoma ES įstaiga, įgaliota tirti ES biudžetui padarytus nusikaltimus, tokius kaip sukčiavimas, korupcija ar rimtas tarpvalstybinis sukčiavimas PVM, vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn, kaip apibrėžta FIA direktyvoje ir Tarybos reglamente (ES) 2017/1939³⁴. Su Europos prokuratūra bendradarbiaujame nuo jos veiklos pradžios 2021 m. birželio mėn., o abi mūsų organizacijos 2021 m. rugsėjo 3 d. pasirašė darbo susitarimą³⁵. Europos prokuratūrai perduodame informaciją apie bet kokius įtarimus, susijusius su mūsų audito darbu arba mums pateikta informacija, dėl jos kompetencijai

³³ Direktyvos (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (FIA direktyvos) 3 straipsnis.

³⁴ Tarybos reglamento (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje.

³⁵ Tarybos reglamento (ES) 2017/1939 99, 103 ir 110 straipsniai.

priklausančių nusikalstamų veikų. Tada Europos prokuratūra nagrinėja šiuos atvejus ir nusprendžia, ar reikia pradėti nusikalstamų veikų tyrimą. 2022 m. kovo mėn., kai tinkama, nusprendėme pradėti perduoti informaciją apie įtariamo sukčiavimo atvejus tuo pačiu metu OLAF ir Europos prokuratūrai.

1.51. OLAF pranešė apie 15 įtariamo sukčiavimo atvejų (2020 m. – šešis atvejus), kuriuos nustatėme 2021 m. atlikdami savo audito darbą, o OLAF dėl jų pradėjo penkis tyrimus. Apie vieną iš šių atvejų tuo pačiu metu pranešėme Europos prokuratūrai, taip pat apie papildomą atvejį, kurį nustatėme 2021 m. atlikdami savo audito darbą.

1.52. Dažniausiai įtariamos sukčiavimo ar nusikalstamos veikos buvo šios: dirbtinių sąlygų ES finansavimui gauti sudarymas, kartais susijęs su oficialių dokumentų klastojimu; dotacijų naudojimas neleistiniais tikslais; tinkamumo finansuoti kriterijų neatitinkančių išlaidų deklaravimas ir viešųjų pirkimų pažeidimai. Remdamasi 2011–2020 m. gauta su mūsų audito darbu susijusia informacija, OLAF rekomendavo iš viso susigrąžinti 537 milijonus eurų, susijusių su 43 atvejais³⁶.

1.53. Be mūsų šiame skyriuje nurodytos informacijos apie OLAF ir Europos prokuratūrai perduotus atvejus, **5 skyriuje** taip pat pranešame apie tai, kaip audito institucijos sprendžia sukčiavimo rizikos problemą (žr. **5.49** dalį), o **6 skyriuje** – apie mūsų atliktą rekomendacijos šalinti BŽŪP kovos su sukčiavimu politikos ir procedūrų trūkumus įgyvendinimo tolesnę peržiūrą (žr. **6.49** dalį). Be to, sukčiavimą apima mūsų atskiri auditai. Baigėme auditą dėl Komisijos veiksmų kovoje su sukčiavimu bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) išlaidų srityje³⁷ ir dėl juodojo sąrašo naudojimo, siekiant apsaugoti ES biudžetą nuo nepatikimų sandorio šalių³⁸. Šiuo metu atliekame interesų konfliktų pasidalijamojo valdymo (BŽŪP ir sanglaudos politikos) srityje auditus. Be to, savo audituose, susijusiuose su EGADP skirtomis Komisijos ir valstybių narių kontrolės sistemomis, atsižvelgiame į konkrečias su sukčiavimu susijusias rizikas.

³⁶ Informaciją pateikė OLAF, mes jos netikriname.

³⁷ [Specialioji ataskaita 14/2022](#) „Komisijos atsakas į sukčiavimą bendros žemės ūkio politikos srityje. Laikas kantis giliau“.

³⁸ [Specialioji ataskaita 11/2022](#) „ES biudžeto apsauga. Reikia geriau pasinaudoti įtraukimo į juodąjį sąrašą galimybe“.

Išvados

1.54. Pagrindinė šio skyriaus funkcija – paremti patikinimo pareiškime pateiktą audito nuomonę. Susijusius audito rezultatus pateikiame **1.55** ir **1.56** dalyse.

Audito rezultatai

1.55. Nustatėme, kad finansinėse ataskaitose nebuvo reikšmingų iškraipymų.

1.56. Dėl operacijų tvarkingumo, darome išvadą, kad pajamose nebuvo reikšmingo klaidų lygio. Išlaidų srityje mūsų audito rezultatai rodo, kad įvertintas klaidų lygis, palyginti su praėjusiais metais, padidėjo nuo 2,7 % iki 3,0 %. Didelės rizikos išlaidos (daugiausia pagrįstos kompensavimu) buvo paveiktos reikšmingo klaidų lygio. Šiais metais didelės rizikos išlaidų dalis mūsų audito populiacijoje dar padidėjo iki 63,2 % ir toliau sudaro didelę mūsų audito populiacijos dalį.

1.57. Komisijos klaidų įvertis (rizika atliekant mokėjimą), nurodytas 2021 m. MVVA, yra 1,9 %, t. y. mažesnis už mūsų intervalą.

1.58. Komisijos ir valstybių narių DFP 1, 2 ir 6 išlaidų kategorijų *ex post* patikrų trūkumai daro poveikį MVVA nurodytai rizikai atliekant mokėjimą, taigi ir Komisijos rizikos vertinimui. Mūsų tolesnės peržiūros, susijusios su Komisijos ataskaitomis dėl finansinių pataisų ir susigrąžinimų, rezultatai rodo, kad padėtis pagerėjo, tačiau dėl pateikimo gali kilti nesusipratimų.

Priedai

1.1 priedas. Audito metodas ir metodika

- 1) Šiame priede pateikiamas mūsų finansinių ataskaitų patikimumo ir pajamų tvarkingumo ir daugiametės finansinės programos (DFP)³⁹ (biudžeto išlaidų) operacijų audito metodas bei metodika. Mūsų audito metodas, taikomas išlaidoms pagal EGADP⁴⁰ (pagrindinį priemonės NGEU komponentą⁴¹), kuris yra kitoks ir laikinas, aprašytas **10 skyriuje**.
- 2) Mūsų darbas atitinka tarptautinius audito standartus, juo užtikrinama, kad mūsų audito nuomonės būtų pagrįstos pakankamais ir tinkamais audito įrodymais. Šiame priede taip pat nurodomi pagrindiniai skirtumai tarp mūsų audito metodo ir to, kaip Komisija, vykdydama savo, kaip ES biudžeto valdytojos, pareigas, vertina pažeidimų lygį ir teikia dėl jo ataskaitas⁴². Šiuo tikslu paaiškiname, kaip:
 - ekstrapoliuojame nustatytas klaidas ((7) dalis);
 - nustatome savo skyrių struktūrą pagal DFP išlaidų kategorijas ((9) dalis);
 - taikome ES ir nacionalines taisykles ((10) dalis);
 - kiekybiškai įvertiname viešųjų pirkimų klaidas ((19) dalis).
- 3) Mūsų audito metodika pateikta mūsų interneto svetainėje⁴³. Planuodami savo darbą naudojame patikinimo modelį. Planavimo etape vertiname riziką, kad klaidų atsiras (būdingą riziką), ir riziką, kad klaidos nebus užkardytos, aptiktos ar ištaisytos (kontrolės riziką).

³⁹ Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa.

⁴⁰ Reglamentas (ES) 2021/241.

⁴¹ Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2094.

⁴² 2021 m. MVVA, II tomas, 2 priedas, 49 išnaša, p. 53.

⁴³ Audito Rūmų audito metodikos platforma [AWARE](#).

1 DALIS. Audito metodas, susijęs su finansinių ataskaitų patikimumu

- 4) Tikriname ES konsoliduotąsias finansines ataskaitas, kad nustatytume jų patikimumą. Jas sudaro:
 - a) konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos;
 - b) biudžeto vykdymo ataskaitos.
- 5) Konsoliduotosios finansinės ataskaitos turėtų visais reikšmingais aspektais tinkamai atspindėti:
 - a) Europos Sąjungos finansinę būklę metų pabaigoje;
 - b) jos operacijų rezultatus ir pinigų srautus;
 - c) pasibaigusią finansinių metų grynojo turto pokyčius.
- 6) Savo audito metu:
 - a) įvertiname apskaitos kontrolės aplinką;
 - b) tikriname pagrindinių apskaitos procedūrų ir metų pabaigos užbaigimo procedūrų veikimą;
 - c) analizuojame pagrindinių apskaitos duomenų nuoseklumą ir pagrįstumą;
 - d) analizuojame ir sutikriname finansines ataskaitas ir (arba) likučius;
 - e) atliekame reprezentatyviomis imtimis pagrįstus įsipareigojimų, mokėjimų ir konkrečių balanso straipsnių pagrindinius testus;
 - f) kur įmanoma, remiamės kitų auditorių darbu, atsižvelgdami į tarptautinius audito standartus, visų pirma audituodami Komisijos valdomą skolinimosi ir skolinimo veiklą, kuriai buvo išduoti išorės audito sertifikatai;
 - g) rengdami savo nuomonę naudojame 2 % reikšmingumo ribą. Taip pat atsižvelgiame į klaidų pobūdį, mastą bei kontekstą ir kitą turimą informaciją.

2 DALIS. Audito metodas, susijęs su operacijų tvarkingumu

- 7) Mūsų dabartinis metodas vertinant, ar finansinėse ataskaitose atspindimos operacijos atitinka ES taisykles ir kitus teisės aktus, daugiausia paremtas tiesioginiais testais, skirtais nustatyti atitiktį didelėje atsitiktinėje reprezentatyvioje operacijų imtyje. Pagal pripažintą statistinę praktiką statistinės imties rezultatų ekstrapoliavimas suteikia geriausią klaidų lygio įvertį. Savo imtį

skirstome į didelės ir mažos rizikos išlaidas ir skirtingus DFP išlaidų kategorijų, dėl kurių teikiame ataskaitas, sluoksnius. Taikydami šią procedūrą, mūsų aptiktas klaidas galime ekstrapoliuoti atitinkamoms sritims.

- 8) Tačiau atsižvelgiame į tai, ar galime efektyviai pasinaudoti kitų auditorių atliktomis tvarkingumo patikromis. Jei atlikdami audito darbą norime pasinaudoti šių patikrų rezultatais, kaip numatyta audito standartuose, įvertiname kitų auditorių nepriklausomumą ir kompetenciją bei jų darbo apimtį ir tinkamumą.

Kaip testuojame operacijas

- 9) Organizuojame savo audito darbą ir teikiame jo rezultatų ataskaitas pagal įvairias DFP išlaidų kategorijas, laikydamiesi teisės aktų leidėjo nustatytos biudžeto struktūros. Kiekvienoje DFP išlaidų kategorijoje, dėl kurios teikiame specialųjį vertinimą (**4–6** ir **9** skyriai), testuojame reprezentatyvią operacijų imtį, siekdami pateikti klaidų lygio visoje audito populiacijoje įvertį.
- 10) Kiekvienos atrinktos operacijos atveju nustatome, ar pateiktas prašymas arba atliktas mokėjimas atitiko biudžete patvirtintą bei teisės aktuose nustatytą tikslą ir ar jis atitiko taikytinus įstatymus ir kitus teisės aktus. Mūsų vertinime atitinkamai atsižvelgiama į ES ir nacionalinės teisės išaiškinimą, kurį pateikia nacionaliniai teismai arba nacionalinės nepriklausomos ir autoritetingos institucijos bei Europos Teisingumo Teismas. Tikriname, kaip buvo apskaičiuota mokėjimo prašymo ar mokėjimo suma (didesnės apimties prašymų atveju remiamasi reprezentatyvia visų elementų operacijoje atranka). Tai atliekant operacija atsekama nuo biudžeto sąskaitų iki galutinio gavėjo lygmens (pavyzdžiui, ūkininko, mokymo kursų organizatoriaus ar paramos vystymuisi projekto) ir kiekvienu lygmeniu testuojama atitiktis.
- 11) Testuodami pajamų operacijas, pridėtinės vertės mokesčio ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių tikrinimą pradedame nuo atitinkamų makroekonominių suvestinių duomenų, pagal kuriuos šie ištekliai yra skaičiuojami. Neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų kiekiu pagrįstų nuosavų išteklių atveju peržiūrėjome prognozių duomenų rengimo procesą, nes valstybės narės šių metų statistinius įverčius pateiks tik 2023 m. Tikriname Komisijos kontrolės priemones, skirtas šiems valstybių narių įnašams, iki tol, kol jie gaunami ir įtraukiami į konsoliduotąsias finansines ataskaitas. Tradicinių nuosavų išteklių srityje tikriname muitinių finansines ataskaitas ir analizuojame muito mokesčių srautą iki tol, kol juos gauna ir užregistruoja Komisija.
- 12) Išlaidų srityje tikriname išlaidas tuo metu, kai galutiniai ES lėšų gavėjai yra įvykdę veiklą arba patyrę išlaidų ir kai Komisija šias išlaidas yra patvirtinusi (*patvirtintos*

išlaidos). Tai taikoma visoms mokėjimų kategorijoms (įskaitant mokėjimus įsigyjant turtą). Praktiškai tai reiškia, kad mūsų operacijų populiacija apima tarpinius ir galutinius mokėjimus. Netikrinome išankstinio finansavimo mokėjimų jų išmokėjimo momentu, tačiau tada, kai:

- a) galutinis ES lėšų gavėjas (pavyzdžiui, ūkininkas, mokslinių tyrimų institutas, bendrovė, vykdanči darbus ar teikianti paslaugas pagal viešuosius pirkimus) pateikia jų tinkamo panaudojimo įrodymą;
- b) Komisija (ar kita ES lėšas administruojanti institucija ar įstaiga) pritaria galutiniam lėšų panaudojimui ir patvirtina išankstinį mokėjimą.

- 13) Ankstesnių 2014–2020 m. DFP teisės aktų sanglaudos srityje pokyčiai turėjo įtakos tam, ką Komisija laiko „patvirtintomis išlaidomis“ šioje srityje. Nuo 2017 m. mūsų audito populiaciją pagal šią DFP išlaidų kategoriją 2014–2020 m. laikotarpiu sudarė išlaidos, įtrauktos į Komisijos kasmet tvirtinamas finansines ataskaitas, o 2007–2013 m. laikotarpiu – galutiniai mokėjimai (įskaitant jau patvirtintą išankstinį finansavimą). Tai reiškia, kad testavome operacijas, kurių atžvilgiu valstybės narės turėjo atlikti visus atitinkamus veiksmus, kad ištaisytų klaidas, kurias jos pačios buvo nustačiusios. Be to, kad taip prisidedame prie 2021 m. patikinimo pareiškimo, mūsų tikslas yra peržiūrėti audito institucijų darbą ir padaryti išvadą dėl Komisijos šioje srityje taikomo pagrindinio tvarkingumo rodiklio (likutinio klaidų lygio) patikimumo.
- 14) Mūsų audito imtis sudaroma taip, kad būtų galima įvertinti visų išlaidų, o ne atskirų operacijų (pavyzdžiui, atskiro projekto) klaidų lygį. Atrinkdami mokėjimo prašymus ar mokėjimus, naudojame piniginio vieneto atranką ir, žemesniu lygmeniu, atskirus elementus operacijoje (pavyzdžiui, projekto sąskaitas faktūras, ūkininko mokėjimo prašyme nurodytus žemės sklypus). Su šiais elementais susiję pateikti klaidų lygiai neturėtų būti laikomi išvada dėl jų atitinkamų operacijų, šia informacija veikiau tiesiogiai prisidedama prie bendro visų ES klaidų lygio.
- 15) Netikriname operacijų kiekvienoje valstybėje narėje, *paramą gaunančioje* valstybėje ir regione bet kuriais konkrečiais metais. Kai minimos kai kurios valstybės narės, paramą gaunančios valstybės ir (arba) regionai, tai nereiškia, kad pavyzdžiui negalima aptikti kitur. Šioje ataskaitoje pateikti susipažinti pavyzdžiai nesudaro pagrindo išvadoms dėl atitinkamų valstybių narių, paramą gaunančių valstybių ir (arba) regionų.
- 16) Mūsų metodas nėra skirtas duomenims apie klaidų dažnį visoje populiacijoje surinkti. Todėl pateikti duomenys apie DFP išlaidų kategorijoje, GD valdomose išlaidose ar atitinkamos valstybės narės išlaidose nustatytą klaidų skaičių nėra

klaidų dažnio ES finansuojamose operacijose ar atskirose valstybėse narėse rodiklis.

Kaip vertiname ir pateikiame operacijų testavimo rezultatus

- 17) Klaida gali būti susijusi su visa atskiros operacijos suma ar jos dalimi. Nustatome, ar klaidos yra kiekybiškai įvertinamos, ar ne, pagal tai, ar įmanoma įvertinti, kokią tikrintos sumos dalį paveikė klaida. Klaidos, nustatytos ir ištaisytos prieš mūsų patikras ir nepriklausomai nuo jų, neįtraukiamos skaičiuojant ir nustatant klaidų dažnį, jei jų nustatymas ir ištaisymas rodo, kad kontrolės sistemos yra veiksmingos.
- 18) Mūsų viešųjų pirkimų klaidų kiekybinio vertinimo kriterijai apibūdinti dokumente „Non-compliance with the rules on public procurement – types of irregularities and basis for quantification“⁴⁴.
- 19) Priimant sprendimą dėl to, kokių priemonių reikėtų imtis netinkamo viešųjų pirkimų taisyklių taikymo atveju, Audito Rūmų kiekybinis įvertinimas gali skirtis nuo Komisijos ar valstybių narių atliekamo kiekybinio vertinimo. Kiekybiškai įvertiname tik rimtus pirkimų taisyklių pažeidimus. Kiekybiškai kaip 100 % pirkimų klaidas įvertiname tik tuos pažeidimus, kurie sutrukdė geriausiam pasiūlymui laimėti konkursą ir dėl kurių išlaidos pagal šią sutartį tapo netinkamos finansuoti. Vienodo dydžio normų netaikome įvairių rūšių pirkimų taisyklių pažeidimams, kaip tai daro Komisija⁴⁵. Savo viešųjų pirkimų klaidų kiekybinį vertinimą grindžiame netinkamų finansuoti išlaidų sumomis tikrinamose operacijose.

Įvertintas klaidų lygis

- 20) Daugelio DFP išlaidų kategorijų ir viso ES biudžeto atveju pateikiame „įvertintą klaidų lygį“ (JKL), kuriame atsižvelgiama tik į kiekybiškai įvertinamas klaidas ir kuris išreiškiamas procentais. Klaidų pavyzdžiai – taikytinų reglamentų, taisyklių, sutarčių ir dotacijų skyrimo sąlygų kiekybiškai įvertinami pažeidimai. Taip pat įvertiname apatinę klaidų ribą (AKR) ir viršutinę klaidų ribą (VKR).
- 21) Rengdami savo nuomonę naudojame 2,0 % reikšmingumo ribą. Taip pat atsižvelgiame į klaidų pobūdį, mastą bei kontekstą ir kitą turimą informaciją.

⁴⁴ *Quantification of public procurement errors.*

⁴⁵ *Commission's 2019 guidelines on financial corrections in case of public procurement irregularities in the annex to the Commission decision of 2019 5 14 laying down the guidelines for determining financial corrections to be made to expenditure financed by the Union for non-compliance with the applicable rules on public procurement.*

- 22) Mūsų patikinimo pareiškimas daugiau nebegrindžiamas vien tik mūsų bendru klaidų lygio įverčiu. Nuo 2016 m. ir toliau nustatome ES biudžeto mažos rizikos sritis, kuriose tikimės nereikšmingo klaidų lygio patvirtintose išlaidose, ir didelės rizikos sritis, kuriose manome, kad klaidų lygis bus reikšmingas. Šiuo tikslu apsvaustome ne tik būdingą ir kontrolės rizikas, bet ir mūsų valdymo ir kontrolės sistemų vertinimą kartu su ankstesnių auditų rezultatais. Pavyzdžiui, kai kurias teisėmis į išmokas grindžiamas kaimo plėtros išlaidas pagal DFP 3 išlaidų kategoriją ir kitas administracines išlaidas (t. y. su atlyginimais nesusijusias išlaidas) DFP 7 išlaidų kategorijoje laikome didelės rizikos išlaidomis, remdamiesi savo ankstesne audito patirtimi. Toks suskirstymas mums suteikia galimybę kuo efektyviau nustatyti, ar nustatytos reikšmingos klaidos yra paplitusios (žr. (27) dalį).

Vertiname sistemas ir pranešame rezultatus

- 23) Komisija, kitos ES institucijos ir įstaigos, valstybių narių institucijos, paramą gaunančios šalys ir regionai nustato kontrolės sistemas, kad galėtų valdyti biudžetui kylančias rizikas ir prižiūrėtų (užtikrintų) operacijų tvarkingumą. Yra naudinga tikrinti šias sistemas, kad būtų galima nustatyti tobulintinas sritis. Be to, šio darbo rezultatais prisidedama atliekant mūsų rizikos vertinimą.
- 24) Kiekvienoje DFP išlaidų kategorijoje, įskaitant pajamas, naudojama daug atskirų sistemų. Pateikiame savo sistemų darbo rezultatus ir rekomendacijas dėl patobulinimų.

Kaip rengiame patikinimo pareiškime pateikiamas nuomones

- 25) Savo nuomonę grindžiame pakankamais, svarbiais ir patikimais audito įrodymais dėl ES konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumo. Siekdami gauti šiuos įrodymus, atliekame operacijų testavimą ir valdymo bei kontrolės sistemų tikrinimą, apie kuriuos pranešėme **3–9 skyriuose**. Šis darbas mums leidžia suformuluoti pagrįstą nuomonę, ar klaidos populiacijoje viršija reikšmingumo ribas, ar jų neviršija.
- 26) Kai aptinkame reikšmingą klaidų lygį ir nustatome jo poveikį audito nuomonei, turime nustatyti, ar klaidos arba audito įrodymų nebuvimas yra „paplitę“, ar ne. Tai darydami taikome 705 (peržiūrėtame) tarptautiniame audito standarte (TAS) pateiktas gaires⁴⁶ (išplėsdami šių gairių taikymo sritį teisėtumo ir tvarkingumo

⁴⁶ *International Standard on Auditing (ISA) 705 (revised), Modifications to the Opinion in the Independent Auditor's Report.*

klausimams, atsižvelgdami į savo įgaliojimus). Kai klaidos yra reikšmingos ir paplitusios, teikiame neigiamą nuomonę.

- 27) Klaida ir (arba) audito įrodymų nebuvimas yra paplitę, kai, remiantis auditoriaus nuožiūra, jie neapsiriboja konkrečiais elementais, sąskaitomis arba finansinės būklės ataskaitų eilutėmis (t. y. jie randami įvairiose testuojamose sąskaitose arba operacijose). Net jei ir apsiriboja, jie vis tiek yra plačiai paplitę, jei sudaro arba galėtų sudaryti didelę finansinės būklės ataskaitų dalį arba yra susijusios su informacijos atskleidimu, kuris yra esminis dalykas vartotojams suprantant finansinės būklės ataskaitas.

3 DALIS. Su sukčiavimu susijusios audito procedūros

- 28) Nustatome ir įvertiname dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių reikšmingų iškreipimų konsoliduotose finansinėse ataskaitose ar susijusių operacijų reikšmingos neatitikties ES teisės aktams rizikas.
- 29) Atsižvelgdami į šias rizikas, parengiame ir atliekame audito procedūras ir surenkame savo audito nuomonei pagrįsti pakankamus ir tinkamus audito įrodymus. Aptikti dėl sukčiavimo atsiradusius reikšmingus iškreipimus arba neatitiktį yra sudėtingiau nei tada, kai jų atsiranda dėl klaidų, kadangi sukčiavimas gali apimti sąmokslą, klastojimą, tyčinio pobūdžio neveikimą, klaidingų duomenų pateikimą arba vidaus kontrolės nepaisymą. Todėl esama didesnės rizikos, kad tokie atvejai nebus aptikti.
- 30) Jei galime pagrįstai įtarti sukčiavimą, apie tai pranešame ES kovos su sukčiavimu tarnybai OLAF. OLAF atsako už bet kokių susijusių administracinių tyrimų atlikimą. Be to, nuo 2021 m. Europos prokuratūrai perduodame informaciją apie bet kokius įtarimus, susijusius su mūsų audito darbu arba mums pateikta informacija, dėl jos kompetencijai priklausančių nusikalstamų veikų. Tada Europos prokuratūra nagrinėja šiuos atvejus ir nusprendžia, ar reikia pradėti nusikalstamų veikų tyrimą. OLAF ir Europos prokuratūrai kasmet pranešame apie keletą atvejų.

4 DALIS. Ryšys tarp audito nuomonių dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo

- 31) Mes paskelbėme:
- a) audito nuomonę dėl pasibaigusių finansinių metų ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų;
 - b) audito nuomosės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų ir mokėjimų tvarkingumo.

- 32) Mūsų darbas atliekamas ir nuomonės rengiamos vadovaujantis IFAC tarptautiniais audito standartais ir etikos kodeksais bei INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais.
- 33) Kai auditoriai pateikia audito nuomones dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų operacijų tvarkingumo, pagal šiuos standartus nustatyta, kad pakeista nuomonė dėl operacijų tvarkingumo savaime nereiškia, kad turi būti keičiama nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo.

2 skyrius

Biudžeto ir finansų valdymas

Turinys

	Dalis
Įvadas	2.1.
Biudžeto ir finansų valdymas 2021 m.	2.2.–2.39.
Biudžeto įvykdymo lygis buvo žemas įsipareigojimų srityje, bet aukštas mokėjimų srityje	2.2.–2.16.
Dėl pavėluoto reglamentų priėmimo įsipareigojimų asignavimų įvykdymo lygis buvo žemas	2.4.–2.8.
Panaudoti beveik visi mokėjimų asignavimai	2.9.–2.11.
2014–2020 m. ESI fondų lėšų įsisavinimas padidėjo	2.12.–2.16.
Biudžeto perskirstymų suma padidėjo	2.17.–2.19.
NGEU įgyvendinimas prasidėjo 2021 m.	2.20.–2.25.
Programų, kurioms skiriamas NGEU finansavimas, įsipareigojimų įgyvendinimo mastas labai skyrėsi	2.20.–2.23.
Daugelis valstybių narių gavo išankstinį EGADP dotacijų finansavimą, o Ispanija gavo išmoką už tarpinių reikšmių pasiekimą	2.24.–2.25.
Neįvykdyti įsipareigojimai iš ES biudžeto ir NGEU pasiekė rekordinę 341,6 milijardo eurų sumą	2.26.–2.32.
2020 m. mokėjimai galutiniam gavėjams pagal pasidalijamojo valdymo finansines priemones galiausiai paspartėjo	2.33.–2.36.
Biudžete nenumatytos išorės veiksmų priemonės dabar įtrauktos į ES biudžetą	2.37.
Vis dar nėra išsamių ataskaitų apie COVID-19	2.38.–2.39.

Rizikos veiksniai ir iššūkiai	2.40.–2.54.
Įvairių biudžeto priemonių įgyvendinimas lygiagrečiai per palyginti trumpą laikotarpį yra susijęs su rizikos veiksniais ir iššūkiais	2.40.–2.41.
2021 m. bendra ES biudžeto rizikos pozicija padidėjo daugiausia dėl to, kad pradėta taikyti NGEU	2.42.–2.44.
Yra keletas ES biudžeto apsaugos nuo rizikos, susijusios su neapibrėžtaisiais įsipareigojimais, mechanizmų	2.45.–2.51.
Padidinta nuosavų išteklių viršutinės ribos manevringumo marža	2.45.–2.47.
Priešpriešinės garantijos SURE paskoloms mažina iš ES biudžeto dengiamą riziką	2.48.
2021 m. bendru atidėjinių fondų pradėti telkti garantijų fondai	2.49.–2.51.
Dėl agresyvaus Rusijos karo prieš Ukrainą didėja rizikos veiksniai ES biudžetui	2.52.–2.54.
Išvados ir rekomendacijos	2.55.–2.66.
Išvados	2.55.–2.66.
Rekomendacijos	
Priedai	
2.1 priedas. NGEU įgyvendinimas pagal programas (milijonais eurų)	

Ivadas

2.1. Šiame skyriuje aprašomi pagrindiniai biudžeto ir finansų valdymo klausimai, kuriuos nustatėme vykdydami savo 2021 m., t. y. pirmųjų naujos 2021–2027 m. *daugiametės finansinės programos (DFP)*¹ metų, darbą. Mūsų analizė taip pat apima papildomą finansavimą pagal priemonę „*Next Generation EU*“ (NGEU)², kuria siekiama remti atsigavimą po COVID-19 pandemijos. Šiame skyriuje taip pat aptariame biudžeto bei finansinės rizikos veiksnius ir iššūkius, su kuriais ES gali susidurti ateinančiais metais. Šis skyrius grindžiamas mūsų atlikta ES biudžeto vykdymo ir Komisijos bei kitų suinteresuotųjų subjektų paskelbtų dokumentų peržiūra. Jame taip pat atsižvelgiama į darbą, atliktą rengiant mūsų metinę ataskaitą, specialiąsias ataskaitas, apžvalgas ir nuomones.

¹ Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa.

² Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paremti.

Biudžeto ir finansų valdymas 2021 m.

Biudžeto įvykdymo lygis buvo žemas įsipareigojimų srityje, bet aukštas mokėjimų srityje

2.2. Šiame skirsnyje analizuojame, kaip 2021 m. buvo įvykdytas ES biudžetas. Išlaidos, finansuojamos iš *perkėlimų į kitus metus* ir *asignuotųjų pajamų*, į šią analizę neįtrauktos, nes jos nėra patvirtinto biudžeto dalis ir joms taikomos kitos taisyklės. Mūsų analizė taip pat apima papildomas su NGEU priemone susijusias sumas. Į *Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP)* aprėptį įtrauktas tik *dotacijomis* grindžiamas komponentas. Į ją neįtrauktas paskolomis grindžiamas komponentas, kuris yra atskirtas nuo ES biudžeto.

2.3. 2021 m. patvirtintame ES biudžete *mokėjimų asignavimų* buvo daugiau nei *įsipareigojimų asignavimų*. Tai įvyko pirmą kartą per pastaruosius 40 metų. Anksčiau³ raginame išlaikyti tvarkingą mokėjimų ir įsipareigojimų asignavimų pusiausvyrą ir skirti pakankamai mokėjimų asignavimų.

Dėl pavėluoto reglamentų priėmimo įsipareigojimų asignavimų įvykdymo lygis buvo žemas

2.4. *Biudžeto valdymo institucija* patvirtino pradinį 164,3 milijardo eurų įsipareigojimų asignavimų biudžetą ir šešis taisomuosius biudžetus, iš kurių keturiais buvo pakeista įsipareigojimų asignavimų suma. Galutinis įsipareigojimų asignavimų biudžetas buvo 166,8 milijardo eurų, o tai viršija DFP 163,5 milijardo eurų viršutinę ribą (žr. [2.1 diagramą](#)). Tai tapo įmanoma naudojant *specialias priemones*, pavyzdžiui, lankstumo priemonę ir Solidarumo ir neatidėliotinos pagalbos rezervą, kuriuos ES gali naudoti lanksčiai reaguodama į nenumatytas aplinkybes.

2.5. 2021 m. iš viso įsipareigota skirti 113,4 milijardo eurų, t. y. tik 68 % visos turimos sumos. Šis lygis yra išskirtinai žemas, net žemesnis nei 2014 m., pirmaisiais ankstesnės DFP metais (77 %).

³ Žr. mūsų [2016 m. metinės ataskaitos](#) 2.48 dalį, mūsų [2018 m. metinės ataskaitos](#) 2.48 dalį ir mūsų [2019 m. metinės ataskaitos](#) 2.52 dalį.

2.6. Teisės aktų rinkinį, kuriuo grindžiama 2021–2027 m. DFP, sudaro DFP reglamentas⁴, kurį Komisija iš pradžių pasiūlė 2018 m. gegužės mėn. ir priėmė tik 2020 m. gruodžio mėn., ir keletas sektorių reglamentų, kurie visi buvo patvirtinti prasidėjus DFP. Žemės ūkio fondams⁵ nustatytas 2021–2022 m. pereinamasis laikotarpis. Vėlavimas priimti sektorių teisės aktus buvo gerokai didesnis nei 2014–2020 m. DFP pradžioje. Vėlavimą daugiausia lėmė COVID-19 pandemija ir 2020 m. gegužės mėn. pateiktas antrasis Komisijos pasiūlymas dėl DFP.

2.7. Savo 2020 m. metinėje ataskaitoje⁶ atkreipėme dėmesį į riziką, kad *pasidalijamojo valdymo* fondų įgyvendinimas pagal 2021–2027 m. DFP gali būti atidėtas dėl pavėluoto *Bendryjų nuostatų reglamento (BNR)*⁷ priėmimo. Taip pat atkreipėme dėmesį į spaudimo Komisijos ir valstybių narių administraciniais ištekliams riziką, kylančią dėl būtinybės paspartinti *Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų)* lėšų įsisavinimą pagal 2014–2020 m. DFP ir dėl papildomo finansavimo (NGEU).

2.8. 2021 m. vėluojant priimti sektorių reglamentus sulėtėjo naujų *programų*, visų pirma aštuonių pasidalijamojo valdymo fondų pagal BNR⁸, pradžia. Panaudota tik 2 % turimos šiems aštuoniems pasidalijamojo valdymo fondams skirtos įsipareigojimų asignavimų sumos. Trims didžiausiems fondams (*Europos regioninės plėtros fondui, Sanglaudos fondui* ir *Europos socialiniam fondui*) panaudota mažiau nei 1 % įsipareigojimų asignavimų. Šios išlaidos buvo susijusios su tokiais punktais kaip

⁴ Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093.

⁵ Reglamentas (ES) 2020/2220, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF).

⁶ Žr. mūsų 2020 m. metinės ataskaitos 2.23–2.31 dalis.

⁷ Reglamentas (ES, Euratomas) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės“.

⁸ Aštuoni pasidalijamojo valdymo fondai pagal BNR yra Europos regioninės plėtros fondas, „Europos socialinis fondas +“, Sanglaudos fondas, Teisingos pertvarkos fondas ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas, Vidaus saugumo fondas ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonė.

techninė pagalba. Todėl pagal DFP reglamento nuostatas⁹, beveik 49 milijardai eurų iš visų turimų 50,1 milijardo eurų pasidalijamojo valdymo fondų įsipareigojimų asignavimų lygiomis dalimis (25 %) turi būti perkelti iš 2021 m. į 2022–2025 finansinius metus. Todėl susiję mokėjimai valstybėms narėms bus atlikti vėliau, nei planuota iš pradžių.

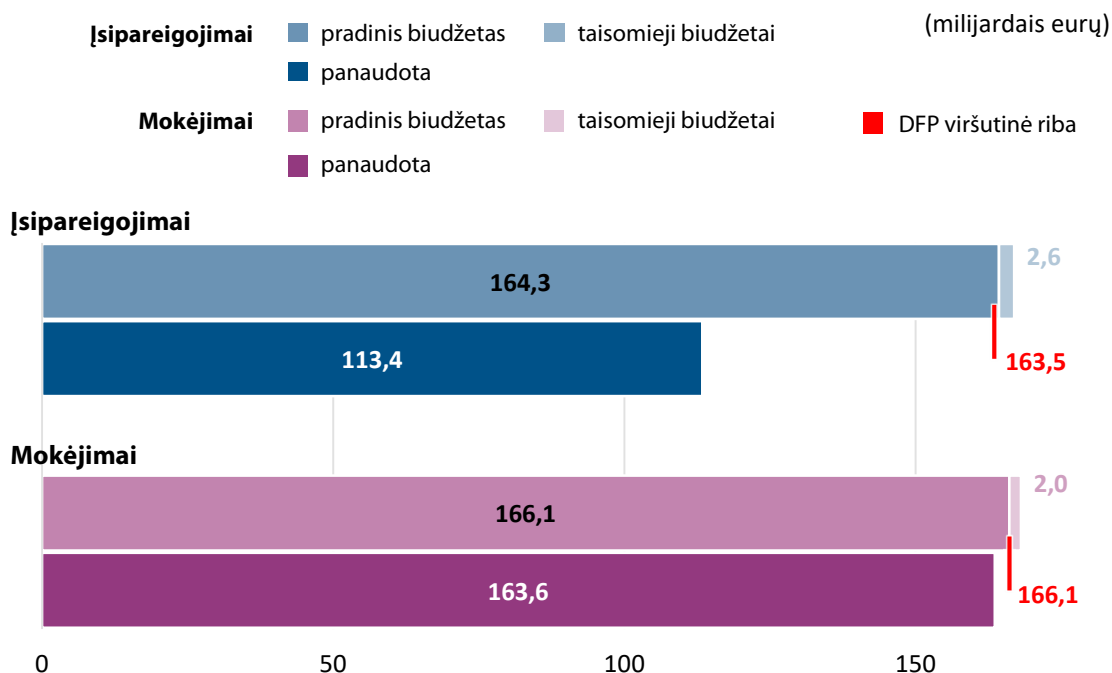
Panaudoti beveik visi mokėjimų asignavimai

2.9. Kalbant apie mokėjimų asignavimus, biudžeto valdymo institucija patvirtino pradinį 166,1 milijardo eurų biudžetą, kuris buvo beveik identiškas 2021 m. DFP reglamente nustatytai viršutinei ribai. Dviejuose taisomuosiuose biudžetuose turimų mokėjimų asignavimų suma padidinta 2,0 milijardo eurų, taigi galutinis biudžetas sudarė 168,0 milijardo eurų¹⁰. Kaip ir įsipareigojimų asignavimų atveju, šis DFP viršutinės ribos viršijimas buvo įmanomas naudojant specialias priemones. Buvo panaudoti beveik visi turimi ES biudžeto mokėjimų asignavimai. Mokėjimai pasiekė 163,6 milijardo eurų, t. y. 97 % visų turimų asignavimų. Žr. **2.1 diagramą**. 46 % visos 2021 m. atliktų mokėjimų vertės panaudota 2014–2020 m. ESI fondų poreikiams atliepti.

⁹ Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2020/2093 7 straipsnis.

¹⁰ Skirtumas susidarė apvalinant sumas.

2.1 diagrama. Biudžeto vykdymas 2021 m.



Pastaba: šios sumos yra suapvalintos.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. ES konsoliduotosiomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis, iš Komisijos apskaitos sistemos gautomis biudžeto vykdymo ataskaitomis ir aiškinamosiomis pastabomis susijusiais duomenimis.

2.10. Atsižvelgiant į papildomus 62,6 milijardo eurų mokėjimus iš asignuotųjų pajamų (daugiausia EGADP dotacijas) ir 1,8 milijardo eurų perkėlimų iš 2020 m., 2021 m. mokėjimai iš viso sudarė 228,0 milijardo eurų.

2.11. 2021 m. mokėjimai gerokai neviršijo mokėjimų viršutinės ribos. Nebuvo poreikio atlikti mokėjimus iš naujų pasidalijamojo valdymo fondų, taip pat buvo skirta pakankamai mokėjimų asignavimų, kad būtų atliepti likę dideli 2014–2020 m. ESI fondų mokėjimų poreikiai. Remiantis ilgalaikę Komisijos prognoze¹¹, DFP turėtų būti skirta pakankamai mokėjimų asignavimų, kad būtų galima atliepti mokėjimų poreikius ateinančiais metais.

¹¹ Komisijos ataskaita dėl ilgalaikės 2021–2027 m. ES biudžeto įplaukų ir išmokamų pinigų srautų prognozės, COM(2021) 343 final.

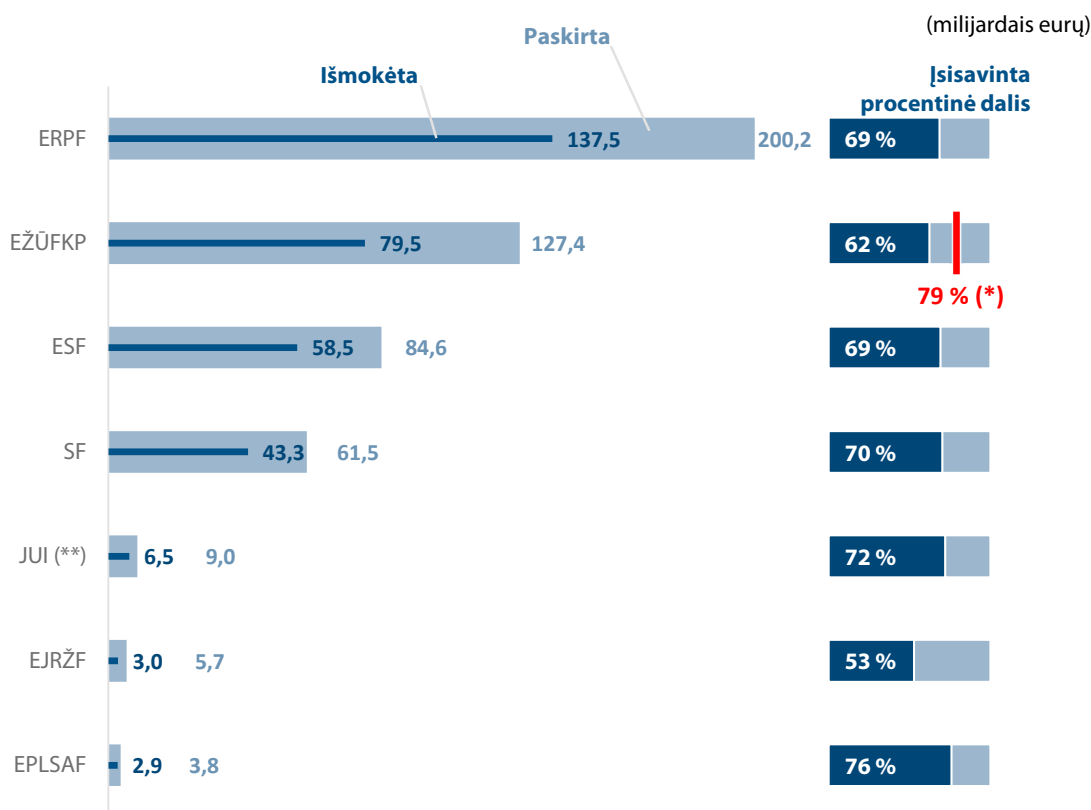
2014–2020 m. ESI fondų lėšų įsisavinimas padidėjo

2.12. Kaip aprašyta 2.6–2.8 dalyse, pasidalijamojo valdymo fondų pagal BNR įgyvendinimas 2021–2027 m. DFP laikotarpiu prasidėjo ne taip, kaip planuota. 2021 m. nebuvo atlikta jokių su jais susijusių mokėjimų.

2.13. 2021 m. valstybės narės toliau įsisavino su 2014–2020 m. DFP laikotarpiu susijusias ESI fondų lėšas. Be to, 2021 ir 2022 m. *Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP)* gavo papildomų asignavimų iš 2021–2027 m. DFP (28,1 milijardo eurų).

2.14. 2021 m. pabaigoje 2014–2020 m. ESI fondų veiksmų programoms skirta bendra mokėjimų suma sudarė 331,1 milijardo eurų visos 492 milijardo eurų sumos (67 %). Likusi 160,9 milijardo eurų suma turėtų būti išmokėta, o likusi įsipareigojimų dalis turėtų būti panaikinta iki 2025 m. pabaigos užbaigiant programas, išskyrus EŽŪFKP, kurio užbaigimas įvyks 2027 m. Ši suma sudaro didžiąją dalį ES biudžeto 251,7 milijardo eurų *neįvykdytų įsipareigojimų* 2021 m. pabaigoje (žr. 2.26 dalį). 2021 m. metinis lėšų įsisavinimas buvo didesnis nei ankstesniais metais. Mokėjimai padidėjo nuo 72 milijardų eurų 2020 m. iki 75,1 milijardo eurų 2021 m. (išskyrus NGEU). 2.2 diagramoje pateikiame kiekvieno ESI fondo, išskyrus NGEU išteklius, suminius įsisavinimo lygius.

2.2 diagrama. 2014–2020 m. ESI fondų lėšų įsisavinimas (išskyrus NGEU išteklius)



Akronimai: Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP), Europos socialinis fondas (ESF), Sanglaudos fondas (SF), Jaunimo užimtumo iniciatyva (JUI), Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF) ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF).

(*) Raudona eilutė žymi lėšų įsisavinimo lygį be papildomų 28,1 milijardo eurų 2021–2027 m. DFP asignavimų 2021 ir 2022 m.

(**) Jaunimo užimtumo iniciatyva apima atitinkamą ESF komponentą.

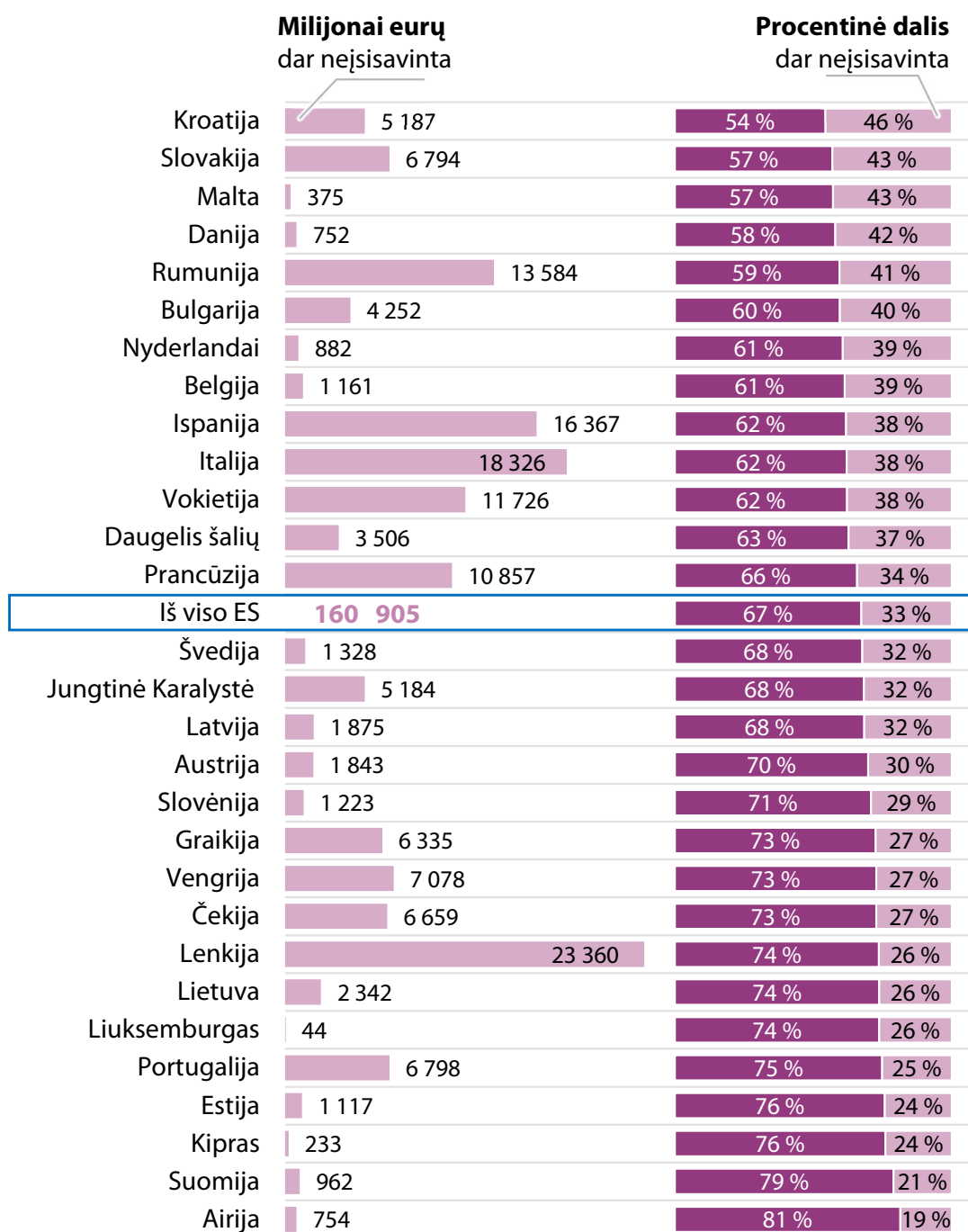
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [Komisijos ESI fondų 2014–2020 m. ES mokėjimų duomenimis \(kasdien atnaujinamais duomenimis\)](#) (angl. *Commission ESIF 2014–2020 EU payments (daily update)*).

2.15. Išskyrus *Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondą (EJRŽF)*, visų ESI fondų lėšų įsisavinimo procentinė dalis neviršija 10 procentinių punktų. Tai apima EŽŪFKP, kurio lėšų panaudojimo lygis būtų buvęs 79 %, o ne 62 %, jei nebūtų buvę įtraukti [2.13](#) dalyje aprašyti papildomi išteklių asignavimai.

2.16. Kaip matyti iš [2.3 diagramos](#), bendras valstybių narių ESI fondų lėšų įsisavinimas labai skiriasi. Airija, Suomija, Kipras ir Estija (mažėjančia lėšų įsisavinimo tvarka) gavo daugiau kaip 75 % joms skirtų sumų (išskyrus NGEU). Kita vertus, Kroatija, Slovakija, Malta, Danija ir Rumunija (didėjančia lėšų įsisavinimo tvarka) gavo mažiau nei 60 % savo įsipareigotų sumų. Atsižvelgiant į artėjantį programų užbaigimą, kai

kurioms valstybėms narėms spaudimas įsisavinti visas lėšas, kad būtų išvengta įsipareigojimų panaikinimo, yra ypač didelis.

2.3 diagrama. 2014–2020 m. ESI fondų lėšų įsisavinimo lygiai (išskyrus NGEU išteklius)



Pastaba: į šiuos skaičius įtraukti papildomi EŽŪFKP skirti ištekliai.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos ESI fondų 2014–2020 m. ES mokėjimų duomenimis (kasdien atnaujinamais duomenimis) (angl. Commission ESIF 2014–2020 EU payments (daily update)).

Biudžeto perskirstymų suma padidėjo

2.17. *Finansiniame reglamente*¹² nustatytos biudžeto perskirstymų, kurie priklauso nuo ES biudžeto struktūros, taisyklės. Dėl kai kurių asignavimų perskirstymų iš vienos biudžeto eilutės į kitą nuspręsti turi biudžeto valdymo institucija. Kitus perskirstymus atitinkama ES institucija gali atlikti savarankiškai.

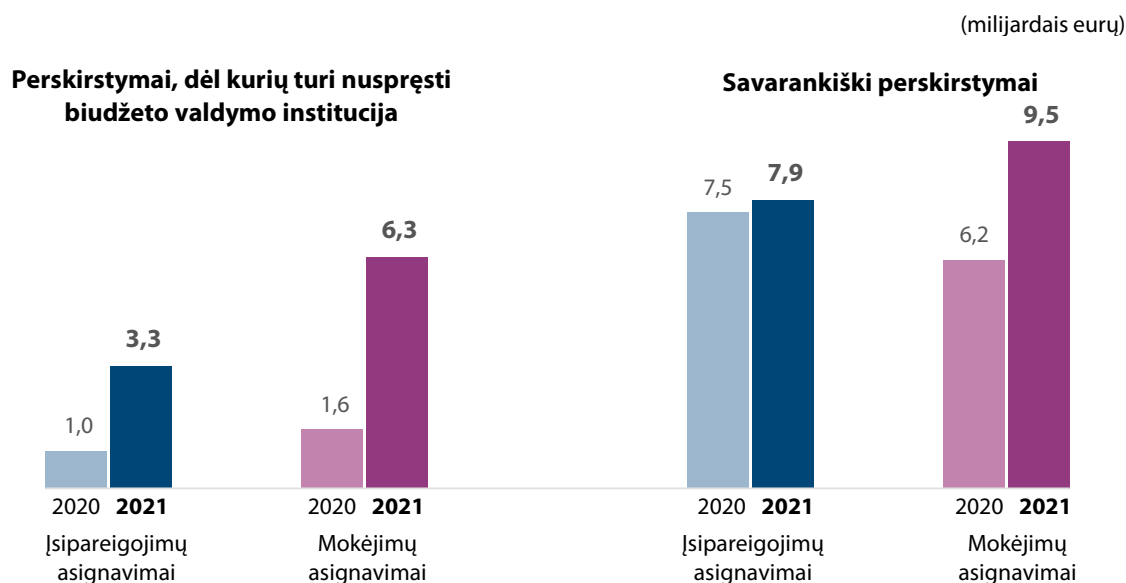
2.18. Nustatyta nauja 2021–2027 m. DFP biudžeto struktūra, todėl biudžete programos yra geriau sugrupuotos. Dabar DFP išlaidų kategorijas sudaro konkrečios politikos grupės, o kiekviena programa priklauso vienai politikos grupei. Pagal šią naują biudžeto struktūrą Komisija gali perskirstyti programos asignavimus, prieš tai negavusi biudžeto valdymo institucijos sprendimo, net jei programos aspektus valdo skirtingi generaliniai direktoratai. Europos Parlamentas išreiškė susirūpinimą dėl to, ar reikia užtikrinti, kad biudžeto valdymo institucija galėtų vykdyti pakankamą perskirstymų tarp programų pagal naują struktūrą tikrinimą¹³.

2.19. Palyginome 2020 ir 2021 m. Komisijos atliktų perskirstymų vertę ir pažymėjome, kad perskirstymų sumos, visų pirma mokėjimų asignavimų sumos, padidėjo. Žr. **2.4 diagramą**. Be to, pažymėjome, kad taip pat padaugėjo perskirstymų, dėl kurių turi nuspręsti biudžeto valdymo institucija.

¹² Reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių 30–32 straipsniai.

¹³ 2021/2162(INI) 41 dalis.

2.4 diagrama. Komisijos 2020 ir 2021 m. atliktų biudžeto perskirstymų sumos palyginimas



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis biudžeto valdymo institucijos sprendimais dėl perskirstymų, taip pat iš Komisijos gautais duomenimis.

NGEU įgyvendinimas prasidėjo 2021 m.

Programų, kurioms skiriamas NGEU finansavimas, įsipareigojimų įgyvendinimo mastas labai skyrėsi

2.20. Laikinoji NGEU priemonė pradėta taikyti 2021 m. birželio mėn., kai įsigaliojo naujasis Sprendimas dėl *nuosavų išteklių*¹⁴, kuriuo leidžiamas susijęs skolinimasis. Komisija gali skirti lėšų pagal NGEU iki 2023 m. gruodžio 31 d. ir atlikti mokėjimus iki 2026 m. gruodžio 31 d.

2.21. NGEU apima:

- dotacijomis grindžiamą EGADP komponentą, kuris siekia iki 338,0 milijardo eurų negrąžintinos paramos valstybėms narėms;
- papildomą ES programų finansavimą, kuris sudaro 83,1 milijardo eurų;

¹⁴ Sprendimas (ES, Euratomas) 2020/2053 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos.

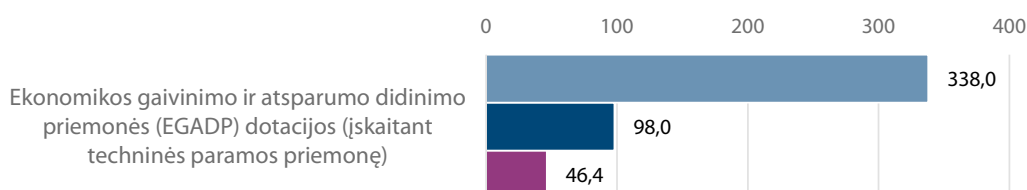
- paskolomis grindžiamą EGADP komponentą, kuris yra grąžintina parama valstybėms narėms ir kuris nėra mūsų analizės dalis.

2.22. Iki 2021 m. pabaigos NGEU lėšų įsipareigojimai pasiekė 143,5 milijardo eurų. Išankstinis finansavimas ir mokėjimai sudarė daugiau kaip 53,6 milijardo eurų. Daugiau informacijos pateikta [2.5 diagramoje](#) ir [2.1 priede](#).

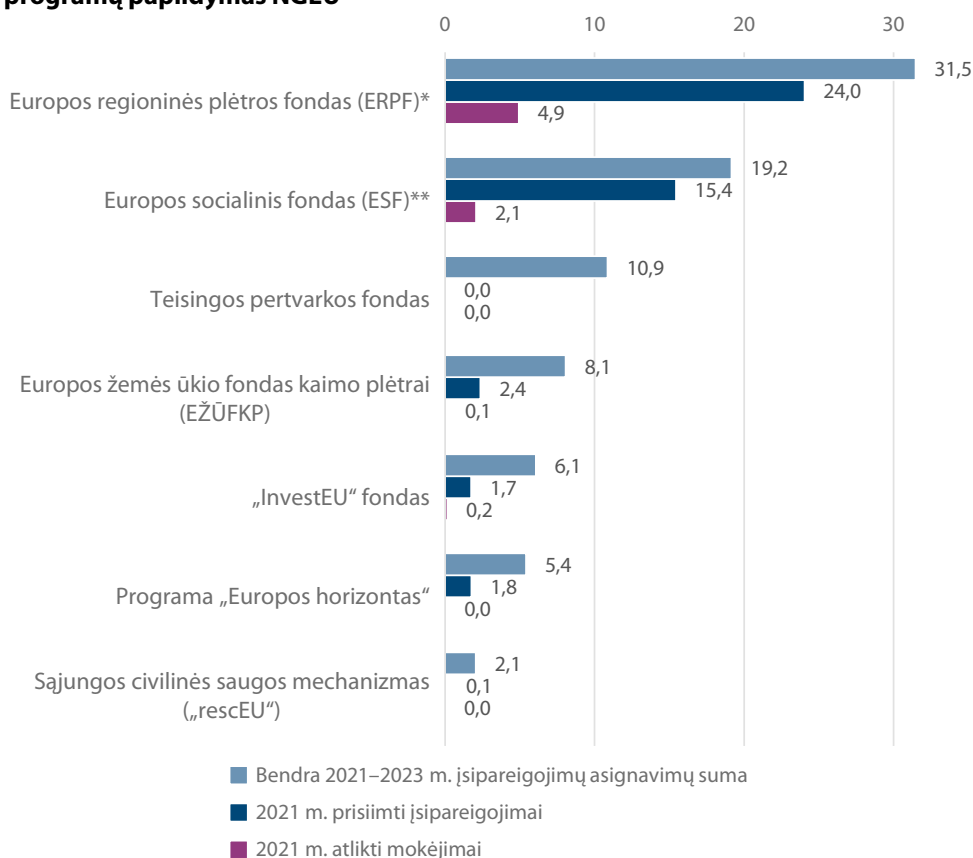
2.5 diagrama. NGEU įgyvendinimas

EGADP dotacijos

(milijardais eurų)



ES programų papildymas NGEU



(*) Sanglaudai ir Europos teritorijoms skirtos ekonomikos gaivinimo pagalbos (iniciatyvos „REACT–EU“) lėšos.

(**) Iniciatyvos „REACT–EU“ lėšos Europos socialiniam fondui ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondui (žr. [2.13](#) dalį).

Pastaba: sumos yra suapvalintos.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. ES konsoliduotomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis ir iš Komisijos apskaitos sistemos gautomis biudžeto vykdymo ataskaitomis susijusiais duomenimis

2.23. NGEU lėšų skyrimo pagal įvairias programas sparta labai skyrėsi. Pavyzdžiui, iš ERPF ir „Europos socialinio fondo“ (ESF) ir EPLSAF jų esamoms programoms pagal 2014–2020 m. DFP buvo skirta didelė NGEU lėšų suma, palyginti su menku įsipareigojimų, skirtų *Teisingos pertvarkos fondui*¹⁵ ir *Sąjungos civilinės saugos mechanizmui („rescEU“)*¹⁶, įvykdymu. Pasak Komisijos, lėtą Teisingos pertvarkos fondo veiklos pradžią lėmė vėlavimai priimti atitinkamą reglamentą. Rezervo „rescEU“ atveju vėlavimus daugiausia lėmė poreikis patikslinti priemonės taikymo sritį. Prie vėlavimų taip pat prisidėjo laikas, kurio prireikė į procesą įtraukti naujai įsteigtą Europos pasirengimo ekstremaliosioms sveikatos situacijoms ir reagavimo į jas instituciją (HERA)¹⁷.

Daugelis valstybių narių gavo išankstinį EGADP dotacijų finansavimą, o Ispanija gavo išmoką už tarpinių reikšmių pasiekimą

2.24. Kad gautų EGADP paramą, valstybės narės Komisijai turėjo pateikti savo *nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus* (NEGADP). Komisija planus įvertina, o Taryba juos patvirtina. Iki 2021 m. pabaigos Taryba buvo patvirtinusi 22 NEGADP, o 20 valstybių narių bendrai gavo 36,4 milijardo eurų išankstinio finansavimo (iki 13 % visų joms skirtų dotacijų).

2.25. Likusios sumos bus išmokėtos atsižvelgiant į EGADP reglamento 20 straipsnio 1 dalyje nurodytame Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimą¹⁸. 2021 m. tokią išmoką gavo viena valstybė narė – Ispanija (10,0 milijardo eurų). **2.6 diagramoje** parodytos 2021 m. išmokos ir likę EGADP asignavimai valstybėms narėms, turinčioms patvirtintus NEGADP.

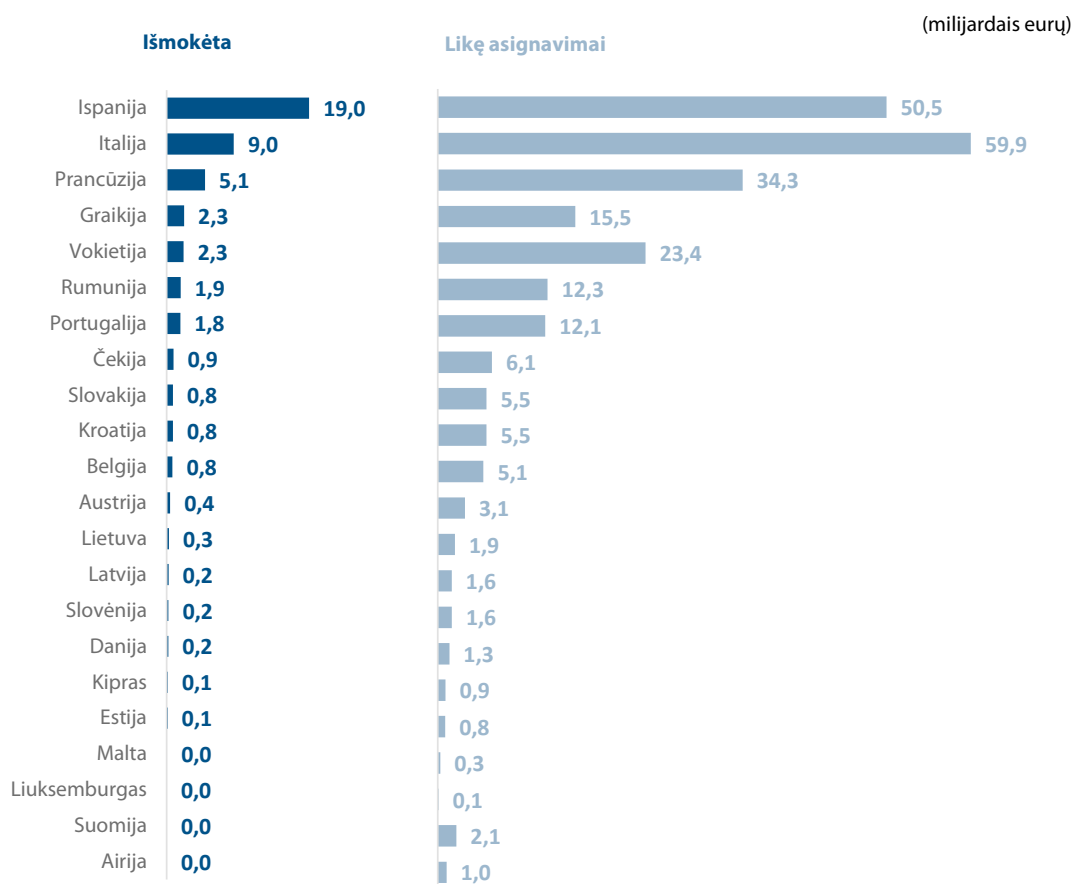
¹⁵ Reglamentas (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas.

¹⁶ Sprendimas (ES) 2019/420 dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo.

¹⁷ Komisijos komunikatas „Europos pasirengimo ekstremaliosioms sveikatos situacijoms ir reagavimo į jas institucijų steigimas – tolesnis žingsnis kuriant Europos sveikatos sąjungą, COM(2021) 576 final.

¹⁸ Reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

2.6 diagrama. EGADP dotacijos pagal valstybes nares. 2021 m. išmokos ir likę asignavimai*



(*) Tik tos valstybės narės, kuriose 2021 m. gruodžio 31 d. buvo patvirtinti NEGADP.

Pastaba: išmokos Liuksemburgui ir Maltai dėl mažų sumų nenurodomos. Airija neprašė išankstinio finansavimo, o Suomija išankstinį finansavimą gavo tik 2022 m. sausio mėn.

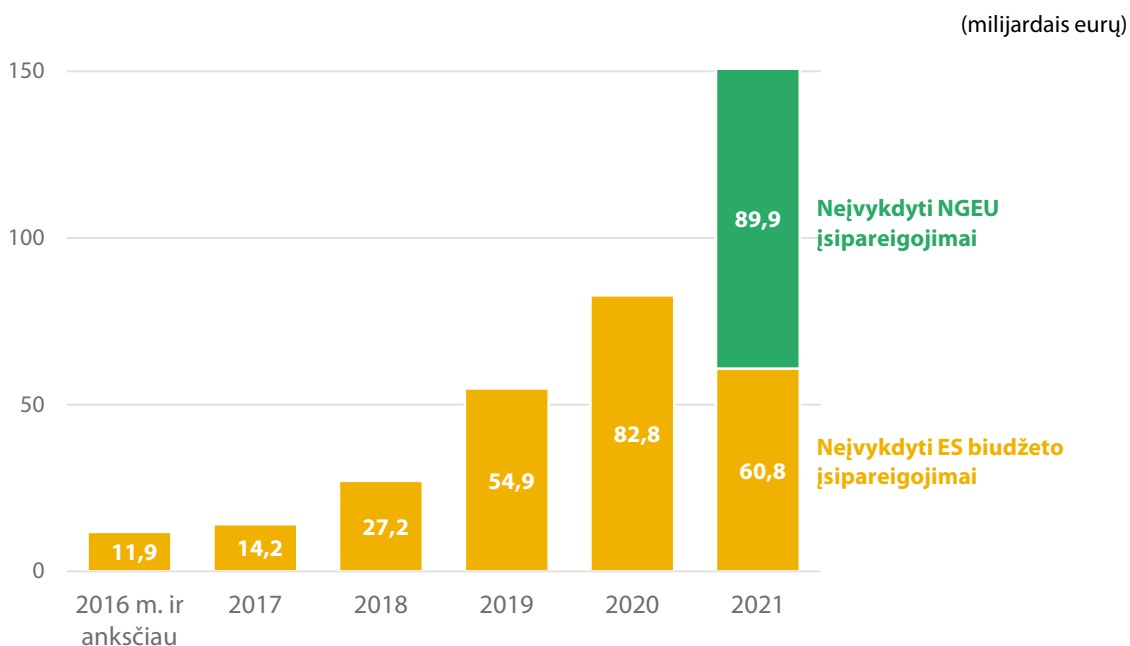
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis gautais su [Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestine](#) susijusiais duomenimis.

Neįvykdyti įsipareigojimai iš ES biudžeto ir NGEU pasiekė rekordinę 341,6 milijardo eurų sumą

2.26. 2021 m. pabaigoje neįvykdyti įsipareigojimai iš viso sudarė 341,6 milijardo eurų; 251,7 milijardo eurų susiję su ES biudžetu ir 89,9 milijardo eurų – su NGEU. Neįvykdyti ES biudžeto įsipareigojimai gerokai sumažėjo nuo istoriškai aukšto 303,2 milijardo eurų lygio 2020 m. pabaigoje, daugiausia dėl vėlavimo pradėti įgyvendinti pasidalijamojo valdymo fondus pagal 2021–2027 m. DFP (žr. [2.6–2.8](#) dalis).

2.27. [2.7 diagramoje](#) parodyti visi neįvykdyti ES biudžeto ir NGEU įsipareigojimai 2021 m. pabaigoje, suskirstyti pagal prisiėmimo metus.

2.7 diagrama. Neįvykdyti įsipareigojimai 2021 m. pabaigoje pagal prisiėmimo metus



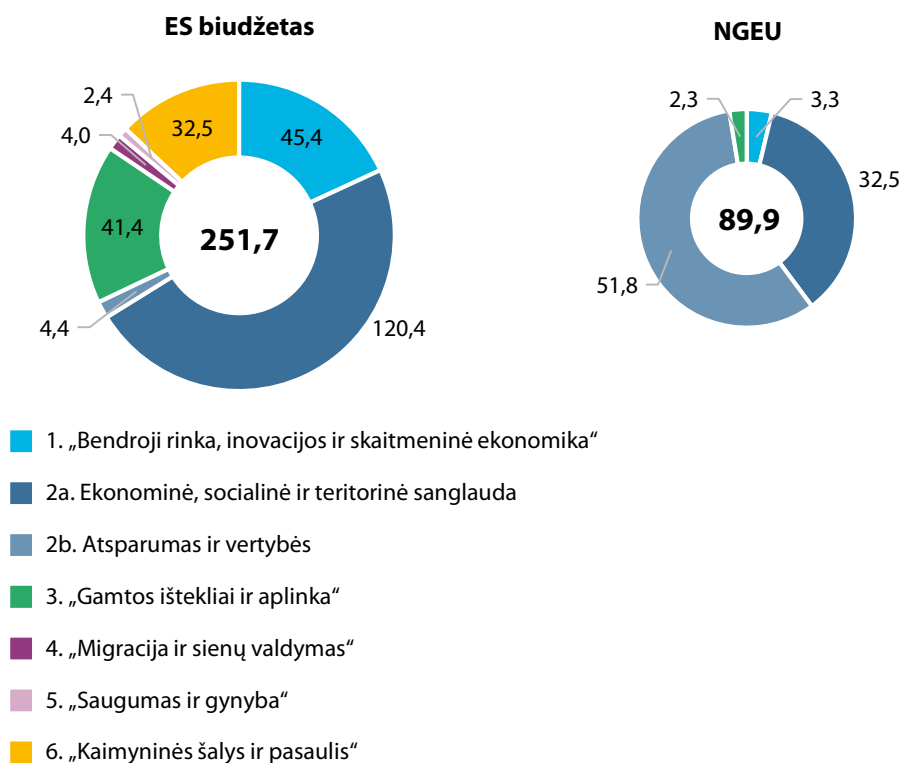
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. ES konsoliduotosiomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis ir iš Komisijos apskaitos sistemos gautomis biudžeto vykdymo ataskaitomis susijusiais duomenimis

2.28. Kaip parodyta [2.8 diagramoje](#), 2021 m. pabaigoje *bendra žemės ūkio politika (BŽŪP)* (3 išlaidų kategorija) ir sanglaudos politika (2a išlaidų kategorija) kartu sudaro 64 % neįvykdytų įsipareigojimų iš ES biudžeto. Pasak Komisijos¹⁹, tiek BŽŪP, tiek sanglaudos politikos įgyvendinimui taip pat gali turėti įtakos papildomas NGEU finansavimas, taip pat vėlavimai dėl pavėluoto atitinkamų teisės aktų priėmimo, daugiausia dėl COVID-19 pandemijos.

¹⁹ COM(2021) 343 *final*, p. 5 ir 6.

2.8 diagrama. 2021 m. pabaigoje neįvykdyti įsipareigojimai iš ES biudžeto ir NGEU pagal DFP išlaidų kategorijas

(milijardais eurų)



Pastabos:

2b išlaidų kategorija apima EGADP neįvykdytus įsipareigojimus.

7 išlaidų kategorija nenurodoma dėl mažos neįvykdytų įsipareigojimų sumos.

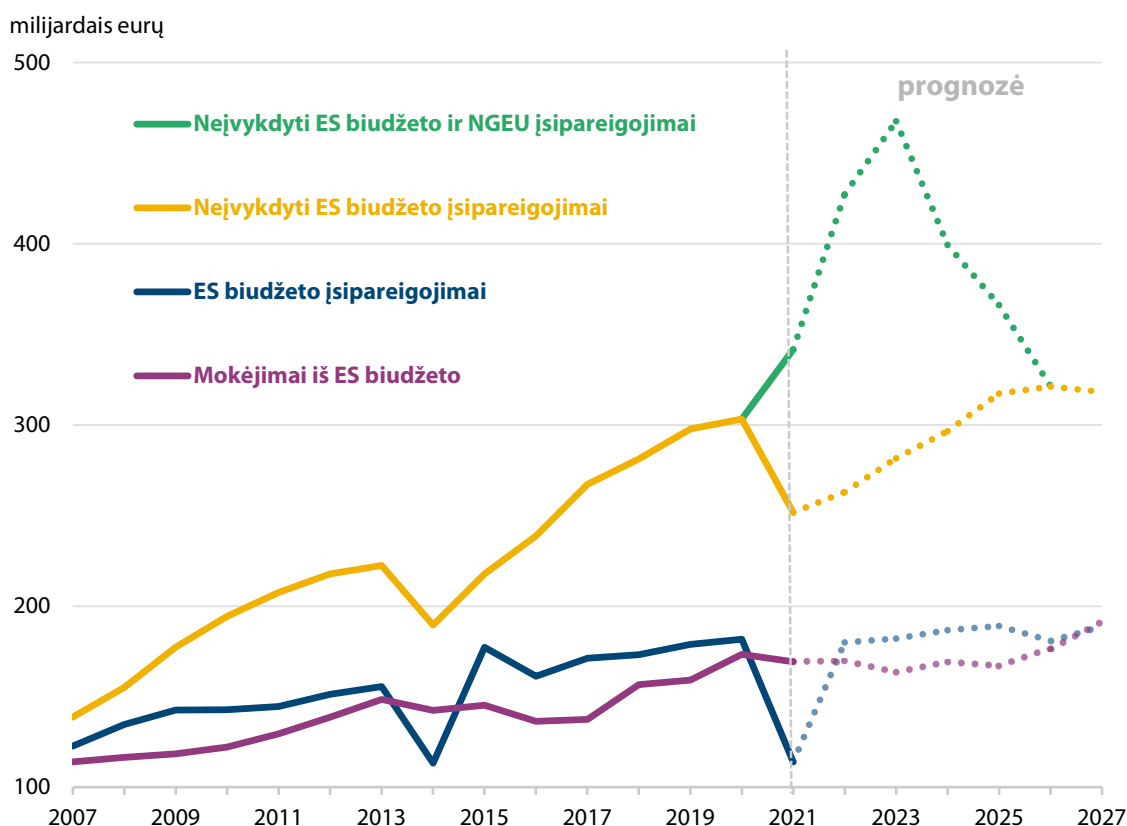
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. ES konsoliduotosiomis metinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

2.29. Praėjusiais metais pažymėjome²⁰, kad 2014–2020 m. neįvykdyti ES biudžeto įsipareigojimai labai padidėjo dėl to, kad kiekvienais metais įsipareigojimai buvo gerokai didesni nei mokėjimai. Dėl to šiuo laikotarpiu prisidėjo 105,9 milijardo eurų neįvykdytų įsipareigojimų, kuriuos kompensavo 25,1 milijardo eurų vertės panaikinti įsipareigojimai, o grynasis padidėjimas buvo 80,8 milijardo eurų (nuo 222,4 milijardo eurų iki 300,2 milijardo eurų). Verta pažymėti, kad 2014–2020 m. visa panaikintų įsipareigojimų suma sudarė tik nedidelę visos tuo pačiu laikotarpiu skirtos sumos (1 081,7 milijardo eurų) dalį (2,3 %).

²⁰ Žr. mūsų 2020 m. metinės ataskaitos 2.10 dalį.

2.30. Remiantis naujausiais turimais Komisijos (2021 m.) įverčiais, tikėtina, kad 2023 m. bendri neįvykdyti įsipareigojimai (iš ES biudžeto ir NGEU) padidės iki 460 milijardų eurų (žr. **2.9 diagramą**), o po to jie turėtų vėl sumažėti. NGEU mokėjimai turi būti užbaigti iki 2026 m. pabaigos, o tuo metu nebeturėtų likti jokių kitų neįvykdytų NGEU įsipareigojimų. Dėl agresyvaus Rusijos karo prieš Ukrainą, kuris prasidėjo 2022 m. vasario 24 d., atsirado neaiškumų, į kuriuos šiuose įverčiuose neatsižvelgiama (žr. **2.52** dalį).

2.9 diagrama. Neįvykdytų įsipareigojimų, įsipareigojimų ir mokėjimų raida 2014–2021 m. ir 2022–2027 m. prognozės



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2014–2021 m. ES konsoliduotosiomis metinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis. Prognozės iki 2027 m.: „Ilgalaikė 2021–2027 m. ES biudžeto įplaukų ir išmokamų pinigų srautų prognozė“, COM(2021) 343 final ir Audito Rūmų prognozės.

2.31. Komisija prognozuoja, kad neįvykdyti įsipareigojimai iš ES biudžeto 2027 m. pasieks 317 milijardų eurų, t. y. 14 milijardų eurų daugiau nei 303,2 milijardo eurų suma 2020 m. pabaigoje. Šį nedidelį padidėjimą daugiausia lėmė mažesnis atotrūkis tarp įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų 2021–2027 m. DFP. Ne kartą²¹ atkreipėme

²¹ Žr. mūsų 2018 m. metinės ataskaitos 2.18–2.21 dalis, mūsų 2017 m. metinės ataskaitos 2.46–2.49 dalis ir mūsų 2016 m. metinės ataskaitos 2.32–2.39 dalis.

dėmesį į tai, kad neįvykdyti įsipareigojimai gali būti sumažinti, jei biudžete numatyti mokėjimų asignavimai viršija įsipareigojimų asignavimus ir yra panaudojami. Mūsų nuomone, tai atitiktų Sprendime dėl nuosavų išteklių nustatytą reikalavimą išlaikyti tvarkingą asignavimų įsipareigojimams ir mokėjimams²² santykį.

2.32. Europos Parlamentas pažymėjo, kad neįvykdytų įsipareigojimų suma atitinka dvejų metų mokėjimų asignavimų sumą. Pasak Parlamento, tai kelia riziką sklandžiam ES biudžeto veikimui ateityje, todėl jis patirs didelį spaudimą ir gali iškilti grėsmė jo likvidumui²³. Parlamentas paprašė Komisijos prioritetu tvarka parengti išsamų veiksmų planą, kaip sumažinti neįvykdytus įsipareigojimus, ir jį pateikti *biudžeto įvykdymą tvirtinančiai* institucijai.

2020 m. mokėjimai galutiniams gavėjams pagal pasidalijamojo valdymo finansines priemones galiausiai paspartėjo

2.33. Pasidalijamojo valdymo finansinėmis priemonėmis (PVFP) galutiniams gavėjams teikiama finansinė parama iš ES biudžeto paskolų, garantijų ir *investicijų į nuosavą kapitalą* forma. 2007–2013 m. pagal PVFP įsipareigota suma buvo 17,0 milijardo eurų²⁴, o 2014–2020 m. – 21,6 milijardo eurų²⁵.

2.34. Iš Komisijos ataskaitos dėl PVFP įgyvendinimo matyti, kad pagal 2014–2020 m. DFP iš ES biudžeto 2020 m. pabaigoje PVFP faktiškai išmokėta suma buvo 14,2 milijardo eurų. Po žemo mokėjimų galutiniams gavėjams lygio 2014–2019 m. mokėjimų suma 2020 m. sparčiai didėjo, todėl bendra mokėjimų galutiniams gavėjams suma iki 2020 m. pabaigos pasiekė 10,3 milijardo eurų. Tačiau tai sudaro tik 47 % visos priemonėms skirtos sumos (žr. **2.10 diagramą**).

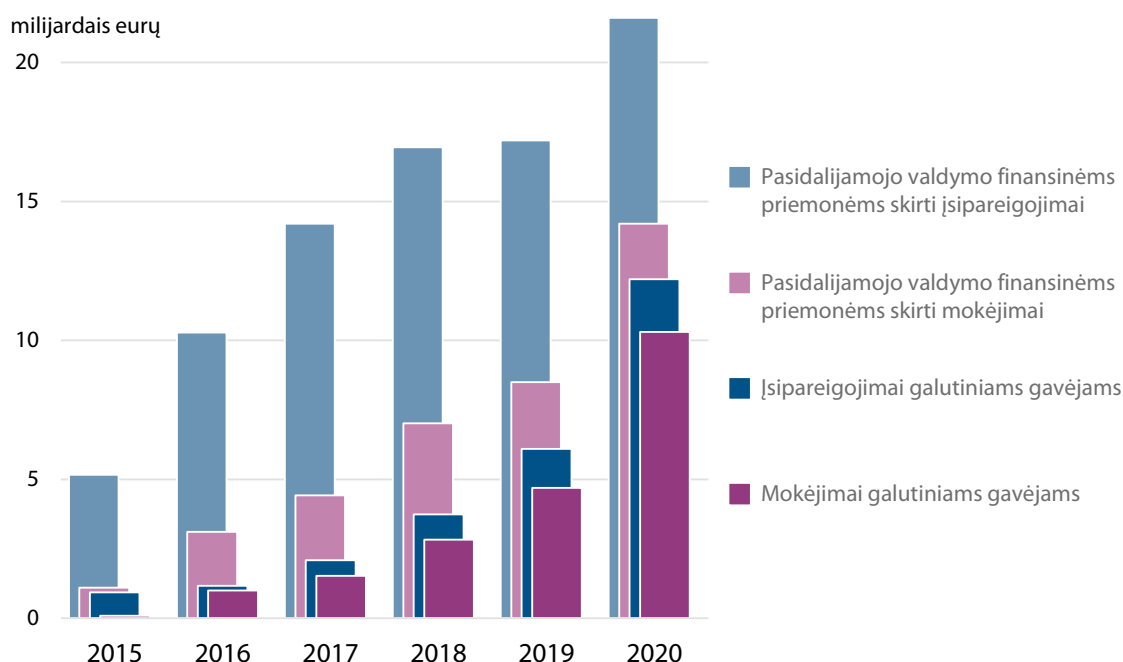
²² Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2020/2053 3 straipsnio 3 dalis.

²³ 2020 finansinių metų *biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaita* (2021/2106(DEC)), 2022 m. balandžio 11 d., 9.12 dalis.

²⁴ Komisijos ataskaita „*Financial engineering instruments, situation as at 31 March 2017*“, 2 lentelė, p. 26.

²⁵ Europos Komisija, „*Financial instruments under the European Structural and Investment Funds, situation as at 2020 m. gruodžio 31 d.*“, p. 8.

2.10 diagrama. Su PVFP susiję įsipareigojimai ir mokėjimai 2014–2020 m.



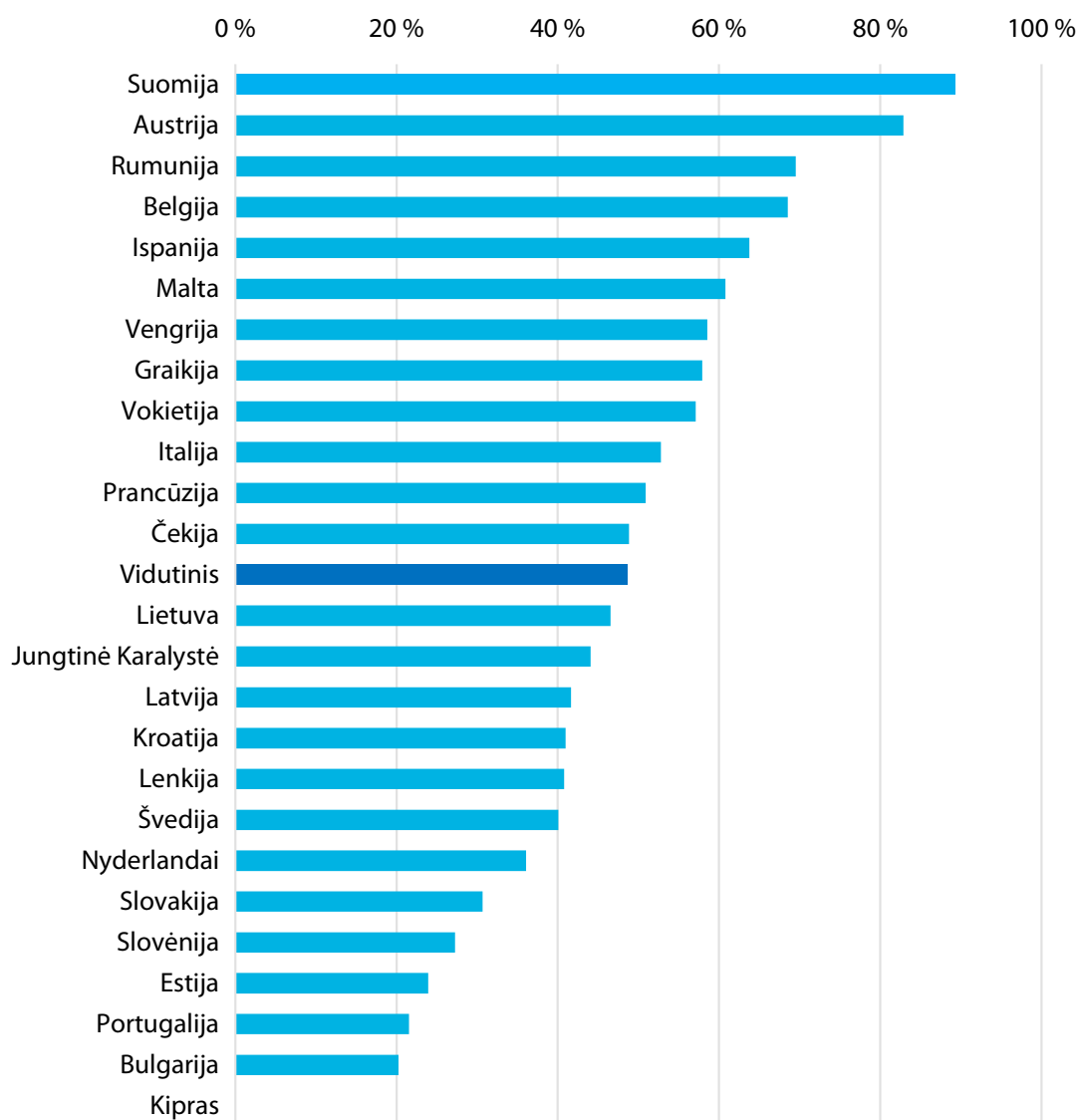
Pastaba: 2015 m. informacija susijusi su bendrais 2014 ir 2015 m. duomenimis.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [Komisijos ataskaitos](#) „Finansinės priemonės, numatytos pagal Europos struktūrinius ir investicijų fondus. Duomenų apie 2014–2020 m. programavimo laikotarpio finansinių priemonių finansavimo ir įgyvendinimo pažangą vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 46 straipsniu suvestinės“, 2015–2020 m. duomenimis. (angl. „Financial instruments under the European Structural and Investment Funds Summaries of the data on the progress made in financing and implementing the financial instruments for the programming period 2014–2020 in accordance with Article 46 of Regulation (EU) No 1303/2013 of the European Parliament and of the Council“, 2015–2020).

2.35. Analizavome Komisijos su PVFP susijusius duomenis ir nustatėme didelių įgyvendinimo skirtumų valstybėse narėse²⁶. Iki 2020 m. pabaigos dvi valstybės narės (Suomija ir Austrija) galutiniams gavėjams išmokėjo daugiau kaip 70 % įsipareigotų sumų, o penkiose kitose valstybėse narėse (Slovėnijoje, Estijoje, Portugalijoje, Bulgarijoje ir Kipre) mokėjimų galutiniams gavėjams lygis išliko žemesnis nei 30 % (žr. [2.11 diagramą](#)).

²⁶ Mūsų atliktos įgyvendinimo ir valdymo išlaidų analizės apima tik PVFP pagal ERPF ir SF, kurios kartu sudaro 95 % visų įsipareigotų sumų.

2.11 diagrama. Visų sumų, kurias 2020 m. pabaigoje iš ES biudžeto įsipareigota skirti PVFP, mokėjimų galutiniams gavėjams procentinė dalis

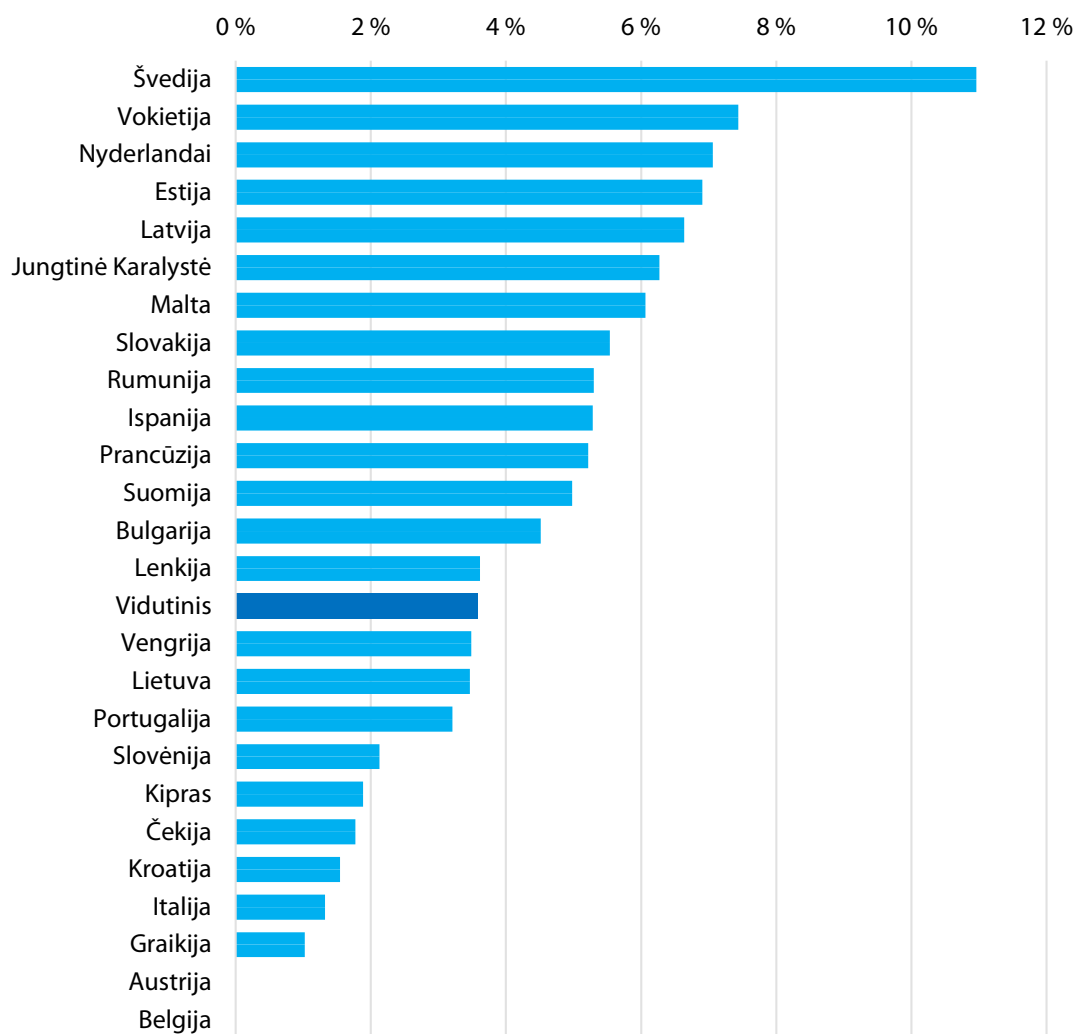


Pastaba: Danija, Airija ir Liuksemburgas nesinaudoja PVFP.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis iš Komisijos gautais duomenimis.

2.36. Taip pat nagrinėjome apmokėtas valdymo išlaidas valstybių narių lygmeniu proporcingai visiems mokėjimams, įskaitant nacionalinį PVFP skirtą bendrą finansavimą. Nustatėme, kad valdymo išlaidos sudarė 3,6 % visų mokėjimų, skirtų PVFP pagal 2014–2020 m. DFP. Tačiau tai yra vidurkis. Faktiniai skaičiai valstybėse narėse labai skiriasi. Pavyzdžiui, Švedijoje valdymo išlaidos sudarė daugiau kaip 10 % visų mokėjimų PVFP. Kita vertus, Austrijoje ir Belgijoje taikant PVFP į apskaitą nebuvo įtrauktos jokios valdymo išlaidos (žr. [2.12 diagramą](#)). Komisija mums pranešė, kad užbaigusi programą ji atliks galutinį valdymo išlaidų tinkamumo finansuoti patikrinimą.

2.12 diagrama. Valdymo išlaidos, susijusios su visais mokėjimais PVFP pagal 2014–2020 m. DFP 2020 m. pabaigoje



Pastaba: visi mokėjimai PVFP apima nacionalinį bendrą finansavimą.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis iš Komisijos gautais duomenimis.

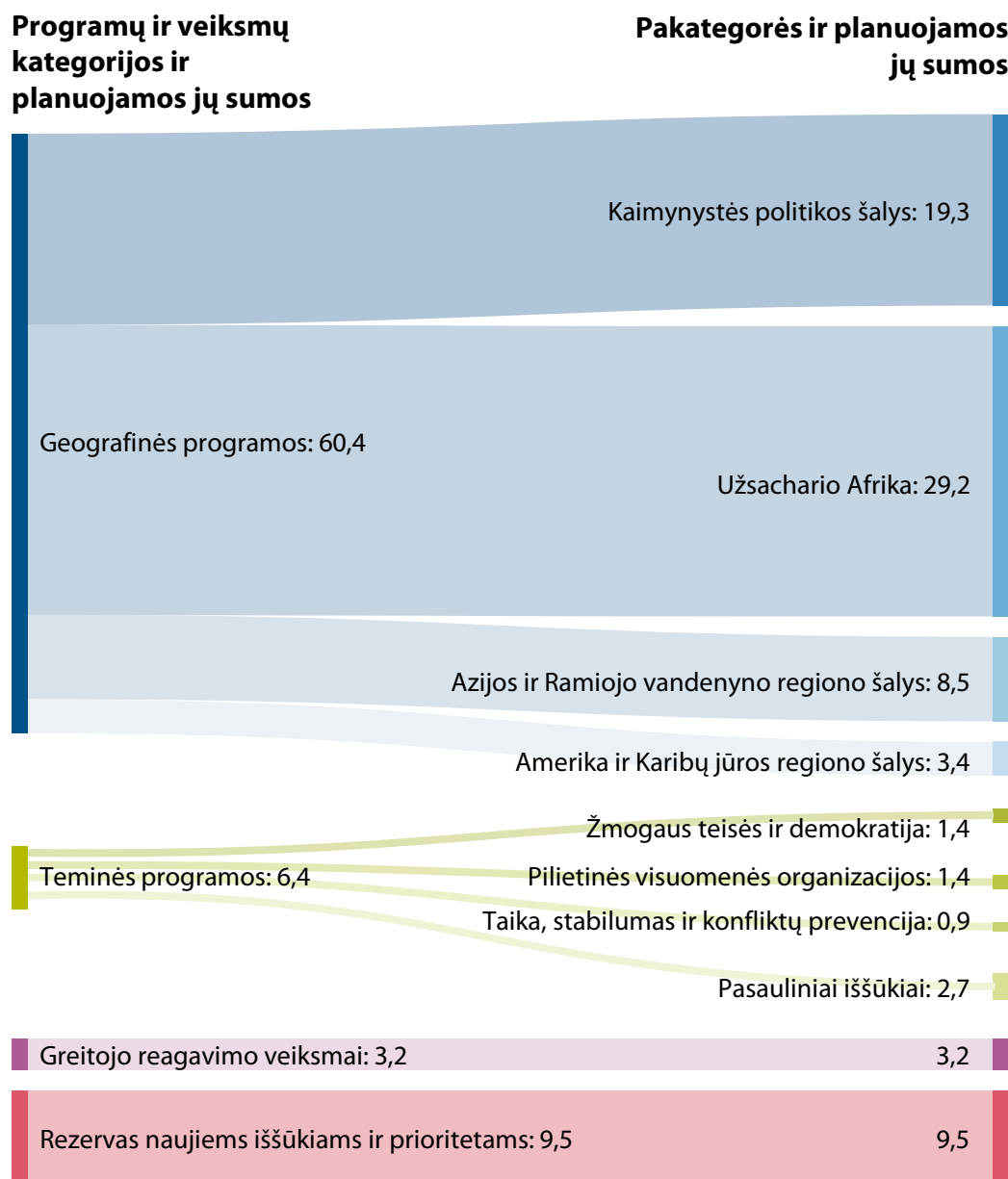
Biudžete nenumatytos išorės veiksmų priemonės dabar įtrauktos į ES biudžetą

2.37. Vienas iš pagrindinių 2021–2027 m. DFP pakeitimų buvo daugumos veiksmų, anksčiau finansuotų Europos plėtros fondų (EPF) lėšomis, įtraukimas į ES biudžetą taikant *Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę (KVTBP)*. KVTBP pakeitė 11 ankstesnių ankstesnės DFP ir EPF priemonių²⁷. Jos įsipareigojimų asignavimai sudaro 72 % visos pagal 2021–2027 m. DFP 6 išlaidų kategorijai (Kaimyninės šalys ir pasaulis) numatytos sumos. **2.13 diagramoje** apžvelgiama KVTBP struktūra ir pagal 2021–2027 m. DFP jai skirtų lėšų, kurios sudaro 79,5 milijardo eurų, pasiskirstymas.

²⁷ Ankstesnės priemonės, kurias pakeitė KVTBP, yra: vystomojo bendradarbiavimo priemonė (VBP), Europos plėtros fondas (EPF), Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė (EDŽTRP), Europos kaimynystės priemonė (EKP), partnerystės priemonė (PP), priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), išorės skolinimo įgaliojimas, Išorės veiksmų garantijų fondas (GFEA), Europos darnaus vystymosi fondas (EDVF) ir jo garantijų fondas bei makrofinansinė parama. Šiame sąraše Bendras įgyvendinimo reglamentas (Reglamentas (ES) Nr. 236/2014) taip pat laikomas priemone, kurią pakeitė KVTBP.

2.13 diagrama. KVTBP struktūra ir įsipareigojimų asignavimų suma 2021–2027 m. DFP laikotarpiu

(milijardais eurų)



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [Reglamentu \(ES\) 2021/947](#), kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė.

Vis dar nėra išsamių ataskaitų apie COVID-19

2.38. Savo 2020 m. metinėje ataskaitoje rekomendavome Komisijai standartizuoti ES biudžeto išlaidų su COVID-19 susijusioms reikmėms registravimą ir bent kartą per metus pranešti apie jas biudžeto valdymo institucijai tol, kol ji manys, kad tai būtina²⁸. Komisija tik iš dalies pritarė šiai rekomendacijai ir pareiškė neketinanti teikti papildomų ataskaitų dėl su COVID-19 susijusių išlaidų iš ES biudžeto.

2.39. 2021 m. ES iš savo biudžeto toliau finansavo tam tikrus su COVID-19 susijusius veiksmus²⁹. Pavyzdžiui, Taisomuoju biudžetu Nr. 1 dar 216 milijonų eurų įsipareigojimų asignavimų ir 208 milijonai eurų mokėjimų asignavimų skirta *Skubios paramos priemonei* ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrui siekiant paremti jų atsaką į COVID-19. Taisomajame biudžete Nr. 6 KVTBP papildomai skirta 450 milijonų eurų įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų, kad pagal ją būtų galima dovanoti 200 milijonų vakcinų dozių ES nepriklausančioms šalims. Kaip ir 2020 m., 2021 m. Komisija nepaskelbė išsamios ataskaitos dėl su COVID-19 susijusių išlaidų, finansuojamų iš ES biudžeto. Manome, kad mūsų praėjusiais metais pateikta rekomendacija vis dar galioja.

²⁸ Žr. mūsų [2020 m. metinės ataskaitos](#) 2.1 rekomendaciją.

²⁹ Pavyzdžiui, [Europos komandos veiksmi](#), susiję su nemokamų vakcinų teikimu kitoms šalims (angl. *Team Europe actions for free vaccines to other countries*).

Rizikos veiksniai ir iššūkiai

Įvairių biudžeto priemonių įgyvendinimas lygiagrečiai per palyginti trumpą laikotarpį yra susijęs su rizikos veiksniais ir iššūkiais

2.40. Daugumos pasidalijamojo valdymo fondų panaudojimas 2021 m., pirmaisiais DFP metais, buvo labai žemas dėl vėlavimų (žr. **2.6–2.8** dalis). Be to, 2021–2027 m. DFP laikotarpiu programų užbaigimui numatyta skirti vienus metus mažiau ($n+2$) nei ankstesnėje DFP ($n+3$). Nors šis sutrumpintas laikotarpis gali padėti sumažinti RAL, tai gali būti didelis iššūkis panaudojant pasidalijamojo valdymo fondus 2022–2029 m. laikotarpiu.

2.41. Be pasidalijamojo valdymo fondų panaudojimo 2022–2029 m. laikotarpiu, ESI fondai pagal 2014–2020 m. DFP dar turi būti naudojami iki programos užbaigimo 2025 m. (išskyrus EŽŪFKP, kurio užbaigimas įvyks dvejais metais vėliau), kartu su NGEU iki 2026 m. ir visomis papildomomis priemonėmis, nustatytomis dėl agresyvaus Rusijos karo prieš Ukrainą. Problemos, kurias šios vienu metu vykdomos veiklos rūšys kelia visoms įstaigoms, atsakingoms už šių fondų valdymą ir kontrolę, siekiant užtikrinti atitiktį ir *patikimą finansų valdymą*, kurias pabrėžėme praėjusiais metais³⁰, vis dar egzistuoja ir mūsų susijusi rekomendacija tebėra aktuali.

2021 m. bendra ES biudžeto rizikos pozicija padidėjo daugiausia dėl to, kad pradėta taikyti NGEU

2.42. *Neapibrėžtasis įsipareigojimas* – įsipareigojimas, kuris gali atsirasti ateityje, jei įvyksta konkretus įvykis. Bendra su neapibrėžtais įsipareigojimais susijusi ES biudžeto rizikos pozicija 2021 m. padidėjo 146,0 milijardo eurų (111 %) – nuo 131,9 milijardo eurų iki 277,9 milijardo eurų. Taip atsitiko daugiausia dėl to, kad 2021 m.³¹ suteikta 91,0 milijardo eurų obligacijų NGEU finansuoti ir 50,2 milijardo eurų padidinta Europos laikinos *paramos priemonės nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios*

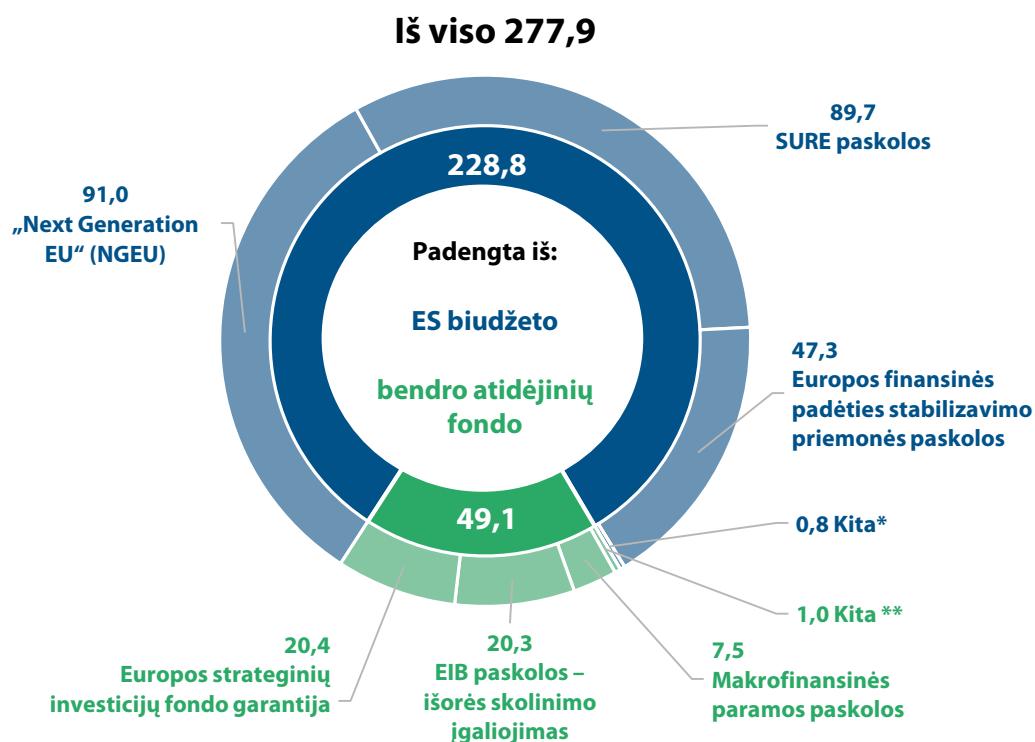
³⁰ Žr. mūsų 2020 m. *metinės ataskaitos* 2.27, 2.32 ir 2.33 dalis.

³¹ Iš 91,0 milijardo eurų 18 milijardo eurų išmokėta kaip EGADP paskolos, 46,4 milijardo eurų – kaip EGADP dotacijos ir 7,2 milijardo eurų – kaip įnašai į DFP programas. Likusi 19,4 milijardo eurų suma dar neišmokėta ir lieka pinigų ir pinigų ekvivalentų forma.

situacijos mažinti (SURE) paskolų, suteiktų valstybėms narėms, suma (žr. 2.14 diagramą).

2.14 diagrama. Bendra ES biudžeto rizikos pozicija 2021 m. pabaigoje, suskirstyta pagal kategorijas

(milijardais eurų)



(*) EIB paskolos – valstybės narės – 0,6 milijardo eurų, mokėjimų balanso paskolos – 0,2 milijardo eurų, Euratomo paskolos – valstybės narės – 0,1 milijardo eurų, skirtumas nuo bendros sumos atsiranda dėl apvalinimo.

(**) Europos darnaus vystymosi fondo (EDVF) garantija – 0,5 milijardo eurų, Euratomo paskolos – ne ES šalys – 0,3 milijardo eurų, o KVTBP „Europos darnaus vystymosi fondas +“ (EDVF+) – 0,2 milijardo eurų.

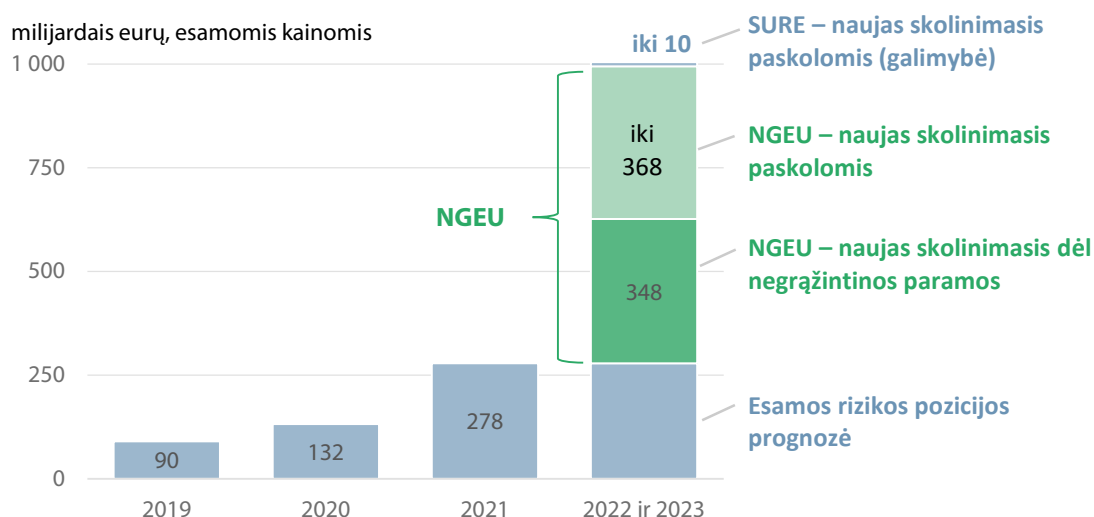
Pastaba: skirtumai susidaro dėl apvalinimo.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su ES 2021 m. konsoliduotosiomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis, 4.1.1 ir 4.1.2 pastabomis susijusiais duomenimis.

2.43. Bendra rizikos pozicija – bendra suma, už kurią galėtų būti atsakoma ES biudžeto lėšomis dėl visų galimų įvykių, kurie gali įvykti ateinančiais metais.

Peržiūrėjome Komisijos ataskaitas dėl ES biudžeto rizikos pozicijos, susijusios su neapibrėžtais įsipareigojimais³². Mūsų 2019 m. metinėje ataskaitoje³³ analizuotas šios rizikos pozicijos pobūdis ir taikomi rizikos valdymo mechanizmai ir padaryta išvada, kad 2019 m. pabaigoje bendra rizikos pozicija buvo tvari. Kaip minėta 2.42 dalyje, įvyko du esminiai iš ES biudžeto dengiamos rizikos pokyčiai: priemonės SURE įtraukimas 2020 m. ir NGEU įtraukimas 2021 m. Savo naujausioje ataskaitoje (dėl 2020 m.) Komisija laikėsi nuomonės, kad ES biudžeto rizikos pozicijos lygis 2020 m. pabaigoje buvo tvarus, užtikrinant pakankamai konservatyvų pasitikėjimo lygį. Numatoma, kad 2022 ir 2023 m. ši pozicija vėl padidės, daugiausia dėl NGEU (žr. 2.15 diagramą).

2.15 diagrama. Ankstesnės ir galimos 2022–2023 m. bendros ES biudžeto rizikos pozicijos palyginimas



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su COM(2021) 676 final ir 2021 m. ES konsoliduotosiomis metinėmis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

³² Komisijos ataskaita dėl finansinių priemonių, biudžeto garantijų, finansinės paramos ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų, COM(2021) 676 final, 2020 m. biudžeto skaidrumo ataskaita ir 2022 m. bendrojo biudžeto projektas, darbinio dokumento XI dalis.

³³ Žr. mūsų 2019 m. metinės ataskaitos 2.22–2.34 dalis.

2.44. Bendra rizikos pozicija gali būti suskaidyta į metinę rizikos poziciją. Metinė rizikos pozicija – didžiausia metinių mokėjimų (pagrindinės sumos ir palūkanų) suma, už kurią būtų atsakoma ES biudžeto lėšomis konkrečiais finansiniais metais, jei nebūtų vykdomi visi garantuotų paskolų mokėjimai. 2021 m. metinė rizikos pozicija buvo 4,4 milijardo eurų. Komisijos vertinimu, 2022 m. metinė rizikos pozicija (įskaitant poziciją pagal išorės skolinimo įgaliojimą, *makrofinansinę pagalbą*, Euratomo paskolas ES nepriklausančioms šalims ir finansinę paramą valstybėms narėms) yra 7 milijardai eurų. Jei garantijos būtų panaudotos, manome, kad ES biudžeto lėšomis būtų galima finansuoti šį metinės rizikos pozicijos lygį dėl pakankamos manevringumo maržos (žr. **2.45–2.46** dalis).

Yra keletas ES biudžeto apsaugos nuo rizikos, susijusios su neapibrėžtaisiais įsipareigojimais, mechanizmų

Padidinta nuosavų išteklių viršutinės ribos manevringumo marža

2.45. 2021 m. įsigaliojo naujas Sprendimas dėl nuosavų išteklių³⁴, kad būtų sukurta daugiau manevringumo maržos. Turima manevringumo marža yra nuosavų išteklių viršutinės ribos ir faktinių nuosavų išteklių, surinktų planuojamoms ES biudžeto išlaidoms finansuoti, skirtumas. Nuosavų išteklių viršutinė riba yra didžiausia nuosavų išteklių suma, kurios ES gali reikalauti iš valstybių narių. Ši manevringumo marža taikoma visiems neapibrėžtiesiems įsipareigojimams, kuriuos gali reikėti padengti iš ES biudžeto.

2.46. Nuosavų išteklių viršutinė riba padidėjo nuo 1,2 % iki 1,4 % valstybių narių BNPj. Šis 0,2 % padidėjimas iš esmės buvo skirtas tam, kad į apskaitą būtų įrašyti EPF įtraukimas į ES biudžetą (žr. **2.37** dalį) ir Jungtinės Karalystės išstojimas iš ES (taip sumažinant ES BNPj bazę). Jis taip pat užtikrina papildomą apsaugos rezervą didelių ir staigių ekonominių sukrėtimų, pavyzdžiui, pandemijos metu, atveju.

2.47. Nuosavų išteklių viršutinė riba buvo dar padidinta 0,6 % iki 2,0 %, kad būtų padengti NGEU įsipareigojimai iki 2058 m. Tai reiškia, kad jei atsiranda kokių nors neapibrėžtųjų įsipareigojimų pagal NGEU ir ES biudžete nėra lėšų, jiems padengti reikalingos lėšos gali būti pareikalautos iš valstybių narių.

³⁴ Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2020/2053

Priešpriešinės garantijos SURE paskoloms mažina iš ES biudžeto dengiamą riziką

2.48. Kalbant apie priemonę SURE, be ES biudžeto teikiamos garantijos, buvo įdiegta priešpriešinių garantijų sistema, pagal kurią visos valstybės narės yra įsipareigojusios padengti iš ES biudžeto dengiamą riziką iki 25 milijardų eurų. Valstybės narės prisideda prie bendros priešpriešinės garantijos sumos proporcingai jų santykinai visų ES bendrųjų nacionalinių pajamų (BNPj) daliai.

2021 m. bendru atidėjinių fondų pradėti telkti garantijų fondai

2.49. Iš ES biudžeto dengiamą riziką galima sumažinti tinkamai suteiktu finansiniu turtu. Pagal Finansinį reglamentą³⁵ reikalaujama, kad nuo 2021–2027 m. DFP pradžios būtų sukurtas bendras atidėjinių fondas (BAF) ir nustatyta *faktinė atidėjinių norma (EPR)*. Jei įsipareigojimai nevykdomi, BAF padengs reikalavimus pagal garantiją, atsirandančius dėl *biudžeto garantijų* ir finansinės paramos ES nepriklausančioms šalims, kol nepareikalaujama paties ES biudžeto lėšų. BAF tikslas – sutelkti visus ES garantijų fondus, išskyrus tuos, kurie skirti finansinėms priemonėms, kartu išlaikant atskirtas dalis kiekvienam iš jų, kad sumas būtų galima susieti su atskirais fondais. Komisija tikisi padidinti *efektyvumą*, valdydama visą BAF turtą³⁶.

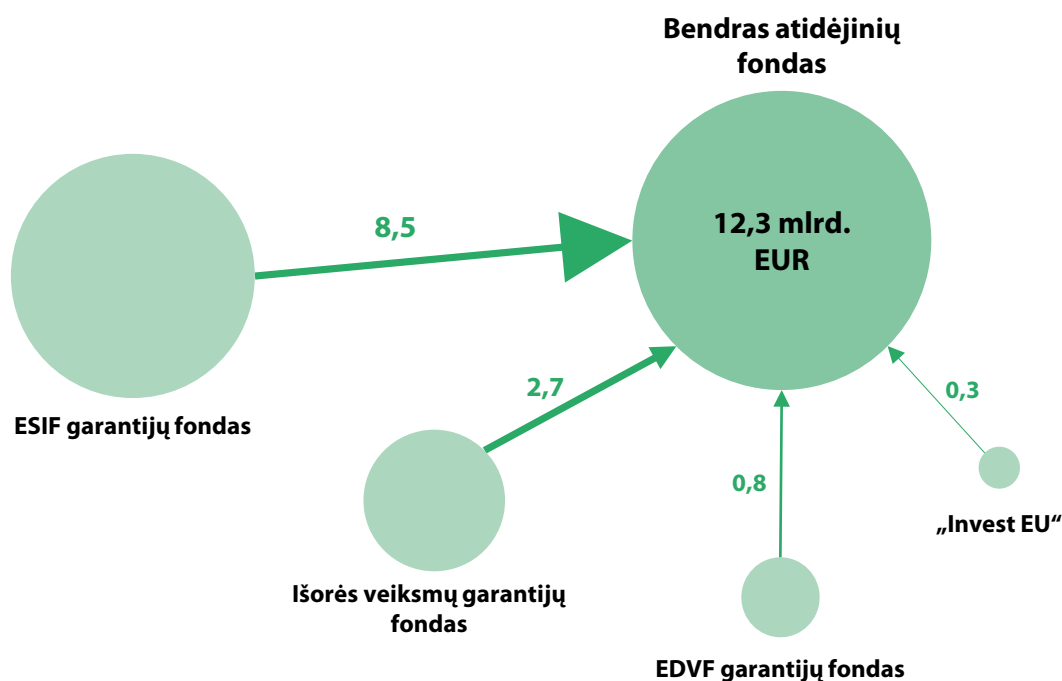
2.50. Nuo 2021 m. pradžios Komisija palaipsniui perkelia esamų garantijų fondų turtą į BAF. Iki 2021 m. pabaigos buvo perkelta 12,3 milijardo eurų turto. Jį sudaro ankstesnės DFP garantijų fondai ir naujasis „InvestEU“ garantijų fondas pagal 2021–2027 m. DFP, kuris pradėjo veikti 2021 m. (žr. **2.16 diagramą**). Iki 2027 m. pabaigos didžiausia BAF numatyta suma yra 25 milijardai eurų.

³⁵ Reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 211, 214 ir 258 straipsniai.

³⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl bendro atidėjinių fondo veikimo pradžios, (COM(2021) 88 final).

2.16 diagrama. Bendro atidėjinių fondo komponentai 2021 m. pabaigoje

(milijardais eurų)



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. ES konsoliduotosiomis metinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

2.51. EPR tikslas – optimizuoti bendrą atidėjinių lygį. 2021 ir 2022 m. EPR buvo nustatyta 100 % BAF turto (12,3 milijardo eurų 2021 m. pabaigoje). Vėlesniais metais Komisija atsižvelgs į visus rizikos parametrus ir įvertins, ar aplinkybės leidžia nustatyti mažesnę nei 100 % atidėjinių normą. Komisija numato³⁷, kad sutelkus lėšas bus galima skirti šiek tiek mažiau išteklių rizikai, susijusiai su garantuojamomis operacijomis, padengti.

³⁷ COM(2021) 88 final, p. 3.

Dėl agresyvaus Rusijos karo prieš Ukrainą didėja rizikos veiksniai ES biudžetui

2.52. ES telkia savo biudžetą ir suteikia daugiau lankstumo, kad galėtų reaguoti į agresyvų Rusijos karą prieš Ukrainą. Priemonės apima humanitarinę ir skubią paramą nuo karo bėgantiems žmonėms, pavyzdžiui, sanglaudos veiksmus dėl pabėgėlių Europoje (CARE)³⁸ ir papildomą valstybėms narėms skirtą likvidumą su karu susijusioms išlaidoms padengti, pavyzdžiui, papildomą išankstinį finansavimą iš REACT-EU³⁹.

2.53. Be to, karas gali sumažinti ES ekonomikos augimą ir didinti infliaciją⁴⁰. Šie veiksniai gali daryti skirtingą poveikį ES biudžetui, pavyzdžiui, didinti skolinimosi išlaidas, susijusias su negrąžintina parama pagal NGEU, arba padidinti investicijų išlaidas, taip padidinant spaudimą ES biudžetui.

2.54. Karas taip pat lemia didesnę riziką, kad bus priimti neapibrėžtieji įsipareigojimai ES biudžetui. Ši rizika kyla dėl garantijų, suteiktų paskoloms ES nepriklausančioms šalims padengti. Dėl to gali būti daromas spaudimas ES rizikos mažinimo priemonėms (žr. **2.45–2.51** dalis). 2021 m. pabaigoje Ukraina turėjo neapmokėtų 4,7 milijardo eurų nominaliosios vertės paskolų pagal makrofinansinės pagalbos ir Euratomo programas. Be to, EIB suteikė Ukrainai 2,1 milijardo eurų vertės paskolų, kurios remiamos ES garantijomis. Karas gali kelti riziką šių paskolų grąžinimui.

³⁸ Reglamentas (ES) 2022/562, kuriuo dėl sanglaudos veiksmų dėl pabėgėlių Europoje (CARE) iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 223/2014.

³⁹ COM(2022) 145 *final*.

⁴⁰ EBPO, *Economic outlook*.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

2.55. 2021 m. įsipareigojimų vykdymo lygis buvo labai žemas – 68 % visos turimos sumos. 2021 m. vėlai priėmus sektorių reglamentus, buvo vėluojama pradėti naujas programas. Pasidalijamojo valdymo fondų įsipareigojimų asignavimų vykdymas pagal BNR siekė tik 2 %. Todėl iš 2021 m. į 2022–2025 m. reikia perkelti 49 milijardus eurų pasidalijamojo valdymo fondų įsipareigojimų asignavimų. Priešingai, mokėjimų asignavimai buvo beveik visiškai panaudoti. Tiek įsipareigojimai, tiek atlikti mokėjimai buvo mažesni už DFP viršutinę ribą (žr. [2.2–2.11](#) dalis).

2.56. Nors tarp valstybių narių vis dar buvo didelių skirtumų, bendras ESI fondų lėšų įsisavinimo lygis 2021 m. padidėjo dėl didesnių mokėjimų nei 2020 m. 2021 m. pabaigoje dar reikėjo įsisavinti apie 161 milijardą eurų prieš užbaigiant ESI fondų programas 2025 m. Kai kurios valstybės narės vis dar turi įsisavinti daugiau kaip 40 % savo įsipareigotų sumų (žr. [2.12–2.16](#) dalis).

2.57. Naujoji biudžeto struktūra suteikia Komisijai daugiau lankstumo perskirstant lėšas iš vienos programos į kitą. Padidėjo Komisijos atliekamų savarankiškų perskirstymų ir perskirstymų, dėl kurių turi nuspręsti biudžeto valdymo institucija, vertė (žr. [2.17–2.19](#) dalis).

2.58. NGEU įsipareigojimai pasiekė beveik 144 milijardus eurų, iš kurių maždaug 54 milijardai eurų buvo išmokėti valstybėms narėms. Labai skyrėsi NGEU finansuojamų programų įgyvendinimo tempas. Pagal pagrindinį NGEU komponentą EGADP 20 valstybių narių gavo išankstinį dotacijų finansavimą, o Ispanija gavo išmoką už tarpinių reikšmių pasiekimą (žr. [2.20–2.25](#) dalis).

2.59. 2021 m. pabaigoje visi neįvykdyti įsipareigojimai pasiekė rekordinį lygį – 341,6 milijardo eurų. Su ES biudžetu susijusi dalis sumažėjo nuo 303,2 milijardo eurų 2020 m. pabaigoje iki 251,7 milijardo eurų 2021 m. pabaigoje. Tačiau, atsižvelgiant į naujus neįvykdytus 89,9 milijardo eurų su NGEU susijusius įsipareigojimus, bendra neįvykdytų įsipareigojimų suma padidėjo 38,4 milijardo eurų. Tikėtina, kad 2023 m. neįvykdyti įsipareigojimai viršys 460 milijardų eurų. Tada jie sumažės, pasibaigus NGEU veikimo laikui (žr. [2.26–2.32](#) dalis).

2.60. Bendra įsipareigojimų, priimtų pasidalijamojo valdymo finansinėms priemonėms pagal 2014–2020 m. DFP, suma buvo 21,6 milijardo eurų. Iki 2020 m. pabaigos iš pasidalijamojo valdymo finansinių priemonių galutiniams gavėjams buvo išmokėta 10,3 milijardo eurų, t. y. 47 % visos skirtos sumos. Tarp valstybių narių yra didelių skirtumų, susijusių su tuo, kaip greitai jos įsisavino lėšas pagal šias priemones, taip pat susijusių su valdymo išlaidų procentinėmis dalimis (žr. [2.33–2.36](#) dalis).

2.61. KVTBP pakeitė 11 ankstesnių priemonių pagal ankstesnę DFP, taip pat anksčiau EPF finansuotus veiksmus, kurie nebuvo įtraukti į ES biudžetą (žr. [2.37](#) dalį).

2.62. Komisija dar nepaskelbė išsamios ataskaitos dėl su COVID-19 susijusių išlaidų, finansuojamų iš ES biudžeto (žr. [2.38–2.39](#) dalis).

2.63. Pagal 2021–2027 m. pasidalijamojo valdymo fondams panaudoti skirtas laikas yra trumpesnis nei pagal ankstesnes DFP. Dėl NGEU finansavimo ir papildomų priemonių, kurios gali būti pradėtos taikyti dėl agresyvaus Rusijos karo prieš Ukrainą, padidėja vykdomos įgyvendinimo veiklos apimtis. Mūsų pernai akcentuotos problemos, susijusios su šių fondų valdymu ir kontrole, siekiant užtikrinti atitiktį ir patikimą finansų valdymą, vis dar egzistuoja (žr. [2.40–2.41](#) dalis).

2.64. Bendra ES biudžeto su neapibrėžtais įsipareigojimais susijusi rizikos pozicija padidėjo nuo 131,9 milijardo eurų 2020 m. iki 277,9 milijardo eurų 2021 m. Dvi pagrindinės šio žymaus padidėjimo priežastys buvo NGEU pritaikymas ir paskolų, suteiktų pagal priemonę SURE, sumos padidėjimas (žr. [2.42–2.44](#) dalis).

2.65. Neapibrėžtųjų įsipareigojimų rizika ES biudžetui mažinama keliais būdais. Padidinta nuosavų išteklių viršutinė riba, valstybės narės teikia priešpriešines garantijas SURE paskoloms, o bendru atidėjinių fondu sutelkiami ES biudžeto garantijų fondai (žr. [2.45–2.51](#) dalis).

2.66. Dėl agresyvaus Rusijos karo prieš Ukrainą padidės ES biudžeto poreikiai. Jis taip pat lems didesnę riziką, kad bus priimti neapibrėžtieji įsipareigojimai ES biudžetui (žr. [2.52–2.54](#) dalis).

Rekomendacijos

2.1. rekomendacija. Neįvykdyti įsipareigojimai

Komisija turėtų informuoti biudžeto valdymo instituciją apie veiksnius, prisidedančius prie neįvykdytų įsipareigojimų raidos, ir imtis atitinkamų veiksmų, kad ilgainiui būtų palaipsniui mažinami neįvykdyti įsipareigojimai.

Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2023 m. pabaigos

2.2 rekomendacija. ES biudžeto rizikos pozicijos tvarumas

Komisija turėtų atidžiai stebėti didėjančią riziką, kad dėl agresyvaus Rusijos karo prieš Ukrainą atsirastų neapibrėžtųjų įsipareigojimų ES biudžetui, ir prireikus imtis veiksmų užtikrinti, kad rizikos mažinimo priemonės išlaikytų pakankamus pajėgumus.

Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2022 m. pabaigos

Priedai

2.1 priedas. NGEU įgyvendinimas pagal programas (milijonais eurų)

Programa	Bendra 2021–2023 m. įsipareigojimų asignavimų suma	2021 m. priimti įsipareigojimai	2021 m. atlikti mokėjimai
Programa „Europos horizontas“	5 412	1 772	18
„InvestEU“ fondas	6 074	1 745	151
1 išlaidų kategorija. Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika	11 486	3 517	169
Europos regioninės plėtros fondas (ERPF)	31 458	24 038	4 926
Europos socialinis fondas (ESF) ir EPLSAF	19 161	15 435	2 081
<i>2a išlaidų kategorija. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda</i>	<i>50 619</i>	<i>39 473</i>	<i>7 007</i>
Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) dotacijos (įskaitant techninės paramos priemonę)	337 969	98 034	46 375
Sąjungos civilinės saugos mechanizmas („rescEU“)	2 056	129	2
<i>2b išlaidų kategorija. Atsparumas ir vertybės</i>	<i>340 025</i>	<i>98 163</i>	<i>46 376</i>
2 išlaidų kategorija. Sanglauda, atsparumas ir vertybės	390 644	137 463	53 384
Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP)	8 071	2 366	65
Teisingos pertvarkos fondas	10 868	5	0
3 išlaidų kategorija. Gamtos ištekliai ir aplinka	18 939	2 371	65
Iš viso	421 070	143 525	53 618

3 skyrius

Pajamos

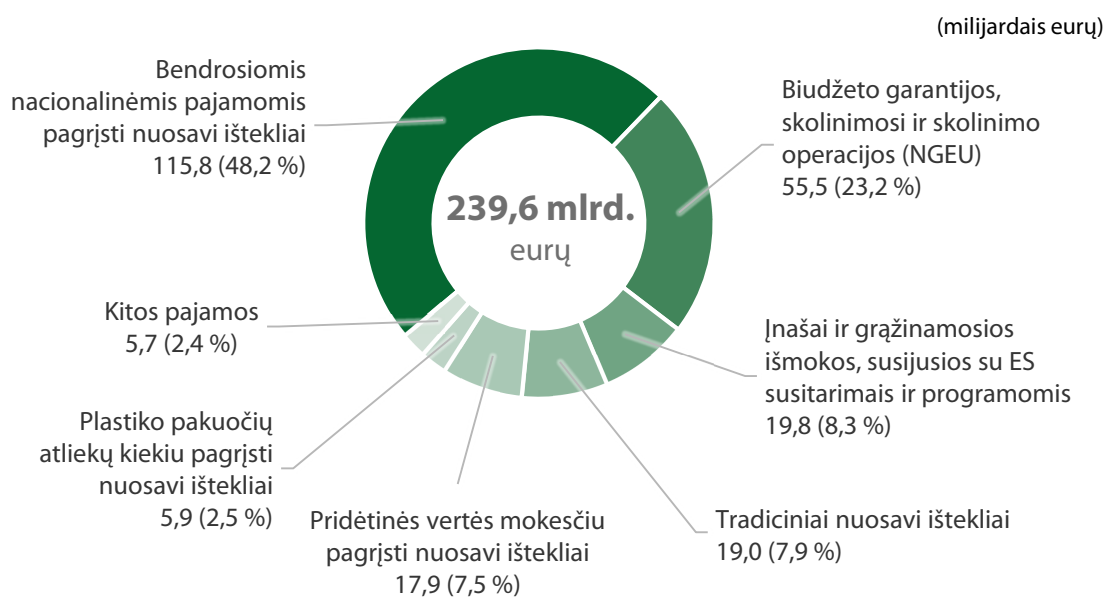
Turinys

	Dalis
Įvadas	3.1.–3.6.
Trumpas aprašymas	3.2.–3.3.
Audito apimtis ir metodas	3.4.–3.6.
Operacijų tvarkingumas	3.7.–3.8.
Vidaus kontrolės sistemų elementų tikrinimas	3.9.–3.19.
Vis dar yra valstybių narių TNI apskaitos ir valdymo trūkumų	3.10.–3.12.
Pavėluoti Komisijos veiksmai TNI rizikos valdymui pagerinti ir muitų nepriemokai sumažinti	3.13.–3.14.
PVM išlygų ir neišspręstų TNI klausimų skaičius sumažėjo, tačiau tebėra jų valdymo trūkumų	3.15.–3.17.
Komisijos darbui BNPj srityje įtakos turėjo valstybių narių vėlavimai	3.18.–3.19.
Metinės veiklos ataskaitos	3.20.–3.23.
Išvada ir rekomendacijos	3.24.–3.28.
Išvada	3.24.–3.25.
Rekomendacijos	3.26.–3.28.
Priedai	
3.1 priedas. (Surinktų ir dar nesurinktų) muitų TNI ataskaitų rengimo procesas ir jų įtraukimas į ES sąskaitas ir biudžetą	
3.2 priedas. Nepanaikintų BNPj išlygų, PVM išlygų ir neišspręstų TNI klausimų skaičius pagal valstybes nares 2021 m. gruodžio 31 d.	
3.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas	

Ivadas

3.1. Šiame skyriuje pateikiami mūsų nustatyti faktai, susiję su pajamomis, kurias sudaro *nuosavi ištekliai*, išorės *asignuotosios pajamos*, kuriomis daugiausia finansuojamos *Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP)* išlaidos¹, ir kitos pajamos. **3.1 diagramoje** pateiktas 2021 m. pajamų pasiskirstymas.

3.1 diagrama. Pajamų pasiskirstymas 2021 m.*



Iš viso pajamų 2021 m.**: 239,6 milijardo eurų

* Remiantis suderinta atspindimų *operacijų* apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo 11** dalį).

** Ši suma yra faktinės ES biudžeto pajamos. Finansinių rezultatų ataskaitoje nurodyta 178,9 milijardo eurų suma apskaičiuota naudojant kaupiamąją apskaitą.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

¹ Tai apima Komisijos pasiskolintas sumas, skirtas negrąžintinai finansinei paramai valstybėms narėms pagal priemonę „Next Generation EU“ (NGEU) teikti, kurią ES ateityje turės grąžinti.

Trumpas aprašymas

3.2. Du trečdalius ES pajamų (66 %) sudaro keturių rūšių nuosavi ištekliai²:

- a) ***bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis (BNPj) pagrįsti nuosavi ištekliai*** sudaro 48,2 % ES pajamų; jie subalansuoja ES biudžetą po to, kai apskaičiuojamos pajamos iš visų kitų šaltinių. Kiekviena valstybė narė prisideda proporcingai pagal savo BNPj;
- b) ***tradiciniai nuosavi ištekliai (TNI)*** sudaro 7,9 % ES pajamų. Juos sudaro valstybių narių surinkti importo muitai. Į ES biudžetą skiriama 75 % bendros sumos; valstybės narės likusius 25 % pasilieka surinkimo išlaidoms padengti;
- c) ***pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) pagrįsti nuosavi ištekliai*** sudaro 7,5 % ES pajamų. Įnašai pagal šiuos nuosavus išteklius apskaičiuojami pagal vienodą tarifą, taikomą valstybių narių PVM pajamų, surinktų už visą apmokestinamąjį tiekimą ar teikimą, bendrai sumai, padalytai iš svertinio PVM tarifo vidurkio;
- d) ***neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų kiekiu pagrįsti nuosavi ištekliai*** sudaro 2,5 % ES pajamų. Jie nustatyti 2021 m. ir apskaičiuojami kiekvienoje valstybėje narėje susidariusių neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų svoriui pritaikius vienodą tarifą.

3.3. Išorės asignuotosios pajamos, kurios daugiausia susijusios su sumomis, pasiskolintomis siekiant valstybėms narėms suteikti negrąžintiną finansinę paramą pagal NGEU, sudaro 23,2 % ES pajamų. Yra ir kitų ES pajamų šaltinių. Svarbiausi iš jų yra įnašai ir grąžinamosios išmokos, susijusios su ES susitarimais ir *programomis* (8,3 % ES pajamų), pavyzdžiui, pajamos, susijusios su EŽŪGF ir EŽŪFKP sąskaitų *atitikties patvirtinimu*, ir ES nepriklausančių šalių ES programoms ir veiklos sritims skirti įnašai.

² Tarybos sprendimas (ES, Euratomas) 2020/2053 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos.

Audito apimtis ir metodas

3.4. Taikydami **1.1 priede** nustatytą bendrąjį audito metodą ir konkrečius metodus, įvertinome pagrindines pasirinktas sistemas, atlikome operacijų testus ir taip savo audito nuomonei dėl pajamų gavome pagrįstą patikinimą. Mūsų tikslas buvo prisidėti prie *patikinimo pareiškimo*, kaip aprašyta **1.1 priede**. Patikrinome šiuos su 2021 m. pajamomis susijusius dalykus³:

- a) 55 Komisijos *susigrąžinimo pavedimų* imtį, sudarytą taip, kad ji būtų reprezentatyvi visų pajamų šaltinių atžvilgiu;
- b) Komisijos sistemas, skirtas:
 - i) užtikrinti, kad valstybių narių BNPj, PVM ir neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų duomenys būtų tinkamas pagrindas nuosavų išteklių įnašams apskaičiuoti ir surinkti⁴;
 - ii) valdyti TNI ir užtikrinti, kad valstybės narės turėtų veiksmingas sistemas, skirtas teisingoms TNI sumoms surinkti, duomenims apie jas teikti ir jų prieinamumui užtikrinti;
 - iii) sumoms, atsiradusioms nuosaviems ištekliams taikant koregavimo mechanizmus, apskaičiuoti;
 - iv) baudoms ir delspinigiams administruoti;
- c) trijų valstybių narių (Airijos, Italijos ir Švedijos) TNI apskaitos ir valdymo sistemas, atrinktas remiantis surinktų muitų suma ir mūsų rizikos vertinimu;
- d) Biudžeto GD ir Eurostato *metinėse veiklos ataskaitose* pateiktos *tvarkingumo* informacijos patikimumą.

³ Komisijos skolinimosi ir skolinimo operacijų, susijusių su NGEU, sistemos į mūsų audito apimtį nebuvo įtrauktos. Komisijos skolos valdymo sistemos tikrinamos mums atliekant veiklos auditą.

⁴ Mūsų atskaitos taškas buvo valstybių narių parengti suderinti BNPj duomenys ir suderinta PVM bazė. Tiesiogiai netestavome Komisijos ir valstybių narių parengtos statistikos ir duomenų. Neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų bazės atveju peržiūrėjome prognozių duomenų rengimo procesą, nes valstybės narės 2021 m. statistinius įverčius pateiks tik 2023 m.

3.5. Kyla rizika, kad importuotojai nacionalinėms muitinėms gali nedeklaruoti muitų arba deklaruoti juos neteisingai. Todėl faktiškai surinkti importo muitai bus mažesni už sumą, kuri teoriškai turėtų būti surinkta. Šis skirtumas vadinamas muitų nepriemoka. Šios išvengtos sumos nėra įtrauktos į valstybių narių TNI apskaitos sistemas ir į mūsų audito nuomonės dėl pajamų apimtį nepatenka. Tačiau kadangi muitų nepriemoka gali turėti įtakos valstybių narių nustatytoms muitų sumoms, trečius metus iš eilės įvertiname ES veiksmus, kurių imtasi siekiant sumažinti nepriemoką ir riziką, kad TNI nebus išsamūs.

3.6. Šiuo tikslu nagrinėjome, kokią pažangą Komisija padarė įgyvendindama savo muitinės veiksmų plane išdėstytus patobulinimus ir mūsų 2021 m. specialiojoje ataskaitoje dėl muitinio tikrinimo⁵ pateiktas rekomendacijas. Taip pat apžvelgėme, kaip Komisija vykdė Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos⁶ įgyvendinimo muitų srityje ir jo *poveikio* TNI surinkimui stebėseną. Nors protokole nustatyta, kad muitai, surinkti už prekes, importuojamas į ES per Šiaurės Airiją, nėra mokėtini į ES biudžetą, jame vis dėlto reikalaujama, kad Jungtinė Karalystė užtikrintų tinkamą *Sąjungos muitinės kodekso* (SMK)⁷ tokioms importuojamoms prekėms taikymą.

⁵ [Specialioji ataskaita 04/2021](#) „Muitinis tikrinimas: nepakankamas suderinimas daro žalą ES finansiniams interesams“.

⁶ Protokolas dėl Airijos ir Šiaurės Airijos yra neatskiriama [Susitarimo](#) dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos dalis.

⁷ [Reglamentas \(ES\) Nr. 952/2013](#), kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas.

Operacijų tvarkingumas

3.7. Šiame skirsnyje pateikiamos mūsų pastabos dėl pajamų operacijų tvarkingumo. Savo išvadą dėl ES finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų operacijų tvarkingumo grindėme savo atliktu Komisijos pajamų apskaičiavimo ir surinkimo sistemų vertinimu⁸. Patikrinus 55 susigrąžinimo pavedimų imtį paaiškėjo, kad nė viename jų nebuvo kiekybiškai įvertinamų *klaidų*.

3.8. Taip pat pažymėjome, kad Komisija netaikė Sprendime dėl nuosavų išteklių nustatytos metodikos⁹, pagal kurią atsižvelgiant į 2017–2019 m. patikslinimus būtų perskirstytos Jungtinės Karalystės (JK) korekcijos finansavimo išlaidos. Vietoj to ji taikė standartinį kitų pajamų (šiai kategorijai Jungtinės Karalystės įnašas priskiriamas po jos išstojimo iš ES) perskirstymo metodą ir naudojo bendrą paskirstymo schemą, kuri pagrįsta valstybių narių BNPj, apskaičiuotomis sudarant 2021 m. metinį biudžetą. Dėl to šiek tiek pasikeitė išlaidų tarp valstybių narių perskirstymas, taigi ir jų įnašų į ES biudžetą apskaičiavimas. Tai neturėjo įtakos mūsų išvadai dėl ES pajamų tvarkingumo.

⁸ Žr. **1.1 priedo 11** dalį.

⁹ Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2014/335 dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos 5 straipsnis kartu su Tarybos sprendimo (ES, Euratomas) 2020/2053 11 straipsnio 2 dalimi.

Vidaus kontrolės sistemų elementų tikrinimas

3.9. Atrinkome ir išnagrinėjome keletą sistemų (žr. 3.4 dalį). Pastabos dėl šių sistemų nedaro poveikio mūsų bendrai besąlyginei nuomonei dėl ES pajamų tvarkingumo (žr. 1 skyrių). Tačiau jose atkreipiamas dėmesys į atskirų kategorijų nuosavų išteklių surinkimo trūkumus. Be to, nustatėme trūkumų, susijusių su ES veiksmis, kuriais siekiama sumažinti muitų nepriemoką ir riziką, kad TNI nebus išsamūs.

Vis dar yra valstybių narių TNI apskaitos ir valdymo trūkumų

3.10. 2021 m. Komisija baigė tikrinti sistemas, kurias nacionalinės muitinės naudoja TNI ataskaitoms rengti. Jos vertinimu, 11-os valstybių narių šių ataskaitų patikimumas iš esmės yra patenkinamas, 15-os – iš dalies patenkinamas, o vienos – nepatenkinamas (žr. 3.2 diagramą). Apskritai šis vertinimas atitinka šių ir ankstesnių metų mūsų audito rezultatus. Rengdami 2020 m. metinę ataskaitą nustatėme nuolatinių trūkumų, susijusių su Nyderlandų rengiamomis TNI ataskaitomis, ir rekomendavome šaliai užtikrinti šių ataskaitų patikimumą tobulinant savo muitinės IT sistemą¹⁰.

3.2 diagrama. Komisijos atliktas valstybių narių TNI ataskaitų patikimumo vertinimas



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

¹⁰ 2020 m. metinės ataskaitos 3.14 dalis ir 3.3 rekomendacija.

3.11. Šiais metais tikrinome, kaip trys valstybės narės (Airija, Italija ir Švedija) rengia savo TNI ataskaitas (kurios apima surinktų muitų ataskaitą ir nustatytų, bet dar nesurinktų muitų ataskaitą)¹¹, taip pat tikrinome jų taikomas procedūras, pagal kurias valdomi į ES biudžetą mokėtini TNI (žr. **3.1 priedą**). Nenustatėme jokių didelių problemų, susijusių su tuo, kaip Airija ir Švedija parengė savo ataskaitas. Vis dėlto nustatėme, kad Italijoje tebėra trūkumų, kuriuos buvome nustatę anksčiau (žr. **3.1 langelį**). Tai taip pat turi įtakos tam, kaip valdomi surinkti ir dar nesurinkti muitai.

3.1 langelis

Nuolatiniai nacionalinės kontrolės sistemos trūkumai rengiant TNI ataskaitas

Valstybių narių TNI ataskaitos turi būti patikimos ir nuoseklios, kad būtų galima nustatyti ES mokėtinas sumas. Sumos, išieškotos iš nesumokėtų skolų muitinei, turi būti įrašytos tiek surinktų muitų ataskaitoje, tiek nustatytų, bet dar nesurinktų muitų ataskaitoje.

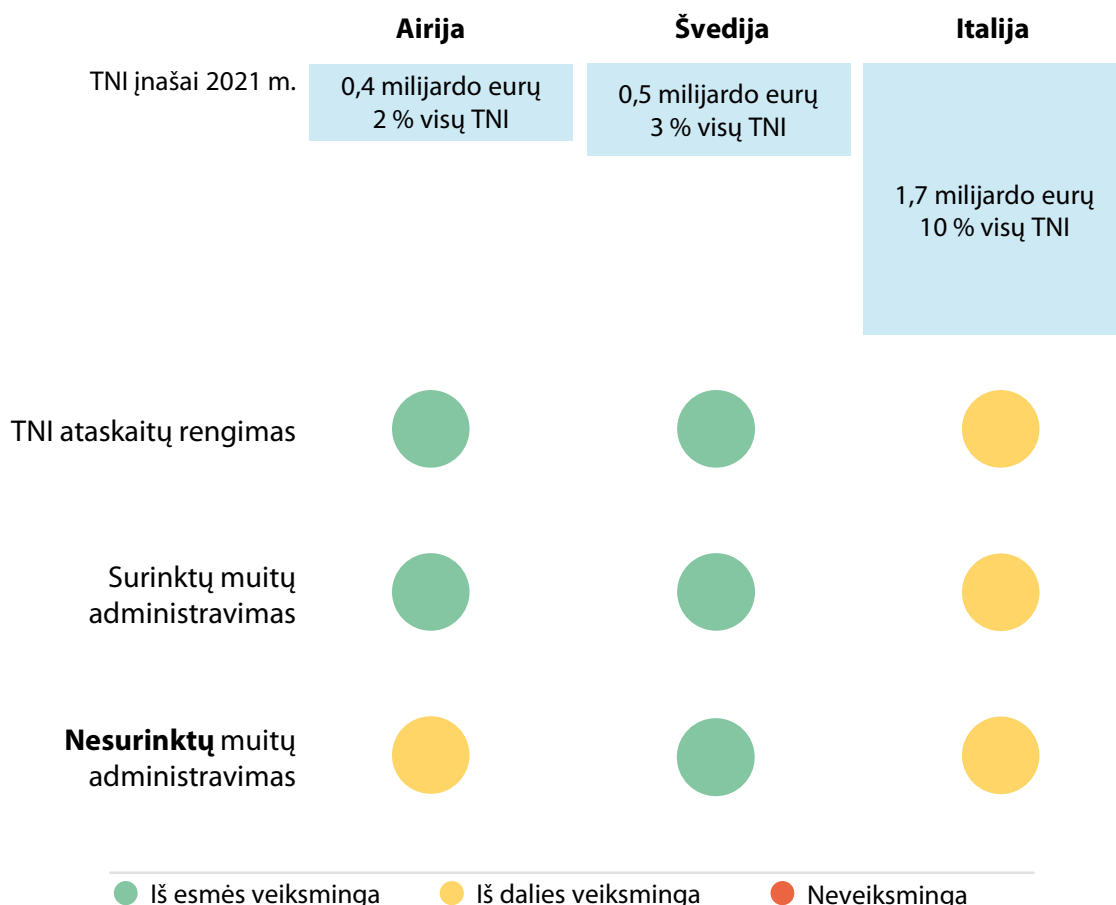
Nuo 2011 m. Italijos teikiamos TNI ataskaitos neatitinka ES taisyklių, nes išlieka neatitikimų tarp jos dviejų TNI ataskaitų, susijusių su išieškotomis sumomis. Šiuos skirtumus daugiausia lemia tai, kad vėluojama atnaujinti dar nesurinktų muitų apskaitos duomenis – vėluojama pateikti informaciją apie išieškotas skolas. Italijos institucijos kuria IT sprendimą ir įsipareigojo šias problemas išspręsti iki 2022 m. vidurio.

Dėl šių ir kitų *audito sekoje* nustatytų neatitikimų negalėjome visiškai patvirtinti Italijos ataskaitų patikimumo.

¹¹ Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES, Euratomas) 2018/194, kuriuo nustatomi sąskaitų, kuriose laikomos Sąjungai priklausančių tradicinių nuosavų išteklių sumos, išrašų šablonai ir ataskaitų apie neatgautinas sumas, atitinkančias Sąjungai priklausančius tradicinius nuosavus išteklius, formos pagal Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 609/2014.

3.12. Neturėjome jokių reikšmingų pastabų dėl to, kaip Airija ar Švedija administruoja surinktus muitus. Tačiau, kaip ir ankstesniais metais¹², nustatėme keletą trūkumų, susijusių su tuo, kaip nacionalinės muitinės administruoja dar nesurinktus muitus. Visų pirma nustatėme trūkumų, susijusių su tuo, kaip Airija ir Italija administruoja nesumokėtų skolų muitinei išieškojimą, taip pat nustatėme, kad abi šalys išieškotus TNI vėlavo pervesti į ES biudžetą. Be to, nustatėme trūkumų, susijusių su tuo, kaip Italijos apskaitoje administruojamas vėlyvas neatgautinų muitų sumų nurašymas. Komisija ir toliau nustato ir praneša apie trūkumus šioje srityje. Mūsų atliktas valstybių narių pagrindinių TNI vidaus kontrolės sistemų vertinimas pateiktas **3.3 diagramoje**.

3.3 diagrama. Pagrindinių TNI vidaus kontrolės sistemų pasirinktose valstybėse narėse vertinimas



Šaltinis: Audito Rūmai.

¹² Žr., pavyzdžiui, 2020 m. metinės ataskaitos 3.16 dalį, 2019 m. metinės ataskaitos 3.9 dalį ir 2018 m. metinės ataskaitos 4.10 dalį.

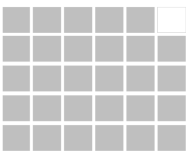
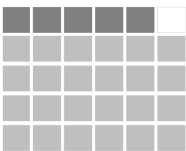
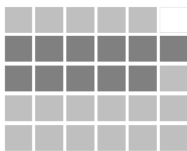
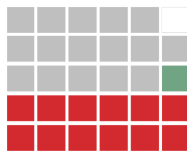
Pavėluoti Komisijos veiksmai TNI rizikos valdymui pagerinti ir muitų nepriemokai sumažinti

3.13. Į Komisijos muitinės veiksmų planą¹³ įtraukti veiksmai, kuriais siekiama gerinti rizikos valdymą, valdyti elektroninę prekybą, skatinti reikalavimų laikymąsi ir kuriais muitinės raginamos veikti išvien. Keletu jų siekiama šalinti anksčiau mūsų ataskaitose¹⁴ nurodytus trūkumus ir prisidėti prie muitų nepriemokos mažinimo. Atlikę peržiūrą, kaip Komisija šį planą įgyvendino, nustatėme, kad įgyvendinant kai kuriuos veiksmus padaryta nepakankama pažanga. Nustatėme, kad penki veiksmai buvo nuolatiniai, 11 vienkartinių veiksmų, kurių terminai buvo po 2021 m., buvo tebevykdomi, o 12 iš 13 vienkartinių veiksmų, kurie turėjo būti užbaigti iki 2021 m. pabaigos, buvo atidėti (žr. **3.4 diagramą**). Pavyzdžiui, Komisija muitinės rizikos valdymo strategijos peržiūrą perkėlė iš 2021 m. birželio mėn. į 2022 m. rugsėjo mėn.

¹³ 2020 m. rugsėjo 28 d. Komisijos komunikatas „Muitų sąjungos kėlimo į kitą lygmenį veiksmų planas“ (COM(2020) 581).

¹⁴ Žr., pavyzdžiui, 2020 m. metinės ataskaitos 3.18 dalį, [Specialiąją ataskaitą 04/2021](#) ir [Specialiąją ataskaitą 12/2019](#) „Elektroninė prekyba: vis dar reikia įveikti nemažai su PVM ir muitų surinkimu susijusių iššūkių“.

3.4 diagrama. Komisijos muitinės veiksmų plano įgyvendinimas (2021 m. pabaigos duomenys)

Sritis	Nuolatiniai veiksmai (nustatyto termino nėra)	Vienkartiniai veiksmai	
		terminas po 2021 m.	terminas iki 2021 m.
 IŠ VISO 29 veiksmai	 5	 11	 1 vykdomas laiku 12 vėluojama vykdyti
A. Veiksmingesnis muitinės rizikos valdymas, kad būtų galima atlikti veiksmingesnį tikrinimą	 2	 2	 1
B. Elektroninės prekybos valdymas	0	 3	 1
C. Reikalavimų laikymosi gerinimas ir lengvinimas	 3	 2	 9
D. Vieninga muitinė	0	 4	 2

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis ir mūsų atliktu audito darbu.

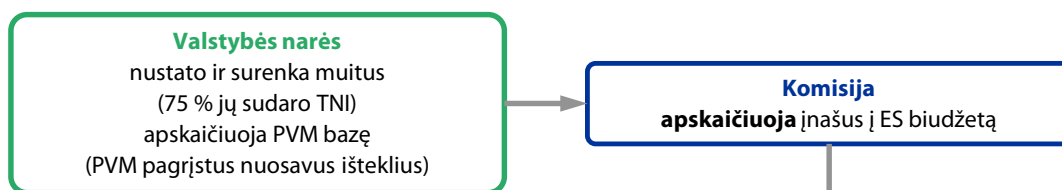
3.14. Dėl bet kokių galimų Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos įgyvendinimo trūkumų gali kilti rizika tinkamam SMK taikymui, visų pirma kiek tai susiję su per Šiaurės Airiją į ES importuojamų prekių muitiniu tikrinimu. Tai galėtų turėti įtakos valstybių narių surenkamai TNI sumai. Komisija pradėjo rengti stebėsenos strategiją, kad šią riziką įvertintų ir sumažintų, tačiau šis darbas dar nebaigtas.

PVM išlygų ir neišspręstų TNI klausimų skaičius sumažėjo, tačiau tebėra jų valdymo trūkumų

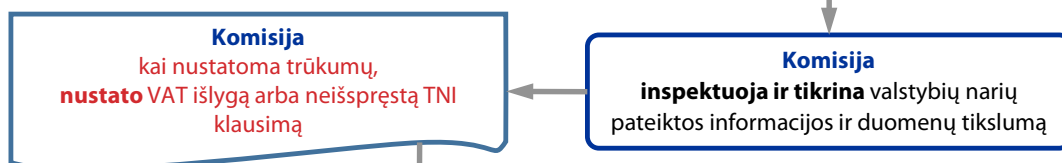
3.15. 3.5 diagramoje parodytas procesas, kurį Komisija taiko tikrindama, kaip valstybės narės apskaičiavo TNI ir savo PVM bazes. 3.2 priede apžvelgiamos nepanaikintos išlygos ir neišspręsti klausimai, susiję su nustatytais trūkumais. Nustatėme, kad Komisija geriau vykdė su tolesniais veiksmais susijusį darbą: panaikintų PVM išlygų skaičius sumažėjo nuo 104 2020 m. iki 82 2021 m. (t. y. 21 %), o neišspręstų TNI klausimų skaičius sumažėjo nuo 326 2020 m. iki 304 2021 m. (t. y. 7 %). Nors pastebėjome pažangą sprendžiant seniai neišspręstus klausimus, nustatėme aštuonias PVM išlygas (10 % visų išlygų) ir 104 TNI klausimus (34 % visų TNI), kurie buvo neišspręsti daugiau kaip penkerius metus.

3.5 diagrama. Valstybių narių PVM bazių ir TNI tikrinimo procesas

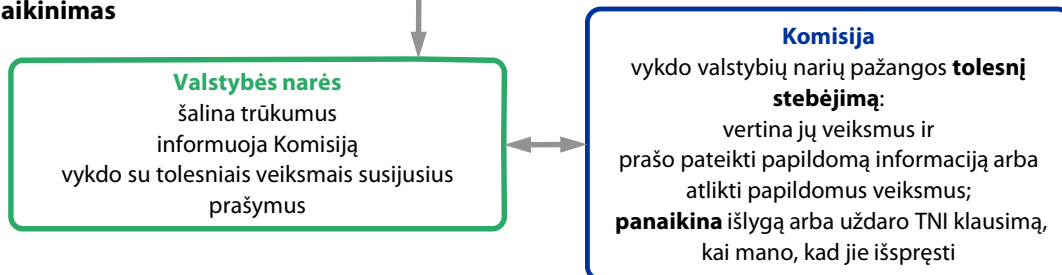
1 ETAPAS: apskaičiavimas



2 ETAPAS: tikrinimas ir nustatymas



3 ETAPAS: tolesni veiksmai ir panaikinimas



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

3.16. Peržiūrėjome, kaip administruojamos visos 17 PVM išlygų, kurios susijusios su PVM direktyvos¹⁵ taikymo valstybėse narėse trūkumais ir dėl kurių Komisija pradėjo *pažeidimų nagrinėjimo procedūras* arba tyrimus dėl reikalavimų nesilaikymo. Penkios iš jų buvo seniai nepanaikintos išlygos. 12 atvejų (71 %) pažeidimo nagrinėjimo procedūra arba tyrimas jau buvo baigti, tačiau atitinkama valstybė narė dar nebuvo apskaičiavusi jų finansinio poveikio. Mūsų nuomone, taip atsitiko dėl to, kad, nustatydama terminus, per kuriuos valstybės narės turi apskaičiuoti ir atlikti atitinkamas savo PVM pagrįstų nuosavų išteklių finansines pataisas, Komisija netaikė bendro metodo.

3.17. Atlikdami neišspręstų TNI klausimų valdymo peržiūrą nustatėme, kad nuo 2019 m. iki 2021 m. seniai neišspręstų klausimų skaičius gerokai sumažėjo ir kad Komisija atnaujinu savo procedūrą, pagal kurią tvarkomi TNI tikrinimo rezultatai. Tačiau procedūra neapėmė valstybių narių trūkumų klasifikavimo pagal svarbą sistemos. Joje taip pat nenustatyti tolesnių veiksmų (žr. **3.3 priedą**) galutiniai terminai, kurie būtų pagrįsti valstybių narių atsakymais. Taigi mūsų anksčiau nurodyti trūkumai, susiję su seniai neišspręstų klausimų užbaigimu, dar nėra iki galo pašalinti.

Komisijos darbui BNPj srityje įtakos turėjo valstybių narių vėlavimai

3.18. Komisija pradėjo naują 2020–2024 m. BNPj tikrinimo ciklą. Tikrinama, ar procedūros, kurias valstybės narės taiko nacionalinėms sąskaitoms rengti, atitinka 2010 m. ESS¹⁶ ir ar BNPj duomenys yra patikimi, išsamūs ir palyginami¹⁷. Pastebėjome, kad 18 valstybių narių ir Jungtinė Karalystė laikėsi teisės aktuose nustatyto termino – 2021 m. gruodžio 31 d.¹⁸, iki kurio jos turėjo Komisijai pateikti savo *BNPj aprašus*, kuriuose aprašytos jų statistinių duomenų rinkimo procedūros. Keturios valstybės narės savo aprašus pateikė 2022 m. sausio mėn., tačiau 2022 m. vasario mėn. Komisija

¹⁵ Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos.

¹⁶ Reglamentas (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje.

¹⁷ Reglamentas (ES) 2019/516 dėl bendrųjų nacionalinių pajamų rinkos kainomis derinimo.

¹⁸ Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2020/1546, kuriuo nustatoma šaltinių ir metodų, naudojamų bendrųjų nacionalinių pajamų suvestiniams rodikliams ir jų sudedamosioms dalims rengti pagal Europos sąskaitų sistemą (2010 m. ESS), aprašo struktūra ir išsamų rengimo tvarka, 3 straipsnis.

nustatė bendrąsias BNPj išlygas¹⁹ dėl likusių penkių valstybių narių²⁰. Dėl šių išlygų gali būti vėluojama užbaigti BNPj tikrinimo ciklą.

3.19. Be to, nustatėme, kad devynios valstybės narės (įskaitant Jungtinę Karalystę)²¹ vėlavo imtis veiksmų dėl konkrečioms BNPj operacijoms taikomų išlygų ir (arba) *horizontaliųjų išlygų*²², kurios nustatytos ankstesnio 2016–2019 m. tikrinimo ciklo metu ir kurių terminas – 2021 m. rugsėjo mėn. Šie vėlavimai turi įtakos Komisijos darbui, susijusiam su atitinkamų išlygų panaikinimu. Jis gali būti nebaigtas iki 2022 m., nors planuota. Iki 2021 m. pabaigos 24 % konkrečioms BNPj operacijoms taikomų išlygų buvo panaikintos (38 iš 157 išlygų, kurios buvo taikomos 2020 m. pabaigoje, žr. **3.2 priedą**). Komisija dviejų iš penkių BNPj horizontaliųjų išlygų²³ panaikinimo terminą pratęsė vieniems metams (iki 2022 m. rugsėjo mėn.), nes buvo vėluojama patvirtinti valstybėms narėms reikalingas gaires.

¹⁹ Komisija bendrąsias išlygas taiko išimtiniais atvejais, kai kyla reikšminga rizika, kad nebus apsaugoti ES finansiniai interesai, pavyzdžiui, kai valstybė narė nepateikia savo BNPj aprašo, kaip to reikalaujama.

²⁰ Graikija, Kroatija, Liuksemburgas, Malta ir Rumunija.

²¹ Bulgarija, Graikija, Ispanija, Kroatija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Lenkija, Rumunija ir Jungtinė Karalystė.

²² *BNPj išlygose* reikalaujama, kad valstybės narės patobulintų konkrečias duomenų rengimo procedūras.

²³ Skirtingai nuo konkrečioms operacijoms taikomų išlygų, kurios nustatomos atskiroms valstybėms narėms, horizontaliosios išlygos taikomos tais atvejais, kai BNPj apskaičiavimo klausimas daro poveikį visoms valstybėms narėms ir kai yra reikalaujama, kad jos įgyvendintų suderintą sprendimą, susitarusios su Eurostatu dėl techninių aspektų.

Metinės veiklos ataskaitos

3.20. Biudžeto GD ir Eurostato paskelbtose 2020 m. metinėse veiklos ataskaitose pateikta informacija apie tvarkingumą iš esmės patvirtino mūsų nustatytus faktus ir išvadas.

3.21. Šeštus metus iš eilės Biudžeto GD išlaikė *išlygą*, kad į ES biudžetą pervedamos TNI sumos yra netikslios dėl 2011–2017 m. laikotarpiu nurodytos per mažos iš Kinijos importuojamų tekstilės gaminių ir batų vertės. Pirmą kartą išlyga buvo nustatyta 2016 m., kai Jungtinei Karalystei priskirtini TNI nuostoliai kiekybiškai įvertinti 2,1 milijardo eurų suma. 2018 m. jos taikymas išplėstas ir kitoms valstybėms narėms, neatlikus kiekybinio įvertinimo. Dar 2,1 milijardo eurų palūkanų taip pat buvo įtraukta į 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotąsias finansines ataskaitas.

3.22. Savo 2019 ir 2020 m. metinėse ataskaitose pažymėjome, kad, remiantis Komisijos atliktu valstybių narių kontrolės strategijų, skirtų per mažos importo vertės rizikai šalinti, vertinimu, šios strategijos apskritai buvo netinkamos²⁴. Išnagrinėjome Komisijos tolesnius veiksmus, kurių ji ėmėsi atsižvelgdama į savo 2021 m. nustatytus faktus, ir pažymėjome, kad dėl 22 valstybių narių vis dar buvo likusių susijusių neišspręstų TNI klausimų. Mūsų nustatyti faktai ir išvados atitinka Biudžeto GD metinėje veiklos ataskaitoje pateiktoje išlygoje atskleistą informaciją.

3.23. 2022 m. kovo 8 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) paskelbė savo galutinį sprendimą dėl Komisijos Jungtinei Karalystei iškeltos pažeidimo bylos. Jis padarė išvadą, kad Jungtinė Karalystė neįvykdė pagal ES teisę prisiimtų įsipareigojimų, susijusių su nuosavais ištekliais. Savo sprendimu ESTT patvirtino Komisijos metodą, pagal kurį remiantis statistiniais duomenimis kiekybiškai įvertinami TNI nuostoliai. Tačiau jis iš dalies atmetė Komisijos skaičiavimus dėl netikrumo, kokia yra nuosavų išteklių suma, kurią Jungtinė Karalystė tariamai turėjo sumokėti, ir pateikė gaires dėl jos perskaičiavimo. Komisija pradėjo analizuoti ESTT sprendimą ir jo poveikį jos skaičiavimams. Ji dar neatsižvelgė į sprendimą ir nepatiksino TNI nuostolių įverčio.

²⁴ 2020 m. metinės ataskaitos 3.19 dalis ir 2019 m. metinės ataskaitos 3.14 dalis.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

3.24. Remiantis bendrais audito įrodymais, klaidų lygis pajamų srityje nebuvo reikšmingas. Mūsų tikrintos su pajamomis susijusios sistemos iš esmės buvo veiksmingos. Tačiau pagrindinės TNI vidaus kontrolės priemonės, kurias vertinome kai kuriose valstybėse narėse, ir Komisijos vykdomas PVM išlygų ir neišspręstų TNI klausimų administravimas dėl nuolatinių trūkumų buvo veiksmingas iš dalies (žr. **3.10–3.12** ir **3.15–3.17** dalis).

3.25. Taip pat nustatėme, kad buvo vėluojama įgyvendinti keletą Komisijos muitinės veiksmų plane numatytų veiksmų (žr. **3.13** dalį), kuriais prisidedama prie muitų nepriemokos mažinimo. Šis trūkumas neturi įtakos mūsų audito nuomonei dėl pajamų, nes jis susijęs ne su finansinėse ataskaitose atspindimomis operacijomis, o su rizika, kad TNI bus neišsamūs.

Rekomendacijos

3.26. **3.3 priede** pateikti mūsų atliktos tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos dvi mūsų 2018 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, nustatyti faktai. Komisija vieną iš šių rekomendacijų visiškai įgyvendino, nes pagerino savo atliekamas TNI ataskaitų patikras. Kita rekomendacija įgyvendinta dauguma atžvilgių. Taip yra todėl, kad Komisijai atliekant rizikos vertinimą sistemaiškai nedokumentuojama kiekvienos valstybės narės rizikos lygio analizė, kuri būtų pagrįsta ankstesnių TNI tikrinimų rezultatais, įskaitant riziką, susijusią su TNI ataskaitų rengimu.

3.27. Taip pat peržiūrėjome dvi 2019 m. metinėje ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, kurias buvo numatyta įgyvendinti 2021 m. (žr. **3.3 priedą**). Komisija vieną rekomendaciją įgyvendino kai kuriais atžvilgiais, o kitą – dauguma atžvilgių. Kalbant apie 1 rekomendacijos a punktą, Komisija dar nesurinko ir neanalizavo importo duomenų ES lygmeniu, kad nustatytų rizikingiausius importuotojus (žr. **3.13** dalį). Kalbant apie 1 rekomendacijos b punktą, kai kuriose valstybėse narėse vėluojant pateikti reikiamus duomenis, kurie būtų įtraukti į atnaujintą muitinės IT sistemą „Surveillance III“, Komisijai gali būti neįmanoma laiku pateikti gairių, kaip naudotis sistema duomenų analizei atlikti. Dėl 2 rekomendacijos žr. **3.17** dalį.

3.28. Remdamiesi šia peržiūra ir savo 2021 m. nustatytais faktais bei padarytomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame:

3.1 rekomendacija. Imtis veiksmų, kad būtų užtikrintas Italijos TNI ataskaitų patikimumas

Imtis reikiamų veiksmų (įskaitant, kai tinkama, pažeidimo nagrinėjimo procedūras), kuriais būtų užtikrinta, kad Italija pašalintų savo įsisenėjusius TNI apskaitos trūkumus. Šiais veiksmais turėtų būti siekiama pašalinti nuolatinius neatitikimus, darančius poveikį šalies surinktų ir dar nesurinktų muitų ataskaitų patikimumui.

Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2023 m. vidurio.

3.2 rekomendacija. Gerinti PVM išlygų administravimą

Peržiūrėti PVM išlygų administravimo procedūras, kad nacionalinėms institucijoms būtų nustatyti labiau suderinti ir griežtesni terminai ir kad jos tolesni veiksmai ir išlygų panaikinimas būtų efektyvesni.

Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2024 m. vidurio.

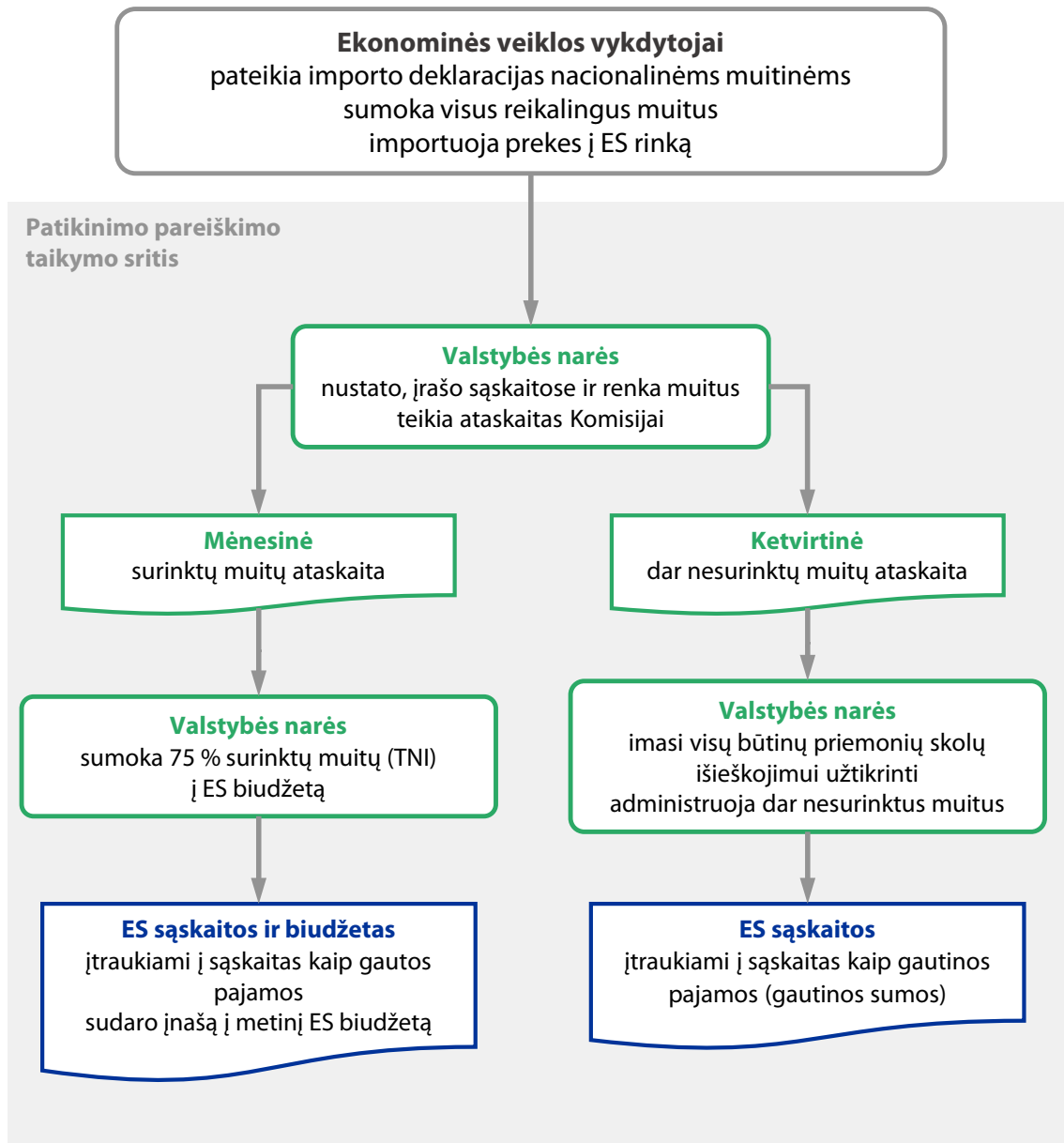
3.3 rekomendacija. Gerinti muitinės veiklos srityje kylančių finansinės rizikos rūšių vertinimą

Gerinti su TNI susijusių finansinės rizikos rūšių vertinimą – laiku įgyvendinti atitinkamas Muitinės veiksmų plano priemones.

Tikslinė įgyvendinimo data: iki Muitinės veiksmų plane nustatytų terminų.

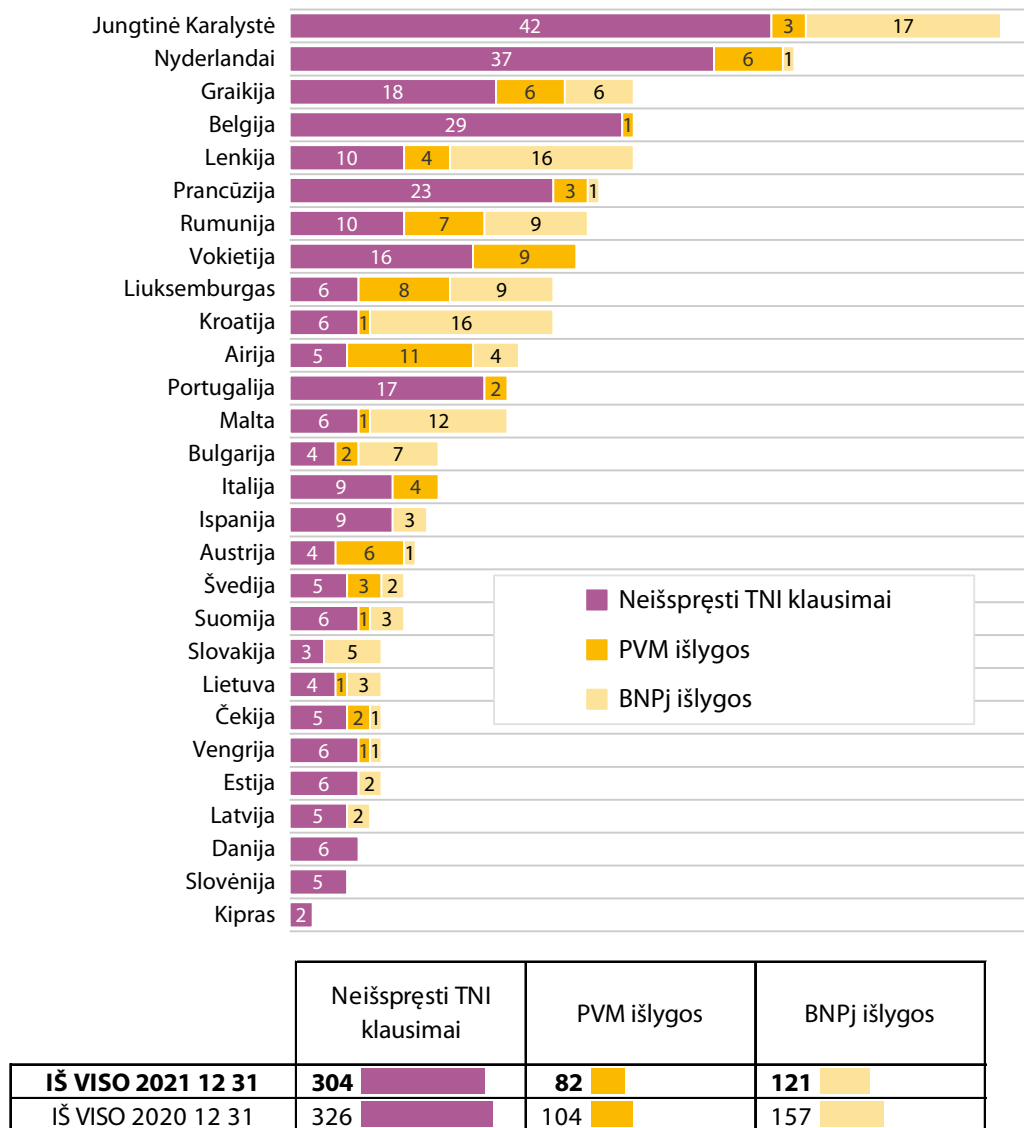
Priedai

3.1 priedas. (Surinktų ir dar nesurinktų) muitų TNI ataskaitų rengimo procesas ir jų įtraukimas į ES sąskaitas ir biudžetą



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis galiojančiais ES teisės aktais ir taisyklėmis.

3.2 priedas. Nepanaikintų BNPj išlygų, PVM išlygų ir neišspręstų TNI klausimų skaičius pagal valstybes nares 2021 m. gruodžio 31 d.



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis²⁵.

²⁵ Į BNPj išlygų skaičių įtrauktos tik konkrečiai operacijai taikomos išlygos, susijusios su duomenimis, nuo 2010 m. surinktais atitinkamų valstybių narių konkrečiose nacionalinių sąskaitų sudedamosiose dalyse. Be to, nustatytos penkios horizontaliosios išlygos dėl kiekvienos valstybės narės ir Jungtinės Karalystės. 2021 m. nė viena iš jų nebuvo panaikinta.

3.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2018	Rekomenduojame Komisijai: 1 rekomendacija iki 2020 m. pabaigos įgyvendinti labiau struktūruotą ir dokumentuotą su jos TNI tikrinimo planavimu susijusį rizikos vertinimą, įskaitant kiekvienos valstybės narės rizikos lygio bei su A ir B sąskaitų rengimu susijusių rizikos rūšių analizę.		X				
	2 rekomendacija iki 2020 m. pabaigos sustiprinti savo kas mėnesį ir kas ketvirtį vykdomų TNI A ir B sąskaitų išrašų patikrų apimtį, atliekant nuodugnesnę neįprastų pokyčių analizę, siekiant užtikrinti greitą reakciją į galimas anomalijas.	X					

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2019	Rekomenduojame Komisijai: 1 rekomendacija reguliariai teikti valstybėms narėms paramą atrenkant rizikingiausius importuotojus auditams po prekių išleidimo: a) renkant ir analizuojant atitinkamus importo duomenis ES lygmeniu ir dalijantis savo analizės rezultatais su valstybėmis narėmis (iki 2021 m. pabaigos); b) pradėjus veikti „Surveillance III“, pateikti gaires, kaip šioje naujoje sistemoje atlikti duomenų analizę (iki 2023 m. birželio mėn.).			X			

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
	2 rekomendacija iki 2021 m. pabaigos peržiūrėti savo procedūras: a) sukuriant TNI neišspręstų klausimų stebėjimo sistemą, pagrįstą kiekybiniais ir kokybiniais kriterijais, pagal kuriuos prioritetine tvarka vertinami valstybėse narėse nustatyti trūkumai; b) nustatant terminus valstybėms narėms pašalinti šiuos trūkumus ir tolesniems veiksmams vykdyti, įskaitant delspinigių apskaičiavimą ir sumų, kurios turi būti pervedamos į ES biudžetą, susigrąžinimą.		X				

Šaltinis: Audito Rūmai.

4 skyrius

Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika

Turinys

	Dalis
Įvadas	4.1.–4.5.
Trumpas aprašymas	4.2.–4.4.
Audito apimtis ir metodas	4.5.
Operacijų tvarkingumas	4.6.–4.22.
Netinkamos finansuoti personalo išlaidos vis dar sudaro daugumą kiekybiškai įvertinamų klaidų, nustatytų mokslinių tyrimų išlaidų srityje	4.12.–4.19.
Neteisingai apskaičiuoti valandiniai įkainiai	4.13.–4.16.
Kiekybiškai įvertinami trūkumai, susiję su laiko apskaita	4.17.
Netinkami finansuoti ankstesnių ataskaitinių laikotarpių koregavimai ir kitos personalo išlaidų klaidos	4.18.–4.19.
Privatūs subjektai, ypač MVĮ ir nauji rinkos dalyviai, yra veikiami klaidų	4.20.–4.21.
Kitų tiesioginių išlaidų klaidų rūšys	4.22.
Mokslinių tyrimų stipendijų IT sistemų peržiūra	4.23.–4.27.
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	4.28.–4.36.
Išvada ir rekomendacijos	4.37.–4.40.
Išvada	4.37.–4.38.
Rekomendacijos	4.39.–4.40.
Priedai	
4.1 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“	

Išvadas

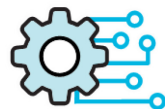
4.1. Šiame skyriuje pateikti daugiamečių finansinės programos 1 kategorijoje „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ (DFP1) mūsų nustatyti faktai.

4.1 diagramoje pateikta pagal šią kategoriją 2021 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

4.1 diagrama. Mokėjimai ir audito populiacija

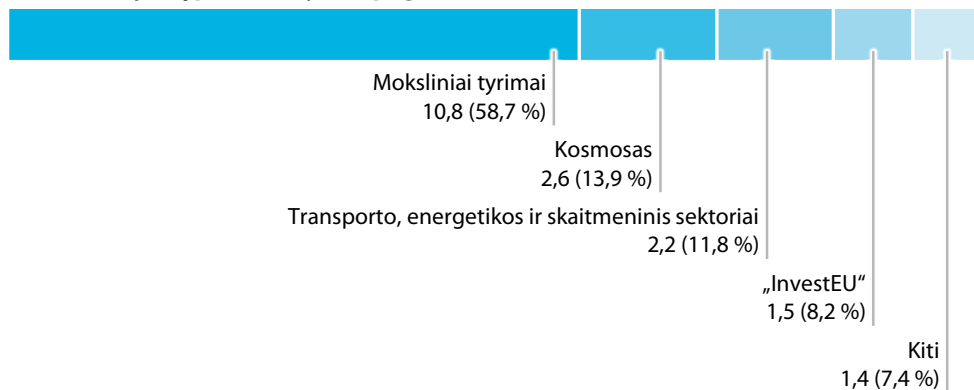


Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika
18,5 mlrd. EUR (10,2 % ES biudžeto išlaidų)



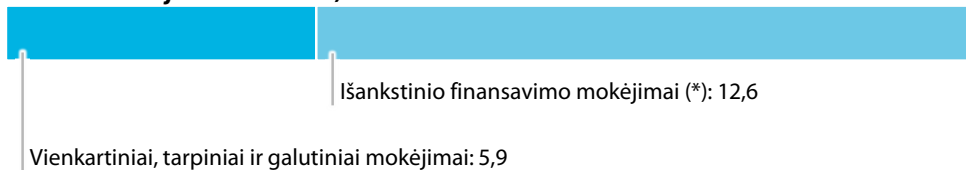
2021 m. mokėjimų pasiskirstymas pagal fondus

(milijardais eurų)

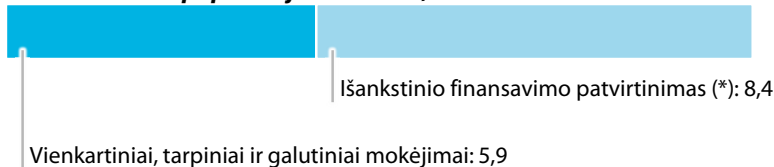


2021 m. audito populiacija, palyginti su mokėjimais

2021 m. mokėjimai: iš viso 18,5



2021 m. audito populiacija: iš viso 14,3



(*) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo 12** dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

Trumpas aprašymas

4.2. Pagal kategoriją „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ finansuojamos programos yra įvairios ir jas įgyvendinant siekiama finansuoti ES investicijas, kuriomis prisidedama prie mokslinių tyrimų ir inovacijų, transeuropinių transporto tinklų plėtojimo, ryšių, energetikos, skaitmeninės transformacijos, bendrosios rinkos ir kosmoso politikos.

4.3. Pagrindinė mokslinių tyrimų ir inovacijų programa išlieka programa „Horizontas 2020“¹, o ją pakeisianti programa „Europos horizontas“² ir ankstesnė Septintoji bendroji programa (7 BP)³ sudaro labai nedidelę mūsų 2021 m. audito populiacijos dalį. DFP1 taip pat apima didelius infrastruktūros projektus pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP), kosmoso programas GALILEO (ES pasaulinę palydovinės navigacijos sistemą), EGNOS (Europos geostacionarinę navigacinę tinklo sistemą) ir Europos Žemės stebėjimo programą „Copernicus“. Ji apima „InvestEU“ fondą, kuriam, kaip ir programai „Europos horizontas“, taip pat skiriamas papildomas finansavimas pagal priemonę NextGeneration EU (NGEU).

4.4. Didžioji šioms programoms skirtų lėšų dalis tiesiogiai valdoma Komisijos arba per vykdomąsias įstaigas; jos teikiamos kaip dotacijos projektuose dalyvaujantiems viešiesiems ar privatiems paramos gavėjams. Pasirašius susitarimą dėl dotacijos, Komisija skiria išankstinį finansavimą paramos gavėjams ir apmoka jų deklaruotas ES finansuojamas išlaidas, atskaitydama išankstinį finansavimą. Kosmoso programos paprastai valdomos netiesiogiai, remiantis Komisijos ir specialių įgyvendinančiųjų institucijų (pavyzdžiui, Europos kosmoso agentūros) pasirašytais įgaliojimo susitarimais. „InvestEU“ finansines priemones daugiausia įgyvendina EIB arba EIF, kurie savo ruožtu naudojami finansų tarpininkų paslaugomis.

Audito apimtis ir metodas

4.5. Taikydami **1.1 priede** nustatytą bendrąjį audito metodą ir konkrečius metodus, patikrinome šiuos su šia DFP išlaidų kategorija susijusius aspektus 2021 m.:

- a) statistinę reprezentatyvią 130 operacijų imtį, apimančią visas šios DFP kategorijos išlaidų rūšis. Ją sudarė 87 operacijos mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje (84 pagal

¹ 2014–2020 m. bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa.

² 2021–2027 m. bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa.

³ Septintoji bendroji mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programa (2007–2013 m.).

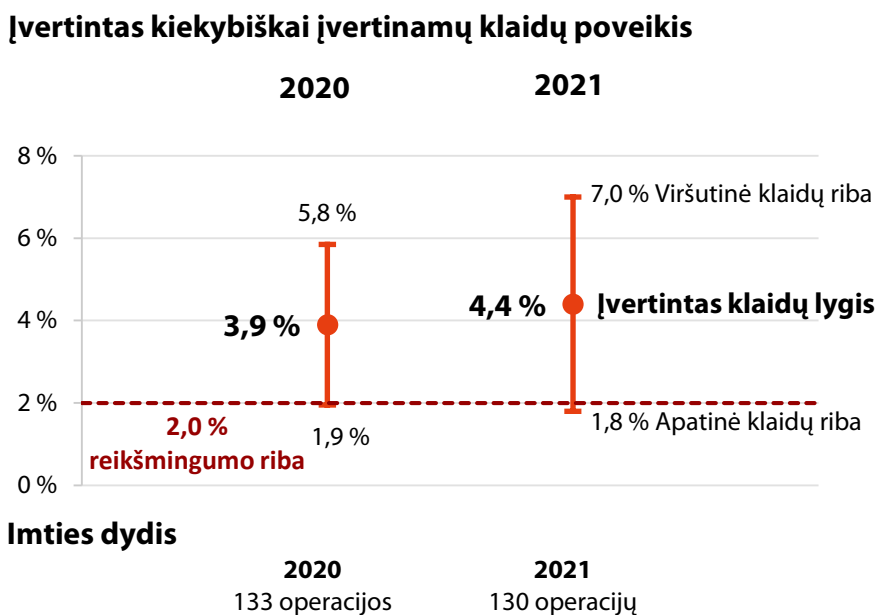
programą „Horizontas 2020“ ir 3 pagal 7 BP) ir 43 operacijos pagal kitas programas ir veiklos sritis, visų pirma pagal EITP, kitas finansines priemones ir kosmoso programas. Audituoti paramos gavėjai buvo įsikūrę 21 valstybių narių ir šešiose ES nepriklausančiose šalyse. Mūsų tikslas buvo įvertinti šios DFP išlaidų kategorijos klaidų lygį ir prisidėti prie patikinimo pareiškimo;

- b) atrinktas IT sistemas, kad galėtume pagilinti žinias apie įvairias informacines sistemas, kurias Komisija naudojo mokslinių tyrimų programoms (visų pirma „eGrants“), ir patikrinti, kaip buvo nustatyti valdymo informacijos srautai, Mokslinių tyrimų ir inovacijų generaliniam direktoratui (RTD GD) perdavus atsakomybę Europos mokslinių tyrimų vykdomajai įstaigai (REA);
- c) Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato (ECFIN GD), RTD GD ir REA metinėse veiklos ataskaitose pateiktą informaciją apie tvarkingumą, kuri yra įtraukta į Komisijos metinę valdymo ir veiklos ataskaitą (MVVA).

Operacijų tvarkingumas

4.6. Iš 130 mūsų tikrintų operacijų 55 (42 %) buvo klaidų. Remdamiesi 38 mūsų kiekybiškai įvertintomis klaidomis, vertiname, kad klaidų lygis sudaro 4,4 %⁴ (žr. 4.2 diagramą). 4.3 diagramoje pateiktas mūsų 2021 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas, atskiriant mokslinių tyrimų ir kitas operacijas.

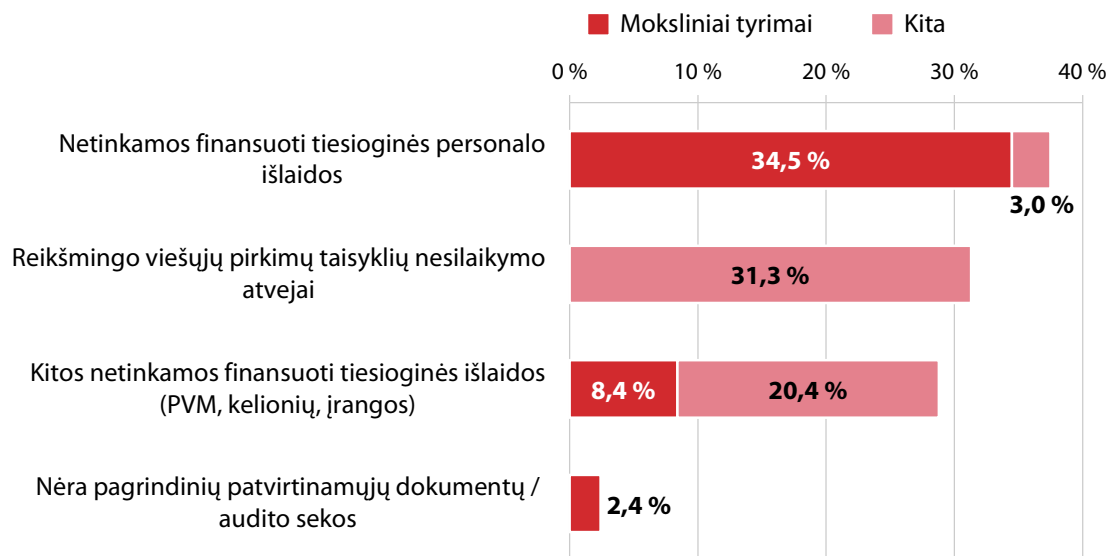
4.2 diagrama. Įvertintas kiekybiškai įvertinamų klaidų poveikis



Šaltinis: Audito Rūmai.

⁴ Savo klaidų apskaičiavimą grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 1,8 % ir 7,0 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

4.3 diagrama. Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą



Šaltinis: Audito Rūmai.

4.7. Dauguma iš 87 į mūsų imtį įtrauktų mokslinių tyrimų projektų (daugiau kaip 97 %) ir toliau buvo finansuojami pagal programą „Horizontas 2020“, tačiau auditui dar nebuvo atrinktas nė vienas programos „Europos horizontas“ projektas⁵. Anksčiau pranešėme apie programos struktūros ir Komisijos kontrolės strategijos, susijusios su programa „Horizontas 2020“, patobulinimus⁶. Dėl tam tikrų supaprastinimų, visų pirma nustatant fiksuotąją normą *netiesioginėms išlaidoms*, paramos gavėjams tapo lengviau veikti ir gali sumažėti klaidų rizika. Tačiau mūsų audito darbo rezultatai rodo, kad dėl to klaidų lygis nesumažėjo iki mažesnės nei 2 % reikšmingumo ribos.

4.8. Programos „Horizontas 2020“ ir 7 BP ir išlaidos vis dar susijusios su didele rizika ir tebėra pagrindinis klaidų, kurias nustatome, šaltinis. Nustatėme kiekybiškai įvertinamų klaidų, susijusių su netinkamomis finansuoti išlaidomis 29 iš 87 į imtį įtrauktų mokslinių tyrimų ir inovacijų operacijų. Tai sudaro 45 % mūsų įvertinto klaidų lygio šioje kategorijoje 2021 m.

⁵ 2021 m. buvo pirmieji programos „Europos horizontas“ įgyvendinimo metai. Jos įgyvendinimas vėlavo, kadangi reglamentas buvo priimtas vėliau, nei planuota. Iki metų pabaigos buvo pasirašyta tik 19 susitarimų dėl dotacijų bei 1 preliminarioji sutartis ir atlikta labai nedaug mokėjimų (daugiausia išankstinio finansavimo).

⁶ Pavyzdžiui, 2018 m. metinės ataskaitos 5.13 dalyje ir Specialiojoje ataskaitoje Nr. 28/2018 „Dauguma į programą „Horizontas 2020“ įdiegtų supaprastinimo priemonių palengvino paramos gavėjų dalį, tačiau vis dar yra tobulintinų sričių“.

4.9. Tikrindami kitas programas ir veiklos sritis kiekybiškai įvertinamų klaidų aptikome 9 iš 43 į imtį įtrauktų operacijų. Tarp šių klaidų:

- a) du viešųjų pirkimų procedūros pažeidimo atvejai (vienas pagal EITP, kitas susijęs su Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER));
- b) darbai, už kuriuos prašyta sumokėti ir kurie buvo kompensuoti du kartus (EITP projektas, žr. [4.3 langelį](#));
- c) preliminariojoje sutartyje nenumatytų išlaidų kompensavimas (EITP);
- d) netinkamo finansuoti turto finansavimas (EITP).

4.10. Komisija taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė penkias iš mūsų į imtį įtrauktų operacijų. Šios priemonės buvo svarbios mūsų skaičiavimams, nes jos padėjo sumažinti mūsų įvertintą su šiuo skyriumi susijusį klaidų lygį 0,2 procentinio punkto. 12 atvejų, kai kiekybiškai įvertinamos klaidos buvo padarytos galutinių paramos gavėjų, Komisijos įdiegtomis kontrolės procedūromis nebuvo užkirstas kelias klaidoms, jos nebuvo aptiktos ir ištaisytos prieš patvirtinant išlaidas. Dauguma neaptiktų klaidų buvo susijusios su personalo išlaidomis (10 iš 12 atvejų). Jei Komisija arba paramos gavėjų pasamdyti auditoriai⁷ būtų tinkamai pasinaudoję visa savo turima informacija, įvertintas su šiuo skyriumi susijęs klaidų lygis būtų buvęs 1,7 procentinio punkto mažesnis.

4.11. Dėl mokslinių tyrimų išlaidų, auditoriai, kuriuos patys paramos gavėjai samdo projekto pabaigoje, pateikia finansinių ataskaitų sertifikatus (FAS). Šiais sertifikatais siekiama padėti Komisijai patikrinti, ar finansinėse ataskaitose deklaruotos išlaidos yra tinkamos finansuoti. Tačiau ne kartą nurodėme šių sertifikatų trūkumus⁸. Šiais metais nustatėme 9 iš 12 atvejų, kai sertifikatus pateikiantys auditoriai arba Komisija nebuvo aptikę aptinkamų kiekybiškai įvertinamų klaidų.

⁷ Vienas iš Komisijos kontrolės sistemos elementų yra paramos gavėjų pasamdytų auditorių išduoti finansinių ataskaitų sertifikatai (žr. [4.11](#) dalį).

⁸ [2018 m. metinės ataskaitos](#) 5.15 dalis, [2019 m. metinės ataskaitos](#) 4.10 dalis ir [2020 m. metinės ataskaitos](#) 4.11 dalis.

Netinkamos finansuoti personalo išlaidos vis dar sudaro daugumą kiekybiškai įvertinamų klaidų, nustatytų mokslinių tyrimų išlaidų srityje

4.12. Personalo išlaidų deklaravimo pagal programą „Horizontas 2020“ taisyklės tebėra sudėtingos, nepaisant pastangų jas supaprastinti, o šių išlaidų apskaičiavimas tebėra pagrindinis klaidų išlaidų deklaracijose šaltinis. Kaip nurodėme savo ankstesnėse metinėse ataskaitose⁹ ir Specialiojoje ataskaitoje Nr. 28/2018, personalo išlaidų apskaičiavimo metodika pagal programą „Horizontas 2020“ kai kuriais atžvilgiais tapo sudėtingesnė (žr. 4.14 ir 4.15 dalis) ir dėl to padidėjo klaidų rizika. Mūsų mokslinių tyrimų operacijų imtyje iš 29 operacijų, kurias paveikė kiekybiškai įvertinamos klaidos, 26 operacijos, t. y. daugiau nei 89 %, susijusios su deklaruotomis ir apmokėtomis netinkamomis finansuoti personalo išlaidomis.

Neteisingai apskaičiuoti valandiniai įkainiai

4.13. Pagrindinė klaidų priežastis 18 iš 26 atvejų tebėra neteisingas personalo išlaidų apskaičiavimo metodikos, ypač valandinių įkainių, taikymas.

4.14. Paramos gavėjai negali deklaruoti einamųjų finansinių metų faktinių darbo užmokesčio išlaidų, nebent jie naudoja mėnesinį valandinį įkainį. Tačiau atlikę auditą nustatėme, kad su šia galimybe susiję skaičiavimai yra pernelyg sudėtingi ir todėl retai teisingi. Pagrindinis sunkumas yra susijęs su per ilgesnį nei vieno mėnesio laikotarpį sukauptų mokėjimų (pavyzdžiui, atostogų išmokų ir trylikto atlyginimo) priskyrimu tiems mėnesiams, kuriais jie buvo faktiškai uždirbti. Tai darydami paramos gavėjai dažnai padaro klaidų ir neteisingai apskaičiuoja mėnesinius įkainius.

4.15. Taip pat kaip nurodyta ankstesnėse metinėse ataskaitose¹⁰, dėl taisyklės, pagal kurią deklaruojant išlaidas, susijusias su paskesniais (neužbaigtais) ataskaitiniais metais, reikalaujama naudoti paskutinių pasibaigusių finansinių metų metinį valandinį įkainį, taip pat gali būti padaryta klaidų. Nustatėme, kad tai vėl buvo akivaizdu 2021 m.

⁹ 2017 m. metinės ataskaitos 5.34 dalis, 2018 m. metinės ataskaitos 5.16 dalis, 2019 m. metinės ataskaitos 4.11 dalis ir 2020 m. metinės ataskaitos 4.13 dalis, taip pat 2017 m. metinės ataskaitos 1 rekomendacija, kuri vis dar nėra visiškai įgyvendinta.

¹⁰ 2020 m. metinės ataskaitos 4.14 dalis ir 2019 m. metinės ataskaitos 4.12 dalis.

4.16. Kiti trūkumai, dėl kurių buvo naudojami neteisingi valandiniai įkainiai, yra netikslių metinių darbo valandų naudojimas ir į darbo užmokesčio išlaidas įtraukti reikalavimų neatitinkantys elementai, pavyzdžiui, netinkamos finansuoti priemokos.

Kiekybiškai įvertinami trūkumai, susiję su laiko apskaita

4.17. Be to, kad buvo neteisingai taikoma personalo išlaidų apskaičiavimo metodika, nustatėme¹¹ kiekybiškai įvertinamų atvejų, kai dėl laiko registravimo trūkumų buvo deklaruotos netinkamos finansuoti personalo išlaidos. Jie daugiausia buvo susiję su darbo valandomis, deklaruotomis nebuvimo darbe metu, švenčių dienomis ir savaitgaliais, taip pat per klaidą užregistruotomis valandomis, darbo užmokesčio lape neįrašytomis (neapmokėtomis) valandomis arba valandomis, nepagrįstomis darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose ar kitais laiko apskaitos įrašais. Tokį atvejį iliustruoja **4.1 langelyje** pateiktas pavyzdys.

4.1 langelis

Netinkamų finansuoti išlaidų dėl trūkstamų laiko apskaitos dokumentų pavyzdys

Peržiūrėję MVĮ deklaruotas personalo išlaidas nustatėme, kad nebuvo laiko apskaitos dokumentų ar kitų alternatyvių įrodymų, kuriais būtų galima pagrįsti didelį valandų, kurias projektui priskyrė du darbuotojai, skaičių. Be to, remdamiesi likusių mūsų tikrintų darbuotojų darbo laiko apskaitos žiniaraščių analize, nustatėme, kad vienas darbuotojas deklaravo 225 valandas projektui, tačiau nė viena valanda nebuvo įrašyta į darbo laiko apskaitos žiniaraščius, o dviejų kitų darbuotojų atveju buvo deklaruotos valandos, kai jie buvo kasmetinėse atostogose. Iš viso 1 277 valandos (50 %) iš 2 550 mūsų tikrintų valandų buvo netinkamos finansuoti.

Netinkami finansuoti ankstesnių ataskaitinių laikotarpių koregavimai ir kitos personalo išlaidų klaidos

4.18. Pagal programą „Horizontas 2020“ nustatyta nauja taisyklė, kad su valandiniu įkainiu susiję finansinių ataskaitų koregavimai turi būti išimtiniai, t. y. tik kad būtų galima ištaisyti valandinio įkainio skaičiavimo klaidą. Priešingu atveju jau deklaruotos išlaidos negali būti koreguojamos ir (arba) keičiamos (*pavyzdžiui, siekiant atsižvelgti į skirtingą valandinį įkainį pasibaigus finansiniams metams*). Nustatėme keletą atvejų, kai paramos gavėjas neteisingai atliko tokius personalo išlaidų, apie kurias anksčiau

buvo pranešta remiantis valandiniais įkainiais, perskaičiuotais ataskaitiniu laikotarpiu pasibaigus finansiniams metams, koregavimus.

4.19. Kitos su personalo išlaidomis susijusios klaidos buvo dvigubos viršutinės ribos taisyklės nesilaikymas, teorinių darbo užmokesčio išlaidų, o ne faktinių skaičių naudojimas, netinkamų finansuoti mėnesių deklaravimas, kai darbuotojai dirba tik projekte (deklaruoti visi mėnesiai, kai darbuotojai dirbo mažiau nei pusę darbo dienų), ir subrangos išlaidos, deklaruotos kaip personalo išlaidos. Taip pat nustatėme netinkamų finansuoti išlaidų, susijusių su patyrusiu tyrėju, dirbančiu pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“, kaip aprašyta [4.2 langelyje](#).

4.2 langelis

Reikalavimus neatitinkančio patyrusio tyrėjo, besinaudojančio individualiomis stipendijomis pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“, pavyzdys

Patikrinus vieną programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“ individualių stipendijų projektą, nustatyta, kad dotacijos gavėjo atrinktas ir įdarbintas patyręs tyrėjas neatitiko atitinkamam veiksmui nustatytų tinkamumo sąlygų. Pagal šias sąlygas iki atitinkamo paraiškų pateikimo termino (2015 m. rugsėjo 10 d.) patyręs tyrėjas turėjo arba turėti daktaro laipsnį, arba turėti bent ketverių metų patirtį mokslinių tyrimų srityje, atitinkančią etato ekvivalentą. Tyrėjas daktaro laipsnį įgijo praėjus dviem mėnesiams po minėto termino. Be to, remiantis paraiškoje dotacijai gauti pateikta informacija, kurią Komisija turėjo savo vertinimui ir mūsų auditui atlikti, taip pat nebuvo įvykdyta alternatyvi sąlyga, nes atitinkamas tyrėjas 2011 m. spalio 1 d. pradėjo dieninių doktorantūros studijų programą, todėl ketverių metų patirtį mokslinių tyrimų srityje įgijo tik 2015 m. rugsėjo 30 d., t. y. taip pat po atitinkamo termino. Todėl tyrėjui neturėjo būti leista dalyvauti kvietime ir jis neturėjo būti atrinktas projektui, todėl susijusios išlaidos laikomos netinkamomis finansuoti.

Privatūs subjektai, ypač MVĮ ir nauji rinkos dalyviai, yra veikiami klaidų

4.20. Viena iš Europos mokslinių tyrimų skatinimo strategijų – didinti privačiojo sektoriaus, ypač naujų rinkos dalyvių ir MVĮ, dalyvavimą. Daugiau nei pusė nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų (15 iš 29) buvo susijusios su privačių paramos gavėjų finansavimu, nors atitinkamos operacijos sudarė tik 44 (34 %) iš 130 į imtį įtrauktų operacijų. MVĮ sudarė 14 % imties, tačiau apėmė 33 % kiekybiškai įvertinamų klaidų.

4.21. Be to, devyniais iš visų su MVĮ susijusių kiekybiškai įvertinamų atvejų, atskirose audituotose paraiškose buvo daug klaidų, dėl kurių buvo deklaruotos netinkamos finansuoti išlaidos (vienas pavyzdys pateiktas [4.1 langelyje](#)). Šie rezultatai rodo, kad MVĮ yra labiau veikiamos klaidų nei kiti paramos gavėjai, o šią tendenciją taip pat patvirtina Komisijos auditai¹¹ ir mūsų ankstesnės metinės ataskaitos¹².

Kitų tiesioginių išlaidų klaidų rūšys

4.22. Klaidų rūšys, kurias nustatėme kitose išlaidų kategorijose, buvo netinkamos finansuoti įrangos išlaidos dėl neteisingo nusidėvėjimo apskaičiavimo, nepatirtos išlaidos, klaidos kelionės išlaidų deklaracijoje, neteisingi valiutos kursai ir darbų sąskaitos faktūros, kurios buvo pateiktos du kartus. [4.3 langelyje](#) pateikiama informacija apie šią klaidą.

4.3 langelis

Darbų išlaidos, kurios buvo deklaruotos ir apmokėtos du kartus

Viename EITP projekte nustatėme, kad paramos gavėjas audituoto laikotarpio išlaidų deklaracijoje deklaravo 7 681 757 eurų vertės darbų sąskaitą faktūrą, kuri t buvo deklaruota ir apmokėta ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu. Todėl susijusios išlaidos buvo neteisingai apmokėtos du kartus.

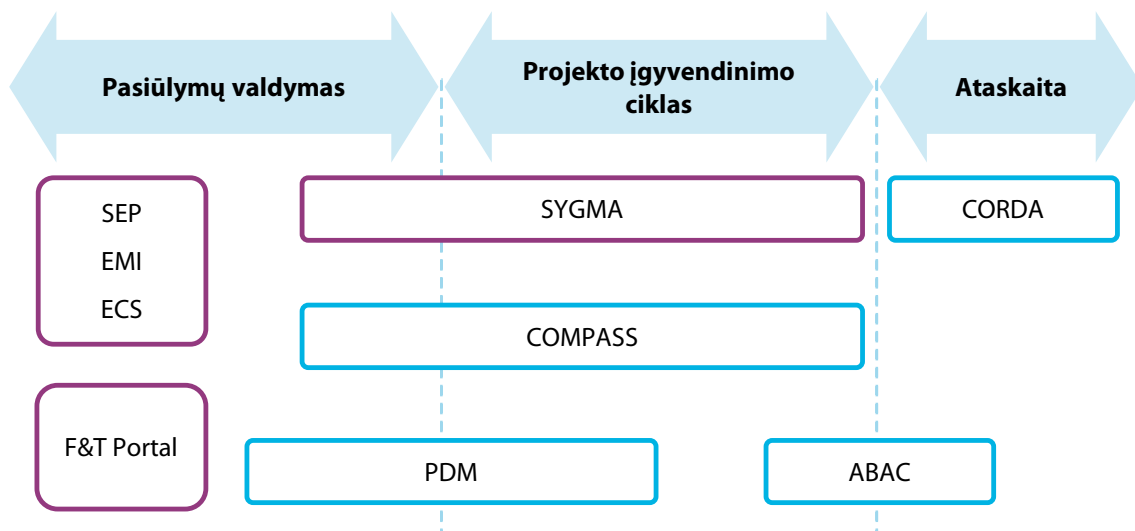
¹¹ 2019 m. metinės ataskaitos 4.16 dalis.

¹² 2018 m. metinės ataskaitos 5.19 dalis ir 2019 m. metinės ataskaitos 4.16 dalis.

Mokslinių tyrimų stipendijų IT sistemų peržiūra

4.23. „eGrants“ yra Komisijos bendras verslo sprendimas, skirtas dotacijoms ir ekspertams valdyti, ir apimantis visam procesui naudojamas sistemas – nuo darbo programos ir kvietimo parengimo, iki dotacijų darbo srauto valdymo („Compass“) ir dotacijų valdymo visą jų gyvavimo ciklą („Sygma“). Jos yra įvairių informacinių sistemų, kurias Komisija naudoja mokslinių tyrimų programų dotacijoms valdyti, dalis (žr. **4.4 diagramą**).

4.4 diagrama. Integruotos IT sistemos padeda Komisijai ir projektų dalyviams visais dotacijų skyrimo proceso etapais



SEP: Pasiūlymų teikimo ir vertinimo sistema

EMI: Išorės ekspertų valdymo sistema

ECS: Išorės ekspertams skirta sistema jiems teikti paraiškas

F&T Portal: Viena bendra prieiga išorės naudotojams dotacijų cikle

SYGMA: Elektroninė dotacijų valdymo sistema

COMPASS: Integruota darbo srauto sistema dotacijoms, ekspertams ir audito valdymui

PDM: Dalyvių duomenų valdymo sistema

CORDA: Mokslinių tyrimų ir inovacijų programų duomenų saugykla

ABAC: Biudžeto ir apskaitos operacijų informacinė sistema

Šaltinis: Audito Rūmai.

4.24. 2021 m. peržiūrėjome programą „eGrants“, daugiausia dėmesio skirdami „Compass“ bei „Sygma“ ir dotacijų susitarimų rengimo bei ataskaitų teikimo ir mokėjimo procesams dotacijų įgyvendinimo metu. Taip pat įvertinome, kaip yra susietos „eGrants“ ir Komisijos biudžeto valdymo sistema ABAC. Šiuo darbu siekėme

įgyti daugiau žinių apie IT aplinką, naudojamą naujosios programos „Europos horizontas“ valdymui ir kontrolei.

4.25. Remdamiesi savo ribota peržiūra nustatėme, kad sistemos yra gerai integruotos į IT aplinką, o duomenys ir patvirtinimai automatiškai perduodami iš vienos sistemos į kitą. Komisija teikia priemonę sistemoje „Sygma“ („Personalo išlaidų vedlį“), kuri padeda dalyviams teikiant ataskaitas dėl personalo išlaidų, ir reguliariai skatina ją naudotis. Tačiau ja naudojasi mažiau nei 10 % dalyvių. Dažnesnis jos naudojimas, ypač MVĮ ir naujų dalyvių, galėtų sumažinti klaidų, kurias nustatome personalo išlaidose, skaičių.

4.26. Pagal dabartinį teisinį pagrindą nėra sąsajos tarp paramos gavėjų apskaitos sistemų ir „Sygma“ ataskaitų teikimo sistemos. Komisija turi bendrus finansinius duomenis apie projektus, kurių reikia pagal jos kontrolės sistemą. Visa apskaitos informacija (su sąskaitomis faktūromis susiję duomenys), įskaitant patvirtinamąją informaciją, paprašius pateikiama papildomai kontrolei arba auditui. Tai reiškia, kad neįmanoma atlikti didelio masto automatinės kontrolės.

4.27. Dėl RTD GD dotacijų portfelių perkėlimo į REA 2021 m. balandžio mėn., nustatėme, kad „eGrants“ padėjo palengvinti šiuos perkėlimus. Vykdyti šį procesą padėjo tai, kad visos susijusios Komisijos tarnybos turi prieigą prie tų pačių duomenų sistemoje „eGrants“ ir kad šie duomenys gaunami iš to paties šaltinio.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

4.28. Mūsų tikrintose metinėse veiklos ataskaitose (MVA)¹³ pateikta turima informacija ir teisingas vertinimas, kaip atitinkami generaliniai direktoratai ir (arba) vykdomosios įstaigos valdė finansus, kiek tai susiję su atspindimų operacijų, susijusių su DFP1 išlaidomis, tvarkingumu.

4.29. Kalbant apie programą „Horizontas 2020“, RTD GD nurodė, kad visų generalinių direktoratų ir kitų ES įstaigų, valdančių ES mokslinių tyrimų išlaidas, tikėtinas reprezentatyvus klaidų lygis yra 2,29 %. Vien RTD GD likutinis klaidų lygis, atsižvelgiant į taisomuosius veiksmus, yra 1,67 %. *Ex post* auditai, kuriais pagrįsti klaidų lygiai, apėmė 2014–2020 m. laikotarpį atliktus mokėjimus. Kad ištaisytų Audito Rūmų anksčiau nurodytą metodinį trūkumą, dėl kurio apskaičiuotas per žemas klaidų lygis¹⁴, remdamasi 2020 m. ir 2021 m. užbaigtais 1 304 auditais, Bendra audito tarnyba apskaičiavo padidinimą, dėl kurio klaidų lygis padidėjo 0,37 procentinio punkto. Šis padidėjimas buvo nurodytas RTD GD MVA.

4.30. 2021 m. pabaigoje likutinis klaidų lygis RTD GD atitinka Komisijos nustatytą sąlygą¹⁵, todėl išlyga dėl programos „Horizontas 2020“ išlaidų nebuvo pateikta. Nurodyti 2021 m. klaidų lygiai šiek tiek sumažėjo.

4.31. Kadangi 2021 m. buvo pirmieji programos „Europos horizontas“ įgyvendinimo metai¹⁶, buvo atlikta tik labai nedaug mokėjimų (tik išankstinis finansavimas RTD GD). Taigi RTD GD nepranešė apie programos „Europos horizontas“ nustatytą klaidų lygį 2021 m. Komisijos nustatytas programos „Europos horizontas“ tikslas iki bendrosios programos pabaigos yra ne didesnis kaip 2 % likutinis klaidų lygis.

4.32. Savo 2021 m. MVA RTD GD nurodė 20 atvirų Vidaus audito tarnybos (VAT) rekomendacijų, iš kurių dvi buvo vėluojama įgyvendinti. Šešios atviros rekomendacijos

¹³ ECFIN GD, RTD GD ir REA.

¹⁴ Klaidų lygis buvo apskaičiuotas kaip visų patvirtintų išlaidų, o ne faktiškai audituotos išlaidų sumos dalis. T. y. skaičiavime taikytas didesnis vardiklis ir todėl gautas sumažintas klaidų lygis; 2018 m. metinės ataskaitos 5.34 dalis.

¹⁵ Programos „Horizontas 2020“ klaidų lygio tikslinis intervalas yra 2–5 %

¹⁶ Žr. 5 išnašą.

ir viena rekomendacija, kurią buvo vėluojama įgyvendinti, buvo klasifikuojamos kaip labai svarbios. Labai svarbi rekomendacija, kurią buvo vėluojama įgyvendinti, buvo susijusi su mokslinių tyrimų ir inovacijų biudžeto finansinės rizikos mažinimu perorientuojant kontrolės strategiją. VAT nuomone, rekomendacijos įgyvendinimo veiksmų planai buvo įgyvendinti tik iš dalies, o priemonės, skirtos išorės auditorių, su kuriais sudaryta sutartis, darbo kokybei gerinti, dar nebaigtos rengti.

4.33. Savo MVA REA nurodė, kad programos „Horizontas 2020“ likutinis klaidų lygis buvo 1,75 %, todėl ji taip pat neturėjo pateikti jokių išlygų dėl programos „Horizontas 2020“.

4.34. Dėl REA VAT padarė išvadą, kad jos audituotų procesų vidaus kontrolės sistemos buvo veiksmingos, išskyrus dvi sritis, dėl kurių pateiktos labai svarbios rekomendacijos, pateiktos atlikus Komisijos bendros keitimosi elektroniniais duomenimis vietos (SEDIA) auditą. Minėtos rekomendacijos buvo susijusios su nepakankama asmens duomenų apsauga ir IT priemonėmis, kurias buvo vėluojama įdiegti arba jos buvo nepakankamai automatizuotos.

4.35. Pagrindinės atitinkamos ECFIN GD išlaidos pagal DFP1 2021 m. susijusios su 1) Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) ir „InvestEU“ atidėjiniais ir 2) Europos investicijų fondo (EIF) kapitalu ir dividendais. Praneštas įvertintas šių komponentų klaidų lygis buvo 0 %, atsižvelgiant į atitinkamų mokėjimų pobūdį, ir VAT padarė išvadą, kad ECFIN GD įdiegtos vidaus kontrolės sistemos, skirtos jo audituotiems procesams, buvo veiksmingos.

4.36. Peržiūrėjome Komisijos 2020 m. MVVA pateiktą informaciją apie įvertintą riziką atliekant mokėjimą politikos srityse pagal DFP1. Komisija apskaičiavo, kad DFP1 klaidų lygis yra 1,3 %.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

4.37. Iš bendrų audito įrodymų, kuriuos gavome ir pateikėme šiame skyriuje, matyti, kad klaidų lygis srityje „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ išlaidose buvo reikšmingas. Šioje DFP kategorijoje mūsų operacijų testavimas parodė, kad bendras įvertintas klaidų lygis yra 4,4 % (žr. [4.2 diagramą](#)). Mūsų rezultatai rodo, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidų, kurios buvo pagrindinis klaidų šaltinis, klaidų lygis tebėra aukštas, visų pirma personalo išlaidų srityje.

4.38. MVVA nurodyta įvertinta rizika atliekant mokėjimą yra 1,3 %. Šis procentinis dydis yra žemiau reikšmingumo ribos ir žemiau mūsų įvertinto klaidų lygio intervalo. Taigi, mūsų nuomone, nepaisant Komisijos jau taikytų priemonių, šis lygis vis dar yra nurodytas per žemas.

Rekomendacijos

4.39. [4.1 priede](#) pateikti mūsų tolesnių veiksmų peržiūros, kaip įgyvendintos mūsų 2019 ir 2019 m. metinėse ataskaitose pateiktos rekomendacijos, kurios turėjo būti įgyvendintos iki 2020 m.¹⁷, nustatyti faktai. Komisija tris rekomendacijas įgyvendino visiškai, o vieną – dauguma atžvilgių.

4.40. Remdamiesi šia peržiūra ir savo 2021 m. nustatytais faktais bei padarytomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame:

¹⁷ Įgyvendinant mūsų [2018 m. metinėje ataskaitoje](#) pateiktas rekomendacijas veiksmų reikėjo imtis iki 2020 m. pabaigos. Todėl vertinome, kaip jie įgyvendinti, savo [2020 m. metinėje ataskaitoje](#).

4.1 rekomendacija

Primygtinai raginti naudotis Personalo išlaidų vadovu (žr. 4.25 dalį) (paskelbtu dalyvių portale), ypač tam tikrų kategorijų paramos gavėjams, kurie yra labiau linkę daryti klaidas, pavyzdžiui, MVĮ ir naujiems dalyviams (tiek programos „Horizontas 2020“, tiek programos „Europos horizontas“ dotacijų atveju);

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. vidurys (programai „Horizontas 2020“) ir 2024 m. vidurys (programai „Europos horizontas“)

4.2 rekomendacija

Paramos gavėjams pateikti gaires dėl konkrečių skirtumų, daugiausia dėmesio skiriant tinkamumo finansuoti aspektams pagal programą „Europos horizontas“, palyginti su programa „Horizontas 2020“ ir panašiomis programomis.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. vidurys.

4.3 rekomendacija

Programos „Horizontas 2020“ atveju patobulinti taikomas *ex ante* kontrolės priemonės, kad būtų galima nustatyti ir pašalinti galimus netinkamus personalo išlaidų, kurias paramos gavėjai deklaruoja perskaičius valandinius įkainius, koregavimus.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2022 m. pabaiga.

4.4 rekomendacija

Toliau tobulinti gaires, skirtas nepriklausomiems auditoriams, kuriuos paramos gavėjai samdo dėl FAS teikimo, kad būtų sumažinta dauguma trūkumų, kuriuos mes nustatėme atlikdami šių sertifikatų auditus.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. vidurys.

4.5 rekomendacija

Įgyvendinant kitą mokslinių tyrimų programą, atsižvelgiant į kintančius verslo poreikius, išnagrinėti galimybę išplėsti „eGrants“ funkcijas, susijusias su rizikos vertinimu ir automatinėmis patikromis, pavyzdžiui, naudojantis kitais turimais duomenų šaltiniais, kad būtų galima skaitmenine forma pateikti papildomus pagrindinius duomenis, kuriais grindžiamas atitikties patvirtinimas.

Tikslinė įgyvendinimo data: kita DFP.

Priedai

4.1 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2019	Rekomenduojame Komisijai iki 2021 m. vidurio: 1 rekomendacija. Atlikti tikslingesnes MVĮ išlaidų deklaracijų patikras ir stiprinti savo informavimo apie programos „Horizontas 2020“ finansavimo taisyklės kampaniją, ypatingą dėmesį skiriant šiems svarbiems paramos gavėjams.	x					

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
	Rekomenduojame Komisijai iki 2021 m.: 2 rekomendacija. Vykdyti kampaniją, siekiant priminti visiems programos „Horizontas 2020“ paramos gavėjams apie personalo išlaidų apskaičiavimo ir deklaravimo taisykles, ypatingą dėmesį skiriant šio skyriaus 4.11–4.15 dalyse aprašytų klaidų tipams.	x ¹⁸					
	Rekomenduojame Komisijai iki 2021 m. vidurio: 4 rekomendacija. Dėl „Horizontas 2020“: — atsižvelgti į pastabas, kurios buvo pateiktos mums peržiūrėjus <i>ex post</i> auditus, susijusias su dokumentavimu, imties nuoseklumu ir audito procedūrų kokybe; — trečiajame pagal rangos sutartis atliekamų auditų etape imtis tinkamų priemonių siekiant užtikrinti, kad auditoriai būtų visiškai susipažinę su programos „Horizontas 2020“ taisyklėmis, ir patikrinti jų darbo kokybę.	x ¹⁹					

¹⁸ Komisija pradėjo informavimo kampanijas, kuriomis siekiama pagerinti personalo išlaidų, susijusių su programos „Horizontas 2020“ dotacijomis, apskaičiavimą, tačiau vis dar yra trūkumų (žr. 4.12–4.19 dalis). Komisija parengė Personalo išlaidų vadovą, kuriuo turėtų vadovautis paramos gavėjai, tačiau juo naudojasi tik 10 % dalyvių (žr. 4.25 dalį).

¹⁹ Audito Rūmai patikrins šių priemonių veiksmingumą ateinančiais metais.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2020	Rekomenduojame Komisijai iki 2021 m.: 2 rekomendacija. Įgyvendinti veiksmus, kuriais, be kita ko, būtų periodiškai peržiūrimos pagrindinės finansinėse ataskaitose daromų klaidų priežastys, teikiamos rekomendacijos sudėtingais klausimais, kaip antai dėl subrangos taisyklių, ir vykdomos informavimo kampanijos siekiant sumažinti programos „Horizontas 2020“ klaidų lygį.		X				

Šaltinis: Audito Rūmai.

5 skyrius

Sanglauda, atsparumas ir vertybės

Turinys

	Dalis
Įvadas	5.1.–5.13.
Trumpas aprašymas	5.2.–5.6.
Politikos tikslai ir lėšų panaudojimo priemonės	5.2.
Lėšų valdymas	5.3.–5.6.
Audito apimtis ir metodas	5.7.–5.13.
Operacijų tvarkingumas, metinių veiklos ataskaitų ir kitų bendrųjų valdymo priemonių tvarkingumas	5.14.–5.65.
Mūsų atlikto operacijų testavimo ir pakartotinio audito darbo atlikimo / peržiūros rezultatai	5.15.–5.39.
Netinkamos finansuoti išlaidos	5.18.–5.23.
Netinkami finansuoti projektai	5.24.–5.28.
Vidaus rinkos taisyklių pažeidimai	5.29.–5.37.
Pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas	5.38.–5.39.
Mūsų atliktas audito institucijų darbo vertinimas	5.40.–5.52.
Komisijos patikinimo darbas ir likutinio klaidų lygio nurodymas metinėse veiklos ataskaitose	5.53.–5.65.
Išvada ir rekomendacijos	5.66.–5.78.
Išvada	5.66.–5.74.
Rekomendacijos	5.75.–5.78.
Priedai	
5.1 priedas. Informacija apie ES veiksmus valstybėse narėse ir regionuose	
5.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“	

Ivadas

5.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti faktai, susiję su *DFP 2* išlaidų kategorija „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“. **5.1 diagramoje** pateikta pagal šią kategoriją 2021 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga. Išsamesnė informacija apie 2021 m. audito populiaciją pateikta **5.9** dalyje.

5.1 diagrama. Mokėjimai ir audito populiacija

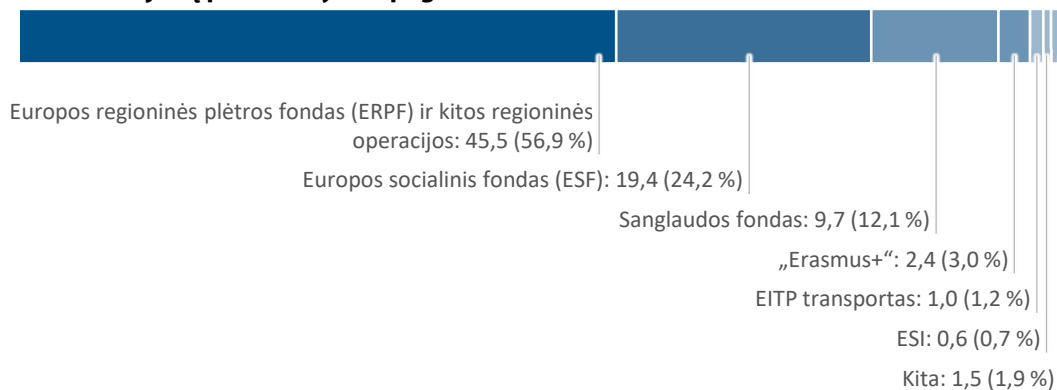


Sanglauda, atsparumas ir vertybės
80,1 mlrd. EUR (44,1 % ES biudžeto išlaidų)



2021 m. mokėjimų pasiskirstymas pagal fondus

(milijardais eurų)

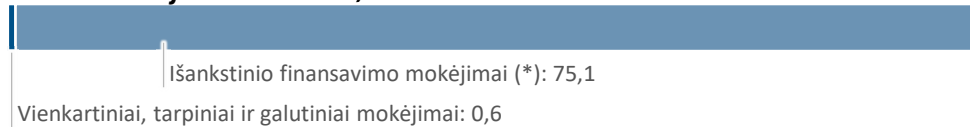


2021 m. audito populiacija, palyginti su mokėjimais

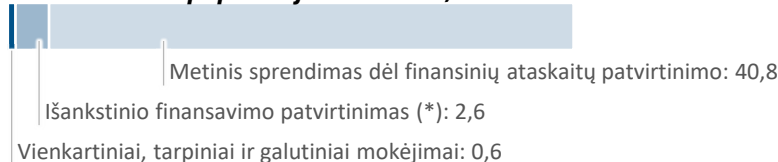
Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda

(milijardais eurų)

2021 m. mokėjimai – iš viso 75,7

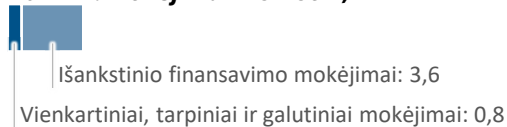


2021 m. audito populiacija – iš viso 44,0

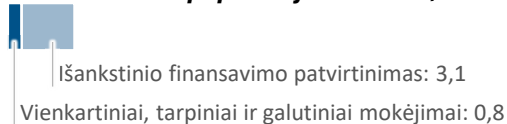


Atsparumas ir vertybės

2021 m. mokėjimai – iš viso 4,4



2021 m. audito populiacija – iš viso 3,9



(*) 2a pakategorės mokėjimų skaičius sudaro 2014–2020 m. *programavimo laikotarpio* metiniai avansai ir tarpiniai mokėjimai, neįtraukti į finansines ataskaitas, kuriomis grindžiami patikinimo dokumentų rinkiniai, kuriuos Komisija priėmė 2021 m. Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedą**, 12 ir 13 dalis), šie mokėjimai yra laikomi išankstiniu finansavimu ir todėl jie nebuvo 2021 m. metinei ataskaitai skirtos mūsų audito populiacijos dalis. Jie bus įtraukti į mūsų audito populiaciją tais metais, kai Komisija priims atitinkamas finansines ataskaitas (pavyzdžiui, į 2022 m. patikinimo pareiškimą dėl mokėjimų, priskiriamų 2020–2021 ataskaitiniams metams).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

Trumpas aprašymas

Politikos tikslai ir lėšų panaudojimo priemonės

5.2. Išlaidos pagal šią išlaidų kategoriją yra skirtos skirtingų ES valstybių narių ir regionų vystymosi skirtumams mažinti¹ (2a pakategorė) ir veiksams, kuriais remiamos ir saugomos ES vertybės, kad ES būtų atsparesnė dabartiniams ir būsimiems

¹ Žr. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 162 ir 174–178 straipsnius (73 ir 81–82 psl.).

sunkumams (2b pakategorė). Šiems tikslams įgyvendinti pasitelkiami šie fondai ir priemonės²:

a) 2a pakategorė (ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda)

- *Europos regioninės plėtros fondas* (ERPF), kuriuo siekiama ištaisyti pagrindinius regionų pusiausvyros sutrikimus teikiant finansinę paramą inovacijoms ir moksliniams tyrimams, skaitmeninei darbotvarkei, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei mažo anglies dioksido pėdsako ekonomikai;
- „*Europos socialinis fondas +*“ (ESF+), kurio tikslas – pasiekti aukštą užimtumo lygį ir užtikrinti sąžiningą socialinę apsaugą ir kvalifikuotą bei atsparią darbo jėgą, taip pat įtraukią ir darnią visuomenę kaip pagrindinį veiksnį naikinant skurdą; 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu ESF+ apima *Jaunimo užimtumo iniciatyvą*, *Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondą* (EPLSAF) ir *Europos Sąjungos užimtumo ir socialinių inovacijų programą*, kurios visos anksčiau buvo atskiros;
- Sanglaudos fondas (SF), iš kurio darnaus vystymosi skatinimo tikslais finansuojami aplinkos ir transporto projektai valstybėse narėse, kuriose BNP vienam gyventojui sudaro mažiau kaip 90 % ES vidurkio;
- Sanglaudos fondo įnašas į *Europos infrastruktūros tinklų priemonę* (EITP), iš kurios finansuojami *transeuropiniams tinklams*³ priklausantys projektai;

b) 2b pakategorė (atsparumas ir vertybės)

- *programa „Erasmus+“*, kuria remiamas švietimas, mokymas, jaunimas ir sportas Europoje skatinant mobilumą mokymosi tikslais ir neformalų bei aktyvų jaunimo dalyvavimą;
- daug mažesnių programų, įskaitant „*Kūrybišką Europą*“, *Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą* ir konkrečias priemones, sukurtas ekonomikos atsigavimui ES skatinti po COVID–19 pandemijos, pavyzdžiui, programa „*ES – sveikatos labui*“ ir *Skubios paramos teikimo ES priemonė* (SPP).

² **10 skyriuje** nurodome 2021 m. *Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės* (EGADP) išlaidas.

³ [Reglamentas \(ES\) 2021/1153](#), kuriuo sukurama Europos infrastruktūros tinklų priemonė.

Lėšų valdymas

5.3. Sanglaudos politikos fondai (ERPF, SF ir ESF) sudaro didžiąją šios išlaidų kategorijos išlaidų dalį. Jie įgyvendinami taikant *pasidalijamąjį valdymą*. Valstybės narės teikia daugiametes *veiksmų programas* (VP) visam DFP laikotarpiui. Komisijai pritarus, atsakomybę už VP įgyvendinimą dalijasi Komisija (Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD (EMPL GD) bei Regioninės ir miestų politikos GD (REGIO GD) ir valstybė narė. *Paramos gavėjai* gauna kompensaciją iš valstybės narės institucijų, o ES bendrai finansuoja veiksmų tinkamas finansuoti išlaidas pagal VP sąlygas patvirtintos veiklos sąnaudas. *Vadovaujančiosios institucijos* atlieka patikrinimus, siekdamos užkirsti kelią tam, kad Komisijai būtų patvirtintos netinkamos finansuoti išlaidos. Jų valdymo vaidmuo yra labai svarbus užtikrinant sanglaudos išlaidų tvarkingumą.

5.4. Pasidalijamojo valdymo išlaidoms taikoma kontrolės ir patikinimo sistema⁴ siekiama užtikrinti, kad VP metinėse ataskaitose *likutinis klaidų lygis*⁵ būtų mažesnis už taikomame reglamente nustatytą 2 % *reikšmingumo ribą*⁶. Siekiant užtikrinti, kad po vadovaujančiųjų institucijų atliktų patikrinimų ataskaitose, kurios turi būti patvirtintos Komisijai, neliktų reikšmingo pažeidimų lygio, kontrolės ir patikinimo sistemą sudaro šie trys elementai:

- *audito institucijų* darbas, susijęs su išlaidomis, įtrauktomis į metines finansines ataskaitas. Atlikus šį darbą, parengiama *metinė kontrolės ataskaita*, kurią kaip savo *patikinimo dokumentų rinkinių* dalį valstybės narės pateikia Komisijai. Ataskaitoje nurodomas VP (arba VP grupės) likutinis klaidų lygis ir pateikiama

⁴ 2017 m. (6.5–6.15 dalyse) ir 2018 m. *metinėse ataskaitose* (6.1 diagramoje) pateikėme išsamią informaciją apie „Europos struktūrinių ir investicijų fondų“ kontrolės ir patikinimo sistemą 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, įskaitant tvarkaraštį.

⁵ Savo metinėse veiklos ataskaitose Komisija, nagrinėdama 2007–2013 m. programavimo laikotarpio užbaigimą, vartoja terminą „likutinis rizikos lygis“, o nagrinėdama 2014–2020 m. programavimo laikotarpį – terminą „bendras likutinis klaidų lygis“. Šiame skyriuje juos abu vadiname likutiniu (-iais) klaidų lygiu (-iais).

⁶ *Reglamento Nr. 480/2014*, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikomos bendrosios nuostatos bei Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikomos bendrosios nuostatos, 28 straipsnio 11 dalis.

audito nuomonė dėl deklaruotų išlaidų tvarkingumo ir veiksmingo valdymo bei kontrolės sistemų veikimo.

- Komisijos metinis ataskaitų patvirtinimas. Šiuo tikslu Komisija daugiausia atlieka administracines patikras, sutelkdama dėmesį į išsamumą ir tikslumą, kad galėtų patvirtinti sąskaitas ir grąžinti 10 % sumą, anksčiau pasilikta kaip garantiją⁷.
- Komisijos atliekamos kiekvieno patikinimo dokumentų rinkinio ir atrinktų *atitikties auditų* valstybėse narėse dokumentų peržiūros. Šias patikras Komisija atlieka tam, kad galėtų padaryti išvadą dėl audito institucijų praneštų likutinių klaidų lygių ir juos patvirtinti; ji juos skelbia kartu su svertiniu vidurkiu, kuris naudojamas kaip pagrindinis veiklos rezultatų rodiklis, savo kitų metų *metinėse veiklos ataskaitose* (MVA).

5.5. Procesas, kuriuo *užbaigiamos* 2007–2013 m. programavimo laikotarpio VP, buvo iš esmės panašus į procesą, apibūdintą 5.4 dalyje.

5.6. ES finansavimas pagal programas, kurioms netaikomas pasidalijamasis valdymas, yra išmokamas *dotacijų*, viešųjų pirkimų ir apdovanojimų forma ir yra valdomas arba tiesiogiai Komisijos generalinių direktoratų⁸, arba netiesiogiai, padedant organizacijoms partnerėms ar kitoms institucijoms.

Audito apimtis ir metodas

5.7. Mūsų tikslas buvo prisidėti prie bendro patikinimo pareiškimo, kaip aprašyta **1.1 priede**, ir pateikti išlaidų tvarkingumo įvertinimą tiek pagal DFP visą 2 išlaidų kategoriją, tiek pagal sanglaudos politikos fondus (2a pakategorę). Kalbant apie pastarąją, taip pat siekėme įvertinti, kiek galima pasikliauti audito institucijų ir Komisijos darbu.

⁷ Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 130 straipsnis, kuriuo tarpinių išmokų mokėjimas ribojamas iki 90 %.

⁸ EMPL GD, CNECT GD, EAC GD, SANTE GD, JUST GD, ECHO GD ir Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomoji agentūra (CINEA), kurią prižiūri MOVE GD, kiek tai susiję su išlaidomis mūsų 2021 m. populiacijoje.

5.8. Taikydami **1.1 priede** nurodytą audito metodą ir metodiką, šioje 2021 m. DFP išlaidų kategorijoje tikrinome:

- statistinę reprezentatyvią 243 *operacijų* imtį, apimančią visas šios DFP kategorijos išlaidų rūšis. Mūsų tikslas buvo įvertinti šios išlaidų kategorijos *klaidų* lygį ir prisidėti prie patikinimo pareiškimo. Sanglaudos politikos fondų imtį sudarė 217 operacijų, kurių išlaidos buvo patvirtintos patikinimo ir užbaigimo dokumentų rinkiniuose (įskaitant 213 operacijų, kurias anksčiau patikrino audito institucija), taip pat aštuonios *finansinės priemonės* (2a pakategorė). Į imtį taip pat buvo įtraukta 18 operacijų, kurias tiesiogiai arba netiesiogiai valdė Komisija (keturios pagal 2a pakategorę ir 14 pagal 2b pakategorę);
- darbą, kurį atliko audito institucijos, siekdamos patvirtinti informaciją, pateiktą 33 patikinimo ir (arba) užbaigimo dokumentų rinkiniuose, susijusiuose su 213 operacijų, kurios buvo anksčiau patikrintos;
- darbą, kurį Komisija atliko peržiūrėdama ir tvirtindama 2014–2020 m. patikinimo dokumentų rinkiniuose praneštus likutinius klaidų lygius, ir jos audito darbą, susijusį su tų dokumentų rinkinių tvarkingumo aspektais;
- EMPL GD ir REGIO GD metinėse veiklos ataskaitose pateiktą ir vėliau į Komisijos *metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą* įtrauktą tvarkingumo informaciją.

5.9. Mūsų audito populiaciją (47,9 milijardo eurų) daugiausia sudarė 2014–2020 m. laikotarpio išlaidos, kurios buvo įtrauktos į patvirtintas sąskaitas, pateiktas 2019–2020 ataskaitinių metų patikinimo dokumentų rinkiniuose (402 VP, kurių bendra vertė – 40 milijardų eurų). Į ją taip pat įtrauktos 2007–2013 m. išlaidos pagal 18 VP, kurias Komisija užbaigė arba iš dalies užbaigė⁹ 2021 m. (776 milijonai eurų). Komisija dar nebuvo patvirtinusi jokių 2021–2027 m. laikotarpio VP ir iki 2021 m. pabaigos neatliko jokių šio laikotarpio mokėjimų¹⁰.

5.10. Savo 217 operacijų su patikinimo ir užbaigimo dokumentų rinkiniuose patvirtintomis išlaidomis imtį sudarėme dviem etapais. Pirmiausia atrinkome 33 dokumentų rinkinius (31 iš 2014–2020 m. ir du iš 2007–2013 m.), apimančius 44 VP. Tuomet iš jų atrinkome operacijas, kurias anksčiau tikrino audito institucijos.

⁹ Jei probleminiai klausimai, turintys reikšmingą poveikį, lieka neišspręsti, Komisija apmoka tik neginčijamą sumą. Likutis padengiamas ir VP užbaigiama tik tada, kai išsprendžiami visi neišspręsti probleminiai klausimai.

¹⁰ Žr. **2.6–2.8** dalis.

5.11. Valstybės narės pranešė apie išmokas naudojantis finansinėmis priemonėmis 2019–2020 ataskaitiniais metais pagal 108 VP (2,1 milijardo eurų). Todėl sudarėme papildomą imtį, apimančią aštuonias 2014–2020 m. laikotarpio finansines priemones, pagal kurias buvo atlikti mokėjimai *galutiniam gavėjams* arba jų naudai. Taigi patikrinome 50 paskolų ir 21 *investiciją į nuosavą kapitalą*.

5.12. Be to, 2021 m. Komisija sumokėjo arba patvirtino 5 milijardus eurų už jos *tiesioginio ar netiesioginio valdymo* programas, įskaitant 3,9 milijardo eurų išlaidų pagal 2b pakategorę. Patikrinome 18 operacijų, finansuotų iš ESI, SF įnašo į EITP, CERV, programų „Kūrybiška Europa“ arba „Erasmus+“, imtį.

5.13. *5.1 priede* pateikiamas mūsų operacijų imties ir *kiekybiškai įvertinamų klaidų*, kurias nustatėme 27 valstybėse narėse ir Jungtinėje Karalystėje, pagal 2a pakategorę 2014–2020 m. laikotarpiu suskirstymas.

Operacijų tvarkingumas, metinių veiklos ataskaitų ir kitų bendrųjų valdymo priemonių tvarkingumas

5.14. Šią skyriaus dalį sudaro trys skirsniai. Pirmajame skirsnyje pranešama apie šių metų 243 operacijų imties testavimą, kurį atlikome siekdami suteikti įžvalgą apie pagrindinius klaidų šaltinius. Antrajame skirsnyje pateikiamas mūsų atliktas audito institucijų darbo vertinimas, o trečiasis susijęs su Komisijos darbu. Mūsų išvada dėl sanglaudos politikos išlaidų tvarkingumo informacijos dviejų atsakingų generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose ir metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje yra grindžiama šiuose trijuose skirsniuose pateiktais mūsų nustatytais faktais.

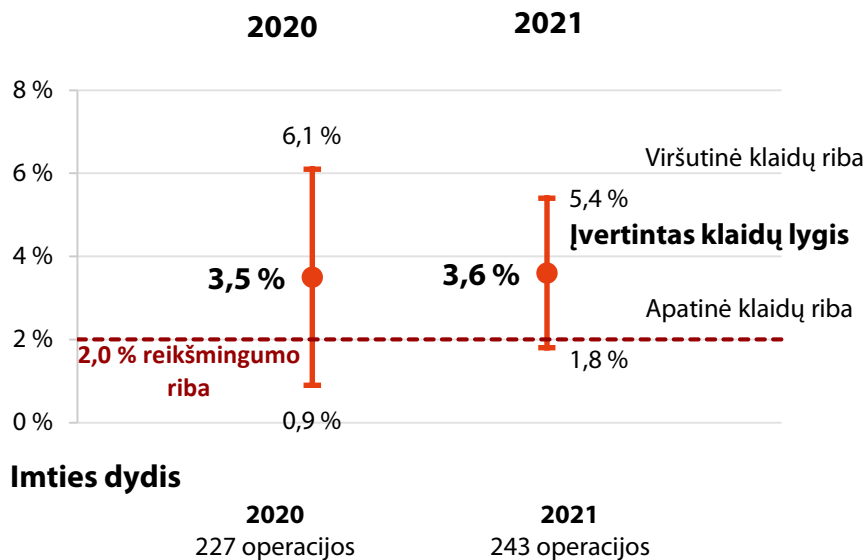
Mūsų atlikto operacijų testavimo ir pakartotinio audito darbo atlikimo / peržiūros rezultatai

5.15. 243 mūsų tikrintose operacijose nustatėme ir kiekybiškai įvertinome 30 klaidų, susijusių su 2a pakategore. Atsižvelgdami į kiekybiškai įvertinamas 56 klaidas, kurias anksčiau nustatė audito institucijos, ir į *programų institucijų* atliktas pataisas (kurių bendra vertė siekia 458 milijonus eurų abiem programavimo laikotarpiams kartu paėmus), vertiname, kad klaidų lygis sudaro 3,6 %¹¹ (žr. **5.2 diagramą**).

¹¹ Įvertintas klaidų lygis tik 2a pakategorėje yra 4,1 % (apatinė klaidų riba – 2,1 %, viršutinė klaidų riba – 6,1 %).

5.2 diagrama. Įvertintas kiekybiškai įvertinamų klaidų poveikis

Įvertintas kiekybiškai įvertinamų klaidų poveikis



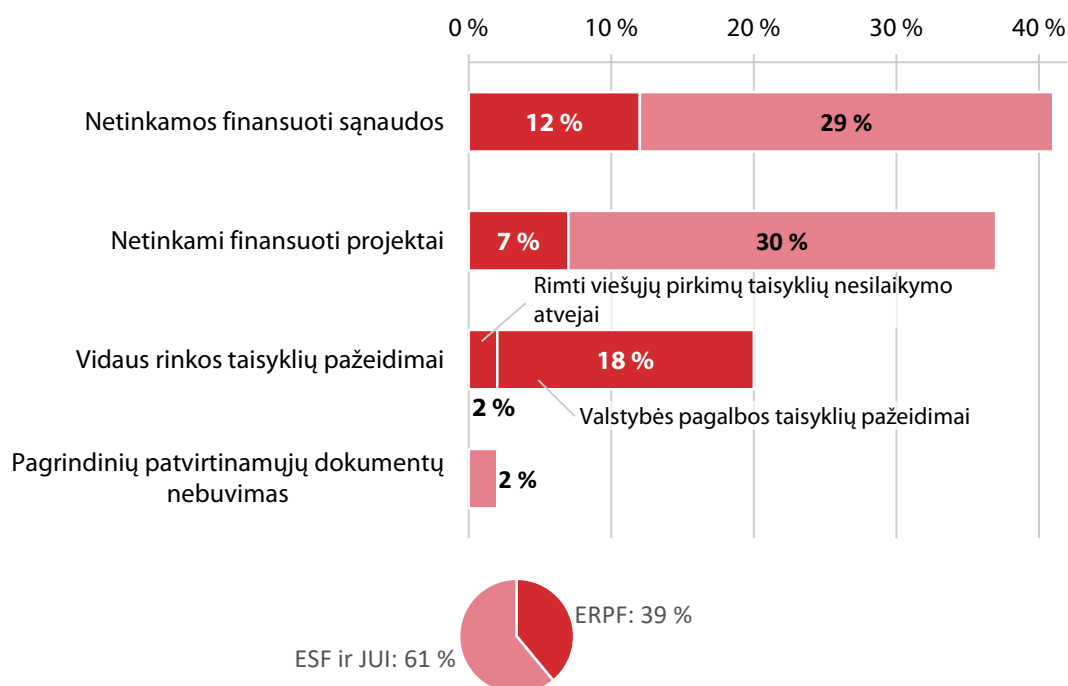
Šaltinis: Audito Rūmai.

5.16. Kiekybiškai įvertinamos klaidos, apie kurias pranešė audito institucijos, buvo susijusios su netinkamomis finansuoti išlaidomis (32 atvejai), *viešaisiais pirkimais* (19 atvejų), trūkstamais patvirtinamaisiais dokumentais (aštuoni atvejai) ir apskaitos bei skaičiavimo klaidomis (du atvejai)¹². Valstybės narės taikė *finansines pataisas*, prireikus jas ekstrapoliuodamos, siekdamos, kad likutinis klaidų lygis būtų iki 2 % reikšmingumo ribos arba mažesnis.

5.17. 5.3 diagramoje parodyta, kaip mūsų nustatytos klaidos pasiskirsčiusios pagal kategorijas (iki atsižvelgiant į finansines pataisas). Netinkamos finansuoti išlaidos ir projektai, vidaus rinkos taisyklių pažeidimai ir pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas labiausiai prisidėjo prie mūsų įvertinto klaidų lygio. Daugiau informacijos apie šias klaidas pateikta 5.18–5.39 dalyse.

¹² Vienai operacijai įtakos gali turėti daugiau nei vienos rūšies klaida.

5.3 diagrama. Nustatytų klaidų pasiskirstymas



Šaltinis: Audito Rūmai.

Netinkamos finansuoti išlaidos

5.18. Savo finansinėse ataskaitose deklaruodamos išlaidas Komisijai valstybių narių institucijos patvirtina, kad šios išlaidos buvo patirtos laikantis taikomų ES ir nacionalinių taisyklių ir kad pagalba buvo suteikta paramos gavėjams ar veiksmams, kurie atitiko VP tinkamumo finansuoti reikalavimus.

5.19. Netinkamos finansuoti sąnaudos yra dažniausia audito institucijų nustatyta klaida. Remiantis audito institucijų ataskaitomis, pagal su Komisija¹³ suderintą bendrąją tipologiją, 57 % visų klaidų, jų nustatytų per 2019–2020 ataskaitinius metus, sudarė šio tipo klaidos.

5.20. Savo imtyje nustatėme netinkamų finansuoti išlaidų papildomų atvejų 19-oje operacijų. Šie atvejai sudarė 63 % mūsų nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir maždaug 1,6 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio (41 % klaidų dalis, žr. **5.3 diagramą**). Kai kuriais atvejais audito institucija aptiko klaidą, bet nesugebėjo jos tinkamai kiekybiškai įvertinti.

¹³ Žr. atitinkamai 2018 ir 2019 m. metinių ataskaitų 6.5 ir 5.7 langelius.

5.21. Pagrindinės netinkamumo finansuoti priežastys buvo netinkami finansuoti dalyviai, ES ar nacionalinių taisyklių nesilaikymas ir su projektu faktiškai nesusijusios išlaidos. **5.1 langelyje** pateiktas netinkamų finansuoti išlaidų pavyzdys.

5.1 langelis

Deklaruotos veiklos, nesusijusios su tinkamumo finansuoti reikalavimus atitinkančia vietoje, išlaidos

Patikrinę vieną ERPF veiksmų programą Nyderlanduose, nustatėme, kad vadovaujančioji institucija deklaravo veiklos, kurią vykdė trys iš 12 partnerių, kurie nebuvo įsikūrę tinkamumo finansuoti reikalavimus atitinkančioje geografinėje vietovėje, išlaidas. Tokiais atvejais pagal *BNR* reikalaujama, kad stebėsenos komitetas pateiktų išankstinį patvirtinimą. Tai nebuvo padaryta. Visų pirma nustatėme, kad nors stebėsenos komitetas svarstė, ar 2016 m. finansuoti šiuos projektus, jis jų neįtraukė į atrinktų projektų sąrašą. Tik 2022 m. vasario mėn. po mūsų audito komitetas priėmė oficialų sprendimą juos įtraukti į programą. Atsižvelgdami į tai, manome, kad šių partnerių deklaruotos išlaidos yra netinkamos finansuoti.

5.22. Keturiuose operacijose nustatėme, kad paramos gavėjai ir programų institucijos patikrino atitiktį pagrindiniams tinkamumo finansuoti reikalavimams remdamosi dalyvių savideklaracijomis, o ne nepriklausomais šaltiniais (žr. **5.2 langelį**).

5.2 langelis

Nepatikrintas dalyvių statusas

Prancūzijoje dviejų JUI projektų dalyvių *NEET* statusas buvo patikrintas tik pagal savideklaracijas.

Pagal vieną susijusią ESF programą paramos gavėjas negalėjo pateikti jokių nepriklausomų įrodymų, kad dalyviai nedirbo, nesimokė ir nedalyvavo mokymuose. Komisijos ir nacionalinių institucijų paprašėme atlikti papildomas patikras, kad būtų galima nustatyti dalyvių statusą. Jos parodė, kad devyni iš 37 dalyvių faktiškai dirbo, todėl jie neatitiko ES paramos skyrimo reikalavimų.

Panašių atvejų nustatėme kitame Prancūzijos projekte ir Airijos ESF VP.

5.23. Paramos gavėjai pasinaudojo *supaprastintu išlaidų apmokėjimu (SIA)* 65 operacijose, arba 27 % mūsų imties, taikydami fiksuotąsias normas, fiksuotuosius vieneto įkainius arba ir viena, ir kita. SIA galima sumažinti paramos gavėjų

administracinį darbo krūvį ir klaidų skaičių. Šiais metais nustatėme klaidų, susijusių su SIA taikymu keturiuose operacijose vienoje valstybėje narėje, tačiau jų kiekybiškai neįvertinome (žr. **5.3 langelį**).

5.3 langelis

Metodai, taikomi kompensuojant paramos gavėjų išlaidas ir deklaruojant ES biudžeto išlaidas SIA atvejais, neatitinka reglamentavimo reikalavimų

Kai taikomas SIA, valstybės narės paramos gavėjui ir Komisijos valstybei narei kompensuojamos išlaidos turėtų būti grindžiamos tuo pačiu metodu (BNR 131 straipsnio 2 dalis).

Airijoje tarpinė įstaiga su paramos gavėjais pasirašė finansavimo raštus, kuriuose buvo numatyta, kad faktinės išlaidos yra kompensavimo pagrindas. Tačiau vėliau vadovaujančioji institucija naudojo SIA, kad apskaičiuotų šiai ESF programai skirtą ES finansavimo sumą. Todėl buvo reikalaujama, kad keturi į mūsų imtį įtraukti paramos gavėjai pateiktų išlaidų deklaracijas, kuriose būtų išvardytos tik su projektu susijusios tiesioginės personalo išlaidos, papildytos fiksuoto dydžio suma kitoms tinkamoms finansuoti išlaidoms padengti.

Tačiau iš tikrųjų Airijos institucijos paramos gavėjams kompensavo faktines išlaidas pagal finansavimo raštuose nustatytus reikalavimus.

Todėl suma, kurią valstybė narė kompensavo paramos gavėjams, ir sumos, kurias Komisija grąžino valstybei narei, buvo grindžiamos įvairių formų parama. Šis metodas taip pat neatitinka SIA reglamentavimo reikalavimų.

Be to, dvigubo ataskaitų teikimo reikalavimas prieštarauja teisės aktų leidėjų ketinimui taikyti SIA, siekiant sumažinti paramos gavėjams tenkančią administracinę naštą.

Netinkami finansuoti projektai

5.24. Nustatėme šešis projektus, kuriems buvo skirta pagalba, nors jie neatitiko tinkamumo finansuoti sąlygų, išvardytų taikomame reglamente ir atitinkamose VP. Trys iš jų buvo atrinkti 2014–2020 m. laikotarpiu, o du – 2007–2013 m. laikotarpiu. Šie projektai sudarė 17 % visų mūsų nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų arba apie 1,4 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio.

5.25. **5.4 langelyje** pateiktas netinkamo finansuoti ERPF projekto pavyzdys.

5.4 langelis

Projektai, kurie anksčiau buvo remiami nacionalinėmis lėšomis, buvo perskirti ES paramai gauti ne tinkamumo finansuoti laikotarpiu

2007–2013 m. veiksmų programų išlaidų tinkamumo finansuoti galutinė data buvo 2015 m. pabaiga. 2016 m. keli projektai buvo atrinkti atgaline data ES bendrajam finansavimui gauti pagal regioninę ERPF programą Italijoje. Regioninės institucijos šiuos projektus laikė tinkamais finansuoti, nes jie buvo įgyvendinti 2015 m. ir anksčiau, tačiau pagal nacionalinę programą ir naudojant nacionalines lėšas. Taip pat nustatėme, kad paramos gavėjas niekada neprašė ES finansavimo.

Veiksmo įtraukimas į VP pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui ir po to, kai buvo patirtos išlaidos, prieštarauja principui, kad tinkamumo finansuoti taisyklės turi būti taikomos sąžiningai, teisingai ir vienodai. Visų pirma visi veiksmai turi būti atrinkti ir įgyvendinti pagal reglamentą.

Projektai, kurie nebuvo vykdomi kaip programos dalis, negali būti laikomi veiksmams pagal 2007–2013 m. BNR, todėl yra netinkami finansuoti.

5.26. Taip pat nustatėme, kad trys į mūsų imtį įtraukti ESF (JUI) projektai neatitiko ES finansavimo reikalavimų, nes pagal juos nebuvo konkrečiai teikiama parama nedirbantiems, nesimokantiems ar mokymuose nedalyvaujantiems jaunuoliams (žr. [5.5 langelį](#)).

5.5 langelis

NEET registracija atgaline data pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą

Auditavome kelis veiksmus, kurie buvo finansuoti pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą Ispanijoje. Keturi iš šių veiksmų buvo susiję su darbdavių socialinio draudimo įmokų, kurios buvo susijusios su laikinosiomis sutartimis, pasirašytomis su NEET (nedirbančiais, nesimokančiais ir mokymuose nedalyvaujančiais asmenimis), lengvatomis.

Pagal nacionalinius JUI teisės aktus ir su šiais veiksmais susijusias VP reikalaujama, kad NEET dalyviai būtų užsiregistravę nacionalinėje *Jaunimo garantijų* sistemoje. Ši registracija suteikia NEET galimybę pasinaudoti įvairiomis pagalbinėmis priemonėmis (pavyzdžiui, individualiomis konsultacijomis ir individualiu veiksmų planavimu, įskaitant specialiai pritaikytas ir individualias paramos sistemas), tačiau taip pat padeda patikrinti, ar jie atitinka NEET reikalavimus.

Trys iš keturių audituotų veiksmų, susijusių su socialinio draudimo lengvatomis, nacionalinėje sistemoje buvo užregistruoti atgaline data, kai kuriais atvejais netgi praėjus keleriems metams po lengvatos taikymo. Nacionalinis subjektas, atsakingas už socialinio draudimo lengvatų valdymą, kurs yra tarpinė institucija ir veiksmų naudos gavėjas, tai padarė neturėdamas jokių ankstesnių žinių apie NEET dalyvius.

Dėl šios registracijos atgaline data buvo neįmanoma patvirtinti dalyvių, kaip nestudijuojančių ar mokymuose nedalyvaujančių asmenų, tinkamumo finansuoti. Kadangi nebuvo tokių patikrinimų, Komisija jau buvo pritaikiusi 25 % finansinę pataisą prieš mums atliekant auditą.

Manome, kad dėl dalyvių registracijos atgaline data trys audituoti veiksmi yra netinkami finansuoti ES lėšomis. Taip yra todėl, kad, be to, kad neįmanoma patikrinti, ar dalyviai mokosi ar dalyvauja mokymuose, jų registracija nacionalinėje sistemoje neatitinka kitų Jaunimo garantijų iniciatyvos ir JUI sąlygų. Svarbiausia, tai reiškia, kad NEET negauna visų papildomų pagal šias dvi sistemas teikiamų galimybių.

5.27. Kitas mūsų tikrintas projektas Ispanijoje (kuris nebuvo susijęs su registracijomis atgaline data) taip pat buvo veiksmo, pagal kurį suteikiamos socialinio draudimo lengvatos ir parama įdarbinant jaunimą tam tikram minimaliam laikotarpiui, dalis. Komisija Ispanijos institucijoms paaiškino, kad turėtų būti skatinamas neterminuotas įdarbinimas. Šiuo tikslu ji jas informavo, kad, jei būtina naudoti laikinąsias sutartis, jos turėtų būti sudarytos ne trumpesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui ir kad ši sąlyga turėtų būti patikrinta prieš patvirtinant išlaidas. Nepaisant to, Ispanijos institucijos patvirtino sutartis, kurių minimali trukmė buvo 28 dienos, t. y. gerokai trumpesnė už Komisijos nurodytą laikotarpį. Todėl manome, kad pagal JUI

prašomos lengvatos, susijusios su šiomis laikinosiomis sutartimis, yra netinkamos finansuoti. Taip pat nustatėme kitų problemų, turinčių įtakos išlaidų tinkamumui finansuoti. Pavyzdžiui, ES finansuojamos socialinio draudimo lengvatos NEET jaunuoliams, laikinai pakeičiantiems kitus darbuotojus, taip pat buvo taikomos ir tiems asmenims, kuriuos jie pakeitė, nors iš esmės pastarajai grupei priklausantys asmenys jau dirbo. Šioje dalyje nurodytos klaidos taip pat taikomos kitiems trims veiksams, kuriuos nustatėme kaip netinkamus finansuoti (žr. [5.5 langelį](#)).

5.28. Panašių problemų nustatėme tikrindami kitus ESF veiksmus ankstesniais metais toje pačioje valstybėje narėje. Jau kelis kartus 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiais pranešėme apie bendrai finansuotus projektus, kurie neatitiko atitinkamos VP ir (arba) atitinkamo reglamento tinkamumo finansuoti reikalavimų, tačiau to nenustatė nei valstybių narių institucijos, nei Komisija¹⁴.

Vidaus rinkos taisyklių pažeidimai

5.29. Šiais metais nustatėme 19 vidaus rinkos taisyklių pažeidimų, iš kurių tris buvo galima kiekybiškai įvertinti. Penki pažeidimai buvo susiję su *valstybės pagalba* ir 14 – su viešaisiais pirkimais.

Vykdamy penkis projektus pažeistos valstybės pagalbos taisyklės

5.30. Valstybės pagalba, nebent ji neviršija *de minimis* viršutinės ribos, yra nesuderinama su vidaus rinka, nes ji gali iškraipyti valstybių narių tarpusavio prekybą. Tačiau yra šios taisyklės išimčių, visų pirma, jei projektas patenka į *Bendrojo bendrosios išimties reglamento (BBIR)*¹⁵ taikymo sritį arba jei Komisija konkrečiai jį patvirtina.

5.31. Šiais metais nustatėme penkis ERPF projektus, kuriuos vykdamy buvo pažeistos ES valstybės pagalbos taisyklės. Manome, kad trys projektai turėjo gauti mažesnį viešąjį finansavimą iš ES ir (arba) valstybių narių, arba iš viso neturėjo jo gauti. Šios klaidos sudarė 0,7 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio. Kiekybiškai neįvertinome kitų dviejų klaidų, nes jos neturėjo poveikio viešojo finansavimo lygiui. Valstybės pagalbos klaidos pavyzdį pateikiame [5.6 langelyje](#).

¹⁴ Pavyzdžiui, 2016 m. metinės ataskaitos 6.3 priedo 8 pavyzdys.

¹⁵ Reglamente (ES) Nr. 651/2014 nurodyta, kad tam tikrų kategorijų pagalba yra suderinama su vidaus rinka (BBIR).

5.6 langelis

Neįtrauktam sektoriui suteikta pagalba

Vengrijoje pagal finansinę priemonę suteikta paskola ir dotacija įmonės mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų veiklai remti. Paskola buvo skirta optimizuotos savaime išsivalančios džiovavimo sistemos sukūrimui, o paramos gavėjas vykdė veiklą pirminiame žemės ūkio sektoriuje. Vadovaujančioji institucija pritarė džiovyklos statybai pagal BBIR regioninės investicinės pagalbos sistemą. Kadangi ši sistema neapima išmokų už žemės ūkio veiklą, projekto statybos elementas buvo netinkamas finansuoti.

Nustatėme kitų valstybės pagalbos klaidų Portugalijoje ir Lenkijoje.

Valstybės narės nustatė daug viešųjų pirkimų klaidų sanglaudos išlaidų srityje

5.32. Viešieji pirkimai yra pagrindinė priemonė siekiant taupiai ir efektyviai panaudoti viešąsias lėšas ir sukurti vidaus rinką. Viešieji pirkimai taip pat yra pagrindinis pažeidimų, apie kuriuos praneša audito institucijos, šaltinis. Mūsų patikrintose operacijose jos buvo aptikusios 19 viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo atvejų ir nustačiusios fiksuoto dydžio pataisas, sudarančias nuo 5 % iki 100 %, kaip numatyta atitinkamuose Komisijos sprendimuose¹⁶. Kalbant apie dažniausiai pasitaikančias klaidas, viešųjų pirkimų pažeidimai sudaro 14 % visų klaidų, apie kurias audito institucijos pranešė 2019–2020 ataskaitinių metų laikotarpiu, bet iš viso jie sudaro 36 % pažeidimų, apie kuriuos buvo pranešta, vertės.

5.33. Šiais metais patikrinome 133 darbų, paslaugų ar prekių pirkimo procedūras. Didžioji dauguma jų buvo susijusi su projektais, bendrai finansuojamais iš ERPF ir (arba) SF veiksmų programų. Aštuonios iš 133 procedūrų yra susijusios su projektais pagal 2b pakategorę, kurioms taip pat taikomos viešųjų pirkimų taisyklės.

5.34. Aštuoniose sanglaudos procedūrose nustatėme ES ir (arba) nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo atvejų, kurių nebuvo nustačiusios audito institucijos. Vienu atveju buvo padarytas sunkus pažeidimas, turėjęs įtakos pirkimo procedūros rezultatams, ir jį nurodėme kaip kiekybiškai įvertinamą klaidą. Jis sudarė 3 % visų mūsų nustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų, arba apie 0,1 procentinio

¹⁶ Komisijos sprendimas C(2013) 9527, pakeistas [Komisijos sprendimu C\(2019\) 3452](#) (ir jo [priedu](#)), kuriuo nustatomos gairės dėl finansinių pataisų taikymo Sąjungos finansuojamoms išlaidoms dėl taikomų viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo.

punkto įvertinto klaidų lygio. Klaidos, kurių neįvertinome kiekybiškai, buvo susijusios su kriterijų, dėl kurių tam tikros įmonės negalėjo dalyvauti konkurse, naudojimu.

Konkretūs viešųjų pirkimų trūkumai, turintys įtakos tiesioginio valdymo operacijoms

5.35. 2020 m. balandžio mėn. Komisija aktyvavo Skubios paramos priemonę (SPP)¹⁷ ir paskelbė komunikatą, kuriame paaiškinamos viešųjų pirkimų galimybės sprendžiant su COVID-19 krize susijusius klausimus¹⁸. Komunikate teigiama, kad ES viešųjų pirkimų taisyklės suteikė reikalingų priemonių, kad sveikatos krizės metu būtų galima įveikti prekių, paslaugų ir prireikus papildomos infrastruktūros įsigijimo sunkumus. Komunikate taip pat paaiškintos derybų be išankstinio skelbimo apie pirkimą procedūrų taikymo taisyklės, įskaitant, pavyzdžiui, tai, kad jos turėtų būti naudojamos tik neatidėliotiniams poreikiams patenkinti.

5.36. Septynios iš 18 mūsų imties operacijų pagal 2b pakategorę buvo susijusios su mokėjimais, atliktais pagal ESI 2021 m. Šešiais iš šių atvejų nustatėme paslaugų ar prekių pirkimo trūkumų. Vienu atveju valstybės narės institucija nesilaikė ES viešųjų pirkimų taisyklių, nes klaidingai įvertino, kad jos netaikomos išlaidoms, kurių ji prašė iš Komisijos. Kitu atveju Komisija pasinaudojo ankstesne sutartimi, kuri nebuvo visiškai pritaikyta įsigytoms paslaugoms. Likę keturi atvejai susiję su Komisijos vykdomo sutarčių sąlygų įgyvendinimo ir tikrinimo trūkumais (žr. [5.7 langelį](#)).

¹⁷ Reglamentas (ES) 2020/521, kuriuo aktyvuojamas skubios paramos teikimas atsižvelgiant į COVID-19 protrūkį.

¹⁸ 2020 m. balandžio 1 d. [Komisijos komunikatas 2020/C 108/I/01](#) – Europos Komisijos gairės, kaip naudotis viešųjų pirkimų sistema COVID-19 krizės sukeltos nepaprastosios padėties sąlygomis.

5.7 langelis

Sutarčių sąlygų tikrinimo ir įgyvendinimo trūkumai

Komisija sudarė išankstinio pirkimo sutartis dėl COVID-19 vakcinų dozių su aštuoniais gamintojais. Mūsų auditas apėmė Komisijos išankstinių mokėjimų, susijusių su keturiomis išankstinio pirkimo sutartimis pagal ESI, *patvirtinimą*. Pagal visa apimančią Komisijos ir valstybių narių susitarimą, bet kokios vakcinų pirkimo kaina ir išankstinio finansavimo išlaidos turėjo būti pagrįstos skaidriu gamybos išlaidų ir iš kitų viešųjų šaltinių jau skirtų išteklių įverčiu. Be to, gamintojai turėjo naudoti išankstinius mokėjimus pagal išankstinio pirkimo sutartis, kad išvengtų būtinų investicijų į vakcinų kūrimą, klinikinius tyrimus ir būtinų didelio masto gamybos pajėgumų užtikrinimą visoje vertės grandinėje, kad būtų galima ES greitai panaudoti milijonus vakcinų dozių.

Nustatėme, kad procedūromis nebuvo užtikrintas skaidrus gamybos sąnaudų įvertinimas. Be to, nebuvo atlikta jokių specialių patikrų vietoje, siekiant įsitikinti, ar išankstiniai mokėjimai buvo panaudoti pagal paskirtį. Vienas gamintojas teigė, kad jam nereikia jokio išankstinio finansavimo, kad būtų išvengta būtinų investicijų rizikos, tačiau Komisija vis dėlto sutarė dėl išankstinio mokėjimo. Galiausiai dviejose iš mūsų audituotų išankstinio pirkimo sutarčių buvo nustatytas įpareigojimas tiekti vakcinų dozes negaunant pelno. Mums nepavyko iš Komisijos gauti kokių nors įrodymų, kad į kainas, pagal kurias buvo sumokėta dviem atitinkamiems gamintojams, nebuvo įtraukta pelno marža.

5.37. Šių klaidų kiekybiškai neįvertinome, nes kiekvienu atveju tikrinome išimtinio pandemijos pobūdžio skatinamą tiesioginių sutarčių sudarymą. 2022 m. paskelbėme specialiąją ataskaitą dėl COVID-19 vakcinų pirkimo¹⁹.

Pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas

5.38. Paramos gavėjai ir programų institucijos yra įpareigoti taikyti sistemas ir procedūras, kuriomis būtų užtikrinama tinkama *audito seka*. Tai apima dokumentais patvirtintų įrašų tvarkymą. Patvirtinamųjų dokumentų ir informacijos nebuvimas sudarė 15 % visų 2019–2020 ataskaitinių metų klaidų, kurias nurodė audito institucijos. ESF atveju ši dalis sudarė 13 %, o ERPF ir (arba) SF atveju – 19 %, nors šios lėšos sudarė atitinkamai 30 % ir 2 % visos klaidų vertės.

¹⁹ [Specialioji ataskaita 19/2022](#) „COVID-19 vakcinų pirkimas Europos Sąjungoje. Po lėtos pradžios parūpinta pakankamai dozių, tačiau proceso veiksmingumas nepakankamai įvertintas“.

5.39. Nustatėme, kad keturiose iš mūsų tikrintų operacijų trūko patvirtinamosios informacijos arba dokumentų. Kiekybiškai įvertinome dvi iš šių klaidų, nes programų institucijos arba paramos gavėjai negalėjo pateikti svarbiausių dokumentų, kuriais būtų galima įrodyti atitiktį tinkamumo finansuoti sąlygoms. Tai sudarė apie 7 % mūsų kiekybiškai įvertintų operacijų arba 0,1 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio.

Mūsų atliktas audito institucijų darbo vertinimas

5.40. Audito institucijos yra „antroji gynybos linija“ išlaidų patikinimo ir kontrolės sistemoje. Jos imties pagrindu tikrina vadovaujančiųjų institucijų Komisijai deklaruotų išlaidų tvarkingumą. Šiais metais įvertinome 23 iš 116 audito institucijų darbą 19 valstybių narių ir Jungtinėje Karalystėje. Mūsų imtį sudarė 31 patikinimo ir du užbaigimo dokumentų rinkiniai. Visais šiais atvejais audito institucijos pradžioje buvo nurodžiusios 2 % arba žemesnį likutinį klaidų lygį.

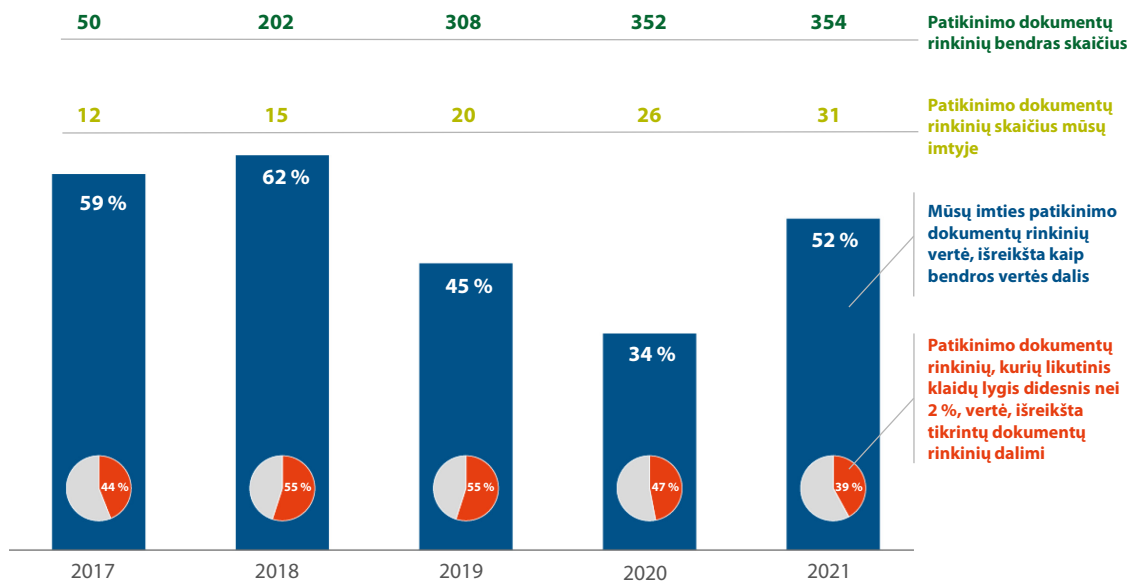
5.41. Atsižvelgdama į savo atliktą audito darbą ir preliminarious mūsų auditų rezultatus, Komisija savo metinėse veiklos ataskaitose pakoregavo devynių iš 31 mūsų imties patikinimo dokumentų rinkinių likutinį klaidų lygį ir jis viršijo 2 % (39 % į imtį įtrauktų išlaidų). Tai apima du atvejus, kai Komisija neįtraukė avansų finansinėms priemonėms, kurias anksčiau buvo įtraukusios audito institucijos. Šiais dviem atvejais nenustatėme jokių papildomų klaidų (5 % į imtį įtrauktų išlaidų).

5.42. Tačiau su šių metų imtimi susijęs mūsų darbas rodo, kad 12 iš 31 patikinimo dokumentų rinkinių (atitinkančių 39 % į imtį įtrauktų išlaidų) likutinis klaidų lygis viršijo 2 %, taip pat atsižvelgiant į papildomas klaidas, nustatytas po Komisijos patikrinimų.

5.43. Nuo 2017 m. kasmet tikriname patikinimo dokumentų rinkinių imtį. Per tą laiką bent kartą apėmėme 69 patikinimo dokumentų rinkinius 24 valstybėse narėse²⁰ ir Jungtinėje Karalystėje, o tai kiekvienais metais sudaro 34–62 % metinėse ataskaitose patvirtintų išlaidų. Atsižvelgiant į Komisijos atliktus patikslinimus ir mūsų pačių audito metu nustatytus faktus, 37 iš šių dokumentų rinkinių (54 %) likutinis klaidų lygis viršijo 2 % per mažiausiai vienus metus. 37 dokumentų rinkiniai nuolat sudarė ne mažiau kaip 39 % mūsų imties išlaidų (žr. [5.4 diagramą](#)). Tai rodo, koku mastu audito institucijos neteisingai nurodo, kad likutiniai klaidų lygiai nesiekia 2 % reikšmingumo ribos.

²⁰ Visos valstybės narės, išskyrus Daniją, Liuksemburgą ir Maltą.

5.4 diagrama. Patikinimo dokumentų rinkiniai, kurių likutinis klaidų lygis viršija 2 % (2017–2021 m.)

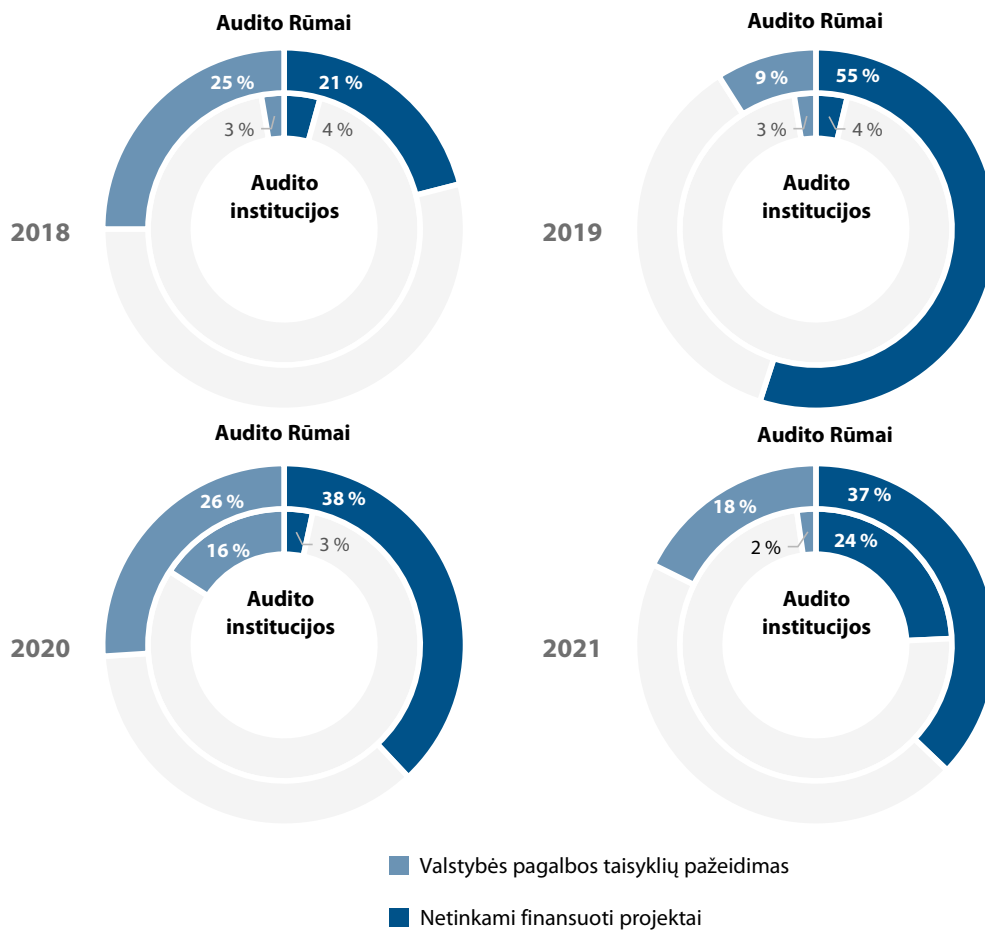


Šaltinis: Audito Rūmai.

5.44. Iš mūsų audito rezultatų per pastaruosius penkerius metus matyti, kad šiuo metu taikomos kontrolės priemonės dar nepakankamai kompensuoja būdingą didelę klaidų riziką šioje srityje. Tai ypač pasakytina apie vadovaujančiąsias institucijas, kurių atliekami patikrinimai vis dar yra iš dalies neveiksmingi, siekiant išvengti paramos gavėjų deklaruojamų išlaidų netikslumų ar juos nustatyti. Nors audito institucijos atlieka vieną iš pagrindinių vaidmenų patikinimo sistemoje siekiant sanglaudos, veiksminga valdymo kontrolė yra būtina norint užtikrinti veiksmų veiksmingumą ir jų atitiktį teisinei sistemai.

5.45. Pagrindinis veiksnys, darantis poveikį įvertintam klaidų lygiui, yra menkas vadovaujančiųjų institucijų sprendimų priėmimas, pavyzdžiui, tvirtinant netinkamus finansuoti projektus arba neteisėtą valstybės pagalbą. Taip pat pastebėjome, kad audito institucijos praneša apie santykinai žemą tokio tipo klaidų lygį. [5.5 diagramoje](#) pateikta šios problemos apžvalga.

5.5 diagrama. Netinkamų finansuoti projektų ir valstybės pagalbos klaidų dalis



Šaltinis: Audito Rūmai.

5.46. Vienas iš svarbių patikinimo ir kontrolės sistemos veiksmingumo veiksnių yra geras vadovaujančiųjų ir audito institucijų bendradarbiavimas ir grįžtamas ryšys. Nustatėme gerą patirtį, iš kurios matyti, kaip vadovaujančiųjų ir audito institucijų bendradarbiavimas gali pagerinti patikrų kokybę ir dėl to sumažinti klaidų skaičių (žr. [5.8 langelį](#)).

5.8 langelis

Vadovaujančiųjų ir audito institucijų bendradarbiavimas

Bulgarijos audito institucija bendradarbiauja su vadovaujančiosiomis institucijomis savo svetainėje skelbdama²¹:

- o savo sistemų auditų ir veiksmų auditų (įskaitant viešųjų pirkimų procedūras ir valstybės pagalbą) kontrolinius sąrašus, kuriuos atitinkamai turi naudoti vadovaujančiosios institucijos;
- o audito metu nustatytų klaidų metinę analizę, ir
- o viešųjų pirkimų pažeidimų santrauką su gairėmis, kaip jų išvengti.

Nenustatėme jokių pažeidimų operacijose, kurias peržiūrėjo ši audito institucija ir jas įtraukėme į mūsų 2021 m. imtį.

Kai kurioms audito institucijoms reikia patobulinti audito seką sudarant savo imtį

5.47. Dėl didelio pagal kiekvieną VP bendrai finansuojamų veiksmų skaičiaus audito institucijos turi pasinaudoti imčių sudarymu, kad galėtų susidaryti nuomonę dėl išlaidų tinkamumo finansuoti. Siekiant gauti patikimus rezultatus, imtys turi būti reprezentatyvios audituojamos populiacijos atžvilgiu ir, kaip paprastai, turi būti grindžiamos statistiškai patikimu metodu. Reaguodama į COVID-19 krizę, Komisija pateikė Bendrųjų nuostatų reglamento pakeitimą, kuriuo 2019–2020 ataskaitinių metų laikotarpiu išplečiama galimybė kaip išskirtinę ir laikiną priemonę naudoti nestatistinės imties sudarymą²². Vis dėlto nustatėme, kad audito institucijos taikė *statistinės imties sudarymą* didžiajai daliai iš 31 patikinimo dokumentų rinkinio, įtraukto į mūsų imtį (t. y. 87 % dokumentų rinkinių, apimančių 190 iš 21 operacijų).

5.48. Tačiau sudarant šešių patikinimo dokumentų rinkinių imtį audito sekoje radome spragų. Nors tai neturėjo įtakos reprezentatyvumui, manome, kad audito institucijos turi užtikrinti, kad imties sudarymo procese būtų išsami ir tinkama audito seka.

²¹ Bulgarijos vykdomosios agentūros „ES fondų auditas“ misija.

²² Reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį.

Tebėra trūkumų, susijusių su tuo, kaip audito institucijos atlieka ir patvirtina dokumentais savo darbą

5.49. Pagal *tarptautinius audito standartus* reikalaujama, kad auditoriai savo patikras patvirtintų dokumentais, be kita ko, pateiktų aiškias nuorodas į visus dokumentus, kurie yra labiausiai susiję su audituojamomis išlaidomis²³. Taip jiems sudaromos sąlygos būti atskaitingiems už savo darbą ir padedama vidaus arba išorės vertintojams daryti išvadas dėl patikrų apimties ir pakankamumo. Dėl nepakankamų arba netinkamų klausimų ar atsakymų kontroliniuose sąrašuose didėja rizika, kad pažeidimai nebus aptikti.

5.50. Dėl 104 (49 %) į mūsų imtį įtrauktų operacijų galėjome padaryti išvadą remdamiesi savo atlikta audito institucijų darbo peržiūra. 109 (51 %) operacijose nustatėme trūkumų, susijusių su to darbo apimtimi, kokybe ir (arba) dokumentavimu, ir dėl to turėjome pakartoti atitinkamas audito procedūras. Pagrindinė trūkumų priežastis buvo ta, kad audito bylose saugomi dokumentai ne visada buvo pakankami, kad patyręs auditorius, anksčiau nesusijęs su šiuo auditu, padarytų tokias pačias išvadas kaip ir pirminis auditorius. Dėl 43 operacijų (iš viso – 20 %) buvome priversti kreiptis į paramos gavėjus dėl būtinų audito dokumentų.

5.51. 25 iš 109 operacijų (12 dokumentų rinkinių, iš kurių 11 buvo susiję su 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu), kurių pakartotinį auditą atlikome, nustatėme anksčiau audito institucijos nenustatytų kiekybiškai įvertinamų klaidų.

5.52. Kaip ir praėjusiais metais²⁴, audito institucijų darbo peržiūros metu vertinome, ar kontroliniai sąrašai, kuriuos jos naudojo atlikdamos veiksmų auditą, sudarė sąlygas tinkamai sumažinti *sukčiavimo* riziką. Nustatėme, kad 38 % 2014–2020 m. laikotarpio veiksmų (81 iš 213) buvo audituoti naudojant kontrolinį sąrašą, kuriame buvo aiškiai nagrinėjama sukčiavimo rizika, o tai yra pagerėjimas, palyginti su praėjusiais metais mūsų nustatytu 21 % lygiu.

²³ ISA 230 Audito patvirtinimas dokumentais.

²⁴ 2020 m. metinės ataskaitos 5.45 ir 5.46 dalys.

Komisijos patikinimo darbas ir likutinio klaidų lygio nurodymas metinėse veiklos ataskaitose

5.53. Metinės veiklos ataskaitos yra pagrindinė Komisijos generalinių direktoratų priemonė, skirta pranešti, ar jie turi pakankamą patikinimą, kad kontrolės procedūromis užtikrinamas išlaidų tvarkingumas.

Komisijos pagrindinis su tvarkingumu susijęs veiklos rezultatų rodiklis metinėse veiklos ataskaitose yra žemiau reikšmingumo ribos, o didžiausio klaidų lygio įvertis ją viršija

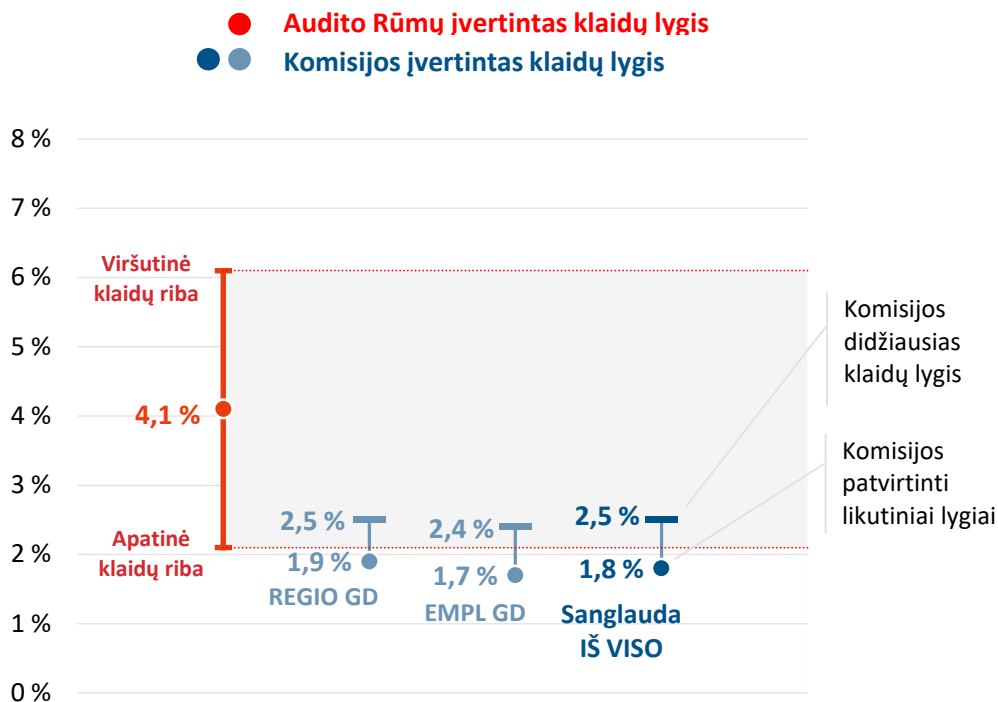
5.54. Sanglaudos srityje Komisija naudoja atskirus likutinius klaidų lygius, apie kuriuos praneša valstybės narės, savo pačios tvarkingumo užtikrinimo darbo rezultatus ir kitą turimą informaciją, kad apskaičiuotų vidutinį svertinį klaidų lygį. Šį lygį Komisija nurodo kaip su tvarkingumu susijusį vieną iš pagrindinių *veiklos rezultatų* rodiklių (PVRR). 2021 m. PVRR yra grindžiamas paskelbtais 2019–2020 ataskaitinių metų individualiais lygiais, neįskaitant finansinėms priemonėms sumokėtų avansų poveikio. Komisija taip pat apskaičiuoja aukščiausią lygį.

5.55. REGIO GD pranešė apie 1,9 % PVRR ir 2,5 % aukščiausią lygį. EMPL GD nurodytas lygis buvo 1,7 % PVRR, o didžiausios rizikos lygis – 2,4 %. Abiejose metinėse veiklos ataskaitose paaiškinama, kad nustatant didžiausius lygius atsižvelgiama į su valstybėmis narėmis vis dar svarstomus audito rezultatus ir siekiama pašalinti klaidų riziką, nesusijusią su per metus (Komisijos arba mūsų) audituotų VP operacijų imtimi. Palyginti su ankstesniais metais, didžiausi lygiai taip pat gali apimti papildymą arba fiksuotąją normą neaudituotioms VP (žr. [5.62](#) dalį)²⁵.

5.56. [5.6 diagramoje](#) apžvelgiami pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai, kuriuos Komisija nurodė 2020 m. metinėse veiklos ataskaitose.

²⁵ REGIO GD 2021 m. metinės veiklos ataskaitos 51 išnaša ir EMPL GD metinės veiklos ataskaitos 73 išnaša.

5.6 diagrama. Sanglaudos srities Komisijos PVRR, palyginti su mūsų įvertintu klaidų lygiu



Šaltinis: Audito Rūmai.

5.57. 2021 m. MVVA Komisija nurodė:

- Dėl visos DFP 2 išlaidų kategorijos, bendra rizika atliekant mokėjimą siekia nuo 1,7 % iki 2,3 %, remiantis įvairių generalinių direktoratų nustatytais su rizika susijusiomis sumomis. Mūsų klaidų intervalas DFP 2 išlaidų kategorijoje yra nuo 1,8 % iki 5,4 %, o įvertintas klaidų lygis – 3,6 %.
- DFP 2a sanglaudos išlaidų pakategorėje bendra rizika atliekant mokėjimą siekia nuo 1,8 % iki 2,5 %²⁶, taip pat remiantis generalinių direktoratų nustatytais su rizika susijusių sumų ir jų PVRR įverčiais. Mūsų klaidų intervalas DFP 2a pakategorėje yra nuo 2,1 % iki 6,1 %, o įvertintas klaidų lygis – 4,1 %.

5.58. Todėl trečius metus iš eilės Komisijos aukščiausi klaidų lygiai patenka į mūsų pačių klaidų intervalo įverčius. Tuo pačiu laikotarpiu MVVA nurodyti lygiai (ir MVA nurodyti konkretūs lygiai) buvo nuolat žemesni už mūsų klaidų lygio įvertį (žr. [5.6 diagramą](#)).

²⁶ 2021 m. MVVA, III tomas, p. 21.

Komisija patobulino didžiausios rizikos vertinimo metodiką, tačiau jos patikinimo modelyje išlieka būdinga rizika

5.59. 2021 m. paskelbėme specialiąją ataskaitą, kurioje pateikėme išsamią informaciją apie metinio klaidų lygio, nurodyto metinėse veiklos ataskaitose ir sanglaudos išlaidų metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje, tinkamumą, patikimumą ir nuoseklumą²⁷.

5.60. Pagrindinėmis ataskaitos išvadamis patvirtinti pastaraisiais ketveriais metais mūsų metinėse ataskaitose nustatyti faktai²⁸, visų pirma, kad:

- Komisija pateikia minimalų klaidų lygio įvertį, kuris nėra galutinis (VP lygiu metinėse veiklos ataskaitose ir metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje);
- kadangi atliekant dokumentų peržiūras gali nepavykti aptikti ir ištaisyti reikalavimų neatitinkančių išlaidų, jos turi ribotą vertę patvirtinant likutinio bendro klaidų lygio, apie kurį pranešė audito institucijos, pagrįstumą;
- audito institucijų rizikos įvertinimas ne visada turi įtakos tam, ar jos atrenkamos atitikties auditui;
- dėl kontrolės procesui būdingų laiko apribojimų daugumai VP, kuriose Komisijai atlikus audito darbą nustatytas reikšmingas klaidų lygis, ankstesnėje metinėje veiklos ataskaitoje nebuvo taikomos išlygos.

5.61. Toje pačioje ataskaitoje taip pat pastebėjome, kad tais atvejais, kai audito institucijos nurodė bendrą klaidų lygį, apimančį dviejų generalinių direktoratų valdomas lėšas, šie generaliniai direktoratai sistemingai nekoordinavo tolesnių ataskaitų teikimo. Šiomis aplinkybėmis nuo to laiko atkreipėme dėmesį į Komisijos audito ir vertinimo darbo nuoseklumą, pasiektą 2021 m. liepos mėn. įsteigus Jungtinį sanglaudos audito direktoratą, kuris vykdo visą su sanglaudos išlaidomis susijusią audito veiklą.

5.62. Atsižvelgdama į mūsų rekomendacijas, Komisija peržiūrėjo savo didžiausios rizikos apskaičiavimo metodiką. Visų pirma dabar ji taiko papildymą neaudituotioms VP, grindžiamą tos pačios audito institucijos kitų VP praneštais klaidų lygiais, arba fiksuotąją normą, jei audito institucija dar nebuvo audituota (žr. 5.55 dalį). Tačiau

²⁷ Specialioji ataskaita 26/2021 „Išlaidų tvarkingumas įgyvendinant ES sanglaudos politiką: Komisija kasmet atskleidžia minimalų įvertintą klaidų lygį, kuris nėra galutinis“.

²⁸ 2018 m. metinės ataskaitos 6.62 ir 6.63 dalys.

Komisija neatlieka šių patikslinimų ankstesnių ataskaitinių metų audituotoms VP – šiuo atveju ji ir toliau remiasi savo dokumentų peržiūromis. Kaip paaiškinta 5.60 dalyje, dokumentų peržiūroms būdingi apribojimai, palyginti su atitikties auditais. Be to, papildymo lygio gali nepakakti, kad būtų atsižvelgta į klaidas, kurių Komisija neaptiko atlikdama savo atitikties auditus.

Atlikdama atitikties auditus Komisija ir toliau nustato pažeidimų

5.63. Metinėse veiklos ataskaitose pateikiamos informacijos apie tvarkingumą patikimumas labai priklauso nuo programų institucijų atliekamo darbo kokybės. Komisija atlieka atitikties auditus, siekdama peržiūrėti ir įvertinti audito institucijų darbą. Šių auditų tikslas – gauti pakankamą patikinimą, kad Komisijai gaunant finansines ataskaitas, neliko jokių didelių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumų, kurie buvo nenustatyti, apie kuriuos nebuvo pranešta ir kurie dėl to nebuvo neištaisyti.

5.64. 2021 m. Komisija atliko 24 atitikties auditus, dažnai apimančius ERPF / SF ir ESF / JUI programas. 18 iš šių auditų Komisija padarė išvadą, kad audito institucijų 2019–2020 ataskaitinių metų metinėse kontrolės ataskaitose nurodyti likutiniai klaidų lygiai yra per žemai įvertinti, todėl Komisija šiuos lygius padidino. 8 atvejais likutinis lygis buvo padidintas virš 2 % reikšmingumo ribos.

Metinėse veiklos ataskaitose nėra nuorodos į Vengrijai taikomą procedūrą dėl teisinės valstybės

5.65. 2021 m. sausio 1 d. ES pristatė naują reglamentą, skirtą apsaugoti savo finansinius interesus nuo valstybių narių padarytų teisinės valstybės principų pažeidimų²⁹. 2022 m. balandžio 27 d. Komisija išsiuntė Vengrijai raštišką pranešimą dėl tariamų teisinės valstybės principų pažeidimų. Kad Komisija galėtų tai padaryti, ji pagal reglamentą turi turėti pagrįstą pagrindą manyti, kad šie pažeidimai turi įtakos arba yra didelė rizika, kad tai turės įtakos patikimam ES biudžeto finansų valdymui arba ES finansiniams interesams. Savo 2021 m. metinėse veiklos ataskaitose nei EMPL GD, nei REGIO GD nepateikė jokių nuorodų į šią vykstančią procedūrą arba į tai, kokios įtakos ji gali turėti patikinimui, kurį Komisija gali gauti iš Vengrijos kontrolės ir patikinimo sistemos.

²⁹ Reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

5.66. Iš bendrų audito įrodymų, kuriuos gavome ir pateikėme šiame skyriuje, matyti, kad srities „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ išlaidų klaidų lygis buvo reikšmingas. DFP 2 išlaidų kategorijos atveju, mums atlikus operacijų testavimą nustatytas bendras 3,6 % klaidų lygis.

5.67. Visos šiame skyriuje kiekybiškai įvertintos klaidos yra susijusios su 2a išlaidų pakategorės išlaidomis, kurių bendras įvertis yra 4,1 %.

5.68. 2014–2020 m. programavimo laikotarpio sanglaudos išlaidų kontrolės ir patikinimo sistema buvo sukurta siekiant užtikrinti, kad metiniai likutiniai klaidų lygiai būtų mažesni už reikšmingumo ribą. Iš mūsų atlikto audito matyti, kad būtina toliau tobulinti tai, kaip šią sistemą taiko tiek valstybių narių programų institucijos, tiek Komisija.

5.69. Dėl klaidų, apie kurias pranešė audito institucijos, skaičiaus, kaip ir dėl mūsų audito rezultatų, galima teigti, kad valstybių narių valdymo kontrolės priemonėmis ne visada veiksmingai neužkertamas kelias paramos gavėjų deklaruotų išlaidų pažeidimams arba jie neaptinkami.

5.70. Be to, trūkumai, kuriuos nustatėme kelių į mūsų imtį įtrauktų audito institucijų darbe (žr. [5.40–5.52](#) dalis), šiuo metu riboja galimybę pasikliauti šiuo darbu. 12 iš 31 2014–2020 m. laikotarpio patikinimo dokumentų rinkinio perskačiuotas lygis viršijo 2 % reikšmingumo ribą. Devyniuose iš 12 šių patikinimo dokumentų rinkinių Komisija pakoregavo likutinius klaidų lygius iki daugiau nei 2 %. Tai darydama, ji taip pat atsižvelgė į mūsų atliktą audito darbą.

5.71. Nuo 2017 m. mūsų metinių imčių patikinimo dokumentų rinkiniai nuolat sudarė daugiau kaip trečdalį Komisijos patvirtintų išlaidų. Į patikinimo dokumentų rinkinius įtrauktų išlaidų, kurių likutiniai lygiai viršija 2 %, dalis sumažėjo nuo 55 % 2018 m. iki 39 % 2021 m. (žr. [5.4 diagramą](#)).

5.72. 2019–2020 ataskaitinių metų metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje pateikta informacija apie tvarkingumą patvirtinama, kad sanglaudos išlaidų srityje buvo reikšmingas klaidų lygis (2,5 %). Dėl [5.60](#) dalyje nurodytų problemų abu

5.55 dalyje nurodyti Komisijos lygiai turi būti laikomi minimaliais įverčiais. Šiame kontekste pažymime, kad Komisijos aukščiausi lygiai patenka į žemutinę mūsų klaidų intervalo pusę ir yra žemiau mūsų įvertinto klaidų lygio (žr. **5.6 diagramą**).

5.73. Savo metinėse veiklos ataskaitose Komisija (EMPL GD ir REGIO GD) neatskleidė jokios informacijos apie Vengrijai taikomą procedūrą dėl teisinės valstybės, įskaitant tai, kokios įtakos ji gali turėti patikinimui, kurį Komisija gali gauti iš Vengrijos kontrolės ir patikinimo sistemos dėl išlaidų tvarkingumo.

5.74. Dėl operacijų, kurias auditavome pagal DFP 2b pakategorę, Komisija nepatikrino visų išankstinio pirkimo sutarčių su COVID-19 vakcinų dozių gamintojais finansinių sąlygų. Taip pat nustatėme viešųjų pirkimų trūkumų pagal Skubios paramos teikimo ES priemonę. Šių klaidų kiekybiškai neįvertinome, nes kiekvienu atveju tikrinome išimtinio pandemijos pobūdžio skatinamą tiesioginių sutarčių sudarymą.

Rekomendacijos

5.75. **5.2 priede** pateikti tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos trys mūsų 2018 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, metu nustatyti faktai. Iš jų Komisija visiškai įgyvendino dvi rekomendacijas, o viena buvo įgyvendinta daugeliu atžvilgių.

5.76. 6.2 ir 6.3 rekomendacijas laikome įgyvendintomis. Tai grindžiame tuo, kad pagal 6.2 rekomendaciją dėl neteisėto mokėjimų išskaitymo Komisija nuosekliai tikrina, ar mokėjimai paramos gavėjams atliekami laiku, ir prireikus pateikia valstybėms narėms taisomąsias rekomendacijas. Dėl 6.3 rekomendacijos dėl 2014–2020 m. užbaigimo tvarkos Komisija nustatė pagrindines rizikas, turinčias įtakos programų užbaigimui, ir į jas atsižvelgė rengdama užbaigimo gairių projektą.

5.77. Taip pat peržiūrėjome 2019 ir 2020 m. metinių ataskaitų rekomendacijas, dėl kurių reikėjo nedelsiant imtis veiksmų arba kurios buvo skirtos įgyvendinti 2021 m., taip pat vis dar aktualias 2017 m. metinėje ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, kurios dar nebuvo visiškai įgyvendintos.

5.78. Remdamiesi šia peržiūra ir savo 2021 m. nustatytais faktais bei padarytomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame:

5.1 rekomendacija. Paramos gavėjams taikomas išlaidų kompensavimo metodas, kai programai skirtam ES įnašui nustatyti taikomas SIA

Vadovaujančiosioms institucijoms pakartoti reikalavimus, susijusius su kompensavimu paramos gavėjams naudojant metodiką, kuri skiriasi nuo SIA, taikomo apskaičiuojant mokėjimus valstybėms narėms iš ES biudžeto, ypač atsižvelgiant į šiais metais nustatytą padėtį Airijos ESF veiksmų programoje.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2022 m. gruodžio mėn.

5.2 rekomendacija. Nacionalinių sistemų indėlis į ESF tikslus

Užtikrinti, kad, kai veiksmų programos grindžiamos esamomis nacionalinėmis sistemomis, įgyvendinant veiksmą būtų veiksmingai prisidedama prie programos tikslų įgyvendinimo, ypač atsižvelgiant į šiais metais nustatytą padėtį, susijusią su NEET dalyviais pagal Ispanijos ESF / JUI veiksmų programas.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2022 m. lapkričio mėn.

5.3 rekomendacija. Programų institucijų atliekamas NEET statuso tikrinimas

Programų institucijoms pakartoti, kad jos turi patvirtinti NEET dalyvių statusą prieš pateikdamos 2014–2020 m. laikotarpio ESF / JUI programų išlaidų deklaracijas. Šios tinkamumo patikros turėtų būti atliekamos remiantis patikimais ir patikrintais šaltiniais, ypač atsižvelgiant į šiais metais nustatytą padėtį Prancūzijos ir Airijos ESF / JUI veiksmų programose.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2022 m. gruodžio mėn.

5.4 rekomendacija. Gamintojų laikymasis išankstinių COVID-19 vakcinų pirkimo sutarčių

Patikrinti, ar COVID-19 vakcinų gamintojai laikosi išankstinių pirkimo sutarčių sąlygų, visų pirma dėl gamybos išlaidų sąmatų, išankstinio finansavimo naudojimo ir, kai taikytina, pelno nesiekimo sąlygų, ir prireikus imtis taisomųjų veiksmų.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2022 m. gruodžio mėn.

5.5 rekomendacija. Audito seka imčių sudarymui, kurį atlieka audito institucijos

Audito institucijoms pakartoti, kad pagal teisinę sistemą jos turi laikytis audito sekos, pagal kurią Komisija gali patikrinti, ar jų atrankos procedūros yra nepriklausomos, objektyvios ir nešališkos.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2022 m. gruodžio mėn.

5.6 rekomendacija. Teisinė valstybė

Savo metinėse veiklos ataskaitose pateikti informaciją apie prieš valstybes nares vykdomas teisinės valstybės procedūras ir apie tai, kaip jos gali turėti įtakos patikinimui apie išlaidų tvarkingumą, kurį Komisija gali gauti iš atitinkamų šalių patikinimo ir kontrolės sistemų.

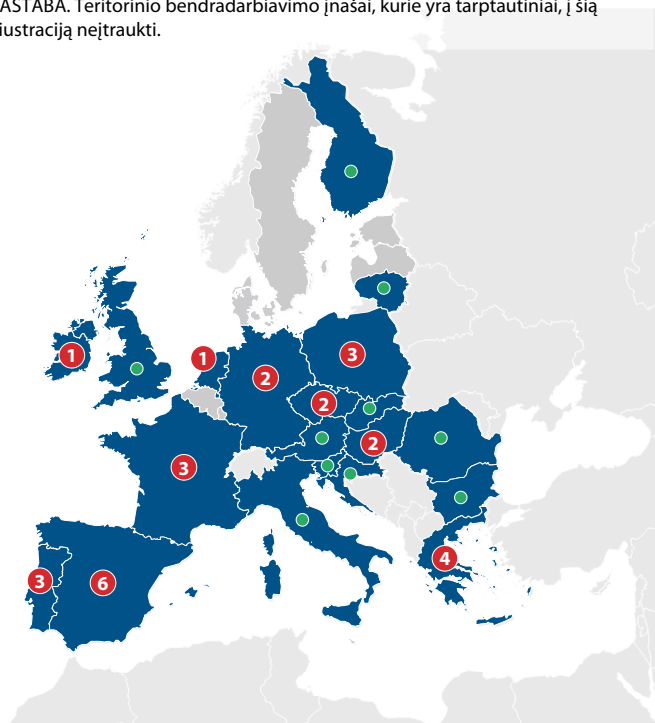
Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. balandžio mėn. (naujos metinės veiklos ataskaitos)

Priedai

5.1 priedas. Informacija apie ES veiksmus valstybėse narėse ir regionuose

Valstybės narės	ES įnašas (milijonais eurų)	2014–2020 m. audituotos operacijos	
			● Kiekybiškai įvertintos klaidos
Lenkija	11 800	42	3
Čekija	3 245	14	2
Italija	3 002	15	--
Portugalija	2 722	13	3
Ispanija	2 510	11	6
Rumunija	2 296	7	--
Vokietija	2 163	13	2
Vengrija	1 826	9	2
Graikija	1 666	9	4
Prancūzija	1 560	7	3
Lietuva	1 490	8	--
Slovakija	1 070	7	--
Teritorinis bendradarbiavimas	1 356	9	1
Jungtinė Karalystė	1 040	8	--
Kroatija	897	7	--
Bulgarija	838	7	--
Estija	544		
Latvija	465		
Slovėnija	384	7	--
Suomija	256	5	--
Belgija	251		
Švedija	203		
Austrija	134	5	--
Airija	117	5	1
Nyderlandai	75	4	1
Malta	73		
Danija	55		
Kipras	50		
Liuksemburgas	7		
IŠ VISO	40 738	212	28

PASTABA. Teritorinio bendradarbiavimo įnašai, kurie yra tarptautiniai, į šią iliustraciją neįtraukti.



Šaltinis: Audito Rūmai.

5.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikytina	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2017	Komisijai rekomenduojame: 1 rekomendacija. Užtikrinti, kad audito tvarka, taikoma EIF valdomoms finansinėms priemonėms, būtų tinkama finansų tarpininkų lygmeniu. Jei EIB / EIF taiko su išorės auditoriais sutartas procedūras, Komisija turėtų nustatyti būtiniausias tokių sutarčių sąlygas, atsižvelgiant į būtinybę pateikti patikinimą, visų pirma įsipareigojimą dėl pakankamo audito darbo valstybių narių lygmeniu; (Įgyvendinimo data: nedelsiant)		X ³⁰				

³⁰ *Reglamente „Omnibus“* nustatytas reikalavimas audito institucijoms vykdyti finansinių priemonių, įskaitant EIB grupės valdomas finansines priemones, bet išskyrus MVĮ iniciatyvos programas, pradėtas iki 2018 m. rugpjūčio 2 d., sistemų auditus ir veiksmų auditus finansų tarpininkų lygmeniu. Komisija ėmėsi papildomų priemonių į finansinių priemonių ir į audito metodiką įtraukė rekomendaciją, kad audito institucijos atliktų EIB grupės įgyvendintų priemonių finansų tarpininkų auditą, neatsižvelgiant į tai, kada jos buvo nustatytos. Tačiau šia metodika negalima išplėsti audito institucijų reguliavimo įgaliojimų. Komisija pateikė įrodymų, kad kai kuriose valstybėse narėse audito institucijos jau atlieka patikras finansų tarpininkų lygmeniu. Tačiau iš 2020 m. mūsų atlikto audito matyti, kad tokios patikros dar nevykdomos nuosekliai (valstybėse narėse, kuriose atlikome auditą, nei išorės auditorius, nei audito institucijos nevykdė jokio audito finansų tarpininkų lygmeniu). Nebuvo pateikta jokios naujos informacijos apie tai, kad ši padėtis buvo ištaisyta 2021 m.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikytina	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
	3 rekomendacija. Pašalinti mūsų nustatytus Komisijos vykdomo audito institucijų darbo tikrinimo trūkumus, atsižvelgiant į Komisijos atliekamus tvarkingumo auditus. (Įgyvendinimo data: nedelsiant)		x ³¹				
	4 rekomendacija. Išspręsti REGIO ir EMPL generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose pateikiamos informacijos apie 2014–2020 m. kontrolės ir patikinimo sistemą sudėtingumo problemą: (...) iii) atskleidžiant bendrą likutinį klaidų lygį DFP 1b išlaidų pakategorėje už kiekvienus ataskaitinius metus. (Įgyvendinimo data: 2019 m. birželio mėn.)		x ³²				

³¹ Žr. 2018 m. metinės ataskaitos 6.58–6.64 dalis, 2019 m. metinės ataskaitos 5.48–5.62 dalis ir 2020 m. metinės ataskaitos 5.43–5.44 dalis. Nepaisant to, kad Komisija padidino atitikties audito darbą, vis dar susiduriame su audito institucijų darbo trūkumais.

³² iii) punktas įgyvendintas dauguma atžvilgių, nes Komisija 2020 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje pateikė bendrą likutinį klaidų lygį politikos sričiai, kuri nevisiškai atitinka DFP 1b išlaidų pakategorę. Naujose DFP išlaidų kategorijose bendras likutinis klaidų lygis turėtų būti pateiktas bent jau 2a pakategorėje.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikytina	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
	5 rekomendacija. Užtikrinti, kad, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymą dėl finansinių priemonių, nustatytų reglamentavimo sistemoje po 2020 m., audito tvarka būtų pakeista taip, kad likutiniams klaidų lygiams apskaičiuoti būtų naudojamas tik faktinis lėšų panaudojimas galutinio gavėjo lygmeniu. (Igyvendinimo data: prieš pradėdant įgyvendinti teisės aktų sistemą po 2020 m.)			X ³³			
	6 rekomendacija. atlikti pakankamas tvarkingumo patikras, siekiant padaryti išvadą dėl audito institucijų darbo veiksmingumo ir gauti pagrįstą patikinimą dėl išlaidų tvarkingumo ne vėliau kaip metinėse veiklos ataskaitose, kurias Komisija paskelbia kitais metais po ataskaitų priėmimo; (Igyvendinimo data: nedelsiant)		X ³⁴				

³³ Naujajame 2021–2027 m. laikotarpio Bendrųjų nuostatų reglamente ([Reglamentas \(ES\) 2021/1060](#)) numatyta, kad į pirmąją mokėjimo paraišką turi būti įtrauktas vienkartinis avansinis mokėjimas už finansines priemones. Savo atsakymuose atsižvelgiant į [2020 m. metinę ataskaitą](#) Komisija nurodė ketinanti priimti deleguotąjį aktą, kuriuo reikalaujama, kad audito institucijos neįtrauktų šio avanso į audito populiaciją. Komisija iš naujo įvertino šią poziciją ir nurodė, kad pradinis avansas liks atitinkamų ataskaitinių metų audituotos populiacijos dalimi.

³⁴ Žr. šios metinės ataskaitos [5.64](#) dalį.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikytina	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2018	Komisijai rekomendavome: 6.1 rekomendacija. MVĮ iniciatyvos programų audito tvarka Užtikrinti, kad: a) reguliarias patikras, grindžiamas reprezentatyvia išmokėjimų galutiniams gavėjams imtimi, finansų tarpininkų lygmeniu atliktų arba audito institucija, arba EIB grupės atrinktas auditorius; b) jei tokios patikros buvo nepakankamos, parengti ir įgyvendinti tinkamas kontrolės priemonės, kad užbaigiant programas būtų užkirstas kelias reikšmingų reikalavimų neatitinkančių išlaidų galimybei. (Įgyvendinimo data: nedelsiant)		x ³⁵				
	6.2 rekomendacija. Netvarkingas mokėjimų sulaikymas Imtis reikiamų veiksmų siekiant užtikrinti, kad į vadovaujančiųjų ir audito institucijų naudojamus kontrolinius sąrašus būtų įtraukti atitikties Bendrųjų nuostatų reglamento 132 straipsniui, kuriame nurodyta,	X					

³⁵ Savo ankstesnių auditų metu patvirtinome, kad EIF patobulino arba šiuo metu tobulina savo stebėsenos ir kontrolės sistemas ir savanoriškai išplėtė pagrįsto patikinimo ataskaitų naudojimą MVĮ iniciatyvos programoms. Nors pripažįstame, kad kai kurios audito institucijos jau atliko patikrinimus finansų tarpininkų lygmeniu, visas šių priemonių veiksmingumas dar neįrodytas.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikytina	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
	kad paramos gavėjai turi gauti visą mokėtiną tinkamų finansuoti išlaidų sumą ne vėliau kaip per 90 dienų nuo susijusio mokėjimo prašymo pateikimo dienos, patikrinimai. Jei reikia, teikti programų institucijoms atitinkamas rekomendacijas ir skatinti jas ateityje laikytis tinkamos praktikos. (Įgyvendinimo data: nedelsiant)						
	6.3 rekomendacija. 2014–2020 m. programų užbaigimo tvarka Šalinti trūkumus ir užtikrinti, kad nė viena programa nebūtų užbaigiama, jei yra nustatytas reikšmingas reikalavimų neatitinkančių išlaidų lygis. Komisija turėtų: a) nustatyti pagrindines rizikas, galinčias turėti įtakos tvarkingam programų užbaigimui; b) prireikus, parengti tikslines programų užbaigimo tvarkos gaires, kuriose būtų numatytos tinkamos ir savalaikės taisomosios priemonės. (Tikslinė įgyvendinimo data: a) 2020 m. gegužės mėn. ir b) 2022 m. gruodžio mėn.)	X					

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikytina	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2019	Komisijai rekomendavome: 5.1 rekomendacija. Projektų tinkamumo finansuoti sąlygos Patikslinti, ką reiškia „fiziškai užbaigti“ ir (arba) „visiškai įgyvendinti“ veiksmai. Tai padėtų valstybėms narėms patikrinti, ar veiksmai atitinka Bendrųjų nuostatų reglamento 65 straipsnio 6 dalį ir stengtis, kad netinkami finansuoti veiksmai neliktų nepastebėti. Turėtų būti aiškiai nurodyta, kad ši sąlyga susijusi tik su darbais arba veikla, kurie yra būtini veiksmo rezultatams pasiekti, o ne su finansiniais ir administraciniais aspektais. (Terminas: nedelsiant)		x ³⁶				
	5.2 rekomendacija. Veiksmai siekiant padidinti audito institucijų pranešamų likutinių lygių patikimumą Kartu su audito institucijomis reikia atlikti nenustatytų klaidų pagrindinių šaltinių analizę ir parengti reikiamas			x ³⁷			

³⁶ Pripažįstame Komisijos jau inicijuotas priemones, kuriomis siekiama patikslinti sąvokas „fiziškai užbaigti“ ir (arba) „visiškai įgyvendinti“ veiksmai. Vis dėlto Komisija nepaskelbė šių patikslinimų visoms valstybėms narėms.

³⁷ Nepaisant Komisijos pastangų, kaip pateikta REGIO GD metinėse veiklos ataskaitose (2019 m. p. 25 ir 2020 m. p. 41–43.) ir EMPL GD metinėje veiklos ataskaitoje (2019 m. p. 4), mūsų 2020 m. audito darbai reikšmingo pagerėjimo šiuo atžvilgiu neatskleidė (žr., pavyzdžiui, 2020 m. metinės ataskaitos 5.38 dalį ir šių metų ataskaitos 5.40 ir 5.41 dalis).

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikytina	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
	priemonės siekiant padidinti pranešamų likutinių lygių patikimumą. (Terminas: 2021 m. birželio mėn.)						
2020	Komisijai rekomendavome: 5.1 rekomendacija. Subalansuoti fiksuotieji vieneto įkainiai valstybių narių mokėjimams kompensuoti Atidžiai stebėti valstybes nares, taikančias fiksuotuosius vieneto įkainius, siekiant užtikrinti, kad dėl tokios sistemos nesusidarytų pernelyg didelis valstybėms narėms palankus disbalansas. Komisija turėtų paprašyti valstybių narių pakoreguoti pernelyg didelius lygius ir panaikinti disbalansą, kad užbaigiant programą būtų išvengta galimybės pasipelnyti. (Terminas: nedelsiant)	X					

Šaltinis: Audito Rūmai.

6 skyrius

Gamtos ištekliai ir aplinka

Turinys

	Dalis
Įvadas	6.1.–6.12.
Trumpas aprašymas	6.2.–6.11.
Politikos tikslai ir lėšų panaudojimo priemonės	6.2.–6.4.
Pagrindinės išlaidų kategorijos	6.5.–6.11.
Audito apimtis ir metodas	6.12.
Operacijų tvarkingumas	6.13.–6.40.
Operacijų tikrinimo rezultatai	6.14.–6.27.
Tiesioginės išmokos: mažesnė klaidų rizika	6.18.–6.20.
Kaimo plėtra, rinkos priemonės ir kitos išmokos: didesnė klaidų rizika	6.21.–6.27.
Patikros vykdant stebėseną – veiksminga mokėjimo agentūrų atliekamų patikrų priemonė	6.28.–6.35.
Valstybių narių kontrolės statistinių ir mokėjimų duomenų nuoseklumo patikros	6.36.–6.37.
Kaimo plėtros 21 priemonė: skubi parama, skiriama tiems paramos gavėjams, kuriems jos reikia, tačiau su tam tikromis išimtimis	6.38.–6.40.
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	6.41.–6.46.
AGRI GD ir CLIMA GD ataskaitos dėl išlaidų tvarkingumo	6.41.–6.45.
Komisijos metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita (MVVRA)	6.46.
Išvados ir rekomendacijos	6.47.–6.51.
Išvados	6.47.–6.48.
Rekomendacijos	6.49.–6.51.

Priedai

6.1 priedas. Informacija apie ES veiksmus valstybėse narėse ir JK

6.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas

Ivadas

6.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP 3 išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai ir aplinka“ susiję faktai. **6.1 diagramoje** pateikta pagal šią išlaidų kategoriją 2021 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

6.1 diagrama. Mokėjimai ir audito populiacija

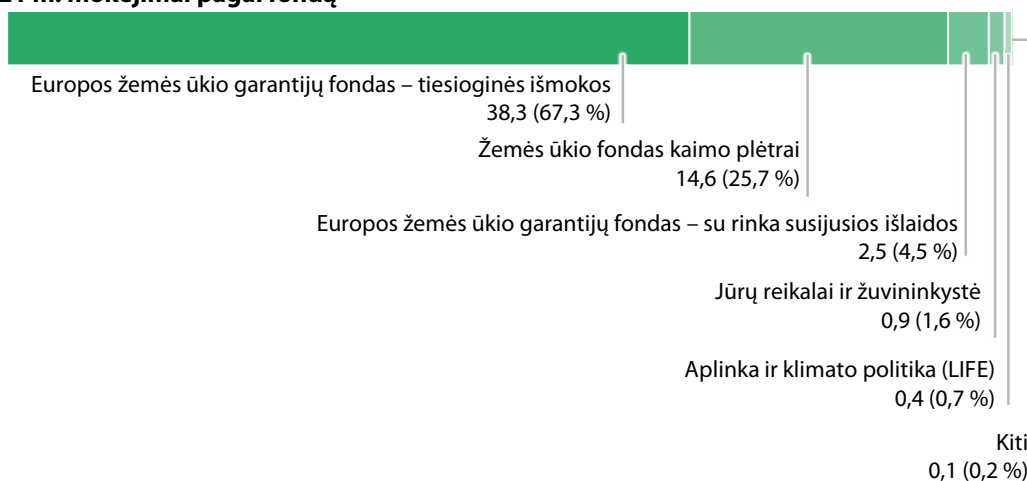


Gamtos ištekliai ir aplinka
56,8 milijardo eurų (31,3 % ES biudžeto išlaidų)



2021 m. mokėjimai pagal fondą

(milijardais eurų)



2021 m. audito populiacija, palyginti su mokėjimais

2021 m. mokėjimai – iš viso 56,8



2021 m. audito populiacija – iš viso 56,6



(*) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo 12** dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

Trumpas aprašymas

Politikos tikslai ir lėšų panaudojimo priemonės

6.2. Žemės ūkiui ir kaimo plėtrai tenka 97 % „Gamtos išteklių ir aplinkos“ srities išlaidų, kurios panaudojamos įgyvendinant *bendrą žemės ūkio politiką* (BŽŪP). BŽŪP siekiama trijų bendrųjų tikslų¹:

- perspektyvios maisto gamybos, daugiausia dėmesio skiriant pajamoms iš žemės ūkio, žemės ūkio našumui ir kainų stabilumui;
- tvaraus gamtos išteklių valdymo ir kovos su klimato kaita veiksmų, daugiausia dėmesio skiriant išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimui, biologinei įvairovei, dirvožemiui ir vandeniui;
- darnaus teritorinio vystymosi.

6.3. Nors Europos Komisijai – visų pirma Žemės ūkio ir kaimo plėtros generaliniam direktoratui (AGRI GD) – tenka galutinė atsakomybė už BŽŪP, ji BŽŪP valdymu dalijasi su valstybių narių *mokėjimo agentūromis*. Nuo 2015 m. nepriklausomos valstybių narių *sertifikavimo įstaigos* teikia metines nuomones dėl išlaidų *teisėtumo ir tvarkingumo*.

6.4. BŽŪP išlaidos skirstomos į tris plačias kategorijas:

- ūkininkams skiriamas *tiesiogines išmokas*, kurios yra visiškai finansuojamos iš ES biudžeto;
- valstybių narių nacionalines ir regionines *kaimo plėtros programas*, bendrai finansuojamas iš ES ir valstybių narių biudžetų;
- žemės ūkio *rinkos priemonės*, kurios taip pat yra visiškai finansuojamos iš ES biudžeto, išskyrus tam tikras valstybių narių bendrai finansuojamas priemones, įskaitant skatinimo priemones.

¹ [Reglamento \(ES\) Nr. 1306/2013](#) dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos 110 straipsnio 2 dalis.

Pagrindinės išlaidų kategorijos

6.5. Tiesioginės išmokos sudaro 67 % DFP3 išlaidų kategorijos išlaidų. 2021 m. 89 % visų tiesioginių išmokų tenka keturioms sistemoms:

- o dviem sistemoms, pagal kurias teikiama parama pajamoms, grindžiama ūkininkų deklaruotu žemės ūkio paskirties žemės plotu, t. y. *bazinės išmokos sistemai* (14,8 milijardo eurų) ir *vienartinės išmokos už plotus sistemai* (4,4 milijardo eurų);
- o sistemai, skirtai klimatui ir aplinkai naudingai žemės ūkio veiklai remti, t. y. *žalinimo išmokai* (10,8 milijardo eurų);
- o sistemai, susijusiai su konkrečiomis žemės ūkio produktų rūšimis (pavyzdžiui, jautienos ir veršienos, pieno arba baltyminių augalų), t. y. *savanoriškai susietajai paramai* (SSP) (4,0 milijardo eurų).

6.6. Tiesioginės išmokos ūkininkams yra pagrįstos teisėmis į išmokas: paramos gavėjai gauna išmoką, jei atitinka tam tikras sąlygas. Su tokiomis išmokomis susijusi *klaidų* rizika paprastai būna mažesnė nei esant kompensavimu grindžiamoms išlaidoms, jei nustatytos sąlygos nėra sudėtingos (žr. **1.18** dalį).

6.7. Kaimo plėtrai tenka 26 % šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų. 2014–2020 m. Komisija patvirtino 118 valstybių narių kaimo plėtros programų – jas sudaro 20 priemonių ir 67 papriemonės. 2020 m. buvo įtraukta dar viena priemonė (21 priemonė „išimtinė laikina parama ūkininkams ir MVĮ, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“)². Pirmasis Komisijos išmokėjimas, pagrįstas valstybių narių deklaruotomis išlaidomis pagal naująją 21 priemonę, buvo įvykdytas 2021 m. 14 valstybių narių pagal šią priemonę deklaravo išlaidas, iš viso sudariusias 616,3 milijono eurų³. Vėluojant priimti teisės aktus dėl BŽŪP po 2020 m., programos buvo pratęstos iki 2022 m. pabaigos⁴.

² [Reglamentas \(ES\) 2020/872](#), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1305/2013, kiek tai susiję su konkrečia priemone, kuria suteikiama išimtinė laikina parama Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), reaguojant į COVID-19 protrūkį.

³ Į mūsų imtį pateko septynios 21 priemonės operacijos, kurių atžvilgiu nepranešėme apie jokias klaidas.

⁴ Remiantis Jungtinės Karalystės susitarimu dėl išstojimo, buvusios valstybės narės kaimo plėtros programos bus vykdomos iki jų vykdymo pabaigos 2023 m.

6.8. Kaimo plėtros išlaidos skirstomos į dvi plačias kategorijas:

- o išmokos ūkininkams, pagrįstos su aplinka ir klimatu susijusiais kriterijais, taikomais žemės ūkio paskirties žemei arba valdoje esančių gyvulių skaičiui (su plotu ir gyvuliais susietos priemonės);
- o pagalba investiciniams projektams, kuriais remiamas socialinis ir ekonominis kaimo vietovių vystymasis (su plotu nesusietos priemonės).

6.9. Žemės ūkio rinkos priemonės, sudarančios 4,4 % DFP3 išlaidų kategorijos išlaidų, apima įvairias schemas (pavyzdžiui, žemės ūkio produktų, vaisių ir daržovių vartojimo mokyklose, gamintojų organizacijų skatinimo), o šioms taikomos įvairios tinkamumo finansuoti sąlygos.

6.10. Ši DFP išlaidų kategorija taip pat apima ES išlaidas jūrų ir žuvininkystės politikai ir dalį ES išlaidų, skiriamų aplinkai ir klimato politikai, apimant *EJRŽF* ir *LIFE* programas. Šiai išlaidų kategorijai (2,2 % DFP3 išlaidų kategorijos išlaidų) taip pat taikomi įvairūs atrankos kriterijai, tinkamumo finansuoti reikalavimai ir išmokėjimo metodai.

6.11. Daugumos išlaidų, skirtų kaimo plėtrai, rinkos priemonėms ir kitoms su BŽŪP nesusijusioms DFP 3 išlaidų kategorijos politikos sritims, tinkamumo finansuoti sąlygos yra sudėtingesnės nei sąlygos, taikomos tiesioginėms išmokoms, todėl klaidų rizika yra didesnė (žr. **1.18** dalį).

Audito apimtis ir metodas

6.12. Mūsų tikslas buvo įvertinti šios DFP išlaidų kategorijos klaidų lygį ir prisidėti prie *patikinimo pareiškimo*; Taikydami **1.1 priede** nustatytą bendrąjį audito metodą ir konkrečius metodus, 2021 m. patikrinome šiuos su šia DFP išlaidų kategorija susijusius aspektus:

- a) statistiškai reprezentatyvią 212 *operacijų*, apimančių visas šios DFP išlaidų kategorijos išlaidas, imtį:
 - i) 84 tiesiogines išmokas, apimančias pagrindines schemas;
 - ii) 42 su plotu ir (arba) gyvuliais susijusias operacijas pagal kaimo plėtros programas;

- iii) 62 kaimo plėtros operacijas, kurios nėra grindžiamos plotu, 14 operacijų, susijusių su rinkos priemonėmis, ir 10 operacijų⁵, patenkančių į su BŽŪP nesusijusias išlaidų sritis;
- b) AGRI GD ir CLIMA GD *metinėse veiklos ataskaitose* pateiktą ir į Komisijos *metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą* (MVVRA) įtrauktą tvarkingumo informaciją;
- c) atrinktas sistemas, pagal kurias tikrinome, kaip valstybės narės atlieka *patikras vykdančioms stebėseną* ir įgyvendina M21 priemonę, ir atlikome valstybių narių Komisijai pateiktų kontrolės statistinių ir mokėjimo duomenų nuoseklumo patikras.

⁵ Auditavome septynias operacijas, susijusias su *Europos jūrų reikalų ir žvejybos fondu*, ir tris operacijas, susijusias su Aplinkos ir klimato politikos programa LIFE.

Operacijų tvarkingumas

6.13. Šią skyriaus dalį sudaro keturi poskirsniai. Pirmasis poskirsnis skirtas mūsų šių metų 212 operacijų imties testavimui ir jame siekiama pateikti įžvalgų apie pagrindinius klaidų šaltinius. Antrasis poskirsnis yra susijęs su mūsų tikrinimu, kaip valstybės narės atlieka patikras vykdant stebėseną. Trečiasis poskyris yra susijęs su mūsų atliktais mokėjimo agentūrų pateiktų kontrolės ir mokėjimo duomenų patikrinimais, o ketvirtajame poskyryje aprašome savo audito metu nustatytus faktus, susijusius su pasirinktų valstybių narių 21 priemonės įgyvendinimu.

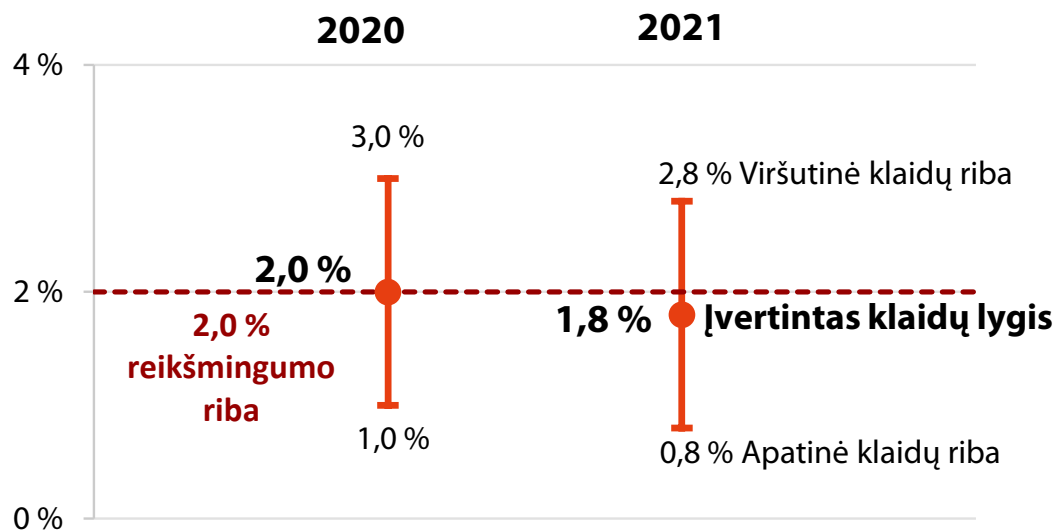
Operacijų tikrinimo rezultatai

6.14. Auditavome 212 operacijų, įvykdytų 18 valstybių narių⁶. Tiesioginių išmokų auditą atlikome 14 valstybių narių, o kaimo plėtros operacijų tikrinimas apėmė 20 nacionalinių ir regioninių programų 14 valstybių narių. Iš 212 mūsų tikrintų operacijų 185 (87 %) nebuvo klaidų, o 27 (13 %) buvo klaidų. Remdamiesi mūsų kiekybiškai įvertintomis 23 klaidomis (žr. [6.2 diagramą](#)) ir kitais įrodymais, kuriuos pateikė kontrolės sistema (žr. skirsnį dėl metinių veiklos ataskaitų ir kitų valdymo priemonių), nustatėme, kad išlaidų kategorijos „Gamtos ištekliai“ klaidų lygis yra arti *reikšmingumo ribos*. Dauguma mūsų nustatytų klaidų buvo susijusios su kaimo plėtros ir rinkos priemonių operacijomis. Tiesioginių išmokų srityje nustatėme keletą nedidelių kiekybiškai įvertinamų klaidų. Taip pat nustatėme keturias atitikties problemas, neturinčias finansinio poveikio.

⁶ Belgijoje, Bulgarijoje, Danijoje, Vokietijoje, Airijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Kroatijoje, Italijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Vengrijoje, Austrijoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Suomijoje.

6.2 diagrama. Operacijų tikrinimo rezultatai

Įvertintas kiekybiškai įvertinamų klaidų poveikis



Imties dydis

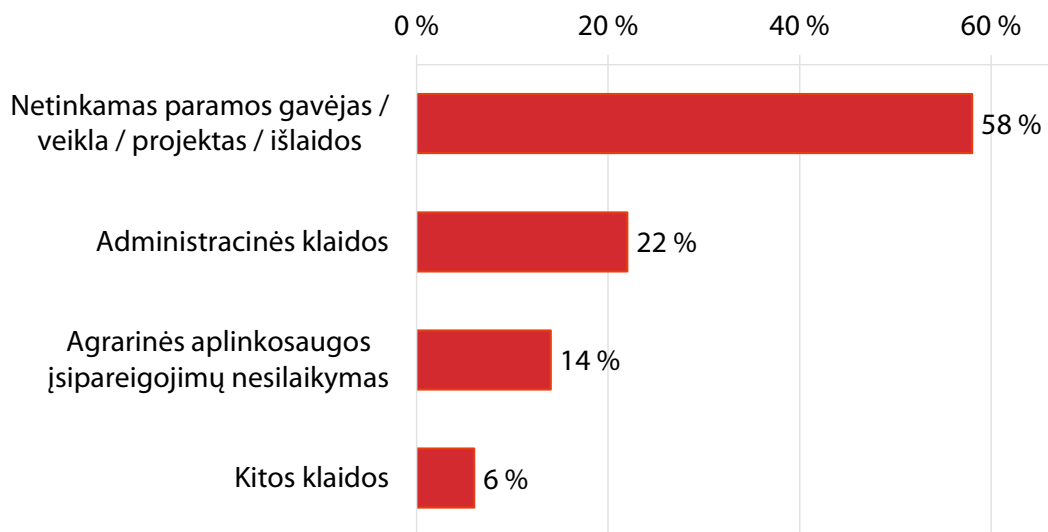
2020	2021
218 operacijų	212 operacijų

Šaltinis: Audito Rūmai.

6.15. 6.1 priede pateikta DFP 3 išlaidų kategorijos mokėjimų ir mūsų atlikto operacijų testavimo rezultatų apžvalga.

6.16. 6.3 diagramoje pateiktas mūsų 2021 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų kategoriją.

6.3 diagrama. Dažniausias nustatytų klaidų šaltinis buvo reikalavimų neatitinkantys paramos gavėjai arba netinkamos finansuoti išlaidos



Šaltinis: Audito Rūmai.

6.17. Valstybių narių institucijos ir Komisija (*tiesioginiam valdymui*) taikė taisomąsias priemones, kurios turėjo tiesioginį poveikį 21 iš mūsų įimtų įtrauktų operacijų. Šios priemonės buvo svarbios mūsų skaičiavimams, nes dėl jų mūsų apskaičiuotas su šiuo skyriumi susijęs klaidų lygis sumažėjo 0,3 procentinio punkto. 15 *kiekybiškai įvertinamų klaidų* atvejų valstybių narių institucijos ir Komisija turėjo pakankamai informacijos, kad užkirstų kelią klaidai arba ją aptiktų ir ištaisytų prieš patvirtindamos išlaidas. Jei valstybių narių institucijos ir Komisija (*tiesioginiam valdymui*) būtų tinkamai pasinaudojusios visa turima informacija, su šiuo skyriumi susijęs įvertintas klaidų lygis būtų buvęs 1,2 procentinio punkto mažesnis. **6.1 langelyje** pateikiamas administracinės klaidos, padarytos dėl to, kad nebuvo pasinaudota turima informacija, pavyzdys.

6.1 langelis

Mokėjimo agentūra, tikrindama paramos gavėjo deklaruotas išlaidas, nepasinaudojo visa turima informacija

Vyno populiarinimo priemonė Ispanijoje

- Pagal nacionalines taisykles vyno degustacijas rengiantys paramos gavėjai gali prašyti kompensuoti tik vieno kiekvienos rūšies vyno butelio išlaidas šešiams dalyviams.

- Mokėjimo agentūra paprašė, kad *paramos gavėjas* pateiktų išsamią ataskaitą, kurioje būtų nurodyti organizuoti renginiai ir kiekvieno renginio dalyvių bei butelių skaičius.
- Atlikdama deklaruotų išlaidų tinkamumo finansuoti patikrinimus mokėjimo agentūra daugiausia dėmesio skyrė kitiems patikrinimams ir nepastebėjo, kad šis reikalavimas nebuvo įvykdytas, nors paramos gavėjas mokėjimo agentūrai buvo pateikęs atitinkamą informaciją.

Atliekant operacijos auditą mums buvo pateiktas teisingas perskaičiuotas butelių, kuriuos buvo galima deklaruoti, skaičius. Dėl to buvo beveik 50 % sumažintas iš pradžių deklaruotų vyno butelių skaičius ir padaryta 6,5 % visų paramos gavėjo deklaruotų veiksmui skirtų išlaidų klaida.

Tiesioginės išmokos: mažesnė klaidų rizika

6.18. 84 patikrintose tiesioginių išmokų operacijose nustatėme tik tris nedideles kiekybiškai įvertinamas klaidas, atsiradusias dėl to, kad ūkininkai nurodė per didelį reikalavimus atitinkantį žemės ūkio paskirties žemės plotą.

6.19. Tiesioginės išmokos yra valdomos naudojant *Integruotą administravimo ir kontrolės sistemą* (IAKS)⁷, apimančią *Žemės sklypų identifikavimo sistemą* (ŽSIS). IAKS susieja valdų, pagalbos paraiškų, žemės ūkio paskirties plotų ir gyvūnų registrų duomenų bazes, ir jas mokėjimo agentūros naudoja administracinėms kryžminėms visų pagalbos paraiškų patikroms⁸ atlikti. ŽSIS yra geografinė informacinė sistema, apimanti kelių šaltinių erdvinį duomenų rinkinius, o šie visi kartu sudaro valstybių narių žemės ūkio paskirties plotų registrą. Mokėjimo agentūroms nuo 2015 m. pradėjus taikyti išankstines patikras, o 2018 m. keliose valstybėse narėse pradėjus atlikti patikras vykdant stebėseną, paramos gavėjams suteikiama galimybė ištaisyti tam tikras klaidas savo paramos paraiškose, taip sumažinant klaidų riziką.

⁷ https://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/iacs_en

⁸ Komisijos įgyvendinimo [reglamento \(ES\) 2015/2333](#), kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatų dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, kaimo plėtros priemonių ir kompleksinės paramos taikymo taisyklės, su pakeitimais, padarytais 2015 m. gruodžio 14 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2015/2333, 11 straipsnio 4 dalis.

6.20. Mūsų nustatyti faktai patvirtina mūsų ankstesnes pastabas⁹, kad IAKS, ir visų pirma ŽSIS, yra veiksminga valdymo ir kontrolės sistema, kuria užtikrinama, kad tiesioginėse išmokose apskritai nebūtų reikšmingų klaidų.

Kaimo plėtra, rinkos priemonės ir kitos išmokos: didesnė klaidų rizika

Su plotu ir (arba) gyvuliais susijusios kaimo plėtos išlaidos

6.21. Patikrinome 42 kaimo plėtos išmokas, pagrįstas ūkininkų deklaruotu plotu arba gyvulių skaičiumi. Tai, be kita ko, kompensacinės išmokos už ekologinį ūkininkavimą, išmokos ūkininkams vietovėse, kuriose esama gamtinių kliūčių, ir išmokos už konkrečių *agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities įsipareigojimų* vykdymą.

6.22. Iš 42 mūsų testuotų su žemės plotu ar gyvuliais susietų kaimo plėtos operacijų, 35 nebuvo paveiktos klaidų. Nustatėme šešias kiekybiškai įvertinamas klaidas, iš kurių trys sudarė daugiau kaip 20 %, ir vieną atitikties problemą, neturinčią finansinio poveikio.

6.23. Dvi kiekybiškai įvertinamos klaidos buvo padarytos dėl to, kad mokėjimo agentūra atliko mokėjimus remdamasi netiksliais į jos gyvulių duomenų bazę įrašytais duomenimis apie paramos gavėjus. Likusių keturių nustatytų faktų atveju klaidų priežastys yra gyvūnų gerovės ir agrarinės aplinkosaugos bei klimato srities įsipareigojimų pažeidimai (žr. pavyzdį [6.2 langelyje](#)) ir per didelis reikalavimus atitinkančio ploto deklaravimas.

⁹ 2020 m. metinės ataskaitos 6.16 dalis.

6.2 langelis

Agrarinės aplinkosaugos ir klimato tinkamumo sąlygos nesilaikymo pavyzdys

Lenkijoje ūkininkas gavo pagalbą pagal kaimo plėtros priemonę M10 „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“. Ūkininkas deklaravo tris žemės sklypus pagal priemonę ir turėjo laikytis kelių įsipareigojimų:

- vieną kartą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 30 d. nušienauti deklaruotus plotus;
- dviejuose sklypuose 15–20 % ploto palikti nenušienauto;
- per dvi savaites nuo šienavimo nupjautą biomasę surinkti arba sudėti į ryšulius.

Nustatėme, kad dauguma į paramos gavėjo ūkių registrą įrašytų duomenų neatspindėjo faktinės žemės ūkio veiklos. Panaudodami „Sentinel“ palydovinių nuotraukų įrodymus, galėjome nustatyti, kad:

- vienas sklypas nebuvo nušienautas visai;
- vienas iš sklypų, kurie turėjo būti palikti iš dalies nenušienauti, buvo visiškai nušienautas;
- dviejuose sklypuose šienavimo data skyrėsi nuo ūkininko įrašytos šienavimo datos, todėl padarėme išvadą, kad nušienauta biomasė buvo surinkta arba sudėta į ryšulius praėjus daugiau kaip dviem savaitėms po šienavimo.

Atsižvelgiant į nacionalinėse taisyklėse nustatytas baudas, dėl šių reikalavimų nesilaikymo audituoto mokėjimo atveju padaryta 57 % klaida.

Investiciniai projektai

6.24. Patikrinome 62 kaimo plėtros išmokas, skirtas investiciniams projektams, pavyzdžiui, ūkių modernizavimui, ūkininkavimo arba žemės ūkio produktų perdirbimo įrenginių statybai, paramai pagrindinėms paslaugoms ir kaimų atnaujinimui kaimo vietovėse arba jaunųjų ūkininkų įsisteigimui.

6.25. Kiekybiškai įvertinamų klaidų nustatėme septyniose investiciniams projektams skirtose išmokose, jos daugiausia atsirado dėl paramos gavėjų deklaruotų tinkamumo finansuoti sąlygų neatitikusių išlaidų arba veiklos. Keturiais atvejais klaidos buvo nedidelės, o kitais trimis atvejais jos viršijo 20 %.

Rinkos priemonės

6.26. Patikrinome 14 rinkos priemonių operacijų ir nustatėme keturis atvejus, kai mokėjimo agentūros kompensavo netinkamas finansuoti išlaidas. Visos keturios klaidos nesiekė 20 %.

Jūrų, žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos veiksmai

6.27. Jūrų, žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos veiksmų srityse atlikome keturių tiesioginio valdymo operacijų auditą ir klaidų nenustatėme. Likusiose šešiose operacijose, kurioms taikomas *pasidalijamasis valdymas*, nustatėme tris kiekybiškai įvertinamas klaidas, įskaitant vieną, kuri viršijo 20 %, jos buvo padarytos neteisingai apskaičiavus tinkamas finansuoti išlaidas.

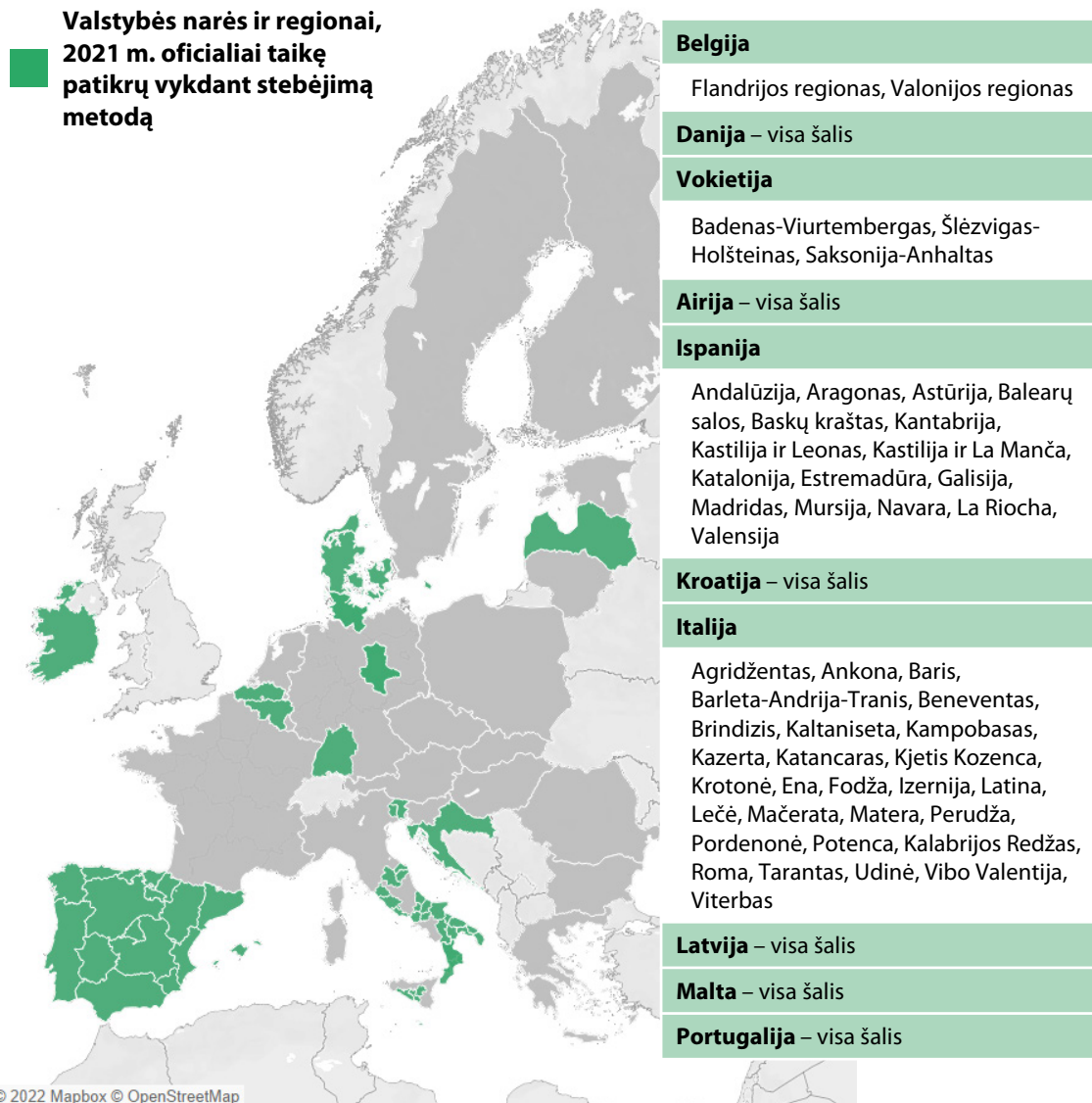
Patikros vykdančios stebėseną – veiksminga mokėjimo agentūrų atliekamų patikrų priemonė

6.28. Nuo 2018 m. valstybių narių mokėjimo agentūros gali atlikti patikras vykdančios stebėseną. Pagal šį metodą, tikrinant, ar laikomasi tam tikrų BŽŪP taisyklių, naudojami automatizuoti procesai, grindžiami ES programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ duomenimis. 2021 m. 10 valstybių narių patikras vykdančios stebėseną daugiausia taikė tam, kad įvertintų plotu grindžiamas pagalbos paraiškas pagal tiesioginių išmokų sistemas. Kadangi visus konkrečios išmokų sistemos tinkamumo kriterijus galima vertinti iš kosmoso, mokėjimo agentūros gali stebėti visą *pagalbos gavėjų* populiaciją nuotoliniu būdu.

6.29. Patikros vykdančios stebėseną suteikia galimybę reguliariai stebėti žemės ūkio veiklą ir jomis gali būti naudojamosi siekiant įspėti ūkininkus apie galimą išmokų sistemos taisyklių nesilaikymą bet kuriuo auginimo sezono metu. Tai ūkininkams suteikia daugiau galimybių ištaisyti savo prašymus prieš baigiant juos rengti.

6.30. Toliau pateiktame žemėlapyje parodyta, kuriose valstybėse narėse ir (arba) regionuose atliekamos patikros vykdančios stebėseną.

6.4 diagrama. Šalys ir regionai, atliekantys patikras vykdam stebėseną



Šaltinis: Sukurta Audito Rūmų pagal Komisijos duomenis, naudojant priemonę „Tableau“; žemėlapių fonas: © „Mapbox“ ir © „OpenStreetMap“, „Creative Commons Attribution-Share Alike 2.0“ licencija (CC BY-SA).

6.31. Savo specialiojoje ataskaitoje dėl naujų vaizdo technologijų naudojimo bendros žemės ūkio politikos stebėjimui Komisijai rekomendavome skatinti taikyti patikrų vykdam stebėseną kaip pagrindinę mokėjimo agentūrų kontrolės sistemą BŽŪP laikotarpiu po 2020 m. ir padėti valstybėms narėms geriau panaudoti naujas technologijas aplinkos ir klimato reikalavimų stebėjimui¹⁰. Specialiojoje ataskaitoje dėl

¹⁰ Specialioji ataskaita 04/2020 „Naujų vaizdo technologijų naudojimas bendros žemės ūkio politikos stebėjimui: apskritai daroma nuosekli pažanga, bet klimato ir aplinkos stebėjimo srityje ji lėtesnė“, 82 dalis.

sukčiavimo BŽŪP srityje Komisijai rekomendavome skatinti naujų technologijų naudojimą užkertant kelią sukčiavimui BŽŪP išlaidų srityje ir jį nustatant¹¹.

6.32. Rengdami 2021 m. patikinimo pareiškimą tikrinome, kaip Ispanijoje ir Italijoje atliekamos patikros vykdant stebėseną.

6.33. Ispanija patikras vykdant stebėseną nuo 2019 m. atlieka pagal nacionalinius ir regioninius tiesioginių išmokų stebėsenos projektus. Šie projektai 2020 m. apėmė 14 regionų, o 2021 m. – 15 regionų iš visų 17. Keli regionai plėtė šio metodo taikymą ir jį taikė vis didesniai skaičiui kaimo plėtros priemonių: 2020 m. buvo įtrauktos trys priemonės, o 2021 m. – 11 priemonių. **6.3 langelyje** pateiktas pavyzdys, kaip patikros vykdant stebėseną taikomos kaimo plėtros agrarinės aplinkosaugos ir klimato priemonei.

6.3 langelis

2021 m. agrarinės aplinkosaugos priemonei Ispanijoje (Andalūzijoje) taikytos patikros vykdant stebėseną

Analizavome, kaip Andalūzijoje taikytos patikros vykdant stebėseną.

Mokėjimo agentūra atliko savo jungtines patikras vykdant stebėseną tikrindama susietosios paramos už ryžius (tiesioginės išmokos) projektą ir kaimo plėtros priemonę „Žemės ūkio sistemos, ypač svarbios Andalūzijos ryžių laukų paukščiams“. Atliekant patikras aštuonias savaites pagal palydovinę vaizdinę informaciją buvo stebima, ar laikomasi reikalavimų dėl ryžių laukų užtvindymo žiemą. Pasibaigus pasėlių auginimo ciklui, ryžių laukai turi likti užtvindyti iki kitų metų sausio 15 d., tuo siekiant padėti išsaugoti ornitologinę biologinę įvairovę.

Toliau pateiktuose vaizduose matyti po derliaus nuėmimo užtvindyti ryžių laukai, ir tai patvirtinome 2021 m. lapkričio mėn. apsilankę vietoje.

¹¹ [Specialioji ataskaita 14/2022](#) „Komisijos atsakas į sukčiavimą bendros žemės ūkio politikos srityje: laikas kasti giliau“, 112 dalis.

„Sentinel 2“ nuotraukos, padarytos
rugsėjo 3 ir 28 d.,
spalio 13 d.
(prieš potvynių
laikotarpį),



spalio 23 d.,
lapkričio 7 ir 17 d.
(per potvynių
laikotarpį).



Šaltinis: Audito Rūmai.

Šaltinis: Copernicus“ palydovų „Sentinel“ duomenys (2021 m.), kuriuos tvarko „Sentinel Hub“ ir Andalūzijos mokėjimo agentūra.

6.34. Italijoje 2021 m. dvi iš 11 mokėjimo agentūrų (AGEA ir ARCEA) atliko patikras vykdant stebėseną. Palyginti su ankstesniais metais, aprėptis padidėjo nuo 17 iki 29 savivaldybių ir siekia 2,9 milijono hektarų. Patikros apėmė tik tiesiogines išmokas, tačiau Italija ketina išplėsti patikras, kad jos apimtų ir tam tikras kaimo plėtros priemones (pavyzdžiui, daugiamečių pasėlių dirvožemio dangos palaikymą, tiesioginę sėją arba minimalų žemės dirbimą). Nacionalinės institucijos nurodė, kad sistema patobulinta naudojant geresnės raiškos palydovines nuotraukas ir ūkininkų prašymuose pateikiant išsamesnius ir tikslesnius duomenis apie pasėlius ir žemės ūkio praktiką.

6.35. Komisija įsipareigojo padėti valstybėms narėms plėtoti patikrų vykdant stebėseną metodą¹². 2021 m. pabaigoje vykdant stebėseną tikrintinas plotas pagal pagrindines *tiesioginės pagalbos* (bazinės išmokos ir vienkartinės išmokos už plotą) sistemas sudarė 13,1 %¹³.

¹² Komisijos atsakymai į Specialiąją ataskaitą 04/2020.

¹³ AGRI GD 2021 m. metinė veiklos ataskaita, 2 priedas, p. 25.

Valstybių narių kontrolės statistinių ir mokėjimų duomenų nuoseklumo patikros

6.36. Kiekvienais metais valstybės narės Komisijai pateikia duomenis apie jų atliktus pagalbos išmokų patikrinimus (kontrolės statistiniai duomenys) ir duomenis apie pagalbos gavėjams išmokėtas išmokas. Tikrinome 2021 finansinių metų šių kontrolės statistinių ir mokėjimo duomenų, pateiktų 13 mokėjimo agentūrų ir atrinktų į mūsų tiesioginių išmokų imtį, kokybę ir nuoseklumą. Remdamasi šiais duomenimis Komisija valstybėms narėms kompensuoja ES lėšas.

6.37. Nustatėme tam tikrų kontrolės ir mokėjimo duomenų neatitikimų, daugiausia nulemtų dviejų duomenų rinkinių laiko nesutapimo. Kontrolės duomenys yra statiški, parengti 2021 m. liepos 15 d., tačiau mokėjimo agentūros nuolat atnaujina mokėjimo duomenis. Atnaujinimas grindžiamas pokyčiais, susijusiais su gavėju (pavyzdžiui, sulaikyti pervedimai) arba su agentūra (dėl jos atliekamų patikrų). Net esant šiai būdingai kliūčiai, mums pavyko pasiekti labai aukštą mokėjimo duomenų perskaičiavimo tikslumo lygį. Apskritai nustatėme, kad atrinktose mokėjimo agentūrų sistemose pagalbos išmokos, teisingai atsižvelgiant į patikslinimus, atsiradusius dėl kontrolės duomenų, buvo apskaičiuotos patikimai.

Kaimo plėtros 21 priemonė: skubi parama, skiriama tiems paramos gavėjams, kuriems jos reikia, tačiau su tam tikromis išimtimis

6.38. Pagrindinis M21 priemonės tikslas – spręsti ūkininkų ir žemės ūkio produktų perdirbimu, rinkodara ir (arba) plėtojimu užsiimančių *mažųjų ir vidutinių įmonių*, kuriuos ypač paveikė COVID–19 krizė, likvidumo problemas, siekiant užtikrinti jų veiklos tęstinumą. Tikrinome, kaip priemonė įgyvendinama keturiose valstybėse narėse (Bulgarijoje, Graikijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje). Tikrinome, ar laikomasi dviejų pagrindinių paramos teikimo sąlygų, t. y. sąlygos, kad paramos paraiškas kompetentinga institucija turėtų patvirtinti iki 2020 m. gruodžio 31 d., ir sąlygos, kad didžiausia paramos suma neviršytų 7 000 eurų vienam ūkininkui ir 50 000 eurų vienai MVĮ¹⁴.

¹⁴ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 39b straipsnio 4 ir 5 dalys.

6.39. Nustatėme, kad iš esmės reglamente nustatytų paramos teikimo sąlygų buvo laikomasi. Pastebėjome, kad šios paramos gavimo sąlygos buvo ne tokios griežtos kaip kitų rūšių tiesioginės paramos. Atsižvelgiant į tai, kad 21 priemonė yra skubaus pobūdžio, dauguma valstybių narių šią priemonę administravo ne pagal IAKS sistemą.

6.40. Nustatėme ribotą skaičių atvejų, kai lėšas gavo paramos gavėjai, neatitinkantys paramos gavimo kriterijų. Mokėjimo agentūros galėjo to išvengti, jei būtų naudojusios IAKS sistemą, o ne valdžiusios šias priemones neatlikdamos automatinų patikrų ir naudodamos „Excel“ lenteles.

6.4 langelis

Paramos gavėjų, neatitinkančių 21 priemonės kriterijų, pavyzdžiai

Rumunijoje ir Bulgarijoje išmokos buvo mokamos subjektams, kurie nėra priklausomi nuo žemės ūkio veiklos, pavyzdžiui, vienuolynams, bažnyčioms, kalėjimams, valstybiniam mokslinių tyrimų institutams ar NVO. Šios kategorijos paramos gavėjai neturėjo tokių likvidumo ir grynujų pinigų srautų problemų, kurios pateisintų išskirtinės pagalbos teikimą.

Lenkijoje nustatėme keletą atvejų, kai paukštynai pateikė daugiau nei vieną paraišką. Daugeliu atvejų kiekvienas iš sutuoktinių poros asmenų prašė didžiausios 7 000 EUR pagalbos, teigdami, kad turėtų būti laikomi atskirais ūkininkais, nors jų gyvuliai laikomi tuose pačiuose pastatuose. Mokėjimo agentūra patvirtino paramą remdamasi tik dokumentiniais įrodymais, nevykdama į ūkius, kad patikrintų, ar šeimos nariai iš tikrųjų vykdo atskirą žemės ūkio veiklą.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

AGRI GD ir CLIMA GD ataskaitos dėl išlaidų tvarkingumo

6.41. Kiekvienos mokėjimo agentūros direktorius teikia AGRI GD metinį valdymo pareiškimą dėl savo agentūros valdymo ir kontrolės sistemų *veiksmingumo* ir išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo. Be to, valstybės narės kasmet teikia ataskaitas dėl savo administracinių ir vietoje atliekamų patikrų (kontrolės statistiniai duomenys)

6.42. Kad būtų pateiktas papildomas patikinimas, nuo 2015 m. sertifikavimo įstaigos turėjo pateikti metinę nuomonę dėl kiekvienos mokėjimo agentūros išlaidų, kurias paprašė kompensuoti valstybės narės, teisėtumo ir tvarkingumo.

6.43. AGRI GD naudoja kontrolės statistiniuose duomenyse nurodytus klaidų lygius ir atlieka pataisas, pagrįstas sertifikavimo įstaigų auditų rezultatais, taip pat savo atliktų mokėjimo agentūrų sistemų ir išlaidų auditų rezultatais, kad apskaičiuotų tiesioginių išmokų, kaimo plėtros ir rinkos priemonių riziką atliekant mokėjimą. Atlikus patikslinimus pagal paties AGRI GD atliktą analizę, atliekamos vienkartinės arba fiksuotosios normos pataisos. Taikant fiksuotąją normą palengvinamas standartinis valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemose nustatytų problemų nagrinėjimas. AGRI GD, kad įvertintų galutinę rizikos veikiamą sumą, iš rizikos atliekant mokėjimą atskaito savo būsimų finansinių pataisų ir susigrąžinimų įvertį.

6.44. Iš mokėjimo agentūrų pateiktų kontrolės statistinių duomenų buvo matyti, kad klaidų lygis sudarė 0,9 % visų BŽŪP išlaidų. Atsižvelgdamas į sertifikavimo įstaigų darbą ir savo auditus, AGRI GD apskaičiavo, kad įvertinta su rizika atliekant mokėjimą susijusi suma yra 1 020,68 milijono eurų, t. y. apie 1,8 % visų 2021 m. BŽŪP išlaidų. AGRI GD apskaičiavo, kad tiesioginių išmokų rizika atliekant mokėjimą yra apie 1,4 %, kaimo plėtros – apie 2,9 %, o rinkos priemonių – apie 2,1 %. AGRI GD metinėje veiklos ataskaitoje pateikta informacija apie tvarkingumą atitinka mūsų nustatytus faktus ir išvadas bei mūsų audito metu įgytas žinias.

6.45. Atlikome ribotą CLIMA GD metinėje veiklos ataskaitoje teikiamos informacijos apie tvarkingumą apžvalgą. Remdamiesi savo ribota peržiūra atkreipėme dėmesį, kad galutinės rizikos atliekant mokėjimą (arba *užbaigiant*) apskaičiavimo metodika atitinka Komisijos gaires.

Komisijos metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita (MVVRA)

6.46. Komisijos MVVRA pateiktas „Gamtos išteklių“ srities rizikos atliekant mokėjimą įvertis yra 1,8 %.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

6.47. Iš bendrų audito įrodymų, kuriuos gavome ir pateikėme šiame skyriuje, matyti, kad srities „Gamtos ištekliai ir aplinka“ išlaidų klaidų lygis buvo arti reikšmingumo ribos (žr. 6.14 dalį). Šioje DFP išlaidų kategorijoje mums atlikus operacijų tikrinimą nustatyta, kad bendras apskaičiuotasis klaidų lygis yra 1,8 %.

6.48. Iš mūsų rezultatų matyti, kad tiesioginių išmokų srityje, sudarančioje 67 % išlaidų pagal šią DFP išlaidų kategoriją, klaidų lygis nebuvo reikšmingas, nors, iš esmės jis vis tiek buvo reikšmingas išlaidų srityse, kurias nustatėme kaip didesnės rizikos sritis (kaimo plėtros, rinkos priemonių, žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos) ir kurios sudarė 33 % išlaidų.

Rekomendacijos

6.49. Mokėjimo agentūros privalo įdiegti sukčiavimo prevencijos ir nustatymo sistemas, o Komisija turi gauti pakankamą patikinimą dėl šių sistemų veikimo. Savo 2019 m. metinėje ataskaitoje nustatėme keletą BŽŪP kovos su sukčiavimu politikos ir procedūrų trūkumų ir pateikėme rekomendaciją, kaip tai išspręsti¹⁵. 6.2 priede pateikiami mūsų 2019 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos tolesnės peržiūros metu nustatyti faktai.

6.50. Manome, kad rekomendacija įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais, kadangi Komisija ėmėsi tam tikrų veiksmų, kad išspręstų mūsų nustatytas problemas. Savo neseniai paskelbtoje specialiojoje ataskaitoje dėl sukčiavimo BŽŪP srityje šias rekomendacijas pakartojome. Nustatėme tikslines įgyvendinimo datas: 2023 m. sukčiavimo rizikos ir valstybių narių sukčiavimo prevencijos priemonių analizei ir 2024 m. skatinant daugiau mokėjimo agentūrų naudoti duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę „Arachne“.

6.51. Remdamiesi šia peržiūra ir savo 2021 m. nustatytais faktais bei padarytomis išvadomis, teikiame Komisijai šias rekomendacijas:

¹⁵ 2019 m. metinės ataskaitos 6.34–6.41 ir 6.44 dalys.

6.1 rekomendacija. Skatinti naujų technologijų naudojimą, kad būtų išvengta klaidų atliekant mokėjimus BŽŪP srityje

Remiantis patirtimi, įgyta naudojant patikras vykdant stebėseną, sudaryti palankesnes sąlygas keistis geriausia patirtimi, susijusia su valstybių narių naujų technologijų naudojimu atliekant mokėjimų BŽŪP srityje patikras, kad būtų galima padėti valstybėms narėms nuo 2023 m. įgyvendinti žemės ūkio plotų stebėsenos sistemą.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m.

6.2 rekomendacija. M21 priemonės mokėjimų patikros

Atlikti auditus ir užtikrinti stebėseną bei vertinimą, siekiant užtikrinti, kad valstybės narės peržiūrėtų, ar jų M21 priemonės finansavimas buvo tinkamai skirtas tinkamiems finansuoti paramos gavėjams, turintiems likvidumo problemų, dėl kurių kyla rizika jų ūkininkavimo ar verslo veiklos tęstinumui.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. – auditui; 2025 m. – stebėsenai ir vertinimui

Priedai

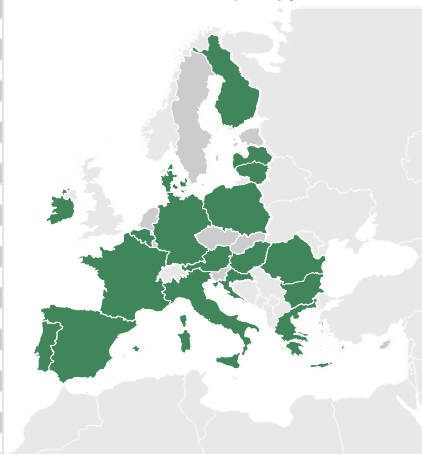
6.1 priedas. Informacija apie ES veiksmus valstybėse narėse ir JK

Kiekvienos valstybės narės ir Jungtinės Karalystės 2021 m. išmokos ir operacijų tikrinimo rezultatai

(milijonai eurų)

Valstybės narės	Iš viso išmokų	Rinkos priemonės				Audituotos operacijos	
		Tiesioginės išmokos	Kaimo plėtra	Kita		Kiekybiškai įvertinamos klaidos	
Prancūzija	9 339	544	6 808	1 915	73	25	6
Ispanija	6 905	611	5 057	1 149	88	17	1
Vokietija	6 114	125	4 615	1 354	20	28	4
Italija	5 730	683	3 557	1 471	20	18	3
Lenkija	4 821	32	3 320	1 419	51	18	3
Rumunija	3 174	62	1 885	1 215	11	16	1
Graikija	2 725	50	1 991	636	48	9	1
Vengrija	1 892	34	1 276	577	5	14	–
Airija	1 545	9	1 181	345	11	4	1
Portugalija	1 320	102	756	401	62	11	–
Austrija	1 290	24	683	581	2	12	3
Bulgarija	1 233	24	843	355	11	13	–
Čekija	1 231	17	852	357	4	–	–
Švedija	1 016	13	673	320	10	–	–
Suomija	964	9	517	428	10	4	–
Danija	953	10	798	117	28	4	–
Nyderlandai	875	52	651	163	9	–	–
Kroatija	757	13	348	382	14	4	–
Lietuva	708	4	510	189	4	4	–
Jungtinė Karalystė	706	0	41	634	31	–	–
Belgija	645	59	499	83	5	3	–
Slovakija	536	12	385	139	0	–	–
Latvija	432	2	295	124	11	8	–
Estija	285	2	165	106	12	–	–
Slovėnija	261	7	133	119	3	–	–
Kipras	77	5	47	22	2	–	–
Liuksemburgas	52	1	34	17	0	–	–
Malta	22	0	5	15	2	–	–

Valstybės narės,
kuriose atliktas operacijų auditas



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis.

6.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Tam tikrais atžvilgiais			
2019	Rekomenduojame: 1 rekomendacija. Komisija turėtų dažniau atnaujinti BŽŪP sukčiavimo rizikos analizę, atlikti valstybių narių sukčiavimo prevencijos priemonių analizę ir skleisti geriausios praktikos pavyzdžius naudojant priemonę „Arachne“, kad mokėjimo agentūros būtų dar labiau skatinamos ja naudotis.			X			

Šaltinis: Audito Rūmai.

7 skyrius

**Migracija ir sienų valdymas
Saugumas ir gynyba**

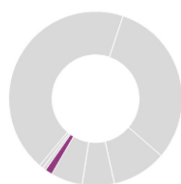
Turinys

	Dalis
Įvadas	7.1.–7.9.
Trumpas aprašymas	7.2.–7.8.
Audito apimtis ir metodas	7.9.
Operacijų tvarkingumas	7.10.–7.11.
Vidaus kontrolės sistemų elementų tikrinimas	7.12.–7.14.
Audito institucijų darbo, susijusio su jų metinėmis kontrolės ataskaitomis ir išlaidų auditais, apžvalga	7.12.–7.14.
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	7.15.–7.16.
Išvada ir rekomendacijos	7.17.–7.19.
Išvada	7.17.
Rekomendacijos	7.18.–7.19.
Priedai	
7.1 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas	

Išvadas

7.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su *daugiametės finansinės programos (DFP)* 4 išlaidų kategorija „Migracija ir sienų valdymas“ ir 5 išlaidų kategorija „Saugumas ir gynyba“ susiję faktai. Šias išlaidų kategorijas pateikiame bendrame skyriuje, nes ankstesniu DFP laikotarpiu jos iš esmės buvo įtrauktos į biudžetą ir įrašytos į apskaitą vienoje išlaidų kategorijoje, t. y. DFP 3 išlaidų kategorijoje „Saugumas ir pilietybė“. **7.1** ir **7.2 diagramose** pateikta pagal šias išlaidų kategorijas 2021 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir susijusių išlaidų apžvalga.

7.1 diagrama. Mokėjimai ir audito populiacija. Migracija ir sienų valdymas

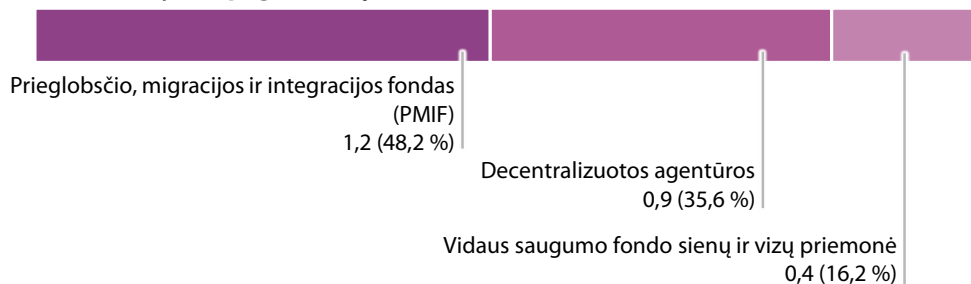


Migracija ir sienų valdymas
2,5 mlrd. eurų (1,4 % ES biudžeto išlaidų)



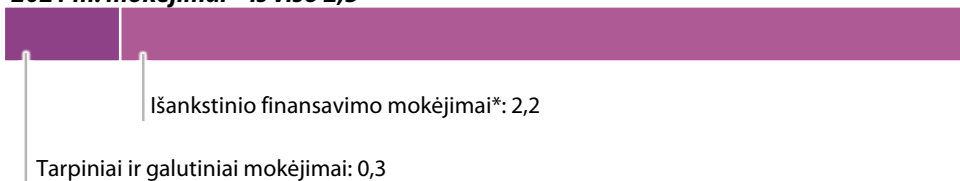
(mlrd. eurų)

2021 m. mokėjimai pagal fondą

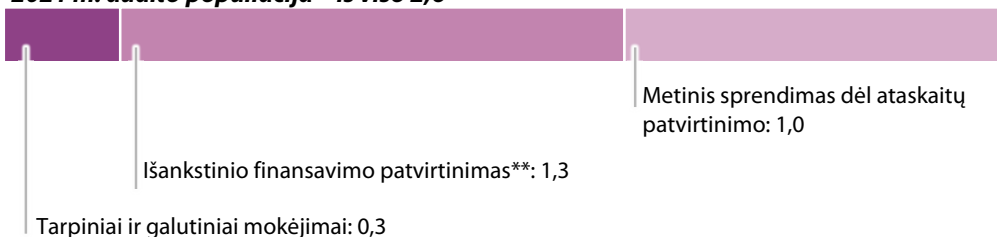


2021 m. audito populiacija, palyginti su mokėjimais

2021 m. mokėjimai – iš viso 2,5



2021 m. audito populiacija – iš viso 2,6

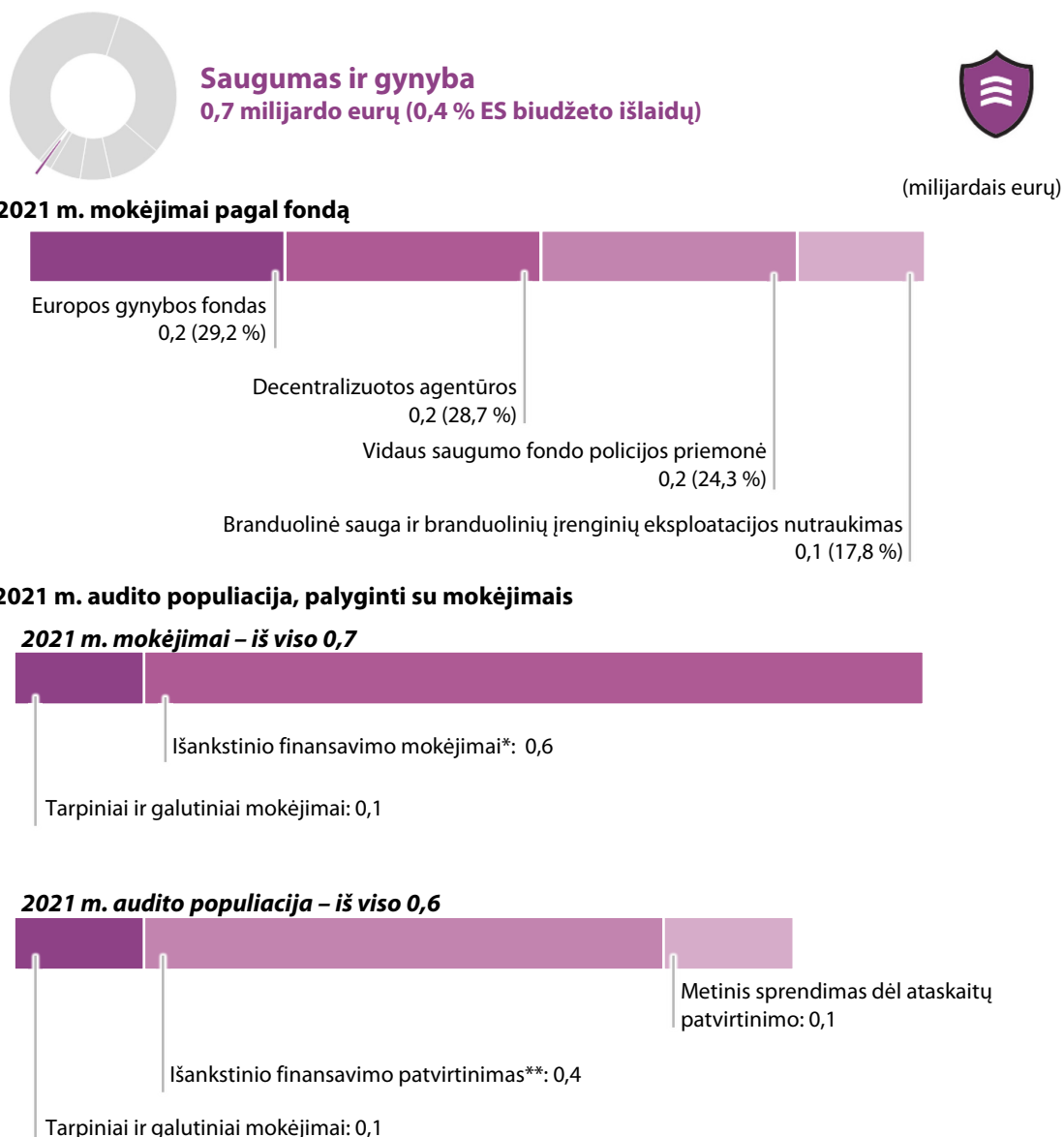


(*) Išankstinis finansavimas taip pat apima 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu pagal pasidalijamąjį valdymą atliktus mokėjimus, kurie nebuvo įtraukti į finansines ataskaitas, susijusias su patikinimo dokumentų rinkiniais, kuriuos Komisija priėmė 2021 m.

(**) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. 1.1 priedo 12 dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

7.2 diagrama. Mokėjimai ir audito populiacija. Saugumas ir gynyba



(*) Išankstinis finansavimas taip pat apima 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu pagal pasidalijamąjį valdymą atliktus mokėjimus, kurie nebuvo įtraukti į finansines ataskaitas, susijusias su patikinimo dokumentų rinkiniais, kuriuos Komisija priėmė 2021 m.

(**) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo 12** dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

Trumpas aprašymas

7.2. Atsižvelgdama į pastaraisiais metais didėjančią migracijos ir sienų valdymo svarbą, 2021–2027 m. daugiamečioje finansinėje programoje Europos Sąjunga nustatė būtent šioms politikos sritims skirtą 4 išlaidų kategoriją. Didžiausia 2021 m. išlaidų sritis yra susijusi su pagal 2014–2020 m. DFP nebaigtų įgyvendinti projektų ir schemų

užbaigimu. Taigi, kaip parodyta **7.1 diagramoje**, daugiausia išlaidų tenka 2014–2020 m. Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo¹ (PMIF) likvidavimui, taip pat finansavimo užbaigimui pagal Vidaus saugumo fondo sienų valdymo ir vizų finansinės paramos priemonę² (VSF sienų ir vizų priemonę). 2014–2020 m. PMIF tikslas buvo prisidėti prie veiksmingo migracijos srautų valdymo ir suformuoti bendrą ES požiūrį į prieglobstį ir imigraciją. VSF sienų ir vizų priemonės tikslas buvo padėti užtikrinti aukštą saugumo lygį ES, kartu palengvinant teisėtą keliavimą, vykdan vienodo ir aukšto lygio *išorės sienų* kontrolę ir veiksmingą Šengeno vizų tvarkymą.

7.3. Šie 2014–2020 m. fondai 2021–2027 m. buvo atitinkamai pakeisti nauju PMIF³ ir Integruoto sienų valdymo fondo (ISVF) sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemone⁴ (SVVP). PMIF 2021–2027 m. tikslas – padėti efektyviai valdyti migracijos srautus, įgyvendinti, stiprinti ir plėtoti bendrą prieglobsčio ir imigracijos politiką. SVVP tikslas – remti tvirtą ir veiksmingą integruotą sienų valdymą prie Sąjungos išorės sienų, užtikrinant aukšto lygio saugumą ir saugant laisvą asmenų judėjimą ES teritorijoje.

7.4. Kitą svarbią 4 išlaidų kategorijos dalį sudaro trijų *decentralizuotų agentūrų*⁵ (EUAA, *Frontex*, eu-LISA), vykdančių veiklą įgyvendinant pagrindinius ES prioritetus migracijos ir sienų valdymo srityse, finansavimas.

7.5. 2021–2027 m. DFP 5 išlaidų kategorija yra skirta saugumui ir gynybai. Kaip parodyta **7.2 diagramoje**, į sudedamąją dalį „saugumas“ patenka finansavimo pagal 2014–2020 m. Vidaus saugumo fondo policijos priemonę užbaigimas, branduolinių įrenginių eksploatavimo nutraukimo finansavimas (ES finansinė parama Bulgarijos, Lietuvos ir Slovakijos branduolinių įrenginių eksploatavimo nutraukimui) ir finansavimas trimis ES decentralizuotoms saugumo srities agentūroms (EMCDDA,

¹ Reglamentas (ES) Nr. 516/2014, kuriuo įsteigiamas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas.

² Reglamentas (ES) Nr. 515/2014, kuriuo kaip Vidaus saugumo fondo dalis nustatoma išorės sienų ir vizų finansinės paramos priemonė.

³ Reglamentas (ES) 2021/1147, kuriuo nustatomas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas.

⁴ Reglamentas (ES) 2021/1148, kuriuo sukurama sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonė, įtraukta į Integruoto sienų valdymo fondą.

⁵ Informacijos apie šias agentūras atskirai pateikėme savo [specialiosiose metinėse ataskaitose](#).

Europolui, CEPOL)⁶. Į sudedamąją dalį „gynyba“ patenka Europos gynybos fondas, kurio lėšomis remiami bendradarbiavimu grindžiami gynybos projektai visuose mokslinių tyrimų ir plėtros etapuose.

7.6. 2021–2027 m. Vidaus saugumo fondas⁷ (VSF) yra siauresnės apimties nei anksčiau (kadangi 2014–2020 m. VSF sienų ir vizų priemonės tikslai perkelti į kitą priemonę) ir dabar apsiriboja 2014–2020 m. VSF policijos priemonės⁸ finansavimo tikslais. Šie tikslai – padėti užtikrinti aukštą saugumo lygį ES, visų pirma vykdant terorizmo ir radikalizacijos, sunkių formų bei organizuoto nusikalstamumo ir kibernetinių nusikaltimų prevenciją ir kovojant su jais, padedant nusikaltimų aukoms ir jas apsaugant, taip pat rengiantis su saugumu susijusiems incidentams, rizikai ir krizėms, apsisaugant nuo jų ir veiksmingai juos valdant. Tačiau 2021 m. didžiausia išlaidų sritis yra susijusi su 2014–2020 m. DFP nebaigtų įgyvendinti projektų užbaigimu.

7.7. Didžiosios dalies PMIF ir VSF 2014–2020 m. finansavimo valdymą dalijasi valstybės narės (arba Šengeno asocijuotosios šalys) ir Komisijos Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas (HOME GD). Taikant šią tvarką valstybės narės įgyvendina Komisijos patvirtintas daugiametes PMIF ir VSF nacionalines programas.

7.8. 2021 m. valstybės narės vėl paspartino savo nacionalinių programų įgyvendinimą. Tačiau didelės sumos vis tiek lieka neišmokėtos, o kadangi 2014–2020 m. finansavimas turi būti panaudotas iki 2024 m. birželio mėn.⁹, gali padidėti spaudimas nacionalinėms institucijoms. **7.3 diagramoje** apibendrintos išlaidos, kurias valstybės narės yra pateikusios Komisijai kompensuoti nuo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pradžios.

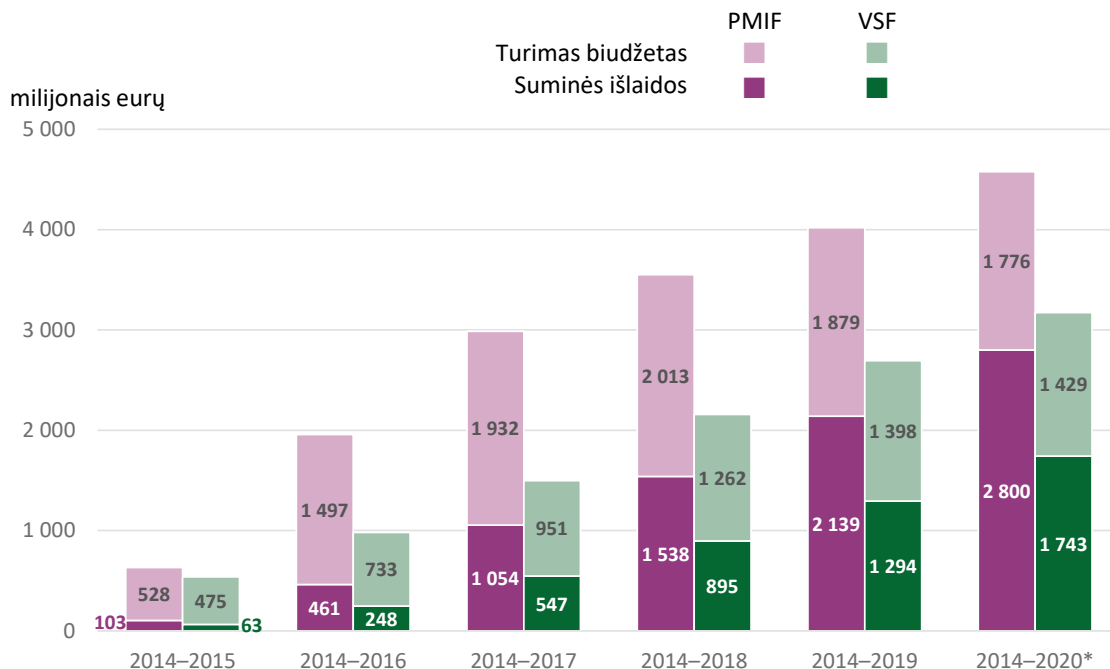
⁶ Informacijos apie šias agentūras atskirai pateikėme savo [specialiosiose metinėse ataskaitose](#).

⁷ [Reglamentas \(ES\) 2021/1149](#), kuriuo nustatomas Vidaus saugumo fondas.

⁸ [Reglamentas \(ES\) Nr. 513/2014](#), kuriuo kaip Vidaus saugumo fondo dalis nustatoma policijos bendradarbiavimo, nusikalstamumo prevencijos, kovos su juo ir krizių valdymo finansinės paramos priemonė.

⁹ [Reglamentas \(ES\) 2022/585](#), kuriuo nustatomos Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir policijos bendradarbiavimo, nusikalstamumo prevencijos, kovos su juo ir krizių valdymo finansinės paramos priemonės bendrosios nuostatos.

7.3 diagrama. PMIF ir VSF lėšomis remiamoms nacionalinėms programoms tenkančios išlaidos padidėjo, tačiau didelė biudžeto dalis vis dar lieka nepanaudota



(*) PMIF / VSF išlaidos valstybių narių lygmeniu yra deklaruojamos Komisijai ir Komisijos tvirtinamos kitais metais po to, kai buvo patirtos. Taigi, Komisijos 2021 m. finansinės ataskaitos apima 2020 m. valstybių narių išlaidas.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos duomenimis (nacionalinėmis programomis ir patvirtinimo sprendimais iki 2021 m. pabaigos).

Audito apimtis ir metodas

7.9. Taikydami **1.1 priede** nustatytą bendrąjį audito metodą ir konkrečius metodus, patikrinome toliau nurodytus aspektus, susijusius su šiomis DFP išlaidų kategorijomis 2021 m.:

- 28 operacijų imtį, kuri, nors sudaryta taip, kad ja prisidedama prie mūsų bendro *patikinimo pareiškimo*, nėra reprezentatyvi šių DFP išlaidų kategorijų išlaidų atžvilgiu. Todėl negalime pateikti šių išlaidų kategorijų *klaidų lygio įvertio*. Imtį sudarė 14 operacijų, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas su valstybėmis narėmis¹⁰ (po dvi kiekvienos valstybės narės operacijas), šešios *tiesiogiai* (4 išlaidų kategorijos) ir penkios *netiesiogiai* (dvi 4 išlaidų kategorijos ir trys 5 išlaidų

¹⁰ Ispanija, Prancūzija, Italija, Lenkija ir Švedija (4 išlaidų kategorija); Bulgarija ir Lietuva (5 išlaidų kategorija).

kategorijos) Komisijos valdomos operacijos, taip pat trys operacijos, kurios apėmė avansų agentūroms *patvirtinimą* (dvi 4 išlaidų kategorijos ir viena 5 išlaidų kategorijos);

- b) HOME GD *metinėse veiklos ataskaitose* (MVA) pateiktą ir vėliau į Komisijos *metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą* (MVVA) įtrauktą *tvarkingumo* informaciją;
- c) pasirinktas sistemas, išnagrinėdami:
 - i) iš trijų *audito institucijų*¹¹ gautas *metinės kontrolės ataskaitas*, pridėtas prie PMIF ir VSF 2020 m. metinių finansinių ataskaitų; vertinome, ar tos ataskaitos atitiko atitinkamus teisės aktus¹²;
 - ii) tų pačių audito institucijų darbą; vertinome, ar jų atlikti išlaidų auditai ir jų patikimų audito nuomonių teikimo procedūros buvo tinkami.

¹¹ Bulgarijos, Maltos ir Švedijos.

¹² Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/1291 dėl atsakingų institucijų skyrimo, valdymo ir kontrolės pareigų ir dėl audito institucijų statuso bei įsipareigojimų.

Operacijų tvarkingumas

7.10. Iš 28 mūsų tikrintų operacijų devyniose (32 %) buvo *klaidų*. Kiekybiškai įvertiname šešias klaidas, turėjusias *poveikį* iš ES biudžeto mokamoms sumoms. Šios klaidos yra susijusios su patvirtinamųjų dokumentų nebuvimu, netinkamomis finansuoti išlaidomis ir *viešaisiais pirkimais*. **7.1 langelyje** pateikti mūsų kiekybiškai įvertintų klaidų pavyzdžiai.

7.1 langelis

Reikalavimų neatitinkančių tipų transporto priemonių įsigijimas

Atlikome VSF policijos priemonės projekto, kuriam taikomas pasidalijamasis valdymas su Bulgarija, auditą. Projektą, įgyvendintą ministerijos departamento, sudarė 18 naujų visureigių transporto priemonių pirkimas.

Atsitiktine tvarka sudarėme dešimties įgyvendinant projektą įsigytų transporto priemonių imtį, kad galėtume atlikti išsamias patikras. Nustatėme, kad tik penkios iš tų transporto priemonių atitiko Direktyvoje 2007/46/EB nustatytą visureigių transporto priemonių apibrėžtį. Todėl įvertiname, kad 50 % projekto išlaidų yra netinkamos finansuoti išlaidos. Be to, transporto priemonių naudojimo registras nebuvo pakankamai išsamus, kad būtų galima įrodyti, jog įsigytos transporto priemonės buvo naudojamos tik projektui vykdyti.

Deklaruotų apgyvendinimo išlaidų netinkamumas finansuoti

Vieną mūsų audituotą PMIF pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju projektą įgyvendino Airijos ministerijos departamentas. Pagal projektą prieglobsčio prašytojams buvo teikiamas laikinas apgyvendinimas (įskaitant maitinimą). Kadangi Airijos institucijos neturėjo pakankamų apgyvendinimo pajėgumų paklausai patenkinti, jos paskelbė kvietimą pareikšti susidomėjimą nuomoti kambarius viešbučiuose ir svečių namuose. Patikrinome dešimties sąskaitų faktūrų, įtrauktų į išlaidų deklaraciją, imtį.

Atlikome viešųjų pirkimų procedūras, po kurios buvo pasirašytos sutartys su viešbučiais ir svečių namais, auditą. Kadangi Airijos institucijos nepateikė tam tikrų pagrindinių viešųjų pirkimų dokumentų ir informacijos, negalėjome patikrinti, ar viešieji pirkimai buvo organizuoti tinkamai. Taip pat nustatėme, kad požiūris į konkurso dalyvius buvo nevienodas (pavyzdžiui, vienas pasiūlymas buvo atmestas, nes konkrečiame viešbutyje buvo per mažai laisvų kambarių, tačiau kitų viešbučių, turinčių tokį patį ar net mažesnį pajėgumą, pasiūlymai buvo priimti). Todėl neturime įrodymų, kad šios sutartys buvo skirtos remiantis taikytiniais viešųjų pirkimų teisės aktais. Taigi, mūsų vertinimu, 100 % deklaruotų išlaidų yra netinkamos finansuoti ES lėšomis.

Be to, kelios su viešbučiais sudarytos sutartys negaliojo, nes jų nepasirašė abi šalys arba jos neapėmė mūsų tikrintų sąskaitų faktūrų laikotarpio. Be to, kelios sąskaitose faktūrose nurodytos sumos nebuvo pagrįstos sutartimi. Tai taip pat turi poveikį išlaidų tinkamumui finansuoti.

Airijos institucijos tinkamai netikrino ir nedokumentavo, kaip faktiškai buvo naudojamos laikino apgyvendinimo paslaugomis. Jos taip pat nepateikė pakankamų įrodymų, kad viešbučiuose apgyvendinti asmenys tikrai buvo prieglobsčio prašytojai.

Nors Airijos institucijos kartu su išlaidų deklaracija pateikė audito sertifikatą, nepriklausomi išorės auditoriai nenurodė nė vienos iš pirmiau aprašytų klaidų. Šių klaidų nenustatė ir HOME GD, atlikdamas patikrinimus prieš mokėjimą.

7.11. Be to, nustatėme šešis neatitikties teisinėms ir finansinėms nuostatomis atvejus (tačiau jie neturi poveikio ES biudžetui). Jie buvo susiję, pavyzdžiui, su tuo, kad išlaidų deklaracijoms pagrįsti buvo pateikti neišsamūs dokumentai ir kad standartinių vieneto sąnaudų apskaičiavimo metodika, kuri yra *supaprastinto išlaidų apmokėjimo* dalis, iš dalies yra neskaidri.

Vidaus kontrolės sistemų elementų tikrinimas

Audito institucijų darbo, susijusio su jų metinėmis kontrolės ataskaitomis ir išlaidų auditais, apžvalga

7.12. Peržiūrėjome, kaip trys audito institucijos atliko atitinkamų valstybių narių PMIF / VSF (Maltos ir Švedijos PMIF; Bulgarijos VSF) metinių finansinių ataskaitų auditą ir pateikė Komisijai metinę kontrolės ataskaitą (MKA). Mūsų tikslas buvo įvertinti, ar šios institucijos:

- a) atsižvelgė į visų rūšių mokėjimus, kuriuos atliko už fondų įgyvendinimą atsakingos įstaigos;
- b) taikė tinkamą imčių sudarymo metodiką;
- c) į imtį įtraukė pakankamai operacijų, kad būtų galima padaryti išvadas apie visą populiaciją;
- d) teisingai apskaičiavo klaidų lygį¹³ ir
- e) įdiegė tinkamas procedūras, kad būtų galima pateikti patikimas audito nuomones ir ataskaitas¹⁴.

7.13. Audito institucijos buvo parengusios ir įgyvendino išsamias pakankamos kokybės procedūras, kad galėtų teikti informaciją apie savo darbą MKA. Tačiau jų ataskaitose nustatė trūkumų. Visus šiuos probleminius klausimus Komisija jau buvo nustačiusi savo 2020 finansinių metų MKA vertinime. Savo nustatytus faktus pateikiame **7.2 langelyje**.

¹³ Kaip reikalaujama [Komisijos deleguotajame reglamente \(ES\) 2018/1291](#).

¹⁴ Pagal 14 pagrindinį valdymo ir kontrolės sistemoms taikomą reikalavimą, pateiktą [Komisijos įgyvendinimo reglamento \(ES\) 2017/646](#) dėl metinio *sąskaitų patvirtinimo* procedūros ir atitikties patvirtinimo procedūros įgyvendinimo priede.

7.2 langelis

Metinių kontrolės ataskaitų trūkumai

Trūkumai	Valstybė narė	Galimas poveikis
Atliekant išlaidų auditus netaikoma atsitiktinė atranka, o tai neatitinka Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2018/1291 nuostatų.	Malta	Ribotas audito institucijos darbo patikrinimas Pateikti nepatikimi duomenys
Už finansavimo įgyvendinimą atsakinga institucija preliminaras ataskaitas audito institucijai pateikė nebaigusi vykdyti savo kontrolės. Todėl audito populiacija, iš kurios audito institucija sudarė audito imtį, nebuvo tiksli.	Malta	
Nepaaiškinti preliminarų ir galutinių ataskaitų skirtumai.	Švedija	
Pateiktas netikslus <i>likutinis klaidų lygis</i> ir neteisinga audito nuomonė dėl finansinių ataskaitų.	Malta	
Pateikiamos neišsamios išlaidų, susijusių su neigiamais mokėjimais arba mokėjimais, skirtais ankstesnių metų finansinėse ataskaitose deklaruotiems avansams padengti, auditų ataskaitos.	Bulgarija	

7.14. Iš tų pačių trijų audito institucijų atrinkome 15 audito bylų. Tas bylas naudojome, kad patikrintume, ar audito institucijų nustatytos audito procedūros buvo tinkamos ir atitiko visus PMIF / VSF reglamentuose nustatytus tinkamumo kriterijus¹⁵. Apskritai nustatėme, kad audito institucijos turėjo išsamias audito programas ir naudojo kontrolinius sąrašus savo išvadoms pagrįsti. Tačiau taip pat aptikome trūkumų, kurie apibūdinti [7.3 langelyje](#).

¹⁵ Žr. 12 pagrindinį reikalavimą, pateiktą [Komisijos įgyvendinimo reglamento \(ES\) 2017/646](#) priede.

7.3 langelis

Audito institucijų darbo trūkumai

Trūkumai	Valstybė narė	Galimas poveikis
Projektų atrankos procesas nebuvo tinkamai patikrintas.	Švedija	Neaptiktos netinkamos finansuoti išlaidos Nepatikimos audito išvados Ribotas audito institucijos darbo patikrinimas
Viešųjų pirkimų procedūros nebuvo tinkamai patikrintos.	Bulgarija	
Netinkamai testuotas išlaidų tinkamumas finansuoti.	Bulgarija Švedija	
Neužtikrinta pakankama <i>audito seka</i> arba prastai dokumentuotas audito darbas ir rezultatai.	Bulgarija Švedija	

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

7.15. Peržiūrėjome HOME GD 2021 finansinių metų MVA. Mūsų analizėje daugiausia dėmesio skirta tam, ar HOME GD savo MVA tvarkingumo informaciją pateikė pagal Komisijos nurodymus ir ar ta informacija atitiko tai, ką mes nustatėme atlikdami auditą. Neradome informacijos, kuri galėtų prieštarauti mūsų nustatytiems faktams.

7.16. Peržiūrėjome HOME GD parengtus rizikos atliekant mokėjimus ir užbaigiant programas įverčius. Nustatėme, kad jie buvo apskaičiuoti pagal vidaus metodiką ir teisingai nurodyti MVVA. HOME GD įvertino, kad visų 2021 m. išlaidų (2 511 milijonų eurų) bendra su rizika susijusi suma mokėjimo metu buvo 48 milijonai eurų (1,91 %), o būsimų metų pataisų, atliktinų dėl direktorato patikrų, vertė – 16 milijonų eurų.

HOME GD generalinė direktorė pareiškė gavusi pagrįstą patikinimą, kad MVA apibūdintai veiklai skirti ištekliai buvo naudojami pagal numatytą paskirtį ir pagal patikimo finansų valdymo principą, tačiau su tam tikromis *išlygomis*. Kadangi mūsų atliktos 25 operacijų patikros yra susijusios tik su nedidele dalimi operacijų, už kurias atsakingas HOME GD, negalime patikrinti šio pareiškimo pagal savo audito rezultatus.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

7.17. Mūsų operacijų ir sistemų patikrinimo metu išryškėjo dvi sritys, kuriose galima atlikti patobulinimų (žr. **7.10** ir **7.11** dalis). Auditavome nepakankamai operacijų, kad būtų galima apskaičiuoti šių DFP išlaidų kategorijų klaidų lygį (žr. **7.9** dalį). Operacijų testavimo rezultatais remiamasi rengiant mūsų patikinimo pareiškimą.

Rekomendacijos

7.18. **7.1 priede** pateikti mūsų atliktos tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos mūsų 2019 m. metinėje ataskaitoje pateiktos trys rekomendacijos, kurias buvo numatyta įgyvendinti 2021 m., metu nustatyti faktai. Nustatėme, kad šias tris rekomendacijas Komisija įgyvendino visiškai:

- a) laikome, kad 1 rekomendacija, pagal kurią Komisija audito institucijoms turi pateikti gaires, kaip PMIF ir VSF atveju apskaičiuoti audito aprėptį, jei jos taiko dalinių imčių sudarymą, yra įgyvendinta. Tai grindžiame tuo, kad 2021 m. liepos mėn. HOME GD paskelbė dalinių imčių sudarymo gaires;
- b) laikome, kad 2 rekomendacija, pagal kurią Komisija audito institucijoms turi priminti, kad PMIF ir VSF atveju jos privalo laikytis jos nurodymų dėl imčių sudarymo ir klaidų lygio apskaičiavimo, yra įgyvendinta. Tai grindžiame tuo, kad Komisija audito institucijoms išsiųstuose raštuose, susijusiuose su metiniu *sąskaitų patvirtinimu*, pateikė tinkamas ir pritaikytas imčių sudarymo gaires ir grįžtamąją informaciją;
- c) laikome, kad 3 rekomendacija, pagal kurią Komisija audito institucijoms turi pateikti gaires, kaip PMIF ir VSF atveju dokumentuoti savo audito procedūras, rezultatus ir surinktus audito įrodymus, yra įgyvendinta. Tai grindžiame tuo, kad 2021 m. kovo mėn. Komisija audito institucijoms išsiuntė brošiūrą „Diskusijoms skirtas dokumentas dėl audito dokumentų. Geroji auditorių ir auditoriams skirta patirtis“ (angl. *Reflection paper on audit documentation – Good practices from and for auditors*).

7.19. Remdamiesi šia peržiūra ir savo 2021 m. nustatytais faktais bei padarytomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame:

7.1 rekomendacija. Audito seka ir viešieji pirkimai

Paramos pagal Sąjungos veiksmų ir pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju priemonės *gavėjams* ir už HOME GD finansavimo įgyvendinimą atsakingoms valstybių narių institucijoms pateikti papildomų gairių, kaip:

- a) laikytis tinkamų patvirtinamųjų dokumentų, kuriuos galima pateikti patikrų ar auditų atveju, rinkimo taisyklių;
- b) vykdyti pareigą perkant prekes ar paslaugas laikytis nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. pabaiga.

7.2 rekomendacija. Projekto išlaidų, susijusių su HOME GD tiesiogiai valdomais veiksmis, tinkamumas finansuoti

Atlikti tikslingesnes išlaidų tinkamumo finansuoti *ex ante* patikras, ypač kai tai pagalba ekstremaliosios situacijos atveju, ypatingą dėmesį skiriant galimai rizikai, susijusiai su:

- a) išlaidų rūšimi (pavyzdžiui, viešieji pirkimai) ir
- b) paramos gavėjo rūšimi (pavyzdžiui, paramos gavėjai, kurie turi mažai su ES finansavimu susijusios patirties arba jos neturi).

Tai darydama Komisija turėtų atsižvelgti į tai, kad audito sertifikatų naudojimas paramos gavėjų mokėjimo prašymams pagrįsti turi trūkumų.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. pabaiga.

Priedai

7.1 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Tam tikrais atžvilgiais			
2019	Rekomenduojame Komisijai: 1 rekomendacija. Pateikti gaires valstybių narių audito institucijoms dėl to, kaip PMIF ir VSF atveju apskaičiuoti audito aprėptį, jei jos taiko dalinių imčių sudarymą. Patarti, kaip užtikrinti, kad imties sudarymas būtų pakankamas ir tinkamas, kad auditoriui būtų sudarytas pakankamas pagrindas daryti išvadas dėl visos audito populiacijos. Terminas: per 2021 m.	X					

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Tam tikrais atžvilgiais			
	2 rekomendacija. Pakartoti valstybių narių audito institucijoms, kad PMIF ir VSF atveju jos privalo laikytis Komisijos nurodymų dėl imčių sudarymo ir klaidų lygio apskaičiavimo. Konkrečiai, imčių sudarymas turėtų būti atsitiktinis, kiekvienam imties vienetui populiacijoje turėtų būti suteikta vienoda atrinkimo galimybė ir, jei taikytina, visos klaidos turėtų būti ekstrapoliuojamos atitinkamai populiacijai. Terminas: per 2021 m.	X					
	3 rekomendacija. Pateikti gairių valstybių narių audito institucijoms, kaip PMIF ir VSF atveju pakankamai ir tinkamai dokumentuoti savo audito procedūrų pobūdį, laiką ir aprėptį, jų rezultatus ir surinktus audito įrodymus. Terminas: per 2021 m.	X					

Šaltinis: Audito Rūmai.

8 skyrius

Kaimyninės šalys ir pasaulis

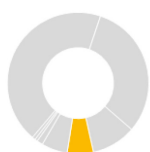
Turinys

	Dalis
Įvadas	8.1.–8.7.
Trumpas aprašymas	8.2.–8.6.
Audito apimtis ir metodas	8.7.
Operacijų tvarkingumas	8.8.–8.14.
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	8.15.–8.26.
ECHO GD MVA	8.15.–8.19.
NEAR GD 2021 m. LKL tyrimas	8.20.–8.25.
INTPA GD MVA	8.26.
Išvada ir rekomendacijos	8.27.–8.33.
Išvada	8.27.
Rekomendacijos	8.28.–8.33.
Priedai	
8.1 priedas. NEAR GD ir INTPA GD mokėjimai delegacijoms	
8.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Kaimyninės šalys ir pasaulis“	

Ivadas

8.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su *daugiametės finansinės programos (DFP)* 6 išlaidų kategorija „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ susiję faktai. **8.1 diagramoje** pateikta pagal šią kategoriją 2021 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

8.1 diagrama. Mokėjimai ir audito populiacija

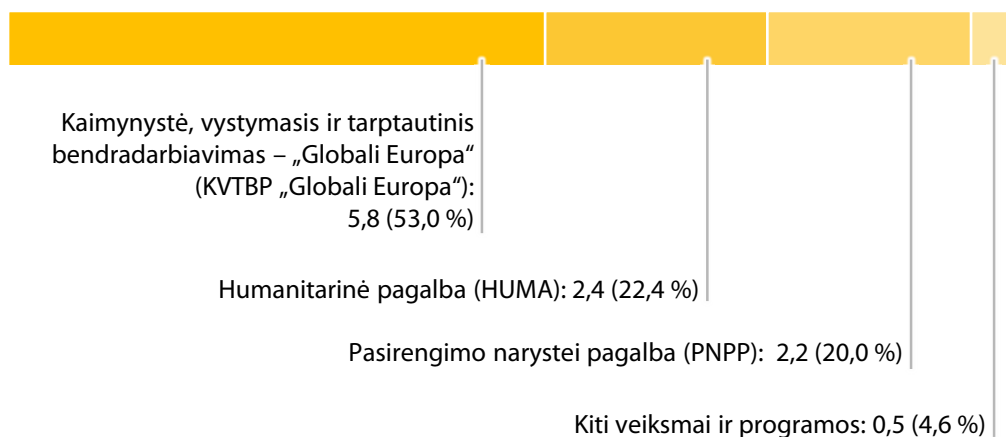


Kaimyninės šalys ir pasaulis
10,9 milijardo eurų (6,0 % ES biudžeto išlaidų)



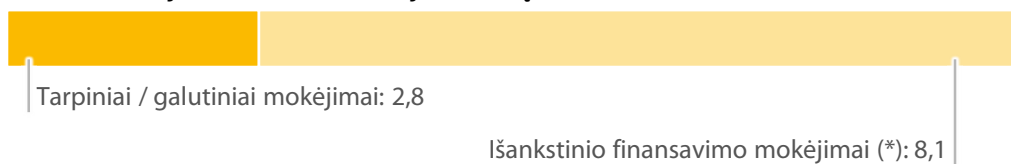
2021 m. mokėjimų pasiskirstymas pagal fondus

(milijardais eurų)

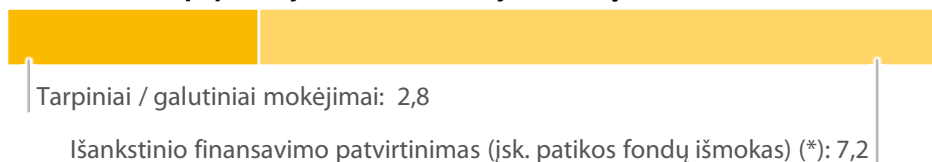


2021 m. audito populiacija, palyginti su mokėjimais

2021 m. mokėjimai: iš viso 10,9 milijardo eurų



2021 m. audito populiacija: iš viso 10,0 milijardo eurų



(*) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo 12** dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

Trumpas aprašymas

8.2. Išlaidų sritį sudaro kelios finansavimo priemonės, visų pirma naujoji *Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“* (KVTBP „Globali Europa“)¹ ir Pasirengimo narystei pagalbos priemonė. Ji taip pat apima humanitarinės pagalbos biudžetą.

8.3. Bendrasis KVTBP „Globali Europa“ tikslas – visame pasaulyje puoselėti ir propaguoti ES vertybes, principus ir pagrindinius interesus, taip pat padėti skatinti daugiašališkumą ir tvirtesnę partnerystę su ES nepriklausančiomis šalimis. Palyginti su 2014–2020 m. DFP, matyti du pagrindiniai pokyčiai, susiję su tuo, kaip ES finansuoja išorės veiksmus (užsienio politiką):

- a) bendradarbiavimas su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalimis partnerėmis, kuris anksčiau buvo finansuotas iš Europos plėtros fondų, dabar įtrauktas į ES bendrąjį biudžetą;
- b) toks bendradarbiavimas dabar finansuojamas pagal tą pačią priemonę kaip ir ES kaimynystės politika, kartu išsaugant abiejų rūšių paramos ypatumus.

8.4. Bendrasis Pasirengimo narystei paramos priemonės tikslas – padėti *paramą gaunančioms* šalims priimti ir įgyvendinti reformas, kurių reikia, kad jos atitiktų ES vertybes rengiantis narystei, taip prisidedant prie jų stabilumo, saugumo ir gerovės.

8.5. Svarbiausi už ES išorės veiksmų vykdymą atsakingi generaliniai direktoratai ir tarnybos yra Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas (NEAR GD), Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas (GD INTPA), Civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinis direktoratas (ECHO GD) ir Užsienio politikos priemonių tarnyba (FPI).

8.6. 2021 m. mokėjimai sričiai „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ sudarė 10,9 milijardo eurų (galutiniai mokėjimai, įskaitant asignuotąsias pajamas) ir buvo išmokėti naudojant kelias priemones (žr. **8.1 diagramą**) ir teikimo metodus, pavyzdžiui, darbų / tiekimo / paslaugų sutartis, dotacijas, specialias paskolas, paskolų garantijas ir finansinę pagalbą, *paramą biudžetui* ir kitas tikslines paramos biudžetui formas daugiau kaip 150 šalių (žr. **8.1 priedą**).

¹ Reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė.

Audito apimtis ir metodas

8.7. Taikydami **1.1 priede** nustatytą audito metodą ir konkrečius metodus, patikrinome šiuos su šia DFP išlaidų kategorija susijusius aspektus 2021 m.:

- a) 67 *operacijų*, kurios, nors ir prisideda prie mūsų bendro patikinimo pareiškimo, tačiau nėra reprezentatyvios pagal šią DFP išlaidų kategoriją, imtį. Todėl negalime įvertinti šios išlaidų kategorijos klaidų lygio. Į imtį įtraukėme 37 NEAR GD, 14 INTPA GD, 12 ECHO GD ir 14 FPI operacijų;
- b) ECHO GD metinėje veiklos ataskaitoje (MVA) pateiktą ir į Komisijos *metinę valdymo ir veiklos ataskaitą (MVVA)* įtrauktą tvarkingumo informaciją.

Operacijų tvarkingumas

8.8. Iš 67 mūsų tikrintų operacijų, 32 (48 %) buvo paveiktos *klaidų*. Nepaisant riboto imties dydžio, mūsų audito rezultatai patvirtina, kad klaidų rizika šioje DFP išlaidų kategorijoje yra didelė. Kiekybiškai įvertinome 24 klaidas, kurios turėjo poveikį iš ES biudžeto mokamoms sumoms. Dažniausiai pasitaikančios klaidos, susijusios su kategorija „Kaimyninės šalys ir pasaulis“, buvo nepatirtos išlaidos, netinkamos finansuoti išlaidos, patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas ir viešųjų pirkimų klaidos.

8.1 langelyje pateikta mūsų kiekybiškai įvertintų klaidų pavyzdžių.

8.1 langelis

Nepatirtų išlaidų dalis

NEAR GD

Auditavome išlaidas, kurias pagal *susitarimą dėl įnašo* deklaravo tarptautinė organizacija, atsakinga už lyčių lygybę ir moterų įgalėjimą, veiksams, kuriais siekiama kovoti su lyčių stereotipais Rytų partnerystės šalyse (Armėnijoje, Azerbaidžane, Baltarusijoje, Gruzijoje, Moldovoje ir Ukrainoje). Pagal susitarimą dėl įnašo, veiksmų išlaidos iš viso sudarė 7,9 milijono eurų, o ES įnašas – iki 7 milijonų eurų.

Per pirmuosius 12 trejų metų įgyvendinimo laikotarpio mėnesių paramos gavėjas pranešė apie 2,2 milijono eurų patirtas išlaidas, kurioms Komisija pritarė. Patikrinome patvirtinamuosius dokumentus ir nustatėme, kad tinkamos finansuoti išlaidos tesudarė 1,2 milijono eurų. Tarptautinė organizacija klaidingai pranešė apie 977 434 eurų patirtas išlaidas. Nors ji buvo numaciusi šią sumą skirti, ji jos dar nebuvo išleidusi. Todėl Komisija neteisingai patvirtino 44 % audituotos sumos.

Rimti viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai

INTPA GD

Auditavome 823 066 eurų sąskaitą faktūrą, kurią išdavė rangovas pagal 2017 m. sudarytą 3,8 milijono eurų vertės paslaugų sutartį dėl gaivinimo ir atstatymo paramos priemonės. Šios sutarties tikslas buvo suteikti vyriausybei poreikiais grindžiamos techninės patirties, susijusios su atstatymu atitinkamoje šalyje įvykus gaivalinei nelaimei.

Komisija sutartį sudarė pritaikiusi konkurencinių derybų procedūrą ir pakvietė aštuonias bendroves pateikti pasiūlymus. Ji įtraukė septynias iš jų į sąrašą kaip galimas paslaugų teikėjas pagal ankstesnę preliminarąją sutartį. Aštuntoji – konkursą laimėjusi – bendrovė buvo pakviesta pateikti pasiūlymą po to, kai prieš

pat viešųjų pirkimų procedūros pradžią ji kreipėsi į ES delegaciją toje šalyje, kad pareikštų susidomėjimą projektu. Bendrovių, pakviestų pateikti pasiūlymus, pajėgumai šioje procedūroje nebuvo iš anksto įvertinti.

Vertinimo komisija pakvietė tris techninius reikalavimus atitinkančius konkurso dalyvius į pokalbius, nors konkurso dokumentuose aiškiai nurodyta, kad tokių pokalbių surengti nenumatyta. Po pokalbių konkurso laimėtojo techninis balas padidėjo nuo 82 iki 86 punktų, o jo konkurentų balai liko nepakitę. Be šio padidėjimo vienas iš tų konkurentų būtų surinkęs aukštesnį bendrą balą ir su juo būtų sudaryta sutartis.

Taigi sutartis buvo sudaryta su bendrove, kurios pajėgumai nebuvo iš anksto įvertinti ir kurios techninis balas buvo pakeistas po pokalbių, kurie neturėjo būti įtraukti į procedūrą. Todėl manome, kad sutarčių skyrimo procedūros rezultatas buvo neteisingas.

8.9. Taip pat nustatėme 12 neatitikties teisinėms ir finansinėms nuostatomis atvejų. Nors tai neturėjo poveikio ES biudžetui, nesilaikant taisyklių gali būti pakenkta patikimam finansų valdymui ir išlaidos gali tapti netinkamos finansuoti. Neatitikties atvejai buvo susiję su projektų atranka ir viešųjų pirkimų taisyklių taikymu, dokumentų, pagrindžiančių išlaidų deklaracijas, pateikimu ir patirtų išlaidų susiejimu su atitinkamomis biudžeto eilutėmis.

8.10. Nustatėme dvi išlaidų sritis, kuriose dėl konkrečių mokėjimo sąlygų operacijų klaidų tikimybė yra mažesnė. Šios sritys yra i) parama biudžetui (žr. **8.11** dalį) ir ii) tarptautinių organizacijų įgyvendinami projektai, kuriems taikomas sąlyginis metodas (žr. **8.12** dalį). 2021 m. auditavome tris paramos biudžetui operacijas ir 22 tarptautinių organizacijų valdomus projektus, įskaitant penkias sąlyginio metodo operacijas.

8.11. Parama biudžetui prisideda prie valstybės bendrojo biudžeto arba prie jos konkrečiai politikai ar tikslui skirtu biudžeto. 2021 m. iš ES bendrojo biudžeto finansuoti su parama biudžetui susiję mokėjimai sudarė 0,8 milijardo eurų. Tikrinome, ar Komisija laikėsi šalims partnerėms skirtų paramos biudžetui mokėjimų vykdymą reglamentuojančių sąlygų ir nustatėme, kad šios šalys laikėsi tinkamumo sąlygų (pavyzdžiui, susijusių su patenkinamu viešojo sektoriaus finansų valdymo pagerėjimu). Mūsų tvarkingumo auditas negali apimti to, kas vyksta po to, kai Komisija išmoka paramą ją gaunančiai šaliai, kadangi tuomet šios lėšos sujungiamos su tos šalies

nuosavais biudžeto ištekliais². **8.2 langelyje** pateiktas nustatytų faktų, susijusių su paramos biudžetui operacija, kai nebuvo įmanoma nustatyti tikslios reikalavimų neatitinkančios sumos, pavyzdys.

8.2 langelis

Neaiškos banko pervedimų, susijusių su dalimis išmokėta parama biudžetui, sąlygos

INTPA GD

Auditavome 2,9 milijono eurų paramos biudžetui dalį, susijusią su paramą gaunančios šalies nacionalinės politikos reforma siekiant padėti tam tikroms žmonių grupėms vėl integruotis į visuomenę ir įsidarbinti.

ES finansavimo susitarime su tos lengvatomis besinaudojančios šalies vyriausybe numatyta, kad lėšos iš euro į vietos valiutą turi būti konvertuojamos tą dieną, kai jos įskaitomos į atitinkamą centrinio banko sąskaitą, nenurodant, ką reiškia „atitinkama sąskaita“.

Vyriausybės prašymu Komisija lėšas eurai pervedė į komercinio banko sąskaitą Europoje. Banko sąskaitos išrašas rodo tik vidinį pervedimą vietos valiuta iš vienos centrinio banko sąskaitos į kitą praėjus daugiau nei dešimčiai dienų. Euro konvertavimui į vietos valiutą taikytas valiutos kursas buvo tas, kuris galiojo tą dieną, kai lėšos buvo įskaitytos į sąskaitą Europoje. Per šias 10 dienų vietos valiuta nuvertėjo.

Nepaisant vėlavimo pervesti lėšas lengvatomis besinaudojančios šalies centriniam bankui, Komisija šį veiksmą patvirtino.

Kadangi neaišku, kuri sąskaita buvo laikoma atitinkama, ir trūkstant įrodymų, kada lėšos buvo faktiškai įskaitytos į tą sąskaitą, negalėjome nustatyti tikslaus klaidos finansinio poveikio.

8.12. Pagal „sąlyginį metodą“, kai Komisijos įnašai į kelių paramos teikėjų projektus sujungiami su kitų paramos teikėjų įnašais ir nėra priskiriami konkrečioms žinioms išlaidų punktam, Komisija daro prielaidą, kad išlaidos atitinka ES tinkamumo finansuoti taisykles, jei sutelkta suma apima pakankamai tinkamų finansuoti išlaidų, kad jos padengtų ES įnašą. Į šį metodą atsižvelgėme atlikdami pagrindinius testus.

² Paramos biudžetui efektyvumas ir veiksmingumas nagrinėjami keliose specialiosiose ataskaitose. Naujausia paskelbta ataskaita yra [Specialioji ataskaita 09/2019](#) „ES parama Marokui. Iki šiol gauti riboti rezultatai“ ir [Specialioji ataskaita 25/2019](#) „Paramos biudžetui duomenų kokybė. Kai kurių rodiklių ir kintamo dydžio dalių mokėjimo tikrinimo trūkumai“.

2021 m. iš ES bendrojo biudžeto tarptautinėms organizacijoms atlikti mokėjimai sudarė 3,6 milijardo eurų. Negalime nurodyti šios sumos dalies, kuriai taikomas sąlyginis metodas, kadangi Komisija jos atskirai nestebi. Šioje srityje aptikome vieną kiekybiškai neįvertinamą klaidą.

8.13. Tikrindami operacijų tvarkingumą, taip pat nustatėme veiksmingų kontrolės priemonių pavyzdžių. Vieną pavyzdį pateikiame **8.3 langelyje**.

8.3 langelis

Patikrinimo ataskaitoje nurodytos netinkamos finansuoti išlaidos

NEAR GD

Komisija pagal dotacijos sutartį finansavo priemonę, kurios biudžetas – 400 milijonai eurų, o tikslas – suteikti migrantų vaikams prieigą prie priimančiosios šalies nacionalinės švietimo sistemos.

Atlikę pagal šią dotacijos sutartį deklaruotų išlaidų auditą nustatėme, kad Komisija, patikrinusi išlaidas, teisingai atmetė 306 873 eurų sumą. Netinkamos finansuoti išlaidos visų pirma buvo susijusios su netinkamos viešųjų pirkimų procedūros taikymu transporto priemonėms įsigyti.

8.14. Kaip ir ankstesniais metais, kai kurios tarptautinės organizacijos suteikė tik ribotą prieigą prie dokumentų (pavyzdžiui, tik skaitymo formatu), todėl negalėjome padaryti jų kopijų. Tai mums trukdė planuoti ir vykdyti auditą. Dėl to audito grupė prašomus dokumentus gavo ir savo darbą atliko vėluodama. Atitinkamas rekomendacijas pateikėme 2018 ir 2020 m. metinėse ataskaitose. Nors Komisija pagerino ryšius su tarptautinėmis organizacijomis, vis dar sunku gauti prašomų dokumentų.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

ECHO GD MVA

8.15. Peržiūrėjome 2021 finansinių metų Civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinio direktorato (GD ECHO) metinę veiklos ataskaitą (MVA). Mūsų analizėje daugiausia dėmesio skirta tam, ar GD ECHO savo MVA tvarkingumo informaciją pateikė pagal Komisijos nurodymus ir nuosekliai taikė būsimų pataisų ir susigrąžinimų vertinimo metodiką.

8.16. Iš viso 2021 m. patvirtintos ECHO GD išlaidos (3 092 milijonai eurų) buvo didžiausios iki šiol. Iš šios sumos, ECHO GD vertinimu, bendra su rizika susijusi suma mokėjimo metu yra 15,8 milijono eurų (0,51 %), o pataisų, gautų atlikus patikras ateinančiais metais, vertė siekia 11,8 milijono eurų (74,7 % visos su rizika susijusios sumos; ši dalis vadinama „taisomąja geba“).

8.17. Tai didžiausia įvertintų būsimų pataisų vertė, apie kurią kada nors pranešė ECHO GD (tiek absoliučiaja verte, tiek taisomosios gebos atžvilgiu). Jos taisomoji geba kasmet didėjo nuo 2016 m., kai siekė 33,5 %. GD ECHO taisomoji geba 2021 m. taip pat yra didelė, palyginti su kitais generaliniais direktoratais išorės santykių srityje (pavyzdžiui, NEAR GD –14,4 %, INTPA GD –17,1 % ir FPI –37,3 %).

8.18. Remdamasis žemu įvertintu *likutiniu klaidų lygiu*, ECHO GD generalinis direktorius pareiškė, kad finansinės rizikos pozicija nesiekė 2 % reikšmingumo ribos. Kadangi tik nedidelė mūsų patikrų dalis yra susijusi su operacijomis, už kurias atsakingas ECHO GD, šio pareiškimo negalime patikrinti remdamiesi savo darbo rezultatais.

8.19. Dėl COVID-19 pandemijos ir politinių krizių kilo pavojus humanitarinės pagalbos teikimui, nes buvo apribota prieiga prie humanitarinės krizės paveiktų žmonių arba užkirstas jai kelias. Ši rizika susijusi ne tik su humanitarinių poreikių vertinimais, bet ir su pagalbos teikimu bei susijusia kontrole. ECHO GD mano, kad humanitarinės pagalbos procedūros ir politika apima tokios rizikos mažinimo priemones.

NEAR GD 2021 m. LKL tyrimas

8.20. 2021 m. NEAR GD septintąjį likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimą jo vardu atliko išorės rangovas. Tyrimo tikslas — įvertinti klaidų, kurios nebuvo nustatytos vykdant visas NEAR GD valdymo patikras, kurių paskirtis – užkirsti kelią tokioms klaidoms, jas aptikti ir ištaisyti visoje jo atsakomybės srityje, skaičių, kad būtų galima padaryti išvadą dėl tų patikrų veiksmingumo. Šis tyrimas yra svarbus generalinio direktoriaus *patikinimo pareiškimo* elementas, juo papildoma MVVA atskleista informacija apie išorės veiksmų tvarkingumą.

8.21. 2021 m. LKL tyrimo rezultatus NEAR GD pateikė savo MVA. GD bendras įvertintas LKL (MVA vadinamas bendruoju (GD išvestu) klaidų lygiu) buvo 1,05 %, t. y. mažesnis už Komisijos nustatytą 2 % *reikšmingumo ribą*. Šį lygį sudaro pagrindinis lygis ir lengvatomis besinaudojančių šalių vykdomo netiesioginio valdymo (IMBC) lygis. Atitinkamą LKL imtį sudarė 266 operacijos, atliktos pagal per ataskaitinį laikotarpį (2020 m. rugsėjo mėn. – 2021 m. rugpjūčio mėn.) užbaigtas sutartis. 2020 m. LKL buvo 1,36 %. NEAR GD taip pat apskaičiavo pagal *tiesioginio valdymo* principą skiriamų dotacijų įvertintą likutinį klaidų lygį (dotacijų likutinį klaidų lygį). Tačiau šis lygis neįtrauktas apskaičiuojant bendrą generalinio direktorato LKL.

8.22. LKL tyrimas nėra *patikinimo užduotis* arba auditas. Jis grindžiamas NEAR GD pateikta LKL metodika. Mūsų ankstesnėse metinėse ataskaitose³ jau buvo aprašyti tyrimų trūkumai, dėl kurių LKL gali būti nepakankamai įvertintas.

8.23. LKL taisyklės netaikomos tam tikrų kategorijų sutartims, įskaitant senas sutartis ir NEAR GD temines dotacijų sutartis. Senos sutartys – tai sutartys, pagal kurias per pastaruosius penkerius metus nebuvo vykdoma operacijų ar kontrolės veikla, arba kurios nebuvo vykdomos daugiau kaip aštuonerius metus. Į 2021 m. LKL tyrimo populiaciją neįtrauktos per ataskaitinį laikotarpį užbaigtos senos sutartys, kurių bendra vertė – 389 milijonai eurų. Tokios sutartys negalėjo būti įtrauktos į imtį, siekiant atlikti peržiūrą ankstesniuose LKL tyrimuose ir ateityje nebus peržiūrimos.

8.24. Nustatant bendrąjį (GD išvestą) klaidų lygį į LKL imties populiaciją taip pat nebuvo įtrauktos GD NEAR teminės dotacijų sutartys, kurių vertė – 50 milijonų eurų. LKL taisyklėse nurodyta, kad už šias sutartis atsakingas INTPA GD, nors jos nėra įtrauktos į to GD LKL tyrimą.

³ 2017 metinėje ataskaitoje, 2018 metinėje ataskaitoje, 2019 metinėje ataskaitoje ir 2020 metinėje ataskaitoje.

8.25. 439 milijonų eurų vertės pirmiau minėtų dviejų rūšių neįtrauktos sutartys kartu sudaro apie 20 % NEAR GD užbaigtų sutarčių portfelio, kurio vertė – 2,27 milijardo eurų. Tai reikšminga dalis, kuri nebus įtraukta atliekant LKL peržiūrą, ypač todėl, kad galutinė LKL imties populiacijos vertė, nustatant bendrąjį (GD išvestą) klaidų lygį, siekia apie 1,7 milijardo eurų ir dėl to klaidos gali likti neaptiktos. Šių sutarčių neįtraukimas yra apribojimas, kurio NEAR GD nenurodė savo 2021 m. MVA.

INTPA GD MVA

8.26. Mūsų darbas, susijęs su INTPA GD 2021 m. MVA, išsamiai pateiktas mūsų metinėje ataskaitoje dėl 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų (EPF). 2019 m. Komisija užbaigė likusias 8-ojo EPF projektų operacijas. Visi likučiai ir panaikinti įsipareigojimai perkelti į 9-ąjį EPF. 2021 m. ji paskelbė 8-ojo EPF finansinį ir veiklos užbaigimą. Visa 8-ojo EPF veikla užbaigta, visos patikros ir kontrolės priemonės atliktos ir visos 2021 m. sutartys ir visi finansiniai sprendimai EPF sąskaitose užbaigti.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

8.27. Mums patikrinus operacijas ir sistemas, buvo akcentuotos trys tobulintinos sritys. Nors auditavome nepakankamai operacijų, kad būtų galima įvertinti šios DFP išlaidų kategorijos klaidų lygį (žr. 8.7 dalį), mūsų audito rezultatai patvirtina, kad klaidų rizika šioje išlaidų kategorijoje yra didelė. Operacijų testavimo rezultatus panaudojome rengdami savo patikinimo pareiškimą.

Rekomendacijos

8.28. 8.2 priede pateikti tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos trys mūsų 2018 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, metu nustatyti faktai. Komisija dvi iš šių rekomendacijų įgyvendino visiškai, o viena iš jų buvo įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais.

8.29. Laikome, kad 2 rekomendacija Komisijai pritaikyti NEAR GD LKL metodiką siekiant apriboti visiško pasiklivimo sprendimus ir atidžiai stebėti jos įgyvendinimą yra įgyvendinta. Tai grindžiame tuo, kad Komisija atnaujino savo 2020 m. LKL instrukcijų vadovą.

8.30. Taip pat laikome, kad 3 rekomendacija Komisijai peržiūrėti ECHO GD 2019 m. taisomosios gebos skaičiavimą neįtraukiant nepanaudoto išankstinio finansavimo susigrąžinimų yra įgyvendinta. Tai grindžiame tuo, kad 2018–2020 m. Komisija atnaujino gaires ir paskelbė papildomų kokybės kontrolės nurodymų.

8.31. Taip pat peržiūrėjome 2019 ir 2020 m. metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, pagal kurias buvo reikalaujama nedelsiant imtis veiksmų arba kurios turėjo būti įgyvendintos 2021 m.

8.32. Laikome, kad mūsų 2020 m. metinėje ataskaitoje pateikta 2 rekomendacija ECHO GD nustatyti procedūrą, kuria būtų užtikrinama, kad organizacijos partnerės bendrų sąnaudų paskirstymą pagrįstų faktiškai patirtomis išlaidomis, yra įgyvendinta. Tai grindžiame tuo, kad ECHO GD atliko nevyriausybinų organizacijų *ex ante* vertinimą. Kad būtų patvirtintos kaip Komisijos humanitarinės pagalbos partnerės 2021–2027 m. laikotarpiu, jos turi būti įvertintos teigiamai. Vertinimas apima patikras, kuriomis siekiama užtikrinti, kad partnerių sąnaudų paskirstymo sistemos leistų iš jų projektų

padengti tik faktiškai patirtas tinkamas finansuoti išlaidas. Be to, ECHO GD paskelbė gaires dėl išlaidų tinkamumo finansuoti ir priėmė sprendimą, kuriuo leidžiama taikyti vieneto įkainius darbuotojams ir vietos biurams.

8.33. Remdamiesi šia peržiūra ir savo 2021 m. nustatytais faktais bei padarytomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame (žr. [8.1 langelį](#), [8.2 langelį](#) ir [8.25](#) dalį):

8.1 rekomendacija. Atskaityti išlaidas, kurios nebuvo patirtos prieš mokėjimą ar patvirtinimą

Imtis atitinkamų priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad visi įsipareigojimai arba išankstiniai mokėjimai, kuriuos paramos gavėjai savo finansinėse ataskaitose deklaravo kaip patirtas išlaidas, būtų atskaityti prieš atliekant mokėjimus ar patvirtinimus.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. pabaiga.

8.2 rekomendacija. Stiprinti kontrolę rengiant paramos biudžetui operacijų finansavimo susitarimus

Stiprinti kontrolę rengiant paramos biudžetui operacijų finansavimo susitarimus, siekiant finansavimo susitarimuose nustatyti aiškias sąlygas, susijusias su lėšų pervedimu į lengvatomis besinaudojančios šalies centrinio banko išdo sąskaitą ir taikytinu valiutos kursu. Jos turėtų atitikti paramos biudžetui gaires.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. pabaiga.

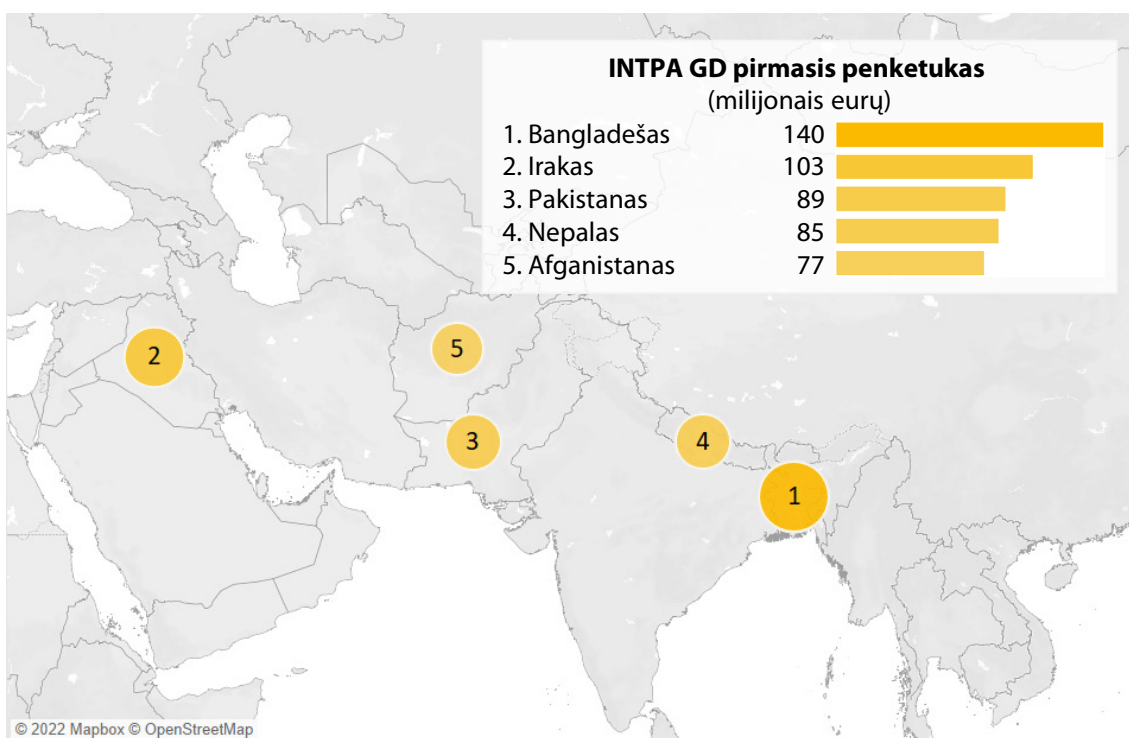
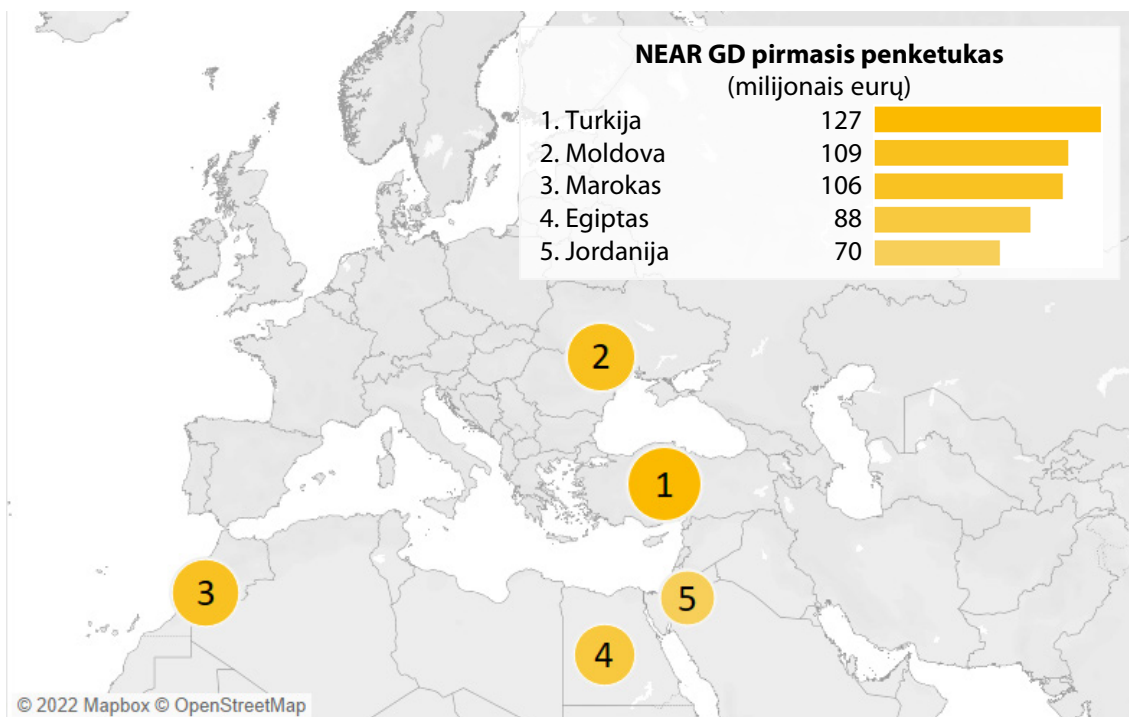
8.3 rekomendacija. Pateikti į LKL populiaciją neįtrauktas sutartis

2022 m. metinėje veiklos ataskaitoje ir būsimose metinėse veiklos ataskaitose pateikti į LKL tyrimo populiaciją neįtrauktų sutarčių rūšį ir vertę.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2022 m. metinėje veiklos ataskaitoje.

Priedai

8.1 priedas. NEAR GD ir INTPA GD mokėjimai delegacijoms



Šaltinis: Sukurta Audito Rūmų, naudojant priemonę „Tableau“; žemėlapių fonas: © „Mapbox“ ir © „OpenStreetMap“, „Creative Commons Attribution-Share Alike 2.0“ licencija (CC BY-SA); pakeista Audito Rūmų, remiantis 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotaisiais metinėmis finansinėmis ataskaitomis.

8.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Kaimyninės šalys ir pasaulis“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2018	Rekomenduojame Komisijai: 1 rekomendacija. Iki 2020 m. imtis priemonių siekiant sustiprinti prievolę tarptautinėms organizacijoms Audito Rūmų prašymu perduoti jiems visus dokumentus ar informaciją, kurių reikia jų užduočiai atlikti, kaip numatyta SESV.			X ⁴			
	Rekomenduojame NEAR GD: 2 rekomendacija. Iki 2020 m. imtis priemonių, kad būtų pritaikyta DG NEAR LKL metodika siekiant apriboti visiško pasikliovimo sprendimus, ir kad jis atidžiai stebėtų savo vykdomą įgyvendinimą.	X					

⁴ Komisija ėmė intensyviau palaikyti ryšius su tarptautinėmis organizacijomis dėl mūsų galimybės susipažinti su dokumentais. Kai kurios organizacijos, pavyzdžiui, Pasaulio banko grupė, pagerino bendradarbiavimą su mumis, tačiau kitos to nepadarė. Kai kurios Jungtinių Tautų (JT) organizacijos, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų vaikų fondas (UNICEF) ir Jungtinių Tautų gyventojų fondas (UNFPA), ir toliau suteikia prieigą prie patvirtinamųjų dokumentų tik skaitymo formatu arba neleidžia susipažinti su visais prašomais patvirtinamaisiais dokumentais.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
	Rekomenduojame ECHO GD: 3 rekomendacija. Peržiūrėti GD ECHO 2019 m. taisomosios gebos skaičiavimą neįtraukiant nepanaudoto išankstinio finansavimo susigrąžinimų.	X					
2019	Rekomenduojame NEAR GD, DEVCO GD, ECHO GD, CLIMA GD ir FPI: 3 rekomendacija. Stiprinti patikras nustatant pasikartojančias klaidas ir užkertant joms kelią (pavyzdžiui, nėra laiko apskaitos sistemų ir ES finansuojamiems projektams prašoma apmokėti netinkamą finansuoti PVM). Terminas: iki 2021 m. pabaigos.		X ⁵				

⁵ Visi generaliniai direktoratai rekomendaciją įgyvendino visiškai, išskyrus FPI. FPI pradėjo auditą šiuo klausimu ir jo ataskaita bus parengta iki 2022 m. pabaigos.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2020	Rekomenduojame Komisijai: 1 rekomendacija: Imtis veiksmų, kad tarptautinės organizacijos suteiktų Audito Rūmams visapusišką, neribotą ir savalaikę prieigą prie dokumentų, būtinų mūsų užduočiai atlikti pagal SESV, o ne tik skaitymo formatu. Terminas: iki 2021 m. pabaigos.			X ⁶			
	Rekomenduojame ECHO GD: 2 rekomendacija. Nustatyti tvarką, kuria būtų užtikrinama, kad organizacijos partnerės bendrų sąnaudų paskirstymą pagrįstų faktiškai patirtomis išlaidomis. Terminas: iki 2021 m. pabaigos.	X					

Šaltinis: Audito Rūmai

⁶ Žr. 2018 m. 1 rekomendaciją.

9 skyrius

Europos viešasis administravimas

Turinys

	Dalis
Įvadas	9.1.–9.2.
Trumpas aprašymas	9.3.
Audito apimtis ir metodas	9.4.–9.5.
Operacijų tvarkingumas	9.6.–9.12.
Pastabos dėl operacijų imties	9.7.–9.11.
Europos Parlamentas	9.8.–9.9.
Europos Komisija	9.10.
Europos išorės veiksmų tarnyba	9.11.
Pastabos dėl priežiūros ir kontrolės sistemų	9.12.
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	9.13.
Viešųjų pirkimų ir vietos darbuotojų įdarbinimo ES delegacijose procedūros	9.14.–9.17.
Išvados ir rekomendacijos	9.18.–9.20.
Išvados	9.18.
Rekomendacijos	9.19.–9.20.
Priedai	
9.1 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl „Europos viešojo administravimo“	

Ivadas

9.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP 7 išlaidų kategorija „Europos viešasis administravimas“ susiję faktai. **9.1 diagramoje** pateikta ES institucijų ir įstaigų išlaidų pagal šią kategoriją 2021 m. apžvalga.

9.1 diagrama. Mokėjimai ir audito populiacija

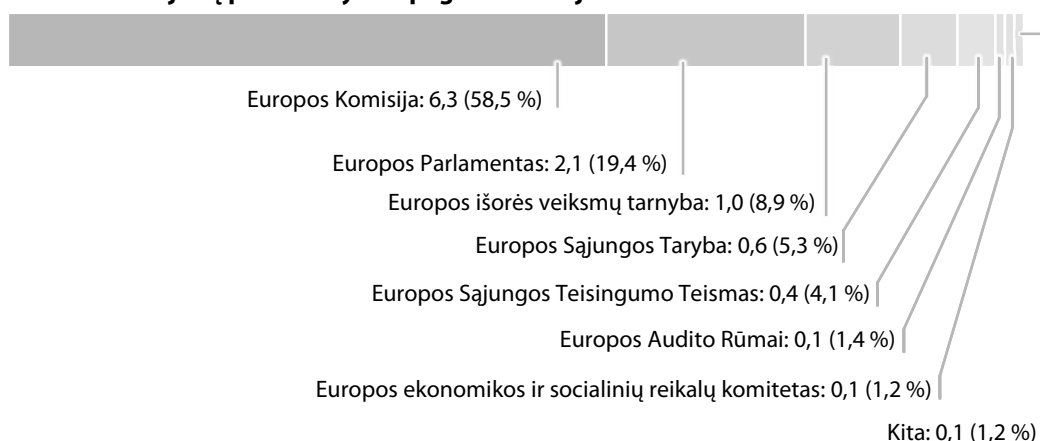


Europos viešasis administravimas
10,7 milijardo eurų (5,9 % ES biudžeto išlaidų)



A) 2021 m. mokėjimų pasiskirstymas pagal institucijas

(milijardais eurų)



B) 2021 m. audito populiacija, palyginti su mokėjimais (*)

2021 m. mokėjimai: iš viso 10,7



2021 m. audito populiacija: iš viso 10,7



(*) 2021 m. šios DFP tiek *sąskaitų patvirtinimas*, tiek *išankstinis finansavimas* sudarė 0,01 milijardo eurų. Juos nagrinėjome atsižvelgdami į suderintą atspindimų operacijų apibrėžtį (išsamiau žr. **1.1 priedo 12** dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis su 2021 m. Europos Sąjungos konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis susijusiais duomenimis.

9.2. Mes teikiame atskiras ataskaitas dėl ES agentūrų, kitų subjektų ir Europos mokyklų¹. Nesame įgalioti atlikti Europos Centrinio Banko finansinio audito.

¹ Mūsų specialiosios metinės ataskaitos dėl agentūrų, kitų subjektų ir Europos mokyklų paskelbtos mūsų [interneto svetainėje](#).

Trumpas aprašymas

9.3. Administracinės išlaidos – tai išlaidos žmogiškiesiems ištekliams ir pensijoms, kurios 2021 m. sudarė apie 68 % bendros sumos, ir išlaidos pastatams, įrangai, energijai, komunikacijoms ir informacinėms technologijoms. Daugelį metų mūsų atliekamo darbo rezultatai rodo, kad apskritai šios išlaidos susijusios su maža rizika.

Audito apimtis ir metodas

9.4. Taikydami **1.1 priede** nustatytą bendrąjį audito metodą ir konkrečius metodus, patikrinome šiuos su šia DPF išlaidų kategorija susijusius aspektus:

- a) statistiškai reprezentatyvią 60 *operacijų* imtį, apimančią visas šios DFP kategorijos išlaidų rūšis. Atrinkome kiekvienos ES institucijos ir įstaigos operacijas. Mūsų tikslas buvo įvertinti šios DFP išlaidų kategorijos *klaidų* lygį ir prisidėti prie *patikinimo pareiškimo*;
- b) atrinktas Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) *priežiūros ir kontrolės sistemas*;
- c) visų institucijų ir įstaigų, tarp jų Europos Komisijos generalinių direktoratų ir tarnybų, visų pirma atsakingų už administracines išlaidas², *metinėse veiklos ataskaitose* pateiktą *tvarkingumo* informaciją, kuri vėliau įtraukiama į Komisijos *metinę valdymo ir veiklos ataskaitą* (MVVA);
- d) *viešųjų pirkimų* ir vietos darbuotojų įdarbinimo procedūras EIVT delegacijose, vykdydami nuodugnią tolesnę veiklą, susijusią su mūsų 2015 m. metinėje ataskaitoje nurodytais trūkumais.

9.5. Mūsų pačių išlaidas audituoja išorės įmonė³. Jos atlikto 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų mūsų finansinės būklės ataskaitų audito rezultatai pateikti **9.7** dalyje.

² Žmogiškųjų išteklių ir saugumo GD, Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro, Infrastruktūros ir logistikos biurų Briuselyje ir Liuksemburge, Informatikos GD.

³ „ACG Auditing & Consulting Group S.r.l.“.

Operacijų tvarkingumas

9.6. 9.2 diagramoje pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 60 mūsų tikrintų operacijų 15 (25 %) buvo klaidų. Remdamiesi [penkiomis] mūsų kiekybiškai įvertintomis klaidomis, vertiname, kad klaidų lygis yra žemiau *reikšmingumo ribos*.

9.2 diagrama. Kategorijos „Europos viešasis administravimas“ operacijų testavimo rezultatai

Įvertintas kiekybiškai įvertinamų klaidų poveikis



Imties dydis

2020 m.
48 operacijos

2021 m.
60 operacijų

Šaltinis: Audito Rūmai.

Pastabos dėl operacijų imties

9.7. 9.8–9.11 dalyse aptariamai klausimai yra susiję su Europos Parlamentu, Europos Komisija ir Europos išorės veiksmų tarnyba. Nenustatėme jokių konkrečių probleminių klausimų, susijusių su Europos Sąjungos Taryba, Europos Sąjungos Teisingumo Teismu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Europos regionų komitetu, Europos ombudsmenu ar Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu. Remdamasis savo darbu, mūsų išorės auditorius nenurodė jokių konkrečių probleminių klausimų.

Europos Parlamentas

9.8. Europos Parlamento atliktuose mokėjimuose nustatėme dvi *kiekybiškai įvertinamas* klaidas. Viena klaida buvo susijusi su nedidele permoka už IT paslaugas, atsiradusia dėl neteisingo sutarties sąlygų taikymo. Kita buvo susijusi su Europos Parlamento atliktu mokėjimu vienai Europos frakcijai. Europos Parlamento biuro priimtose vidaus viešųjų pirkimų taisyklėse⁴ ir Europos Parlamento gairėse dėl taisyklių, kurių šios frakcijos turi laikytis, taikymo reikalaujama, kad sudarant didelės vertės sutartis būtų taikomos viešųjų pirkimų derybų procedūros. Tai neatitinka *Finansinio reglamento* nuostatų, kuriose nustatyta, kad turi būti vykdomas atviras arba ribotas konkursas. Europos Parlamento vidaus taisyklėmis ribojama konkurencija, nes jomis leidžiama iš anksto atrinkti galimus konkurso dėl didelės vertės sutarčių dalyvius ir nereikalaujama, kad apie pirkimą būtų paskelbta. Be to, nustatėme, kad ši frakcija ne visiškai laikėsi šių vidaus taisyklių, nes ji nesirinko iš pakankamai daug pasiūlymų ir tinkamai nenurodė kriterijų, kuriuos ji taikė sudarydama sutartį. Apie operacijų, susijusių su frakcijų pirkimų procedūromis, trūkumus jau esame pranešę anksčiau⁵.

9.9. Be to, patikrinome 74,9 milijono eurų mokėjimą, susijusį su pastato Wiertz gatvėje Briuselyje pirkimu. Pirkimas buvo finansuojamas per COVID-19 krizę nepanaudotomis ir iš 2020 m. perkeltomis lėšomis. Parlamentas atitinkamą pirkimo procedūrą pradėjo 2020 m. spalio mėn. Pasiūlymams atsirinkti jis taikė sutarties skyrimo kriterijus, pagal kuriuos pasiūlyto pastato kainai ir kokybei skyrė po 50 % balų. Remiantis Parlamento pastatų strategija, geografinis artumas ir galimybė lengvai patekti į pagrindinį Parlamento pastatą Briuselyje buvo svarbūs aspektai ir sudarė 48 % didžiausio svertinio kokybės rodiklio. Parlamentas gavo du pasiūlymus ir sudarė sutartį su konkurso dalyviu, pasiūliusiu pastatą Wiertz gatvėje. Nors šis pastatas buvo gerokai arčiau pagrindinio Parlamento pastato, jo kvadratinio metro kaina buvo 30 % didesnė nei kito dalyvio pasiūlyto pastato. Manome, kad Europos Parlamento sutarties skyrimo kriterijuose, kuriais remiantis priimamas sprendimas dėl pirkimo, gerokai sumažinta kainos svarba, todėl mažai tikėtina, kad galėjo būti priimtas kitas pasiūlymas.

⁴ 400 biudžeto punkto *asignavimų* panaudojimo taisyklės su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 m. liepos 6 d.

⁵ Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 9.11 dalį ir 2016 m. metinės ataskaitos 10.15 dalį.

Europos Komisija

9.10. Komisijos atliktuose mokėjimuose nustatėme vieną kiekybiškai įvertinamą klaidą. Ji susijusi su nežymiu neteisingu atskaitymu iš pensijų išmokų. Be to, dviejuose iš penkių mūsų audituotų pensijų mokėjimų nustatėme, kad pensijų bylose nebuvo neseniai išduoto asmens gyvumo faktą patvirtinančio liudijimo. Asmens gyvumo faktą patvirtinantis liudijimas yra būtinas siekiant parodyti, kad teisė į pensiją ir kitas išmokas išlieka. Dėl COVID-19 pandemijos Komisija laikinai sustabdė šių liudijimų tikrinimą.

Europos išorės veiksmų tarnyba

9.11. EIVT atliktuose mokėjimuose nustatėme dvi kiekybiškai įvertinamas klaidas. Viena susijusi su tuo, kad nebuvo sudaryta sutartis dėl paslaugų, kurias įsigijo ES delegacija. Kita susijusi su išmokomis darbuotojui, kuris nenurodė jokių pastarojo meto asmeninės padėties pokyčių. Ankstesniais metais nustatėme panašių klaidų, susijusių su Komisijos išmokėtomis išmokomis šeimai⁶.

Pastabos dėl priežiūros ir kontrolės sistemų

9.12. Nenustatėme jokių reikšmingų probleminių klausimų, susijusių su mūsų tikrintomis EIVT priežiūros ir kontrolės sistemomis (žr. **9.4(b)** dalį). Mūsų konkretūs nustatyti faktai, susiję su viešųjų pirkimų ir įdarbinimo procedūromis ES delegacijose, pateikti **9.16–9.17** dalyse.

⁶ Žr. 2020 m. metinės ataskaitos 9.9 dalį ir 2019 m. metinės ataskaitos 9.9 dalį. Vėliau Komisija šias klaidas ištaisė.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

9.13. Mūsų peržiūrotose metinėse veiklos ataskaitose reikšmingų klaidų lygių nenustatyta. Tai sutampa su mūsų audito metu nustatytais faktais (žr. [9.6](#) dalį).

Viešųjų pirkimų ir vietos darbuotojų įdarbinimo ES delegacijose procedūros

9.14. Savo 2015 m. metinėje ataskaitoje pranešėme apie reikšmingus trūkumus, susijusius su ES delegacijų viešųjų pirkimų ir įdarbinimo procedūromis. Šiais metais ėmėmės tolesnių veiksmų dėl šių pastabų ir patikrinome dešimties viešųjų pirkimų procedūrų ir aštuonių vietos įdarbinimo procedūrų, kurias surengė ES delegacijos, imtį. Jos nebuvo įtrauktos į mūsų reprezentatyviąją imtį, todėl neprisidėjo prie mūsų *įvertinto klaidų lygio*.

9.15. EIVT patobulino viešųjų pirkimų procesą: ji supaprastino ir modernizavo darbo procedūras ES delegacijose, centralizavo kai kuriuos procesus būstinėje ir sukūrė naujus viešųjų pirkimų dokumentų šablonus. 2019 m. ji peržiūrėjo taisykles ir sąlygas, kuriomis reglamentuojamas vietos darbuotojų įdarbinimas ES delegacijose, ir prieš juos įdarbindama atlieka *ex ante* patikras. Nepaisant to, vis tiek aptikome trūkumų.

9.16. Penkiose iš dešimties mūsų tikrintų viešųjų pirkimų procedūrų nustatėme keletą trūkumų, susijusių su tuo, kaip ES delegacijos taikė viešųjų pirkimų taisykles. Klaidos buvo susijusios su tuo, kad *ex ante* nebuvo pavišinta mažos vertės sutartis, kainai įvertinti skirtas metodas buvo netinkamas ir buvo taikoma netinkama viešųjų pirkimų procedūrų rūšis. Taip pat nustatėme, kad sutarties skyrimo kriterijai ir jų vertinimas buvo ne visada tikslūs.

9.17. Nustatėme keletą trūkumų visose aštuoniose mūsų tikrintose vietos darbuotojų įdarbinimo procedūrose. Tai, be kita ko, nedokumentuoti atrankos komisijos sprendimai dėl kandidatų įtraukimo arba neįtraukimo į galutinius sąrašus, trūkstamos deklaracijos dėl konfidencialumo ir interesų konfliktų nebuvimo ir nepakankamai aiškiai suformuluoti pranešimai apie laisvas darbo vietas. Taip pat pastebėjome, kad EIVT nepateikė gairių dėl kandidatų vertinimo ir galutinio sąrašo sudarymo. Visa tai gali trukdyti užtikrinti įdarbinimo proceso skaidrumą, atrinkti geriausius kandidatus ir užtikrinti vienodą požiūrį.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

9.18. Iš bendrų audito įrodymų, kuriuos gavome ir pateikėme šiame skyriuje, matyti, kad klaidų lygis išlaidų kategorijos „Europos viešasis administravimas“ išlaidose nebuvo reikšmingas (žr. [9.2 diagramą](#)).

Rekomendacijos

9.19. [9.1 priede](#) pateikti mūsų tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendinta mūsų 2018 m. metinėje ataskaitoje Komisijai pateikta rekomendacija, nustatyti faktai. Panaši rekomendacija buvo įtraukta į 2020 m. metinę ataskaitą⁷. Nuo tada Komisija ėmėsi veiksmų ir rekomendaciją įgyvendino kai kuriais atžvilgiais.

9.20. Atsižvelgdami į šią peržiūrą ir į nustatytus faktus bei išvadas dėl 2021 m., rekomenduojame:

9.1 rekomendacija. Europos Parlamentas

Europos Parlamento administracija turėtų persvarstyti savo gaires dėl viešųjų pirkimų taisyklių, kurių turi laikytis frakcijos, taikymo ir pasiūlyti Parlamento biurui jas persvarstyti, kad jos būtų geriau suderintos su Finansiniu reglamentu. Jis turėtų geriau stebėti šių taisyklių taikymą (žr. [9.8](#) dalį).

Terminas: iki 2023 m. pabaigos

9.2 rekomendacija. EIVT

EIVT turėtų imtis tinkamų priemonių siekdama užtikrinti, kad ES delegacijos taikytų viešųjų pirkimų taisykles, pavyzdžiui, gerinti mokymą, tobulinti gaires ir šablonus (žr. [9.11](#) ir [9.16](#) dalis).

Terminas: iki 2023 m. pabaigos

⁷ Žr. 2020 m. metinės ataskaitos 9.2 rekomendaciją.

9.3 rekomendacija. EIVT

EIVT turėtų patobulinti mokymus ir rekomendacijas dėl ES delegacijų vietos darbuotojų įdarbinimo procedūrų, kad būtų užtikrinta atitiktis skaidrumo ir vienodo požiūrio principams. Ji taip pat turėtų geriau prižiūrėti, ar ES delegacijos dokumentuoja atitinkamus įdarbinimo proceso etapus (žr. [9.17](#) dalį).

Terminas: iki 2023 m. pabaigos

Priedai

9.1 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl „Europos viešojo administravimo“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2018	Rekomenduojame Komisijai: 1 rekomendacija kuo greičiau pagerinti savo taikomas teisės aktuose nustatytų išmokų šeimai valdymo sistemas, padidinant darbuotojų asmeninės padėties patikrų dažnumą ir sustiprinant iš kitų šaltinių gautų išmokų deklaravimo nuoseklumo patikras, ypač kai valstybėse narėse vyksta išmokų šeimai sistemų reformos.			x ⁸			

Šaltinis: Audito Rūmai.

⁸ Iš kitur gaunamų išmokų stebėseną yra sudėtinga, pavyzdžiui, dėl vis įvairesnių šeiminių situacijų ir dažnų nacionalinių su išmokomis susijusių pokyčių kai kuriose valstybėse narėse. Komisija ėmėsi veiksmų, kad patobulintų savo atitinkamas IT sistemas ir sustiprintų nuoseklumo patikras, ir susigražina sumas, kurios, kaip ji nustatė, buvo permokėtos. Vykdydami audito darbą ir toliau nustatėme klaidų.

10 skyrius

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė

Turinys

	Dalis
Įvadas	10.1.–10.20.
Trumpas aprašymas	10.2.–10.15.
Politikos tikslai	10.2.–10.4.
EGADP įgyvendinimas	10.5.–10.7.
EGADP valdymo ir kontrolės sistema	10.8.–10.15.
Audito apimtis ir metodas	10.16.–10.20.
Operacijų tvarkingumas	10.21.–10.35.
Komisija įvertino ne visus su tarpine reikšme susijusius kriterijus	10.22.–10.28.
Nepakankamai patikimi kriterijai, taikomi tarpinei reikšmei, susijusiai su valstybės narės kontrolės sistemomis	10.29.–10.33.
Nepakankamas vertinimo proceso dokumentavimas	10.34.–10.35.
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	10.36.–10.43.
Išvados ir rekomendacijos	10.44.–10.46.
Išvados	10.44.–10.45.
Rekomendacijos	10.46.
Priedai	
10.1 priedas. EGADP mokėjimai 2021 m.	

Ivadas

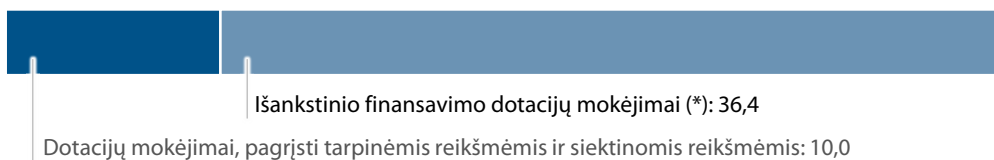
10.1. Šiame skyriuje pirmą kartą pateikiami mūsų nustatyti faktai, susiję su Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone (EGADP). **10.1 diagramoje** pateikiama 2021 m. EGADP išlaidų apžvalga.

10.1 diagrama. Mokėjimai ir audito tiriamoji visuma

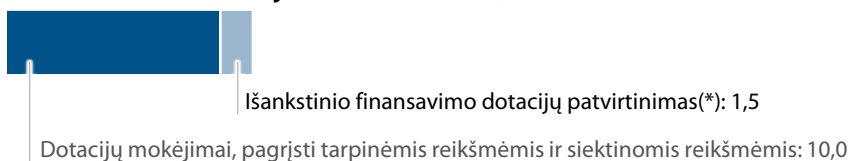
Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė

2021 m. audito tiriamoji visuma, palyginti su visais dotacijų mokėjimais (milijardais eurų)

2021 m. dotacijų mokėjimai. Iš viso 46,4



2021 m. audito tiriamoji visuma. Iš viso 11,5



(*) Remiantis suderinta atspindimų *operacijų* apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo 12** dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai.

Trumpas aprašymas

Politikos tikslai

10.2. Priemonė „NextGenerationEU“ (toliau – NGEU) – tai laikinasis ES fondas, kurio tikslas – remti valstybes nares siekiant mažinti socialinį ir ekonominį COVID-19 pandemijos *poveikį* ir sugrįžti prie tvaraus ekonomikos augimo. Pagal NGEU bus skirta iki 750 milijardų eurų: 390 milijardų eurų negrąžintinų *dotacijų* ir 360 milijardų eurų paskolų (2018 m. kainomis). EGADP yra pagrindinė politikos priemonė, pagal kurią bus skirstomos NGEU lėšos. Ji buvo nustatyta [Reglamentu \(ES\) 2021/241](#) (toliau – Reglamentas). EGADP bus naudojama siekiant paskirstyti 312 milijardų eurų (80 %) negrąžintinų dotacijų, kurios bus teikiamos pagal NGEU. Likę 78 milijardai eurų (20 %) bus naudojami siekiant esamoms politikos sritims skirti papildomus asignavimus arba jas „papildyti“. **10.1 priede** pateikiama 2021 m. EGADP dotacijų išmokų (įskaitant išankstinį finansavimą) pagal valstybes nares apžvalga.

10.3. Pagal EGADP teikiama didelio masto finansinė parama viešosioms investicijoms ir reformoms, siekiant paspartinti valstybių narių ekonominį atsigavimą po COVID-19 pandemijos padarinių ir padaryti jas atsparesnes. Valstybės narės gali pasinaudoti EGADP šiose šešiose politikos srityse:

- i) žaliosios pertvarkos;
- ii) skaitmeninės transformacijos;
- iii) pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo;
- iv) socialinės ir teritorinės sanglaudos;
- v) sveikatos ir ekonominio, socialinio bei institucinio atsparumo;
- vi) naujai kartai skirtų politikos priemonių.

10.4. 2022 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl plano „REPowerEU“ – ES atsako į Rusijos invazijos į Ukrainą sukeltus pasaulinės energijos rinkos sutrikimus. Pagrindinis jo tikslas – nutraukti ES priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro pertvarkant ES energetikos sistemą. Pasiūlyme numatomi tiksliniai Reglamento pakeitimai, kuriais siekiama įtraukti specialius plano „REPowerEU“ skyrius į esamus valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Plano „REPowerEU“ tikslams įgyvendinti nuo dabar iki 2027 m. reikės papildomų 210 milijardų eurų investicijų. Ši suma bus finansuojama iš 225 milijardų eurų jau prieinamų paskolų, kurių galima prašyti iki 2023 m. rugpjūčio 31 d. Be to, EGADP finansinis paketas bus padidintas 20 milijardų eurų, kurie bus finansuojami parduodant apyvartinius taršos leidimus aukcionuose.

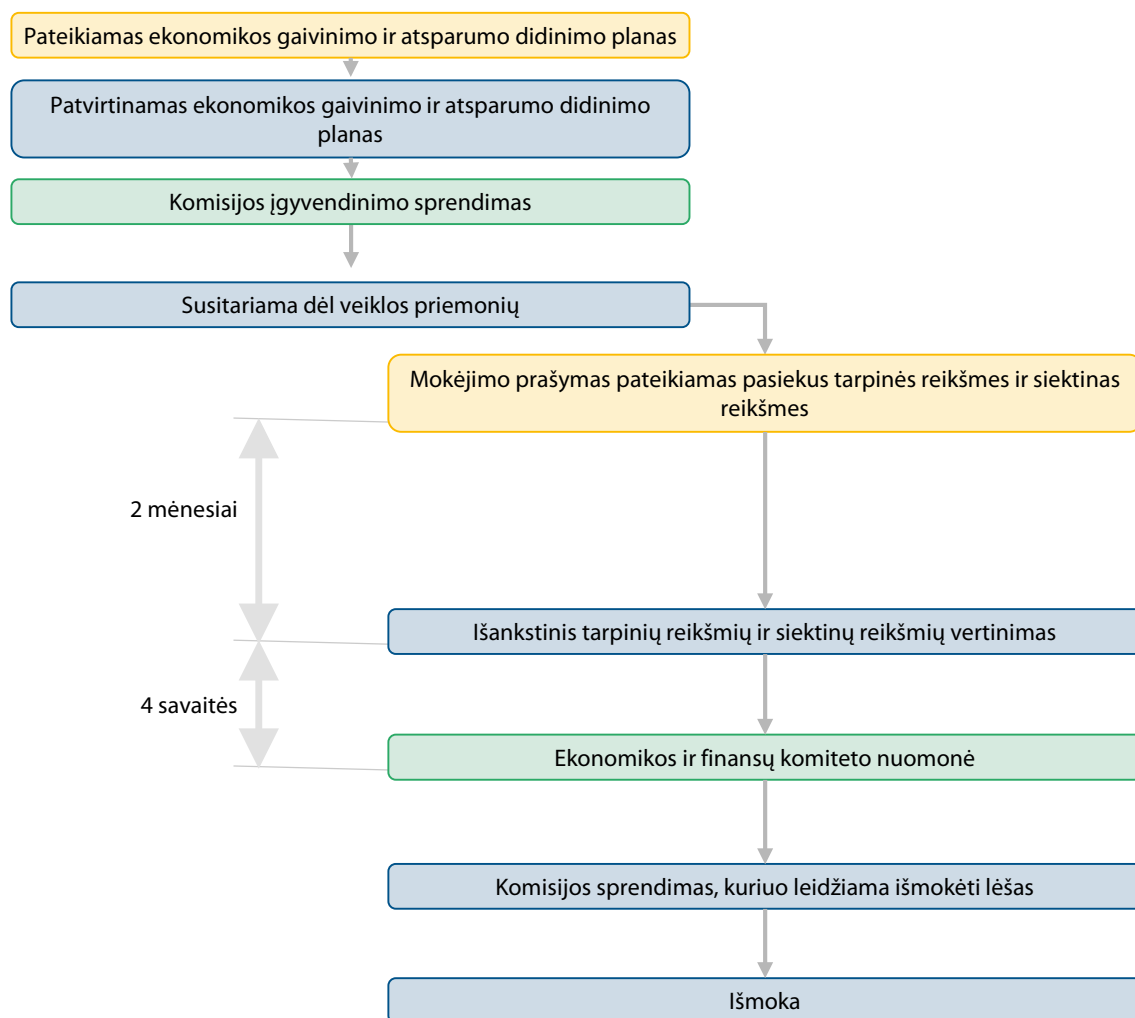
EGADP įgyvendinimas

10.5. Norėdamos gauti EGADP finansavimą, valstybės narės turi parengti nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, atitinkančius Reglamente nustatytas sąlygas¹. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai turėtų apimti nuoseklų viešųjų investicijų ir reformų paketą, suskirstytą į komponentus. Valstybės narės turi nustatyti kiekvienos investicijos ar reformos siektinas reikšmes ar tarpines reikšmes ir pateikti išsamią informaciją apie susijusį

¹ [Reglamento](#) 18 straipsnio 4 dalyje pateikiamas visas sąlygų, kurias turi atitikti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai, rinkinys.

atskaitos scenarijų. Valstybės narės taip pat turi pateikti siūlomų priemonių išlaidų sąmatą ir patvirtinamuosius dokumentus². **10.2 diagramoje** pateikiamas EGADP įgyvendinimo procesas.

10.2 diagrama. EGADP įgyvendinimo procesas



- Europos Komisijos veiksmai
- Valstybės narės veiksmai
- Tarybos veiksmai

Šaltinis: Audito Rūmai.

² [Specialioji ataskaita 21/2022](#) dėl dokumento „Komisijos atliktas nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimas. Iš esmės tinkamas, bet įgyvendinimo rizikos veiksnių vis dar yra“, siekiant padaryti išvadas dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimo proceso.

10.6. Tarybai patvirtinus valstybės narės ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, valstybė narė gali prašyti Komisijos skirti išankstinį finansavimą, sudarantį iki 13 % finansinio įnašo negrąžintinos paramos forma arba paramos sumos, kuri bus teikiama kaip paskola³. Išankstinis finansavimas proporcingai padengiamas vėlesniais mokėjimais.

10.7. Tolesni mokėjimai pagal EGADP priklauso nuo to, ar valstybės narės pasieks atitinkamuose Tarybos įgyvendinimo sprendimuose (TJS) nustatytas tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Valstybės narės gali prašyti išmokų du kartus per metus, jei jos pateikia pakankamą pagrindimą, kad tinkamai pasiekė susijusias tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes. Dar viena sąlyga – su pirmiau tinkamai pasiektomis tarpinėmis reikšmėmis ir siektinomis reikšmėmis susijusios priemonės negali būti atšauktos⁴. Todėl Komisijos atliekamas EGADP mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo (tvarkingumo) vertinimas priklauso nuo šių dviejų sąlygų įvykdymo. Komisijos atliekami tvarkingumo patikrinimai neapima atitikties nacionaliniams įstatymams ir ES taisyklėms, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų taisyklėms ar *valstybės pagalbai*. Tuo EGADP mokėjimai skiriasi nuo tradicinių DFP išlaidų, kurių atveju Komisijos arba valstybės narės mokėjimo tvarkingumas daugiausia priklauso nuo *paramos gavėjo*, projekto ir prašymų kompensuoti išlaidas atitikties reikalavimams.

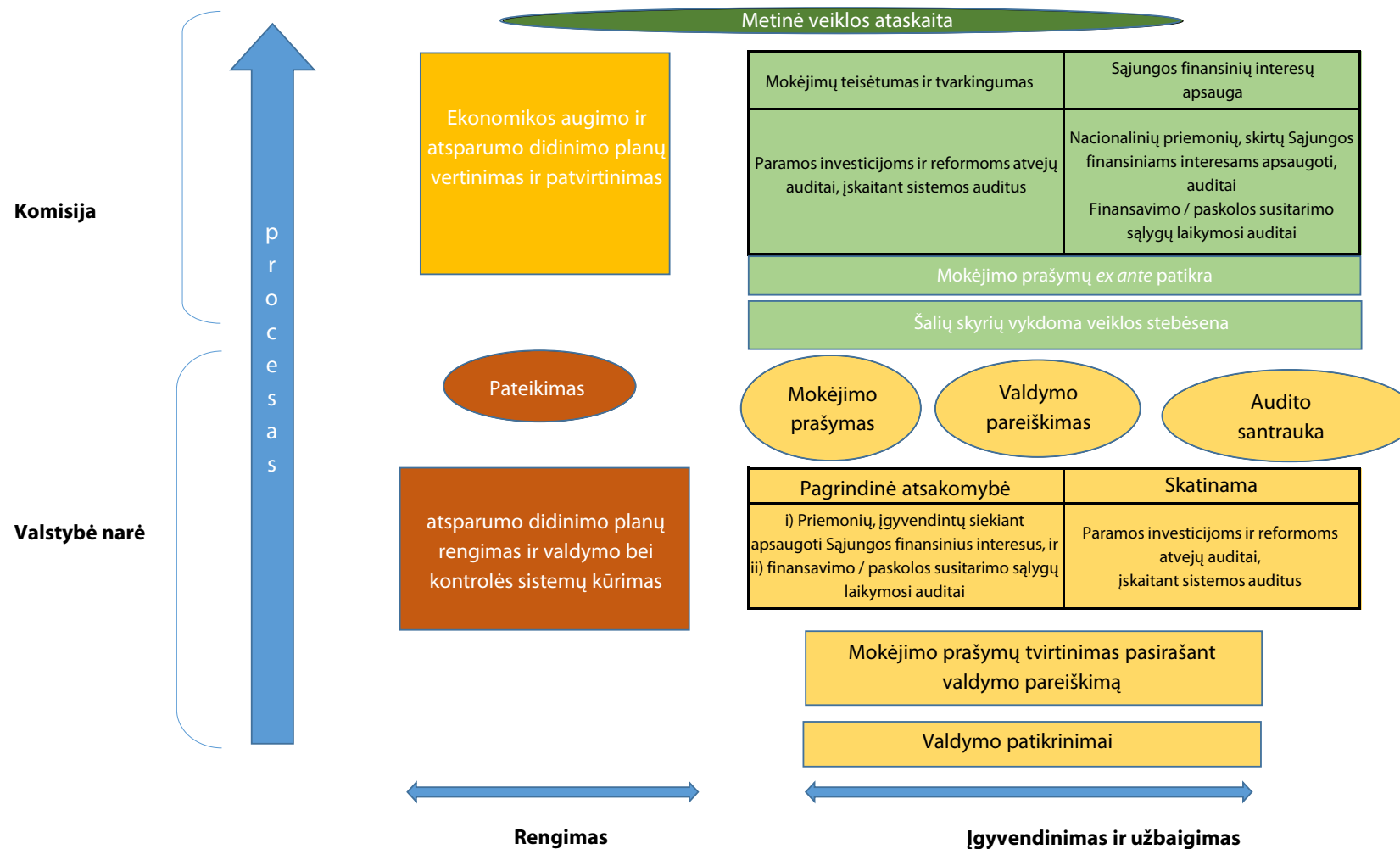
EGADP valdymo ir kontrolės sistema

10.8. *Reglamente* nustatytos valstybių narių ir Komisijos funkcijos bei atsakomybės EGADP rengimo ir įgyvendinimo etapuose (žr. **10.3 diagramą**).

³ Žr. *Reglamento* 13 straipsnį.

⁴ Žr. *Reglamento* 24 straipsnį.

10.3 diagrama. EGADP valdymo ir kontrolės sistema



Šaltinis: Komisija.

Valstybių narių atsakomybė

10.9. Valstybių narių buvo reikalaujama parengti savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus bei sukurti tinkamas valdymo ir kontrolės sistemas. Jos taip pat turi rinkti duomenis apie galutinius lėšų gavėjus ir užtikrinti, kad šie duomenys būtų lengvai prieinami⁵. Šiuo tikslu jos gali naudotis pačios Komisijos sukurta duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemone⁶. Jos taip pat gali naudotis esamomis nacionalinėmis valdymo ir kontrolės sistemomis arba kitomis sistemomis, naudojamomis susijusiais tikslais, pavyzdžiui, kitų ES fondų valdymo sistemomis. Valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose turi būti išsamiai aprašytos įvairios dalyvaujančios nacionalinės įstaigos.

10.10. Įgyvendinimo etape valstybės narės kartu su kiekvienu mokėjimo prašymu turi pateikti:

- informaciją ir įrodymus, kuriais patvirtinama, kad pasiektos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane nustatytos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės;
- valstybių narių institucijų atliktų auditų santrauką, įtraukiant išsamią informaciją apie nustatytus trūkumus ir taisomuosius veiksmus, kurių imtasi⁷;
- valdymo pareiškimą⁸, kuriame nurodoma, kad:
 - lėšos buvo panaudotos numatytam tikslui;
 - kartu su mokėjimo prašymu pateikta informacija yra išsami, tiksli ir patikima;
 - įgyvendintomis kontrolės sistemomis reikiamai užtikrinama, kad lėšos buvo valdomos laikantis visų taikomų taisyklių, visų pirma taisyklių dėl interesų konfliktų, *sukčiavimo*, korupcijos bei dvigubo finansavimo prevencijos.

⁵ Reglamento 22 straipsnio 2 dalies d punktas.

⁶ Reglamento 22 straipsnio 4 dalis.

⁷ Finansavimo susitarimo šablono 6 straipsnis. Šis konkretus reikalavimas netaikomas pirmajam prašymui išmokėti lėšas, pateiktam po išankstinio finansavimo prašymo pateikimo.

⁸ Reglamento 22 straipsnio 2 dalies c punktas.

Komisijos atsakomybė

10.11. Komisija yra atsakinga už valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų aktualumo, *veiksmingumo*, *efektyvumo* ir suderinamumo vertinimą. Šis vertinimas apima valstybių narių pasiūlytų kontrolės sistemų patikimumą.

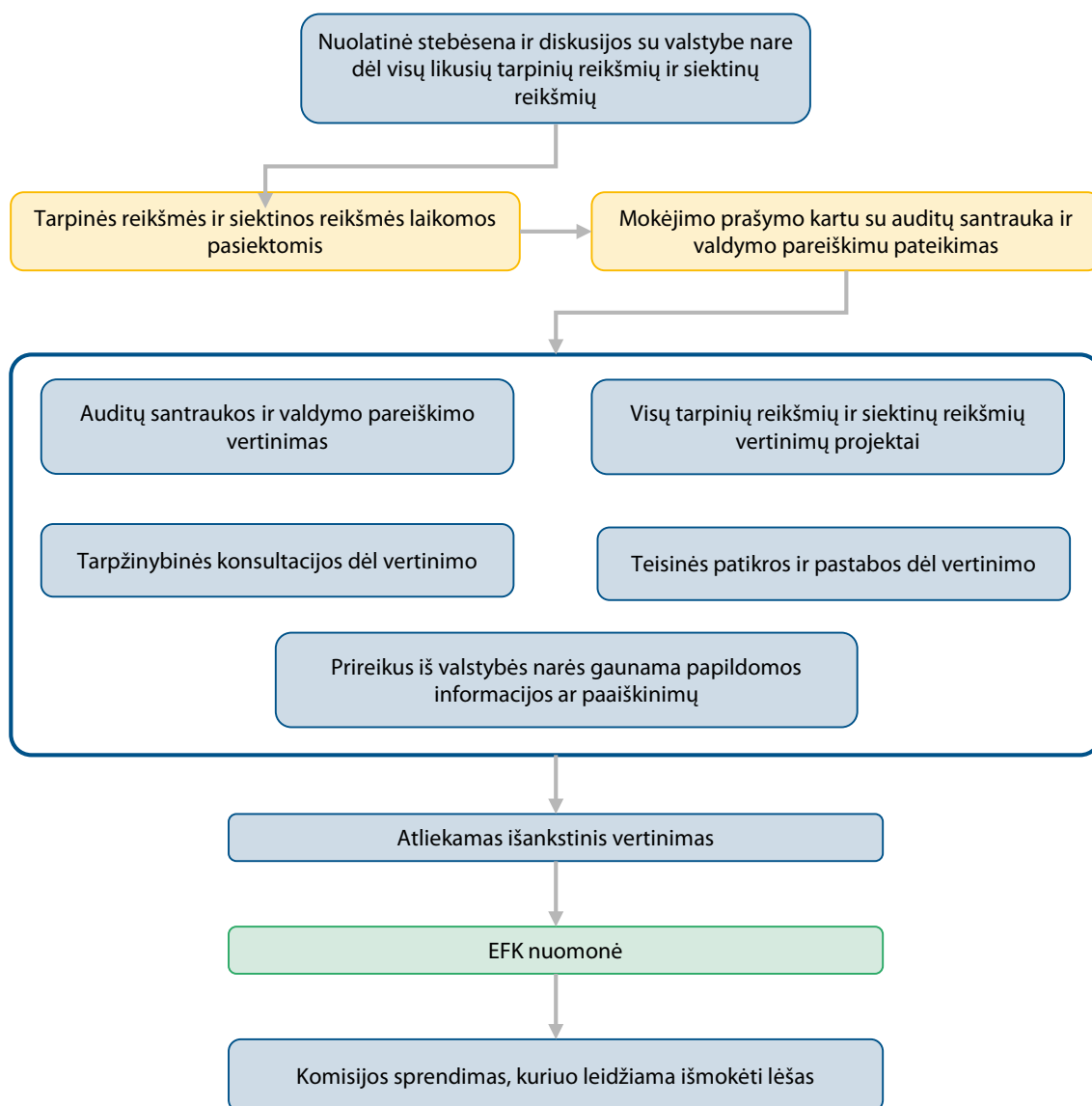
10.12. Komisijos kontrolės sistema turi būti užtikrinama, kad EGADP mokėjimai būtų teisėti ir tvarkingi, o tai priklauso nuo to, ar tinkamai įgyvendinamos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės⁹. Šiuo tikslu ji sukūrė sistemą, pagal kurią numatyta atlikti valstybių narių mokėjimo prašymų *ex ante* patikras ir *ex post* auditus valstybėse narėse, kurie atliekami po to, kai įvykdomas mokėjimas.

10.13. Komisija vertina mokėjimo prašymus remdamasi valstybių narių pateiktais duomenimis ir informacija¹⁰. Šio išankstinio vertinimo tikslas – įsitikinti, kad pagrindinės tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra tinkamai pasiektos. Remdamasi šiuo darbu, Komisija išankstinį vertinimą pateikia Tarybos Ekonomikos ir finansų komitetui (EFK), kad šis pateiktų savo nuomonę. Po šio etapo Komisija priima galutinį sprendimą, ar leisti išmokėti lėšas (žr. [10.4 diagramą](#)).

⁹ ECFIN GD [metinė veiklos ataskaita](#), p. 53.

¹⁰ EGADP reglamento 24 straipsnio 3 dalis.

10.4 diagrama. *Ex ante* patikros proceso aprašymas



- Europos Komisijos veiksmai
- Valstybės narės veiksmai
- Tarybos Ekonomikos ir finansų komiteto veiksmai

Šaltinis: Audito Rūmai.

10.14. Komisija taip pat turi užtikrinti, kad būtų apsaugoti ES finansiniai interesai, t. y. kad valstybė narė laikytųsi savo įsipareigojimo įdiegti procesus, skirtus užkirsti kelią dideliems pažeidimams (t. y. sukčiavimui, korupcijai ar interesų konfliktams) arba dideliems įsipareigojimų pagal finansavimo susitarimą pažeidimams (įskaitant dvigubą finansavimą) ir juos nustatyti¹¹. Todėl vertindama mokėjimo prašymą Komisija

¹¹ Reglamento 22 straipsnio 1 dalis.

atsižvelgia į valstybių narių valdymo pareiškimą ir atliktų auditų santrauką. Komisija taip pat atliks ES finansinių interesų apsaugos valstybėse narėse sistemų auditą ir *ex post* auditą.

10.15. Komisija gali taikyti *finansines pataisas* (sumažinti teikiamos paramos dydį arba susigrąžinti jau išmokėtas lėšas), jei nustato:

- rimtus pažeidimus, turinčius įtakos ES finansiniams interesams, kurių valstybė narė neištaisė, arba
- rimtus dotacijų ar paskolų susitarimuose nustatytų sąlygų pažeidimus.

Audito apimtis ir metodas

10.16. Auditu siekta prisidėti prie patikinimo pareiškimo ir suteikti pagrindą mūsų nuomonei dėl 2021 m. EGADP išlaidų tvarkingumo.

10.17. Audito tiriamąją visumą sudarė vienintelė 2021 m. išmoka – mokėjimas Ispanijai ir susijusio išankstinio finansavimo *patvirtinimas* (žr. **10.1 diagramą**). Ispanijos mokėjimo prašyme (2021 m. lapkričio 11 d.) be kita ko nurodytos 52 tarpinės reikšmės, daugiausia susijusios su reformomis ir tam tikromis investicijomis, kurias Ispanija nurodė pasiektomis. TJS nustatyta Ispanijai mokėtina suma – 11,5 milijardo eurų. 2021 m. gruodžio 3 d. Komisija priėmė teigiamą išankstinį vertinimą ir, gavusi teigiamą EFK nuomonę, 2021 m. gruodžio 22 d. įgyvendinimo sprendimu leido išmokėti lėšas. Ji 2021 m. gruodžio 27 d. išmokėjo Ispanijai 10 milijardų eurų, kartu patvirtindama 1,5 milijardo eurų išankstinį finansavimą.

10.18. Audito metu tikrinome Ispanijai atlikto EGADP mokėjimo tvarkingumą. Savo vertinimą grindėme mokėjimo sąlyga, t. y. kad TJS apibrėžtos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės buvo tinkamai pasiektos (žr. **10.11** dalį). Šiuo tikslu tikrinome, ar Komisija surinko pakankamus ir tinkamus įrodymus, kuriais pagrindžiamas jos vertinimas, kad Ispanijos mokėjimo prašyme nurodytos 52 tarpinės reikšmės yra tinkamai pasiektos. Atitiktis ES ir nacionalinėms taisyklėms nėra tvarkingumo vertinimo dalis (žr. **10.7** dalį), taip pat nėra vertinamas reformų veiksmingumas. Tai aptarsime specialiosiose ataskaitose.

10.19. Taip pat peržiūrėjome ECFIN GD pranešimą apie atitinkamų 2021 m. EGADP išlaidų tvarkingumą jo metinėje veiklos ataskaitoje ir tai, kaip ši informacija pateikiama metinėje valdymo ir veiklos ataskaitoje (MVVA).

10.20. Kontrolės priemonių, kurias Komisija taiko ES finansiniams interesams apsaugoti, kūrimas yra kitos audito užduoties, kuri šiuo metu vykdoma, dalis. Šio audito *rezultatus* pateiksime atskiroje specialiojoje ataskaitoje.

Operacijų tvarkingumas

10.21. Ši skyriaus dalis susijusi su mūsų atliktu šių metų operacijos – vienintelio 2021 m. atlikto EGADP mokėjimo Ispanijai – testavimu. Tikrinome Komisijos *ex ante* darbą, atliktą dėl visų 52 su šiuo mokėjimu susijusių tarpinių reikšmių, ir nustatėme keletą Komisijos atlikto vertinimo trūkumų. Vienas iš trūkumų, kurio poveikis negalėjo būti kiekybiškai įvertintas, turi įtakos Komisijos atliktam 395-osios tarpinės reikšmės tinkamo pasiekimo vertinimui. Kiti trūkumai nekelia abejonių dėl kitų tarpinių reikšmių vertinimo.

Komisija įvertino ne visus su tarpine reikšme susijusius kriterijus

10.22. Komisija, vertindama, ar tarpinės reikšmės tinkamai pasiektos, rėmėsi jų aprašyme pateiktais atitinkamais elementais ir susijusia priemone, kurie buvo išdėstyti susijusiame TJS, bei veiklos priemonėse numatytu tikrinimo mechanizmu.

10.23. Toks metodas buvo taip pat nurodytas Komisijos vidaus gairėse. Remiantis vidaus gairėmis, paprastai turėtų būti laikomasi visų TJS tarpinės reikšmės / siektinos reikšmės aprašyme pateiktų elementų, taip pat TJS priemonės aprašyme pateiktų elementų.

10.24. 395-oji tarpinė reikšmė „Pelno mokesčio pakeitimai 2021 m.“ yra vienintelė Ispanijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano 28-ojo komponento 8-osios reformos tarpinė reikšmė. Nustatėme, kad Komisija neįvertino visų TJS numatytų šios tarpinės reikšmės elementų ([10.1 langelis](#)).

10.1 langelis

395-oji tarpinė reikšmė „Pelno mokesčio pakeitimai 2021 m.“

395-osios tarpinės reikšmės (reforma C28.R8) aprašymas TJS priede (244 psl.):

„2021 m. biudžeto įstatymu nustatytų pakeitimų ir su pelno mokesčiu susijusių plėtros reglamentų įsigaliojimas, siekiant padidinti pelno mokesčio pajamas“.

8-osios reformos (C28.R8) „Trumpalaikės pelno mokesčio priėmimo mokestinės priemonės“ aprašymas TJS priede (241 psl.):

„Reforma iš dalies keičiamas Pelno mokesčio įstatymas, siekiant padidinti šio mokesčio indėlį remiant viešąsias išlaidas, taip pat supaprastinant lengvatas ir atskaitymus, siekiant užtikrinti, kad mokesčių mokėtojams galiotų ne mažesnis kaip 15 % tarifas. Kita vertus, dividendų ir kapitalo prieaugio, gautų iš patronuojamųjų įmonių, kurios yra įsikūrusios Ispanijoje arba už jos ribų, akcijų, neapmokestinimas sumažinamas 5 %. Priemonė turi būti įgyvendinta iki 2021 m. kovo 31 d.“

Komisija tinkamai įvertino elementą, susijusį su dividendų ir kapitalo prieaugio neapmokestinimo mažinimu. Tačiau ji neįvertino reformos elemento, kuriuo nustatytas 15 % minimalus tarifas, kaip numatyta TJS reformos aprašyme.

10.25. Komisija ir Ispanijos institucijos mus informavo, kad pakeitimų, kuriais siekta užtikrinti minimalų 15 % mokesčio tarifą, įtvirtinimas buvo vidutinės trukmės tikslas ir niekada nebuvo numatytas kaip 395-osios tarpinės reikšmės elementas. Vietoje to ateityje ją numatyta pasiekti atlikus keletą kitų pelno mokesčio pakeitimų, įskaitant 2021 m. gruodžio 28 d. priimtą ir 2022 m. sausio 1 d. įsigaliojusį Biudžeto įstatymą.

10.26. Nors pažymime, kad ne mažesnio kaip 15 % mokesčio tarifo užtikrinimą galima laikyti vidutinės trukmės tikslu, tačiau valstybės narės pateiktuose dokumentuose ir Komisijos vertinime šis elementas nenurodytas. Vertinime nepateikta jokių paaiškinimų, kodėl šis elementas nėra svarbus 395-osios tarpinės reikšmės atžvilgiu ir kaip bei kada šis reformos elementas bus analizuojamas ir vertinamas. Nepaisant to, Komisija visą tarpinę reikšmę įvertino kaip tinkamai pasiektą.

10.27. Tokiu atveju, kai tarpinė reikšmė yra nepasiekta, viso finansinio įnašo (arba paskolos, jei taikoma) arba jo dalies mokėjimas turėtų būti sustabdytas ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui. Sustabdymas gali būti panaikintas tik tuo atveju, jei valstybės narės pateikia Komisijai įrodymų, kad tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra tinkamai pasiektos. Jei tai neįvyksta per šešis mėnesius, Komisija turėtų proporcingai sumažinti finansinio įnašo arba paskolos (jei taikoma) sumą.

10.28. Tačiau neaišku, kaip Komisija ir valstybės narės apskaičiavo įvairių mokėjimų valstybėms narėms sumas ir kiek prie to prisidėjo kiekviena tarpinė reikšmė ar siektina reikšmė. Todėl kompensacija už atskiros tarpinės reikšmės ar siektinos reikšmės pasiekimą mokėjimuose Ispanijai nėra žinoma. Iki šiol Komisija neišsprendė šios problemos nustatydamą mokėjimo sustabdymo arba sumažinimo metodą. Nesant tokio metodo ir kiekybinės informacijos apie tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, neaišku, kaip Komisija įgyvendintų EGADP reglamento 24 straipsnį ir kiekybiškai įvertintų nepasiektos 395-osios tarpinės reikšmės poveikį.

Nepakankamai patikimi kriterijai, taikomi tarpinei reikšmei, susijusiai su valstybės narės kontrolės sistemomis

10.29. Valstybių narių pasiūlytų stebėsenos ir kontrolės sistemų tinkamumas buvo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų patvirtinimo sąlyga. Vertindama šiuos planus, Komisija nustatė valstybių narių sistemų trūkumų. Todėl Komisija 2021 m. pareikalavo, kad 16 valstybių narių įtrauktų konkrečias papildomas reformas ir tarpines reikšmes šiems trūkumams pašalinti¹². Tokių tarpinių reikšmių pasiekimas yra būtina ekonomikos augimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimo bei būsimų EGADP išlaidų tvarkingumo sąlyga. Jei tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės nėra aiškiai apibrėžtos TJS, kyla rizika, kad jas bus sunku įvertinti ir kad jomis nebus pasiektas numatytas paramos tikslas.

10.30. Ispanijoje 173-ioji tarpinė reikšmė „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės integruota informacinė sistema“ buvo viena iš tarpinių reikšmių, susijusių su Ispanijos kontrolės sistema. Ispanijos institucijos su tarpine reikšme susijusius reikalavimus aiškino taip, kad sistema turi būti tinkamai suprojektuota, bet nebūtinai visapusiškai veikianti. Todėl audito ataskaitoje, kurios reikalauta TJS, kad būtų įrodytas tinkamas šios tarpinės reikšmės pasiekimas, daugiausia dėmesio buvo skiriama sistemos projektavimui, o ne faktiniam veikimui. Komisija paprašė papildomos informacijos, kad patikrintų, ar sistema iš tikrųjų galėjo rinkti ir saugoti duomenis apie paramos gavėjus, rangovus, subrangovus ir tikruosius savininkus.

10.31. Atlikusi testavimą Komisija patvirtino, kad sistema gali vykdyti šias funkcijas, ir įvertino, kad 173-ioji tarpinė reikšmė yra tinkamai pasiekta. Tačiau savo vertinimo santraukoje ji pažymėjo du likusius trūkumus, susijusius su tuo, kaip sistemoje tvarkoma informacija apie tikruosius savininkus (užsienio bendrovių,

¹² ECFIN GD [metinės veiklos ataskaitos](#) XIV PRIEDAS.

neturinčių registruoto atstovo Ispanijoje, atveju). Šie trūkumai turėjo įtakos tam, kaip ši informacija buvo renkama ir kaip ją buvo galima gauti kontrolės tikslais.

10.32. Komisija aptarė šias problemas su Ispanijos institucijomis, kurios susitarė dėl jų sprendimo būdų. Ispanijos institucijos nurodė, kad šiems sprendimams įgyvendinti prireiks nuo šešių iki devynių mėnesių. Vis dėlto, nors dėl šių sprendimų buvo susitarta gruodžio 1 d., Komisija jau gruodžio 3 d. pateikė teigiamą išankstinį mokėjimo prašymo vertinimą. Komisija su Ispanijos institucijomis nesusitarė dėl jokio oficialaus veiksmų plano. Nesant tokio plano, nėra aiškus taisomųjų veiksmų, skirtų likusiems sistemos trūkumams pašalinti, tvarkaraštis ir neužtikrinamas jų įgyvendinimas.

10.33. Remdamasi TJS formuluote, Komisija galėjo manyti, kad tarpinė reikšmė įgyvendinta tinkamai. Nors mes į šį vertinimą neatsižvelgiame, tai reiškė, kad kai kurie integruotos informacinės sistemos elementai vertinimo metu neveikė. Komisija ketina toliau tikrinti šią tarpinę reikšmę atlikdama *ex post* auditą.

Nepakankamas vertinimo proceso dokumentavimas

10.34. Vidaus kontrolės sistema turėtų apimti tinkamą *audito seką*: išsamius, skaidrius dokumentus, kuriuose būtų nurodyta, kaip buvo vertinama, ar buvo pasiektos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės. Komisija savo pranešime dėl EGADP vidaus kontrolės sistemos tai pabrėžia teigdama, kad „visapusiškos kontrolės strategijos dalis – dokumentų valdymo (DV) taisyklių nustatymas, siekiant užtikrinti kuo didesnę darbo metodų skaidrumą ir išsamią audito seką“. Komisija savo audito sekos dokumentuose nurodo elementus, susijusius su tinkamu tarpinės reikšmės ar siektinos reikšmės įgyvendinimu (žr. 10.7 dalį).

10.35. Dviejų tarpinių reikšmių¹³ atveju nustatėme, kad audito seka buvo nepakankama, kad apimtų visus elementus, kurie buvo laikomi svarbiais vertinimo procese. 10.2 langelyje pateiktas vieno tokio atvejo pavyzdys.

¹³ 215-oji tarpinė reikšmė „Interneto svetainės „DATAESTUR“, kurioje renkami duomenys apie turizmą, paleidimas“, 303-ioji tarpinė reikšmė „Organinio įstatymo dėl švietimo įsigaliojimas“.

10.2 langelis

Nepakankamos audito sekos, kurioje užfiksuotas tarpinės reikšmės įvertinimas, pavyzdys

215-osios tarpinės reikšmės (reforma C14.R1) aprašymas TJS priede (138 psl.):

„Interneto svetainėje renkami duomenys apie turizmą Ispanijoje iš įvairių turizmo statistikos šaltinių, įskaitant viešąsias ir privačias įstaigas, tokias kaip INE, TURESPAÑA, Ispanijos bankas, AENA ar RENFE, ir ji yra veikianti“.

Komisija įvertino, kad visi 215-osios tarpinės reikšmės elementai buvo įgyvendinti, ir padarė išvadą, kad ši tarpinė reikšmė buvo tinkamai pasiekta. Vertinimo santraukos dokumento analizės dalyje Komisija nurodė, kad su tarpine reikšme susijusi interneto svetainė veikia ir joje nuolat renkami ir atnaujinami vieši privačių ir viešųjų įstaigų duomenys apie turizmą.

Tačiau 215-osios tarpinės reikšmės vertinimo proceso audito sekoje nebuvo jokių įrodymų, kad Komisija patikrino, ar svetainėje buvo renkami duomenys iš pagrindinių turizmo statistikos šaltinių.

Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės

10.36. Metinės veiklos ataskaitos (MVA) yra pagrindinė Komisijos generalinių direktoratų priemonė, skirta pranešti, ar jie turi pakankamą patikinimą, kad kontrolės procedūromis užtikrinamas išlaidų tvarkingumas. Generalinio direktoriaus *patikinimo pareiškime*, pateiktame ECFIN GD 2021 m. MVA, pirmą kartą įtrauktos EGADP išlaidos.

10.37. 2021 m. generalinio direktoriaus patikinimo pareiškime patvirtinama, kad ECFIN GD įdiegtos kontrolės procedūros suteikia būtinas garantijas dėl:

- i) pagrindinių operacijų teisėtumo ir tvarkingumo bei
- ii) [Reglamento](#) 22 straipsnio 5 dalies įgyvendinimas.

10.38. 2021 m. ECFIN GD nustatė EGADP audito ir kontrolės strategijas ir pradėjo įgyvendinti naują Priemonės veiklos kontrolės sistemą. Be *ex ante* darbo, ECFIN GD taip pat patvirtino savo audito strategiją 2021 m. gruodžio mėn. Audito strategijos tikslas – patvirtinti, ar tarpinės reikšmės ir tikslinės reikšmės pasiektos, ir įvertinti, ar nacionalinės institucijos, įgyvendindamos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, įdiegė reikiamas valdymo ir kontrolės sistemas, susijusias su mokėjimų tvarkingumu ir ES finansinių interesų apsauga.

10.39. Audito strategijoje numatyti trijų rūšių *ex post* auditai:

- o auditai, susiję su tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimu (tvarkingumas);
- o sistemos auditai, kurių metu daugiausia dėmesio skiriama duomenų rinkimui ir ataskaitų apie tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes valstybėse narėse teikimui (tvarkingumas);
- o sistemos auditai, susiję su ES finansinių interesų apsauga.

10.40. Pakankamas patikinimas dėl mokėjimo Ispanijai tvarkingumo buvo grindžiamas išsamia *ex ante* kontrole. Ispanijos EGADP stebėsenos ir kontrolės tvarka yra nustatyta neseniai. Laikantis Komisijos kontrolės strategijos, vėlesniame etape bus gauti atitinkami *ex post* audito arba kontrolės rezultatai dėl papildomų *įsipareigojimų*, susijusių su kontrolės tarpine reikšme (žr. [10.33](#) dalį), vykdymu.

10.41. Priešingai nei kitų ES *programų* atveju, EGADP atveju Komisija atlieka kokybinį kontrolės rezultatų ir su operacijomis susijusios rizikos lygio vertinimą, tačiau nenustato jokio susijusio *klaidų* įverčio.

10.42. 2021 m. išlaidos pagal EGADP nėra Komisijos MVVA atskleistos bendros su DFP susijusių išlaidų rizikos atliekant mokėjimą dalis. Komisija atskirame pareiškime nurodo įgaliotojo leidimus suteikiančio pareigūno pareiškimą, kad jis turi pakankamą patikinimą dėl 2021 m. išmokėtos bendrosios EGADP išmokos teisėtumo ir tvarkingumo. Patikinimas yra grindžiamas teigiamu įrodymų dėl mokėjimo prašymo tarpinių reikšmių įvykdymo vertinimu.

10.43. Pažymime, kad Komisijos vidaus audito tarnyba, rengdama bendrą audito nuomonę MVVA, pateikė su EGADP susijusį dalyko pabrėžimą. Dalyko pabrėžimas susijęs su tam tikrais EGADP kontrolės strategijos struktūros elementais, apimančiais teisėtumą ir tvarkingumą, kurie bus išsamiau išplėtoti 2022 m.¹⁴

¹⁴ 2021 m. MVVA III tomo VI priedas.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

10.44. Mūsų darbo metu gauti ir šiame skyriuje pateikti bendri audito įrodymai rodo, kad viena iš tarpinių reikšmių, susijusių su pirmąja išmoka Ispanijai, nebuvo tinkamai pasiekta. Komisija dar nėra nustačiusi metodo, kaip kiekybiškai įvertinti tarpinės reikšmės ar siektinos reikšmės nepasiekimo poveikį. Mūsų nuomone, ši klaida nėra reikšminga.

10.45. Kiti trūkumai, nustatyti Komisijos darbe vertinant tarpinės reikšmės, yra susiję su nepakankamai patikimais tarpinės reikšmės kriterijais ir nepakankamu darbo dokumentavimu, tačiau tai neturi įtakos tarpinės reikšmės pasiekimo vertinimui.

Rekomendacijos

10.46. Remdamiesi savo 2021 m. nustatytais faktais ir išvadomis, rekomenduojame Komisijai:

10.1 rekomendacija. Pagrįsti tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimui neaktualius elementus

Aiškiai ir skaidriai pagrįsti veiklos priemonėse ir TJS nurodytus elementus, kurie nėra laikomi svarbiais, kad tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės būtų tinkamai įgyvendintos.

Tikslinė įgyvendinimo data: nedelsiant

Rekomendacija 10.2. Parengti mokėjimo (dalinio) sustabdymo įvertinimo metodiką

Parengti metodiką, pagal kurią būtų nustatyta suma, kurios mokėjimas turi būti sustabdytas pagal Reglamento 24 straipsnio 6 ir 8 dalis.

Tikslinė įgyvendinimo data: nedelsiant

10.3 rekomendacija. Pagerinti tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimo dokumentavimą

Pagerinti tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimo dokumentavimą, išsamiai dokumentuojant visus *ex ante* darbo metu tikrintus elementus.

Tikslinė įgyvendinimo data: nedelsiant

Priedai

10.1 priedas. EGADP mokėjimai 2021 m.

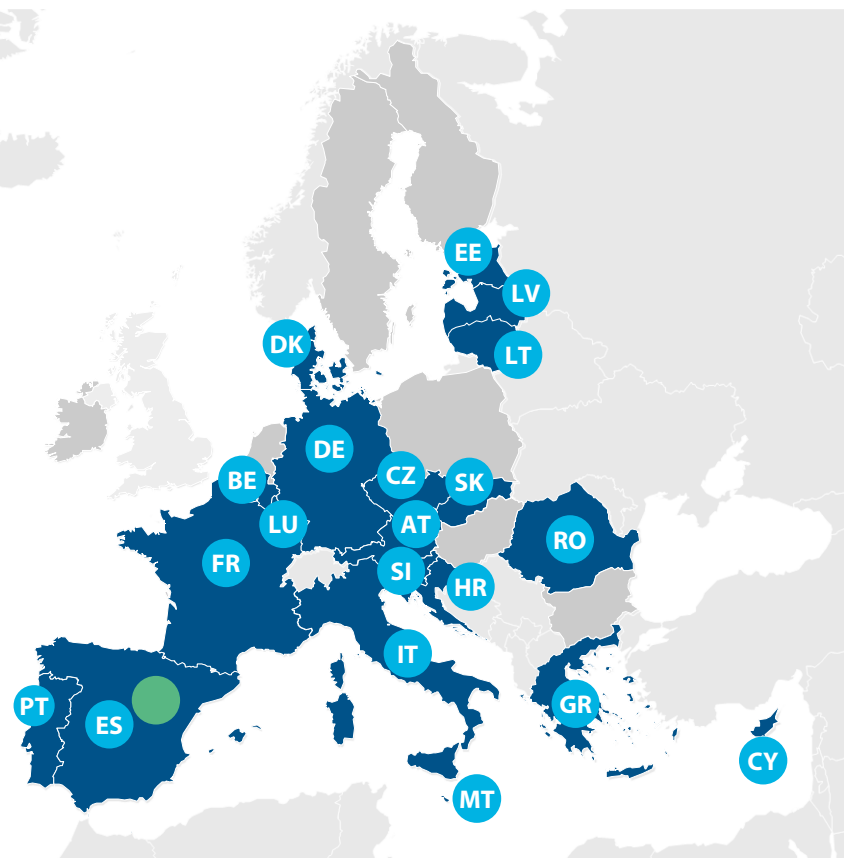
Valstybės narės,
kurių ekonomikos gaivinimo ir
atsparumo didinimo planas
buvo patvirtintas

Išankstinis EGADP
dotacijų
finansavimas

EGADP dotacijų išmokos,
išskyrus išankstinį finansavimą

(milijonai eurų)

Ispanija	9 037	10 000
Italija	8 954	–
Prancūzija	5 118	–
Graikija	2 310	–
Vokietija	2 250	–
Rumunija	1 851	–
Portugalija	1 808	–
Čekija	915	–
Slovakija	823	–
Kroatija	818	–
Belgija	770	–
Austrija	450	–
Lietuva	289	–
Latvija	237	–
Slovėnija	231	–
Danija	202	–
Kipras	131	–
Estija	126	–
Malta	41	–
Liuksemburgas	12	–



Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis gautais su Komisijos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestine susijusiais duomenimis.

**Institucijų atsakymai dėl metinės
2021 finansinių metų ES biudžeto
vykdymo ataskaitos**

Turinys

Puslapis

1 skyrius	Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija	
	Europos Komisijos atsakymai	280
2 skyrius	Biudžeto ir finansų valdymas	
	Europos Komisijos atsakymai	289
3 skyrius	Pajamos	
	Europos Komisijos atsakymai	294
4 skyrius	Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika	
	Europos Komisijos atsakymai	300
5 skyrius	Sanglauda, atsparumas ir vertybės	
	Europos Komisijos atsakymai	309
6 skyrius	Gamtos ištekliai ir aplinka	
	Europos Komisijos atsakymai	324
7 skyrius	Migracija ir sienų valdymas Saugumas ir gynyba	
	Europos Komisijos atsakymai	329
8 skyrius	Kaimyninės šalys ir pasaulis	
	Europos Komisijos atsakymai	334

9 skyrius	Europos viešasis administravimas	
	Europos Parlamento atsakymai	338
	Europos Komisijos atsakymai	340
10 skyrius	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė	
	Europos Komisijos atsakymai	341

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

1 SKYRIUS. PATIKINIMO PAREIŠKIMAS IR PATVIRTINAMOJI INFORMACIJA

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

2021 m. buvo nuosekliai švelninami pasaulinės pandemijos metu nustatyti apribojimai, tačiau taip pat atskleistas realus socialinių ir ekonominių išlaidų, kurias nulėmė COVID-19, mastas.

ES biudžetas iš esmės padėjo sušvelninti pandemijos ekonominį poveikį ir padaryti Europos ekonomiką stipresnę ir atsparesnę. NGEU ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė yra tik du vieningo ES atsako susidūrus su COVID-19 pavyzdžiai.

Be to, šiais išskirtiniais laikais **Komisijai ir toliau buvo labai svarbu užtikrinti, kad ES biudžeto lėšos būtų leidžiamos atsakingai ir tinkamai**, ir bendradarbiauti su visomis susijusiomis šalimis, įskaitant valstybes nares, siekiant garantuoti, kad bus pasiekta apčiuopiamų rezultatų vietos lygmeniu.

Komisija atidžiai stebi, kaip vykdomas ES biudžetas. Jei nustatoma, kad valstybės narės, tarpininkai arba galutiniai paramos gavėjai netinkamai panaudojo ES lėšas, Komisija nedelsdama imasi veiksmų, kad šios klaidos būtų ištaisytos, o lėšos, jei reikia, susigrąžintos.

Vykdam ES biudžetą reikia atlikti milijonus operacijų ir šimtus tūkstančių patikrų pagal visas programas ir valdymo būdus. Komisija stengiasi **nustatyti tinkamą žemo klaidų lygio, greitų mokėjimų ir pagrįstų kontrolės išlaidų pusiausvyrą.**

Nors ilgainiui ES biudžeto finansų valdymas pagerėjo, kai kurių rūšių išlaidose klaidų pasitaiko daugiau negu kitose. Šių rūšių išlaidoms dažniausiai nustatytos sudėtingesnės taisyklės ir kompensavimo sistemos. Komisija ir toliau nustato problemas, imasi prevencinių ir taisomųjų veiksmų, kad pašalintų nustatytus trūkumus ir užtikrintų, kad ilgainiui visose programose būtų geriau užkertamas kelias klaidoms ir jos būtų nustatomos efektyviau.

ATLIEKANT 2021 FINANSINIŲ METŲ AUDITĄ NUSTATYTI FAKTAI

Finansinių ataskaitų patikimumas

1.8. Komisija palankiai vertina tai, kad 15-us metus iš eilės ES sąskaitose reikšmingų klaidų nėra.

Operacijų tvarkingumas

1.18. a) ES biudžeto pajamų klausimu Komisija sutinka su Europos Audito Rūmais, kad pajamų srityje reikšmingų klaidų nėra.

Komisija taip pat palankiai vertina Audito Rūmų nuomonę, kad tikrintos su pajamomis susijusios sistemos iš esmės buvo veiksmingos. Kaip ir remdamasi savo nustatytais faktais, Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl Audito Rūmų audito metu nustatytų problemų kai kuriose valstybėse narėse. Šios valstybės narės turės imtis tinkamų priemonių nustatytiems trūkumams pašalinti.

Komisija toliau stiprins su ilgalaikėmis atviromis tradicinių nuosavų išteklių (TNI) pastabomis susijusią tolesnę veiklą ir, kai įmanoma, panaikins PVM išlygas.

Kalbant apie veiksmus, kuriais siekiama sumažinti muitų atotrūkį, Komisija pažymi, kad nors bendras Muitinės veiksmų plano tikslas nėra sumažinti šį atotrūkį, keletas veiksmų plane numatytų veiksmų padeda siekti šio tikslo (taip pat žr. Komisijos atsakymą į 3.13 dalies pastabas).

b) Kalbant apie **išlaidų tvarkingumą**, remiantis daugeliu atliktų auditų ir patikrinimų, pačios Komisijos **rizikos atliekant mokėjimą** įvertis, t. y. likęs klaidų skaičius mokėjimo metu, atlikus prevencines patikras, išliko stabilus – **1,9 proc.** atitinkamų išlaidų atveju, t. y. toks pat kaip 2020 m. Šis stabilumas atitinka tai, kad dauguma 2021 m. išlaidų vis dar yra susijusios su 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.

Atsižvelgdama į **daugiametį savo išlaidų ir kontrolės strategijų pobūdį**, Komisija deda daug pastangų, kad po mokėjimų būtų vykdoma kontrolė ir būtų toliau atliekamos pataisos. Šias pastangas atspindi **programos užbaigimo metu įvertinta rizika¹**, kuri iš viso sudaro **0,8 proc.** (0,9 proc. 2020 m.). Tai gerokai mažiau nei 2 proc. reikšmingumo riba ir atitinka tiek nuo 2016 m. ankstesniais metais pasiektus lygius, tiek Komisijos tikslą.

Remdamasi gausia informacija, gauta atlikus kontrolę ir išsamią analizę, Komisija gali **išlaidas, kurių rizika atliekant mokėjimą viršija 1,9 proc., padalyti** į:

- **vidutinės rizikos išlaidas**, kurių rizika atliekant mokėjimą svyruoja nuo 1,9 proc. iki 2,5 proc. ir kurios sudaro **23 proc.** visų išlaidų, ir
- **didesnės rizikos išlaidas**, kurių rizika atliekant mokėjimą viršija 2,5 proc. ir kurios 2021 m. sudarė **22 proc.** visų išlaidų.

Todėl Komisija daro išvadą, kad **daugiau kaip pusė išlaidų (55 proc.) yra mažos rizikos**, nes rizika atliekant mokėjimą nesiekia reikšmingumo ribos (žr. išsamią informaciją 2021 m. metinės valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitos II tome, p. 50).

Taisyklių sudėtingumas ir tai, koku būdu yra išmokamos ES lėšos, turi poveikį klaidų rizikai

1.19 dalies pirma įtrauka. Komisija pritaria išvadai, kad klaidų rizika yra mažesnė išlaidoms, kurioms taikomos supaprastintos taisyklės (daugiausia teisėmis į išmokas grindžiamiems mokėjimams). Todėl Komisija, rengdama 2021–2027 m. programas, ypač mokslinių tyrimų ir inovacijų bei sanglaudos politikos srityse, siekė kuo labiau stengtis paprastinti procedūras, skatindama taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą, taip pat finansavimą, nesusijusį su išlaidų sistemomis, ir su nauju BŽŪP įgyvendinimo modeliu susijusį finansavimą.

Antra įtrauka. Nors dėl **taisyklių sudėtingumo gali padidėti klaidų rizika**, Komisija mano, kad įdiegtos kontrolės sistemos leidžia sumažinti riziką, susijusią su kai kuriomis sudėtingesnėmis programomis.

¹ Kadangi Europos žemės ūkio garantijų fondo priemonėms užbaigimo procedūra netaikoma, žemės ūkio išlaidų srityje rizika užbaigiant programas pakeičiama galutine su rizika susijusia suma.

Komisija imasi tikslinių taisomųjų veiksmų, visų pirma susijusių su vidutinės ir didesnės rizikos kategorijomis. Tokie veiksmai apima paramos gavėjų ir įgyvendinančiųjų partnerių informuotumo apie taikomas ES taisykles ir pasikartojančius klausimus didinimą, prireikus kontrolės strategijų koregavimą, įgytos patirties taikymą būsimoms programoms ir, kai įmanoma, taisyklių supaprastinimą.

Sudėtingos sąlygos ir tinkamumo finansuoti taisyklės taip pat gali būti taikomos tais atvejais, kai, norint pasiekti plataus užmojo politikos tikslus, būtina tikslingai skirti pagalbą arba laikytis pagrindinių bendrosios rinkos principų (viešųjų pirkimų arba valstybės pagalbos taisyklių).

Todėl teisėtumas ir tvarkingumas turi būti **derinami su siekiamais politikos tikslais**, kartu atsižvelgiant į įgyvendinimo išlaidas.

1.20. Komisija pritaria Audito Rūmų nuomonei, kad **lėšų išmokėjimo būdas turi įtakos klaidų rizikai**.

Tačiau, remdamasi turima išsamia informacija, Komisija mano, kad **rizika atliekant mokėjimą nėra vienodai reikšminga** kompensavimu grindžiamiems mokėjimams. Rizikos pozicija gali skirtis toje pačioje politikos srityje ir net toje pačioje išlaidų programoje.

Didelės rizikos išlaidos

1.22–1.23. Remdamasi išsamiau vertinimu, Komisija skirsto savo išlaidas pagal jų įvertintą riziką atliekant mokėjimą. Tuo remdamasi Komisija mano, kad 45 proc. jos atitinkamų išlaidų rizika atliekant mokėjimą viršija 1,9 proc., t. y. yra stabili, palyginti su 2020 m.

Tai susiję su kai kuriomis Sanglaudos srities veiksmų programomis, t. y. tik tomis, kuriose esama didelių trūkumų ir (arba) kuriose klaidų lygis viršija 1,9 proc.; mokslinių tyrimų programai „Horizontas 2020“ skirtomis dotacijomis ir kitomis sudėtingomis dotacijomis toje pačioje DFP išlaidų kategorijoje; atskiromis BŽŪP mokėjimo agentūromis, atsakingomis už tiesiogines išmokas ir kaimo plėtrą, o kai kurių valstybių narių atveju – už rinkos priemones, kurių klaidų lygis viršija 1,9 proc.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 1.19 ir 1.20 dalių pastabas.

1.24. Sanglaudos, atsparumo ir vertybių politikos srityje Komisija ir audito institucijos, remdamasi bendra tipologija, iš esmės nustatė tas pačias pažeidimų kategorijas kaip ir Audito Rūmai: netinkamos finansuoti išlaidos, viešieji pirkimai, audito seka ir valstybės pagalba.

Komisija kartu su programų institucijomis imasi veiksmų, visų pirma skirtų klaidų prevencijai ir nustatymui, vykdydama gebėjimų stiprinimo veiksmus ir atlikdama auditus, kad būtų sumažintos klaidos. Komisija aptarė atnaujintas gaires, kuriomis, kartu su reikalaujama supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimu, siekiama toliau gerinti valdymo patikrinimų kokybę.

Komisija taip pat įgyvendina savo veiksmų planus, susijusius su viešaisiais pirkimais ir valstybės pagalba. Šiais veiksmais siekiama padėti administratoriams ir ES lėšų gavėjams tobulinti savo viešųjų pirkimų praktiką ir mažinti pažeidimų, susijusių su valstybės pagalbos taisyklių taikymu, riziką vykdant mokymo programas ir skleidžiant atitinkamą informaciją ESI fondų suinteresuotiesiems subjektams. Galiausiai taisomieji veiksmų planai, kurių reikalaujama iš atitinkamų programų institucijų kaskart, kai nustatomi trūkumai, taip pat padeda tobulinti atitinkamų programų sistemas.

1.25. Kiek tai susiję su politikos sritimi „**Gamtos ištekliai ir aplinka**“, kalbant apie rinkos priemones ir kaimo plėtrą, Audito Rūmų vertinimas atitinka Komisijos vertinimą, kuriame taip pat nustatyta didesnė klaidų šiose srityse rizika. Pagal dabartinę BŽŪP teisės aktų sistemą taikomos sudėtingos sąlygos ir tinkamumo finansuoti taisyklės, kai, norint pasiekti plataus užmojo politikos tikslus, būtina tikslingai skirti pagalbą. Todėl teisėtumo ir tvarkingumo aspektai turi būti derinami su siekiamais politikos tikslais, kartu atsižvelgiant į įgyvendinimo išlaidas. 2023–2027 m. laikotarpiu Komisija šį klausimą sprendžia skatindama taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą ir supaprastindama BŽŪP.

1.26. Mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje finansavimas, grindžiamas faktinėmis išlaidomis, tebėra palyginti sudėtingas ir klaidų tikimybė yra didesnė, visų pirma tam tikrų rūšių paramos gavėjams (žr. 1.19 dalį), nepaisant Komisijos pastangų teikti gaires visiems dalyviams.

Be to, kaip alternatyvą faktinėmis išlaidomis grindžiamam finansavimui, Komisija skatina skiriant bet kokią dotaciją dažniau naudoti fiksuotąsias sumas ir fiksuotųjų vieneto įkainių sistemą personalo išlaidoms, kurios yra pagrindinis klaidų šaltinis, padengti.

1.27. Kalbant apie sritį „**Kaimyninės šalys ir pasaulis**“, Komisija mano, kad mažesnės rizikos išlaidos pagal šį skyrių neapsiriboja tik paramos biudžetui mokėjimais ir administracinėmis išlaidomis, bet apima ir kitas tiesioginio ir netiesioginio valdymo segmentų išlaidas, kurių rizika atliekant mokėjimą yra maža arba vidutinė.

Klaidų tipologija: valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų taisyklių tinkamumas ir pažeidimai

1.28. Klaidų tipologija atspindi taisyklių sudėtingumą. Todėl Komisija nuolat stengiasi kuo labiau supaprastinti taisykles ir dažniau taikyti paprastesnius įgyvendinimo mechanizmus, pavyzdžiui, supaprastintą išlaidų apmokėjimą. Vienas iš pagrindinių 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos tikslų – mažinti paramos gavėjams tenkančią biurokratinę naštą ir sudėtingumą. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 1.19 dalies pastabas.

1.29. Atsižvelgiant į Audito Rūmų nustatytus tinkamumo finansuoti klaidų atvejus **sanglaudos politikos fondų** srityje, Komisija mano, kad dviejų operacijų, susijusių su viena programa, atveju nėra teisinio pagrindo atlikti finansines pataisas. Komisija taip pat pažymi, kad trečdalis Audito Rūmų įvertinto klaidų lygio yra susijęs tik su viena nacionaline programa, skirta jaunimo nedarbo problemai spręsti, ir atspindi labai konkretų klausimą. Komisija taip pat nurodo savo atsakymą į 5.15 ir 5.22 dalių pastabas.

Kalbant apie **mokslinius tyrimus ir inovacijas**, Komisija pažymi, kad „netinkami finansuoti projektai“ šioje politikos srityje nėra įprastas klaidų šaltinis.

1.30. Komisija pažymi, kad pastaraisiais metais valstybių narių valdžios institucijų ir Komisijos nustatytos klaidos, susijusios su valstybės pagalbos taisyklėmis, sanglaudos politikos fondų srityje ir toliau buvo ne tokios dažnos, o tai rodo pagal Komisijos valstybės pagalbos veiksmų planą parengtų priemonių poveikį.

Viešieji pirkimai tebėra svarbus klaidų šaltinis, apie kurį praneša audito institucijos: šiuo metu tokios problemos nustatomos geriau ir tai yra ženklas, kad su administraciniais gebėjimais susiję veiksmai, įgyvendinami pagal Komisijos viešųjų pirkimų veiksmų planą, taip pat duoda rezultatų. Komisija nurodo savo atsakymus į 5.27 ir 5.29 dalių pastabas.

Mažos rizikos išlaidos

1.32. Remdamasi savo pačios atliktu išsamiu vertinimu, Komisija mano, kad finansavimo programos (jų dalys), kurios yra mažos rizikos, t. y. susijusi rizika atliekant mokėjimą yra mažesnė nei 1,9 proc., kaip ir 2020 m., sudarė apie 55 proc. atitinkamų išlaidų 2021 m.

Tai apima didžiosios daugumos BŽŪP mokėjimo agentūrų ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo, taip pat kai kurių sanglaudos srities veiksmų programų, t. y. tų, kuriose klaidų lygis žemas, išlaidas; išlaidas, susijusias su programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“; Europos mokslinių tyrimų tarybos dotacijomis; Europos kosmoso agentūra ir Europos GNSS agentūra; Europos infrastruktūros tinklų priemonė; programa „Erasmus+“; Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondu; paramą biudžetui, subsidijas ir administracines išlaidas.

Gamtos išteklių ir aplinkos srityje Komisija yra patenkinta Audito Rūmų išvada (taip pat nurodyta 6 skyriuje), kad EŽŪGF tiesioginėse išmokose, kurios sudaro 68 proc. visų su gamtos ištekliais susijusių išlaidų, ir toliau nėra reikšmingų klaidų. Tai atitinka pačios Komisijos išvadas, pateiktas dėl BŽŪP išlaidų Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD metinėje veiklos ataskaitoje.

Komisijos tvarkingumo informacija

Komisijos klaidų lygio įvertis

1.36–1.38. Pagrįsdama savo patikinimą pagal principą „iš apačios į viršų“ ir išsamiu lygmeniu, t. y. pagal programą ar kitą atitinkamą išlaidų segmentą, turint omenyje, kad įgyvendinimas pagal programas ir valstybėse narėse skiriasi, Komisijos tikslas – nustatyti, kuriose srityse atitinkamai reikia imtis tinkamų taisomųjų veiksmų.

Komisija mano, kad **MVVA pateikta informacija apie riziką atliekant mokėjimą ir riziką užbaigiant programas** yra patikima. Informacija grindžiama šimtais tūkstančių patikrų, kurias kasmet atlieka Komisija ir valstybės narės, vadovaudamosi savo kruopščiai parengtomis kontrolės strategijomis, pritaikytomis prie išlaidų programų ypatumų.

Komisija atidžiai stebi riziką atliekant mokėjimą ir riziką užbaigiant programą, siekdama užtikrinti, kad rizika užbaigiant programą neviršytų 2 proc. reikšmingumo ribos.

Komisija taip pat pažymi, kad jos, kaip ES biudžeto valdytojos, požiūris skiriasi nuo to, kurio laikosi Audito Rūmai, atlikdami savo, kaip išorės auditoriaus, vaidmenį. Dėl to abiejų institucijų klaidų lygio vertinimas gali šiek tiek skirtis.

Be to, Komisija ne visada pritaria Audito Rūmų vertinimui dėl atskirų klaidų.

Remdamasi atliktu darbu, Komisija mano, kad MVVA nurodyta rizika atliekant mokėjimą pagal DFP 1 išlaidų kategoriją „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ atspindi klaidų lygį (žr. 4 skyriaus 4.6 ir 4.29 dalis).

Kalbant apie sritį „**Sanglauda, atsparumas ir vertybės**“, Komisija pažymi, kad didžiausia jos klaidų įverčio vertė DFP 2 išlaidų kategorijoje (2,3 proc.), į kurią atsižvelgiama MVVA apskaičiuojant Komisijos bendrą riziką atliekant mokėjimą, patenka į Audito Rūmų klaidų intervalo įvertį trečius metus iš eilės.

Kalbant apie 3 išlaidų kategoriją „**Gamtos ištekliai ir aplinka**“, Komisija palankiai vertina Audito Rūmų apskaičiuotą 1,8 proc. klaidų lygį – jis yra mažesnis už reikšmingumo ribą ir atitinka jos pačios įvertintą riziką atliekant mokėjimą.

1.39. Komisija toliau imasi veiksmų, kad padidintų *ex post* patikrų veiksmingumą.

Pavyzdžiui, **mokslinių tyrimų ir inovacijų** srityje Komisijos bendra audito tarnyba nagrinėjo aspektus, kuriuos Audito Rūmai nurodė ankstesnėse ataskaitose. Dauguma veiksmų, kuriais siekiama spręsti šias problemas, įgyvendinami ir Komisija toliau juos nagrinės.

Kalbant apie **sanglaudos politikos** sritį, Komisija mano, kad apskritai galima pasikliauti audito institucijų ir jų kontrolės įstaigų darbu, išskyrus tam tikras įstaigas, kaip nurodyta metinėse veiklos ataskaitose. Kai kuriais atvejais papildomos aptiktos klaidos yra atsitiktinės ir nerodo sisteminio trūkumo audito institucijos lygmeniu.

2021 m. Komisija toliau glaudžiai bendradarbiavo su valstybių narių audito institucijomis, kad užtikrintų nuoseklią ir patikimą patikinimo ir kontrolės sistemą, be kita ko, esant praktiniams audito vykdymo pandemijos metu apribojimams, ir prireikus pagerintų patikinimo darbo kokybę, stiprindama būtinus klaidų aptikimo ir ištaisymo gebėjimus.

Komisijos atliktas rizikos vertinimas

1.40–1.41. Kaip paaiškinta atsakyme į 1.36 dalies pastabas, Komisija mano, kad MVVA pateikta informacija apie riziką atliekant mokėjimą ir riziką užbaigiant programas, yra patikima.

Mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje Komisijos bendra audito tarnyba įgyvendino veiksmus, kuriais tinkamai atsižvelgiama į Audito Rūmų rekomendacijas dėl *ex post* auditų ir dėl programos „Horizontas 2020“ klaidų lygio apskaičiavimo metodikos. Tuo remdamasi Komisija mano, kad šioje DFP išlaidų kategorijoje apskaičiuotas klaidų lygio rezultatas yra patikimas.

Atsižvelgdama į išsamesnį išlaidų segmentavimą pagal rizikos profilius ir kontrolės sistemas srityje **„Sanglauda, atsparumas ir vertybės“**, Komisija, aptikdama klaidas ir atsižvelgdama į Audito Rūmų darbą, gali nustatyti konkrečią programos tiriamosios visumos dalį, kuri greičiausiai bus paveikta klaidų. Todėl ji gali diferencijuoti visų atliktų mokėjimų klaidų lygį ir aiškiai nustatyti sritis, kuriose reikalingi patobulinimai.

Komisija yra įsitikinusi, kad jos išsamus vertinimas, pagrįstas dokumentų ir audito vietoje, apimančio įvairias atskiras programas ir patikinimo paketus, deriniu, atsižvelgiant į jiems priskiriamą riziką, leidžia jai nustatyti pagrįstą ir teisingą kiekvienos programos ir visų programų klaidų lygio įvertinimą.

Siekdami pašalinti likusių neaptiktų klaidų riziką, generaliniai direktoratai taip pat apskaičiuoja didžiausią savo pagrindinio veiklos rezultatų rodiklio, susijusio su išlaidų teisėtumu ir tvarkingumu, vertę, kuri MVVA naudojama vertinant riziką atliekant mokėjimą sanglaudos politikos ir 2 išlaidų kategorijos srityse.

Komisija mano, kad politikos srityje **„Kaimyninės šalys ir pasaulis“** LKL tyrimas atitinka paskirtį ir jis nėra ribotas, kad dėl jo trūkumų klaidos gali būti nepakankamai įvertintos.

Komisijos ataskaitos dėl finansinių pataisų ir susigrąžintų lėšų

1.43. Dėl 2021 m. MVVA Komisija dėjo daug pastangų, kad pateiktų išsamų ir skaidrų visų per finansinius metus Komisijos ir valstybių narių įgyvendintų prevencinių ir taisomųjų priemonių vaizdą. Komisija palankiai vertina tai, kad Audito Rūmai pripažino, jog atlikus peržiūrą buvo supaprastinta ataskaitų dėl finansinių pataisų ir susigrąžintų lėšų teikimo tvarka ir patikslinta ištaisytų ir į ES biudžetą sugrąžintų neteisėtų išlaidų suma.

1.44. Komisija sutinka, kad dauguma grynujų pataisų ir susigražintų lėšų yra susijusios su 2014–2020 m. laikotarpiu. Iš 631 mln. EUR grynujų pataisų ir susigražintų lėšų, susijusių su **gamtos ištekliais**, bent 439 mln. EUR (69 proc.) yra susijusios su 2014–2020 m. laikotarpiu. Ši suma sudaro 57 proc. visos valstybės narės nustatytų 765 mln. EUR grynujų pataisų sumos.

Sanglaudos srityje Komisijos pataisos įgyvendinamos nuo 2014–2020 m. DFP valstybių narių lygmeniu, užtikrinant savalaikį ir veiksmingą įgyvendinimą. Patikinimo modelyje daugiausia dėmesio skiriama tam, kad būtų užtikrintas 2 proc. kiekvienos programos klaidų lygis. Iki šiol nebuvo atlikta jokių grynujų finansinių pataisų, nes teisėkūros institucija nustatė labai griežtus kriterijus. Tačiau ši 2014–2020 m. laikotarpiu įvesta nauja nuostata ir toliau skatina valstybes nars atlikti finansines pataisas pirmiausia prieš pateikiant metines finansines ataskaitas.

1.45. Valstybių narių prevencinės priemonės tiesiogiai nepriskiriamos Komisijai. Vis dėlto dėl priežasčių, paaiškintų atsakyme į 1.44 dalies pastabas, Komisija mano, kad klaidų ištaisymo gebėjimai taip pat turėtų apimti tas pataisas, kurias valstybės narės atliko Komisijai paprašius.

Komisija skaidriai paaiškino, kaip gaunama 3,3 proc. procentinė dalis ir kokie įvairūs 5 620 mln. EUR komponentai yra MVVA (žr. 2021 m. MVVA, III tomas, 5 priedas, p. 31 ir II tomas, 2 priedas, p. 44).

Komisija pažymi, kad, siekiant užtikrinti išsamią visų taikomų kontrolės lygmenų apžvalgą pagal esamą finansinę ir teisinę sistemą, taip pat reikėtų apvarstyti priemones, kurių ėmėsi valstybės narės. Apie jas jau buvo pranešta praeityje, tačiau jos buvo pateiktos atskirai. Sanglaudos srityje buvo pateiktos su audito institucijomis susijusios pataisos.

Procedūros dėl teisinės valstybės poveikis 2021 m. išlaidų tvarkingumui

1.46. Komisija mano, kad būtina nagrinėti pranešimą prieš Vengriją pagal Sąlygų reglamento 6 straipsnio 1 dalį, kad apsaugotų Sąjungos finansinius interesus nuo dabartinės ar būsimos rizikos ir pašalintų toje valstybėje narėje nustatytus plačiai paplitusius ir tarpusavyje susijusius pažeidimus ir trūkumus.

Šiems pažeidimams ir trūkumams pašalinti iki 2021 m. Komisija galėjo taikyti tik sektorių teisės aktuose numatytas priemones. Ji plačiai naudojosi šiomis priemonėmis, kaip matyti iš ilgainiui Vengrijai taikytų finansinių pataisų dydžio, kartu su ilgalaikėmis rekomendacijomis ir prašymais. Tačiau šios priemonės iš esmės buvo susijusios su Komisijai jau deklaruotomis išlaidomis ir daugelį metų neleido visiškai užkirsti kelio šių ar panašių pažeidimų ir trūkumų pasikartojimui ir struktūriškai pakeisti sistemą.

2021 m. įsigaliojus Sąlygų reglamentui sektorių teisės aktai buvo papildyti platesnio masto priemone, kuria sudaromos sąlygos ilgainiui struktūriškai pašalinti tokius trūkumus. Tačiau pranešimas pagal Sąlygų reglamentą yra tik pirmasis procedūros etapas ir valstybė narė gali pateikti informaciją, galinčią išsklaidyti susirūpinimą keliančius klausimus, ir (arba) nurodyti taisomąsias priemones, kuriomis tokios problemos būtų išspręstos. Sąjungos finansinių interesų apsaugos priemonių priėmimo ir tų priemonių panaikinimo procedūra turi atitikti objektyvumo, nediskriminavimo ir vienodo požiūrio į valstybes nars principus ir turi būti vykdoma laikantis nešališko ir įrodymais grindžiamo požiūrio. Komisija tik gali siūlyti priemones Tarybai, kuri yra atsakinga už jų priėmimą.

Dėl visų pirmiau nurodytų priežasčių Komisija negali numatyti, kokias priemones galiausiai priims Taryba. Todėl Komisija metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje (MVVA) turi pranešti tik apie veiksmus, kurių imtasi organizacijos lygmeniu.

PRANEŠIMAS APIE ĮTARIAMĄ SUKČIAVIMĄ OLAF IR EUROPOS PROKURATŪRAI

1.53. Dėl BŽŪP ir remdamasi jau atliktu darbu įgyvendinant Audito Rūmų 2019 m. metinėje ataskaitoje pateiktą rekomendaciją, susijusią su sukčiavimu, Komisija dės visas pastangas, kad įgyvendintų Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 14/2022 „Komisijos atsakas į sukčiavimą bendros žemės ūkio politikos srityje. Laikas kasti giliau“ pateiktas rekomendacijas.

Kalbant apie audito institucijų darbą sanglaudos politikos srityje, Komisija palankiai vertina 5.49 dalyje nurodytą patobulintą kontrolinių sąrašų, kuriais aiškiai sprendžiama sukčiavimo rizika, naudojimą. Komisija pabrėžia, kad svarbu, laikantis Komisijos visiško sukčiavimo netoleravimo principo, kartu su programų institucijomis toliau įgyvendinti bendrą kovos su sukčiavimu strategiją, parengtą bendradarbiaujant su OLAF. Įgyvendinimas visų pirma apima duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonės „Arachne“, kuria šiuo metu savanoriškai naudojasi valstybės narės ir kurios privalomas naudojimas neseniai įtrauktas į siūlomą Finansinio reglamento peržiūrą, propagavimą ir nuolatinį tobulinimą.

IŠVADOS

1.53–1.58. Komisija pabrėžia **didelį dėmesį skirianti patikimam ES biudžeto finansų valdymui**. Kaip ES biudžeto valdytoja, Komisija parengė **daugiametės kontrolės strategijas**, kuriomis siekiama užkirsti kelią klaidoms, jas nustatyti ir ištaisyti. Ji nuolat jas koreguoja, plėtoja ir tobulina, taip pat imasi veiksmų, kad programos būtų dar labiau supaprastintos. Komisija taip pat pažymi, kad jos, kaip ES biudžeto valdytojos, požiūris skiriasi nuo to, kurio laikosi Audito Rūmai, atlikdami savo, kaip išorės auditoriaus, vaidmenį. Dėl to abiejų institucijų klaidų lygio vertinimas gali šiek tiek skirtis.

Komisija palankiai vertina tai, kad 15-us metus iš eilės ES sąskaitose reikšmingų klaidų nėra. **ES biudžeto pajamų** klausimu Komisija sutinka su Audito Rūmais, kad šioje srityje reikšmingų klaidų nėra.

Kalbant apie **išlaidas**, Komisija palankiai vertina politikos srityje „Gamtos ištekliai ir aplinka“ Audito Rūmų apskaičiuotą 1,8 proc. klaidų lygį, kuris yra mažesnis už reikšmingumo ribą ir atitinka pačios Komisijos įvertintą riziką atliekant mokėjimą. Komisija taip pat pritaria Audito Rūmų bendrai išvadai, kad klaidų lygis Europos viešojo administravimo srityje nebuvo reikšmingas.

Komisija mano, kad MVVA pateikta informacija apie klaidų lygius ir riziką atliekant mokėjimą yra patikima. Komisija taip pat mano, kad klaidų lygis, geriausiai atspindintis visas tiek valstybių narių, tiek jų tarnybų pastangas, yra rizika užbaigiant programas (taip pat žr. atsakymą į 1.34 dalies pastabas), pagal kurią nustatomas klaidų lygis, atlikus visas *ex post* patikras ir pataisas. Apskaičiuota, kad bendra **rizika užbaigiant programas 2021 m. yra 0,8 proc.**, t. y. gerokai mažesnė už 2 proc. reikšmingumo ribą, ir atitinka ankstesnių metų (0,7 proc. 2019 m. ir 0,9 proc. 2020 m.) lygį.

Be to, atlikusi išsamią kiekvienos programos valdymo analizę (taip pat žr. atsakymą į 1.18 dalies b punkto pastabas), Komisija gali susidaryti **diferencijuotą rizikos lygio politikos srityse ir išlaidų programose vaizdą**. Tai rodo, kad tam tikroje politikos srityje rizika atliekant mokėjimą nėra vienodai maža, vidutinė ar didelė (žr. 2021 m. MVVA, II tomas, p. 50).

- Toks metodas leidžia Komisijai tiksliai nustatyti riziką ir jos pagrindines priežastis, ir imtis tikslinių taisomųjų priemonių: **mažesnės rizikos išlaidos**, kurių rizika atliekant mokėjimą yra mažesnė nei 1,9 proc., sudaro 55 proc. visų išlaidų,
- **vidutinės rizikos išlaidos**, kurių rizika atliekant mokėjimą svyruoja nuo 1,9 proc. iki 2,5 proc., sudaro 22 proc. visų išlaidų ir
- **didesnės rizikos išlaidos**, kurių rizika atliekant mokėjimą viršija 2,5 proc., arba jeigu yra nustatyti dideli trūkumai, sudaro 23 proc. visų išlaidų.

Tai padeda Komisijai prieiti prie išvados, kad daugiau nei pusės atitinkamų išlaidų **rizika atliekant mokėjimą yra mažesnė už reikšmingumo ribą**.

Galiausiai, kalbant apie finansinių pataisų ir susigražintų lėšų ataskaitas, Komisija pagerino padėtį ir tai Audito Rūmai pripažino.

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

2 SKYRIUS. BIUDŽETO IR FINANSŲ VALDYMAS

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

Komisija pabrėžia, kad buvo imtasi visų būtinų priemonių siekiant užtikrinti **visišką ir veiksmingą ES biudžeto įvykdymą** pagal galiojančią finansinę ir teisinę sistemą.

2021 m. ES biudžetas buvo pirmasis naujos septynerių metų daugiametės finansinės programos (2021–2027 m. DFP) biudžetas. Dėl vėlyvo DFP reglamento priėmimo (2020 m. gruodžio 17 d.) naujos kartos programų teisės aktai buvo priimti tik metų eigoje. Tai turėjo įtakos biudžeto vykdymui 2021 m., nes daugelio programų veikla ir įgyvendinimo etapai (kvietimai teikti paraiškas, atrankos, sutarčių sudarymas), taigi ir mokėjimai, pradėti vykdyti vėlai. Be to, tebesitęsiančios ypatingos aplinkybės, kurias sukėlė COVID-19 pandemija, taip pat turėjo didelį poveikį iki 2021 m. vykdytų programų ir priemonių, numatytų ES biudžete, užbaigimui. Didelė dalis įsipareigojimų asignavimų buvo perkelti arba perprogramuoti, kad būtų įvykdyti 2022–2025 m.

Neįvykdytų įsipareigojimų lygis (*reste à liquider*, RAL), atsiradęs dėl dabartinės DFP ir ankstesnių DFP, 2021 m. pabaigoje, palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo. Tai daugiausia susiję su 2021 m. asignavimų perprogramavimu ir greitesniu lėšų išmokėjimu vykdomoms sanglaudos politikos programoms. Nominalus RAL vertės padidėjimas 2021 m. pabaigoje, palyginti su 2020 m., susijęs su priemonės „NextGenerationEU“ (NGEU) įgyvendinimu.

Kalbant apie padidėjusią **riziką ir iššūkius** ES biudžetui, rizika dėl neapibrėžtųjų įsipareigojimų, susijusių su SURE, didėjimo yra nereikšminga. Valstybių narių suteiktos 25 mlrd. EUR garantijos, kuriomis grindžiama priemonė SURE, yra pirmasis apsaugos lygis, apimantis 2,5 metų ES rizikos poziciją. Be to, priemonei SURE numatytos ir kitos apsaugos priemonės. Jos paskolų portfelis sudarytas taip, kad būtų ribojama koncentracijos rizika, metinė rizikos pozicija ir pernelyg didelė rizikos pozicija, susijusi su atskiromis valstybėmis narėmis. Be to, prireikus Komisija gali pratęsti susijusių paskolų gražinimo terminą.

Kalbant apie **padidėjusią riziką ES biudžetui dėl Rusijos invazijos į Ukrainą**, 2022 m. gegužės 18 d. Komisija pateikė dokumentų rinkinį, susijusį su dėl šio karo kilusiais klausimais įvairiose srityse – nuo energijos tiekimo saugumo iki ES investicijų į gynybą deficitu bei paramos Ukrainai. Visi šia klausimai gali turėti įtakos būsimiems ES biudžetams, tačiau jie nesusiję su 2021 finansinių metų biudžeto įgyvendinimu.

BIUDŽETO IR FINANSŲ VALDYMAS 2021 M.

Biudžeto vykdymas

Pavėluoto reglamentų priėmimo poveikis įsipareigojimų asignavimų vykdymui

2.5. Žemas įsipareigojimų asignavimų įvykdymo lygis 2021 m. nereiškia, kad neįvykdyti asignavimai nustojo galioti. Tai reiškia, kad jie bus vykdomi vėlesniais metais pagal DFP reglamentą

ir atitinkamus pagrindinius teisės aktus. Kalbant apie pasidalijamojo valdymo fondus, poreikiai ir galimybė perkelti 2021 m. įsipareigojimų dalį į vėlesnius metus jau buvo numatyti DFP reglamente.

Iš tiesų Komisija galėjo užtikrinti, kad 2021 m. biudžeto asignavimai buvo arba bus visiškai įvykdyti dėl programų, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, perprogramavimo pagal DFP reglamento 7 straipsnį, perkėlimų pagal Finansinį reglamentą¹ ir kitus atitinkamus pagrindinius teisės aktus ir dėl likusio turimo biudžeto visiško įvykdymo.

2.8. Dėl vėlavimo priimti sektorių teisės aktus 2021 m. nebuvo patvirtinta programų, todėl 2021 m. įsipareigojimų dalis pagal BNR programas buvo perprogramuota 2022–2025 m.

Reikia pabrėžti, kad pagrindinės pavėluoto programavimo priežastys buvo ne tik vėluojantys teisės aktai, bet ir prieštaringi valstybių narių prioritetai, nes joms visų pirma reikėjo spręsti COVID-19 pandemijos ir jos padarinių sukeltą krizę, todėl daugiausia dėmesio buvo skiriama 2014–2020 m. programų perprogramavimui remiantis iniciatyvose CRII(+) ir „REACT-EU“ įtvirtintomis galimybėmis, taip pat nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimui.

2014–2020 m. ESI fondų lėšų įsisavinimas

2.14–2.16 ir 2.2 diagrama. Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) atveju faktinis 2014–2020 m. lėšų, paskirstytų programavimo laikotarpio pradžioje, įsisavinimas yra 79 %, o tai yra labai geras rodiklis. Į 2.2. diagramoje Audito Rūmų pateiktą padėtį įskaičiuotos papildomos lėšos, skirtos iš 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos 2021 ir 2022 metams. Jei taip nebūtų buvę, reali kiekvienos valstybės narės padėtis taip pat skirtųsi nuo 2.3 diagramoje pateiktos padėties.

Todėl į pateiktą bendrą situaciją įtrauktos 2014–2020 m. ESI fondų programos, kurioms įgyvendinti liko dveji metai (2023 m. gruodžio 31 d.), išskyrus EŽŪFKP, kurio programos bus tęsiamos iki 2025 m. pabaigos. Todėl Komisija atkreipia dėmesį, kad aprašytas pavėluotas įgyvendinimas nėra susijęs su EŽŪFKP.

Biudžeto lėšų perkėlimai

2.19. Pastebėtą perkėlimų vertės padidėjimą daugiausia lėmė specifinės 2021 m. aplinkybės (vėluojanti naujų programų pradžia, išliekantys COVID-19 padariniai projektų įgyvendinimui) ir jis daugiausia buvo susijęs su poreikiu tikslinimu siekiant užtikrinti visišką įgyvendinimą. Įsipareigojimų perkėlimai (patikslinimai) daugiausia buvo atliekami siekiant sudaryti palankesnes sąlygas kuo geriau vykdyti biudžetą ir reaguoti į nenumatytas aplinkybes, atspindėti galutinį atitinkamų pagrindinių teisės aktų priėmimą (suderinti biudžeto sumas su galutinai priimtomis sumomis) ir atsižvelgti į tai, kad tokie pagrindiniai teisės aktai buvo priimti pavėluotai.

Neįvykdyti įsipareigojimai iš ES biudžeto ir NGEU

2.26. Komisija atkreipia dėmesį, kad dar vienas svarbus veiksnys, lėmęs neįvykdytų įsipareigojimų sumažėjimą nuo 2020 m. iki 2021 m., buvo paspartinti mokėjimai 2014–2020 m. programoms pagal sanglaudos politiką. Vėlesnė 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondų įgyvendinimo pradžia reiškė, kad 2021 finansiniais metais naujų neįvykdytų įsipareigojimų lygis (RAL) buvo mažesnis.

2.31. Komisija taip pat vertina RAL (*Reste à Liquider*) pagal ES ekonomikos dydį. Prognozuojama, kad nuo 2021 m. pabaigos iki 2027 m. pabaigos RAL (neįskaitant priemonės „Next Generation EU“)

¹ COM(2022) 81.

ir ES BNPj santykis sumažės nuo 1,7 % iki 1,6 %. Be to, RAL pirmiausia susijęs su tuo, kada turi būti atlikti ES mokėjimai paramos gavėjams, ir tai iš dalies yra natūrali ES biudžeto sistemos, sudarytos iš skirtingų įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų, pasekmė.

2.32. Komisija stebi biudžeto įgyvendinimą ir bendrą neįvykdytų įsipareigojimų lygį (RAL), taip pat susijusius pagrindinius veiksnius. Ji reguliariai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie prognozuojamus poreikius ir potencialią riziką ateityje. Ši informacija visų pirma įtraukiama į metinę ataskaitą dėl ilgalaikės 2021–2027 m. ES biudžeto gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozės, kuri pagal Finansinio reglamento 247 straipsnį yra integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų (IFAR) dalis.

Komisija savo prognozę grindžia įvairiais turimais duomenimis (ankstesnių metų biudžetų įvykdymu, faktinio biudžeto įgyvendinimu ir naujausiomis tendencijomis ir būsimais poreikiais, pateikiamais kitų metų biudžeto projekte). Be to, Komisija atsižvelgia į valstybių narių prognozes dėl sanglaudos politikos fondų paramos įgyvendinimo, t. y. pagrindinį veiksni, kuriuo grindžiamos bendros mokėjimo sąmatos pagal DFP. Komisija ir toliau siūlys tinkamo dydžio mokėjimų asignavimus per metines biudžeto procedūras, kad būtų patenkinti mokėjimų poreikiai. Tačiau Komisija primena, kad už biudžeto asignavimų priėmimą galiausiai atsako biudžeto valdymo institucija.

Ataskaitos, susijusios su COVID-19

2.39. Kaip nurodyta atsakymuose į Audito Rūmų pastabas 2020 finansinių metų metinėje ataskaitoje, Komisija daugiausia dėmesio skiria ekonomikos gaivinimui po COVID-19 pandemijos ir vykdo savo pareigas teikti ataskaitas, visų pirma dėl priemonės „Next Generation EU“. Be jau teikiamų ataskaitų dėl įvairių priemonių, Komisija neketina rengti daugiau ataskaitų dėl neatidėliotino atsako.

RIZIKOS VEIKSNIAI IR IŠŠŪKIAI

Įvairių biudžeto priemonių įgyvendinimas lygiagrečiai

2.40. Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis siekdama nustatyti įgyvendinimo riziką ir ją sumažinti kasdien bendradarbiaudama su vadovaujančiosiomis institucijomis, stebėsenos komitetais, rengdama metinius rezultatų peržiūros susitikimus, *ad hoc* pranešimus, galimus veiksmų planus ir pan.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad 2.40 dalyje nurodytos įgyvendinimo problemos nėra susijusios su abiem žemės ūkio fondais (EŽŪFKP ir EŽŪGF), kuriems buvo patvirtintas 2021 ir 2022 m. pereinamasis laikotarpis.

2.41. Kaip nurodyta atsakyme dėl Audito Rūmų 2020 m. metinės ataskaitos 2.3 rekomendacijos, Komisija pakartoja, kad ji jau teikia ir toliau teiks reikšmingą konsultacinę paramą valstybėms narėms, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas. Dėl papildomos rizikos, kuri galėtų atsirasti iškilus krizei dėl COVID-19 pandemijos, ir papildomų lėšų, skiriamų valstybėms narėms, Komisija pabrėžia, kad ji teikė papildomą tikslinę paramą programos vadovaujančiosioms institucijoms, siekdama išspręsti problemą, ir tuo pat metu bendradarbiavo su audito institucijomis, kad užtikrintų patikimą ir suderintą audito metodą. Nepaisant susidariusios padėties, už programas atsakingoms institucijoms buvo nusiųsta aiški žinutė, kad taisyklių laikymasis tebėra būtina sąlyga. Komisija toliau atidžiai vertina situaciją ir galimą užsitęsiosios krizės poveikį patikinimo procesui ir

nuolat teikia paramą visoms už programas atsakingoms institucijoms, siekdama pagerinti jų administracinius gebėjimus.

Dėl EŽŪFKP Komisija priėmė įgyvendinimo reglamentą (ES) 2020/532, kuriame nustatytos taisyklės su realistiškais ir įgyvendinamais kontrolės reikalavimais valstybėms narėms bendros žemės ūkio politikos srityje. Iš dalies pakeistų taisyklių galiojimo trukmė ir taikymo sritis buvo riboti, o pasiūlyti alternatyvūs metodai, skirti valstybių narių kontrolei vykdyti taikant COVID-19 apribojimus, kartu su sertifikavimo įstaigų darbu toliau buvo tinkamas patikinimo pagrindas.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

2.55. Kalbant apie įsipareigojimų vykdymą, pagrindinė vėlavimo programuoti priežastis buvo ne tik pats vėlavimas priimti teisės aktus, bet ir COVID-19 pandemija bei nesuderinami prioritetai, nes valstybėms narėms visų pirma reikėjo spręsti krizės ir jos padarinių problemas. Todėl jos daugiausia dėmesio skyrė 2014–2020 m. programų perprogramavimui, remiantis iniciatyvose CRII(+) ir „REACT-EU“ įtvirtintomis galimybėmis, ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimui.

Komisija primena, kad, atsižvelgiant į 2021–2022 m. patvirtintą pereinamąjį laikotarpį, vėlesnė naujų programų pradžia žemės ūkio fondams neturi įtakos.

2.56. Kalbant apie mokėjimus, 2020 ir 2021 m. jie paspartėjo iš esmės dėl didelių perprogramavimo pastangų, įdėtų 2020–2021 m. įgyvendinant Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII) ir Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII+). Galimybė laikinai gauti 100 % bendrą ES finansavimą, numatyta pagal CRII+, pasinaudojo 17 valstybių narių (ir ETC) įgyvendindamos 179 programas, todėl ERPF, SF, ESF ir JUI mokėjimai padidėjo 12,9 mlrd. EUR.

Programos įgyvendinamos toliau. Glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija atidžiai stebi programas, kurioms gresia vėlavimo rizika.

Komisija teikia didelę techninę paramą ir konsultacines paslaugas valstybėms narėms, pavyzdžiui, per tarpvalstybinius supaprastinto išlaidų apmokėjimo specialistų tinklus, REGIO specialistų bendruomenes ir tarpusavio mainus, JASPERS, Europos plačiajuosčio ryšio kompetencijos biurų tinklą ir paramos priemonę, platformą „fi-compass“ ir pan.

Be to, pasiūlyme dėl teisės akto dėl sanglaudos veiksmų dėl pabėgėlių Europoje (CARE) pasiūlyta papildomų skubių priemonių, pavyzdžiui, specialaus ERPF ir ESF kryžminio finansavimo galimybė, galimybė laikinai taikyti 100 % ES bendrą finansavimą 2021–2022 finansiniais metais, padidintas išankstinis finansavimas, susijęs su „REACT-EU“ 2021 m. dalimi, ir standartinės supaprastinto išlaidų apmokėjimo galimybės.

2022 m. kovo mėn. Komisija sukūrė specialią svetainę, skirtą Ukrainos pabėgėlių krizei, kurioje už programas atsakingos institucijos gali rasti visus aiškinamuosius atsakymus dėl visų turimų ES lėšų naudojimo.

Galiausiai Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad į aprašytą pavyzdį įtrauktas EŽŪFKP skirtas papildomas asignavimas iš 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos. Jei taip nebūtų buvę, reali kiekvienos valstybės narės padėtis būtų buvusi kitokia.

2.62. Kalbant apie ataskaitų teikimą, Komisija daug dėmesio skiria ekonomikos gaivinimui po COVID-19 pandemijos ir vykdo savo pareigas teikti ataskaitas, visų pirma dėl priemonės „Next Generation EU“. Be jau teikiamų ataskaitų dėl įvairių priemonių, Komisija neketina rengti daugiau ataskaitų dėl neatidėliotino atsako.

Rekomendacijos

2.1 rekomendacija. Neįvykdyti įsipareigojimai

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija jau stebi biudžeto įgyvendinimą ir bendrą neįvykdytų įsipareigojimų lygį (RAL), taip pat susijusius pagrindinius veiksnius. Ji reguliariai informuoja Tarybą ir Europos Parlamentą apie prognozuojamus poreikius ir potencialią riziką ateityje. Ši informacija visų pirma įtraukiama į metinę ataskaitą dėl ilgalaikės 2021–2027 m. ES biudžeto gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozės, kuri pagal Finansinio reglamento 247 straipsnį yra integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų (IFAR) dalis.

Komisija ir toliau siūlys tinkamo dydžio mokėjimų asignavimus per metines biudžeto procedūras, kad būtų patenkinti mokėjimų poreikiai, taip pat atsižvelgdama į teisės aktų leidėjų priimtas konkrečių programų ir fondų įgyvendinimo taisykles. Komisija primena, kad už biudžeto priėmimą galiausiai atsako biudžeto valdymo institucija.

2.2 rekomendacija. ES biudžeto rizikos pozicijos tvarumas

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija nuolat stebi su neapibrėžtaisiais įsipareigojimais susijusią riziką ir prireikus periodiškai (paprastai kas du mėnesius) ją aptaria Neapibrėžtųjų įsipareigojimų priežiūros komitete. Su neapibrėžtaisiais įsipareigojimais susijusi rizika kasmet nurodoma pagal Finansinio reglamento 41 straipsnio 5 dalies reikalavimus.

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

3 SKYRIUS. PAJAMOS

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

Komisija palankiai vertina tai, kad Europos Audito Rūmai (Audito Rūmai) mano, jog pajamų srityje ir toliau nėra reikšmingų klaidų, o tikrintos su pajamomis susijusios sistemos iš esmės buvo veiksmingos.

Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl Audito Rūmų nustatytų problemų. Kalbant apie **tradicinius nuosavus išteklius** (TNI) ir **pridėtinės vertės mokesčiu** (PVM) **pagrįstus** nuosavus išteklius, Komisija toliau intensyviau vykdys tolesnius veiksmus, susijusius su seniai neišspręstais TNI klausimais, ir, esant galimybei, panaikins PVM išlygas. Ji imsis tolesnių veiksmų dėl TNI apskaitos trūkumų, kuriuos nustatė Audito Rūmai, atlikę auditą Airijoje, Italijoje ir Švedijoje. Jei per nustatytus terminus nebus rastas sprendimas, dėl TNI apskaitos neatitikimų Italijoje gali būti pradėta pažeidimo nagrinėjimo procedūra. Visose valstybėse narėse bus toliau atidžiai stebimos neišieškotos B sąskaitos sumos, be kita ko vykdant ne tik įprastą tikrinimo programą, bet ir tikslines TNI apskaitos dokumentų peržiūras.

PVM srityje Komisija 2023 m. viduryje pradės peržiūrėti savo veiklos procedūras pasinaudodama patirtimi, įgyta taikant neseniai supaprastintą PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemą. Tuo tarpu Komisija toliau nagrinės išlygas vykdydama tikrinimo veiklą ir prireikus naudosis turimomis priemonėmis, kad nustatytų terminus nacionalinėms institucijoms.

Kalbant apie **BNPj nuosavus išteklius**, Komisija toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis siekdama toliau gerinti BNPj nuosavų išteklių tikrinimo proceso savalaikiškumą, kad dabartinis tikrinimo ciklas būtų užbaigtas iki 2024 m. pabaigos. Eurostatas pradėjo taikyti sistemą, skirtą stebėti, kaip valstybės narės laikosi teisinių reikalavimų, ir skaidriai informuoja suinteresuotuosius subjektus apie BNPj išlygų būklę.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

3.8. Komisija taikė Jungtinės Karalystės korekcijos 2017–2019 m. atnaujinimų įtraukimo į biudžetą metodiką, kurioje atsižvelgta į Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES („Brexit’o“) teisinį poveikį ir poveikį biudžetui. Nuo 2021 m. Jungtinės Karalystės korekcijos atnaujinimai nebėra nuosavų išteklių sistemos dalis. Todėl iki 2021 m. galiojusi Jungtinės Karalystės korekcijos finansavimo metodika nebebuvo įgyvendinama.

Po „Brexit’o“ Jungtinės Karalystės korekcijos atnaujinimai yra finansinio atsiskaitymo pagal ES ir Jungtinės Karalystės susitarimo dėl išstojimo dalis. Atitinkamos Jungtinės Karalystės įnašų sumos į ES biudžetą įtraukiamos kaip kitos pajamos, o ne nuosavi ištekliai. Taip traktuojant Jungtinės Karalystės įnašus į ES biudžetą po „Brexit’o“ iš esmės išlaikomas vienodas kitų pajamų traktavimas ir nuosavų išteklių sistemos vientisumas.

VIDAUS KONTROLĖS SISTEMŲ ELEMENTŲ TIKRINIMAS

Valstybių narių TNI apskaita ir valdymas

3.10–3.11 ir 3.1 langelis

Kalbant apie Italijoje nustatytus trūkumus, rengiamas IT projektas, kuriuo siekiama iki 2022 m. birželio mėn. pabaigos pašalinti TNI apskaitos neatitikimus. 2022 m. balandžio 29 d. raštu Italijos valdžios institucijos informavo Komisijos tarnybas, kad vyksta pirmas naujosios sistemos diegimo etapas. Komisija atidžiai stebi Italijos veiksmų plano įgyvendinimo pažangą. Jei po galutinio termino, t. y. 2022 m. birželio mėn. pabaigos, tebebus surinktų muitų ataskaitos ir nustatytų, bet dar nesurinktų muitų ataskaitos (A ir B sąskaitų ataskaitų) neatitikimų, klausimas bus nagrinėjamas taikant SESV 258 straipsnyje nustatytą pažeidimo nagrinėjimo procedūrą.

3.12. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl problemų, nustatytų Audito Rūmams atlikus auditą Airijoje, Italijoje ir Švedijoje, susijusių su tuo, kaip nacionalinės muitinės valdo dar nesurinktus muitus. Ji tai darys atlikdama įprastus tolesnius veiksmus dėl Audito Rūmų preliminariai nustatytų faktų, o šios valstybės narės turės imtis atitinkamų priemonių nustatytiems trūkumams spręsti ir šalinti.

Apskritai Komisija primena, kad tokio pobūdžio sąskaita (nesumokėtų skolų muitinei išieškojimas arba B sąskaita) iš esmės kelia didelę trūkumų ir sudėtingumo riziką. Komisija ir toliau nagrinės B sąskaitą atlikdama TNI patikrinimus. Be to, 2022 m. pradedamas bandomasis projektas, pagal kurį, be įprastų Komisijos patikrinimų vietoje, bus atliekama nebaigtų B sąskaitų bylų dokumentų peržiūra. Dokumentų peržiūra apima visas 27 valstybes nares.

TNI rizikos valdymas ir muitų nepriemokos mažinimas

3.13. Apskritai dėl COVID-19 pandemijos muitinės buvo priverstos keisti prioritetus ir atidėti tam tikrą veiklą, kad būtų galima sutelkti dėmesį į reagavimą į pandemiją ir įgyvendinti būtinas priemones, kurios palengvina prekybą, visų pirma asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

Atsižvelgdama į 2022 m. kovo 31 d. pateiktoje svarbioje Kompetentingų asmenų grupės ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, Europos Komisija šiuo metu rengia muitinės reformų dokumentų rinkinį, įskaitant pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto siekiant iki metų pabaigos peržiūrėti Sąjungos muitinės kodeksą. Todėl, laukiant galimų naujų dokumentų rinkinio kryptių, buvo atidėta nemažai muitinės veiksmų plane numatytų veiksmų. Dėl tos pačios priežasties tikimasi, kad poveikio vertinimas pagal 17 veiksmą bus baigtas vienais metais anksčiau (2022 m. pabaigoje, o ne 2023 m.).

Kalbant apie muitinės rizikos valdymo strategijos peržiūrą, Komisija, nustatydamą galimus įtraukti veiksmus, rengia naują strategiją ir prie jos pridedamą veiksmų planą.

Tačiau naujojoje muitinės rizikos valdymo strategijoje turės būti atsižvelgta į galimas naujas kryptis ir priemones, įtrauktas į naują muitinės teisės aktų rinkinį, kuris turėtų būti pateiktas iki 2022 m. pabaigos.

3.14. Sąjungos atstovų Šiaurės Airijoje grupė užtikrina atidžią priežiūrą ir stebėseną, ar Jungtinės Karalystės institucijos tinkamai įgyvendina ES taisyklės Šiaurės Airijos atžvilgiu, jų laikosi ir užtikrina jų vykdymą. Tačiau Jungtinė Karalystė nesuteikia tikralaikės prieigos prie IT sistemų, kuriose pagal Jungtinio komiteto sprendimą Nr. 6/2020 kaupiami atitinkami muitinės duomenys. Sąjungos

atstovams *a posteriori* kas savaitę ir kas mėnesį teikiama tik ribota informacija, o tai riboja jų teises.

PVM išlygos ir neišspręsti TNI klausimai

3.15. Kaip teisingai pabrėžė Audito Rūmai, 2021 m. gruodžio 31 d. neišspręstų TNI klausimų skaičius sumažėjo, o seniai neišspręstų klausimų skaičius išliko stabilus. Komisija nori atkreipti dėmesį į tai, kad per trejus metus nuo 2019 m. iki 2021 m. akivaizdžiai sumažėjo (nuo 34 % iki 19 %) seniai neišspręstų klausimų, senesnių nei 2014 metų. Komisijos padarytą pažangą sprendžiant seniai neišspręstus klausimus patvirtina tokių klausimų sumažėjimas 47 % (nuo 122 neišspręstų klausimų 2019 m. pabaigoje iki 58 2021 m. pabaigoje).

Dėl PVM Komisija pripažįsta Audito Rūmų nustatytą faktą, kad PVM išlygų panaikinimas pagerėjo, ir nori pabrėžti, kad penktadalis visų išlygų buvo panaikinta per vienus metus, o tai laikoma labai geru rezultatu, nes, be kita ko, išlygų panaikinimas priklauso nuo valstybių narių bendradarbiavimo.

3.16. Reglamentu Komisijos inspektoriams nesuteikiami jokie teisiniai įgaliojimai tikrinimo metu nustatyti oficialius terminus. Teisės aktais Komisijai suteikiamos tik dvi priemonės, apie kurias užsimenama Tarybos reglamento (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 9 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje. Tai yra termino ir delspinigių už pavėluotą mokėjimą praleidus terminą nustatymas arba pažeidimo nagrinėjimo procedūros pradėjimas. Tačiau šiomis priemonėmis galima pasinaudoti tik tada, kai nepavyksta susitarti su valstybe nare.

Tuo tarpu Komisija toliau nagrinės išlygas vykdydama tikrinimo veiklą ir prireikus naudosis turimomis priemonėmis, kad nustatytų terminus nacionalinėms institucijoms.

3.17. Komisija ir toliau sėkmingai intensyvina tolesnius veiksmus, susijusius su neišspręstais TNI klausimais, pirmenybę teikdama seniai neišspręstiems klausimams, galintiems turėti finansinį poveikį. Tačiau reikėtų pabrėžti, kad spartesnis neišspręstų klausimų sprendimas taip pat priklauso nuo valstybių narių bendradarbiavimo. Be atnaujintų vidaus procedūrų, 2022 m. Komisija oficialiai nustatė tolesnių veiksmų, susijusių su valstybių narių atsakymais, vidaus terminus.

Be to, naujame Reglamente dėl nuosavų išteklių teikimo¹ įtvirtintos teisės nuostatos dėl peržiūros procedūros, kuri turi būti vykdoma laikantis griežtų ir teisinių terminų, ir kasmetinis Komisijos tarnybų ir valstybių narių aukšto lygio susitikimas dėl tebesitęsiančių nesutarimų ilgainiui sutrumpins valstybių narių ir Komisijos keitimosi rašytine informacija trukmę ir padės paspartinti seniai neišspręstų klausimų, turinčių didelį finansinį poveikį, sprendimą ir pirmumo jiems teikimą.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 3.27 dalies pastabas.

Komisijos darbas BNPj srityje

3.18. Komisijai (Eurostatui) ėmusis veiksmų priminti valstybėms narėms apie jų pareigą pateikti atnaujintus BNPj aprašus ir procesų lenteles, visos likusios valstybės narės, išskyrus vieną, šiuos dokumentus pateikė iki 2022 m. balandžio mėn. pabaigos. Komisija šiuo metu atlieka atitinkamų bendrųjų BNPj išlygų panaikinimą. Eurostatas ir toliau palaiko ryšius su Malta dėl jos BNPj aprašo ir procesų lentelių pateikimo.

¹ 2022 m. balandžio 5 d. TARYBOS REGLAMENTAS (ES, Euratomas) 2022/615, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 609/2014.

3.19. Komisija teikia didelę svarbą tam, kad būtų atidžiai stebima, ar valstybės narės laiku pateikia informaciją apie BNPj išlygas. Eurostatas pradėjo taikyti sistemą, skirtą stebėti, kaip valstybės narės laikosi teisinių reikalavimų (įskaitant priminimų siuntimą prireikus) ir skaidriai informuoja suinteresuotuosius subjektus apie BNPj išlygų padėtį.

Būtinų gairių dėl dviejų BNPj horizontaliųjų išlygų parengimui įtakos turėjo klausimų sudėtingumas ir intensyvus koordinavimas įvairiose statistikos srityse.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS

3.22. Konkrečiu muitinės vertės kontrolės strategijos atveju dauguma valstybių narių nuo tada, kai buvo atliktas tikslinis pirmas TNI patikrinimas, gerokai patobulino savo sistemas ir procedūras. Tai atspindi ir Komisijos bei valstybių narių rašytinė informacija, pateikta atliekant oficialius tolesnius veiksmus po ataskaitų pateikimo, ir gerokai sumažėję bendri apskaičiuoti TNI nuostoliai dėl per mažos vertės.

Neišspręsti klausimai daugiausia susiję su finansiniais tolesniais veiksmais dėl anksčiau patirtų TNI nuostolių, o ne su išliekančiais muitinio įvertinimo kontrolės strategijos trūkumais.

Galiausiai reikia pabrėžti, kad Komisijos valstybėms narėms pateikti prašymai ne visada vykdomi iš karto (IT suvaržymai, teisės aktų ir (arba) procedūrų pakeitimai), todėl patikrinimų ataskaitose nurodytiems pakeitimams įgyvendinti reikia gana daug laiko.

3.23. Kalbant apie teismo sprendimą dėl Jungtinės Karalystės nustatytos per mažos vertės, ESTT patvirtino, kad per visą pažeidimo laikotarpį Jungtinėje Karalystėje nuolat buvo trūkumų ir kad Jungtinei Karalystei tenka atsakomybė už patirtus TNI nuostolius. ESTT taip pat pritarė nuosekliam statistinio metodo taikymui visu pažeidimo laikotarpiu (kaip darė Komisija), tačiau paprašė atsižvelgti į kai kurias papildomas aplinkybes.

Atsižvelgiant precedento neturintį TNI nuostolių kiekybinio įvertinimo pobūdį ir į tai, kad teismo sprendime nepateikta jokių aiškių duomenų apie faktinę prarastų TNI sumą, Komisijos atliktą perskaičiavimą Jungtinė Karalystė ir (arba) valstybės narės taip pat gali užginčyti, galbūt ESTT. Todėl tikėtina, kad galutiniam kiekybiniam įvertinimui prireiks nemažai laiko.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvados

3.24. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl problemų, nustatytų Audito Rūmams atlikus auditą Airijoje, Italijoje ir Švedijoje, atlikdama įprastus tolesnius veiksmus dėl Audito Rūmų nustatytų faktų, ir šios valstybės narės turės imtis atitinkamų priemonių nustatytiems trūkumams spręsti ir šalinti. Ypač daug dėmesio bus skiriama Italijos veiksmų plano, kuriuo siekiama pašalinti TNI sąskaitų neatitikimus, įgyvendinimui.

Komisija ir toliau intensyvins tolesnius veiksmus, susijusius su neišspręstais TNI klausimais, pirmenybę teikdama seniai neišspręstiems klausimams, galintiems turėti finansinį poveikį.

PVM srityje Komisija, remdamasi supaprastintu ir iš dalies pakeistu Tarybos reglamentu (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89, peržiūrės veiklos procedūras. Peržiūra bus pradėta 2023 m. antrą

pusmetį, kai bus sukaupta veiklos patirtis taikant naują supaprastintą PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemą, ir pagal taikomą naują teisinę sistemą. Tuo tarpu Komisija toliau nagrinės išlygas vykdydama tikrinimo veiklą ir prireikus naudosis turimomis priemonėmis, kad nustatytų terminus nacionalinėms institucijoms.

3.25. Nors bendras muitinės veiksmų plano tikslas nėra sumažinti muitų nepriemoką, keletu veiksmų plano veiksmų, daugiausia susijusių su rizikos valdymu (1 veiksmas „Bendri analitiniai pajėgumai“ ir 2 veiksmas „Nauja muitinės rizikos valdymo strategija“) ir e. prekyba (3 ir 4 veiksmas), siekiama reikšmingai prisidėti prie šio tikslo. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 3.13 dalies pastabas dėl 2 veiksmo įgyvendinimo pažangos.

Tolesni veiksmai dėl 2018 ir 2019 m. metinės ataskaitose pateiktų rekomendacijų

3.26. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų vertinimą dėl teigiamos TNI sąskaitų ataskaitų stebėsenos raidos ir jos stiprinimo ir tai, kad 2018 m. metinės ataskaitos 4.2. rekomendacija laikoma visiškai įgyvendinta.

Į riziką labai orientuotas metodas, pagal kurį tikrinimo temos ir valstybės atrenkamos remiantis realių duomenų analize, skirtas Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos 4.1 rekomendacijai įgyvendinti.

Siekdama visiškai įgyvendinti Audito Rūmų rekomendaciją, Komisija savo 2020 ir 2021 m. tikrinimo veiklą (27 valstybėse narėse ir Jungtinėje Karalystėje) sutelkė į TNI sąskaitų ir susijusių ataskaitų patikimumą. Be to, Komisijos iniciatyva 2022 m., be įprastos tikrinimo programos, visose valstybėse narėse vykdomos tikslinės TNI apskaitos dokumentų peržiūros. Galiausiai visos TNI ataskaitos tikrinamos kas mėnesį arba kas ketvirtį, siekiant nustatyti galimus neįprastus modelius, ir nedelsiant susisiekiama su valstybėmis narėmis, kad jos pateiktų reikiamus paaiškinimus.

3.27. Kalbant apie 2019 m. metinės ataskaitos 1 rekomendaciją, susijusią su rizikingų veiklos vykdytojų apibrėžtimi, „Jungtiniams analitiniams pajėgumams“ buvo pasitelkta duomenų bazėje „Surveillance III“ esanti informacija. Be algoritmų apibrėžties ir duomenų prieinamumo peržiūros, lygiagrečiai su IT infrastruktūros darbais vykdomas duomenų valymas.

Dėl 2019 m. metinės ataskaitos 2 rekomendacijos žr. Komisijos atsakymą į 3.17 dalies pastabas.

1 rekomendacija. Imtis veiksmų, kad būtų užtikrintas Italijos TNI ataskaitų patikimumas

Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir, jei klausimas nebus išspręstas iki Italijos ir Europos Audito Rūmų nustatyto termino, Italijos TNI apskaitos neatitikimų klausimą spręs pagal pažeidimo nagrinėjimo procedūrą.

2 rekomendacija. Gerinti PVM išlygų administravimą

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija planuoja laiku peržiūrėti savo veiklos procedūras. Tačiau radikalus supaprastinimas pagal Tarybos reglamentą (EEB, Euratomas) Nr. 1553/89 įsigaliojo tik nuo 2021 finansinių metų. PVM deklaracijos pagal iš dalies pakeistą reglamentą pirmą kartą bus pateiktos iki 2022 m. liepos 31 d. Šią peržiūrą planuojama pradėti, kai bus sukaupta darbo patirties tikrinant naujas ir supaprastintas ataskaitas ir dirbant pagal naują teisinę sistemą.

Tuo tarpu Komisija toliau nagrinės išlygas vykdydama tikrinimo veiklą ir prireikus naudosis turimomis priemonėmis, kad nustatytų terminus nacionalinėms institucijoms.

3 rekomendacija. Gerinti muitinės veiklos srityje kylančių finansinės rizikos rūšių vertinimą

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

4 SKYRIUS. BENDROJI RINKA, INOVACIJOS IR SKAITMENINĖ EKONOMIKA

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

Įgyvendindama didžiausią mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Europos horizontas“, kurios biudžetas – 95,5 mlrd. EUR, Komisija naudoja patirtimi, įgyta įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, ir toliau taiko savo supaprastinimo politiką. Programoje „Europos horizontas“ visoms ES finansavimo programoms taikomas standartinis pavyzdinis dotacijos susitarimas, plačiai naudojamas supaprastintas išlaidų apmokejimas (vieneto įkainiai, fiksuotosios normos ir vienkartinės išmokos), atitinkamose srityse taikomos paprastesnės išlaidų kompensavimo schemos ir diegiama supaprastinta audito sistema.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

4.6. Komisija atsižvelgia į Audito Rūmų apskaičiuotą klaidų lygį ir imsis tolesnių veiksmų dėl nustatytų problemų.

Komisija taip pat nurodo savo pačios DFP išlaidų kategorijos klaidų lygio įvertį, pateiktą metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje (taip pat žr. atsakymą į 4.29 dalies pastabas).

Mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidų klaidų lygis apskaičiuojamas remiantis daugiamečiu finansiniu laikotarpiu atliktais auditais, t. y. 418 statistiškai reprezentatyvių audituotų išlaidų deklaracijų, apimančių išlaidų ataskaitas nuo bendrosios programos „Horizontas 2020“ pradžios, ir 170 auditų, atliktų pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP). Kitaip tariant, Komisija pasirenka įgyvendinti daugiamečių kontrolės strategijas, nustatydamas suminius klaidų lygius visam programos laikotarpiui. Programos „Horizontas 2020“ atveju Komisija pakoregavo iš pradžių įvertintą likutinį klaidų lygį, remdamasi 1 304 auditais, užbaigtais 2020 ir 2021 m.

Dėl 4.3 diagramos, kurioje klaidų lygis suskirstytas pagal klaidų tipą, duomenų Komisija nemano, kad viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas turėjo poveikį Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (ACER) skirto išankstinio finansavimo patvirtinimui.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 4.9 dalies a punkto pastabas.

4.7. Per pastaruosius 10 metų mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrosios programos tapo daug paprastesnės. Tačiau finansavimas, grindžiamas faktinėmis išlaidomis, tebėra palyginti sudėtingas ir susijęs su klaidų tikimybe, nes reikia atsižvelgti į labai įvairius reikalavimus ir apskaitos praktiką.

Todėl dvi svarbios tolesnio programos „Europos horizontas“ supaprastinimo priemonės yra dažnesnis vienkartinis išmokų naudojimas (po sėkmingo bandomojo projekto pagal programą „Horizontas 2020“) ir personalo išlaidoms skirta vieneto įkainių sistema, kurią galima naudoti bet kokiais dotacijais.

Finansavimas vienkartinėmis išmokomis diegiamas laipsniškai, o pirmosios reikšmingos bangos tikimasi 2023–2024 m. darbo programoje. Personalo išlaidoms skirta vieneto įkainių sistema (šiuo metu kuriama) turi didžiulį potencialą, nes personalo išlaidos sudaro daugiau kaip 60 proc. vidutinės dotacijos biudžeto ir yra didžiausias klaidų šaltinis.

Be to, Komisija teikia paramą programos „Europos horizontas“ pareiškėjams, įgyvendindama komunikacijos kampanijas ir rengdama praktinius seminarus, skirtus labiau klaidų veikiamiems paramos gavėjams, pavyzdžiui, mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir naujiems dalyviams.

4.8. Komisija nuolat siekia supaprastinimo. Vis dėlto, nors Komisija savo veiksmais pirmiausia siekė sistemingai rengti plataus masto tikslines informavimo kampanijas, tam tikrų rūšių paramos gavėjai, pavyzdžiui, mažosios ir vidutinės įmonės ir nauji dalyviai, tebėra labiau veikiami klaidų. Nepaisant to, šių paramos gavėjų dalyvavimas yra svarbus siekiant sėkmingai įgyvendinti bendrąją programą.

Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad programos „Horizontas 2020“ ir 7BP bendro klaidų lygio dalis yra mažesnė nei praėjusiais metais.

4.9 a) Dėl Audito Rūmų nurodytų dviejų atvejų, kai buvo pažeistos viešųjų pirkimų procedūros, Komisija pabrėžia šiuos aspektus:

atvejis pagal EITP yra susijęs su situacija, kai nacionalinis teismas, nepanaikindamas sutarties, viešojo pirkimo procedūrą pripažino neteisėta. Kadangi sutartis tebegaliojo ir darbai buvo faktiškai atlikti, Komisija turėjo pripažinti, kad išlaidos yra tinkamos finansuoti, ir atlikti atitinkamus mokėjimus;

kalbant apie antrąjį atvejį, Komisija atkreipia dėmesį į 2020 m. Europos Sąjungos Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūroje (ACER) nustatytą viešųjų pirkimų klaidą, tačiau nemano, kad ši klaida paveikė 2021 m. audituotą Komisijos mokėjimą, skirtą ES įnašo ACER išankstiniam finansavimui patvirtinti. Audito Rūmų nurodyta klaida įvyko agentūros lygmeniu vykdant viešųjų pirkimų procedūrą, už kurią yra atsakingas agentūros leidimus suteikiantis pareigūnas. Komisija primena, kad ji agentūrai moka išlyginamąjį įnašą, remdamasi jos veiklos rezultatų ataskaita. Komisija neturėjo kitos galimybės, kaip tik patvirtinti išankstinį finansavimą, susijusį su ES įnašu, nes buvo įvykdytos visos teisinės sąlygos patvirtinimui atlikti.

4.10–4.11. Komisija atkreipia dėmesį į paramos gavėjų padarytas kiekybiškai įvertinamas klaidas, apie kurias Komisijos tarnybos nežinojo, nes paramos gavėjų pasamdyti auditoriai (FAS auditoriai) jų nenustatė vykdydami savo įgaliojimus.

Finansinių ataskaitų sertifikatai (FAS), kuriuos išduoda FAS auditoriai, apima visą dalyvio prašomos dotacijos sumą ir jais *ex ante* patvirtinamas išlaidų deklaracijų, kurias vėliau turi kompensuoti Komisija, tinkamumas finansuoti.

Pripažindama trūkumus ir siekdama toliau gerinti FAS kokybę ir patikimumą, Komisija rengia tikslinius internetinius seminarus, skirtus FAS auditoriams, siekdama didinti informuotumą apie dažniausiai pasitaikančias klaidas atliekant auditą (pvz., susijusias su personalo išlaidomis, subrangos ir kitomis tiesioginėmis išlaidomis ir kt.).

Be aiškaus šablono, skirto programos „Horizontas 2020“ audito sertifikatams, Komisija dar teikia grįžtamąją informaciją FAS auditoriams, kai atliekant *ex post* finansinius auditus nustatomos FAS klaidos.

Galiausiai Mokslinių tyrimų informacijos tarnyba teikia rekomendacijas FAS auditoriams, atsakydama į internetu pateiktus prašymus.

Netinkamos finansuoti personalo išlaidos

4.12. Programa „Horizontas 2020“ buvo žingsnis į priekį paprastinant ir derinant patirtų išlaidų kompensavimo taisykles. Nepaisant to, personalo išlaidos ir toliau buvo pagrindinis klaidų šaltinis. Atrodo, kad tai bent iš dalies yra logiškas fakto, kad personalo išlaidos sudaro didžiausią visų programos „Horizontas 2020“ paramos gavėjų deklaruotų išlaidų dalį, padarinys.

Pripažindama šį trūkumą ir atsižvelgdama į dabartinę DFP (2021–2027 m.), į kurią įtraukta programa „Europos horizontas“, Komisija parengė bendrą pavyzdinį dotacijos susitarimą, kuriame numatytas paprastas personalo išlaidų apskaičiavimo metodas, pagrįstas dienos normų apskaičiavimu, kuriuo pakeičiamas programoje „Horizontas 2020“ taikytas su klaidų tikimybe susijęs metodas.

Be to, atsižvelgdama į Audito Rūmų 2020 m. ataskaitoje pateiktus nustatytus faktus, Komisija dažniau rengė mokymus ir vykdė informavimo veiklą (taip pat žr. atsakymus į 4.11 ir 4.20 dalių pastabas ir 4.1 rekomendaciją).

2021 m. Komisija surengė 7 internetinius seminarus apie tai, kaip išvengti klaidų deklaruojant personalo išlaidas pagal programos „Horizontas 2020“ dotacijas. Juose dalyvauti pakviestos visų pirma MVĮ ir nauji dotacijų gavėjai, kurių atitinkami ataskaitiniai laikotarpiai netrukus turėjo prasidėti. Per šiuos renginius (kurie 2022 m. ir toliau vyksta kas du mėnesius) Komisija ragina naudotis Personalo išlaidų vadovu.

Be to, Komisija surengė projektų pareigūnams ir finansų pareigūnams skirtą internetinį seminarą, per kurį Komisijos tarnybos ir Audito Rūmai skaitė pranešimus, didindami informuotumą apie tai, kaip svarbu sumažinti programos „Horizontas 2020“ klaidų lygį. Šiame renginyje buvo išsamiai pristatytos turimos *ex ante* kontrolės priemonės (IT priemonės, gairės, mokymai, internetiniai seminarai).

Valandinių įkainių apskaičiavimas

4.13. Valandinių įkainių apskaičiavimas tebėra pagrindinis Komisijos reguliariai organizuojamos informavimo veiklos tikslas (žr. atsakymą į 4.12 dalies pastabas).

Aktyviai naudodamiesi Personalo išlaidų vadovu paramos gavėjai galėtų teisingai deklaruoti savo personalo išlaidas. Be to, paramos gavėjai raginami naudotis Mokslinių tyrimų informacijos tarnybos paslaugomis ir tiesiogiai jos prašyti paaiškinti praktinius klausimus, susijusius su dotacijų valdymu.

4.15. Programos „Horizontas 2020“ metinių valandinių įkainių apskaičiavimo metodas grindžiamas paskutiniaisiais pasibaigusiais finansiniais metais, kuriais atsižvelgiama į teisės aktais nustatytas atostogas ir tryliktojo mėnesio atlyginimą. Komisijos nuomone, tai yra patikimas skaitiklis. Iš tiesų to paties asmens valandinis įkainis ne visus finansinius metus apimančiais laikotarpiais gali skirtis, tačiau paramos gavėjai gali pasirinkti supaprastintą bendrą darbo valandų skaičių, taip užkertant kelią neatitikimų rizikai.

Programos „Europos horizontas“ atveju šis skaičiavimo metodas pakeistas ir supaprastintas ir pagal jį kiekvienam ataskaitiniam laikotarpiui bus apskaičiuota bendra norma.

4.16. Anotuotame pavyzdiniame dotacijos susitarime pateikiama praktinių priemonų ir darbo valandų skaičiavimo pavyzdžių. Kalbant apie darbo valandas, paramos gavėjai turi galimybę taikyti standartinį darbo valandų skaičių, taip sumažinant klaidų riziką. Šią galimybę Komisija skatina taikyti visą programos įgyvendinimo laikotarpį.

Laiko apskaita

4.17. Komisija taip pat supaprastino programos „Europos horizontas“ oficialius reikalavimus dėl laiko registravimo, susijusio su projekto personalo išlaidomis. Kaip matyti iš Audito Rūmų pateiktų pavyzdžių, dotacijų atveju projektų darbuotojų darbo laiko registravimo trūkumų vis dėlto dar gali pasitaikyti.

Siekdama spręsti netinkamo laiko registravimo problemą, Komisija dalyviams pateikė įvairius rekomendacinius dokumentus, daugiausia dėmesio skirdama veiksmui vykdyti skirtų valandų privalomam registravimo pobūdžiui. Deklaracijos, skirtos asmenims, kurių darbas susijęs tik su tuo veiksmu, sukurtos siekiant supaprastinti procedūras. Paramos gavėjų pasamdytiems auditoriams taip pat nurodoma pateikiant finansinės ataskaitos sertifikatą patikrinti, ar yra sukurtos ir taikomos tinkamos apskaitos sistemos.

Ankstesnių ataskaitinių laikotarpių koregavimai ir kitos personalo išlaidų klaidos

4.18. Komisija pripažįsta sunkumus, kurių gali kilti taikant valandinio įkainio apskaičiavimo metodą, ypač naujiems programos dalyviams. Vis dėlto be tinkamos priežasties ir pagrindimo finansinės ataskaitos neturėtų būti tikslinamos.

4.19. Komisija į savo gaires dėl programos „Horizontas 2020“ tarpinių ir galutinių mokėjimų *ex ante* kontrolės įtraukė konkrečios rizikos aprašus, skirtus Audito Rūmų nurodytai rizikai (į biudžetą įtrauktų, o ne faktinių išlaidų naudojimas, neteisingai apskaičiuotas valandinis įkainis, tinkamai neregistruojamas laikas, neplanuotos subrangos išlaidos).

Jau rengiamas pagrindinių subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant *ex ante* kontrolę, mokymas.

Kalbant apie konkretų atvejį, susijusį su patyrusio tyrėjo tinkamumu gauti dotaciją pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“, Komisija atkreipia dėmesį į apibūdinto atskiros atvejo, kuris neturėtų būti laikomas dažnai pasitaikančios klaidos pavyzdžiu, ypatumus.

4.2 langelis. Reikalavimų neatitinkančio patyrusio tyrėjo, besinaudojančio individualiomis stipendijomis pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“, pavyzdys

Atsižvelgdamas į Komisijos tolesnius veiksmus dėl 4.2 langelyje pateikto Audito Rūmų nustatyto fakto, paramos gavėjas teigia, kad prieš pradėdama doktorantūros studijas tyrėja įgijo papildomos neapmokamos visos darbo dienos mokslinių tyrimų patirties.

Etato ekvivalentą atitinkanti mokslinių tyrimų patirtis apskaičiuojama nuo tos dienos, kai tyrėjas įgijo laipsnį, kuris jam oficialiai suteiktų teisę siekti daktaro laipsnio.

Taigi bendra mokslinių tyrimų patirtis, įgyta iki kvietimo teikti paraiškas termino, yra ilgesnė nei ketveri metai ir gali atitikti darbo programoje nustatytą antrąją tinkamumo sąlygą.

Nors teikiant paraišką ši papildoma informacija nebuvo pateikta, Komisija turi ją išnagrinėti, nes ji gali turėti reikšmingą poveikį dotacijos tinkamumui ir susigražinimo galimybėms.

Komisija nagrinėja papildomus įrodymus, kuriuos paramos gavėjas pateikė savo teiginiui pagrįsti.

Klausimai, susiję su privačiais subjektais, visų pirma MVĮ ir naujais rinkos dalyviais

4.20–4.21. Komisija pritaria Audito Rūmų nuomonei (patvirtintai statistiniais įrodymais), kad MVĮ (ir nauji rinkos dalyviai) yra labiausiai klaidų veikiami paramos gavėjai. Vis dėlto Komisija visais lygmenimis skatina jų dalyvavimą, nes jis yra labai svarbus siekiant sėkmingai įgyvendinti programą.

Siekdama sušvelninti šią problemą, Komisija daugiausia dėmesio skiria naujiems dalyviams ir MVĮ, individualiai ragindama juos dalyvauti jos internetinėse informavimo kampanijose apie tai, kaip išvengti klaidų deklaruojant programos „Horizontas 2020“ išlaidas (taip pat žr. atsakymą į 4.12 dalies pastabas).

Kitų tiesioginių išlaidų klaidos

4.22. Komisija pripažįsta, kad padaryta su nusidėvėjimu susijusių klaidų, ir į savo *ex ante* kontrolės gaires jau įtraukė sustiprintą kontrolę, susijusią su rizikos tipu „įrangos išlaidos, nedeklaruotos kaip nusidėvėjimo išlaidos“.

4.3 langelis. Darbų išlaidos, kurios buvo deklaruotos ir apmokėtos du kartus

Komisija pripažįsta vieną dvigubo kompensavimo atvejį ir patvirtina, kad jau imtasi taisomųjų veiksmų: 2022 m. gegužės 25 d. Komisija atitinkamam paramos gavėjui išsiuntė raštą su išankstine informacija, siekdama susigražinti nepagrįstai prašytą sumą, ir ši suma bus susigražinta per ateinančias savaites.

MOKSLINIŲ TYRIMŲ STIPENDIJŲ IT SISTEMŲ PERŽIŪRA

4.23. „eGrants“ sistema yra labai svarbi IT priemonė mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrųjų programų dotacijoms valdyti. Ji apima visą dotacijų ciklą ir atlieka svarbų vaidmenį vykdančioms programoms „Horizontas 2020“ ir ją pakeisiančios programos „Europos horizontas“ veiklos ir finansinę stebėseną.

4.24. „eGrants“ sistema taip pat yra labai svarbi projektų stebėsenos priemonė ir yra susijusi su Komisijos apskaitos IT priemone ABAC, kuria užtikrinamas finansinės informacijos nuoseklumas.

4.25. Iš tiesų, Personalo išlaidų vadovu sistemingai skatinama naudotis visose su programa „Horizontas 2020“ susijusios veiklos srityse. Vis dėlto vykdomų dotacijų dalyviai, ypač pasikartojantys paramos gavėjai, nelabai dažnai juo naudojami. Šiuo programos etapu mažai tikėtina, kad Komisija galės gerokai padidinti jo naudotojų procentinę dalį.

4.26. Komisija automatizavo programos „Horizontas 2020“ dotacijų valdymą ir ši skaitmenizacija bus tęsiama pagal programą „Europos horizontas“.

Kalbant apie *ex post* auditus, Komisijos IT sistemose saugomi visų atliekant auditus surinktų dokumentų įrašai. Šios sistemos taip pat apima būtinus audituojamų subjektų apskaitos sistemų finansinius duomenis, susijusius su audituojamais projektais. Todėl apskaitos ir sąskaitų faktūrų lygmens duomenys pateikiami *ex post* finansiniams auditams.

Būtų techniškai neįmanoma susieti programos „Horizontas 2020“ paramos gavėjų apskaitos sistemas su „Sygma“ ataskaitų teikimo sistema. Be to, kadangi paramos gavėjai yra savarankiški subjektai, kurių Komisija nekontroliuoja, dėl tokios automatinės dokumentų paieškos kiltų teisinių problemų. Planuojama atlikti *ex post* auditus, siekiant užtikrinti tinkamą imčių aprėptį.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS IR KITOS VALDYMO PRIEMONĖS

4.28. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų pastabą, kad tikrintose metinėse veiklos ataskaitose pateikiamas teisingas atitinkamų generalinių direktoratų ir (arba) vykdomosios įstaigos finansų valdymo, susijusio su atspindimų operacijų tvarkingumu, vertinimas.

4.29. Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD metinėje veiklos ataskaitoje (MVA) nurodyta 2,29 proc. rizika atliekant mokėjimą visose mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse ir 1,67 proc. likutinis klaidų lygis Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD.

Šie klaidų lygiai apskaičiuoti remiantis 1 304 pagal programą „Horizontas 2020“ Komisijos atliktų auditų rezultatais, kurie buvo prieinami rengiant metinę veiklos ataskaitą. Todėl Komisija yra tikra dėl klaidų lygio, kurį ji apskaičiavo pagal savo metodiką, rezultato.

Komisija atsižvelgė į Audito Rūmų pateiktas pastabas dėl klaidų lygio apskaičiavimo ir palankiai vertina Audito Rūmų pripažinimą.

4.30. Komisijos su programa „Horizontas 2020“ susijusios rizikos atliekant mokėjimą lygis atitinka prie programos „Horizontas 2020“ reglamento pridedamoje finansinėje pažymoje nustatytą intervalą (2–5 proc. klaidų lygis, o likutinis klaidų lygis – kuo artimesnis 2 proc.). Todėl šiomis aplinkybėmis išlyga dėl programos „Horizontas 2020“ išlaidų nėra būtina.

4.31. Su programa „Europos horizontas“ susijusi *ex post* audito strategija bus įgyvendinama ateinančiais metais, siekiant, kad likutinis klaidų lygis būtų mažesnis nei 2 proc.

4.32. Komisija yra įsipareigojusi laiku visiškai įgyvendinti Vidaus audito tarnybos rekomendacijas. Vis dėlto, kaip teigia Audito Rūmai, vieną labai svarbią VAT rekomendaciją buvo vėluojama įgyvendinti dėl vėlavimo pasirašyti naują preliminarįją sutartį su išorės auditorių įmonėmis (ji pasirašyta 2022 m. pradžioje).

Kalbant apie išorės audito įmones, kurias pasamdė Bendroji audito tarnyba (BAS), reikėtų pažymėti, kad naujojoje pasirašytoje preliminariojoje sutartyje nustatyti griežtesni kokybės reikalavimai, pvz., privalomas mokymas, kuris anksčiau nebuvo laikomas prievole.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvados

4.37–4.38. Audito Rūmų nurodytas įvertintas klaidų lygis, apskaičiuojamas kasmet, yra vienas iš ES išlaidų vykdymo veiksmingumo rodiklių.

Be to, Komisija įgyvendina daugiametę išlaidų mokslinių tyrimų srityje *ex post* audito kontrolės strategiją. Ja remdamasi, Komisijos tarnybos skaičiuoja likutinį klaidų lygį, atsižvelgdamos į susigražintas sumas, pataisymus ir visos jų atliktos kontrolės ir auditų poveikį programos įgyvendinimo laikotarpiu.

Remdamasi atliktu darbu, Komisija mano, kad DFP1 MVVA pateikta rizika atliekant mokėjimą atspindi klaidų lygį (žr. 4.6 ir 4.29 dalis). Šis įvertis grindžiamas metodika, pagal kurią Komisija, kaip ES biudžeto valdytoja, gali nustatyti ir atskirti didelės, vidutinės ir mažos rizikos sritis ir todėl sutelkti savo pastangas mažinti riziką.

Programos „Horizontas 2020“ atveju rizika atliekant mokėjimą (2,29 proc.) neviršija prie Komisijos pasiūlymo dėl programos „Horizontas 2020“ pridedamoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje nurodytų ribų.

Kalbant apie programą „Europos horizontas“, dažnesnis vienkartinį išmokų naudojimas ir neprivalomos vieneto įkainių (vienos dienos normos vienam paramos gavėjui) sistemos, pakeisiančios visus personalo išlaidų skaičiavimus, kūrimas padės sumažinti klaidų riziką.

Atsižvelgimas į 2019–2020 m. metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas

4.39. Komisija mano, kad visos ankstesnėse Audito Rūmų metinėse ataskaitose pateiktos rekomendacijos buvo visiškai įgyvendintos, nors priemonėms, kurių buvo imtasi, įgyvendinti reikės šiek tiek laiko.

Rekomendacijos

4.1 Rekomendacija . Naudojimasis Personalo išlaidų vadovu

Komisija pritaria šiai rekomendacijai, kuri šiuo metu įgyvendinama.

Komisija įvairiais veiksmais nuolat skatina naudotis Personalo išlaidų vadovu. Išsamus naudotojo vadovas Finansavimo ir konkursų portalo skirsnyje „Horizontas 2020“ internetinis vadovas / dotacijos / dotacijų valdymas / periodinės ataskaitos (H2020 *online manual/Grants/Grant Management/periodic reports*).

Vadovas yra prieinamas naudos gavėjams tuo metu, kai jie koduoja išlaidas savo finansinėse ataskaitose. 2021 m. buvo skatinama naudotis vadovu visuose internetiniuose seminaruose apie tai, kaip išvengti klaidų deklaruojant personalo išlaidas programoje „Horizontas 2020“ (iš viso buvo 98 783 peržiūros), taip pat mokymo renginiuose ir susitikimuose su nacionaliniais informacijos centrais.

Komisija atlieka tam tikrą darbą siekdama Personalo išlaidų vadovą pritaikyti prie programos „Europos horizontas“.

4.2 rekomendacija. Gairės paramos gavėjams

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Labai svarbu užtikrinti, kad būtų aiškiai suprantamos programos „Europos horizontas“ taisyklės, visų pirma taisyklės dėl išlaidų tinkamumo finansuoti.

Komisija jau pradėjo ją įgyvendinti:

- nuo programos „Europos horizontas“ pradžios jau vyksta informavimo ir komunikacijos renginiai, daugiausia dėmesio skiriant esminioms programos „Horizontas 2020“ ir programos „Europos horizontas“ skirtumams, visų pirma susijusiems su išlaidų tinkamumo finansuoti aspektais. Reikėtų pažymėti, kad per dvi jau surengtas koordinatorių dienas sulaukta daugiau kaip 170 000 peržiūrų;
- jau įsteigta Mokslinių tyrimų informacijos tarnyba – speciali pagalbos tarnyba, teikianti paaiškinimus apie ES mokslinių tyrimų programas (įskaitant programą „Horizontas 2020“ ir programą „Europos horizontas“).

4.3 rekomendacija. Ex ante kontrolės patobulinimai

Komisija pritaria šiai rekomendacijai, kuri šiuo metu įgyvendinama.

Dabartinėse gairėse dėl programos „Horizontas 2020“ *ex ante* kontrolės priemonių, susijusių su tarpiniais ir galutiniais mokėjimais, paskelbtose „GoFund“, jau įtrauktos specialios teminės formos, skirtos konkrečioms rizikos rūšims.

Viena iš šių formų susijusi su rizika, kad „netinkamai apskaičiuotas valandinis įkainis (įverčių naudojimas, neteisingas darbo valandų skaičiavimas, į valandinį įkainį neteisingai įtrauktos priemokos ir t. t.)“.

Ši rekomendacija bus įgyvendinta kartu su *ex ante* kontrolės specialistams skirtu Mokslinių tyrimų ir inovacijų tinklo (RINEC, 2021 m. sukurtos grupės, kurios tikslas – dalytis geriausia patirtimi ir supaprastinti *ex ante* kontrolę) nariais, dar kartą pabrėžiant šio klausimo svarbą.

Komisija taip pat įvertins galimybę papildyti paramos gavėjų finansines ataskaitas atsakomybės ribojimo pareiškimu ir jiems primins, kad draudžiama perskaičiuoti valandinius įkainius.

4.4 rekomendacija. Nepriklausomiems auditoriams skirtos gairės

Komisija pritaria šiai rekomendacijai, kuri šiuo metu įgyvendinama.

Komisija toliau tobulino FAS auditoriams skirtas gaires, Finansavimo ir konkursų portale / „YouTube“ surengdama keletą internetinių seminarų, kuriuose buvo nagrinėjamos dažniausiai atliekant auditą nustatomos klaidos ir išlaidų kategorijos, kurioms būdinga didžiausia klaidų tikimybė.

Komisija toliau didins CFS auditorių informuotumą.

4.5 rekomendacija. E. dotacijų funkcijos

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija toliau sieks tolesnei skaitmenizacijai, nes ji padeda atlikti supaprastinimą. Todėl būtų teisinga tikėtis, kad ateityje bus tobulinamos jos skaitmeninės priemonės. Kitos bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos atveju Komisija įvertins galimybę išplėsti sistemos „eGrants“ dotacijų rizikos vertinimo ir automatinį patikrų funkcijas, laikydamosi savo paprastinimo

politikos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

5 SKYRIUS. SANGLAUDA, ATSPARUMAS IR VERTYBĖS

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

Sanglaudos politiką pagal pasidalijamąjį valdymą įgyvendina valstybės narės, pasitelkdamos įvairias programas (415) ir nacionalinio, regioninio ar vietos lygmens subjektus, ir taip sukurama daugiasluoksnė patikinimo sistema. Vadovaujančiosios institucijos atrenka veiklą ir atlieka deklaruotų išlaidų valdymo patikrinimus – užtikrina pirmąją apsaugos priemonę, kad užkirstų kelią pažeidimams ir juos nustatytų. Audito institucijos sudaro antrą kontrolės lygmenį ir, remdamosi sistemų auditu ir reprezentatyvių veiklos imčių auditu, patvirtina, ar valdymo patikrinimai buvo veiksmingi siekiant išvengti pažeidimų. Komisija savo patikinimo procesą grindžia visais audito rezultatais, apibendrintais patikinimo dokumentų rinkiniuose, kuriuose pateikiamos audito nuomonės ir nurodytas kiekvienos programos klaidų lygis, taip pat tolesniu audito darbu siekdama įvertinti už programą atsakingų institucijų darbo veiksmingumą ir audito nuomonių bei klaidų lygių, apie kuriuos pranešta, patikimumą.

Atsižvelgdama į šią diversifikuotą tikrovę, Komisija savo atitinkamose Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinėse veiklos ataskaitose (MVA) pateikia visiškai skaidrią informaciją:

- išsamų kiekvienos programos padėties vertinimą, pavyzdžiui, valdymo ir kontrolės sistemų veikimo veiksmingumą ir klaidų lygį pagal visus turimus audito rezultatus (žr. atitinkamai Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD 2021 m. metinių veiklos ataskaitų p. 39 ir 59);

- kiekvienos programos patvirtintus klaidų lygius praėjusiais ataskaitiniais metais ir naujausius praneštus klaidų lygius prieš papildomas pataisas (jas po auditų atliko programų institucijos) ir po jų, taip pat Komisijos audito nuomonę (žr. kiekvienos MVA 7B priede pateiktas lenteles).

Apskritai nuo daugiamečio laikotarpio pradžios Komisija padarė išvadą, kad vis daugiau programų įgyvendinamos gerai arba pakankamai gerai. Tai gali būti susiję su nuolatinėmis pastangomis, investuotomis į administracinių gebėjimų stiprinimą, mokymą, taisomuosius veiksmus po auditų ir dalijimąsi gerąja patirtimi bei priemonėmis. Konkrečios programos klaidų lygiai apibendrinami nustatant su teisėtumu ir tvarkingumu susijusį pagrindinį veiklos rezultatų rodiklį (4 PVRR Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD atveju ir 5 PVRR Regioninės ir miestų politikos GD atveju), kuris pateikiamas kaip visų programų patvirtinto klaidų lygio svertinio vidurkio intervalas, papildytas didžiausia verte siekiant atsižvelgti į galimą papildomą riziką (1,9–2,5 proc. Regioninės ir miestų politikos GD atveju, 1,7–2,4 proc. Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD atveju).

Metinėse veiklos ataskaitose Komisija taip pat nurodo svarbias valstybių narių atliktas pataisas (iš viso daugiau kaip 1,6 mlrd. EUR vertės galutinių pataisų, susijusių su visomis gautomis 2020–2021 m. ataskaitomis), įskaitant papildomas finansines pataisas, kurių Komisija paprašė siekdama imtis tolesnių veiksmų po savo auditų, Audito Rūmų auditų arba OLAF ataskaitų, kad prireikus likutinė rizika būtų mažesnė nei 2 proc. ankstesnių programų atveju (iš viso 2021 m. – bent 193 mln. EUR). Žr. Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinių veiklos ataskaitų 7H priedą.

2021 m. Komisija paprašė audito institucijų ypatingą dėmesį skirti naujoms tinkamumo finansuoti sąlygoms ir lankstumo priemonėms, nustatytoms CRII / CRII+ pakeitimais, siekiant kovoti su COVID-

19 krize, taip pat galimam nepagrįstam skubos procedūrų naudojimui vykdant viešuosius pirkimus. Ji taip pat toliau aktyviai skatino 2021–2027 m. laikotarpiu taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą ir su išlaidomis nesusijusį finansavimą, nes tikimasi, kad šiose sistemose klaidų tikimybė bus mažesnė.

OPERACIJŲ, METINIŲ VEIKLOS ATASKAITŲ (MVA) IR KITŲ VALDYMO SUSITARIMŲ TVARKINGUMAS

Operacijų ir audito darbo peržiūros ir (arba) pakartotinio veiksmingumo testavimo rezultatai

5.15. Audito Rūmų įvertintas klaidų lygis, palyginti su ankstesnių metų klaidų lygiu, išliko stabilus. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų klaidų, apie kurias pranešė Audito Rūmai, ir, kai tinkama ir teisiškai įmanoma, atliks finansines pataisas. Komisija taip pat pažymi, kad daugiau nei trečdalis Audito Rūmų įvertinto klaidų lygio yra susijęs tik su viena nacionaline programa ir atspindi labai konkretų klausimą.

Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD 2021 m. metinėse veiklos ataskaitose atskleisti klaidų lygio įvertiniai gauti atlikus išsamią kiekvienos programos padėties analizę.

Komisija pažymi, kad didžiausia jos klaidų įvertio sanglaudos politikos srityje vertė (2,5 proc.), į kurią atsižvelgiama MVVA apskaičiuojant Komisijos bendrą riziką atliekant mokėjimą, patenka į Audito Rūmų klaidų intervalo įvertį trečius metus iš eilės.

Komisija mano, kad dviejų Audito Rūmų nustatytų operacijų, susijusių su viena 2007–2013 m. programa, atveju taikyti finansines pataisas nėra teisinio pagrindo.

5.16. Audito institucijos atlieka svarbų vaidmenį nustatydamos klaidas, dėl kurių prieš Komisijai pateikiant programų ataskaitas buvo atliktos didelės finansinės pataisos ir panaikinimai. Kaip nurodyta Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD 2021 m. metinėse veiklos ataskaitose, valstybės narės nuo 2014–2020 m. laikotarpio pradžios iš viso išskaičiavo atitinkamai 12,2 mlrd. EUR ERPF / SF išlaidoms ir 3,7 mlrd. EUR ESDF / JUI išlaidoms, susijusioms su galutinėmis pataisomis ir laikinu panaikinimu sąskaitose (iš jų 15–20 proc. dėl audito institucijų darbo).

Audito institucijos pranešė apie bendrą klaidų lygį, viršijantį 2 proc., maždaug trečdalyje programų, taip parodydamos savo aptikimo pajėgumus.

Komisija sutinka, kad kai kurios klaidos atskirais atvejais liko neaptiktos arba į jas buvo netinkamai atsižvelgta apskaičiuojant praneštą klaidų lygį.

5.17. Remdamosi bendra tipologija, Komisija ir audito institucijos iš esmės nustatė tas pačias pažeidimų kategorijas kaip ir Audito Rūmai: netinkamos finansuoti išlaidos, viešieji pirkimai, audito seka ir valstybės pagalba. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų klaidų, apie kurias pranešė Audito Rūmai, ir, kai tinkama ir teisiškai įmanoma, atliks finansines pataisas.

Komisija mano, kad dviejų Audito Rūmų nustatytų operacijų, susijusių su viena 2007–2013 m. programa, atveju taikyti finansines pataisas nėra teisinio pagrindo.

5.18–5.19. Valdymo patikrinimai yra pirmoji apsaugos priemonė, skirta klaidų prevencijai ir nustatymui, visų pirma kalbant apie tinkamas finansuoti išlaidas ir taisykles.

Komisija parengė atnaujintas 2014–2020 m. programavimo laikotarpio valstybėms narėms skirtas gaires, kuriomis, kartu dažniau naudojant supaprastintą išlaidų apmokėjimą, siekiama dar labiau padidinti valdymo patikrinimų efektyvumą, kad būtų nustatytos netinkamos finansuoti išlaidos ir veiksmai. Tačiau patikrinimų efektyvumas priklauso nuo darbuotojų, kuriuos atitinkamos administracijos turi tokiems patikrinimams atlikti, skaičiaus, jų įgyto mokymo lygio ir su tuo susijusios patirties.

Komisija imasi prevencinių bei taisomųjų veiksmų ir prašo, kad, kai tik nustatomi trūkumai, būtų imamasi taisomųjų priemonių. T. y. tobulinti metodines priemones, įdarbinti papildomų darbuotojų, įskaitant ekspertus, teikti mokymą apie naujai sukurtas priemones arba teisingą dažniausiai pasitaikančių klaidų aiškinimą, taip pat tobulinti atrankos procedūras.

Siekiant, kad 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu valdymo patikrinimai būtų efektyvesni ir tikslingesni, valdymo patikrinimai tampa grindžiami rizika – taip į tikslinius klaidų šaltinius galima geriau sutelkti turimus administracinius išteklius. Tam reikia, kad vadovaujančiosios institucijos nuolat koreguotų rizikos valdymo metodus, grindžiamus veiksmingais programų institucijų grįžamosios informacijos apie visus turimus kontrolės ir audito rezultatus mechanizmais. Visų pirma, kasmet vadovaujančiosioms institucijoms pranešamų audito metu nustatytų faktų tipologija turėtų joms sudaryti sąlygas į savo rizikos vertinimus įtraukti dažnesnius klaidų šaltinius ir atitinkamai pritaikyti valdymo patikrinimų metodus ir priemones.

5.1 langelis. Veiklos, nesusijusios su reikalavimus atitinkančia vietoje, deklaruotos išlaidos

Nyderlandų atveju valstybė narė paaiškino, kad 2016 m. posėdyje Stebėsenos komitetas susitarė dėl veiklos, kurios auditą atlieka Audito Rūmai, rūšies (paramos gavėjas yra ne reikalavimus atitinkančioje vietoje, bet veikla tiesiogiai remiama reikalavimus atitinkanti vietoje). Tačiau šis į Stebėsenos komiteto protokolą įtrauktas susitarimas nebuvo atspindėtas tolesnėje lentelėje, kuri buvo pasiūlyta oficialiam sprendimui, kuriame išvardytos patvirtintos veiklos rūšys. Stebėsenos komitetas tai patikslino 2022 m.

5.22. Paramos gavėjai, įgyvendinantys veiklą dalyvių, kurie nedirba, nesimoko ir nedalyvauja mokymuose, naudai, turėtų proporcingai patikrinti iš dalyvių gautas savideklaracijas, visų pirma susijusias su jų užimtumo statusu, visuose galimuose nepriklausomuose šaltiniuose. Tačiau paramos gavėjai ir programų institucijos ne visada turi prieigą prie socialinės apsaugos arba užimtumo duomenų bazių, todėl galimybė atlikti tokius patikrinimus praktiškai ribojama.

5.2 langelis. Dalyvio statusas netikrinamas

Jaunųjų dalyvių NEET statusas turėtų būti tikrinamas remiantis patikimais ir patikrintais šaltiniais, kiek tai įmanoma ir įvykdoma, turint omenyje tai, kad ESF reglamento 16 straipsnyje nedarbinio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio asmens apibrėžtis nepateikta. Todėl valstybės narės turi pačios nuspręsti, kada patikrinti dalyvių atitiktį reikalavimams ir tai, ar jie atitinka kriterijus.

Prancūzijos projekto (dviejų operacijų), paminėtų 5.2 langelio pabaigoje, atveju paramos gavėjas patikrino dalyvių statusą užimtumo tarnybos duomenų bazėje. Buvo patikrinta dalyvių atitiktis reikalavimams, tačiau šių patikrų audito seka nebuvo išsamiai dokumentuota.

Komisija taip pat žino apie sunkumus, su kuriais susiduria daugelis kitų ESF / JUI įgyvendinančių institucijų arba paramos gavėjų, norėdami gauti konfidencialius duomenis, susijusius, pavyzdžiui, su dalyvių užimtumo nebuvimu.

Dėl šios priežasties 2021–2027 m. Bendrųjų nuostatų reglamente NEET nebuvo nurodomas kaip tinkamumo kriterijus, o kaip tikslinė grupė, todėl kalbama tik apie jaunimą, nenustatant jokių tikslinės grupės apibrėžties taisyklių, kurios paliekamos valstybių narių nuožiūrai.

5.23. Nuo supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymo pradžios Komisija aktyviai dirbo siekdama palaipsniui išplėsti tokio apmokėjimo taikymą ir mano, kad šios pastangos jau davė teigiamų rezultatų: gerokai supaprastino ir sumažino administracinę naštą.

Kaip Audito Rūmai rekomendavo ankstesniuose audituose, Komisija toliau aktyviai skatins taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą, nustatytą 2021–2027 m. Bendrųjų nuostatų reglamente, kad būtų sumažinta paramos gavėjams tenkanti administracinė našta, skatinamas orientavimasis į rezultatus ir toliau mažinama klaidų rizika.

5.3 langelis. Paramos gavėjams skirto kompensavimo ir išlaidų deklaravimo į ES biudžetą, kai supaprastintas išlaidų apmokėjimas neatitinka norminių reikalavimų, metodai

Keturiais atvejais, apie kuriuos Audito Rūmai pranešė Airijos programoje, programos institucijos skirtinguose dokumentuose paramos gavėjams nustatė, kad ESF tinkamos finansuoti išlaidos būtų grindžiamos supaprastinta išlaidų apmokėjimo tvarka (BNR 68 straipsnio b punkte ir 68b straipsnio 1 dalyje apibrėžtos fiksuotosios normos) ir kartu būtų taikomos faktinėmis išlaidomis pagrįstos nacionalinės kompensavimo taisyklės. Šios dvejopos sistemos Komisija nerekomenduoja siekdama paramos gavėjams taikomos tvarkos supaprastinimo. Tačiau tai neprieštarauja BNR ir nekėlė pavojaus ES biudžetui, nes faktinės išlaidos viršijo sumas, deklaruotas taikant supaprastintą išlaidų apmokėjimą.

Netinkami finansuoti projektai

5.24–5.27. Dviejų projektų, kurių 2007–2013 m. programa baigiama, atveju Komisija mano, kad dėl 5.4 langelyje paaiškintų priežasčių teisinio pažeidimo nėra.

Dėl 5.5 langelyje paaiškintų priežasčių Komisija mano, kad projektai pagal vieną Ispanijos JUI programą buvo tinkami finansuoti, tačiau ne visos išlaidos turėjo būti kompensuotos.

Komisija kartu su valstybėmis narėmis apsvarstys alternatyvius būdus, kaip būsimu programavimo laikotarpiu pagal ESF įgyvendinti audituotą JUI schemą.

5.4 langelis. Projektai, kurie anksčiau buvo remiami nacionalinėmis lėšomis ir perskirti ES paramai gauti ne tinkamumo finansuoti laikotarpiu

Abu Audito Rūmų audituoti atvejai yra susiję su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, o dėl šio nėra nuostatų, kada galima atrinkti veiklą. Vienintelis teisinis reikalavimas buvo tas, kad pagal Reglamento Nr. 1083/2006 56 straipsnio nuostatą atitinkamos išlaidos faktiškai turėjo būti apmokėtos tinkamumo finansuoti laikotarpiu, t. y. nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio

31 d., ir kad veiklos, įgyvendintos iki 2007 m. sausio 1 d., nebuvo galima atrinkti paramai gauti. Abu šie reikalavimai buvo įvykdyti abiem atvejais. Net jei veikla buvo faktiškai atrinkta vėliau, tai neturi įtakos susijusių išlaidų, patirtų tinkamumo finansuoti laikotarpiu, tinkamumui finansuoti.

Vadovaujančioji institucija atrinko projektus ir jie tapo programos dalimi. Todėl Komisija nemano, kad taikytinos teisės nuostatos buvo pažeistos.

Kitos nuostatos, kuriomis draudžiama atrinkti fiziškai užbaigtą veiklą, įtrauktos į 2014–2020 m. BNR 65 straipsnio 6 dalį. Tačiau 2017–2013 m. programavimo laikotarpiu tokios nuostatos negaliojo. Remdamasi 2019 m. metinėje ataskaitoje pateikta Audito Rūmų rekomendacija dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio veiklos pripažinimo atgaline data, Komisija priminė Italijai, kad neįmanoma atrinkti fiziškai užbaigtos to laikotarpio veiklos.

5.5 langelis. NEET jaunimo registracija atgaline data pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą

Dieną prieš veiklos pagal JUI pradžią dauguma dalyvių buvo bedarbiai, todėl atitiko reikalavimus. Po registracijos atgaline data valstybinė užimtumo tarnyba nustatė, kad NEET jaunimas, kuris jau naudoja nacionalinėmis užimtumo priemonėmis, turi būti įtrauktas į JUI programą. Pagal nacionalinę teisinę sistemą tokia registracija atgaline data leidžiama tam tikrą laikotarpį, laikantis kitų sąlygų. Vėliau Ispanijos valdžios institucijos informavo dalyvius apie jų registraciją.

Komisija, remdamasi savo pačios atliktais patikrinimais ir auditais, jau taikė 25 proc. fiksuoto dydžio finansinę pataisą. Ji mano, kad ši fiksuoto dydžio pataisa yra pakankamai didelė, kad apimtų ir papildomus Audito Rūmų nustatytus faktus.

5.27. Atsižvelgdamos į 2018 m. gruodžio mėn. Užimtumo komiteto (EMCO) išvadas, nacionalinės valdžios institucijos, nepaisydamos Komisijos rekomendacijos, nusprendė, kad mažiausia atskirų terminuotų sutarčių trukmė yra 28 dienos.

Tačiau praktiškai daugelio audituotų atvejų bendra trukmė buvo ilgesnė nei 6 mėnesiai. Tam tikrais atvejais tai buvo pasiekta paeiliui sudarant kelias sutartis, galbūt su skirtingais darbdaviais. Komisija mano, kad, kaip matyti iš valstybės narės pateiktų statistinių duomenų, apskritai ši sistema buvo veiksmingai įgyvendinama, nes dalyviai priartėjo prie darbo rinkos ir taip padidėjo jų ilgalaikio užimtumo galimybės.

Vidaus rinkos taisyklių pažeidimai

5.30–5.31. Pastaraisiais metais su valstybės pagalba susijusios klaidos sudaro mažesnę valstybių narių valdžios institucijų ir Komisijos nustatytų klaidų dalį.

Remiantis su audito institucijomis suderinta bendra klaidų tipologija, paskutiniaisiais 2020–2021 ataskaitiniais metais tik 1,7 proc. valstybių narių nustatytų faktų ir 9 proc. Komisijos nustatytų faktų buvo susiję su valstybės pagalba.

Komisija toliau įgyvendina priemones, parengtas pagal jos valstybės pagalbos veiksmų planą, nustatydamą bei skleidimą gerąją patirtį ir rengdama mokymus visiems ESI fondų suinteresuotiesiems subjektams.

5.33–5.34. Viešieji pirkimai, kuriems paprasta taikomos sudėtingos nacionalinės ir ES taisyklės, tebėra svarbus audito institucijų nustatytų ir pranešamų klaidų šaltinis. Komisija mano, kad šiuo

metu audito institucijos geriau nustato tokias viešųjų pirkimų problemas, o tai rodo, kad su administraciniais gebėjimais susiję veiksmai, įgyvendinami pagal Komisijos viešųjų pirkimų veiksmų planą, duoda rezultatų. Tai, be kita ko, matyti iš palyginti nedaug Audito Rūmų nurodytų viešųjų pirkimų klaidų.

2019 m. gegužės mėn. atnaujintas Komisijos sprendimas (Sprendimas C(2019) 3452) dėl finansinių pataisų, susijusių su viešųjų pirkimų klaidomis, taip pat padeda geriau nustatyti klaidas, nes Komisijai ir valstybių narių programų institucijoms siūlomas suderintas požiūris į viešųjų pirkimų pažeidimus.

Tačiau Komisija vykdo veiksmus pagal savo viešųjų pirkimų veiksmų planą, siekdama užtikrinti, kad paramos gavėjai (perkančiosios organizacijos) ir programų institucijos toliau tobulintų savo viešųjų pirkimų praktiką ir stiprintų susijusius administracinius gebėjimus.

5.7 langelis. Sutarčių sąlygų tikrinimo ir įgyvendinimo trūkumai

Dėl išankstinio pirkimo sutarčių (IPS) (žr. 5.7 langelį) gamintojai jungtinei derybų grupei, sudarytai iš septynių valstybių narių atstovų, atrinktų iš Valdančiosios tarybos narių, ir Komisijos pareigūnų, pateikė išsamų gamybos išlaidų paskirstymą. Šios informacijos pakako, atsižvelgiant į tai, kad tuo metu, kai vyko derybos, vakcinos nuo COVID-19 dar nebuvo. Tačiau dėl derybų komercinės paslapties šis paskirstymas nebuvo užregistruotas raštu.

Visose IPS yra nuostata, kad Komisija turi teisę atlikti patikrinimus ir inspektavimus vietoje penkerius metus nuo galutinio mokėjimo. Pagal kiekvieną iš keturių Audito Rūmų tikrintų išankstinio pirkimo sutarčių buvo sukurta vakcina, kuriai buvo išduotas sąlyginis rinkodaros leidimas, ir visais atvejais, išskyrus vieną, gamintojai pristatė kiekius, dėl kurių susitarta IPS. Taigi nuodugnius patikrinimus reikėjo atlikti tik šiuo vienu reikalavimų nesilaikymo atveju: 2021 m. surinkti įrodymai galėtų būti panaudoti Komisijos ir valstybių narių naudai per teismines laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūras prieš gamintoją ir galėtų duoti teigiamų rezultatų.

Vienoje IPS numatytas išankstinis mokėjimas gamintojui, siekiant užtikrinti užsakytą vakcinų dozių kiekį ir visišką investicijų garantiją, t. y. 100 proc. išankstinio mokėjimo, *inter alia*, negavus rinkodaros leidimo ir nepristačius sutartyje numatytų dozių, refinansavimas.

Audito institucijų darbas

5.40–5.41. Pagal pasidalijamojo valdymo principą programų valdymo institucijos pirmiausia kontroliuoja paramos gavėjų deklaruotas išlaidas. Tai pirmoji apsaugos priemonė, kuria užtikrinamas išlaidų teisėtumas ir tvarkingumas. Audito institucijos atlieka antrojo lygmens auditus, kad patikrintų valdymo patikrinimų kokybę.

2021 m. Komisija toliau glaudžiai bendradarbiavo su programos audito institucijomis, kad užtikrintų nuoseklią ir patikimą patikrinimo ir kontrolės sistemą, be kita ko, esant praktiniams audito vykdymo pandemijos metu apribojimams, ir prireikus pagerintų patikrinimo darbo kokybę, stiprindama būtinus klaidų aptikimo ir ištaisymo gebėjimus.

Kaip nurodyta Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinėse veiklos ataskaitose, Komisija visų pirma nustatė trūkumus ir iš 116 sanglaudos politikos srities audito institucijų paprašė atlikti patobulinimus 15 ERPF ir (arba) ESF / JUI audito institucijų arba už auditus atsakingų įstaigų. Šios audito institucijos yra atsakingos už atitinkamai 6,5 proc. ERPF / SF išlaidų ir 8,5 proc. ESF / JUI / EPLSAF išlaidų auditą.

5.41. Programų lygmeniu 2021 m. patvirtintose ataskaitose Komisija atitinkamai patvirtino, kad bendras likutinis klaidų lygis buvo mažesnis už reikšmingumo ribą 243 ERPF / SF programose (83 proc., kai kuriais atvejais įskaitant koregavimus be reikšmingo poveikio) ir 167 ESF / JUI / EPLSAF programose (78 proc., kai kuriais atvejais taip pat ir atlikus koregavimus be reikšmingo poveikio), ir viršijo reikšmingumo ribą 50 ERPF / SF programų (17 proc.) ir 48 ESF / JUI / EPLSAF programose (22 proc.). Šios programos, viršijančios reikšmingumo ribą, 2021 m. sudarė tik penktadalį (20 proc.) sanglaudos programų.

Be to, pagal teisinius reikalavimus du atvejai, kai audito institucijos įtraukė avansus pagal finansines priemones, buvo nurodyti MVA su teisėtumu ir tvarkingumu susijusio PVRR tikslais, tačiau dėl jų papildomų finansinių pataisų negalima atlikti.

5.42. Kalbant apie kitą patikinimo dokumentų rinkinį, kuriame Audito Rūmų perskaičiuotas bendras likutinis klaidų lygis yra didesnis nei 2 proc., papildomoms pataisoms nėra teisinio pagrindo. Todėl Komisija mano, kad šiuo atveju bendras likutinis klaidų lygis išlieka mažesnis nei 2 proc.

5.43. Per pastaruosius metus programų, kurioms Komisija perskaičiavo reikšmingumo ribą viršijantį bendrą likutinį klaidų lygį, lygis ERPF ir SF veiksmų programų atveju išlieka stabilus (apie 13 proc.), o ESF / JUI / EPLSAF veiksmų programų atveju sumažėjo nuo 40 proc. 2017 m. iki 11 proc. 2021 m.

Komisija pažymi, kad patikinimo dokumentų rinkiniai, kurių atveju Audito Rūmų perskaičiuotas bendras likutinis klaidų lygis viršijo 2 proc., kai kuriais atvejais buvo susiję su nedideliu bendro likutinio klaidų lygio padidėjimu.

5.44–5.45. Komisija sutinka, kad vadovaujančiosios institucijos pirmiausia turėtų nustatyti ir ištaisyti klaidas ir pažeidimus. Dėl šios priežasties ji toliau padeda toms institucijoms gerinti savo administracinius gebėjimus teikdama gaires, tikslinę paramą, nuolatinį mokymą ir profesinį tobulėjimą, taip pat padeda supaprastinti procedūras ir išvengti perteklinio reglamentavimo. Nustačiusi, kad vadovaujančiosios institucijos nepastebėjo klaidų, Komisija reikalauja imtis tikslinių taisomųjų veiksmų, kad pagerintų susijusių institucijų patikrinimų, atliktų prieš deklaruojant išlaidas, kokybę ir padidintų jų kiekį. Be to, Komisija taip pat ragina audito institucijas, rengiant papildomas gaires arba tikslinius mokymus atitinkamiems pareigūnams, pranešti apie klaidas, kurių jos nepastebėjo, ir aptarti jas su vadovaujančiosiomis institucijomis, kad būtų pagerinti jų prevenciniai ir aptikimo gebėjimai.

Komisija mano, kad ji turi pakankamą patikinimą dėl daugumos audito institucijų darbo, išskyrus tam tikras institucijas, kurių audito pajėgumus reikia iš esmės pagerinti, kad būtų pašalinti nustatyti trūkumai (žr. pirmiau pateiktą bendrą Komisijos atsakymą į 5.40 ir 5.41 dalių pastabas).

Kaip parodyta atitinkamose MVA, pastaraisiais metais buvo pasiekta konkrečių patobulinimų, grindžiamų tiksliniais taisomaisiais veiksmais, rekomenduotais keliais atvejais, kai buvo nustatyti trūkumai.

Komisija vertina audito institucijų patikimumą ne tik remdamasi perskaičiuotu klaidų lygiu (kuriam gali turėti įtakos atskiros klaidos, turinčios didelį statistinį poveikį), bet ir keliais kriterijais, kurie, jei nėra tinkamai įvertinti, atspindi sisteminius audito institucijų darbo trūkumus.

Komisija užmezgė tvirtą nuolatinį bendradarbiavimą su visomis audito institucijomis. Tai apima dalijimąsi bendromis audito priemonėmis, pavyzdžiui, išsamiais kontroliniais sąrašais, keitimąsi gerąja patirtimi tarp kolegų ir nuolatinį audito institucijų darbuotojų profesinį tobulėjimą.

5.46. Komisija nuolat ir aktyviai skatina tinkamą audito institucijų ir programos valdymo institucijų bendravimą, kaip matyti, pavyzdžiui, iš gerosios patirties chartijos, kurią propaguoja audito bendruomenė (Komisija ir valstybių narių audito institucijos), atlikdama auditus pagal sanglaudos politiką. Komisija mano, kad toks tinkamas bendravimas ir grįžamosios informacijos teikimas yra labai svarbūs siekiant užtikrinti kontrolės sistemų patobulimus ir tikslingesnius valdymo patikrinimus.

5.47. Komisija atitinkamose Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinėse veiklos ataskaitose nurodė, kad audito institucijos, reaguodamos į COVID-19 krizę, ribotai naudojos atrankos lankstumu. Nepaisant sveikatos krizės, apribojimų ir padidėjusio viešojo administravimo institucijų darbo krūvio, audito institucijos toliau taikė statistinius metodus daugiau kaip 91 proc. (REGIO – 91 proc., EMPL – 92 proc.) išlaidų, įtrauktų į 2019–2020 m. finansines ataskaitas. Šie skaičiai padidėjo dėl paskutinių iki 2022 m. kovo 1 d. pateiktų ataskaitų: jų atveju audito institucijos vidutiniškai naudojo statistines imtis dėl daugiau kaip 94 proc. (REGIO – 94 proc., EMPL – 96 proc.) patvirtintų išlaidų. Šis lankstumas buvo laikinas ir baigėsi po 2019–2020 ataskaitinių metų.

5.48 ir 5.50. Kaip nurodyta atsakyme į 5.44 dalies pastabas, Komisija nuolat bendradarbiauja su audito institucijomis, kad pagerintų audito seką, susijusią su jų audito darbu, prireikus įskaitant atranką.

Kaip nurodyta Audito Rūmų 2019 m. metinės ataskaitos 5.8 langelyje, Komisija toliau propaguos gerą patirtį, nurodytą diskusijoms skirtame dokumente dėl audito dokumentų, kurį bendrai parengė iš audito institucijų ir Komisijos atstovų sudaryta darbo grupė. Ji primins atitinkamoms audito institucijoms, kad jos turėtų tinkamą savo imčių sudarymo audito seką.

5.52. Komisija neseniai priminė audito institucijoms, kad veiklos auditui naudojamuose kontroliniuose sąrašuose turėtų būti nurodyta, ar, atsižvelgiant į 2020 m. metinėje ataskaitoje pateiktą Audito Rūmų rekomendaciją Nr. 5.2, buvo nustatytas įtarimas sukčiavimu. Ji palankiai vertina tai, kad padėtis gerėja, ir toliau primins audito institucijoms savo kontroliniame sąrašė išsamiai dokumentuoti darbą, kuris atliekamas vietoje, kai siekiama nustatyti sukčiavimą.

Komisijos patikinimo darbas ir likutinio klaidų lygio nurodymas metinėse veiklos ataskaitose

5.54–5.56. Komisija sukūrė savo patikinimo sistemą, kad generaliniai direktoriai galėtų pateikti patikinimą dėl kiekvienos iš 418 atskirų veiksmų programų, kaip nustatyta jų, kaip deleguotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų, įsipareigojimuose. Komisija mano turinti pagrįstą patikinimą dėl pagrindinių išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, išskyrus programas, dėl kurių ji MVA nurodė, kad, remiantis išsamia ir patikima metodika, taikoma kiekvienai veiksmų programai, reikia taikyti galimas papildomas finansines pataisas.

Be to, bendras PVRR yra nurodytas MVA kaip visų patvirtintų klaidų lygių svertinis vidurkis. Komisija, atsižvelgdama į visą dar nepatvirtintą informaciją, taip pat nurodė didžiausią šio PVRR lygį (blogiausią scenarijų). Nuo šių metų į jį taip pat įtrauktas tam tikrų veiksmų programų, kurių niekada neauditavo pati Komisija arba kurios nebuvo pagrįstos ankstesniais audito institucijos nustatytais faktais, rizikos padidėjimas.

Be to, taikomose nuostatose numatyta galimybė nacionalinėms valdžios institucijoms ir Komisijai atlikti auditą ir atlikti bet kokias reikiamas papildomas finansines pataisas daugiamečiu laikotarpiu (įskaitant auditus, atliekamus ne vėliau kaip per trejus metus nuo tų metų, kuriais ataskaitos buvo patvirtintos). Ši teisėkūros institucijos suteikta galimybė yra svarbi tam, kad Komisija galėtų įgyvendinti savo įsipareigojimus, susijusius su ES biudžeto vykdymu pagal daugiamečių programas.

Galiausiai Komisija atitinkamose MVA praneša, kad praėjusiais ataskaitiniais metais, pasibaigus prieštaravimų procedūroms su programų institucijomis ir, kai reikia, nacionalinėms valdžios institucijoms įgyvendinus atitinkamas papildomas finansines pataisas, tiek Regioninės ir miestų politikos GD, tiek Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD gali padaryti išvadą, kad įvertinta rizika užbaigiant programą yra gerokai mažesnė nei 2 proc., kaip numatyta.

5.57. Komisija pažymi, kad didžiausios jos klaidų įverčio vertės DFP 2 išlaidų kategorijoje ir 2a išlaidų pakategorėje (2,3 proc. ir 2,5 proc.), į kurias atsižvelgiama MVVA apskaičiuojant bendrą Komisijos riziką atliekant mokėjimą, patenka į Audito Rūmų klaidų intervalo įvertį.

5.59. Komisija nurodo savo atsakymus į Audito Rūmų minėtos specialiosios ataskaitos pastabas.

5.60 dalies pirma įtrauka. Komisija mano, kad jos išsamus vertinimas, pagrįstas dokumentų ir vietoje atlikto audito, apimančio įvairias atskiras programas ir patikinimo paketus, deriniu, atsižvelgiant į jiems priskiriamą riziką, leidžia jai nustatyti pagrįstą ir teisingą kiekvienos programos ir visų programų klaidų lygio įvertinimą.

Be to, Komisija pažymi, kad jos 2019 ir 2020 m. metinėse veiklos ataskaitose atskleisto klaidų lygio (PVRR) įvertis išreiškiamas kaip intervalas, apimantis didžiausią riziką. Nors šis intervalas nesiekia Audito Rūmų įvertinto klaidų lygio, jis patenka į Audito Rūmų apskaičiuotą intervalą 2019 ir 2020 m. patikinimo pareiškimuose.

Paskelbtus PVRR, susijusius su atitinkamomis ataskaitiniais metais patirtomis išlaidomis, patvirtina generalinis direktorius. Jos yra sanglaudos programų bendros rizikos atliekant mokėjimą įvertis, nustatytas jų atskleidimo metu, atsižvelgiant į visą tuo metu turimą informaciją.

Antra įtrauka. Komisija mano, kad kiekvienos programos dokumentų peržiūros, kurias ji kasmet atlieka, yra efektyvus ir proporcingas metodas, taikytinas programoms, kurių klaidų lygis kasmet patikimai nurodomas kaip žemas. Kitų programų, kurios, kaip nustatyta, yra rizikingesnės, atitikties auditai vietoje papildo dokumentų peržiūrą.

Komisijos atliekama 100 proc. gautų metinių kontrolės ataskaitų ir audito nuomonių dokumentų peržiūra grindžiama patikinimo dokumentų rinkinyje pateikta informacija, atsižvelgiant į sukaupias žinias ir ankstesnį audito darbą, susijusį su atitinkama audito institucija ir veiksmų programa (įskaitant pačios Komisijos auditus, Audito Rūmų auditus ir nacionalinių sistemų audito ataskaitas), ir, kai manoma, kad tai būtina siekiant gauti paaiškinimų arba atlikti tikslinius patikrinimus, atliekama palaikant ryšius su audito institucijomis.

Kalbant apie 2021 m. gautus patikinimo dokumentų rinkinius, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD perskaičiavo 38 programų likutinį klaidų lygį, o Regioninės ir miestų politikos GD – 49 programų likutinį klaidų lygį, remdamiesi tik dokumentų peržiūra.

Kaip paaiškinta pirmiau, Komisija apskaičiavo tik tų programų, kurių dokumentai buvo peržiūrėti, didžiausią riziką.

Trečia įtrauka. Kaip nurodyta Komisijos audito strategijoje, atliekant auditą daugiausia dėmesio skiriama toms audito institucijoms, kuriomis Komisija dar negalėjo pakankamai pasitikėti, kurių atžvilgiu iki šiol atlikta ribota peržiūra arba dėl kurių kilo nauja rizika. Be to, ilgainiui taip pat reikia atlikti ir tam tikrų kitų audito institucijų, kurios, kaip nustatyta, kelia mažesnę riziką, auditą. Naujasis Jungtinis sanglaudos audito direktoratas užtikrins, kad jo būsimų audito planų rengimo procesas būtų pakankamai dokumentuotas, kad sąsajos su rizikos vertinimo rezultatais ir kitais svarstomais kriterijais būtų aiškiai atskleistos ir paaiškintos.

Ketvirta įtrauka. Pagal 2014–2020 m. reglamentavimo sistemą valstybės narės patvirtina išlaidas ir praneša savo kontrolės ir audito rezultatus patikinimo dokumentų rinkiniuose, kurie pateikiami iki kiekvienų metų vasario 15 d.

MVA išlygos grindžiamos visa MVA pasirašymo metu turima informacija, įskaitant ankstesnių trūkumų poveikio naujausiems pranešiams klaidų lygiams vertinimus ir audito nuomones.

Pavyzdžiui, savo 2020 m. metinėje veiklos ataskaitoje Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD nurodė, kad keturios išlygos buvo pagrįstos trūkumais arba abejonėmis dėl ankstesniais metais praneštų klaidų lygių patikimumo ir dar neištaisytos. Todėl, kilus abejonių arba nustačius riziką, Komisija, teikdama ataskaitas MVA, taiko apdairų metodą ir vertina atitinkamų programų rizikos lygį taikydama fiksuotąją normą ir prireikus pareiškia papildomų išlygų.

Išlaidų teisėtumo tikrinimas yra nuolatinė veikla reglamente numatyto auditų atlikimo laikotarpiu, o MVA pateikiama padėties tam tikru laiku (balandžio mėn.) apžvalga, susijusi su atitinkamomis ataskaitinių metų išlaidomis (reikalavimas finansiniame reglamente). MVA pasirašymo metu Komisija negali numatyti po tos datos atliekamų auditų rezultatų. Todėl ji tęs savo vertinimą ir auditą, kad patvirtintų arba perskaičiuotų praneštus klaidų lygius (kurie dar nelaikomi galutiniais) ir prireikus paprašys atlikti reikiamas papildomas finansines pataisas. Apie tai bus visiškai skaidriai pranešta kitose MVA.

5.62. Komisija nurodo savo 2021 m. metinės veiklos ataskaitas, kuriose išsamiau paaiškinama, kaip remiantis sistetine kiekvienos programos dokumentų peržiūra ir rizika grindžiamais atitikties auditais apskaičiuojama didžiausia rizika, siekiant patvirtinti ir (arba) pakoreguoti audito institucijų praneštus klaidų lygius, ir taikomas apdairus konservatyvus metodas, pasitelkiant papildomas arba fiksuotąsias normas galimai papildomai rizikai padengti (žr. Regioninės ir miestų politikos GD metinės veiklos ataskaitos 51 išnašą ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinės veiklos ataskaitos 73 išnašą). Kalbant apie ankstesniais ataskaitiniais metais audituotas programas, Komisija pabrėžia, kad visi jos auditai ir susijusios rekomendacijos yra tinkamai nagrinėjami su programų institucijomis, ir programos negali būti užbaigtos tol, kol nebus veiksmingai įgyvendinti visi prašomi taisomieji veiksmai, kad rizika būtų tinkamai sumažinta ir šių auditų metu nustatytų problemų nebeliktų. Komisija mano, kad šis metodas yra efektyvus ir pagrįstas patikinimo šaltinis, taip pat ir išsaugant kontrolės, už kurią ji yra atsakinga, išlaidų efektyvumą.

5.63–5.64. Be atitikties auditų, Komisija taip pat vykdo faktų nustatymo misijas ir dokumentų peržiūras, kurios gali padėti pakoreguoti likutinius klaidų lygius, kurie tam tikrais atvejais gali viršyti 2 proc. Komisija taip pat atlieka kitų rūšių auditus (pavyzdžiui, teminius auditus arba sistemų auditus vadovaujančiųjų institucijų arba tarpininkavimo įstaigų lygmeniu).

2021 m. Komisijos atitikties auditai daugiausia buvo grindžiami rizika. Todėl Komisija mano, kad iš jos audito rezultatų, kuriuos Audito Rūmai pateikė šioje dalyje, matyti, kad jos rizikos vertinimas buvo tinkamas. Be to, įsteigus Jungtinį sanglaudos audito direktoratą, dabar atliekamas tik vienas kelių fondų finansuojamų programų arba dviejų vieno fondo finansuojamų programų regioninis auditas. Anksčiau šie auditai būtų buvę skaičiuojami du kartus (po vieną kiekvienam generaliniam direktoratui). Todėl auditų skaičiaus su ankstesniais metais visiškai palyginti negalima.

Komisija patvirtina savo audito metu nustatytus faktus kartu su audito institucijomis taikydama prieštaravimų procedūrą, kaip nustatyta teisiniame pagrinde, ir stebi galutines išvadas, kad nustatytų pagrindines nustatytų papildomų klaidų priežastis ir pagerintų atitinkamų audito institucijų aptikimo gebėjimus.

Atitinkamose Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinėse veiklos ataskaitose Komisija pranešė apie didelius 15 audito institucijų arba jų kontrolės įstaigų darbo trūkumus. Komisija nagrinėja daugelį aspektų, kad įvertintų audito institucijos darbo veiksmingumą ir patikimumą; klaidų lygis yra tik vienas iš jų. Daugeliu atvejų jos aptiktos

papildomos klaidos yra retos ir, nepaisant galimo svarbaus ekstrapoliuoto poveikio klaidų lygiui, jos nerodo sisteminio trūkumo audito institucijos lygmeniu.

5.64. 2021 m. Regioninės ir miestų politikos GD auditus sudarė 18 atitikties auditų, 15 faktų nustatymo misijų ir 13 teminių auditų, iš jų 4 – interesų konfliktai.

Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD auditai apėmė 17 atitikties auditų ir 4 faktų nustatymo misijas, 3 teminius auditus, taip pat 2 auditus Jungtinėje Karalystėje ir 6 veiklos rezultatų rodiklių patikimumo auditus.

Metinėse veiklos ataskaitose nėra nuorodos į Vengrijai taikomą procedūrą dėl teisinės valstybės.

5.65. Biudžeto GD 2021 m. metinėje veiklos ataskaitoje išsamiai nurodomas bendras sąlygų režimas, visų pirma skirsnyje „Konkretus tikslas Nr. 5.2. ES biudžeto apsaugos nuo finansinės rizikos stiprinimas, be kita ko, pasitelkiant EDES, visuotiniai teisinės valstybės principo taikymo valstybėse narėse trūkumai užtikrinant didesnę skaidrumą, dalijimąsi žiniomis ir atskaitomybę, pasiektus palaikant nuolatinį visų suinteresuotųjų subjektų dialogą“. Be to, pateikiami Biudžeto GD 2021 m. metinės veiklos ataskaitos 2 priedo antraštinėje dalyje „Naujojo ES biudžeto apsaugos sąlygų reglamento vykdymo užtikrinimas ir įgyvendinimas“ nurodyti 2021 m. pabaigoje ir 2022 m. pradžioje atlikti darbai. Sąlygų reglamentas yra horizontali priemonė, kurioje numatyta, kad nustačius, jog teisinės valstybės principų pažeidimai daro pakankamai tiesioginį poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai, arba kyla didelė rizika, kad toks pažeidimas daro poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai, imamasi atitinkamų priemonių. Sąlygų reglamentas taikomas, jei jokios kitos procedūros pagal Sąjungos teisę nesudarytų sąlygų veiksmingiau apsaugoti Sąjungos biudžetą.

Už priemonių (kurios galėtų apimti įsipareigojimų sustabdymą, mokėjimų sustabdymą ir kt. pagal Sąlygų reglamento 5 straipsnį) priėmimą yra atsakinga Taryba (kvalifikuota balsų dauguma), remdamasi Komisijos pasiūlymu. Todėl už veiksmus, kurių imtasi, nėra atsakingas joks konkretus deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas ir apie juos organizacijos lygmeniu pranešama MVVA.

Kadangi Komisija privalo visapusiškai gerbti prieštaringą procedūros pagal Sąlygų reglamentą pobūdį, ji negali iš anksto numatyti sprendimo, kurį Taryba galiausiai priims, jei Komisija pasiūlys priemones.

Tačiau atlikdamas rizikos vertinimą deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas atsižvelgs į svarbius elementus, kurie gali pasirodyti taikant Sąlygų reglamente numatytą procedūrą ir dėl kurių jis turi galimybę imtis veiksmų pagal sektorių teisinį pagrindą.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

5.66. Audito Rūmų įvertintas klaidų lygis, palyginti su ankstesnių metų klaidų lygiu, išliko stabilus. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų klaidų, apie kurias pranešė Audito Rūmai, ir, kai tinkama ir teisiškai įmanoma, atliks finansines pataisas.

Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD 2021 m. MVA atskleisti klaidų lygio įverčiai gauti atlikus išsamią kiekvienos programos padėties analizę.

Komisija pažymi, kad didžiausios jos klaidų įverčio vertės DFP 2 išlaidų kategorijoje ir 2a pakategorėje (2,3 proc. ir 2,5 proc.), į kurias atsižvelgiama MVVA apskaičiuojant bendrą Komisijos riziką atliekant mokėjimą, patenka į Audito Rūmų klaidų intervalo įvertį.

Komisija mano, kad dviejų Audito Rūmų nustatytų operacijų, susijusių su viena 2007–2013 m. programa, atveju taikyti finansines pataisas nėra teisinio pagrindo.

Komisija taip pat pažymi, kad daugiau nei trečdalis Audito Rūmų įvertinto klaidų lygio yra susijęs tik su viena nacionalinio lygmens programa ir atspindi labai konkretų klausimą. Ji mano, kad susiję projektai buvo tinkami finansuoti, tačiau ne visos išlaidos turėjo būti kompensuotos.

5.68. Dabartinio patikrinimo modelio pagal sanglaudos politiką tikslas – užtikrinti, kad kiekvienos programos likutinis klaidų lygis kasmet būtų mažesnis nei 2 proc. Jei taip nėra, Komisija turi priemonių, kad nustatytų atskiras susijusias programas ir pritaikytų reikiamas papildomas finansines pataisas, kai patvirtinama, kad atskirų likutinių klaidų lygis viršija 2 proc.

5.69. Valdymo patikrinimai yra pirmoji apsaugos nuo klaidų priemonė, kuri turėtų būti veiksmingesnė užkertant kelią klaidoms ir jas aptinkant visų pirma keliose programose. Komisija pranešė apie valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingumą Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD metinėse veiklos ataskaitose (atitinkamai p. 39 ir 59) ir padarė išvadą, kad valdymo ir kontrolės sistemos ilgainiui patobulėjo ir dabar veikia gerai arba pakankamai gerai 90 proc. programų atveju.

5.70. Komisija mano, kad apskritai galima pasikliauti audito institucijų ir jų kontrolės įstaigų darbu, išskyrus keletą MVA nurodytų atvejų.

Kai kuriais atvejais papildomos aptiktos klaidos pasitaiko retkarčiais ir nerodo sisteminio trūkumo audito institucijos lygmeniu.

Be to, pagal teisinius reikalavimus dviem atvejais audito institucijos apskaičiavo likutinius klaidų lygius, įskaitant avansus pagal finansines priemones. Šiais atvejais Komisija metinėse veiklos ataskaitose be tokių avansų atskleidžia didesnę nei 2 proc. klaidų lygį su teisėtumu ir tvarkingumu susijusio PVRR tikslais, tačiau negali nustatyti papildomų finansinių pataisų.

Kalbant apie kitą patikrinimo dokumentų rinkinį, kuriame Audito Rūmų perskaičiuotas bendras likutinis klaidų lygis yra didesnis nei 2 proc., papildomoms pataisoms nėra teisinio pagrindo. Todėl Komisija mano, kad šiuo atveju bendras likutinis klaidų lygis išlieka mažesnis nei 2 proc.

Siekdama imtis tolesnių veiksmų dėl sutartų išvadų ir ilgainiui pasiekti, kad visų programų likutinis klaidų lygis būtų mažesnis nei 2 proc., Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su atitinkamų programų valdymo ir audito institucijomis, naudodamasi reguliavimo priemonėmis, kad prireikus galėtų taikyti papildomas finansines pataisas.

5.71. Komisija nustato audito procedūras, kad gautų pagrįstą patikinimą dėl kiekvienos programos, ar klaidų lygiai, apie kuriuos kasmet praneša skirtingos audito institucijos, yra priimtini arba ar yra požymių ar įrodymų, kad klaidų lygis tebėra reikšmingas.

Tai, kad nustatyta, jog tam tikrais metais likutinis klaidų lygis viršija 2 proc., nepaisant to, kad audito institucija pranešė, jog klaidų lygis yra mažesnis nei 2 proc., nebūtinai rodo didelį arba sistemingą audito institucijos darbo trūkumą. Atskiros klaidos, kurios nebuvo aptiktos, kartais sudėtingos, ne visada atspindi audito institucijos atliktą darbą ir gali atsirasti dėl skirtingo taikytinų teisės aktų aiškinimo (taip pat žr. Komisijos atsakymą į 5.70 dalies pastabas).

Be to, Komisija vertina audito institucijų darbą atsižvelgdama ne tik į perskaičiuotus klaidų lygius, bet ir į įvairius parametrus, įskaitant sistemų auditų rezultatus.

5.72. Rengdama MVVA Komisija naudoja riziką atliekant mokėjimą, o ji atskleidžiama generaliniai direktoratų metinėse veiklos ataskaitose, dėl kurių buvo atlikta kruopšti ir struktūrizuota kokybės peržiūra.

Atsižvelgdama į išsamesnį išlaidų segmentavimą pagal rizikos profilius ir kontrolės sistemas, Komisija, aptikdama klaidas ir atsižvelgdama į Audito Rūmų darbą, gali nustatyti konkrečią programos tiriamosios visumos dalį, kuri greičiausiai bus paveikta. Todėl ji gali diferencijuoti visų atliktų mokėjimų klaidų lygį ir aiškiai nustatyti sritis, kuriose reikalingi patobulinimai.

Komisija pažymi, kad jos įverčiai patenka į Audito Rūmų apskaičiuotą intervalą. Ji mano, kad remiantis jos išsamiais vertinimais įvertintas klaidų lygis teisingai atspindi kiekvienos programos ir visų programų tikrąją padėtį vietoje.

5.73. Biudžeto GD 2021 m. metinėje veiklos ataskaitoje išsamiai nurodomas bendras sąlygų režimas, visų pirma skirsnyje „Konkretus tikslas Nr. 5.2. ES biudžeto apsaugos nuo finansinės rizikos stiprinimas, be kita ko, pasitelkiant EDES, visuotiniai teisinės valstybės principo taikymo valstybėse narėse trūkumai užtikrinant didesnę skaidrumą, dalijimąsi žiniomis ir atskaitomybę, pasiektus palaikant nuolatinį visų suinteresuotųjų subjektų dialogą“. Be to, pateikiami Biudžeto GD 2021 m. metinės veiklos ataskaitos 2 priedo antraštinėje dalyje „Naujojo ES biudžeto apsaugos sąlygų reglamento vykdymo užtikrinimas ir įgyvendinimas“ nurodyti 2021 m. pabaigoje ir 2022 m. pradžioje atlikti darbai. Sąlygų reglamentas yra horizontali priemonė, kurioje numatyta, kad nustačius, jog teisinės valstybės principų pažeidimai daro pakankamai tiesioginį poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai, arba kyla didelė rizika, kad toks pažeidimas daro poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui arba Sąjungos finansinių interesų apsaugai, imamasi atitinkamų priemonių. Sąlygų reglamentas taikomas, jei jokios kitos procedūros pagal Sąjungos teisę nesudarytų sąlygų veiksmingiau apsaugoti Sąjungos biudžetą.

Už priemonių (kurios galėtų apimti įsipareigojimų sustabdymą, mokėjimų sustabdymą ir kt. pagal Sąlygų reglamento 5 straipsnį) priėmimą yra atsakinga Taryba (kvalifikuota balsų dauguma), remdamasi Komisijos pasiūlymu. Todėl už veiksmus, kurių imtasi, nėra atsakingas joks konkretus deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas ir apie juos organizacijos lygmeniu pranešama MVVA.

Kadangi Komisija privalo visapusiškai gerbti prieštaringą procedūros pagal Sąlygų reglamentą pobūdį, ji negali iš anksto numatyti sprendimo, kurį Taryba galiausiai priims, jei Komisija pasiūlys priemones.

Tačiau atlikdamas rizikos vertinimą deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas atsižvelgs į svarbius elementus, kurie gali pasirodyti taikant Sąlygų reglamente numatytą procedūrą ir dėl kurių jis turi galimybę imtis veiksmų pagal sektorių teisinį pagrindą.

5.74. Visose išankstinio pirkimo sutartyse nurodyta, kad Komisija turi teisę atlikti patikrinimus ir inspektavimus vietoje penkerius metus nuo galutinio mokėjimo. Todėl, atsižvelgiant į besitęsiančią pandemiją, patikrinimai bus atliekami tinkamu laiku. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 5.7 langelio pastabas.

Rekomendacijos

5.75–5.77. Komisija griežtai laikosi Audito Rūmų rekomendacijų, kurioms ji pritarė, siekdama jas įgyvendinti per sutartą laikotarpį. Dėl Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos 6.1 rekomendacijos Komisija laikosi nuomonės, kad ji ėmėsi veiksmų atsižvelgdama į rekomendaciją, taip pat atsižvelgdama į peržiūrėtą 2014–2020 m. BNR 40 straipsnį, kuriuo nustatomas naujas MVĮ iniciatyvų programų patikinimo modelis.

5.1 rekomendacija. Paramos gavėjams taikomas kompensavimo metodas, kai ES indėliui į programą nustatyti taikomas supaprastintas išlaidų apmokėjimas

Komisija pritaria rekomendacijai, visų pirma dėl Airijos programos, kurią auditavo Audito Rūmai.

5.2 rekomendacija. Nacionalinių sistemų indėlis į ESF tikslus

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija mano, kad Audito Rūmų audituota veikla padėjo siekti programos tikslų, nepaisant to, kad buvo nustatyti kai kurie reikalavimų neatitinkantys dalyviai. Komisija kartu su valstybėmis narėmis apsvarstys alternatyvius būdus, kaip būsimo programavimo laikotarpiu pagal ESF įgyvendinti audituotą JUI schemą.

5.3 rekomendacija. Programos institucijų atliekamas NEET statuso tikrinimas

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Jaunųjų dalyvių NEET statusas turėtų būti tikrinamas remiantis patikimais ir patikrintais šaltiniais, kiek tai įmanoma ir įvykdoma, turint omenyje tai, kad ESF reglamento 16 straipsnyje nederbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio asmens apibrėžtis nepateikta. Todėl valstybės narės turi pačios nuspręsti, kada patikrinti dalyvių atitiktį reikalavimams ir tai, ar jie atitinka kriterijus.

Komisija taip pat žino apie sunkumus, su kuriais susiduria daugelis ESF / JUI įgyvendinančių institucijų arba paramos gavėjų, norėdami gauti konfidencialius duomenis, susijusius, pavyzdžiui, su dalyvių užimtumo nebuvimu.

Dėl šios priežasties 2021–2027 m. Bendrųjų nuostatų reglamente NEET nebuvo nurodomas kaip tinkamumo kriterijus, o kaip tikslinė grupė, todėl kalbama tik apie jaunimą, nenustatant jokių tikslinės grupės apibrėžties taisyklių, kurios paliekamos valstybių narių nuožiūrai.

5.4 rekomendacija. Gamintojų laikymasis išankstinio COVID-19 vakcinų pirkimo sutarčių

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Visose išankstinio pirkimo sutartyse nurodyta, kad Komisija turi teisę atlikti patikrinimus ir inspektavimus vietoje penkerius metus nuo galutinio mokėjimo.

Nors Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti, kad vakcinų nuo COVID-19 gamintojai laikytųsi išankstinio pirkimo sutarčių sąlygų, ji ketina atlikti patikrinimus remdamasi rizikos vertinimu.

Atliekant rizikos vertinimą bus atsižvelgta į tai, ar gamintojas gavo sąlyginį savo COVID-19 vakcinų rinkodaros leidimą ir galėjo jį pateikti valstybėms narėms, taip pat į tai, ar Sąjungos biudžetas buvo panaudotas išankstiniam finansavimui.

Atsižvelgiant į tebesitęsiančią pandemiją, patikrinimai bus atliekami tinkamu laiku. Pirmųjų rezultatų galima tikėtis iki 2024 m. pabaigos, o faktiškai patikrinimai bus užbaigti iki 2025 m. gruodžio mėn.

5.5 rekomendacija. Audito seka imčių sudarymui, kurį atlieka audito institucijos

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija primins audito institucijoms, kad reikia pateikti tinkamus jų atrankos procedūrų paaiškinimus ir užtikrinti tinkamą audito seką.

5.6 rekomendacija. Teisinė valstybė

Komisija nepitaria šiai rekomendacijai.

Komisija bendras sąlygų procedūras ir toliau nurodys tik Biudžeto GD metinėje valdymo ir veiklos ataskaitoje ir metinėje veiklos ataskaitoje. Bendras sąlygų režimas arba Sąjungos biudžeto apsauga taikoma visam ES biudžetui, o ne tik konkrečioms programoms ar politikos sritims, kaip matyti iš institucijų ataskaitų. Be to, Komisija ir jos deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas negali užkirsti kelio būsimiems Tarybos, kuri yra atsakinga už atitinkamų priemonių priėmimą, sprendimams.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

6 SKYRIUS. GAMTOS IŠTEKLIAI IR APLINKA

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

6.1. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų apskaičiuotą politikos srities „Gamtos ištekliai ir aplinka“ 1,8 proc. klaidų lygį: jis nesiekia reikšmingumo ribos ir atitinka pačios Komisijos įvertintą riziką atliekant mokėjimą. Komisija taip pat džiaugiasi, kad bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) **tiesioginėse išmokose vis dar nėra reikšmingų klaidų**, ir tai patvirtina svarbų Integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS), apimančios ir Žemės sklypų identifikavimo sistemą (ŽSIS), vaidmenį užkertant kelią klaidoms ir jas mažinant.

BŽŪP yra vienas iš tikrosios Europos politikos pavyzdžių, nes valstybės narės sutelkia išteklius vienai bendrai politikai vykdyti iš vieno Europos biudžeto. BŽŪP išlaidos, skirtos 6,6 mln. paramos gavėjų, įgyvendinamos taikant pasidalijamąjį valdymą pagal išsamią valdymo ir kontrolės sistemą, skirtą operacijų teisėtumui ir tvarkingumui užtikrinti galutinių paramos gavėjų lygmeniu.

Patikimas BŽŪP patikinimo modelis apima mokėjimo agentūrų vykdomą pirmojo lygmens kontrolę, nepriklausomų sertifikavimo įstaigų atliekamą audito darbą ir pačios Komisijos darbą tvirtinant sąskaitas.

Komisija palankiai vertina Audito Rūmų vertinimą, kad **mokėjimo agentūrų** sistemos apskritai yra patikimos ir pagal jas teisingai apskaičiuojama pagalbos suma, o tai atitinka pačios Komisijos analizę.

Kaimo plėtros 21 priemonė buvo sukurta siekiant teikti lengvai prieinamą paramą kovai su krize labiausiai nuo krizės nukentėjusiems subjektams ir paramos gavėjams bei administracijai ji yra kuo paprastesnė. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų vertinimą, kad iš esmės buvo laikomasi paramos teikimo sąlygų.

Patikros vykdant stebėseną yra kontrolės metodas, apibrėžtas dabartinėje ES teisinėje sistemoje. Nuo 2023 m. privaloma žemės ūkio plotų stebėjimo sistema apims su plotu susijusias intervencines priemones visose valstybėse narėse, siekiant įvertinti politikos rezultatus, daugiausia dėmesio skiriant žemės ūkio veiklai. Kadangi kaimo plėtros priemonių taikymas visų pirma priklauso nuo to, ar laikomasi tinkamumo finansuoti sąlygų, o to negalima stebėti naudojant palydovų „Sentinel“ duomenis, Komisijos pasiūlyme dėl būsimos valstybių narių žemės ūkio plotų stebėjimo sistemos taip pat numatoma naudoti kitus nei palydovų „Sentinel“ duomenis.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

6.14. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų atliktą skyriaus „Gamtos ištekliai“ klaidų vertinimą ir su pasitenkinimu pažymi, kad Audito Rūmų nustatytas klaidų lygis nesiekia 2 proc. reikšmingumo ribos ir yra beveik toks pats kaip jos pačios su BŽŪP išlaidomis susijęs įvertis (1,8 proc.), pateiktas Komisijos metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje (MVVRA) ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD metinėje veiklos ataskaitoje (MVA).

1 langelis. Mokėjimo agentūra, tikrindama paramos gavėjo deklaruotas išlaidas, nepasinaudojo visa turima informacija

Siekdamas užtikrinti saugų vynininkystės skatinimo priemonės įgyvendinimą, 2016 m. Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD paskelbė gaires¹ dėl nacionalinių vyno sektoriaus paramos programų, visų pirma dėl skatinimo priemonės. Be to, 2021 m. Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD paskelbė pranešimą valstybių narių atstovams dėl vyno sektoriuje nustatytų techninių problemų ir vynininkystės skatinimo trečiosiose šalyse. Tai turėtų padėti sumažinti riziką, susijusią su skatinimo priemonės įgyvendinimu vyno sektoriuje.

Atsižvelgdama į šią konkrečią operaciją, Komisija imsis tolesnių veiksmų siekdama užtikrinti, kad visos nepagrįstai išmokėtos sumos būtų ištaisytos.

Tiesioginės išmokos

6.18. Komisija su pasitenkinimu pažymi, kad iš 84 tikrintų operacijų tik trijose Audito Rūmai nustatė nedidelį perviršį ir jis buvo mažesnis nei 5 proc.

6.20. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų teigiamą Integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS), apimančios ir Žemės sklypų identifikavimo sistemą (ŽSIS), vaidmens vertinimą. Komisija mano, kad ir ŽSIS apimanti IAKS yra veiksminga užkertant kelią klaidoms ir mažinant jų lygį.

Su plotu ir (arba) gyvuliais susijusios kaimo plėtros išlaidos

6.23. Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad abi nurodytos klaidos, susijusios su netiksliais duomenimis apie paramos gavėjus, užregistruotais jos gyvulių duomenų bazėje, buvo padarytos toje pačioje mokėjimo agentūroje ir atsirado ne dėl netinkamų paramos gavėjų deklaracijų, o dėl techninių problemų gyvulių duomenų bazėje, ir turėjo įtakos tam tikrų paramos gavėjų deklaracijoms. Atitinkama mokėjimo agentūra pradėjo procedūras, kad nustatytų visus susijusius paramos gavėjus ir susigražintų nepagrįstai išmokėtas sumas. 2022 prašymų teikimo metais techninė problema buvo išspręsta.

Investiciniai projektai

6.25. Komisija nesutinka su Audito Rūmų vertinimu dėl dviejų operacijų.

Patikros vykdant stebėseną

6.28. Patikros vykdant stebėseną yra ES teisinėje sistemoje apibrėžtas kontrolės metodas, grindžiamas apsilankymais vietoje (dėl tinkamumo finansuoti kriterijų, įsipareigojimų ir pareigų, kuriems netaikoma stebėseną) ir naujų technologijų naudojimu (dėl tinkamumo finansuoti kriterijų, įsipareigojimų ir pareigų, kuriems taikoma stebėseną) kaip alternatyva tradiciniams kontrolės metodams, taikomiems paramos už plotą schemoms ir priemonėms.

Apskritai Komisija mano, kad patikros vykdant stebėseną yra puikus pavyzdys, kaip galima pritaikyti technologijas, kad valdymo ir kontrolės sistemos taptų veiksmingesnės.

¹ Informaciją galima rasti adresu https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/wine-guidelines-national-support-programmes-2016-16-12_en.pdf.

2021 m. 10 valstybių narių ir beveik 30 mokėjimo agentūrų pasirinko patikras vykdančią stebėseną.

6.29. Tais atvejais, kai tinkamumo finansuoti sąlygos norint gauti paramą už plotą gali būti laikomos sąlygomis, kurioms taikoma stebėseną naudojantis palydovų „Sentinel“ duomenimis (arba kitais bent lygiaverčiais duomenimis), taikant metodą, kai vykdančią stebėseną atliekamos patikros, naudojami automatizuoti atitikties tikrinimo procesai. Gavus negalutinius rezultatus imamasi pusiau automatizuotų procedūrų. Tais atvejais, kai tinkamumo finansuoti sąlygoms norint gauti paramą už plotą *a priori* netaikoma stebėseną naudojantis palydovų „Sentinel“ duomenimis, turi būti atliekami paramos gavėjų imties patikrinimai vietoje. Taigi, vykdančią stebėseną atliekamų patikrų metodo privalumas, palyginti su tradiciniais kontrolės metodais, yra didžiausias tuomet, kai galima stebėti visas tinkamumo finansuoti sąlygas. Tačiau kaimo plėtros priemonėse daugeliu atvejų gali būti nustatytos tinkamumo finansuoti sąlygos, kurioms netaikoma stebėseną naudojantis palydovų „Sentinel“ duomenimis. Atsižvelgiant į tai, Komisijos pasiūlyme dėl būsimos valstybių narių žemės ūkio plotų stebėjimo sistemos numatyta naudoti kitus nei palydovų „Sentinel“ duomenis, pavyzdžiui, su geografinė vietoje susietas nuotraukas.

6.30. 2021 m. vykdančią stebėseną atliekamų patikrų metodo taikymo valstybėse narėse dažnumas, palyginti su 2020 m., padidėjo du kartus, taigi viršytas Komisijos tarpinis orientyras – iki 2022 m. apimti 10 proc. naudojamo žemės ūkio naudmenų.

6.31. Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad nuo 2023 m. valstybės narės gali sukurti savo valdymo, kontrolės ir sankcijų sistemas pagal pagrindinius Sąjungos reikalavimus, nustatytus Reglamente (ES) Nr. 2116/2022. Nuo 2023 m. privaloma žemės ūkio plotų stebėjimo sistema apims su plotu susijusias intervencines priemones visose valstybėse narėse, siekiant įvertinti politikos rezultatus. Šis programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ duomenų naudojimas kito laikotarpio BŽŪP tampa privalomas siekiant užtikrinti valstybių narių metinių veiklos rezultatų ataskaitų patikimumą. Pagrindinę informaciją, kurią numatoma gauti pagal žemės ūkio plotų stebėjimo sistemą, valstybės narės gali naudoti siekdamas užkirsti kelią klaidoms, nustatyti pažeidimus ir taip sumažinti fondams kylančią riziką.

6.35. Komisija jau nuo 2018 m. skatina pradėti taikyti vykdančią stebėseną atliekamų patikrų metodą. Komisija ne tik suteikė nemokamą galimybę naudotis programos „Copernicus“ prieigos prie duomenų ir informacijos paslaugomis BŽŪP stebėsenos tikslais, bet ir parengė rekomendacinius dokumentus ir sudaro palankesnes sąlygas valstybėms narėms mokytis vienoms iš kitų ir keistis geriausia patirtimi, pavyzdžiui, organizuodama specialius susitikimus, kuriuose valstybės narės, kurios jau naudojasi vykdančią stebėseną atliekamų patikrų metodu, pateikia išvalgų ir dalijasi patirtimi, remdamosi tų patikrų faktiniu įgyvendinimu. Be to, Komisija remia valstybės nares mokymais, dokumentais ir IT sprendimais, vykdydama informavimo veiklą, susijusią su jos vykdančią stebėseną atliekamomis patikromis, kuria siekiama pašalinti numanomas arba realias technines kliūtis naudojant palydovų „Sentinel“ duomenis BŽŪP stebėsenai.

Todėl 2021 m. vykdančią stebėseną atliekamų patikrų metodo taikymo valstybėse narėse dažnumas, palyginti su 2020 m., padidėjo du kartus, taigi viršytas Komisijos tarpinis orientyras – iki 2022 m. apimti 10 proc. naudojamų žemės ūkio naudmenų.

Valstybių narių kontrolės statistinių ir mokėjimų duomenų nuoseklumo patikros

6.37. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų vertinimą, kad mokėjimo agentūrų sistemos apskritai yra patikimos ir pagal jas teisingai apskaičiuojama pagalbos suma. Komisija pati atlieka analizę, t. y. kasmet atlieka mokėjimo agentūros pateiktų mokėjimo ir kontrolės duomenų kokybės peržiūrą, taip pat mokėjimo agentūrų informacinių sistemų duomenų vientisumo auditus, kuriais patvirtinamas Audito Rūmų vertinimas.

Kaimo plėtros 21 priemonė

6.39. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų vertinimą, kad iš esmės buvo laikomasi paramos teikimo sąlygų. Buvo siekiama sukurti kuo paprastesnes schemas paramos gavėjams ir administracijai, atsižvelgiant į priemonės tikslą ir paskirtį – teikti lengvai prieinamą paramą kovai su krize labiausiai nuo krizės nukentėjusiems subjektams.

21 priemonei IAKS netaikoma ir pagal ją skiriamos vienkartinės išmokos, paprastai nesusijusios su hektarų ar gyvulių skaičiumi. Todėl, remiantis reglamentais, jai netaikomos IAKS taisyklės ir dėl jos nebuvo privaloma naudotis IAKS sistema.

Komisija taip pat norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Audito Rūmai nenustatė jokių nepagrįstai išmokėtų sumų nė vienoje iš septynių operacijų, kurių auditas atliktas patikinimo pareiškimo tikslais pagal 21 priemonę.

6.40. 21 priemonei IAKS netaikoma ir, remiantis reglamentais, jai netaikomos IAKS taisyklės. Todėl nebuvo privaloma naudotis IAKS sistema, o valstybės narės turėjo nuspręsti, kokias administracines sistemas naudoti priemonei įgyvendinti.

4 langelis. Paramos gavėjų, neatitinkančių 21 priemonės kriterijų, pavyzdžiai

Rumunijos kaimo plėtros programos atveju, jei minėtų kategorijų paramos gavėjai buvo „aktyvūs ūkininkai“, jie turėjo teisę gauti pagalbą. Pagal priemonę atrankos kriterijai nebuvo nustatyti.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS IR KITOS VALDYMO PRIEMONĖS

6.42. Šiais septintaisiais nuomonės dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo teikimo metais sertifikavimo įstaigų ataskaitose pateikiama esminė ir vertinga informacija apie išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą, kurią Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD auditoriai išsamiai išnagrinėjo ir į kurią atsižvelgė vertindami mokėjimo agentūrų pateiktų klaidų lygių patikslinimus. Sertifikavimo įstaigos pasiekė tokį lygį, kad užtikrino patikimus ir reikšmingus rezultatus, susijusius su visų tiriamųjų populiacijų išlaidų teisėtumu ir tvarkingumu. Atsižvelgdamas į tai, kad sertifikavimo įstaigos atliko didelį darbą ir padaugėjo nustatytų faktų, Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD rėmėsi sertifikavimo įstaigų darbo teisėtumo ir tvarkingumo srityje rezultatais. Be to, remiantis peržiūrotomis gairėmis, kuriose sertifikavimo įstaigų neatitikties lygis galėjo būti tiesiogiai lyginamas su mokėjimo agentūrų kontrolės statistiniais duomenimis, sertifikavimo įstaigų rezultatai buvo pagrindas apskaičiuojant 2021 finansinių metų Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD pakoreguotą klaidų lygį.

6.44. Komisija taip pat pažymi, kad dėl visų BŽŪP taisomųjų veiksmų (apskaičiuotų 1,5 proc.) apskaičiuota galutinė rizikos veikiama (rizikos užbaigiant programą) BŽŪP suma 2021 m. sudarys 0,3 proc. (žr. 2021 m. MVA, p. 90).

6.46. Komisija pažymi, kad MVVRA nurodyta su sritimi „Gamtos ištekliai ir aplinka“ susijusi rizika atliekant mokėjimą yra tokia pati kaip Audito Rūmų įvertintas 1,8 proc. klaidų lygis, t. y. mažesnė už 2 proc. reikšmingumo ribą.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada

6.47. Komisija palankiai vertina tai, kad Audito Rūmų įvertintas šio skyriaus klaidų lygis (1,8 proc.) yra mažesnis už reikšmingumo lygį (2,0 proc.) ir yra toks pat kaip MVVRA Komisijos įvertinta rizika atliekant mokėjimą pagal šią išlaidų kategoriją.

Atsižvelgimas į 2019 m. metinėje ataskaitoje pateiktas rekomendacijas

6.49. Komisija daro nuorodą į išvadas ir savo atsakymus, pateiktus Europos Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 14/2022 „Komisijos atsakas į sukčiavimą bendros žemės ūkio politikos srityje. Laikas kantis giliau“. Komisija ėmėsi veiksmų nustatytoms problemoms spręsti ir, atsižvelgdama į naująją BŽŪP, atnaujins sukčiavimo rizikos analizę.

6.50. Žr. Komisijos atsakymą į 6.49 dalies pastabas.

Komisija dės visas pastangas, kad įgyvendintų Specialiojoje ataskaitoje Nr. 14/2022 pateiktas rekomendacijas.

Rekomendacijos

6.1 rekomendacija. Skatinti naudoti naujas technologijas užkertant kelią klaidoms BŽŪP išmokų srityje

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija sukurs forumą, kuriame bus sudarytos palankesnės sąlygos dalytis geriausia naujų technologijų naudojimo patirtimi.

Nuo 2023 m. privaloma žemės ūkio plotų stebėjimo sistema apims su plotu susijusias intervencines priemones visose valstybėse narėse, siekiant įvertinti politikos rezultatus, daugiausia dėmesio skiriant žemės ūkio veiklai. Žemės ūkio plotų stebėjimo sistemos užduotis – nustatyti atvejus, kai nesilaikoma tinkamumo finansuoti sąlygų. Tokiais atvejais valstybės narės turi suteikti paramos gavėjui galimybę ištaisyti padėtį.

6.2 rekomendacija. 21 priemonės išmokų tikrinimas

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

21 priemonę administracijos priėmė ir įgyvendino per rekordiškai trumpą laiką, atsižvelgdamos į padėties skubumą. Audito Rūmai daro išvadą, kad apskritai reglamente nustatytų paramos teikimo sąlygų buvo laikomasi, ir nustatė tik keletą atvejų, kai paramos gavėjai neatitiko paramos gavimo kriterijų. Komisija atlieka šios priemonės auditus, jai taip pat taikoma Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) stebėsenos ir vertinimo sistema, ir ji skatins valstybės nares įtraukti šią priemonę į savo BŽŪP *ex post* vertinimus.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

7 SKYRIUS. MIGRACIJA IR SIENŲ VALDYMAS, SAUGUMAS IR GYNBYBA

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

Komisija palankiai vertina Audito Rūmų pastabas ir įsipareigoja imtis veiksmų tose srityse, kuriose, kaip nustatyta, reikia patobulinimų, kad ateityje būtų sumažintas klaidų skaičius.

Nepaisant atvejų, apie kuriuos pranešta, Komisijos įdiegta pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju teikimo kontrolės strategija veikia patenkinamai. Komisija atsižvelgs į rekomendacijas ir atkreips dėmesį į ypač sudėtingas aplinkybes, kuriomis paramos gavėjai vykdo neatidėliotinus veiksmus.

Didžioji dalis 2014–2020 m. Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) ir Vidaus saugumo fondo (VSF) finansavimo valdoma kartu su valstybėmis narėmis (ir Šengeno asocijuotosiomis šalimis). Komisija palankiai vertina tai, kad pripažįstama, jog audito institucijos, nepaisant tam tikrų trūkumų (kai kuriuos iš jų jau buvo nustačiusi Komisija), parengė ir įgyvendino pakankamai kokybiškas išsamias procedūras, kad galėtų pranešti apie savo darbą, ir naudojo kontrolinius sąrašus savo išvadoms pagrįsti.

7.8. Atsižvelgiant į 2022 m. vasario 24 d. invazijos į Ukrainą sukeltą perkeltųjų asmenų srautą iš Ukrainos į Sąjungą, 2022 m. balandžio 6 d. Reglamentu (ES) 2022/585 2014–2020 m. fondų įgyvendinimo laikotarpis pratęstas iki 2024 m. birželio 30 d., suteikiant valstybėms narėms papildomo lankstumo panaudoti likusias finansavimo lėšas.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

7.10. Komisija mano, kad vienu atveju klaidų Komisijos lygmeniu nėra.

Komisija atkreipia dėmesį į 2020 m. vienoje agentūroje nustatytą klaidą, tačiau nemano, kad ji turėjo poveikį 2021 m. audituotam Komisijos mokėjimui, susijusiam su ES įnašo šiai agentūrai išankstinio finansavimo patvirtinimu. Ši klaida įvyko agentūros lygmeniu, už kurį yra atsakingas agentūros leidimus suteikiantis pareigūnas. Komisija primena, kad ji agentūrai moka išlyginamąjį įnašą, remdamasi jos veiklos rezultatų ataskaita. Komisija neturėjo kitos galimybės, kaip tik patvirtinti išankstinį finansavimą, susijusį su ES įnašu, nes buvo įvykdytos visos teisinės sąlygos atlikti patvirtinimą.

7.1 langelis. Klaidų pavyzdžiai

Reikalavimų neatitinkančių tipų transporto priemonių įsigijimas

Dėl 2021 finansinių metų sąskaitų patvirtinimo Komisija, atsižvelgdama į Audito Rūmų audito darbą, ėmėsi atsargumo priemonių ir atlikdama dalinį patvirtinimą sulaukė 10 % metinių finansinių ataskaitų sumos, kaip nurodyta 2021 m. metinėje veiklos ataskaitoje. Komisija pradės atitikties patvirtinimo procedūrą, kad nustatytų su ankstesnėmis ataskaitomis susijusią finansinę riziką ir taikytinos grynosios finansinės pataisos sumą.

Deklaruotų apgyvendinimo išlaidų netinkamumas finansuoti

Veiksmai buvo vykdomi susidarius nepaprastajai padėčiai, kaip apibrėžta Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) pagrindiniame teisės akte. Projektas buvo įgyvendinamas išimtinėmis aplinkybėmis, kai prieglobsčio prašytojų skaičius nuolat didėjo. Tokia nepaprastoji padėtis susidarė dėl pajėgumų patenkinti paklausą trūkumo ir pavojaus, kad nebus laikomasi nacionalinių teisinių įsipareigojimų prieglobsčio prašytojams suteikti materialines priėmimo sąlygas.

Komisija pripažįsta, kad be dokumentų Audito Rūmai negalėjo patikrinti, ar viešųjų pirkimų procedūra įgyvendinta teisingai. Tačiau, atsižvelgdama į Airijos valdžios institucijų pateiktą informaciją ir audito sertifikatą, kuris turėtų būti pagrįstas išsamiais patvirtinamaisiais dokumentais, Komisija tikisi, kad procedūra buvo tinkamai įgyvendinta.

Komisija mano, kad Airijos valdžios institucijų nustatyta procedūra suteikia pakankamą garantiją, kad tikslinė populiacija atitinka reikalavimus.

Apgyvendintus svečius į viešbučius skiria Airijos tarptautinės apsaugos tarnyba. Taikomos vidaus procedūros, pagal kurias nagrinėjami tarptautinės apsaugos prašymai, o prašytojai paskiriami į įvairias apgyvendinimo vietas.

Paslaugų teikimas, apgyvendinimas ir maitinimas nekelia jokių klausimų ir Komisija yra patenkinta šio skubios pagalbos projekto veiklos rezultatais.

Atsižvelgiant į nustatytus faktus, Airijoje bus surengtas išvykstamasis patikrinimas siekiant užtikrinti, kad būtų įdiegtos tinkamos procedūros nustatytiems trūkumams pašalinti, o Komisija nustatys iš gavėjo susigražintą sumą.

VIDAUS KONTROLĖS SISTEMŲ ELEMENTŲ TIKRINIMAS

Audito institucijų darbas

7.13. Komisija atkreipia dėmesį į Audito Rūmų patvirtinimą dėl nacionalinių audito institucijų atlikto audito darbo kokybės, kaip nurodyta metinėje kontrolės ataskaitoje (MKA) dėl 2020 finansinių metų sąskaitų patvirtinimo.

Kaip pripažino Audito Rūmai, Komisija jau nustatė visus trūkumus, kuriuos Audito Rūmai nustatė atlikdami su 2021 m. patikrinimo pareiškimu susijusį auditą, ir, priimdama sprendimą dėl 2020 finansinių metų sąskaitų patvirtinimo, ėmėsi tinkamų rizikos mažinimo priemonių.

7.2 langelis. Metinių kontrolės ataskaitų trūkumai

Kalbant apie atsitiktinės atrankos nebuvimą atliekant išlaidų auditus Maltoje, Komisija šį trūkumą jau buvo nustačiusi 2020 finansinių metų MKA analizėje. Komisijos nuomone, taikant rizika grindžiamą imties sudarymo metodą bendras klaidų lygis gali būti pervertintas, taip sumažinant riziką ES biudžetui. Nepaisant to, 2021 m. birželio 23 d. atsakomajame rašte audito institucijai Komisija valstybei narei priminė, kad pagal deleguotąjį reglamentą audito imtį reikia sudaryti atsitiktine tvarka ir, jei audito institucija mano, kad būtina padengti tam tikrą riziką, reikia sudaryti papildomą riziką grindžiamą imtį.

Kalbant apie preliminarinių ataskaitų pateikimą audito institucijai prieš atsakingai institucijai užbaigiant savo kontrolę (Malta), Komisija šį trūkumą jau buvo nustačiusi 2020 finansinių metų MKA analizėje, o 2021 m. birželio 14 d. dalinio patvirtinimo rašte, adresuotame atsakingai institucijai ir audito institucijai, taip pat 2021 m. birželio 23 d. atsakomajame rašte audito institucijai buvo pateikta rekomendacija valstybei narei.

Kalbant apie tai, kad nebuvo paaiškinti skirtumai tarp preliminarinių ir galutinių ataskaitų (Švedija), Komisija šį trūkumą jau buvo nustačiusi 2020 finansinių metų MKA analizėje ir 2021 m. birželio 3 d. atsakomajame rašte audito institucijai buvo pateikta rekomendacija į MKA įtraukti visą svarbią informaciją, kuri galėtų padėti Komisijos tarnyboms sutikrinti į galutines finansines ataskaitas įtrauktas sumas ir 10.2 lentelės B skiltyje nurodytą audito tiriamąją visumą (preliminarias ataskaitas).

Kalbant apie neteisingą likutinio klaidų lygio pateikimą ir neteisingą audito nuomonę (Malta), Komisija šį trūkumą jau buvo nustačiusi 2020 finansinių metų MKA analizėje ir buvo įgyvendintos rizikos mažinimo priemonės. Komisija pradėjo dalinį patvirtinimą ir vėliau išbraukė 16 398,70 EUR sumą iš sprendimo dėl patvirtinimo, apie kurį valstybėms narėms pranešta 2021 m. gruodžio 22 d. raštu, taip užtikrindama, kad bendras likutinis klaidų lygis neviršytų reikšmingumo ribos.

Kalbant apie neišsamias išlaidų, susijusių su neigiamais mokėjimais arba mokėjimais, skirtais ankstesnių metų finansinėse ataskaitose deklaruotiems avansams padengti, audito ataskaitas (Bulgarija), Komisija šį trūkumą jau buvo nustačiusi 2020 finansinių metų MKA analizėje. Bulgarijos audito institucija šią informaciją įtraukė į MKA, bet ją pateikė neteisingai. Komisijai ir audito institucijai pateikus paaiškinimus 2020 finansinių metų sąskaitų patvirtinimo metu, Komisija galėjo padaryti teisingas išvadas. 2021 m. birželio 3 d. atsakomajame rašte audito institucijos buvo paprašyta užtikrinti, kad rengiant kitas MKA būtų pagerintas duomenų pateikimas juos įrašant į teisingas lenteles.

7.14. Apskritai Komisija mano, kad trūkumai turi ribotą poveikį patikrinimui, nes jie nebuvo reikšmingi arba (kaip Bulgarijos VSF trūkumų atveju) Komisija ėmėsi neatidėliotinių priemonių, kad pašalintų riziką ES biudžetui, kylančią dėl tokio pobūdžio trūkumų, kuriuos nustatė Audito Rūmai, ir į juos atsižvelgė patvirtindama 2021 finansinių metų sąskaitas.

7.3 langelis. Audito institucijų darbo trūkumai

Kalbant apie projektų atrankos proceso patikrą (Švedijoje), Komisija mano, kad rizika yra nedidelė, atsižvelgiant į Švedijos audito institucijos patvirtinimą, kad 2019 finansiniais metais buvo atliktas sistemos auditas dėl 2 pagrindinio reikalavimo (atrankos procesas) ir nenustatyta jokių reikšmingų

trūkumų. Be to, siekiant pašalinti nustatytus trūkumus, buvo nedelsiant atnaujintas standartinis kontrolinis sąrašas.

Kalbant apie viešųjų pirkimų procedūros patikrinimą (Bulgarija), Komisija atsižvelgia į Audito Rūmų nustatytus faktus. Dėl 2021 finansinių metų sąskaitų patvirtinimo Komisija ėmėsi atsargumo priemonių ir atlikdama dalinį patvirtinimą sulaukė 10 % metinių finansinių ataskaitų sumos, kaip nurodyta 2021 m. metinėje veiklos ataskaitoje. Komisija pradės atitikties patvirtinimo procedūrą, kad nustatytų su ankstesnėmis ataskaitomis susijusią finansinę riziką ir taikytinos grynosios finansinės pataisos sumą.

Kalbant apie išlaidų tinkamumo finansuoti testus Švedijoje ir Bulgarijoje, Komisija mano, kad netinkamų finansuoti išlaidų rizika yra nedidelė, nes audito institucija atliko atitinkamas patikras, net jei jų dokumentuose buvo nedidelių trūkumų. Audito institucija, tikrindama kintamąjį elementą, nusprendė remtis viena iš oficialių duomenų bazių, ir, regis, nors gali būti tam tikrų šio metodo trūkumų, yra tik nedidelių skirtumų, palyginti su kitomis duomenų bazėmis.

Kaip nurodyta pirmiau, Bulgarijos atveju Komisija pradės atitikties patvirtinimo procedūrą, kad nustatytų ankstesnių sąskaitų finansinę riziką ir taikytinos grynosios finansinės pataisos sumą.

Kalbant apie audito seką ir audito darbo bei rezultatų dokumentavimą Švedijoje ir Bulgarijoje:

Švedijos atveju Komisija mano, kad šie trūkumai atskleidžia nedidelius konkrečių patikrų ir (arba) auditų dokumentavimo trūkumus. Be to, šie atvejai nesuteikia pagrindo abejoti nei audito institucijų atliktu audito darbu, nei jų išvadų patikimumu.

Bulgarijos atveju Komisija mano, kad šie trūkumai atskleidžia konkrečių patikrų ir (arba) auditų dokumentavimo trūkumus.

Siekdamas ateityje ištaisyti tokio pobūdžio trūkumus, kokie buvo nustatyti abiejose šalyse, ir reaguodamas į ankstesnius nustatytus faktus bei Audito Rūmų rekomendacijas, Migracijos ir vidaus reikalų GD su Vidaus reikalų fondų audito institucijomis pasidalijo brošiūra „Diskusijoms skirtas dokumentas dėl audito dokumentų. Geroji auditorių ir auditoriams skirta patirtis“ (angl. „Reflection Paper on Audit Documentation – Good practices from and for auditors“). Šią brošiūrą parengė Komisijos pasidalijamojo valdymo audito tarnybų ir valstybių narių nacionalinių audito institucijų darbo grupė, siekdama nustatyti ir parengti geriausios patirties pavyzdžių, kurie padėtų pagerinti jų audito darbų dokumentaciją.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS IR KITOS VALDYMO PRIEMONĖS

7.16. Komisija primena, kad generalinio direktoriaus patikinimo pareiškimas grindžiamas tam tikrų duomenų iš įvairių šaltinių (įsivertinimo, *ex post* kontrolės, VAT ir Audito Rūmų ataskaitų), kuriais užtikrinamas jos patikimumas, nagrinėjimu.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos

1 rekomendacija. Audito seka ir viešieji pirkimai

Komisija pritaria rekomendacijai, mano, kad ji jau įgyvendinama, ir toliau imsis veiksmų.

Kalbant apie Vidaus reikalų fondų lėšų gavėjus ir už jų įgyvendinimą atsakingas valstybių narių institucijas, Komisija nuolat teikia gaires ir paramą viešųjų pirkimų taisyklių ir audito sekos klausimais.

Tai patvirtina ir veiksmai, kurių Komisija ėmėsi įgyvendindama 2018 m. Audito Rūmų pateiktas rekomendacijas (t. y. rekomendacijas, susijusias su viešaisiais pirkimais tiek tiesioginio, tiek pasidalijamojo valdymo srityse).

2 rekomendacija. Projekto išlaidų, susijusių su HOME GD tiesiogiai valdomais veiksmis, tinkamumas finansuoti

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija pritaria rekomendacijai, kiek ji susijusi su pagalba ekstremaliosios situacijos atveju. Komisija nepitaria rekomendacijos daliai, susijusiai su Sąjungos veiksmis, kurie jau sustiprinti įgyvendinus 2018 m. rekomendacijas.

Jau parengta galutinių prašymų atlikti mokėjimus, susijusius su Sąjungos veiksmis ir pagalba ekstremaliosios situacijos atveju, analizės metodika ir specialūs kontroliniai sąrašai. Prieš atliekant galutinius mokėjimus, prireikus taikomos *ex ante* kontrolės priemonės.

Atsižvelgiant į Audito Rūmų nustatytus faktus, bus toliau plėtojama esama 2017 m. gruodžio mėn. pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju kontrolės strategija ir prireikus bei atsižvelgiant į atnaujintus duomenis, kurių reikalaujama pagal naująją DFP, bus sugriežtintos išlaidų tinkamumo finansuoti *ex ante* patikros.

Pavyzdiniuose dotacijos susitarimuose apibrėžiami finansinių ataskaitų sertifikato reikalavimai ir auditorių taikytina audito metodika.

Audito sertifikatas yra tik vienas iš Komisijos *ex ante* patikinimo elementų įgyvendinant Sąjungos veiksmus ir teikiant pagalbą ekstremaliosios situacijos atveju. Prieš atliekant galutinius mokėjimus, prireikus taikomos kitos *ex ante* kontrolės priemonės.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

8 SKYRIUS. KAIMYNINĖS ŠALYS IR PASAULIS

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

Komisija palankiai vertina Audito Rūmų nustatytus faktus, susijusius su šiuo skyriumi, ir yra įsipareigojusi prireikus įgyvendinti atitinkamus taisomuosius veiksmus. Atsakydama į kai kurias pastabas, susijusias su Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD likutinio klaidų lygio tyrimu, Komisija kartu su kitais vidaus kontrolės sistemos elementais pateikia paaiškinimus dėl tyrimo ypatybių ir jo indėlio rengiant metinį patikinimo pareiškimą.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

1 langelis. Iš dalies dar nepatirtos išlaidos

Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD

Kadangi galutinė iš ES biudžeto mokėtina suma bus nustatyta tik gavus paramos gavėjo parengtą galutinę ataskaitą, Komisija mano, kad klaida yra laikina. Po galutinio patvirtinimo jos nebeliks.

Tarptautinės partnerystės GD

Atsižvelgdama į tuo metu šalyje susiklosčiusią padėtį, ES delegacija, jei tik būtų norėjusi, būtų galėjusi tiesiogiai sudaryti sutartį, nes šalis pasinaudojo krizės paskelbimu, todėl galėjo taikyti lanksčias procedūras. Vis dėlto ES delegacija siekė kuo greičiau paskelbti konkursą, taikydama derybų procedūrą.

Septynios iš šių bendrovių buvo įtrauktos į preliminariosios sutarties sąrašą tose srityse, kurios nurodytos sutartyje. Aštuntoji bendrovė taip pat turėjo panašią patirtį, susijusią su ankstesnėmis šios srities sutartimis, ir buvo atrinkta po to, kai pareiškė susidomėjimą. Tuo remdamasi Komisija laikėsi nuomonės, kad visi aštuoni subjektai turėjo pajėgumų dalyvauti konkurencinių derybų procedūroje. Komisija pripažįsta, kad tai galėjo būti geriau patvirtinta dokumentais.

8.9. Komisija atidžiai stebėjo Audito Rūmų nustatytus atvejus ir yra įsipareigojusi prireikus imtis atitinkamų taisomųjų veiksmų.

Tačiau, kalbant apie projektų atrankos ir viešųjų pirkimų taisyklių taikymo neatitikties atvejus, Komisija mano, kad paramos gavėjai atitinkamas taisykles taikė tinkamai, laikydamiesi savo pačių taisyklių ir procedūrų, kaip numatyta susitarimo nuostatose.

2 langelis. Paramos biudžetui dalinių išmokų sąlygos

Komisija mano, kad jos parengtos paramos biudžetui gairės dėl banko sąskaitų reikalavimų ir valiutos kurso yra labai aiškios.

Finansavimo susitarimų rengimo kontrolė bus sustiprinta peržiūrint susijusį kontrolinį sąrašą, kad būtų užtikrinta visiška atitiktis esamoms paramos biudžetui gairėms ir derėjimas su jomis.

8.12. Pagal sąlyginį metodą ES išlaidų tinkamumo finansuoti reikalavimai tenkinami, jei į veiksmą įtraukta pagal ES taisyklės tinkamų finansuoti išlaidų suma, lygiavertė ES įnašui, o kitų paramos teikėjų įneštos sumos pakanka išlaidoms, kurios yra netinkamos finansuoti pagal ES taisyklės, padengti (Finansinio reglamento 155 straipsnio 5 dalis). Taip ES gali prisidėti prie kelių paramos teikėjų veiksmų neskiriant lėšų (t. y. bendrai finansuojamų veiksmų). Komisija nėra teisiškai įpareigota atskirai pranešti apie įgyvendinantiesiems partneriams patikėtą lėšų dalį, kuriai taikomas sąlyginis metodas.

8.14. Komisija yra informuota apie Audito Rūmų nustatytus atvejus, kai dokumentai buvo prieinami tik skaitymo formatu, ir toliau atkreipia atitinkamų Jungtinių Tautų tarptautinių organizacijų dėmesį į būtinybę auditoriams pateikti reikiamą informaciją.

Komisija glaudžiai bendradarbiauja su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis ir Audito Rūmais siekdama rasti priimtinių sprendimų dėl prieigos prie dokumentų.

Komisija pastebėjo, kad ribota prieiga prie dokumentų buvo susijusi su trimis JT organizacijų įgyvendinamais projektais. Kai Komisija buvo informuota apie šiuos atvejus, Komisijos darbuotojai būstinėje ir vietoje reagavo greitai ir sustiprino dialogą su atitinkamomis JT organizacijomis ir jų būstinėmis, kad palengvintų vykdomą darbą ir paspartintų atsakymų ir dokumentų teikimą.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS IR KITOS VALDYMO PRIEMONĖS

Likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimas

8.20. Likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimas yra svarbus elementas, kuriuo grindžiamas generalinio direktoriaus pareiškimas, tačiau tai nėra vienintelis patikinimo šaltinis. Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD taiko išsamią vidaus kontrolės sistemą ir kontrolės strategiją, apimančią visą įgyvendinimo ciklą. Visi kontrolės sistemos elementai yra jos patikinimo pagrindas.

8.21. Komisija pažymi, kad papildoma dotacijų norma pagrįsta papildoma 64 operacijų imtimi. Papildomos dotacijų imties klaidų lygis suteikia patvirtinamosios ir išsamesnės informacijos apie dotacijų valdymą, taip papildant su dotacijomis susijusią informaciją apie į pagrindinę imtį įtrauktas dotacijas. Visi trys klaidų lygio rodikliai (pagrindinis, netiesioginio paramą gaunančių šalių valdymo ir dotacijų) yra tikrinami, o Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD, vertindamas savo vidaus kontrolę, generalinio direktoriaus pasirašytą patikinimo pareiškimą ir metinę veiklos ataskaitą, atsižvelgia į visų *ex post* patikrinimų rezultatus.

8.22. Komisija neapibūdina LKL tyrimo kaip patikinimo užduoties arba audito. Jis turi konkrečių tikslą ir yra grindžiamas atskira metodika.

Tai atskleidžiama LKL tyrime ir Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD metinėje veiklos ataskaitoje, kurioje teisingai ir sąžiningai pateikiama išsami vadovybės informacija. Komisija mano, kad tyrimui netaikomi apribojimai, dėl kurių gali būti nepakankamai įvertintos klaidos.

8.23. Į LKL *ex post* kontrolę įtraukiama ne visa populiacija, o sudaryta užbaigtų sutarčių imtis (reprezentatyvi populiacija). Tyrimui būdinga tai, kad kai kurioms senoms sutartims LKL peržiūra nebus taikoma. Pagrindinė priežastis, dėl kurios Komisija pagal savo metodiką į LKL tyrimą neįtraukia senų sutarčių, yra ta, kad, jos nuomone, informacija, gauta atlikus šių sutarčių *ex post* kontrolę, būtų menkavertė siekiant patobulinti vidaus kontrolės sistemą. Taip yra todėl, kad sutartys, pagal kurias per pastaruosius aštuonerius metus nebuvo vykdoma jokia veikla ir (arba) kurių kontrolė per pastaruosius penkerius metus nebuvo atliekama, buvo įgyvendinamos pagal taisykles ir reglamentus, kurie nebetaikomi. Be to, pasibaigus įgyvendinimo laikotarpiui, paramos gavėjai privalo 5–8 metus saugoti patvirtinamuosius dokumentus. Toks laiko apribojimas apsunkintų galimybę vykdyti kontrolę ir lemtų tai, kad apskaičiuojant klaidų lygius nebūtų atsižvelgta į daugelį operacijų.

8.24. Komisija pažymi, kad LKL tyrime šios dotacijos buvo įtrauktos į papildomą dotacijų populiaciją, todėl joms buvo taikoma *ex post* kontrolė. Tačiau jos nebuvo įtrauktos į pagrindinę imtį, laikantis Tarptautinės partnerystės GD ir Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD sudaryto susitarimo dėl paslaugų lygio. 2021 m. liepos mėn. įsigaliojus naujam dviejų generalinių direktoratų susitarimui dėl paslaugų lygio, jos, pradedant 2022 m. LKL tyrimu, bus įtrauktos į populiaciją, iš kurios sudaroma pagrindinė imtis.

8.25. Komisija pažymi, kad 2021 m. teminės dotacijos sudarė apie 3 proc. užbaigtų sutarčių portfelio. Teminėms dotacijoms buvo taikoma LKL *ex post* kontrolė, nes jos buvo įtrauktos į papildomą dotacijų imtį. Vadinamosios senos sutartys (likusieji 17 proc.) neįtrauktos į LKL populiaciją, kaip numatyta taikomoje LKL metodikoje, kurioje pateikiami atitinkami kriterijai ir pagrindimas.

Dėl šių priežasčių Komisija mano, kad senų sutarčių neįtraukimas į populiaciją yra ne apribojimas, o tyrimo ypatybė, nes iš populiacijos pašalinami tyrimui nereikšmingi duomenys.

Metinės veiklos ataskaitos formatas nėra labai tinkamas visoms techninėms LKL tyrimo ypatybėms atskleisti. Jos išsamiau aprašytos LKL metodikoje ir vadove. Tačiau, siekdamas visapusiškai atsižvelgti į Audito Rūmų rekomendaciją, Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD nuo kitos metinės veiklos ataskaitos pradės atskleisti informaciją apie senas sutartis.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Tolesni veiksmai, kurių imtasi atsižvelgiant į 2018–2020 m. metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas

8.28. Kalbant apie 2018 ir 2020 m. 1 rekomendaciją, Komisija pradėjo aktyviau komunikuoti su tarptautinėmis organizacijomis dėl Audito Rūmų prieigos prie dokumentų.

2021 m. spalio mėn. vykusiam JT FAFA darbo grupės posėdyje Komisija pabrėžė, kad JT turi pateikti Audito Rūmams bet kokius dokumentus ar informaciją, reikalingus audito darbui atlikti, ir atkreipė dėmesį į prieigos prie dokumentų tik skaitymo formatu problemą.

2021 m. spalio mėn. Komisija surengė techninį susitikimą su kai kurių JT subjektų atstovais dėl prieigos prie dokumentų. JT įsipareigojo parengti standartinę priemonę ir metodą, kad būtų palengvintas Audito Rūmų darbas.

Tačiau kai kurios tarptautinės organizacijos ir toliau teikė tik ribotą prieigą prie dokumentų, pavyzdžiui, tik skaitymo formatu.

Komisija glaudžiai bendradarbiauja su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis ir Audito Rūmais, siekdama rasti priimtinius sprendimus dėl šio klausimo.

Rekomendacijos

1 rekomendacija. Atskaityti išlaidas, kurios nebuvo patirtos prieš mokėjimą ar patvirtinimą

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Siekiant padidinti leidimus suteikiančių pareigūnų informuotumą šiuo klausimu ir priminti jiems, kad atlikdami patvirtinimą jie turėtų turėti pakankamą patikinimą, kad paramos gavėjas patiria nurodytas išlaidas ir kad tarptautinė organizacija jas pripažįsta, bus paskelbtas priminimas apie galiojančias patvirtinimo instrukcijas.

2 rekomendacija. Stiprinti kontrolę rengiant finansavimo susitarimų dėl paramos biudžetui operacijų projektus

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija mano, kad finansavimo susitarimų šablonai yra tinkami ir kad juose kartu su paramos biudžetui gairėmis pateikiamos aiškos gairės dėl lėšų pervedimo į paramą gaunančios šalies išdo sąskaitą ir taikomo valiutos keitimo kurso. Komisija mano, kad nuostatos taikomos tinkamai, tačiau, siekdama užtikrinti, kad jos visada būtų aiškiai išdėstytos finansavimo susitarime atsižvelgiant į kiekvienos šalies aplinkybes, Komisija sustiprins kontrolę peržiūradama susijusį finansavimo susitarimų kontrolinį sąrašą. Vis dėlto Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad retais atvejais šalys neturi centrinio banko ir tokiais atvejais rekomendacija bus taikoma *mutatis mutandis*, atsižvelgiant į šalies aplinkybes.

3 rekomendacija. Pateikti į LKL populiaciją neįtrauktas sutartis

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.



Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Evropski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Europai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet

EUROPOS PARLAMENTO ATSAKYMAI DĖL EUROPOS AUDITO RŪMŲ 2021 M. METINĖS ATASKAITOS 9 SKIRSNIO. EUROPOS VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS

PARLAMENTO BIURAS PRIĖMĖ 2022 M. LIEPOS 4 D.

ATSAKYMAI Į AUDITO RŪMŲ PASTABAS DĖL PARLAMENTO

9.8.

Pagal Biudžeto 400 punkto asignavimų panaudojimo taisyklių (toliau – taisyklės) 1 straipsnį Frakcijos valdo joms skirtas lėšas vadovaudamosi netiesioginio lėšų valdymo principais ir pagal analogiją taikydamos Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punktą. Šiomis taisyklėmis pakeičiami susitarimai dėl įnašo (kaip nurodyta Finansinio reglamento 155 straipsnio 6 dalyje), kurie negali būti pasirašyti su frakcijomis ir turėti teisiškai privalomą poveikį.

Europos Parlamento administracija laikosi pozicijos, kad Finansinio reglamento 175 straipsnio 1 dalis ir 163 straipsnio 1 dalis, kuriose apibrėžiamas derybų būdu vykdomų viešųjų pirkimų procedūrų taikymas didelės vertės sutartims, netaikomos frakcijoms, nes šios nuostatos taikomos tik tiesioginiam valdymui.

Reaguodama į ankstesnius pranešimus apie trūkumus, susijusius su frakcijų vykdytais viešaisiais pirkimais 2015 ir 2016 m., Parlamento administracija pateikė viešųjų pirkimų gaires ir surengė mokymus frakcijoms.

Europos Parlamentas susipažino su Audito Rūmų pastabomis. Pagal taisyklių 1.4 straipsnį „frakcijos atsiskaito institucijai už asignavimų panaudojimą neviršydamos Biuro joms šių taisyklių taikymui suteiktą įgaliojimą.“ Parlamento administracija toliau remia frakcijas siekdama tikslo, kad asignavimai būtų naudojami laikantis šių taisyklių ir kad jos imtųsi reikiamų veiksmų, siekdamas, kad nesusidarytų šių taisyklių reikalavimų neatitinkančių išlaidų.

9.9.

2020 m. spalio 5 d. Parlamento biurui priėmus sprendimą, viešųjų pirkimų procedūrą dėl pastato Wiertz gatvėje Briuselyje įsigijimo Parlamentas atliko vadovaudamasis Finansiniu reglamentu ir visomis galiojančiomis vidaus taisyklėmis bei procedūromis ir labai griežtai laikydamasis visų potencialių konkurso dalyvių nediskriminavimo principo. Kaip nurodyta atitinkamame biuro rašte, procedūros tikslas buvo „pirkti pastatus centriniuose tarpusavyje sujungtuose pagrindiniuose pastatuose arba labai arti jų“.

Informaciniame pranešime apie procedūrą, kuris buvo paskelbtas 2020 m. spalio 28 d. Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje (2020/S210-511911), buvo aiškiai nurodytas tikslas ieškoti biuro patalpų Parlamento nariams, Parlamento narių padėjėjams ir Europos Parlamento darbuotojams. Siekiant užtikrinti vienodą požiūrį į Parlamento narius, kalbant apie jų biurų artumą iki plenarinių posėdžių salės, atstumo kriterijui teko pagrindinis vaidmuo kokybės kriterijuose. Atstumo kriterijui nustatytas 20 balų iš 50 kokybės balų koeficientas. Be to, sujungimo su centriniais pastatais galimybei skirtas papildomas 4 balų iš 50 kokybės balų koeficientas, kad būtų kuo labiau suderinta su Parlamento biuro nustatyto tikslu. Panašius artumo koeficientus naudojo ir kitos Sąjungos institucijos įsigydamos pastatus. Remiantis Europos teismų praktika, perkančioji organizacija turi plačią diskreciją dėl atitinkamų konkrečios viešojo pirkimo sutarties skyrimo kriterijų, įskaitant tuos, kuriais remiantis siekiama pasirinkti ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, parinkimo, turinio ir taikymo¹. Parlamentas mano, kad pastatas Wiertz gatvėje buvo ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas, atsižvelgiant į kainą ir nustatytus perkančiosios organizacijos poreikius bei tikslus, kaip apibrėžta Biuro priimtoje Parlamento pastatų strategijoje.

Be to, reikėjo atsižvelgti į situaciją, kuri būtų susidariusi, jei Parlamentas nebūtų įsigijęs pastato. Į 2009 m. Parlamento pasirašytą uzufrukto sutartį dėl pastato Wiertz gatvėje nebuvo įtraukta pasitraukimo sąlyga. Jei Parlamentas nebūtų įsigijęs pastato, jis vis tiek būtų privalėjęs mokėti metines uzufrukto įmokas už likusį sutarties laikotarpį iki 2027 m. gegužės 31 d. Be to, Parlamentas būtų praradęs jau įgyvendintas investicijas į šio pastato modernizavimą, saugumą ir sujungimą.

ATSAKYMAS Į AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJĄ DĖL PARLAMENTO

9.1 rekomendacija.

Europos Parlamentas pritaria Audito Rūmų rekomendacijai.

Parlamentas ir toliau remis frakcijas siekdamas tikslo gerinti jų vidaus finansinį valdymą. Visų pirma jis toliau aiškins frakcijų vykdomų viešųjų pirkimų gaires ir siūlys geriau suderinti Biudžeto 400 punkto asignavimų panaudojimo taisyklės su Finansiniu reglamentu.

¹ Bendrojo Teismo sprendimo byloje T-556/11 215 dalis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ 2021 M. METINĖS ATASKAITOS PASTABAS

„9 SKYRIUS. EUROPOS VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS“

Komisija palankiai vertina bendrą Audito Rūmų išvadą, kad klaidų lygis išlaidų kategorijos „Europos viešasis administravimas“ išlaidose nebuvo reikšmingas.

Dėl pastabų, susijusių su pensijų išmokomis (9.10 punktas), Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad sprendimas sustabdyti prievolę teikti pareiškimus, kad asmuo yra gyvas, įsigaliojo nuo 2020 m. birželio mėn. iki 2021 m. lapkričio mėn. Visiems darbuotojams buvo arba bus pranešta, kad jie, kaip ir anksčiau, atsiųstų likusias deklaracijas.

Kalbant apie pastabas dėl tolesnių veiksmų, susijusių su 2018 m. rekomendacija dėl išmokų šeimai (9.19 dalis), peržiūros, kaip patvirtino Audito Rūmai, iš kitur gaunamų išmokų stebėseną yra sudėtinga. Kadangi iš kitų šaltinių gautų asignavimų sureguliojimas gali būti atliekamas tik remiantis darbuotojų deklaracijomis, atitinkamos bylos gali būti atnaujinamos tik *a posteriori*, o ne tikruoju laiku. Komisija įgyvendino griežtesnes nuoseklumo patikras ir beveik nedelsiant sugebėjo susigrąžinti permokėtas sumas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

10 SKYRIUS. EKONOMIKOS GAIVINIMO IR ATSPARUMO DIDINIMO PRIEMONĖ

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

2021 m. Komisija įvertino ir patvirtino 22 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, vėliau juos patvirtino Taryba. Pasirašius finansavimo ir paskolų sutartis, Komisija 21 valstybei narei, paprašiusiai išankstinio finansavimo (iš jų 20 – 2021 m.), išmokėjo išankstinio finansavimo sumą, sudarančią iki 13 % finansinio įnašo. Metų pabaigoje Komisija įvertino pirmąjį Ispanijos pateiktą mokėjimo prašymą ir 2021 m. gruodžio mėn. atliko atitinkamą mokėjimą.

2021 m. Komisija parengė ir pradėjo įgyvendinti EGADP audito ir kontrolės strategijas; vykdoma sisteminga visų į kiekvieną mokėjimo prašymą įtrauktų tarpinių ir siektinų reikšmių *ex ante* kontrolė ir įgyvendinama EGADP audito strategija.

Audito strategija apima rizika grindžiamą audito darbą, susijusį su mokėjimo prašymais, taip pat sistemų auditus, susijusius su i) sistemomis, kuriomis įgyvendinamos tarpinės ir siektinos reikšmės, ir ii) sistemomis, kuriomis grindžiama Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga. Atlikdama mokėjimo prašymų auditą, Komisija ketina patikrinti visas tarpines ir siektinas reikšmes, kurios, kaip manoma, kelia labai didelę riziką. Kalbant apie sistemų auditus, iki 2023 m. pabaigos planuojama atlikti bent vieną kiekvienos valstybės narės auditą.

Jei tinkamai pasiekiami tik dalis mokėjimo prašyme nurodytų tarpinių ir siektinų reikšmių, EGADP reglamento teisinėje sistemoje Komisijai suteikiama galimybė lanksčiai spręsti dėl mokėjimo dalies sumos, kurios mokėjimą reikia sustabdyti. Komisija rengia metodiką, kuria siekiama užtikrinti vienodą požiūrį. Tačiau 2021 m. Komisijai to nereikėjo, nes ji nustatė, kad visos į pirmąjį Ispanijos pateiktą mokėjimo prašymą įtrauktos tarpinės reikšmės buvo tinkamai pasiektos.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

Su tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis susijusių kriterijų vertinimas

10.22. Komisija, vertindama, ar tarpinės reikšmės tinkamai pasiektos, rėmėsi jų aprašymu ir susijusių priemonių aprašyme pateiktais elementais (abu jie išdėstyti susijusiame Tarybos įgyvendinimo sprendime (TĮS)), bei veiklos priemonėse numatytu tikrinimo mechanizmu.

10.23. Pradinėje vidaus gairių redakcijoje, kuri buvo taikoma tuo metu, kai buvo pateiktas Ispanijos mokėjimo prašymas, be prašymo, kad, kaip paprastai, būtų visiškai laikomasi visų TĮS tarpinės reikšmės / siektinos reikšmės aprašyme pateiktų elementų ir TĮS priemonės aprašyme pateiktų elementų, taip pat buvo numatytos išimtys, taikytinos tuo atveju, kai gali būti taip, kad tų elementų nėra laikomasi. Tai atitinka koncepciją, dėl kurios teisėkūros institucijos susitarė EGADP reglamente, pagal kurią Komisija įvertina, ar reikšmė yra tinkamai pasiekta, todėl Komisijai paliekama tam tikra veiksmų laisvė analizuojant įvairius elementus.

10.24–10.25 dalys ir 1 langelis (395-oji tarpinė reikšmė „Pelno mokesčio pakeitimai 2021 m.“)

Kalbant apie 395-ąją tarpinę reikšmę, pagal EGADP reglamento 24 straipsnio 3 dalį Komisija įvertina, „ar patenkinamai pasiektos ...Tarybos įgyvendinimo sprendime išdėstytos tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės“. Elementas, kuris Audito Rūmų buvo nustatytas kaip neįvertintas (ir laikomas nepasiektu), nėra tarpinė reikšmė, bet yra įtrauktas į priemonės aprašymą. Pagal EGADP reglamento 20 straipsnio 5 dalies c punktą priemonės aprašymas yra atskira Tarybos įgyvendinimo sprendimo dalis, palyginti su tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis, kurioms taikomi 20 straipsnio 5 dalies e ir f punktai. Todėl Komisija mano, kad ne visi to aprašymo elementai visada yra svarbūs Komisijai vertinant, ar tinkamai pasiektos tarpinės ir siektinos reikšmės.

Komisija pripažino, kad jos vidaus gairės dėl tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo nebuvo pakankamai aiškios, ir ėmėsi veiksmų šiam klausimui spręsti. Komisija mano, kad priemonės aprašymo elementas, kurį nurodo Audito Rūmai, nėra tiesiogiai ar netiesiogiai susijęs nei su tarpine reikšme, nei su tos tarpinės reikšmės pasiekimu. Todėl Komisija nemato pagrindo manyti, kad šį elementą reikia įvertinti, ir nesutinka, kad tai būtų pagrindas nustatyti, jog tarpinė reikšmė nėra tinkamai pasiekta.

Visų pirma, Audito Rūmų nurodytą elementą Ispanija ir Komisija visada laikė vidutinės trukmės tikslu. Tai patvirtinama pačiu Ispanijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu (kuriame šis elementas aiškiai nurodytas kaip vidutinės trukmės tikslas) ir Tarybos įgyvendinimo sprendime numatytos reformos pavadinimu, kuriame nurodomas trumpalaikis terminas ir tai, kad mokesčių sistemos reforma, kuria siekiama užtikrinti minimalų įmonių apmokestinimą, buvo nagrinėjama kitose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano dalyse ir Tarybos įgyvendinimo sprendime (reforma C28.R3 ir 388-oji tarpinė reikšmė), nustatant skirtingus terminus.

Tai patvirtinama ir tuo, kad orientacinis šios reformos užbaigimo tvarkaraštis (2021 m. kovo 31 d.), kaip nurodyta Tarybos įgyvendinimo sprendime, yra ankstesnis už tą dieną, kai EBPO susitarė dėl priemonių, kurios turi būti įgyvendintos siekiant šio minimalaus 15 % mokesčio tarifo (2021 m. spalio 8 d.). Remdamasi EBPO susitarimu, 2021 m. gruodžio 22 d. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos dėl pasaulinio minimalaus tarptautinių grupių apmokestinimo lygio užtikrinimo Sąjungoje, dėl kurio Taryboje nesusitarta.

Komisija taip pat mano, kad tarpinės reikšmės aprašyme aiškiai nurodoma, jog tikslas, kuris turi būti pasiektas įsigaliojus 2021 m. biudžeto įstatymu nustatytiems pakeitimams ir su pelno mokesčiu susijusiems plėtros reglamentams, – padidinti pelno mokesčio pajamas. Tai yra trumpalaikis šios reformos tikslas, nurodytas Ispanijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane ir pasiektas vykdant reformą, kaip nurodyta Komisijos išankstiniame vertinime. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad šio minimalaus 15 % mokesčio tarifo pasiekimas nebuvo svarbus vertinant šią tarpinę reikšmę. Todėl tai nebuvo paminėta Komisijos atliktame preliminariniame tarpinės reikšmės vertinime.

10.26. Komisija nurodo savo argumentus dėl 10.24 dalies ir patvirtina, kad minimalus mokesčio tarifas gali būti aiškinamas tik kaip vidutinės trukmės tikslas. Ji mano, kad, atsižvelgiant į įstatymą, kuris buvo priimtas prieš priimant TJS, yra akivaizdu, jog nei Komisija, nei Ispanija, nei Taryba nebūtų pritarusios tarpinei reikšmei, kuri iš esmės yra nepasiekiamą. Taigi yra tik tikimasi, kad šis klausimas nebus nurodytas nei valstybės narės dokumentuose, nei Komisijos vertinime.

10.28. Už tinkamą tam tikrų tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimą valstybei narei mokamą sumą nustato Taryba atitinkamu Tarybos įgyvendinimo sprendimu. Mokėjimai atliekami už tinkamai pasiektas atitinkamas sutartas tarpines ir siektinas reikšmes. Pagal EGADP, kuri yra griežtai veiklos rezultatais grindžiama priemonė, mokėjimai siejami su veiklos rezultatais, o ne su konkrečiais

patirtomis išlaidomis. Finansinis įnašas pagal EGADP nustatomas remiantis kiekvienai valstybei narei apskaičiuotu didžiausiu finansiniu įnašu ir atsižvelgiant į įvertintas bendras ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano išlaidas. Pagal šią *sui generis* koncepciją negalima nustatyti kompensacijos „už atskiros tarpinės reikšmės ar siektinos reikšmės pasiekimą“.

EGADP reglamento teisinėje sistemoje reikalaujama, kad Komisija priimtų sprendimą dėl mokėjimo dalies sumos, kurios mokėjimas yra sustabdomas, jei tinkamai pasiekama tik mokėjimo prašymo tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių dalis, ir Komisijai suteikiama lankstumo sprendžiant dėl sumos. Komisija pradėjo rengti metodiką, pagal kurią būtų užtikrintas vienodas požiūris, susijęs su tuo, kaip Komisija taiko šį lankstumą. Tačiau dėl EGADP teisinės sistemos tokia metodika negali būti parengta taip, kad būtų galima nustatyti kompensaciją „už atskiros tarpinės reikšmės ar siektinos reikšmės pasiekimą“. Komisija vis dar rengia šią metodiką, kurioje pažymima, kad 2021 m. to nereikėjo, nes Komisija nustatė, kad visos į pirmąjį Ispanijos pateiktą mokėjimo prašymą įtrauktos tarpinės reikšmės yra tinkamai pasiektos.

Tarpinės reikšmės, susijusios su valstybės narės kontrolės sistema

10.29. Komisija aiškiai išdėstė savo įvertinimą kiekvieno ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano atveju, įskaitant įvertinimą pagal kontrolės sistemos kriterijų. Į visus patvirtintus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos tinkamos kontrolės sistemos, o jei Komisija būtų nusprendusi, kad siūloma kontrolės sistema nėra tinkama, ji plano nebūtų teigiamai įvertinusi.

Komisija pabrėžia, kad tais atvejais, kai pagal TJS paliekama aiškinimo laisvė, tai nekelia pavojaus Komisijos atliekamam tinkamo reikšmės pasiekimo vertinimui, bet suteikia galimybę priimti kokybinį sprendimą.

10.31–10.32. Dėl 173-iosios tarpinės reikšmės Komisija savo darbu patvirtino, kad Ispanijos kontrolės sistema gali atitikti EGADP reglamento 22 straipsnio reikalavimus, nes ji susijusi su tarpinės reikšmės apimamais elementais. Visų pirma Komisija įvertino duomenų rinkimo sistemų išsamumą ir patikrino, ar visos sutartys buvo tinkamai užregistruotos.

Komisija mano, kad tai, jog buvo nustatytos sritys, kurias būtų galima patobulinti arba padaryti veiksmingesnes, nėra pakankama priežastis suabejoti jos įvertinimu, todėl ji negalėjo pateisinti to, kad mokėjimo prašymas buvo atmestas ir mokėjimas nebuvo atliktas. Komisija, vertindama kontrolės ir audito tarpines reikšmes ar siektinas reikšmes, turi nustatyti tobulintinas sritis ir ta informacija pasidalyti su valstybėmis narėmis, o tai ji ir toliau darys.

Komisija toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad pagerintų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose naudojamas kontrolės sistemas, kartu savo įvertinime užtikrindama, kad būtų išlaikyti būtiniausi teisiniai standartai.

Vertinimo proceso dokumentavimas

10.35. Dėl 10.35 dalyje minėtų dviejų tarpinių reikšmių Komisija mano, kad duomenys, kuriais dalijamasi su auditoriais, visiškai įrodo, kad ji turėjo reikiamus dokumentus savo išvadoms pagrįsti, tačiau pripažįsta, kad vienu atveju būtų galima pagerinti įrašų saugojimą.

Kalbant apie 215-ąją tarpinę reikšmę, Komisijos įvertinimas pagrįstas išsamia DATAESTUR interneto svetainės turinio analize. 2021 m. spalio ir lapkričio mėn. Komisija surinko interneto svetainės DATAESTUR ekrano kopijas, kuriomis patvirtinamos Komisijos vertinimo išvados. Vis dėlto Komisija pripažįsta, kad šios ekrano kopijos buvo registruojamos nesilaikant vidaus gairių.

Kalbant apie 303-iąją tarpinę reikšmę, Komisija mano, kad ji laikėsi audito sekos, susijusios su įvairiais informacijos mainais su Ispanija ir Komisijos tarnybų vidaus konsultacijomis, kurios patvirtina išvadą dėl tinkamo šios tarpinės reikšmės pasiekimo.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS IR KITOS VALDYMO PRIEMONĖS

10.41. Komisija mano, kad tokiomis aplinkybėmis, kai mokėjimai grindžiami kokybiniu tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimo vertinimu, kai šios tarpinės ir siektinos reikšmės neturi joms priskirtos atskiros vertės ir kai šios tarpinės ir siektinos reikšmės yra labai skirtingos, reikšmingo klaidų lygio nustatyti neįmanoma.

10.42. Komisija pažymi, kad EGADP nėra DFP dalis ir, kaip paaiškinta jos atsakyme į 10.41 dalies pastabas, EGADP atveju reikšmingo klaidų lygio nustatyti negalima, kitaip nei kitų finansavimo programų pagal DFP atveju, todėl MVVA pateikiamas atskiras pareiškimas. Komisija pažymi, kad Audito Rūmai savo metinėje ataskaitoje taiko panašų metodą, į kurį įtrauktas atskiras EGADP skirtas skyrius.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvados

10.44. Kaip paaiškinta atsakyme į 10.27 dalies pastabas, remdamasi turimais įrodymais ir išsamiais *ex ante* patikromis, Komisija nesutinka su Audito Rūmų išvada ir mano, kad tarpinė reikšmė buvo tinkamai pasiekta. Komisija pažymi, kad Audito Rūmai, remdamiesi profesiniu sprendimu, laiko, kad klaida yra nereikšminga. Be to, kaip minėta 10.41 dalyje, Komisija mano, kad reikšmingo klaidų lygio nustatyti neįmanoma.

10.45. Kaip paaiškinta atsakyme į 10.35 dalies pastabas, vienu atveju Komisija galėjo pateikti pakankamai dokumentų, tačiau negalėjo įrodyti, kad jie buvo registruoti. Kitu atveju Komisija nemano, kad dokumentai, kuriuos Audito Rūmai siekė gauti, yra susiję su tinkamu tarpinės reikšmės ar siektinos reikšmės pasiekimu.

1 rekomendacija. Pagrįskite tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimui nesvarbius elementus

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Nors Komisija pritaria rekomendacijai, nes ji susijusi su TĮS, kalbant apie veiklos priemones, Komisija pagrįs elementus, nustatytus toliau tikslinant tarpines ir siektinas reikšmes. Kiti elementai, pavyzdžiui, stebėsenos etapai, dėl savo pobūdžio negali būti laikomi svarbiais ir nebus pagrindžiami kiekvienu konkrečiu atveju. Be to, Komisija pažymi, kad galutinis sprendimas dėl to, kurie elementai yra nesvarbūs, priklauso nuo Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonės ir nuo valstybių narių patvirtinimo vykstant komitologijos procesui.

2 rekomendacija. Nustatyti mokėjimo (dalinio) sustabdymo metodiką

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

3 rekomendacija. Pagerinti tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių vertinimo dokumentavimą

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

**Metinė iš 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo
Europos plėtros fondų finansuojamos
veiklos 2021 finansinių metų ataskaita**

Turinys

	Puslapis
Įvadas	349
I skyrius	Finansinis 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF įgyvendinimas
	352
II skyrius	Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl EPF
	355
Europos Komisijos atsakymai	380

Turinys

	Dalis
Įvadas	01–06
Trumpas Europos plėtros fondų aprašymas	02–06
I skyrius. Finansinis 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF įgyvendinimas	07–10
II skyrius. Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl EPF	I.–38
Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita	I.–XXI.
Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija	11–38
Audito apimtis ir metodas	11–16
Finansinių ataskaitų patikimumas	17
Operacijų tvarkingumas	18–27
Metinė veiklos ataskaita ir kitos valdymo priemonės	28–38
Išvados ir rekomendacijos	39–43
Išvados	39–40
Rekomendacijos	41–43
Priedai	
I priedas. EPF mokėjimai 2021 m. pagal pagrindinį regioną	
II priedas. Veiksmų planų įgyvendinimo būklė	
III priedas. Atsižvelgimas į rekomendacijas	

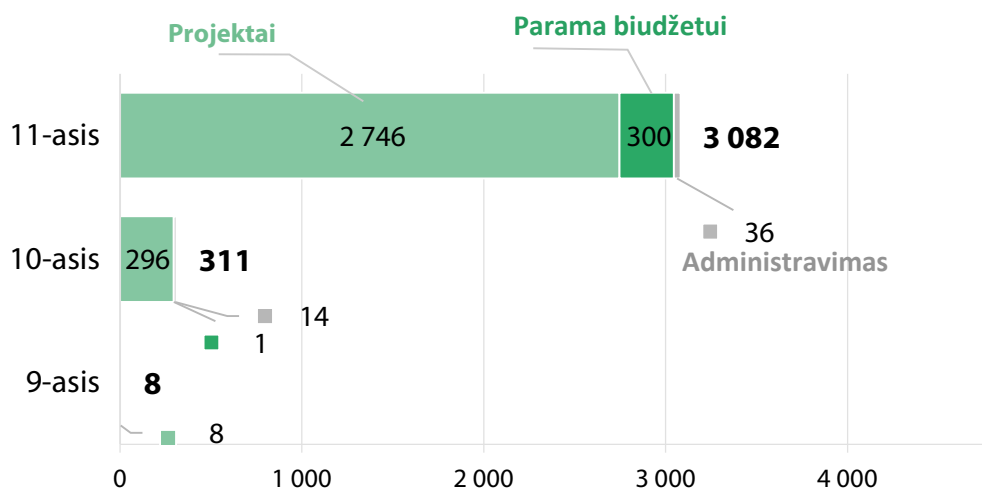
Ivadas

01 Šioje metinėje ataskaitoje pateikti mūsų nustatyti su 8-uoju, 9-uoju, 10-uoju ir 11-uoju Europos plėtros fondais (EPF) susiję faktai. **1 diagramoje** pateikta 2021 m. šioje srityje vykdytos veiklos ir išlaidų apžvalga.

1 diagrama. Europos plėtros fondai: 2021 m. finansinė apžvalga

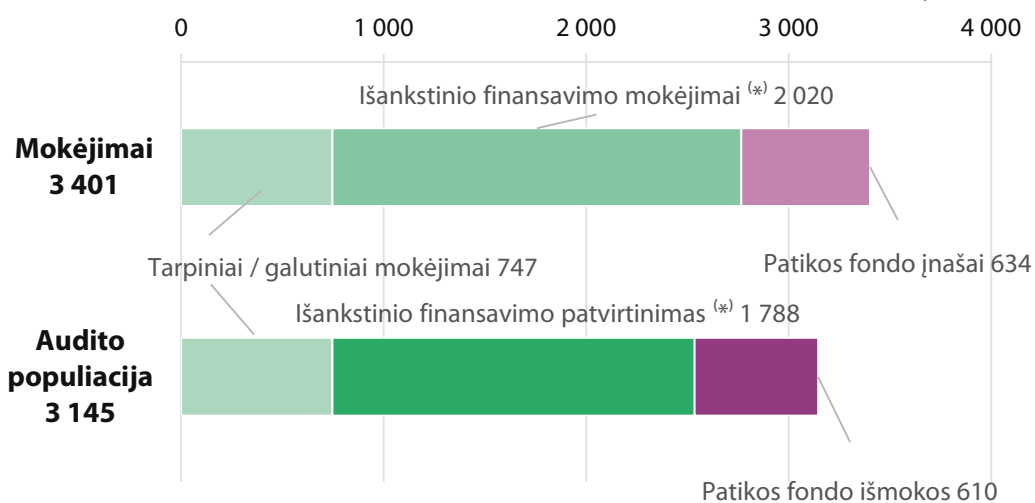
EPF mokėjimai pagal biudžeto eilutes ir tipą

(milijonais eurų)



EPF mokėjimai ir audito populiacija

(milijonais eurų)



(*) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. **1.1 priedo 12** dalį).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021 m. 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF metinėmis finansinėmis ataskaitomis.

Trumpas Europos plėtros fondų aprašymas

02 1959 m. pradėti taikyti Europos plėtros fondai (EPF) buvo pagrindinės priemonės, pagal kurias Europos Sąjunga (ES) iki 2020 m. pabaigos vystomojo bendradarbiavimo paramą teikė Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) šalims bei užjūrio šalims ir teritorijoms (UŠT), o 11-asis (ir galutinis) EPF apėmė 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą (DFP). ES ryšius su AKR šalimis ir UŠT reglamentuojantis pagrindas buvo 2000 m. birželio 23 d. 20 metų laikotarpiui Kotonu pasirašytas *partnerystės susitarimas* (toliau – Kotonu susitarimas). Šiuo metu jo nuostatų taikymas pratęstas iki 2022 m. birželio 30 d. Jo pagrindinis tikslas buvo sumažinti ir galiausiai panaikinti skurdą, vadovaujantis pagrindiniu vystomojo bendradarbiavimo tikslu, nustatytu Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 208 straipsnyje. 2021–2027 m. daugiametėje finansinėje programoje (toliau – DFP) vystomojo bendradarbiavimo parama AKR šalims yra įtraukta į Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“ (toliau – KVTBP „Globali Europa“), o UŠT teikiama vystomojo bendradarbiavimo parama įtraukta į Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją. Tačiau 8-asis, 9-asis, 10-asis ir 11-asis Europos plėtros fondai nebuvo įtraukti į ES bendrąjį biudžetą – iki jų užbaigimo jie bus toliau įgyvendinami atskirai ir dėl jų bus teikiamos atskiros ataskaitos.

03 2019 m. Komisija užbaigė likusias neįvykdytas 8-ojo EPF projektų operacijas. Visi likučiai ir panaikinti įsipareigojimai buvo perkelti į 9-ąjį EPF. 2021 m. Komisija paskelbė, kad 8-asis EPF finansiniu ir veiklos požiūriu yra užbaigtas. Visa atitinkama veikla buvo užbaigta, visos patikros ir kontrolės priemonės buvo atliktos, visos sutartys ir finansiniai sprendimai EPF finansinėse ataskaitose yra nurodyti kaip užbaigti vykdyti.

04 EPF ypatingi tuo, kad:

- a) jie buvo tiesiogiai finansuojami valstybių narių įnašais, grindžiamais kvotomis arba įnašų raktais, kuriuos nacionalinės vyriausybės nustatė Europos Sąjungos Taryboje posėdžiavusių ES valstybių narių atstovų sudarytuose vėlesniuose vidaus susitarimuose;
- b) juos valdo Komisija atskirai nuo ES bendrojo biudžeto ir Europos investicijų bankas (EIB);
- c) dėl tarpvyriausybinių EPF pobūdžio Europos Parlamentas vykdo ribotesnę su jų veikla susijusią funkciją, palyginti su jo funkcija, vykdoma vystomojo bendradarbiavimo priemonių, finansuojamų iš ES bendrojo biudžeto, srityje; taigi, EP nedalyvavo nustatant ir skiriant EPF išteklius. Tačiau Europos Parlamentas yra

biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija, išskyrus Investicijų priemonę, – ją valdo EIB, todėl ji nepatenka į mūsų audito apimtį^{1 2};

- d) EPF netaikomas *metinio periodiškumo* principas: EPF susitarimai paprastai buvo sudaromi penkerių–septynerių metų įsipareigojimų laikotarpiui, o mokėjimai gali būti atlikti per daug ilgesnį laikotarpį.

05 Beveik visas Europos plėtros fondų valdymas tenka Komisijos Tarptautinės partnerystės generaliniam direktoratui (INTPA GD)³. Nedidelę 2021 m. EPF išlaidų dalį (0,25 %) valdė Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktoratas (ECHO GD).

06 Šioje ataskaitoje nagrinėjamos išlaidos vykdomos 79 šalyse taikant daugybę įvairių metodų, pavyzdžiui, darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutartis, dotacijas, paramą biudžetui, programų sąmatas ir susitarimus dėl įnašų bei įgaliojimo susitarimus, sudarytus su pagal ramsčius vertinamais subjektais (pavyzdžiui, tarptautinėmis organizacijomis) (žr. *I priedą*).

¹ Žr. [Reglamento \(ES\) 2015/323](#) dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento 43, 48–50 ir 58 straipsnius.

² 2012 m. trišaliame EIB, Komisijos ir Audito Rūmų susitarime (Reglamento (EB) Nr. 215/2008 dėl 10-ajam EPF taikomo finansinio reglamento 134 straipsnis) nustatytos Audito Rūmų atliekamo šių operacijų audito taisyklės.

³ 2021 m. sausio mėn. DEVCO GD tapo INTPA GD.

I skyrius. Finansinis 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF įgyvendinimas

07 8-ojo EPF (1995–2000 m.) biudžetas buvo 12,8 milijardo eurų, 9-ojo EPF (2000–2007 m.) – 13,8 milijardo eurų, o 10-ojo (2008–2013 m.) – 22,7 milijardo eurų.

08 Vidaus susitarimas dėl 11-ojo EPF įsteigimo (2015–2020 m.) įsigaliojo 2015 m. kovo 1 d. 2013–2015 m. skirti lėšas buvo įsipareigota taikant *pereinamojo laikotarpio priemonę*, siekiant užtikrinti tęstinumą, kol bus ratifikuotas 11-asis EPF. 11-ąjį EPF sudaro 30,5 milijardo eurų, iš jų 29,1 milijardo eurų skirta AKR šalims, 0,4 milijardo eurų – UŠT ir 1,1 milijardo eurų – administracinėms išlaidoms.

09 2 diagramoje parodytas 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF išteklių panaudojimas 2021 m. ir bendrai.

2 diagrama. EPF išteklių panaudojimas 2021 m. gruodžio 31 d.*

								(milijonais eurų)					
Padėtis 2020 m. pabaigoje			Biudžeto vykdymas 2021 finansiniais metais (grynasis) ⁶					Padėtis 2021 m. pabaigoje					
	Visa suma	Įvykdymo lygis ²	8-asis EPF ³	9-asis EPF ³	10-asis EPF	11-asis EDF ³	Visa suma	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Visa suma	Įvykdymo lygis ²
A. IŠTEKLIAI ¹	75 959		0	-14	-113	213	86	10 376	15 266	20 947	29 456	76 045	
B. PANAUDOJIMAS													
1. Bendrieji įsipareigojimai ⁴	75 929	100,0 %	0	-18	-172	-16	-206	10 375	15 250	20 805	29 293	75 723	99,6 %
2. Individualūs įsipareigojimai ⁵	71 304	93,9 %	0	-8	33	2 085	2 110	10 374	15 245	20 600	27 195	73 414	96,5 %
3. Mokėjimai	62 018	81,6 %	0	8	311	3 082	3 401	10 374	15 216	19 956	19 874	65 420	86,0 %
C. Neįvykdyti įsipareigojimai (B1–B3)	13 911	18,3 %						0	34	850	9 419	10 303	13,5 %
D. Esamas likutis (A–B1) ⁷	30	0,0 %						1	16	142	163	322	0,4 %

* Suapvalinti skaičiai.

¹ Apima 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF pradinius asignavimus, bendrąjį finansavimą, palūkanas, kitus išteklius ir persikirstymus iš ankstesnių EPF.

² Kaip išteklių procentinė dalis.

³ Neigiamos sumos atitinka panaikintus įsipareigojimus.

⁴ Bendrieji įsipareigojimai yra susiję su finansavimo sprendimais.

⁵ Individualūs įsipareigojimai yra susiję su atskiromis sutartimis.

⁶ Grynieji įsipareigojimai po įsipareigojimų panaikinimo. Grynieji mokėjimai po susigrąžinimų.

⁷ Esamas likutis apima nemobilizuojamą rezervą (nenaudojamas be vieningo Tarybos sprendimo).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021 m. 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF metinėmis finansinėmis ataskaitomis. Pateikti skaičiai neapima EPF dalies, kurią valdo EIB.

10 Kiekvienais metais INTPA GD nusistato patikimo finansų valdymo ir efektyvaus išteklių naudojimo pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius (PVRR). Iš šių rodiklių matyti, kad nors būta su COVID-19 krize susijusių sunkumų, 2021 m. INTPA GD pasiekė savo tikslus seną išankstinį finansavimą ir nepanaudotus įsipareigojimus sumažinti 35 %, palyginti su 2020 m., o nebaigtų įgyvendinti nebegaliojančių sutarčių (t. y. sutarčių, kurios nebaigtos įgyvendinti jų veiklos pabaigoje) skaičių savo portfelyje sumažinti tiek, kad jų būtų mažiau nei 15 %. Tai lėmė pastaraisiais metais patobulintos procedūros (žr. [1 langelį](#)). Abu tikslai apėmė bendrą visos INTPA GD atsakomybės srities tikslą ir konkretų EPF tikslą.

1 langelis

Pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai (PVRR), susiję su senų išankstinių mokėjimų, nepanaudotų įsipareigojimų ir nebaigtų įgyvendinti nebegaliojančių sutarčių mažinimu

2021 m. INTPA GD toliau taikė ankstesnių metų tikslą seną išankstinį finansavimą (10 PVRR) ir nepanaudotus įsipareigojimus (12 PVRR) sumažinti 35 %. INTPA GD viršijo tikslus abiejų šių rodiklių atžvilgiu: senas išankstinis finansavimas buvo gerokai sumažintas tiek EPF (46 %), tiek visos atsakomybės srities (50 %) lygmeniu. Nepanaudotus įsipareigojimus jis sumažino 39 % tiek EPF, tiek visos direktorato atsakomybės srities lygmeniu.

INTPA GD taip pat pasiekė savo tikslą užtikrinti, kad ne daugiau kaip 15 % pasibaigusios sutarčių sistemoje vis dar būtų nurodytos kaip neįgyvendintos (11 PVRR) tiek EPF (13 %), tiek visos atsakomybės srities (10 %) lygmeniu. Su EPF susiję pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai nuo 2017 m. nuolat gerėjo (2017 m. – 19 %, 2018 m. – 17 %, 2019 m. – 15 %, 2020 m. – 14 %), nes 2017 m. buvo nustatytos naujos procedūros.

II skyrius. Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl EPF

Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

I. Mes auditavome:

- a) 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF metines finansines ataskaitas, kurias sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita ir patvirtinta 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinio įgyvendinimo ataskaita;
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų, kurių finansų valdymas yra Komisijos atsakomybė, teisėtumą ir tvarkingumą⁴.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

II. Mūsų nuomone, 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų EPF metinėse finansinėse ataskaitose šių EPF finansinė būklė 2021 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai, vadovaujantis EPF finansiniu reglamentu ir apskaitos taisyklėmis, pagrįstomis tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais, visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai.

⁴ Atsižvelgiant į 11-ajam EPF taikomo Finansinio reglamento 43, 48–50 ir 58 straipsnius, šis patikinimo pareiškimas nėra taikomas tai EPF lėšų daliai, kurią valdo EIB.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

III. Mūsų nuomone, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Išlaidos

Neigiamą nuomonę dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo

IV. Mūsų nuomone, atsižvelgiant į Neigiamos nuomonės dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindę aprašytų dalykų svarbą, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų finansinėse ataskaitose patvirtintos išlaidos yra reikšmingai paveiktos klaidų.

Pagrindas pareikšti nuomonę

V. Auditą atlikome remdamiesi IFAC tarptautiniais audito standartais (TAS) ir etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiojo audito institucijų standartais (TAAIS). Mūsų pagal šiuos standartus ir kodeksus nustatytos pareigos plačiau apibūdintos mūsų ataskaitos skirsnyje „Auditoriaus atsakomybė“. Taip pat laikėmės nepriklausomumo reikalavimų ir atlikome savo etines pareigas pagal Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos Buhalterijų profesionalų etikos kodeksą. Esame įsitikinę, kad savo nuomonei pagrįsti surinkome pakankamą ir tinkamą audito įrodymų.

Neigiamos nuomonės dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas

VI. 2021 m. pagal 8-ąją, 9-ąją, 10-ąją ir 11-ąją EPF į apskaitą įtrauktos išlaidos yra reikšmingai paveiktos klaidų. Mūsų įvertintas finansinėse ataskaitose patvirtintų išlaidų klaidų lygis yra 4,6 %.

Pagrindiniai audito dalykai

VII. Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi mūsų einamojo laikotarpio finansinės būklės ataskaitų auditui. Šie dalykai buvo nagrinėjami mūsų bendro finansinės būklės ataskaitų audito kontekste ir rengiant susijusią audito nuomonę, tačiau apie juos neteikiame atskiros nuomonės.

Sukauptos sąnaudos

VIII. Įvertinome finansinėse ataskaitose pateiktas sukauptas sąnaudas, kurioms taikomas aukštas vertinimo lygis. 2021 m. pabaigoje Komisija įvertino, kad patirtos, bet paramos gavėjų dar nepraneštos tinkamos finansuoti išlaidos sudarė 5 381 milijoną eurų (2020 m. pabaigoje jos sudarė 5 452 milijonus eurų).

IX. Patikrinome šių sukaupytų sumų įverčių skaičiavimus ir 1 etape peržiūrėjome 30 pavienių išankstinio finansavimo sumų ir 27 sąskaitų faktūrų imtį, siekdami atsižvelgti į riziką, kad sukauptos sumos buvo nurodytos neteisingai. Atlikę šį darbą padarėme išvadą, kad galutinėse finansinėse ataskaitose pripažintos sukauptos sąnaudos buvo tinkamos.

Galimas Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos poveikis 2021 m. EPF finansinėms ataskaitoms

X. 2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Karalystė (JK) nustojo būti ES valstybė narė. Abiem šalims sudarius susitarimą dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Susitarimas dėl išstojimo), JK įsipareigojo likti EPF šalimi iki 11-ojo EPF ir visų ankstesnių nebaigtų EPF užbaigimo. JK priims tuos pačius įsipareigojimus kaip valstybės narės pagal vidaus susitarimą, kuriuo buvo įsteigtas 11-asis EPF, taip pat su ankstesniais EPF susijusius įsipareigojimus iki jų pabaigos.

XI. Susitarime dėl išstojimo taip pat nurodyta, kad tuo atveju, kai projektų sumos pagal 10-ąjį EPF arba ankstesnius EPF šio susitarimo įsigaliojimo dieną nebuvo įsipareigosios arba įsipareigojimai buvo panaikinti, Jungtinei Karalystei tenkanti tų sumų dalis nebus pakartotinai panaudota. Tas pats taikytina Jungtinei Karalystei tenkančiai 11-ojo EPF lėšų daliai, dėl kurios po 2021 m. gruodžio 31 d. nebus priimti įsipareigojimai arba įsipareigojimai bus panaikinti.

XII. Tuo remiantis, 2021 m. EPF finansinėms ataskaitoms nepadarytas joks finansinis poveikis, apie kurį reikėtų pranešti. Darome išvadą, kad EPF finansinės ataskaitos 2021 m. gruodžio 31 d. teisingai atspindi šią dieną buvusią išstojimo proceso padėtį.

Vadovybės atsakomybė

XIII. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir 11-ojo EPF finansinį reglamentą, vadovybė yra atsakinga už EPF finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, laikantis tarptautiniu mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, ir už jose atspindimų operacijų teisėtumą bei tvarkingumą. Ši atsakomybė apima vidaus kontrolės priemonių parengimą, įgyvendinimą ir palaikymą, siekiant parengti ir pateikti finansinės būklės ataskaitas, kuriose nėra reikšmingų dėl sukčiavimo ar

klaidų atsiradusių iškraipymų. Galutinė atsakomybė už EPF finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Komisijai.

XIV. Rengiant EPF finansines ataskaitas, Komisijai tenka atsakomybė įvertinti, ar EPF geba užtikrinti veiklos tęstinumą, atskleisti svarbius su tęstinumu susijusius dalykus ir taikyti veiklos tęstinumo prielaidą apskaitai, nebent jis ketina likviduoti subjektą ar nutraukti operacijas arba yra priverstas tą padaryti, neturėdamas kitos realios išeities.

XV. Komisija atsakinga už EPF finansinės atskaitomybės proceso priežiūrą.

Auditoriaus atsakomybė už EPF finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą

XVI. Mūsų tikslai yra gauti pakankamą patikinimą dėl to, ar EPF finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, ir, remiantis mūsų auditu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai patikinimo pareiškimą dėl finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Pakankamas patikinimas užtikrina aukštą patikinimo lygį, tačiau jis nėra garantija, kad audito metu visuomet buvo nustatyti galimi reikšmingi iškraipymai ar neatitikties atvejai. Tokius atvejus gali nulemti sukčiavimas ar klaidos ir jie laikomi reikšmingais jei, imant atskirai ar subendrinus, galima pagrįstai tikėtis, jog jie darys įtaką bet kokiems ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis šiomis EPF finansinėmis ataskaitomis.

XVII. Atlikdami auditą pagal TAS ir TAAIS, per visą auditą remiamės profesine nuovoka ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- Nustatome ir įvertiname dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių reikšmingų iškraipymų EPF finansinėse ataskaitose ar susijusių operacijų reikšmingos neatitikties EPF teisiniam pagrindui riziką. Atsižvelgdami į šias rizikas, parengiame ir vykdome audito procedūras ir surenkame savo audito nuomonei pagrįsti pakankamus ir tinkamus audito įrodymus. Aptikti dėl sukčiavimo atsiradusius reikšmingus iškraipymus arba neatitiktį yra sudėtingiau nei tada, kai jų atsiranda dėl klaidų, kadangi sukčiavimas gali apimti sąmokslą, klastojimą, tyčinio pobūdžio neveikimą, klaidingų duomenų pateikimą arba vidaus kontrolės nepaisymą. Todėl esama didesnės rizikos, kad tokie atvejai nebus aptikti.
- Susipažįstame su auditui svarbia vidaus kontrole tam, kad galėtume parengti tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad pareikštume nuomonę dėl vidaus kontrolės veiksmingumo.

- Įvertiname vadovybės taikomos apskaitos politikos tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų ir susijusios atskleistos informacijos pagrįstumą.
- Darome išvadą dėl vadovybės apskaitos veiklos tęstinumo principo tinkamumo ir, remdamiesi gautais audito įrodymais, nustatome, ar egzistuoja reikšmingas su įvykiais arba sąlygomis susijęs netikrumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonų dėl EPF gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą. Jei darome išvadą, kad toks reikšmingas netikrumas egzistuoja, savo ataskaitoje privalome atkreipti dėmesį į susijusią EPF finansinėse ataskaitose pateikiamą informaciją arba, jei ši pateikiama informacija yra netinkama, pakeisti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, gautais iki mūsų ataskaitos pateikimo dienos. Tačiau dėl būsimų įvykių arba sąlygų subjektas gali daugiau neužtikrinti veiklos tęstinumo;
- Įvertiname bendrą metinių finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant visą atskleidžiamą informaciją, ir tai, ar metinėse finansinėse ataskaitose operacijos ir įvykiai pateikti teisingai.

XVIII. Su vadovybe aptariame, be kita ko, planuojamą audito apimtį ir tvarkaraštį bei reikšmingus audito metu nustatytus faktus, įskaitant bet kokius nustatytus reikšmingus vidaus kontrolės trūkumus.

XIX. Pajamų srityje tikriname visus valstybių narių įnašus ir imtį, sudarytą iš kito pobūdžio pajamų operacijų.

XX. Išlaidų srityje tikriname mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis tikrinimas apima visas mokėjimų kategorijas (išskyrus avansus) jų išmokėjimo momentu. Išankstiniai mokėjimai tikrinami lėšų *gavėjui* pateikus jų tinkamo panaudojimo įrodymą ir institucijai ar įstaigai sutikus su tuo įrodymu ir patvirtinus išankstinį mokėjimą, o tai gali užsitęsti iki kitų metų.

XXI. Iš tų dalykų, kurie buvo aptarti su Komisija, nustatome tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi einamojo laikotarpio EPF finansinių ataskaitų auditui ir todėl yra pagrindiniai audito dalykai. Apibūdiname šiuos dalykus savo ataskaitoje, nebent remiantis įstatymu ar kitu teisės aktu jų negalima viešai pateikti arba ypač retomis aplinkybėmis nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateiktas mūsų ataskaitose,

kadangi pagrįstai galima tikėtis, jog neigiamos tokio veiksmo pasekmės nusvers viešojo intereso naudą.

2022 m. liepos 7 d.

Pirmininkas

Klaus-Heiner LEHNE

Europos Audito Rūmai

12, rue Alcide De Gasperi, L-1615 Luxembourg

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

Audito apimtis ir metodas

11 Mūsų 2021 m. metinės biudžeto vykdymo ataskaitos **1.1 priede** pateiktas mūsų audito principas ir metodai, taikomi ir EPF auditui.

12 Mūsų pastabos dėl EPF finansinių ataskaitų patikimumo yra pagrįstos Komisijos patvirtintomis⁵ 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF finansinės būklės ataskaitomis⁶ ir apskaitos pareigūno vadovybės pareiškimu, gautu [2022 m. birželio 28 d.]. Tikrinome sumas ir atskleistą informaciją ir vertinome taikytus apskaitos principus, taip pat visus reikšmingus Komisijos parengtus įverčius ir bendrą finansinių ataskaitų pateikimą.

13 Audituodami operacijų tvarkingumą patikrinome 140 operacijų imtį, kuri yra reprezentatyvi visų EPF išlaidų rūšių atžvilgiu. Ją sudarė 26 operacijos, susijusios su Skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondu, 92 operacijos, kurioms leidimą suteikė 17 ES

⁵ Pagal EPF finansinį reglamentą; žr. [Reglamento \(ES\) 2018/1877](#) 38 straipsnį.

⁶ Žr. [Reglamento \(ES\) 2018/1877](#) dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento 39 straipsnį.

delegacijų⁷, ir 22 mokėjimai, kuriuos patvirtino Komisijos būstinė⁸. Kai operacijose nustatėme klaidų, išanalizavome pagrindines priežastis, kad nustatytume galimus trūkumus.

14 Taip pat tikrinome šiuos 2021 m. duomenis:

- a) visus valstybių narių įnašus ir imtį, sudarytą iš kito pobūdžio pajamų operacijų, pavyzdžiui, kitų šalių bendrojo finansavimo įnašus;
- b) tam tikras INTPA GD ir ES delegacijų naudojamąs sistemas, apimančias:
 - i) Komisijos darbuotojų ir išorės auditorių (dirbančių pagal sutartis su Komisija arba paramos gavėjais) atliktas *ex ante* patikras prieš mokėjimų įvykdymą ir
 - ii) stebėseną bei priežiūrą, visų pirma tolesnius veiksmus, kurių imtasi po išorės auditų ir LKL tyrimo;
- c) INTPA GD metinėje veiklos ataskaitoje (MVA) pateikiamos tvarkingumo informacijos patikimumą, su rizika susijusių sumų, būsimų pataisų ir susigrąžinimų įvertinimo ir jų įtraukimo į Komisijos metinę valdymo ir veiklos ataskaitą (MVVA) metodikos nuoseklumą;
- d) veiksmus, kurių imtasi atsižvelgiant į ankstesnes mūsų rekomendacijas.

15 Kaip nurodyta **05** dalyje, INTPA GD įgyvendina didžiąją tiek iš ES bendrojo biudžeto, tiek iš EPF finansuojamų išorės pagalbos priemonių dalį. Mūsų pastabos dėl sistemų ir informacijos pateikimo metinėje veiklos ataskaitoje apima visą INTPA GD atsakomybės sritį, ne tik EPF.

16 Dėl COVID-19 pandemijos nebuvo įmanoma surengti vizitų vietoje ES delegacijose⁹, todėl jie buvo pakeisti dokumentų peržiūromis. Dėl to negalėjome atlikti tam tikrų audito procedūrų – visų pirma negalėjome patikrinti, kaip vykdomos su atrinktomis operacijomis susijusios sutartys, taigi, mūsų audito darbas buvo ribotas. Turėjome pakoreguoti savo metodą: atlikti operacijų ir projektų dokumentų peržiūras ir nuotoliniu būdu palaikyti ryšius su audituojamais subjektais. Neatliekant patikrų

⁷ Botsvana, Burkina Faso, Džibutis, Rytų Timoras, Etiopija, Gana, Bisau Gvinėja, Haitis, Jamaika, Liberija, Malavis, Malis, Nigeris, Nigerija, Tanzanija, Uganda ir Zambija.

⁸ Visi 140 mokėjimų įvykdyti per INTPA GD.

⁹ Botsvana, Burkina Faso, Etiopija, Bisau Gvinėja, Haitis, Liberija, Malavis, Nigeris, Nigerija, Tanzanija, Uganda ir Zambija.

vietoje gali padidėti neaptikimo rizika¹⁰; vis dėlto, manome, kad gauti įrodymai leido mums atlikti savo darbą ir padaryti išvadas.

Finansinių ataskaitų patikimumas

17 Audito metu nustatėme, kad finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškreipimų.

Operacijų tvarkingumas

Pajamos

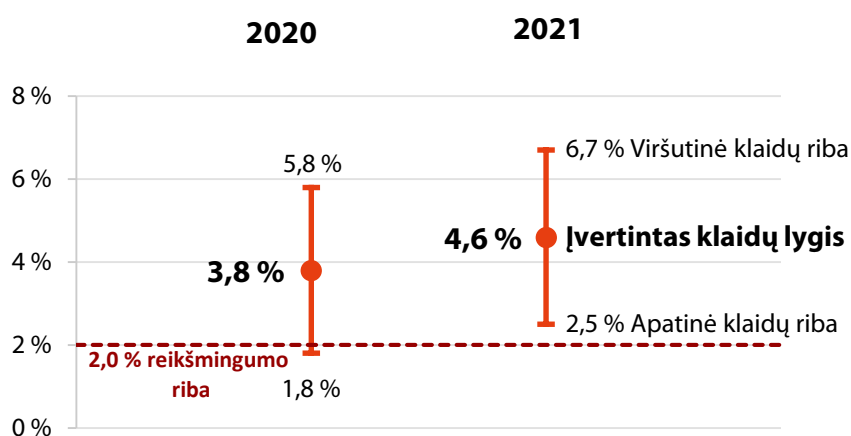
18 Pajamų operacijose nebuvo reikšmingo klaidų lygio.

Išlaidos

19 Iš 140 mūsų tikrintų operacijų 54-iose (38,8 %) buvo klaidų. Remdamiesi 43 mūsų kiekybiškai įvertintomis klaidomis, vertiname, kad klaidų lygis yra 4,6 % (žr. **3 diagramą**).

3 diagrama. Operacijų testavimo rezultatai

Įvertintas kiekybiškai įvertinamų klaidų poveikis



Imties dydis

2020 m.
140 operacijų

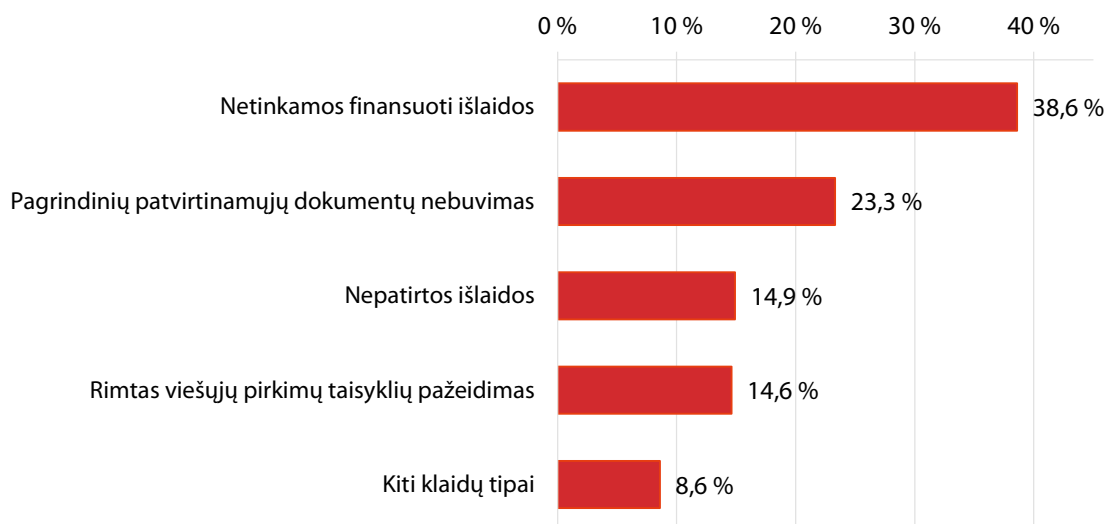
2021 m.
140 operacijų

Šaltinis: Audito Rūmai.

¹⁰ Neaptikimo rizika yra rizika, kad auditorius neaptiks nuokrypio, kuris nebuvo ištaisytas taikant subjekto vidaus kontrolės priemonės.

20 4 diagramoje pateiktas mūsų įvertinto 2021 m. klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą.

4 diagrama. Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą



Šaltinis: Audito Rūmai.

21 2 langelyje pateikta mūsų kiekybiškai įvertintų klaidų pavyzdžių (taip pat pagal klaidų tipą).

2 langelis

Nėra teisinio pagrindo, dėl to atsiranda netinkamų finansuoti išlaidų

Komisija su tarptautine organizacija pasirašė sutartį dėl dotacijų, kad būtų pagerinta Nigerio grynųjų pinigų valdymo funkcija ir šalyje būtų įdiegta bendra išdo sąskaita. Apskaičiuota, kad veiksmo išlaidos yra 1,4 milijono eurų, o ES įnašas – 100 %.

Patikrinome Komisijos ir Nigerio pasirašytą 82 milijonų eurų vertės finansavimo susitarimą. Jame nurodyta, kad lėšos turi būti išleistos paramai biudžetui ir kitiems projektams, bet nebuvo paminėti darbai, susiję su bendra išdo sąskaita. Finansavimo susitarime taip pat nebuvo nustatyta, kad atitinkamai organizacijai arba kuriam nors kitam organui būtų paskirta kuri nors susijusi sutartis, nors susitarimas nurodytas kaip teisinis konkretaus skyrimo pagrindas. Visa sutarties vertė (1,4 milijono eurų) yra paveikta klaidų.

Pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas

Komisija sudarė 16 milijonų eurų vertės (99,75 % ES lėšų) įgaliojimo susitarimą su tarptautine organizacija, susitarimu siekiama skatinti privačiojo sektoriaus investicijas į Ugandos komercines medienos plantacijas teikiant dotacijas ir techninę paramą.

Viena iš auditui atrinktų operacijų buvo susijusi su darbuotojo darbo užmokesčio išlaidomis, kurias sudarė 9 000 eurų už darbą, atliktą vykdant projektą. Pagal darbo sutartį šis darbuotojas buvo paskirtas dirbti kituose projektuose, o ne audituotame projekte.

Tarptautinė organizacija negalėjo pateikti įrodymų, kad darbuotojas dirbo audituotame projekte. Todėl manome, kad išlaidos yra netinkamos finansuoti.

Dalis išlaidų nebuvo patirta, dėl to projektui priskirtos išlaidos buvo netinkamos finansuoti

Komisija pasirašė įgaliojimo susitarimą dėl su tarptautine organizacija, kad būtų paremtas pažeidžiamų vaikų švietimas ir jiems būtų suteiktos palankesnės sąlygos mokytis. Bendros apskaičiuotosios veiksmo išlaidos buvo 24,5 milijono eurų, iš jų 19,5 milijono eurų (79,6 %) buvo ES įnašas.

Tikrindami išlaidų suskirstymą pastebėjome, kad tarptautinė organizacija deklaravo, o Komisija patvirtino 7,4 milijono eurų išlaidų. Mūsų patikromis atskleista, kad faktinės šio laikotarpio išlaidos buvo 6,9 milijono eurų. 0,5 milijono eurų skirtumą sudarė tarptautinės organizacijos įsipareigota skirti suma, kuri dar nebuvo išleista. Todėl Komisija neteisingai patvirtino 6,2 % audituotos sumos.

Rimtas viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas: nepagrįsti nacionalinio įgaliojimus suteikiančio pareigūno sprendimai

Malio EPF nacionalinis leidimus suteikiantis pareigūnas konsultacinei įmonei skyrė sutartį dėl techninės pagalbos teikimo siekiant šalyje pagerinti kelių priežiūrą. Ši pagalba buvo finansuojama iš 11-ojo EPF, jos vertė buvo 1,2 milijono eurų.

Paslaugoms pirkti nacionalinis leidimus suteikiantis pareigūnas taikė riboto konkurso procedūrą. Į galutinį vertinimo etapą pateko du konkurso dalyviai. Pirmasis konkurso dalyvis gavo geriausią įvertinimą pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijų, tačiau nacionalinis leidimus suteikiantis pareigūnas jį atmetė remdamasis vertinimo komisijos rekomendacija, nes vertinimo komisija jo pasiūlymą laikė neįprastai mažos vertės (1 milijono eurų, nors sutarties viršutinė riba buvo 1,2 milijono eurų). Nacionalinis leidimus suteikiantis pareigūnas sutartį skyrė antrajam dalyviui.

Pirmasis konkurso dalyvis pateikė du skundus Malio ginčų sprendimo komitetui, šis pripažino jo argumentus pagrįstais ir nacionaliniam leidimus suteikiančiam

pareigūnui nurodė panaikinti pirminį sprendimą. Tačiau nacionalinis leidimus suteikiantis pareigūnas atsisakė tai daryti.

Todėl šios sutarties skyrimas buvo nepagrįstas ir visa jos vertė yra paveikta klaidų.

22 Kaip ir 2020 m., Komisija ir jos įgyvendinantieji partneriai padarė daugiau klaidų operacijose, susijusiose su *dotacijomis* ir *susitarimais dėl įnašo ir įgaliojimo susitarimais* su paramą gaunančiomis šalimis, tarptautinėmis organizacijomis bei valstybių narių agentūromis, nei su kitais paramos būdais (pavyzdžiui, darbų, prekių ir paslaugų sutartimis) susijusiose operacijose. Iš 92 mūsų tikrintų šio tipo operacijų 39-iose buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų; jos sudarė [81 %] įvertinto klaidų lygio.

23 Dėl 15 kiekybiškai įvertinamų klaidų atvejų ir aštuonių kiekybiškai neįvertinamų klaidų atvejų Komisija turėjo pakankamai informacijos, kad prieš patvirtindama išlaidas galėtų užkirsti kelią tokioms klaidoms arba jas aptikti ir ištaisyti. Jei Komisija būtų tinkamai pasinaudojusi visa savo turima informacija, įvertintas klaidų lygis būtų buvęs 2,4 procentinio punkto žemesnis.

24 Be to, buvo atliktas 25 operacijų, kuriose buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų ir kurios sudarė 1,9 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio, auditas arba išlaidų patikrinimas. INTPA GD kontrolės sistema yra paremta *ex ante* patikromis¹¹. Audito ir (arba) patikrinimo ataskaitose pateikta informacija apie iš tikrųjų atliktą darbą nesuteikė mums galimybės įvertinti, ar klaidos galėjo būti aptiktos ir ištaisytos šių *ex ante* patikrų metu¹².

25 Kaip ir ankstesniais metais, nustatytų klaidų dažnis, įskaitant tam tikras klaidas galutinėse išlaidų deklaracijose, kurių atžvilgiu buvo atlikti *ex ante* išorės auditai ir išlaidų tikrinimai, parodo šių patikrų trūkumus.

¹¹ Bendrą kontrolės sistemą sudaro *ex ante* ir *ex post* patikros. *Ex ante* patikromis išlaidų tinkamumas finansuoti vertinamas prieš sudarant sutartis ir patvirtinant išlaidas, o *ex post* patikros atliekamos po to, kai išlaidos jau patvirtintos. Pavyzdžiui, išorės auditas gali būti atliekamas *ex ante* (prieš patvirtinant mokėjimą) arba *ex post* (užbaigus projektą). Abiem atvejais paramos gavėjui išmokėtos lėšos gali būti susigrąžinamos; atliekant *ex ante* patikras toks susigrąžinimas yra susijęs su pirmiau suteiktu išankstiniu finansavimu.

¹² Ataskaitos neapima 100 % nurodytų išlaidų, jose taip pat nepateikiama pakankamai informacijos, kuri patvirtintų, ar punktai, kuriuose nustatėme klaidų, buvo įtraukti į jų imtį.

26 Nustatėme dvi išlaidų sritis, kuriose dėl konkrečių mokėjimo sąlygų operacijų klaidų tikimybė yra mažesnė. Šios sritys yra i) parama biudžetui ir ii) tarptautinių organizacijų su kitais paramos teikėjais įgyvendinami projektai, kuriems taikomas „sąlyginis metodas“. 2021 m. atlikome tarptautinių organizacijų valdomų keturių paramos biudžetui operacijų ir aštuonių projektų, kuriems taikomas „sąlyginis metodas“, auditą¹³.

27 Kaip ir ankstesniais metais, kelios tarptautinės organizacijos suteikė tik ribotą (pavyzdžiui, tik skaitymui skirtą formatą) prieigą prie dokumentų, todėl negalėjome padaryti jų kopijų. Tai mums trukdė planuoti ir vykdyti auditą. Dėl to audito grupė prašomus dokumentus gavo ir savo darbą atliko vėluodama. Atitinkamas rekomendacijas pateikėme savo 2018 ir 2020 m. metinėse ataskaitose. Nors Komisija pagerino savo ryšių palaikymą su tarptautinėmis organizacijomis, mums ir toliau kyla sunkumų gauti kai kurių jų dokumentus.

Metinė veiklos ataskaita ir kitos valdymo priemonės

28 Kiekvienoje metinėje veiklos ataskaitoje nuo 2012 iki 2018 m. INTPA GD teikė išlygas dėl atspindimų operacijų tvarkingumo. 2019, 2020 ir 2021 m. išlygų jis nepateikė. Vis dėlto, kaip ir ankstesniais metais, jis patvirtino veiksmų planus, skirtus trūkumams, susijusiems su jo kontrolės sistemos įgyvendinimu, šalinti.

29 2019 ir 2020 m. pranešėme apie patenkinamą pažangą, pasiektą įgyvendinant 2018 ir 2019 m. veiksmų planus; iki 2021 m. balandžio mėn. iš devynių veiksmų septyni buvo užbaigti, du – tebeįgyvendinami. Savo 2020 m. veiksmų plane INTPA GD, kaip ir ankstesniais metais, pakoregavo veiksmų skaičių – šį kartą iki septynių. Penki iš šių veiksmų buvo perkelti iš ankstesnių metų ir buvo įtraukti du nauji veiksmai: i) išankstinio finansavimo perteklinio patvirtinimo sumažinimas ir ii) naujų techninių užduočių naudojimo išlaidoms patikrinti vertinimo atlikimas. Iki 2022 m. balandžio mėn. keturi veiksmai buvo užbaigti, trys – tebevykdomi.

30 Į 2021 m. veiksmų planą įtrauktas vienas naujas veiksmas: atsižvelgimas į Komisijos Vidaus audito tarnybos (VAT) atlikto audito metu suformuluotas didelės rizikos pastabas dėl *ramsčio vertinimo* išorės veiksmų grupėje (BUDG GD, ECHO GD, INTPA GD, NEAR GD ir FPI – už išorės veiksmus atsakinguose generaliniuose

¹³ Mūsų 2021 m. metinės biudžeto vykdymo ataskaitos **8 skyriaus 8.10–8.12** dalyse pateikiama daugiau informacijos apie paramos biudžetui pobūdį ir sąlyginį metodą.

direktoriuose ir tarnybose). Du iš septynių kitų veiksmų yra testiniai, o kiti penki buvo perkelti (žr. [II priedą](#)).

2021 m. LKL tyrimas

31 2021 m. INTPA GD susitarė, kad dešimtąjį likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimą jo vardu atliktų išorės rangovas. Tyrimo tikslas – įvertinti klaidų, kurios nebuvo aptiktos vykdant visas INTPA GD valdymo patikras, kurių paskirtis – užkirsti kelią tokioms klaidoms, jas aptikti ir ištaisyti visoje jo atsakomybės srityje, skaičių, kad būtų galima padaryti išvadą dėl tų patikrų veiksmingumo. Šis tyrimas yra svarbus generalinio direktoriaus patikinimo pareiškimo elementas, juo papildoma MVVA atskleista informacija apie išorės veiksmų tvarkingumą.

32 2021 m. LKL tyrimui INTPA GD taikė 480¹⁴ operacijų imties dydį (lygiai tokį patį kaip 2019 ir 2020 m.). Todėl jis ir vėl galėjo pateikti ne tik bendrą išlaidų, finansuotų iš ES bendrojo biudžeto ir iš EPF biudžeto, klaidų lygį, bet ir atskirus abiejų šių sričių išlaidų klaidų lygius. Šeštus metus iš eilės atliekant tyrimą buvo įvertinta, kad bendras LKL neviršija Komisijos 2021 m. nustatytos 2 % *reikšmingumo ribos* ir yra 1,14 %.

33 LKL tyrimas nėra *patikinimo užduotis* arba auditas; jis grindžiamas INTPA GD pateikta LKL metodika ir vadovu. Mūsų ankstesnėse metinėse ataskaitose dėl EPF¹⁵ jau buvo aprašyti tyrimų trūkumai, dėl kurių LKL lygis galėjo būti nustatytas per žemas.

34 Vienas iš LKL tyrimo aspektų – pasitikėjimo kitų auditorių darbu laipsnis. Galimi trys scenarijai: i) nepasitikima kitų auditorių darbu, todėl atliekami visi pagrindiniai testai; ii) iš dalies pasitikima kitų auditorių darbu, todėl atliekama mažiau pagrindinių testų; iii) visiškai pasitikima kitų auditorių darbu, todėl neatliekama jokių papildomų testų. Visiško pasitikėjimo rodiklis nuo 15 % operacijų 2020 m. padidėjo iki 34 % 2021 m. Ir toliau laikomės nuomonės, kad toks didelis pasitikėjimas kitų auditorių darbu prieštarauja LKL tyrimo tikslui įvertinti klaidų, kurių nepavyko nustatyti atlikus visas INTPA GD valdymo patikras, kuriomis siekiama užkirsti kelią tokioms klaidoms, jas aptikti ir ištaisyti, lygį.

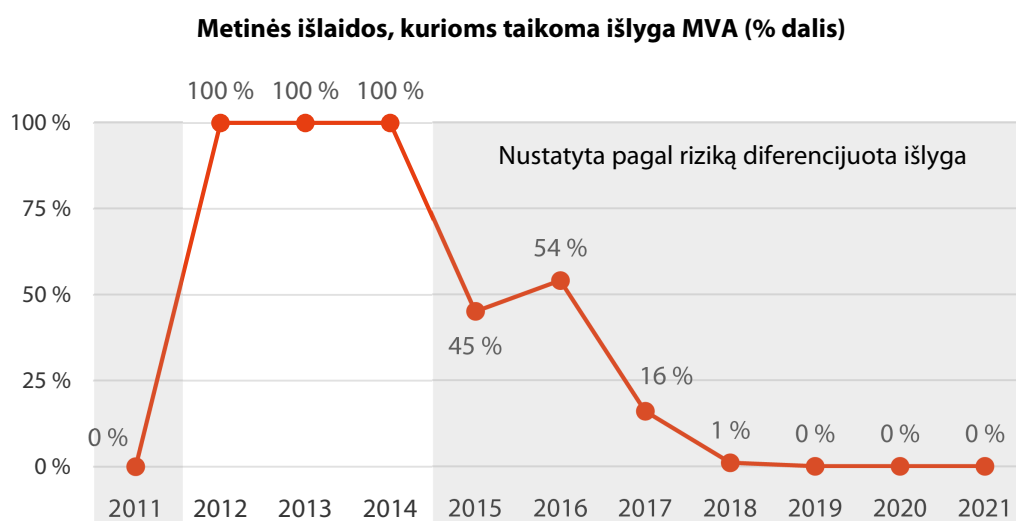
¹⁴ Kelių imtį sudarančių operacijų vertė yra didesnė nei *imties intervalas*, todėl galutinis imties dydis buvo 412 operacijų.

¹⁵ Žr. mūsų 2017, 2018, 2019 ir 2020 m. metines ataskaitas dėl EPF.

2021 m. MVA apžvalga

35 2021 m. MVA generalinio direktoriaus patikinimo pareiškime nepateikta jokių išlygų. Nuo 2018 m. INTPA GD reikšmingai sumažino išlygų apimtį (t. y. išlaidų, kurioms jos taikomos, dalį). **5 diagramoje** parodyta 2011–2021 m. laikotarpio kiekvienų metų MVA pateiktų išlygų apimtis.

5 diagrama. 2011–2021 m. INTPA GD MVA išlygos



Šaltinis: Audito Rūmai.

36 Mūsų nuomone, tai, kad 2021 m. metinėje veiklos ataskaitoje nepateikta išlygų, yra nepagrįsta, ir manome, kad tai iš dalies susiję su LKL tyrimo ribotumu, nes mūsų nustatyti faktai, susiję su šiuo tyrimu, taip pat apima juo grindžiamus su rizika susijusių sumų įverčius. INTPA GD vertinimu, visa su rizika susijusi suma atliekant mokėjimą yra 79,65 milijono eurų¹⁶ (1,41 % 2021 m. išlaidų), o visa su rizika susijusi suma užbaigiant programą yra 66,03 milijono eurų¹⁷. INTPA GD vertinimu, 13,62 milijono eurų (24 %) su rizika susijusios sumos atliekant patikras vėlesniais metais bus pataisyta (ši suma vadinama taisomąja geba).

¹⁶ Tai yra Komisijos nustatytas geriausias konservatyvus atitinkamų per metus patirtų išlaidų, kurios neatitiko sutartinių ir reglamentavimo nuostatų, galiojusių atliekant mokėjimą, sumos įvertis.

¹⁷ Žr. INTPA GD 2021 m. MVA, p. 34.

37 INTPA GD siekia pagerinti savo duomenų, naudojamų taisomajai gebai apskaičiuoti, kokybę. 2021 m. INTPA GD toliau vykdė mokymo ir informuotumo didinimo veiklą lėšų susigrąžinimo ir apskaitos duomenų kokybės srityse¹⁸. Kaip ir ankstesniais metais, INTPA GD atliko tikslines vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti patikras, kad būtų ištaisyti nustatyti neatitikimai. Peržiūrėjome 2021 m. taisomosios gebos apskaičiavimą. Atlikę 35 % (pagal vertę) visos susigrąžintų lėšų populiacijos testus, savo imtyje klaidų nenustatėme.

38 Siekiant dar labiau padidinti finansinių ataskaitų nuoseklumą Komisijos generaliniuose direktoratuose, 2020 m. buvo sukurta finansinių rezultatų suvestinė, kurią sudaro šeši rodikliai¹⁹. Dar keturi buvo įtraukti 2021 m.²⁰ Šeši iš šių dešimties rodiklių 2021 m. buvo taikomi EPF ir patikos fondams. Kalbant apie *visuotinių įsipareigojimų panaudojimą*, INTPA GD 2021 m. pasiekė 99 % ES biudžeto ir 97 % EPF biudžeto rezultatą, palyginti su atitinkamai 95 % ir 94 % 2020 m. Kalbant apie laiku atliekamus mokėjimus, INTPA GD 2021 m. pasiekė 97 % ES biudžeto ir 95 % EPF rezultatą, palyginti su atitinkamai 98 % ir 97 % 2020 m.

¹⁸ Specialus ES delegacijų vietos darbuotojų mokymas apie vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti pateikimo gaires.

¹⁹ Finansinių rezultatų suvestinė – tai šešių standartinių finansinių rodiklių rinkinys visai Europos Komisijai. Jos tikslas – palyginti kiekvieną Komisijos GD ir tarnybą. Šie rodikliai yra: 1) *įsipareigojimų asignavimų* vykdymas, 2) *įsipareigojimų asignavimų* prognozių įgyvendinimas, 3) *mokėjimų asignavimų* vykdymas, 4) *mokėjimų asignavimų* prognozių įgyvendinimas, 5) *visuotinių įsipareigojimų panaudojimas*, 6) laiku atliekami mokėjimai.

²⁰ Keturi papildomi rodikliai yra: 7) laiku atliekamas įsipareigojimų panaikinimas, 8) sąskaitų faktūrų užregistravimo laikas, 9) apskaitos duomenų kokybė, 10) valdymo duomenų kokybė.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

39 Remiantis bendrais audito įrodymais, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų EPF finansinėse ataskaitose jų finansinė būklė, tą dieną pasibaigusių finansinių metų operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, atsižvelgiant į Finansinio reglamento nuostatas ir apskaitos pareigūno patvirtintas apskaitos taisykles.

40 Remiantis bendrais audito įrodymais, 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais:

- a) EPF pajamų operacijų nepaveikė reikšmingas klaidų lygis;
- b) EPF mokėjimų operacijos buvo paveiktos reikšmingo klaidų lygio (žr. **19–25** dalis). Remdamiesi savo operacijų testais vertiname, kad klaidų lygis yra 4,6 %.

Rekomendacijos

41 *III priede* pateikti faktai, nustatyti mums atliekant tolesnių veiksmų peržiūrą, kaip buvo įgyvendintos dvi mūsų 2018 m. metinėje ataskaitoje dėl EPF pateiktos rekomendacijos (INTPA GD vieną rekomendaciją įgyvendino dauguma atžvilgių²¹, vieną – tam tikrais atžvilgiais).

42 Taip pat peržiūrėjome mūsų 2019 ir 2020 m. metinėse ataskaitose dėl EPF pateiktas rekomendacijas, pagal kurias buvo reikalaujama nedelsiant imtis veiksmų arba jos turėjo būti įgyvendintos 2021 m. (žr. *III priedą*). Tiek 2019, tiek 2020 m. atžvilgiu dvi iš rekomendacijų laikome tam tikrais atžvilgiais įgyvendintomis, o vieną – dar neįgyvendinta.

43 Remdamiesi šia peržiūra ir savo 2021 m. nustatytais faktais bei padarytomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame (žr. *2 langelį*):

²¹ Atliekant šią tolesnių veiksmų peržiūrą buvo siekiama patikrinti, ar atsižvelgiant į mūsų rekomendacijas buvo imtasi taisomųjų priemonių, o ne įvertinti jų įgyvendinimo veiksmingumą.

1 rekomendacija. Sustiprinti teisinių pagrindų kontrolę prieš pasirašant sutartis

Sustiprinti vidaus kontrolę siekiant užtikrinti, kad sutartys nebūtų pasirašomos, jei nėra tinkamo teisinio pagrindo.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. pabaiga.

2 rekomendacija. Prieš mokėjimą arba patvirtinimą išskaičiuoti išlaidas, kurios nebuvo patirtos

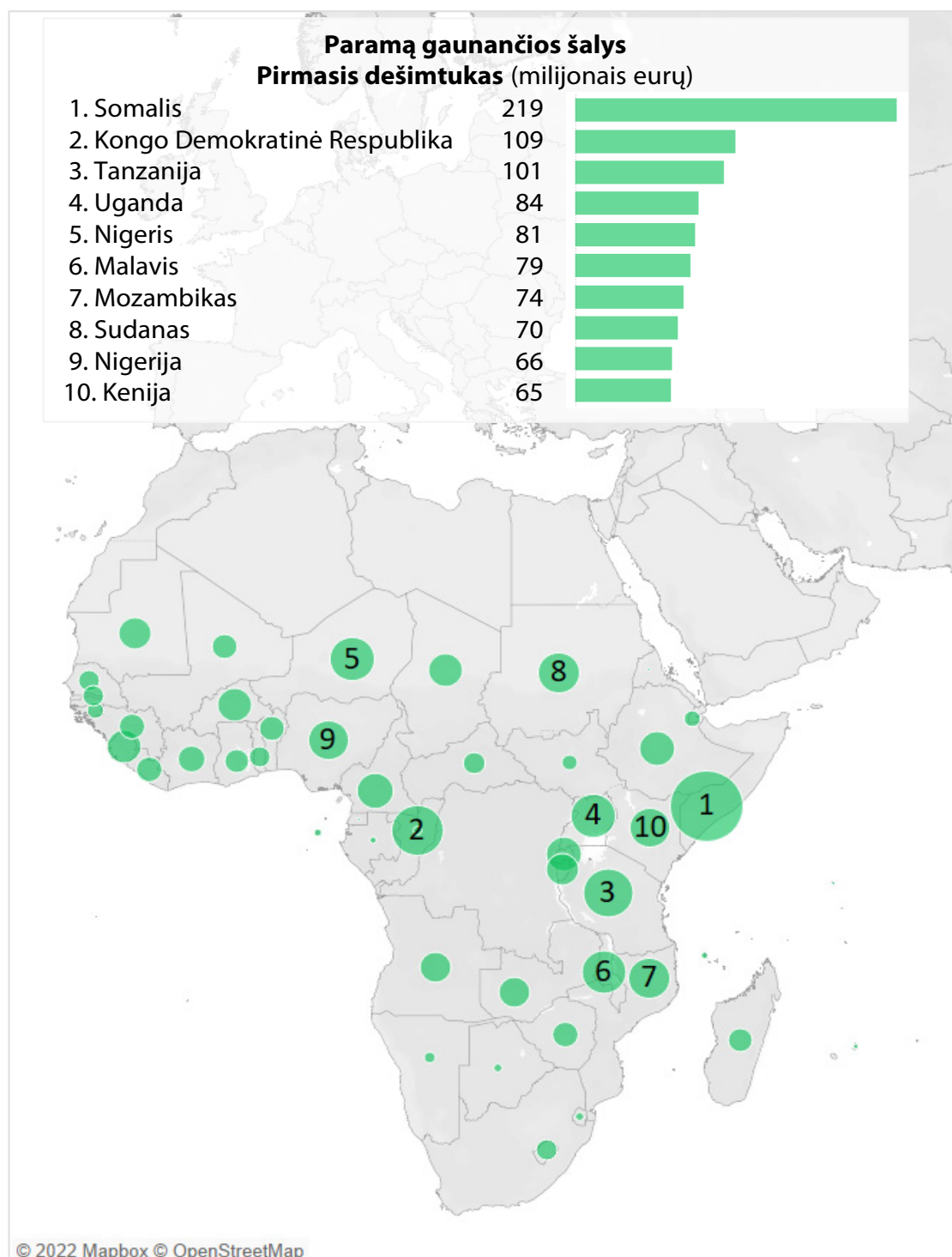
Imtis atitinkamų priemonių siekiant užtikrinti, kad visi įsipareigojimai arba išankstiniai mokėjimai, kuriuos paramos gavėjai savo finansinėse ataskaitose deklaruoja kaip patirtas išlaidas, būtų išskaičiuoti prieš atliekant mokėjimus ar patvirtinimą.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. pabaiga.

Priedai

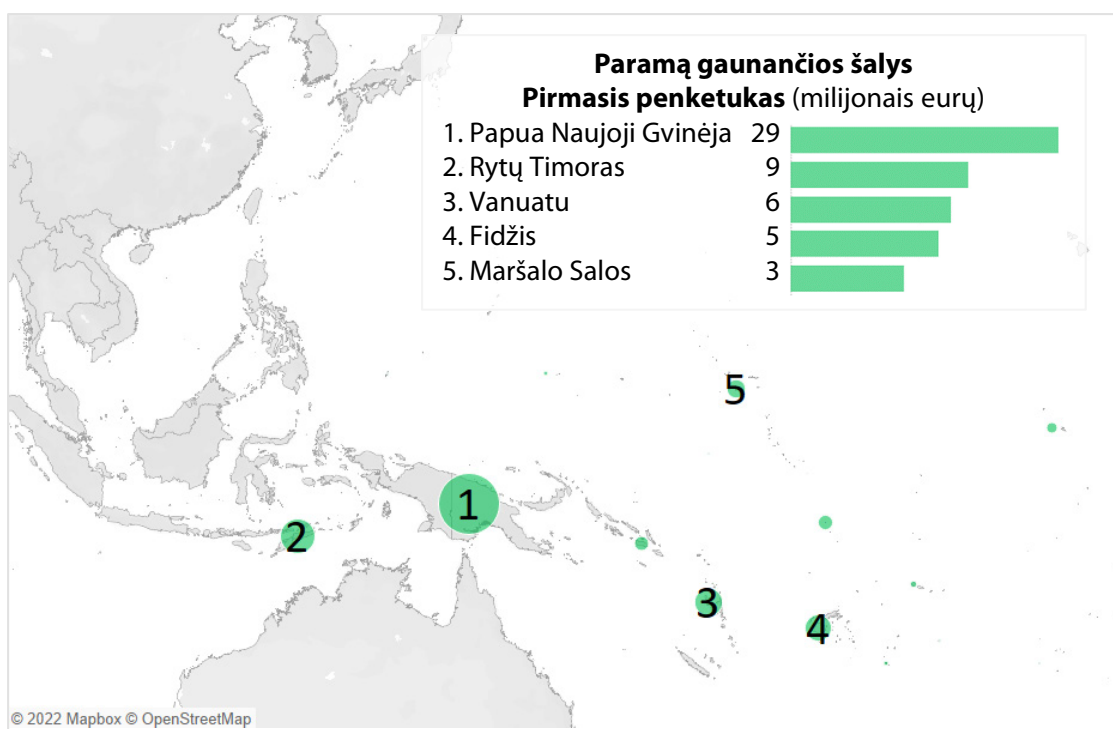
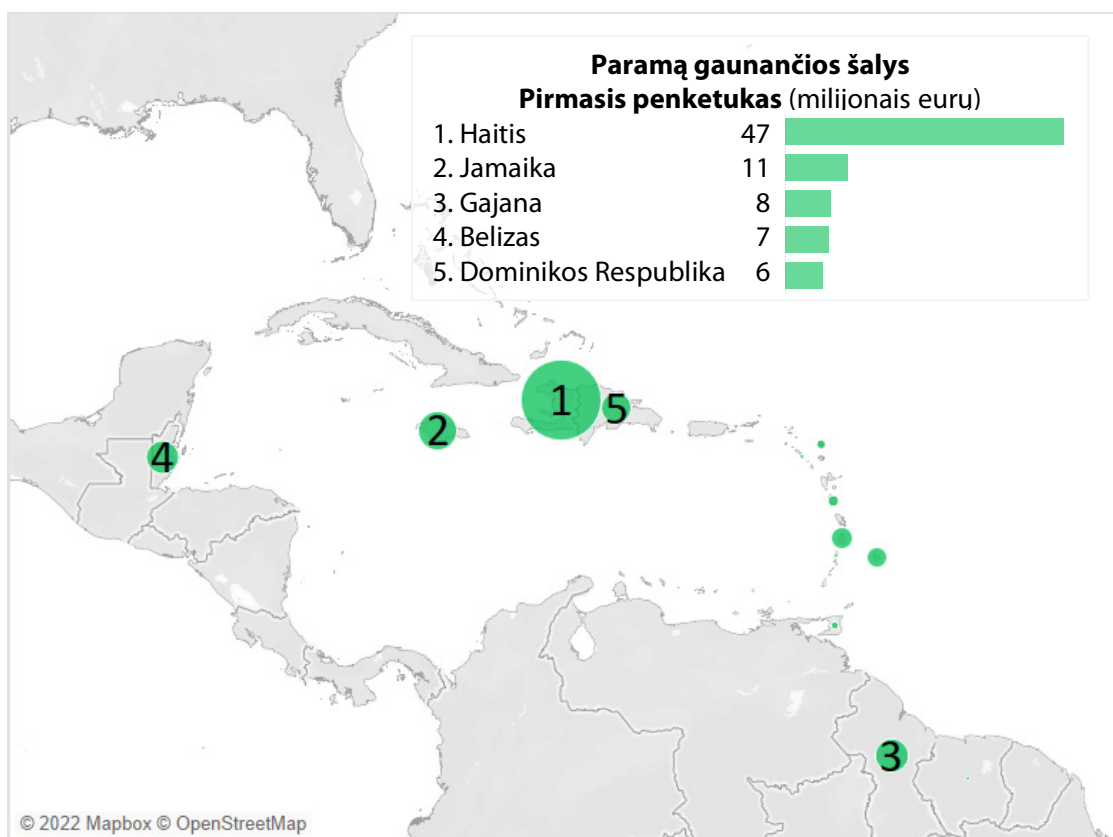
I priedas. EPF mokėjimai 2021 m. pagal pagrindinį regioną

Europos plėtros fondo mokėjimai. Afrika



Šaltinis: sukurta naudojant Audito Rūmų priemonę „Tableau“, „map background“ © Mapbox ir © OpenStreetMap, licencijuoti pagal Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 licenciją (CC BY-SA).

Europos plėtros fondo mokėjimai – Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybės



Šaltinis: sukurta naudojant Audito Rūmų priemonę „Tableau“, „map background“ © Mapbox ir © OpenStreetMap, licencijuoti pagal Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 licenciją (CC BY-SA).

II priedas. Veiksmų planų įgyvendinimo būklė

2019 m. veiksmų planas			
A.1	Supaprastinti ir paaiškinti dotacijų skyrimo procedūras ir sutartines sąlygas	●	Vykdoma
A.2	Nuolat informuoti apie dažnai pasitaikančias klaidas finansų ir dokumentų valdymo srityje, susijusias su sutarčių dėl dotacijų vykdymu	●	Įgyvendinta
B.1	Parengti programos sąmatos naudojimo mažinimo ir alternatyvų skatinimo strategiją, siekiant supaprastinimo ir ekonominio efektyvumo	●	Įgyvendinta
C.1	Dėti pastangas, kad 2017 m. patvirtintos išlaidų patikrinimo techninės užduotys (Ares (2018) 1722717) būtų naudojamos išlaidoms, kurias taikant netiesioginio valdymo principą patyrė tarptautinės organizacijos, tikrinti	●	Įgyvendinta
C.2	Tęsti ir stiprinti bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis, siekiant tvariai mažinti klaidų skaičių	●	Įgyvendinta
D.1	Didinti audito ir tikrinimo užduočių nuoseklumą ir suderinamumą	●	Įgyvendinta
D.2	Patikslinti ir skatinti taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą	●	Įgyvendinta
D.3	Patikslinti ir skatinti rezultatais grindžiamo finansavimo naudojimą	●	Vykdoma
D.4	Patobulinti LKL tyrimo metodiką ir vadovą (naujas veiksmas 2019 m.)	●	Įgyvendinta

2020 m. veiksmų planas			
A.1	Supaprastinti ir paaiškinti dotacijų skyrimo procedūras ir sutartines sąlygas	●	Vykdoma
A.2	Nuolat informuoti apie dažnai pasitaikančias klaidas finansų ir dokumentų valdymo srityje, susijusias su sutarčių dėl dotacijų vykdymu	●	Įgyvendinta
B.1	Tęsti ir stiprinti bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis, siekiant tvariai mažinti klaidų skaičių	●	Įgyvendinta
C.1	Patikslinti ir skatinti rezultatais grindžiamo finansavimo naudojimą	●	Vykdoma
C.2	Patobulinti LKL tyrimo metodiką ir vadovą (naujas veiksmas, pagrįstas VP 2019/D4)	●	Įgyvendinta
C.3	Sumažinti išankstinio finansavimo perteklinį tvirtinimą (naujas veiksmas)	●	Vykdoma
C.4	Atlikti techninių užduočių naudojimo išlaidų patikroms vertinimą (naujas veiksmas)	●	Įgyvendinta

2021 m. veiksmų planas			
A.1	Supaprastinti ir paaiškinti dotacijų skyrimo procedūras ir sutartines sąlygas	●	Vykdoma
B.1	Tęsti ir stiprinti bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis, siekiant tvariai mažinti klaidų skaičių	●	Įgyvendinta
B.2	Atkreipti dėmesį į su didele rizika susijusias pastabas, pateiktas atlikus išorės veiksmų ramsčio vertinimo (naujas veiksmas) VAT auditą	●	Įgyvendinta
C.1	Patikslinti ir skatinti rezultatais grindžiamo finansavimo naudojimą	●	Vykdoma
C.2	Patobulinti LKL tyrimo metodiką ir vadovą (naujas veiksmas, pagrįstas VP 2019/D4)	●	Įgyvendinta
C.3	Šalinti pažeidžiamumą dėl perteklinio išankstinio finansavimo patvirtinimo	●	Vykdoma
C.4	Atlikti techninių užduočių naudojimo išlaidų patikros vertinimą	●	Įgyvendinta
C.5	Informacija apie dažnai pasitaikančias klaidas dalytis su atitinkamomis kontrolės suinteresuotosiomis šalimis (naujas veiksmas)	●	Vykdoma

Šaltinis: Europos Komisijos 2019, 2020 ir 2021 m. veiksmų planai.

III priedas. Atsižvelgimas į rekomendacijas

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Tam tikrais atžvilgiais			
2018	1 rekomendacija. Imtis priemonių siekiant sustiprinti prievolę tarptautinėms organizacijoms Audito Rūmų prašymu perduoti jiems visus dokumentus ar informaciją, kurių reikia jų užduočiai atlikti, kaip numatyta SESV.			X ²²			
	2 rekomendacija. Patobulinti LKL tyrimo metodiką ir vadovą, kad juose būtų išsamesnių gairių dėl probleminių klausimų, kuriuos nustatėme šioje ataskaitoje, ir jais būtų galima tinkamai remtis DEVCO GD atliekant rizikos vertinimą dėl išlygų.		X				

²² Komisija ėmė intensyviau palaikyti ryšius su tarptautinėmis organizacijomis dėl mūsų galimybės susipažinti su dokumentais. Kelios organizacijos, pavyzdžiui, Pasaulio banko grupė (PBG), ėmė geriau bendradarbiauti su mumis, tačiau kitos – ne. Kelios Jungtinių Tautų (JT) organizacijos, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų vaikų fondas (UNICEF), Tarptautinė migracijos organizacija (TMO) ir Jungtinių Tautų vystymosi programa (UNDP), ir toliau suteikia tik skaitymo prieigą prie patvirtinamųjų dokumentų.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Tam tikrais atžvilgiais			
2019	1 rekomendacija. Toliau tobulinti LKL tyrimams taikomą metodiką ir naudojamą vadovą, siekiant išspręsti šioje ataskaitoje nustatytus probleminius klausimus, kad būtų galima labiau kliautis tyrime nurodytu klaidų lygiu. Terminas: iki 2021 m. pabaigos			X			
2020	1 rekomendacija. Imtis veiksmų, kad tarptautinės organizacijos suteiktų Audito Rūmams visapusišką, neribotą ir savalaikę prieigą prie dokumentų, būtinų savo užduočiai atlikti pagal SESV, o ne tik skaitymo formatu. Terminas: iki 2021 m. pabaigos			X ²³			

²³ Žr. 2018 m. 1 rekomendaciją.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Tam tikrais atžvilgiais			
	2 rekomendacija. Teikti išlygas visoms sritims, kuriose nustatyta didelė rizika, neatsižvelgiant į tai, kokia bendrų išlaidų dalis tenka toms sritims ir koks tų sričių finansinis poveikis. Terminas: iki 2021 m. MVA paskelbimo				X		

Šaltinis: Audito Rūmai.

**Europos Komisijos atsakymai dėl
metinės iš 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo
Europos plėtros fondų finansuojamos
veiklos 2021 finansinių metų ataskaitos**

KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS 2021 M. METINĖJE ATASKAITOJE

2021 FINANSINIŲ METŲ ATASKAITA DĖL 8-OJO, 9-OJO, 10-OJO ir 11-OJO EUROPOS PLĖTROS FONDŲ VEIKLOS

KOMISIJOS ATSAKYMŲ ĮVADAS

Komisija pabrėžia, kad Europos plėtros fondų (EPF) paramos įgyvendinimas vyksta pavojingoje, sudėtingoje ir sparčiai kintančioje aplinkoje. Jam būdinga įvairovė, susijusi su:

- geografiniu pasiskirstymu – aprėpiama daug įvairių delegacijų visame pasaulyje;
- įgyvendinančiais subjektais ir šalimis partnerėmis su skirtingais valdymo ir kontrolės pajėgumais – nuo mažų vietos NVO iki tarptautinių organizacijų;
- paramos teikimo metodais, įskaitant tradicinius projektus, paramą biudžetui, sektorinės politikos paramos programas, įnašus į pasaulines priemones, derinimą, biudžeto garantijas ir kt.

Be to, 2021 m. EPF lėšomis finansuojama veikla buvo įgyvendinama atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos keliamus iššūkius ir sparčius politinius pokyčius, kuriuos patyrė kai kurios mūsų šalys partnerės.

Komisija mano, kad šiomis sudėtingomis aplinkybėmis nulinio klaidų lygio scenarijus mažai tikėtinas. Vis dėlto Komisija imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų visapusišką ir veiksmingą EPF paramos įgyvendinimą pagal galiojančią teisinę ir finansinę sistemą. Komisija, atsižvelgdama į Audito Rūmų patikinimo pareiškimo rezultatus, toliau koreguoja ir tobulina savo procedūras, kad dar labiau sumažintų klaidų riziką. Veiksmų plane, kurį kasmet priima Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas (INTPA GD), be kita ko, numatyti veiksmai, kuriais siekiama mažinti klaidų skaičių, pavyzdžiui, procedūrų supaprastinimas, gairės, mokymas ir informuotumo didinimo kampanijos. Siekdama atsižvelgti į 2021 m. Audito Rūmų rekomendacijas dėl EPF, Komisija imsis tolesnių veiksmų, kad sustiprintų savo vidaus kontrolės sistemą, jei manoma, kad tai tinkama, atsižvelgdama ir į išlaidų efektyvumą.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

2 langelis. Klaidų pavyzdžiai

Nėra teisinio pagrindo, dėl to atsiranda netinkamų finansuoti išlaidų

Kalbant apie klaidas, padarytas sudarant dotacijos sutartį su tarptautine organizacija Nigeryje, rūšį, Komisija imsis atitinkamų rizikos mažinimo priemonių. Tačiau Komisija pažymi, kad šis projektas labai padėjo pagerinti viešųjų finansų valdymo kokybę. Jis padėjo ne tik užtikrinti, kad valdžios institucijos susigražintų lėšas, bet ir apriboti viešųjų paslaugų teikimo sutrikimus.

Pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas

Kalbant apie kitame projekte dirbti paskirto darbuotojo darbo užmokesčio išlaidas, Komisija pažymi, kad šių netinkamų finansuoti išlaidų nebuvo įmanoma nustatyti iš dokumentų, kuriuos iš tarptautinės organizacijos buvo reikalaujama pateikti, kad būtų galima atlikti mokėjimą pagal pasirašytą susitarimą. Reikėtų pabrėžti, kad tai yra labai sėkmingai įgyvendintas projektas, kuriuo buvo pradėtas komercinės miškininkystės vertės grandinės Ugandoje skatinimas ir plėtojimas, taip pat įrodytas tiesioginis dalyvavimas skatinant privačiojo sektoriaus investicijas.

Dalis išlaidų nebuvo patirtos, dėl to projektui priskirtos išlaidos buvo netinkamos finansuoti

Dėl sumų, kurias įsipareigota skirti, bet kurios buvo deklaruotos kaip patirtos išlaidos, Komisija pažymi, kad galutinė reikalavimus atitinkanti suma bus nustatyta tik gavus paramos gavėjo parengtą galutinę ataskaitą, todėl mano, kad klaida yra laikina. Sumos, kurias įsipareigota skirti, ir toliau leidžiamos iki projekto įgyvendinimo pabaigos.

Komisija didina informuotumą ir griežtina kontrolę, kad užkirstų kelią perteklinio patvirtinimo problemai, ir prašo, kad atitinkami subjektai teiktų aiškesnes ataskaitas.

Rimtas viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas: nepagrįsti nacionalinio įgaliojimus suteikiančio pareigūno sprendimai

Kalbant apie nacionalinio leidimus suteikiančio pareigūno išvadą dėl sprendimo dėl viešųjų pirkimų, Komisija pabrėžia, kad, nepaisant sunkumų, su kuriais susidurta viešųjų pirkimų etape, prašoma paslauga buvo sėkmingai suteikta. Surengtas restitucijos posėdis, dalyvaujant transporto ir užsienio reikalų ministerijoms, o pateiktos rekomendacijos buvo patvirtintos kaip labai naudingos siekiant pagerinti kelių priežiūros valdymą Malyje.

22. Komisija veiklą trečiojoje šalyje vykdo sudėtingomis politinėmis ir techninėmis aplinkybėmis, bendradarbiaudama su daugeliu partnerių, pavyzdžiui, šalimis partnerėmis, tarptautinėmis organizacijomis ar valstybių narių agentūromis. Nors reguliariai rengiami veiksmų planai, siekiant užtikrinti, kad klaidų lygis būtų kuo mažesnis, Komisija mano, kad šiuo atveju mažai tikėtina, kad būtų pasiektas nulio klaidų lygio scenarijus.

23. Komisija pažymi, kad dauguma kiekybiškai įvertinamų klaidų, kurių buvo galima išvengti, įsivėlė dėl perteklinio patvirtinimo (dešimt atvejų) ir kad taikomos kelios priemonės, kuriomis siekiama išvengti šios rūšies klaidų. Kalbant apie aštuonis kiekybiškai neįvertinamų klaidų atvejus, Komisija paprieštaravo dėl dviejų iš jų, o kiti keturi atvejai buvo susiję su ta pačia sutartimi, kuri buvo atrinkta keturis kartus skirtingų operacijų atveju, bet su ta pačia vienintele klaida, susijusia su veiklos garantija. Komisija pažymi, kad klaida operacijoje nebūtinai prilygsta nepagrįstai išmokėtai sumai, kurią reikia susigražinti.

24. 2022 m. Komisija baigė nuo 2018 m. galiojančių išlaidų patikrinimo techninių užduočių vertinimą. Padaryta išvada, kad jos yra veiksmingos tolesnių veiksmų, susijusių su netinkamomis finansuoti išlaidomis, požiūriu (išlaidų tikrinimo ataskaitos šablone pateikiamas priedas su operacijų ir klaidų sąrašu).

25. 2021 m. rugsėjo mėn. ir 2022 m. gegužės mėn. Komisija peržiūrėjo išlaidų tikrinimo technines užduotis. Komisija numato toliau gilinti analizes ir nagrinėti kitus aspektus, pavyzdžiui, imties

sudarymą, taip pat įtraukti įgytą patirtį ir 2022 m. vasario mėn. atliktos apklausos, kurioje dalyvavo preliminariosios audito sutarties naudotojai, atsakymus.

27. Komisija žino apie Audito Rūmų nustatytus tik skaitymui skirtą formato prieigos prie dokumentų atvejus ir toliau atkreipia atitinkamų Jungtinių Tautų tarptautinių organizacijų dėmesį į poreikį teikti auditoriams būtiną informaciją.

Komisija glaudžiai bendradarbiauja su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis ir Europos Audito Rūmais, siekdama rasti priimtinas prieigos prie dokumentų klausimo sprendimus.

Kalbant konkrečiau, kai Komisijai buvo pranešta apie šiuos su trimis JT organizacijomis susijusius atvejus, Komisija greitai sureagavo ir aktyviau palaikė dialogą su atitinkamomis JT organizacijomis, kad palengvintų Audito Rūmų vykdomą darbą.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS

28. Komisijos nuolatiniuose nurodymuose numatyta, kad išlyga turi būti pateikta tada, kai likutinis klaidų lygis viršija 2 % reikšmingumo ribą.

Be to, *de minimis* taisyklėje, kuri buvo nustatyta 2019 m. metinėse veiklos ataskaitose (MVA), nustatyta, kad galimos išlygos laikomos nereikšmingomis dėl veiklos, kuri sudaro mažiau nei 5 % visų GD mokėjimų ir kurios finansinis poveikis yra mažesnis nei 5 mln. EUR. Taip Komisija gali teikti ataskaitas tik apie svarbius klausimus, turinčius įtakos ES lėšų valdymui. Ir toliau užtikrinamas visiškas vadovybės ataskaitų skaidrumas: visi atvejai, kuriems taikoma taisyklė, yra tinkamai paminėti MVA ir yra atidžiai stebimi.

2019 ir 2020 m. dėl *de minimis* taisyklės išlygų nebuvo, o 2021 m. visi orientaciniai likutiniai klaidų lygiai nesiekė 2 % reikšmingumo ribos.

2021 m. likutinio klaidų lygio tyrimas

31. Komisija sutinka, kad likutinio klaidų lygio tyrimas (LKL) yra svarbus elementas, kuriuo grindžiamas generalinio direktoriaus pareiškimas, tačiau jis nėra vienintelis patikinimo šaltinis. INTPA GD taiko išsamią vidaus kontrolės sistemą ir kontrolės strategiją, apimančią visą įgyvendinimo ciklą. Visi kontrolės sistemos elementai yra patikinimo, apie kurį pranešama jos MVA, pagrindas. Pastarasis yra MVVA pateiktos informacijos apie tvarkingumą pagrindas.

32. Be bendro likutinio klaidų lygio, LKL tyrime taip pat įvertintas abiejų finansavimo srautų EPF ir ES biudžeto lėšomis klaidų lygis, o rizika parodyta diferencijuotai (žr. lentelę 34 p. ir INTPA GD 2021 m. MVA 9 priedą, kuriuose parodyta rizika atliekant mokėjimą pagal atitinkamą kontrolės sistemą).

33. Komisija LKL tyrimo nelaiko patikinimo užduotimi ar auditu. Jis turi konkretų tikslą ir yra grindžiamas atskira metodika.

Tai atskleidžiama INTPA GD metinėje veiklos ataskaitoje, kurioje pateikiama tikra ir teisinga išsami valdymo informacija. Komisija mano, kad tyrimui netaikomi apribojimai, dėl kurių gali būti nepakankamai įvertintos klaidos.

34. LKL metodikoje visada buvo numatyta, kad atliekant LKL yra pasitikima kitų auditorių darbu. Visiškai pakartotinis auditoriaus, pvz., Europos Audito Rūmų arba preliminariosios sutarties

rangovo, darbo patikrinimas būtų didelė ir nereikalinga administracinė našta paramos gavėjams, be to, tai prieštarautų vieno bendro audito principui. Pasitikėjimo rodiklis negali būti iš anksto nustatytas, nes jis priklauso nuo atvejų, kuriais galima ir tinkama pasitikėti kitų auditorių darbu, skaičiaus. Tačiau Komisija sutinka, kad pasitikėjimo rodiklis iš esmės neturėtų gerokai viršyti istorinių vidurkių, nebent yra konkretus pateisinimas.

2021 m. MVA apžvalga

35. Žr. Komisijos atsakymus į 28 ir 31 dalių pastabas.

36. Komisija mano, kad išlygos nebuvimas yra tinkamai pagrįstas, atsižvelgiant į Komisijos nuolatinius nurodymus dėl išlygų pateikimo. Tai yra išsamaus įvairių sudedamųjų dalių, kuriomis grindžiamas generalinio direktoriaus patikinimo pareiškimas, pateiktas metinėje veiklos ataskaitoje, vertinimo rezultatas.

Komisija mano, kad LKL tyrimui netaikomi apribojimai, dėl kurių gali būti nepakankamai įvertintos klaidos.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvados

40. b) Komisija pripažįsta, kad operacijose yra tam tikrų klaidų, ir nuolat rengia prevencines ir taisomąsias priemones joms pašalinti.

Komisija pažymi, kad klaida operacijoje nebūtinai reiškia nepagrįstai sumokėtą sumą, kurią reikia susigrąžinti.

Rekomendacijos

1 rekomendacija. Prieš pasirašant sutartis vykdyti griežtesnę kontrolę, susijusią su teisiniais pagrindais

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

2 rekomendacija. Prieš mokėjimą arba patvirtinimą išskaičiuoti išlaidas, kurios nebuvo patirtos

Komisija pritaria rekomendacijai ir mano, kad ji yra iš dalies įgyvendinta. Atsižvelgdama į ankstesnę Europos Audito Rūmų rekomendaciją, Komisija ėmėsi priemonių, pavyzdžiui, paskelbė gaires, pateikė papildomą kontrolinį sąrašą, didino informuotumą ir toliau stengiasi užkirsti kelią perteklinio patvirtinimo atvejams.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2022 m.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6-2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Tie asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

6 skyrius:

- 6.4 diagrama: sukurta naudojant priemonę „Tableau“, žemėlapių fonas – [©Mapbox](#) ir [©OpenStreetMap](#), Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 licencija (CC BY-SA).
- 6.3 langelis: nuotraukos kairėje, remiantis Copernicus“ palydovų „Sentinel“ duomenimis (2021 m.), kuriuos tvarko „Sentinel Hub“ ir Andalūzijos mokėjimo agentūra.

8 skyrius – 8.1 priedas, EPF – I priedas:

sukurta naudojant priemonę „Tableau“, žemėlapių fonas – [©Mapbox](#) ir [©OpenStreetMap](#), Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 licencija (CC BY-SA).

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

Mūsų metinėje ataskaitoje pateikiama mūsų atlikta ES pajamų ir išlaidų analizė ir mūsų nuomonė dėl to, ar ES metinės finansinės ataskaitos yra patikimos ir jose atspindimos operacijos atitinka taikytinas taisykles ir kitus teisės aktus.



EUROPOS
AUDITO
RŪMAI



Europos Sąjungos
leidinių biuras